

Gemeenteraad van Hengelo
Postbus 18
7550AA Hengelo

Gemeente Hengelo

Postbus 18
7550 AA Hengelo

Onderwerp	Zaaknummer	Uw kenmerk	Datum
Voorstel tot tekstaanpassing in de vast te stellen Kadernota Spelen 2016	2032149		21-06-2016

Geachte raadsleden,

De Kadernota Spelen 2016 is in concept gereed en door het college ter vaststelling aan u aangeboden. Het onderwerp Vaststellen Kadernota Spelen 2016 en Plan van Aanpak participatie 'Duurzaam spelen' (2018053) is geagendeerd voor de vergadering van uw raad van 22 juni 2016. In de Kadernota Spelen 2016 wordt in paragraaf 3.4. aandacht besteed aan de verwante beleidsterreinen Jeugd, Sport en bewegen, Groen en Gezondheid. In paragraaf 3.4.2. wordt de relatie gelegd met het sportbeleid.

Op 16 juni 2016 is de concept Kadernota Sport en Bewegen besproken in een beeldvormende politieke markt. Hier werd duidelijk dat op onderdelen nog discussie bestaat binnen uw raad. Wij achten het derhalve voorbarig om hier nu – dat wil zeggen vooruitlopend op de bespreking in uw raad van de Kadernota Sport en Bewegen – op een klein onderdeel al een besluit over te nemen via de nota Spelen. Het betreft de volgende passage: "De beschikbare middelen worden met voorrang ingezet op (de ondersteuning van) maatschappelijk actieve sportverenigingen. De gemeente draagt zorg voor een passend en betaalbaar aanbod van sportaccommodaties".

Wij stellen u daarom voor om de tekst van paragraaf 3.4.2 van de Kadernota Spelen gewijzigd vast te stellen. Daartoe stellen u voor de tekst in paragraaf 3.4.2. van de vast te stellen Kadernota Spelen 2016 te vervangen door de volgende, meer algemene tekst:

3.4.2. Sportbeleid

Het sportbeleid van de gemeente wordt beschreven in de Kadernota Sport en Bewegen. In het sportbeleid gelden de volgende beleidsuitgangspunten: sport en bewegen moet voor iedereen toegankelijk, veilig en laagdrempelig zijn. Er wordt uitgegaan van de eigen kracht van sportaanbieders en van de eigen verantwoordelijkheid van burgers voor hun sport- of beweeggedrag. De gemeente draagt zorg voor een passend en betaalbaar aanbod van sportaccommodaties.

Het sportbeleid staat niet op zichzelf, maar is verweven met andere beleidsterreinen. Het Hengelose speelbeleid onderschrijft en ondersteunt het belang van sport, beweging en ontmoeting in de buitenruimte. Het gaat dan om zowel sporten in verenigingsverband, als 'vrij' toegankelijk in de buitenruimte. In de stad zijn er goede fiets-, wandel- en hardlooppomogelijkheden, evenals openbare sportplekken voor jong en oud. Daarnaast zijn de schoolpleinen en diverse kunstgrasvelden openbaar toegankelijk.

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Let op:

Per 18 april is het Publieksplein te bezoeken aan de Hazenweg 121.

Bezoekadres

Hazenweg 121

E-mailadres

gemeente@hengelo.nl

Telefoonnummer

14-074

Bladnummer

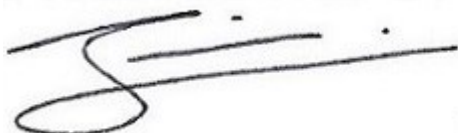
2

Zaaknummer Uw kenmerk

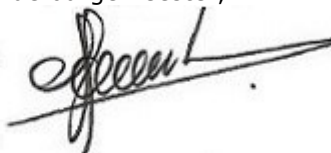
2032149

Wij verzoeken u om de Kadernota Spelen 2016 met deze tekstaanpassing vast te stellen.

Met vriendelijke groet,
Burgemeester en wethouders van Hengelo,
de secretaris, de burgemeester,

De heer J. Eshuis

De heer S.W.J.G Schelberg

Vermeld altijd het zaaknummer als u contact opneemt met de gemeente.

Bezoekadres stadhuis
Burgemeester Jansenplein 1
Bezoekadres stadskantoor
Hazenweg 121

E-mailadres
gemeente@hengelo.nl
Telefoonnummer
14-074

OPROEPING
voor de op 22 juni 2016 vanaf 19.30 uur
in de raadzaal van het stadhuis te houden
vergadering van de Raad der gemeente Hengelo

AGENDA:

			Port.H.
A	Algemeen		
	A01	Opening	
	A02	Vaststellen agenda	
	A03	Vragenkwartier (zie art. 46 Reglement van Orde voor de Gemeenteraad)	
	A04	Bestuurlijke actualiteiten (van het college)	
B	 Hamerstukken		
C	Voorstellen met tussenkomst van de Politieke Markt		
	C01	Vaststellen Kadernota Spelen 2016 en Plan van Aanpak participatie 'Duurzaam spelen'	2018053 Elferink
	C02	Verzelfstandiging Warmtenet Hengelo in een tweetal BV's	2009221 Elferink
D	Voorstellen zonder tussenkomst van de Politieke Markt		
	D01	Ontwerp-verklaring van geen bedenkingen verruimen zwaaiком Twentekanaal nabij Nijhuisbinnenweg 1	2025901 Elferink
	D02	Definitief besluit toetreden sociale zaken Haaksbergen tot uitvoeringsorganisatie Borne Hengelo	2026051 Ten Heuw
	D03	Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020	2026077 Ten Heuw
	D04	Vaststelling van de Algemene verordening ondergrondse infrastructuur (AVOI)	2025676

Hengelo, 6 juni 2016
De voorzitter van de raad,

De heer S.W.J.G. Schelberg

De eerstvolgende raadsvergadering is gepland op 6 juli 2016 aanvang 19.30 uur

Behandelvoorstel

Onderwerp	Vaststellen Kadernota Spelen 2016 en Plan van Aanpak participatie 'Duurzaam spelen'		
Zaaknummer	2018053	Portefeuillehouder	Marcel Elferink
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	<p>In de Kadernota Spelen 2016 is gekozen voor behoud van 80 % van aantal ingerichte speelplekken. Om dit doel te bereiken wordt ingezet op een verbetering van de kwaliteit van de overblijvende speelplekken, zodat de onderhoudskosten omlaag kunnen en de voorzieningen langer mee kunnen. Er zullen oude speelplekjes moeten verdwijnen en sommige speelplekken zullen worden samengevoegd. Dit gebeurt niet in één keer, maar in de loop van de jaren. De gemeente doet dit niet alleen; de voorstellen hiervoor worden gemaakt in overleg met de bewonersorganisaties en bewoners. Er is een Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen' opgesteld, waarin staat hoe de bewonersorganisaties en bewoners bij deze plannen worden betrokken.</p> <p>De raad wordt gevraagd om:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De Kadernota Spelen 2016 vast te stellen; 2. Het Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen' vast te stellen; 3. Het college opdracht te geven tot de uitvoering van het Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen'. 		
Historie	<p>In de afgelopen jaren heeft de gemeente te maken gehad met forse bezuinigingen, ook op het speelbudget. Dit had grote gevolgen, want met het overblijvende budget zou de gemeente bijna de helft van het aantal speelplekken op den duur niet meer kunnen onderhouden. Tijdens de politieke markt van 7 oktober 2014 (nr. 1036210) is er gesproken over de financiële scenario's voor het nieuwe speelbeleid. De financiële vertaling is meegenomen tijdens de bespreking van de meerjarenbegroting 2016-2019. De raad heeft toen besloten om extra geld beschikbaar te stellen, zodat toch nog 80% van het aantal ingerichte speelplekken in Hengelo voor de toekomst behouden kan blijven.</p> <p>Tijdens de politieke markt van 7 oktober 2014 lag ook al een concept versie van de nota voor. De opmerkingen die de raad destijds inhoudelijk over de nota heeft gemaakt, zijn meegenomen in de verwerking. Het college heeft op 9 december 2014 nog een informerende brief aan de raad gestuurd (1050143) over het vervolg van het proces.</p> <p>De concept Kadernota Spelen 2016 en het concept Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen' hebben zes weken ter inzage gelegen. Er zijn in die periode geen reacties binnengekomen en er is dus ook nota reactienota opgesteld.</p>		

Politieke Markt	Datum 9 juni			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Johan Harink	Coen Hartendorp	Raadzaal	sociaal	60 min
Doel van de sessie	Oordeelsvormend ter voorbereiding op besluitvorming in de raad.			
Behandeladvies	De fracties wordt gevraagd om een mening te geven over de Kadernota Spelen 2016 en het daarbij behorende Plan van Aanpak.			
Spreekrecht publiek	ja	duur: Maximaal 5 minuten per inspreker		

Raad	Datum
Doel van de sessie	
Behandeladvies	
Spreekrecht publiek	nee

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2018053	Verhoek, Jacqueline	SB-WGW	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Vaststellen Kadernota Spelen 2016 en Plan van Aanpak participatie 'Duurzaam spelen'			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELo BESLUIT:

1. De Kadernota Spelen 2016 vast te stellen;
2. Het Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen' vast te stellen;
3. Het college opdracht te geven tot de uitvoering van het Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen'.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De nieuwe Kadernota Spelen 2016 is gereed. Hierin staat beschreven hoe de gemeente de komende jaren het speelbeleid wil uitvoeren.

In de afgelopen jaren heeft de gemeente te maken gehad met forse bezuinigingen, ook op het speelbudget. Dit had grote gevolgen, want met het overblijvende budget zou de gemeente bijna de helft van het aantal speelplekken op den duur niet meer kunnen onderhouden. De gemeenteraad vond dit te ver gaan en heeft daarom besloten extra geld beschikbaar te stellen, zodat toch nog 80% van het aantal ingerichte speelplekken in Hengelo voor de toekomst behouden kan blijven.

Om dit te bereiken wordt ingezet op een verbetering van de kwaliteit van de overblijvende speelplekken, zodat de onderhoudskosten omlaag kunnen en de voorzieningen langer mee kunnen. Er zullen oude speelplekjes moeten verdwijnen en sommige speelplekken zullen worden samengevoegd. Dit gebeurt niet in één keer, maar in de loop van de jaren. De gemeente doet dit niet alleen; de voorstellen hiervoor worden gemaakt in overleg met de bewonersorganisaties en bewoners. Er is een Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen' opgesteld, waarin staat hoe de bewonersorganisaties en bewoners bij deze plannen worden betrokken.

De concept Kadernota Spelen 2016 en het concept Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen' hebben zes weken ter inzage gelegen. Er zijn in die periode geen reacties ingediend. De gemeenteraad heeft de Kadernota Spelen en het Plan van Aanpak nu vastgesteld. Daarmee kan het traject van start gaan waarin de bewonersorganisaties en de bewoners worden betrokken bij de plannen voor samenvoeging en concentratie van speelplekken.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2018053	Verhoek, Jacqueline	SB-WGW	
ONDERWERP			
Vaststellen Kadernota Spelen 2016 en Plan van Aanpak participatie 'Duurzaam spelen'			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

In het najaar van 2015 heeft uw raad de meerjarenbegroting 2016-2019 vastgesteld. Daarmee is ook duidelijkheid gekomen over het speelbudget voor de komende jaren. De besluiten met betrekking tot het onderhoudsbudget zijn gebaseerd op het financiële scenario waarbij 80% van het aantal formele speelplekken in Hengelo duurzaam kan worden onderhouden. Om dit te bereiken wordt ingezet op een langere levensduur van speelplekken door gebruik van duurzamere materialen, gecombineerd met samenvoeging en concentratie van speelvoorzieningen.

Voor uitvoering van het voornemen tot reductie en concentratie van speelplekken hecht het college aan een goede dialoog met de samenleving. Daartoe is een Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen' opgesteld. In dit Plan van Aanpak wordt beschreven hoe bewoners bij het proces worden betrokken, waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor de bewonersorganisaties. Op 20 januari van dit jaar hebben wij uw raad hierover per brief geïnformeerd.

Om te kunnen investeren in duurzame vervanging is een structurele vervangingsinvestering beschikbaar gesteld van € 171.000. Voor de projectkosten, benodigd voor voorbereiding en communicatie, is daarnaast € 35.000 per jaar beschikbaar gesteld gedurende de vier jaar waarin de maatregelen van samenvoeging en reductie worden genomen. Daarmee komt het bedrag op € 206.000 gedurende de eerste vier jaar.

Het college heeft op 19 januari jl. besloten de concept Kadernota Spelen 2016 en het Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen' vrij te geven voor inspraak gedurende een periode van zes weken. Dit is aangekondigd op de gemeentepagina's van het Hengelo's Weekblad en op de gemeentelijke website. Ook hebben vooraf informerende gesprekken plaatsgevonden met het Bewonersoverleg de Nijverheid (BON) en met de wijkraad Hasseler Es.

Het college heeft aangekondigd na de termijn van ter inzagelegging een reactienota te laten opstellen, en deze samen met de Kadernota Spelen en het Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen' in het voorjaar van 2016 ter vaststelling aan uw raad aan te bieden.

Tijdens de inspraakperiode zijn er geen zienswijzen ingediend. Er is dan ook geen reactienota opgesteld. Wel zijn ambtelijk enkele aanvullingen gedaan in de nota, zodat de meest recente ontwikkelingen en onderzoeksgegevens daarin zijn verwerkt.

Het college stelt de raad nu voor om de Kadernota Spelen 2016 en de het Plan van Aanpak Participatie Spelen vast te stellen, en verzoekt de raad om het college opdracht te geven tot de uitvoering van het Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen'.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De raad besluit:

De Kadernota Spelen 2016 vast te stellen;

Het Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen' vast te stellen;

Het college opdracht te geven tot de uitvoering van het Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen'.

BESPREEK- EN BESLI SPUNTEN

Zie aanleiding, doel en inhoud van het voorstel.

FINANCIËLE ASPECTEN

De financiële consequenties voortvloeiende uit een jaarlijks krediet van 171.000,= en een projectbudget van 35.000,= per jaar (voor de eerste 4 jaar) zijn reeds verwerkt in de meerjarenraming 2016 e.v. (als onderdeel Nieuw Beleid).

BIJLAGE(N)

Kadernota Spelen 2016
Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen'

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Kadernota Spelen 2016

Van spelen word je groot

Kadernota Spelen 2016

van spelen word je groot

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING	4
1.1. Aanleiding	
1.2. De jeugd in Hengelo	5
1.3. De invulling van speelplekken	
2. HET BELANG VAN BUITEN SPELEN EN ONTMOETEN	5
2.1. Belang van spelen en ontmoeten voor kinderen	
2.2. Belang van spelen en ontmoeten voor jongeren	6
2.3. Overgewicht en bewegingsarmoede	
2.4. Belang van spelen en ontmoeten voor de sociale omgeving	7
2.5. Belang van spelen en ontmoeten voor de maatschappij	
2.6. Economisch belang	
3. BELEIDSKADERS	8
3.1. Internationaal verdrag voor de rechten van het kind	
3.2. Landelijk kader	
3.3. Gemeentelijk kader	
3.4. Verwante beleidsterreinen	8
3.4.1. Jeugdbeleid	
3.4.2. Sportbeleid	9
3.4.3. Groenbeleid	
3.4.4. Gezondheidsbeleid	
3.4.5. Kwetsbare groepen	10
4. VISIE EN DOELSTELLING	11
4.1. Spelen en ontmoeten in de openbare ruimte	
4.2. Formele en informele speelruimte	
4.3. Samen-leven is rekening houden met elkaar	
4.4. Afweging van belangen	12
4.5. Doelstelling	
5. BELEIDSUITGANGSPUNTEN	13
5.1. Kinderen en jongeren mogen er zijn	
5.2. Iedereen hoort erbij	
5.3. Voorzieningen sluiten aan bij de doelgroep	
5.4. Voorzieningen zijn zichtbaar, uitnodigend en bereikbaar	
5.5. Voorzieningen zijn schoon, heel en veilig	14
6. DE ONTWIKKELING VAN HET KIND	14
6.1. Peuters en kleuters	
6.2. Kinderen	
6.3. Jongeren	15
7. NATUURLIJK SPELEN	15
8. HET SPEELBELEID IN DE PRAKTIJK	16
8.1. Speelvoorzieningen 12-min	
8.2. Speelvoorzieningen 12-plus	
8.2.1. Trapvelden	17
8.2.2. Sportkooien	
8.2.3. Skatevoorzieningen	
8.3. Speelvoorzieningen voor alle leeftijden	18
8.3.1. Schoolpleinen	
8.3.2. Sportparken	
8.3.3. Het Broekpark	
8.3.4. Sutu's	
8.3.5. Parkour	

8.3.6. De Sona	
8.4. Senioren	19
8.5. Meisjes	
8.6. Spelen met een beperking	
8.7. Organiseren van activiteiten	
8.8. Natuurlijke speelplekken	20
8.9. Tijdelijke speelplekken	
8.10. Speeltuinen	21
8.11. Kinderboerderij 't Weusthag	23
8.12. Informele speelruimte	24
9. SPREIDING VAN SPEELVOORZIENINGEN	24
10. VEILIGHEID	26
10.1. Veiligheid en verantwoordelijkheid	
10.2. De Warenwet	
10.3. Speeltoestel of speelaanleiding	
10.4. Water	27
10.5. Zelfbouwsels	
10.6. Particuliere toestellen	
11. AANLEG	28
11.1. Speelplekken in projectgebieden	
11.2. Renovatie van bestaande speelplekken	
12. BEHEER EN ONDERHOUD	28
12.1. Inspectie	
12.2. Registratie	29
12.3. Onderhoud	
13. COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE	29
13.1. Meedenken in de buurt	30
13.1.1. Inloopbijeenkomsten	
13.1.2. Keuzeformulieren	
13.1.3. Samen schetsen	
13.2. Bewonersinitiatieven	31
13.2.1. Aanvragen speelvoorzieningen	
13.2.2. Meehelpen met aanleg en onderhoud	
13.2.3. Aanvraag extra voorzieningen	
14. CONCLUSIES EN AANPAK	32
14.1. Naar meer kwaliteit en concentratie	
14.2. Voor en met bewoners	
14.3. Opwaarderen van speelplekken	33
14.4. Speelprogramma	34
15. FINANCIERING	34
15.1. Kosten voor de aanleg	
15.2. Kosten voor beheer en onderhoud	35
15.3. Vervanging	
15.4. Financiën begroting 2016-2019	
GERAADPLEEGDE LITERATUUR	36
BIJLAGEN	
I	Spreidingskaart Speelvoorzieningen doelgroep 0 – 12 jarigen situatie 2015; <i>digitaal beschikbaar</i>
II	Spreidingskaart Speelvoorzieningen doelgroep 12+ situatie 2015; <i>digitaal beschikbaar</i>
III	Overzicht speeltuinen

1. INLEIDING

Spelen is een belangrijke manier om de wereld te ontdekken. Kinderen spelen binnen, buiten, zelfs in hun slaap spelen ze. Een kind kan niet zonder spel. Kinderen leven in een eigen wereld binnen de grote wereld. Spelenderwijs leren zij de andere - volwassen - wereld kennen. Klimmen, rennen, bouwen, verstoppen, praten, fantaseren: het zijn allemaal dingen die belangrijk zijn voor de ontwikkeling van kinderen.

Van spelen word je groot. In het spel doen kinderen fysieke, sociale en creatieve vaardigheden op. Hiervoor hebben zij wel ruimte nodig. Ruimte en een gevarieerde omgeving waar zij alle vormen van spel kunnen beoefenen. Deze nota gaat over buiten spelen.

Het spelen in de openbare ruimte vindt plaats op de daartoe ingerichte speelplekken in de wijken en buurten, in de tien speeltuinen die Hengelo rijk is, ieder met hun eigen karakter en geschiedenis; bij de kinderboerderij en verder op alle plekken waar spelen mogelijk is, de zogeheten 'informele speelruimte'. Deze mogelijkheden vullen elkaar aan en versterken elkaar.

1.1. Aanleiding

Op 29 januari 2008 is de kadernota Spelen 2008 vastgesteld, onder het motto 'Spelen is leren samenleven'. In deze nota zijn de beleidsuitgangspunten verwoord met betrekking tot het spelen in Hengelo. Bij de kadernota hoorde het zogenoemde Speelprogramma 2008-2012. In het speelprogramma is per wijk zichtbaar gemaakt waar de speelplekken liggen, in welke categorie zij vallen en waar nog ruimte is voor de aanleg van nieuwe speelplekken.

Actualisatie van de kadernota Spelen is om een aantal redenen nodig.

Ten eerste bestaat er een toenemende druk op de openbare ruimte: wonen, verkeer, parkeren, recreatie en andere gebruiksfuncties zijn in een voortdurende concurrentiepositie verwickeld. Er is een herkenbaar kader nodig om het belang van spelen en ontmoeten in de openbare ruimte een plek te geven in de afweging tegen andere – vaak financieel-economische – belangen.

Een tweede reden voor actualisatie is het up-to-date maken van de informatie. Veel van de voornemens uit het speelprogramma zijn sinds 2008 gerealiseerd.

In sommige opzichten zijn de inzichten op het gebied van spelen veranderd. Denk daarbij bijvoorbeeld aan een verschuiving naar meer natuurlijk spelen en een grotere nadruk op ontmoeting en integratie.

In het licht van de actuele bezuinigingen moeten soms andere keuzes worden gemaakt. Spel en ontmoeting in de openbare ruimte blijven onverminderd belangrijk, en de gemeente staat voor de opgave om creatief en verstandig om te gaan met de mogelijkheden.

De kadernota Spelen is opgesteld vanuit de blijvende behoefte aan voorwaarden en criteria voor de aanleg en het onderhoud van speel- en ontmoetingsplekken op stads-, wijk- en buurtniveau.

Geregeld komen kinderen, jongeren of volwassenen met verzoeken voor de herinrichting of uitbreiding van speelplekken, of juist het opheffen daarvan. Daarin moeten afwegingen en keuzes gemaakt worden, die het algemeen belang voorop stellen die goed zijn uit te leggen.

In de kadernota worden vanuit een onderbouwde visie de doelstellingen, uitgangspunten en beleidsaanbevelingen op het gebied van spelen voor de gemeente Hengelo vastgelegd. Hiermee kan integrale afstemming plaatsvinden met de andere gemeentelijke disciplines.

1.2. De jeugd in Hengelo

Volgens informatie van het Kennispunt Twente is in Hengelo 21% van de bevolking jonger dan 18 jaar. In de wijk Slangenbeek wonen naar verhouding de meeste jeugdigen (29,9%), op enige afstand gevolgd door de Hasseler Es (22%). In de binnenstad is het aandeel jeugdigen het laagst (13,7%) (stand van zaken 2015).

1.3. De invulling van speelplekken

De invulling van speelplekken vindt plaats in projectplannen voor het (her)inrichten van nieuwe gebieden. Daarnaast vindt invulling plaats wanneer een bestaande speelplek aan renovatie toe is. In alle gevallen wordt eerst beoordeeld wat de leeftijdsopbouw is in de betreffende wijk of buurt. Op basis daarvan worden de voorstellen gemaakt. Een communicatie- en participatietraject met gebruikers, bewoners en andere betrokkenen speelt hierbij een belangrijke rol.

2. HET BELANG VAN BUITEN SPELEN EN ONTMOETEN

Spelen en ontmoeten in de openbare ruimte is van groot belang voor kinderen en jongeren, maar ook voor hun ouders en de omgeving. Naast de specifieke functie van het spelen voor de fysieke, sociale en creatieve ontwikkeling van kinderen en jongeren, hebben speelruimte en speelvoorzieningen een belangrijke ontmoetingsfunctie in de stad en de wijken.

2.1. Belang van spelen en ontmoeten voor kinderen

Spel, ontmoeting en integratie

Spel is een voorwaarde voor de ontwikkeling van kinderen en jongeren. In het spel leren kinderen grenzen verkennen en het reactievermogen trainen. Tegelijk ontwikkelen ze hun motoriek en gevoel voor evenwicht. Letterlijk met vallen en opstaan. Spel is nodig om de wereld te verkennen, creativiteit en probleemoplossend vermogen te stimuleren, en risico's te leren inschatten. Daarnaast biedt het spel de mogelijkheid tot contact met andere kinderen, om zo de sociale vaardigheden te ontwikkelen. Van spelen word je groot! Speelplekken zijn ook ontmoetingsplekken in de sociale omgeving van het kind. Ouders, verzorgers, opa's en oma's ontmoeten elkaar rond de speelplek. De speelplek als ontmoetingsplek bevordert de integratie tussen bevolkingsgroepen, tussen leeftijdsgroepen en tussen meer en minder validen. Een speelplek moet daarom aantrekkelijk, schoon, veilig en goed verzorgd zijn.

Vrolijk en blij

Buitenspelen maakt de meeste kinderen vrolijk en blij. Ook voelen zij zich sterk en gezond als ze een tijdje buiten hebben gespeeld. Zowel de kinderen als de ouders vinden dit. Kinderen van 9-12 jaar zeggen vaker dat zij zich dan sterk en gezond voelen (45%).

Aan de ouders zijn drie stellingen voorgelegd over waarom buitenspelen in de buurt volgens hen belangrijk is. Alle ouders zijn het erover eens dat buitenspelen gezond is voor het kind. Ook het samen spelen met andere kinderen is erg belangrijk (97%). Negen op de tien ouders vinden het belangrijk omdat het kind er vrolijker van wordt. (*Bron: Jantje Beton, 2011*)

2.2. Belang van spelen en ontmoeten voor jongeren

Onder jongeren wordt in deze nota verstaan: de groep van 12 jaar en ouder. Deze groep verdient aparte aandacht. De tolerantie in de samenleving is voor deze groep niet altijd even groot. De jongeren zijn op een leeftijd waarop hun wereld zich verruimt. Ze worden groter, maar zijn nog niet volwassen. Jongeren in deze leeftijd zijn groepsgericht (ze willen 'erbij horen') en tegelijkertijd bezig met het ontdekken van hun eigen identiteit. Wie ben ik, aan wie wil ik mij spiegelen?

Soms zoeken ze daarbij grenzen op. Jongeren hebben behoefte aan een prettige plek waar ze zich kunnen verzamelen om te kletsen en te sporten.

Uit interviews komt naar voren dat ontmoetingsplekken voor jongeren aantrekkelijk zijn wanneer:

- er veel verschillende activiteiten zijn (68%)
- er veel jongeren zijn (61%)
- ze veilig en netjes zijn (55% mee eens, vooral meisjes).

46% van de jongeren vindt het leuk om lichamelijk actief te zijn op een ontmoetingsplek (*Bron: rapport 'Nowhere to go', 2008*).

De laatste jaren is er steeds meer onderzoek gedaan naar de specifieke behoeften van meisjes ('gender-specifiek beleid'). Meisjes beleven de openbare ruimte anders dan jongens. De non-profitorganisatie 'Project for Public Spaces' stelt dat de aanwezigheid van vrouwen in de openbare ruimte de belangrijkste graadmeter is voor kwaliteit, omdat vrouwen pas gebruik maken van een ruimte als deze veilig en comfortabel genoeg is (*Bron: 'Vrouwen en meiden laatst', 2011*).

Zowel jongens als meisjes willen niet weggestopt worden aan de rand van de buurt of wijk. Ze willen zien én gezien worden.

2.3. Overgewicht en bewegingsarmoede

Overgewicht bij kinderen en jongeren is een serieus probleem van deze tijd. Kinderen en jongeren zitten teveel en bewegen te weinig.

In 2013 heeft de GGD van de regio Twente onderzoek gedaan onder 3.169 ouders van kinderen van nul tot twaalf jaar in Hengelo (gegevens Kindermonitor). Hieruit kwamen de volgende cijfers naar voren: van de jongeren die in Hengelo wonen speelt 67% meer dan 3,5 uur per week buiten (dus gemiddeld meer dan een half uur per dag). Kinderen van laagopgeleide ouders en jongens spelen het meest buiten. In Hengelo ligt dit percentage lager dan elders in Twente (72%). Dit gegeven staat los van een eventueel verschil in bevolkingssamenstelling. Per wijk zijn er nauwelijks verschillen. Alleen het buitengebied wijkt af: geen 67% zoals in heel Hengelo, maar 79% van de kinderen speelt daar veel buiten.

De percentages overgewicht zijn als volgt verdeeld (gegevens GGD, Twente in Balans, 2014): In Hengelo is 10% van het aantal driejarigen te zwaar (in de regio Twente is dat ook 10%). Van de basisschoolkinderen bedraagt dit percentage 16 (regio: 16%). Van de havo/vwo leerlingen kampt 12% met overgewicht (regio: 13%) en op het vmbo is dat 23% (regio: 22%).

2.4. Belang van spelen en ontmoeten voor de sociale omgeving

Kinderen die buiten spelen, bouwen hun eigen netwerk op in de buurt. Daarbij betrekken ze als vanzelf ook hun ouders en verzorgers.

Buurtbewoners met kinderen zien elkaar op school, bij de verenigingen waarvan de kinderen lid zijn, en buiten bij de speelplekken. Opa's, oma's, burens en bekenden spelen hierin eveneens een rol, zodat verschillende leeftijden elkaar op een vanzelfsprekende en ongedwongen manier ontmoeten. In buurten met kinderen functioneren op deze wijze tal van informele netwerken die belangrijk zijn vanuit het oogpunt van sociale controle, veiligheid en wijkbeheer.

2.5 Belang van spelen en ontmoeten voor de maatschappij

Voldoende speelruimte draagt bij aan het terugdringen van overgewicht bij kinderen, en aan de toename van lichamelijke en sociale vaardigheden. Meer speelruimte leidt daarmee tot een besparing van geld aan zorg.

Speelruimte is van belang voor preventie: verveling is de basis voor vandalisme en overlast, een goed speelaanbod daagt uit tot positieve bezigheden.

Het gezamenlijk gebruik van de openbare ruimte door kinderen en jongeren legt de basis voor de ontwikkeling van het besef dat de buurt van ons allemaal is en dat we hier ook met zijn allen verantwoordelijkheid voor moeten dragen. Er wordt, met andere woorden, een basis gelegd voor toekomstig burgerschap. Dit begint al bij kleine kinderen die op hun beurt moeten wachten bij de glijbaan en jongeren die zich in georganiseerd verband (via het jongerenwerk of gemeente) sterk maken voor de aanleg van een jeugdvoorziening in hun wijk.

2.6. Economisch belang

Ten slotte heeft spelen invloed op de economische waarde van een wijk. Goede speelmogelijkheden zorgen voor een aantrekkelijk woonklimaat. Een aantrekkelijk woonklimaat betekent een aantrekkelijk vestigingsklimaat. In die zin heeft een goed aanbod aan speelvoorzieningen een positief effect voor de stad.

3. BELEIDSKADERS

3.1. Internationaal verdrag voor de rechten van het kind

Alle kinderen hebben hetzelfde recht om op te groeien in een omgeving waar ze veilig buiten kunnen spelen. In het Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind van de Verenigde Naties staat in artikel 31:

'States Parties recognize the right of the child to rest and leisure, to engage in play and recreational activities appropriate to the age of the child and to participate freely in cultural life and the arts.

States Parties shall respect and promote the right of the child to participate fully in cultural and artistic life and shall encourage the provision of appropriate and equal opportunities for cultural, artistic, recreational and leisure activity'.

3.2. Landelijk kader

Met de komst van het kabinet-Rutte in oktober 2010 is het programmaministerie Jeugd en Gezin opgeheven en zijn de onderwerpen bij VWS en andere ministeries ondergebracht. Het Rijksbeleid is vooral gericht op jeugdzorg en minder op de fysieke mogelijkheden voor spel en ontmoeting. Hier ligt met name een verantwoordelijkheid bij de lokale overheden. Rijk en VNG zijn het er wel over eens dat 'gemeenten een cruciale rol in het jeugd- en gezinsbeleid vervullen en daarmee een belangrijk hoeder zijn van voorwaarden voor een goede ontwikkeling van de jeugd, zoals door het bevorderen van voldoende speelruimte, mogelijkheden voor sport en cultuur, participatie, vrijwilligerswerk en hulp aan gezinnen die financieel in de knel raken'. (*Bron: Vereniging van Nederlandse Gemeenten*).

3.3. Gemeentelijk kader

In het gemeentelijke Coalitieakkoord College 2014-2018, onder de titel 'Samen aan de slag voor een energiek en aangenaam Hengelo', lezen we: 'Inzichten op het gebied van spelen veranderen. Er is sprake van een verschuiving naar meer natuurlijk spelen en een grotere nadruk op ontmoeting. We geven een grotere rol aan onze inwoners. Dat vraagt om geactualiseerd speelbeleid'.

In de Structuurvisie Hengelo 2030 wordt in 'de Sociale opgave' gesteld, dat de woonomgeving mogelijkheden moet bieden voor recreatie en ontspanning, waarbij wordt vermeld dat de kwaliteitseisen hoog liggen.

In de Sociale Visie 2020 staat de ambitie 'een duurzaam leefbare stad te creëren, met buurten en wijken waar bewoners zich thuis voelen en binding ervaren'.

3.4. Verwante beleidsterreinen

3.4.1. Jeugdbeleid

Het speelbeleid gaat vooral over inrichting en beheer van de fysieke buitenruimte, met als doel de bewoners goede voorzieningen te bieden voor spel, beweging en ontmoeting.

Het jeugdbeleid is een verwant beleidsterrein, dat zich met name richt op ontwikkeling, opvoeding en zorg. Het jeugdbeleid is vastgelegd in de beleidsnota 'Met respect op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning'.

Waar voorheen alleen het preventief jeugdbeleid door de gemeente uitgevoerd werd, is dit vanaf 1 januari 2015 verbreed met alle taken op het gebied van jeugdhulp. Dit vloeit voort uit de nieuwe Jeugdwet van 1 januari 2015. De uitvoering van het jeugdbeleid krijgt vorm via de pijler Opgroeien en Ontwikkelen en de pijler Opvoeden en Zorg. Dit gebeurt in

nauwe afstemming met partijen die werken voor de jeugd in Hengelo, zoals het jeugd- en jongerenwerk, het onderwijs, de jeugdzorg, de huisarts en de politie.

In 2016 wordt extra geïnvesteerd op de transformatie van het jeugdbeleid, waarbij de eigen kracht van gezinnen en hun omgeving meer aangesproken wordt en gekeken wordt hoe algemene voorzieningen versterkt kunnen worden.

3.4.2. Sportbeleid

In het sportbeleid van de gemeente gelden de volgende beleidsuitgangspunten: sport en bewegen moet voor iedereen toegankelijk, veilig en laagdrempelig zijn. Er wordt uitgegaan van de eigen kracht van sportaanbieders en van de eigen verantwoordelijkheid van burgers voor hun sport- of beweeggedrag. De beschikbare middelen worden met voorrang ingezet op (de ondersteuning van) maatschappelijk actieve sportverenigingen. De gemeente draagt zorg voor een passend en betaalbaar aanbod van sportaccommodaties.

Het sportbeleid staat niet op zichzelf, maar is verweven met andere beleidsterreinen.

Het Hengelose speelbeleid onderschrijft en ondersteunt het belang van sport, beweging en ontmoeting in de buitenruimte. Het gaat dan om zowel sporten in verenigingsverband, als 'vrij' toegankelijk in de buitenruimte. In de stad zijn er goede fiets-, wandel- en hardlooptoegankelijkheden, evenals openbare sportplekken voor jong en oud. Daarnaast zijn de schoolpleinen en diverse kunstgrasvelden openbaar toegankelijk.

3.4.3. Groenbeleid

Ook het beleidsterrein Groen heeft een belangrijke koppeling met het speelbeleid. In het gemeentelijk Groenplan wordt gesteld dat groen in de woon- en werkomgeving rust en sfeer brengt, en mogelijkheden biedt voor passieve en actieve ontspanning. In een natuurlijke omgeving kunnen kinderen en jongeren op een positieve manier hun energie kwijt. Het openbare groen vervult dan ook een belangrijke functie als het gaat om spelen en ontmoeten.

3.4.4. Gezondheidsbeleid

De hoofddoelstelling van ons lokale gezondheidsbeleid is het bevorderen van de gezondheid en vitaliteit van onze burgers. Subdoelstelling hierbij is het bevorderen van bewegen en het leveren van fysieke inspanning, evenals het benutten van de mogelijkheden die de fysieke omgeving ons biedt om te komen tot gezondheidsbevorderend gedrag.

Het bevorderen van het actief spelen en bewegen van kinderen en jongeren draagt bij aan het terugdringen van overgewicht bij kinderen en jongeren. Zie ook paragraaf 2.1.

3.4.5. Kwetsbare groepen

In de nota Thuis in de Buurt is aandacht voor kwetsbare groepen, waaronder mensen met een beperking. Als uitgangspunt staat in deze nota: 'Burgers een beter en zo gewoon mogelijk leven laten leiden en laten deelnemen aan de samenleving, ondanks beperkingen door ouderdom of handicap. Zij moeten kunnen beschikken over adequatere huisvesting, zorg en welzijnsvoorzieningen, in een omgeving die beschikt over de nodige infrastructuur en die leefbaar en veilig is.'

Ten aanzien van voorzieningen voor mensen met een beperking wordt het volgende gesteld: 'Zelfstandig wonen en leven en het voorkomen van sociaal isolement zijn de sleutelbegrippen. Dit vraagt om maatregelen, niet alleen op terrein van wonen, welzijn en zorg maar ook op het terrein van inrichting en beheer van de openbare ruimte. Hengelo beoogt een stad te zijn met voor iedereen plezierige verblijfs- en ontmoetingsmogelijkheden en met een schoon, veilig en leefbaar woon- en leefklimaat in de wijken'.

4. VISIE EN DOELSTELLING

4.1. Spelen en ontmoeten in de openbare ruimte

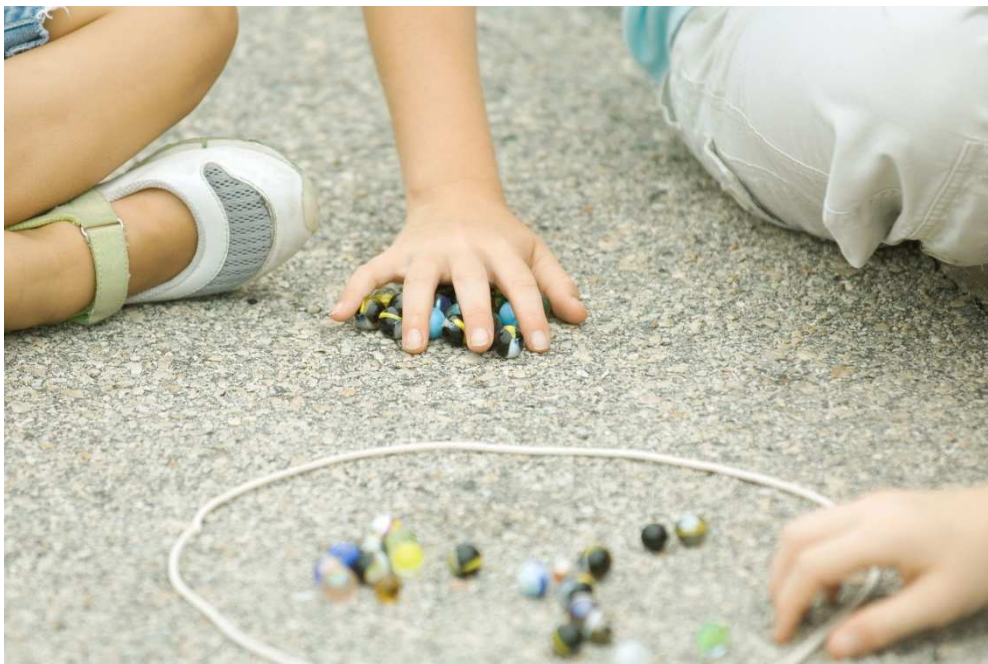
In de openbare ruimte moeten voldoende mogelijkheden zijn om te spelen en elkaar te ontmoeten; in de eerste plaats omdat dit bijdraagt aan de fysieke, sociale en creatieve ontwikkeling van kinderen, en daarnaast omdat het de mogelijkheden tot ontmoeting en daarmee de sociale cohesie in de wijk vergroot.

De speelruimte moet uitdagingen bieden voor verschillende doelgroepen. Speelplekken dragen bij aan de doelstellingen van diversiteit. Een aantrekkelijke speel- en verblijfsomgeving maakt niet-georganiseerde, vanzelfsprekende ontmoeting mogelijk, tussen jong en oud, tussen meer en minder valide, tussen verschillende milieus en bevolkingsgroepen.

4.2. Formele en informele speelruimte

Het is belangrijk dat in de woonwijken zowel formele als informele speelruimte aanwezig is. Onder formele speelruimte wordt verstaan: openbaar en vrij toegankelijk gebied in de openbare ruimte, die bewust voor spelen ingericht is. Informele speelruimte is alle ruimte die kinderen voor hun spel gebruiken, maar die niet speciaal daarvoor ingericht is.

Naast de ingerichte speelplekken (formele speelruimte) moet een wijk in de openbare ruimte ook informele speelmogelijkheden bieden. Kinderen spelen bijvoorbeeld vaak op straat, op de stoep, op grasveldjes of op een pleintje, met zaken die ze zelf meenemen zoals de fiets, een bal, een waveboard, skeelers, knikkers of stoepkrijt.

4.3. Samen-leven is rekening houden met elkaar

De verschillende gebruikers van de openbare ruimte hebben met elkaar te maken en dat vraagt soms wat wederzijdse aanpassing. Kinderen en jongeren moeten zich op speelplekken kunnen uitleven, maar ze moeten ook leren rekening te houden met de omgeving. De ruimte van de één houdt op waar de grenzen van de ander worden overschreden. Dit vraagt om afstemming en communicatie, en doet een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van de burgers.

4.4. Afweging van belangen

Er zijn soms strijdige belangen bij het inrichten van de openbare ruimte: tussen kinderen en volwassenen, tussen kinderen en jongeren, tussen jongeren en volwassenen en tussen volwassenen onderling. Bewoners willen én hun auto voor de deur, én een speelplekje vlakbij die deur, en ook graag groen, maar dan weer geen blad in de herfst. Of ze willen wel dat kinderen spelen, maar niet voor hun deur, laat staan dat jongeren daar komen en het een zogenaamde 'hangplek' zou kunnen worden. De gemeente heeft de taak al deze belangen tegen elkaar af te wegen en daarbij het algemeen belang te dienen. Soms betekent dat, dat niet iedereen zijn zin krijgt. Uiteraard moet bij de uitvoering aandacht worden besteed aan draagvlak en worden de speelplekken in overleg en samenspraak met betrokkenen (bewoners en beheerders) gerealiseerd.

4.5. Doelstelling

De gemeente Hengelo stelt zich ten doel om in de openbare ruimte een evenwichtig aanbod te realiseren van voorzieningen die uitnodigen tot spel en ontmoeting voor alle leeftijdsgroepen, voor alle bevolkingsgroepen en voor meer en minder validen. De gemeente stelt daarvoor de benodigde middelen beschikbaar.

Om voldoende speelruimte te kunnen (blijven) creëren, streeft de gemeente ernaar dat minimaal 3% van haar grondgebied (dat bedoeld is als woongebied) bij de ontwikkeling van nieuwe wijken geschikt is als formele en/of informele speelruimte.

Voor bestaande wijken geldt als uitgangspunt een 'standstill': de huidige formele of informele speelruimte mag niet verminderen en zal – zodra dat mogelijk is – worden vergroot tot een speelareaal van 3%.

De 3% norm is ontwikkeld door NUSO, de landelijke organisatie voor speeltuinwerk en jeugdrecreatie en het Nationaal Jeugdfonds Jantje Beton. De 3% norm is een algemene richtlijn. Binnen deze norm wordt geen rekening gehouden met de woningdichtheid in een gebied, de bevolkingsdichtheid, de leeftijdsopbouw en de oppervlakte aan particuliere tuinen. Niet elk stedenbouwkundig concept vraagt om dezelfde hoeveelheid speelruimte. Als er veel woningen per hectare zijn, of weinig particuliere ruimte, is er meer behoefte aan formele speelruimte. Als in een wijk minder kinderen wonen vraagt dit een andere inrichting voor spel en ontmoeting dan in een jonge wijk. Deze specifieke, gebiedsgerichte aspecten vragen maatwerk bij de inrichting en renovatie van speel- en ontmoetingsplekken.

5. BELEIDSUITGANGSPUNTEN

Als basis voor het speelbeleid hanteren we de volgende uitgangspunten:

- Kinderen en jongeren mogen er zijn
- Iedereen hoort erbij
- Voorzieningen sluiten aan bij de doelgroep
- Voorzieningen zijn zichtbaar, uitnodigend en bereikbaar
- Voorzieningen liggen evenwichtig gespreid over de stad
- Voorzieningen zijn schoon, heel en veilig

5.1. Kinderen en jongeren mogen er zijn

Kinderen en jongeren zijn volwaardige gebruikers van de openbare ruimte en hebben recht op een plek in de stad en in de wijk. Kinderen en jongeren horen bij de samenleving.

Iedere leeftijdsfase heeft zijn eigen ontwikkelingskenmerken en -behoeften. Samen-leven vraagt soms een beetje geven en nemen over en weer. 'It takes a village to raise a child': opvoeden is primair een taak van de ouders, maar daarnaast draagt de hele gemeenschap bij aan de ontwikkeling van het besef van normen en waarden bij opgroeiende kinderen. Dat gaat niet altijd 'gladjes' en dat hoeft ook niet. Opgroeien is een proces.

Kinderen en jongeren zijn nogal eens de dupe van angst voor overlast of het not-in-my-backyard principe. Hier komt soms een heel arsenaal aan argumenten bij te pas. Maar ook kinderen en jongeren hebben recht op een plek in de samenleving.

In het speelbeleid gaan we uit van de volgende stelling: Gevreesde overlast is geen reden om een speelvoorziening niet te plaatsen. Bij gebleken, structurele overlast, door een meerderheid van bewoners als zodanig ervaren, moeten acties worden ondernomen om het gedrag te verbeteren. Pas als deze acties niet of onvoldoende vruchten afwerpen, kan worden overwogen om een speelvoorziening aan te passen of te verwijderen.

5.2. Iedereen hoort erbij

Kinderen mogen zich welkom voelen bij de voorzieningen. Iedereen hoort erbij, ongeacht leeftijd, afkomst of fysieke mogelijkheden.

5.3. Voorzieningen sluiten aan bij de doelgroep

We streven ernaar, de voorzieningen goed aan te sluiten bij de verwachtingen en leefwereld van kinderen en jongeren, en bij de ontwikkelingen en mogelijkheden van nu.

5.4. Voorzieningen zijn zichtbaar, uitnodigend en bereikbaar

Openbare speelvoorzieningen moeten goed en gemakkelijk voor kinderen en jongeren te bereiken zijn. Voor de jongste kinderen geldt als uitgangspunt dat zij begeleid worden door ouders of verzorgers.

Bij een speelplek hoort in principe ook een bankje of andere zitgelegenheid. Kleine kinderen komen onder begeleiding van een ouder of verzorger en het is prettig als die niet hoeft te blijven staan (of op een speeltoestel moet zitten). Zitgelegenheid bevordert tegelijkertijd de ontmoetingsfunctie van de speelplaats, voor jong en oud. In uitzonderingsgevallen wordt, op verzoek van omwonenden en als er een aantoonbare reden is, soms geen bankje geplaatst. Bij structurele overlast wordt een bankje soms verwijderd.

5.5. Voorzieningen zijn schoon, heel en veilig

Speeltoestellen en speelplekken moeten schoon, heel en veilig zijn, om een prettig verblijf mogelijk te maken. De gemeente zorgt voor regelmatige inspecties en onderhoud. Daarnaast wordt van de bewoners verwacht dat zij zelf verantwoordelijkheid nemen, de speelplekken netjes houden en de voorzieningen gebruiken waarvoor ze bedoeld zijn.

6. DE ONTWIKKELING VAN HET KIND: VAN PEUTER TOT PUBER TOT ADOLESCENT

Speelvoorzieningen in de openbare ruimte moeten uitdagingen bieden voor verschillende leeftijdscategorieën. De motorische vaardigheden lopen uiteen en ook de behoeften aan spel en ontmoeting.

6.1. Peuters en kleuters

Kinderen in de leeftijd tot ongeveer 6 jaar bevinden zich in de zogenoemde magisch-realistische fase. Magisch en realistisch denken lopen door elkaar (Sinterklaas bestaat, want ik zie hem; de olifant zit in de tv). Hun waarneming wordt bepaald door emoties (de nieuwe jas is mooi, dus hij past). Kinderen in deze leeftijd leren de tastbare wereld ontdekken én de wereld van de fantasie.

Het kind ontwikkelt het vermogen om gebeurtenissen die op andere momenten hebben plaatsgevonden, of zelf bedachte situaties, zich in het 'nu' te laten afspelen. Door middel van fantasie- en rollenspel leert het zich te verplaatsen in een ander en eigen ervaringen te verwerken (het kind is de moeder, de pop krijgt op zijn kop).

Spelen in een natuurlijke omgeving is voor deze kinderen belangrijk, omdat de natuur vol aanleidingen zit voor fantasie. Daarnaast biedt de natuur tastbare aanleidingen om de wereld te leren kennen, te voelen en ervaren. Kinderen in deze leeftijd houden van spelen met zand en water. Als het gaat om ingerichte speelplekjes, moeten de toestellen uitdagen tot beweging (naar boven klimmen en naar beneden glijden, wippen) of fantasie (speelhuisje met toonbankje, kabouterzitje).

6.2. Kinderen

De groep kinderen van 6 tot 12 jaar (de basisschoolleeftijd) heeft vooral behoefte aan variatie in speluitdagingen. Ze spelen graag samen. De invloed van de 'groep' is belangrijk, kinderen in deze leeftijd zijn gevoelig voor goedkeuring of afwijzing. Ook voor deze leeftijdsgroep is speelnatuur belangrijk. In een wereld vol indrukken is de natuur een basis voor rust of juist avontuur.

De ingerichte speelplekjes moeten een diversiteit aan bewegingsmogelijkheden bieden en uitdagen tot glijden, klimmen en klauteren, duikelen, draaien of schommelen. Vanaf ongeveer 9 jaar is er sprake van (meer) zelfstandigheid in het verkeer. De informele speelruimte moet voldoende gelegenheid bieden voor fietsen, rolschaatsen, waveboarden en spelletjes als sluipen, verstoppertje, onderzoeken. Daarnaast zijn de trapveldjes ook voor deze leeftijdsgroep aantrekkelijk.

6.3. Jongeren

Vanaf een jaar of twaalf komen de jongeren op een leeftijd waarop hun wereld zich verruimt. Ze worden groter, maar zijn nog niet volwassen. Jongeren in deze leeftijd zijn groepsgericht (ze willen 'erbij horen') en tegelijkertijd bezig met het ontdekken van hun eigen identiteit. Wie ben ik, aan wie wil ik mij spiegelen? Jongeren hebben behoefte aan een prettige plek waar ze elkaar kunnen ontmoeten. Dit hoeft niet altijd een speciaal ingerichte plek te zijn: soms is het gewoon een muurtje, of een bankje. Om dit te reguleren kan het zinvol zijn om wel een speciale ontmoetingsplek te creëren. Zo'n ontmoetingsplek kan beschermd zijn, maar moet ook een open gedeelte hebben, in verband met zichtbaarheid en sociale controle.

Naast ontmoeten moet er voor jongeren voldoende uitdaging zijn tot spel en beweging in de openbare ruimte. Dit is een belangrijke aanvulling op het sporten in verenigingsverband, omdat de openbare ruimte voor iedereen toegankelijk is, en daarmee een laagdrempelige mogelijkheid biedt om de jeugd te laten bewegen. Voorzieningen in deze categorie zijn de al dan niet verharde trapveldjes, de basketbalveldjes, tafeltennistafels en skatevoorzieningen.

7. NATUURLIJK SPELEN

De laatste jaren is de aandacht voor natuurlijk spelen toegenomen. Met name de iets grotere kinderen (9-12 jaar) spelen graag op informele speelplekken. Ook ouders geven aan het belangrijk te vinden dat er niet-georganiseerde speelplekken in de buurt zijn. (TNS/NIPO/Jantje Beton). Vraag aan ouders wat hun mooiste herinneringen zijn aan hoe ze 'vroeger' speelden, het antwoord luidt steevast: in de natuur, in het bos, in de klimboom, bij de beek of de sloot. Nooit dromen ze weg over de ingerichte speelplekjes. Natuurlijk zijn die ook belangrijk. Maar de natuur is en blijft het meest tot de verbeelding spreken. Het boek 'Het laatste kind in het bos' (Richard Louv, 2005) is in korte tijd ongekend populair geworden. De term 'scharrelkind' deed zijn intrede.

Sigrun Lobst, landschapsarchitect en beleidsmedewerker van de Speeldernis in Rotterdam, schrijft: 'In ieder mens zit een aangeboren band met de natuur en alle levende wezens. Als deze cruciale relatie van mens en natuur verstoord is ontstaat NDD, oftewel Nature Deficit Disorder. Oorzaken voor NDD zijn o.a. overbezorgdheid en angsten van ouders en verzorgers, het mijden van risico's en concurrentie van andere vormen van vrijetijdsbesteding, zoals de sociale media. Gevolgen van NDD zijn onder andere verminderde motorische en sociale vaardigheden, zwaarlijvigheid en ontbreken van het vermogen om grote van kleine risico's te onderscheiden. Het opdoen van nieuwe, ongewone ervaringen is een fundamenteel gedrag van mensen en dieren. Die behoefte zit diep verankerd in een oud gedeelte van de hersenen. Dit gedrag heeft als evolutionair doel voordelen te winnen tegenover anderen, die niet zo veel durven, dus: te overleven...' Lobst pleit voor kennismaking met de levende natuur (planten en dieren), met de natuurlijke elementen (water, aarde, zand, steen) en beleving van de seizoenen.

In het boek *Speelnatuur in de stad* (zie literatuurlijst) staat: 'Voor een rijke natuurervaring is voldoende ruimte met natuurwaarde noodzakelijk. Natuur moet niet alleen decor voor het spel zijn, maar onderwerp ervan'. Verder stellen de auteurs dat 'uitdaging en risico's onlosmakelijk verbonden zijn aan kinderspel. Zij dienen door volwassenen geaccepteerd en gerespecteerd te worden. Kinderen moeten de mogelijkheid krijgen te leren zelf risico's in te schatten en daarmee om te gaan'.

Dat laatste is een heikel punt. In zijn artikel 'Scharrelkinderen' schrijft Thomas van Slobbe (Trouw, 13 april 2007): 'Je kunt het rondscharrelen van kinderen nooit zo regelen dat alle problemen voorkomen worden. De oplossing zit in veel gevallen niet zozeer in het opstellen van nog meer, nog betere regels, maar in het tegendeel. Nederland kan wel wat ontstemmingsplannen gebruiken. Er is een schrijnende behoefte aan stukjes onland waar niemand van weet waartoe ze dienen en van wie ze zijn. Ruige bosschages of sloten met smalle, gladde plankjes. Sperwers in de dakgoot en paddestoelen tussen de tegels. Dat vereist de bestuurlijke moed om los te laten. Om rommelmarges te accepteren en af en toe iets fout te laten gaan'.

De gemeente Hengelo streeft ernaar, de mogelijkheden voor natuurlijk spelen te verruimen. Daartoe is draagvlak nodig bij het volwassen deel van de samenleving. Initiatieven uit de samenleving worden waar mogelijk ondersteund en gefaciliteerd.

8. HET SPEELBELEID IN DE PRAKTIJK

In het Hengelose speelbeleid maken we onderscheid in speelplekken voor de doelgroep onder de twaalf jaar (tot en met de basisschool) en de doelgroep boven de twaalf (jongeren). Daarnaast zijn er de speelgelegenheden die geschikt zijn voor alle leeftijden. De tendens is om, vanuit de gedachte van ontmoeting en integratie, de voorzieningen voor verschillende leeftijdsgroepen waar mogelijk te combineren. Daarbij wordt ook gekeken naar ontspanningsmogelijkheden voor ouderen.

8.1. Speelvoorzieningen 12-min

Tot de 12- voorzieningen behoren, behalve de natuurlijke speelaanleidingen, vooral de toestellen voor klimmen, klauteren, glijden, wippen, draaien, duikelen en schommelen.

8.2. Speelvoorzieningen 12-plus

De 12+ voorzieningen zijn voorzieningen voor vrije sportbeoefening en ontmoeting. Deze kunnen ook door de jongere doelgroep worden gebruikt, maar zijn aangemerkt als 12+ omdat ze voorzien in een behoefte bij de jongeren die de speeltoestellen zijn ontgroeid.

Tot deze voorzieningen behoren onder andere de trapveldjes, basketbalveldjes, tafeltennistafels, sportkooien en skatevoorzieningen.

8.2.1. Trapvelden

In de gemeente Hengelo liggen ongeveer 75 trapvelden. Hiervan waren in het verleden 50 velden uitgerust met verplaatsbare voetbaldoelen (kanteldoelen). In verband met de veiligheid heeft het college in januari 2010 besloten de kanteldoelen in één keer te verwijderen, en geleidelijk aan te vervangen door vaste stalen doelen. Er is geld gereserveerd om vijf velden per jaar van vaste doelen te voorzien. Vanuit het jeugdbeleid is eenmaal extra geld beschikbaar gesteld en ook vanuit wijkraden is geld voor vaste doeltjes gegenereerd.

Om de velden die nog niet aan de beurt zijn toch een voorziening te bieden, zijn houten palen geplaatst bij wijze van doeltje. Deze houten palen zijn een tijdelijke oplossing. Uiteindelijk zullen alle 50 trapvelden waar voorheen de kanteldoelen stonden, weer voorzien zijn van vaste stalen doeltjes.

De minimale oppervlakte van trapvelden die in aanmerking komen voor vaste doelen, is 30 x 50 meter.

8.2.2. Sportkooien

In de gemeente staan momenteel 11 sportkooien, waaronder 5 multifunctionele kooien (rechthoekig) en 6 pannakooien (rond). Onder een sportkooi verstaan wij een rond of rechthoekig verhard sportveld, omheind door hekwerken hoger dan 2 meter. Het fenomeen sportkooi is eind vorig eeuw komen overwaaien uit Amerika. Sportkooien dragen bij aan het totaalaanbod van voorzieningen voor sport en spel in de openbare ruimte. Sportkooien vallen beleidsmatig onder de speelvoorzieningen voor de leeftijdsgroep vanaf 12 jaar, maar kennen in de praktijk een bredere doelgroep: ook de groep in de basisschoolleeftijd maakt er gebruik van.

In 2012 is het gebruik van de sportkooien geëvalueerd. De evaluatie draaide om twee kernvragen: hoe worden de sportkooien ervaren door de doelgroep, en hoe worden ze ervaren door de omgeving (de omwonenden)?

Uit de evaluatie kwam naar voren dat de sportkooien goed worden gebruikt door jongeren van alle leeftijden. Zij voldoen aan de verwachtingen en worden gewaardeerd, zowel door de gebruikers als door de omwonenden.

Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek naar de sportkooien zijn de volgende aanbevelingen gedaan:

- Het afdekken van de sportkooien met gaas of een net, daar waar gewenst en waar dat nog niet het geval is;
- Aanbrengen van borden met huisregels (waaronder 'gebruik tot 22.00 uur' of 'tot zonsondergang'), daar waar dit nog niet (of niet meer) het geval is;
- Afvalbakken vaker legen en/of meer afvalbakken plaatsen;
- Bij structurele overlast het jeugdnetwerk inschakelen;
- Bekijken in hoeverre meer georganiseerde activiteiten mogelijk zijn.

Bovenstaande aanbevelingen worden waar nodig en mogelijk in de komende periode uitgevoerd, afhankelijk van de beschikbare middelen.

8.2.3. Skatevoorzieningen

In de afgelopen decennia is skaten steeds populairder geworden onder jongeren. Hengelo heeft vanaf de beginperiode een skatecultuur gekend. Diverse skatevoorzieningen zijn gebouwd, sommige zijn ook weer verdwenen. Een groep Hengelose skaters heeft zich verenigd in de Stichting Skatevoorzieningen, die gemeente en skaters adviseert bij de inrichting van skatelocaties. De meeste skateplekken zijn wijk- of buurtvoorzieningen. Daarnaast wordt gewerkt aan een centraal gelegen stedelijke skatevoorziening.

8.3. Speelvoorzieningen alle leeftijden

Sommige speelvoorzieningen zijn geschikt voor zowel de jonge als de oudere jeugd. Dat geldt voor natuurlijk spelen, voor gecombineerde speelplekken, voor schoolpleinen en ook voor sommige toestellen, zoals grotere klim- en klautertoestellen en de interactieve speelvoorzieningen.

8.3.1. Schoolpleinen

In Hengelo zijn de schoolpleinen (inclusief de speeltoestellen) buiten de schooltijden openbaar toegankelijk (behalve tussen 22.00 uur en 7.00 uur). Dit geeft kinderen en jongeren de mogelijkheid om ook buiten de schooltijden gebruik te maken van deze speel- en ontmoetingsplek. Schoolpleinen zijn door hun centrale situering in de wijk een goede aanvulling op het speelaanbod.

8.3.2. Sportparken

In de periode 2007 t/m 2010 heeft de gemeente Hengelo op elk sportpark een kunstgrasveld aangelegd. De aanleg van deze kunstgrasvelden heeft ervoor gezorgd dat de velden intensiever bespeeld kunnen worden, door zowel leden van de vereniging als buurtbewoners. Het medegebruik, door de jeugd uit de wijken, vindt veelal ongeorganiseerd plaats. De velden worden goed gebruikt. Helaas is er ook vandalisme te betreuren. Vanaf 2012 zijn er dan ook gebruiksborden bij de kunstgrasvelden geplaatst met daarop een aantal spelregels.

8.3.3. Het Broekpark

Het Broekpark, in de wijk Slangenbeek, is één van de eerste gebieden in Hengelo waar natuurlijk spelen een plek heeft gekregen. In het park liggen speelaanleidingen als boomstammen en stapstenen. Het meest in het oog springend is het junglepad, een 250 meter lange steiger die slingert tussen de natuurlijke begroeiing in het park. Het oude junglepad, van hout, moest in 2011 worden verwijderd omdat gebreken waren geconstateerd. In 2013 is het pad herbouwd, nu van duurzaam gerecyclede kunststof.

8.3.4. Sutu's

In Hengelo zijn in de periode 2009-2012 vier sutu's geplaatst, gespreid over de stadsdelen. Een sutu is een digitale interactieve voetbalmuur. Er kunnen diverse spellen gespeeld worden door met een bal tegen deze wand te schieten. De wand reageert met geluid en lampjes.

Het plaatsen van interactieve voetbalwanden in Hengelo is een initiatief van de gemeente, in samenwerking met FC Twente 'Scoren in de wijk'. Een belangrijk doel van FC Twente 'Scoren in de wijk' is het bevorderen van sportieve activiteiten in de stad.

De digitale voetbalwanden zijn bekostigd uit het zogenoemde ICT fonds. Het ICT fonds is een subsidie, bedoeld om digitale ontwikkelingen te ondersteunen.

De sutu's blijken succesvol te zijn, zowel voor spontaan gebruik, als voor georganiseerde activiteiten en trainingen.

8.3.5. Parkour

In 2012 is, in samenwerking met de wijkraad Slangenbeek en woningbouwvereniging Welbions, het activiteitencircuit Parkour aangelegd op het eiland in het waterpark Vossenbelt. Iemand die parkour (of 'freerunning') beoefent, probeert op de toestellen zo soepel en efficiënt mogelijk van A naar B te bewegen. Dit wordt gedaan door het maken van sprongen, het overwinnen van obstakels, zowel er onderdoor als eroverheen, acrobatische toeren en diverse klim- en hangvariëaties.

8.3.6. De Sona

In 2012 is in de wijk Hasseler Es een Sona geplaatst. De Sona is een interactief geluidsspeeltoestel, speciaal ontworpen voor in de buitenruimte. Met een druk op de knop kan gekozen worden voor verschillende spellen. De speelvloer, onder een grote oranje boog, is vrij toegankelijk en meerdere kinderen kunnen er tegelijkertijd spelen.

8.4. Senioren

In de Zuid-Europese landen is het nooit anders geweest, in Nederland steeds meer gebruikelijk: ontmoeting tussen senioren in de openbare ruimte. Tot voor kort betrof het met name de jeu de boulesbanen en misschien een enkel bankje. Nu zijn ook de fitnessstoestellen in opkomst. De voorzieningen voor senioren kunnen goed worden gecombineerd met speelvoorzieningen voor kinderen. Zo kunnen jong en oud zich naast elkaar vermaken en krijgt oppassen een extra dimensie voor beweging én ontmoeting.

8.5. Meisjes

De gemeente streeft ernaar, de speelvoorzieningen ook voor meisjes in de leeftijdsgroep 12-plus uitnodigend en sociaal veilig te maken. Het blijkt dat jongens in deze leeftijdsgroep de openbare ruimte gemakkelijker opzoeken dan meisjes. Uit onderzoek komt naar voren dat de oudere meisjes veel waarde hechten aan een plek om te zitten, te praten en te kijken. De plek moet schoon en heel zijn en een gevoel van geborgenheid geven, maar niet achteraf liggen. Ook op de sportplekken zien we vooral de oudere jongens actief, maar natuurlijk hebben ook de meisjes in deze leeftijdsgroep behoefte aan uitdaging op het gebied van sport en spel. Het is goed om daar bij de inrichting van de openbare ruimte rekening mee te houden.

8.6. Spelen met een beperking

De openbare speelvoorzieningen moeten waar mogelijk bereikbaar en toegankelijk zijn voor kinderen en/of begeleiders met een beperking. Aan de hand van specifieke informatie over de belemmeringen van deze kinderen en hun verzorgers worden - waar nodig en mogelijk - aanpassingen gedaan.

Te denken valt aan een aanpassing van de ondergrond, zodat een voorziening ook met de rolstoel te bereiken is. Of voor slechtzienden een duidelijke toeleiding naar een speelplek.

Er zijn toestellen in de handel die specifiek zijn ontwikkeld voor rolstoelgebruikers. In de openbare ruimte gaan we hier terughoudend mee om, juist om deze kinderen niet (opnieuw) in een uitzonderingspositie te plaatsen. Liever zoeken we naar speeltoestellen of -aanleidingen die voor zowel gezonde als minder valide kinderen interessant zijn. Voorbeelden zijn een vogelnestschommel, speelaanleidingen voor de zintuigen (klank, tastzin), enz. Gerichtes suggesties van kinderen, ouders en/of verzorgers zijn welkom.

8.7. Organiseren van activiteiten

De openbare speelplekken bieden de mogelijkheid om (georganiseerde) activiteiten te laten plaatsvinden. Hier wordt regelmatig gebruik van gemaakt door de gemeentelijke wijk sportconsulenten, door het kinder- en jongerenwerk en door scholen. Zo worden er bijvoorbeeld voetbaltoernooitjes georganiseerd in een voetbal- of pannakooi, bij de digitale voetbalmuur of gewoon op de diverse trapveldjes. Ook worden skateclinics gegeven.

Tijdens deze georganiseerde activiteiten worden door de professionals contacten gelegd met jongeren en kinderen en worden wensen en behoeften, maar ook problemen en knelpunten in kaart gebracht (signalerende functie). Zijn er zorgen of is er behoefte aan ondersteuning dan kunnen deze signalen in de bestaande netwerken en vangnetten worden ingebracht. Het beleid is erop gericht om jongeren zelf actief te betrekken bij het (mede) organiseren van activiteiten.

8.8. Natuurlijke speelplekken

Onder natuurlijke speelplekken verstaan we de speelplekken die zijn ingericht met natuurlijke materialen als omgewaaide bomen, takken, stenen, zand en water. De materialen zijn niet geconstrueerd tot speeltoestel. De speelomgeving is bij voorkeur ook groen: bomen, struiken, lang of kort gras, eventueel een bloemenweide.

In een natuurlijke speelomgeving is, afhankelijk van de situatie, wel ruimte voor enkele toestellen, bijvoorbeeld toestellen van robiniahout. Deze houtsoort heeft van nature grillige vormen, waardoor de toestellen een heel eigen uitstraling hebben en er nooit twee identieke exemplaren van bestaan.

Voorbeelden van de koppeling van groen met natuurlijk spelen zijn het Broekpark (bijgenaamd junglepark) in de wijk Slangenbeek en de speelaanleidingen in het Kristalbad. In het Weusthagpark zijn eveneens natuurlijke speelaanleidingen gerealiseerd, evenals langs sommige beken.

Bij natuurlijke speelaanleidingen hebben we niet te maken met het WAS (Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen, zie par. 10.2). Dit is wel het geval als van de materialen een speeltoestel wordt gemaakt. Dit toestel (of de speelplek als verzameling toestellen) zal moeten worden gekeurd door een erkende keuringsinstantie.

8.9. Tijdelijke speelplekken

Verspreid over de stad liggen terreinen braak, omdat veel bouwactiviteiten worden uitgesteld. Deze terreinen kunnen in sommige gevallen geschikt worden gemaakt als tijdelijke speelplek. Dit kan gebeuren op initiatief van bewoners, die ook meedenken over de inrichting. Als deze terreinen niet in eigendom zijn bij de gemeente, moet dit in overleg met de eigenaar gebeuren. Er moeten ook afspraken worden gemaakt over het beheer. Voorbeelden van een tijdelijke speelinrichting zijn het inrichten van een trapveldje, de tijdelijke aanleg van een beachveldje of een plek om hutten te bouwen in de zomer.

8.10. Speeltuinen

“Geef de jeugd gelegenheid zich lichamelijk te ontwikkelen en dit te doen samengaan met haar geestelijke ontwikkeling, en 't zal de jeugd verheffen.” Aldus Ulke Klaren, de oprichter van de eerste speeltuinvereniging in Nederland, in het jaar 1900.

Al eerder, in de jaren '80 van de negentiende eeuw, werden door rijke burgers op kleine schaal speeltuinen ingericht, om ook kinderen uit arme gezinnen de mogelijkheid te bieden tot spel en beweging 'en baldadigheid tegen te gaan'. Deze speeltuinen raakten bij gebrek aan toezicht en onderhoud echter al snel in verval. Ulke Klaren, zelf arbeider op een scheepswerf in Amsterdam, stond aan de wieg van een door de ouders zelf op te richten vereniging: “Zoo overtuigd ben ik dat wij arbeiders het zijn, het moeten zijn, die door onze krachten in dien zin ten dienste te stellen, het beste toonen dat er een onweerlegbare behoefte aan dusdanige ontspanningsplaats voor kinderen bestaat.” Zo werd in het jaar 1900 de eerste speeltuinvereniging opgericht. De speeltuin kwam met veel eigen werk van ouders klaar in 1902. Dit voorbeeld vond navolging in het land, en stond aan de basis van het landelijke volksspeeltuinwerk.

De NUSO, de Nederlandse Unie van Speeltuinorganisaties, bestaat al sinds 1931. Als platform maakt de NUSO zich hard voor het behoud van speeltuinen. Dit doen zij met praktische informatie, belangenbehartiging en advies aan de bij de organisatie aangesloten speeltuinen. Sinds 2015 heeft de organisatie een nauwe samenwerking met de stichting Jantje Beton.

Het speeltuinwerk draait voor een groot deel op vrijwilligers en vervult daarmee een belangrijke sociale functie in de buurt of wijk. Zeker in deze tijd, waarin het lastig is om continuïteit te houden in het vrijwilligerswerk, zijn deze mensen van onschatbare waarde. De NUSO geeft ook op dit gebied adviezen en ondersteuning aan de aangesloten speeltuinen.

In Hengelo liggen tien speeltuinen (zie bijlage III). Zij vormen, door hun eigen karakter en geschiedenis, een waardevolle bijdrage aan het speelaanbod in de stad. Het zijn grote speelruimtes met een uitgebreide variëteit aan mogelijkheden voor spel en ontmoeting.

Zeven van de Hengelose speeltuinen vallen onder beheer van wijkcentra of speeltuinverenigingen. Beleidsmatig gezien vallen zij onder het welzijnswerk. Anders dan bij de openbare speelplekken, vindt het spelen plaats onder toezicht en gaan de poorten 's avonds dicht. Beheer en onderhoud worden uitgevoerd door de beheerder. Speeltuin 't Lansink neemt een aparte plaats in. Deze speeltuin heeft zich erop toegelegd om – mede - een belangrijke functie te vervullen voor kinderen met een beperking en heeft daarmee ook een regionale aantrekkingskracht. Het feit dat deze speeltuinen 's avonds, en deels ook in het weekend, niet toegankelijk zijn heeft als nadeel dat er op die tijden minder speelmogelijkheden in de buurt zijn. Het spelen onder toezicht heeft echter ook voordelen: er kan gebruikt gemaakt worden van een breder aanbod aan toestellen, bijvoorbeeld toestellen met een zwaai- of draaifunctie, omdat de volwassenen een oogje in het zeil houden. Ook kunnen meer toestellen gebruikt worden die in de openbare ruimte te gevoelig zijn voor vandalisme. Denk daarbij aan toestellen met scharnieren, kwetsbare verbindingen of draaiende onderdelen.

Speeltuin 't Lansink, Twijnstraat (foto speeltuin en buurtcentrum 't Lansink)

Ontspanning voor groot en klein in speeltuin Weidedorp, Curaçaostraat (foto buurthuis en speeltuin Weidedorp – Woolderes)

Drie van de speeltuinen zijn openbaar toegankelijk. Speeltuin Fantasiadorp in de Hasseler Es, nabij het Kulturhus en het winkelcentrum, is vanaf de aanleg in 2007 (als opvolger van voorheen speeltuin Hoeseldorp) openbaar geweest.

Speeltuin de Nijverheid is in 2014 openbaar gesteld. Daarbij konden niet alle speeltoestellen worden gehandhaafd, omdat aan toestellen in de openbare ruimte andere eisen worden gesteld dan aan toestellen die onder toezicht worden gebruikt. De speeltuin is grondig opgeknapt en heringericht, in overleg de buurtbewoners.

Speeltuin De Breemars is in eveneens in 2014 openbaar geworden, waarbij hergroepering heeft plaatsgevonden van toestellen. Daarnaast is in samenwerking met de bewoners een ontwerp gemaakt voor een waterspeelplek, tegelijk met de herinrichting van de Omloopleiding.

In het Watertorenpark tenslotte, wordt binnenkort een nieuwe speelplek aangelegd, als openbare opvolger van de opgeheven speeltuin Tweekelerwegkwartier. Het inrichtingsvoorstel is tot stand gekomen in overleg met het voormalig bestuur van de buurt- en speeltuinvereniging Tweekelerwegkwartier.

Waterspeelplek Omloopleiding bij speeltuin De Breemars

8.11. Kinderboerderij 't Weusthag

De kinderboerderij neemt een aparte plaats in in het aanbod voor de jeugd in Hengelo. De kinderboerderij heeft een speels-educatieve functie. Kinderen komen in aanraking met kleine huis- en boerderijdieren en krijgen informatie over het leven van dieren en planten.

Er is een insectenhotel, er staan bijenkasten en er is een kleine moestuin waar wordt getoond hoe eetbare gewassen worden verbouwd. In het bezoekerscentrum worden tentoonstellingen ingericht over duurzaamheid, natuur of milieu. Incidenteel worden demonstraties georganiseerd, zoals schaapscheren in het voorjaar.

Bij de kinderboerderij ligt een speelplek, die toegankelijk is gedurende de openingstijden. Mede met het oog op de toekomstige vernieuwingen in de wijk Hengelose Es is de kinderboerderij een kansrijke plek voor het ontplooiën van initiatieven om de speelmogelijkheden te verruimen. Elders in het land zijn voorbeelden te vinden van interactief spel met water-, wind- en zonne-energie. Ook de groene ruimten bieden mogelijkheden voor natuurlijk spel. De educatieve functie en de speelfunctie van de kinderboerderij kunnen elkaar op deze manier wederzijds versterken.

Kinderboerderij 't Weusthag, van Alphenstraat

De speelplek bij de kinderboerderij

8.12. Informele speelruimte

Zoals gesteld in paragraaf 4.5. streeft de gemeente ernaar dat minimaal 3% van haar grondgebied bij de ontwikkeling van nieuwe wijken geschikt is als formele en/of informele speelruimte. Grasveldjes, pleintjes of parkjes kunnen op zichzelf al ruimte bieden voor spel. Maar ook als er minder ruimte is zijn er mogelijkheden. Open of juist besloten plekken, hoogteverschillen of beplantingen geven ook spelaanleiding. De gemeente kan hiermee vaak eenvoudig rekening houden, bijvoorbeeld door een afwisseling te creëren in kort of lang gras en beplanting, knikkertegels te integreren in de stoep, een muurtje zodanig te maken dat je erop kunt zitten, of een straat verkeersluw te maken. Slim ruimtegebruik kan leiden tot een grotere bespeelbaarheid van een wijk.

9. SPREIDING VAN SPEELVOORZIENINGEN

Om tot een evenwichtige verdeling van speelplekken te komen, werken we met een categorie-indeling. Dit is een systematiek op basis waarvan het aantal, de grootte en de locatie van de formele speelplekken voor iedere doelgroep wordt bepaald.

De speelvoorzieningen voor kinderen in de leeftijdsgroep tot 12 jaar (de 12-min voorzieningen) zijn als volgt ingedeeld:

- De kleinste speelplekken zijn de A-plekjes. Het verzorgingsgebied is een straat of blok. In het verzorgingsgebied wonen minimaal 40 kinderen tot 12 jaar.
- Een B-speelplek is een middelgrote speelplek en heeft een buurtfunctie. In het verzorgingsgebied wonen minimaal 75 kinderen in de leeftijdsgroep tot 12 jaar.
- Een C-speelplek is een grote speelplek met een wijkfunctie, met aanbod voor zowel de kleintjes als de grotere kinderen (tot 18 jaar). Een C-plek bedient een verzorgingsgebied met meer dan 100 kinderen tot 18 jaar.

In de tabel is de systematiek weergegeven. De tabel wordt als toetsingskader gebruikt, een hulpmiddel op basis waarvan beleidsadviezen kunnen worden gegeven.

Leeftijdsgroepen	0 tot 12 jaar, <i>Kleine speelplek</i>	0 tot 12 jaar, <i>Middelgrote speelplek</i>	0 tot 18 jaar <i>Grote speelplek</i>	12+ <i>Jeugdplek</i>	<i>Alle leeftijden</i>
Categorie	A speelplek	B speelplek	C speelplek	D jeugdplek	E speel- en ontmoetingsplek (stedelijke voorziening)
Relatie leeftijd, spelbereik en verzorgingsgebied					
Verzorgingsgebied	Straat / Blok	Blok / Buurt	Buurt / Wijk	Buurt / Wijk	Stadsdeel / stad / regio
Aantal kinderen in het verzorgingsgebied					
Aantal kinderen binnen verzorgingsgebied	> 40	> 75	> 100	> 50 12+	>100
Inrichting speelruimte					
Kapitaal aan speelelement met valdemping	0 - €6.000,-	€6.000 - €9.000	€9.000 - €12.000	-	-
Voorbeelden van voorzieningen (afhankelijk van plek en situatie)	Veerwipje Kleine glijbaan Kabouterzitje Speelhuisje Zand Water + iets uit B	Duikelrek Glijbaan Draaitoestel Klimtoestel Schommel Boomstam Hout, steen Zand Water + iets uit A	Alles mogelijk uit A, B en D	Voetbaldoeltjes Basket Skate objecten Tafeltennistafel Schuilhut (Jop) Fitness Jeu de boules	Gecombineerde ontmoetingsplek

Tabel Spelen: formele speelruimte in Hengelo

De 12- voorzieningen zijn ingetekend op een spreidingskaart. Het verzorgingsgebied wordt bepaald door logische grenzen als wegen, spoorlijnen, waterlopen of natuurlijke barrières.

Voor de 12+ voorzieningen gelden geen indicaties voor een vast verzorgingsgebied of loopafstand. Jongeren zijn niet meer gebonden aan straat of blok. Op de spreidingskaart voor de 12+ voorzieningen staan dan ook geen cirkels ingetekend. Wel wordt ernaar gestreefd dat iedere wijk voldoende voorzieningen heeft voor deze leeftijdsgroep.

In de praktijk lopen beide spreidingskaarten door elkaar. De kaarten zijn digitaal beschikbaar. Het betreft de situatie van 2015. De kaarten zullen regelmatig worden aangepast aan de actuele stand van zaken.

10. VEILIGHEID

10.1. Veiligheid en verantwoordelijkheid

Kinderen moeten veilig in de openbare ruimte kunnen spelen; ze moeten zich vertrouwd voelen op een speelplek. Het gaat hier zowel om veilige speeltoestellen (fysieke veiligheid), als om een veilige speelomgeving (sociale veiligheid en verkeersveiligheid).

Ouders of verzorgers dragen te allen tijde de verantwoordelijkheid voor hun kinderen. Zij kunnen het beste inschatten waar hun kind aan toe is en wat het wel of niet kan. In het speelbeleid gaan we ervan uit dat de jongste kinderen onder begeleiding naar buiten gaan. Oudere kinderen leren geleidelijk aan zelfstandig te spelen.

Overal in de wijken is verkeer. Opgroeiende kinderen moeten leren zich te bewegen in het verkeer: veilig oversteken, fietsen op de weg. Het is aan de ouders of verzorgers om te bepalen wanneer een kind zelfstandig naar de speelplek kan gaan.

10.2. De Warenwet

De gemeente is verantwoordelijk en aansprakelijk voor alle formele speelplekken en -toestellen in de openbare ruimte. De gemeente moet zich houden aan het 'Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen' (WAS), kortweg 'Attractiebesluit' genoemd, met bijbehorende Reikwijdtenotitie. Het Attractiebesluit is in 1997 in werking getreden. In het besluit staat aan welke wettelijke veiligheidseisen speeltoestellen moeten voldoen. De wet hanteert bij toepassing van de veiligheidseisen Europese normen. Nieuwe speeltoestellen moeten zijn voorzien van:

- een certificaat van typekeuring,
- een bouwtekening
- een logboek.

Het WAS wordt gehandhaafd door de Nederlandse Voedsel & Warenautoriteit, de [NVWA](#).

10.3. Speeltoestel of speelaanleiding

Een speeltoestel is 'een inrichting bestemd voor vermaak of ontspanning, waarbij uitsluitend van zwaartekracht of van fysieke kracht van de mens gebruik wordt gemaakt' (artikel 1C WAS) en valt als zodanig onder het Attractiebesluit.

Een speelaanleiding is object dat bedoeld is om kinderen uit te nodigen tot spelen, maar niet geconstrueerd of gebouwd is. Denk daarbij aan een liggende boomstam, een grote kei of een rioolbuis. Speelaanleidingen vallen niet onder het Attractiebesluit en hiervoor geldt geen keuringsplicht. Wel geldt een verplichting tot reguliere controles op de veiligheid (privaatrechtelijke zorgplicht), met registratie. De controles bestaan in ieder geval uit een visuele controle tweemaal per jaar, plus een jaarlijkse grote controle (inclusief functioneel en reparatief onderhoud). Data van inspectie, onderhoud, reparaties en eventuele afhandeling van ongevallen moeten worden geregistreerd.

10.4. Water

Water heeft grote speelwaarde en brengt tegelijkertijd gevaar met zich mee.

Het realiseren van speelvoorzieningen in of bij het water vraagt extra aandacht. De uitgangsnorm voor de waterdiepte bij de aanleg van speelwater is maximaal 50 cm.

Veel bestaande waterlopen zijn dieper. Het is dan belangrijk te zorgen voor zeer flauwe oevers (1:3) die tot ver in het water doorlopen, en horizontale plasbermen.

Ook de waterkwaliteit moet goed zijn. Voor zwemwater gelden vaste wettelijke normen.

10.5. Zelfbouwsels

Op sommige plekken is er ruimte om zelf hutten te bouwen, dammen of bruggen, of andere bouwsels. Het bevordert de creativiteit, het probleemoplossend vermogen en de samenwerking. De gemeente is in beginsel niet aansprakelijk voor letsel dat voortvloeit uit deze activiteiten of de gevaren die deze bouwsels met zich meebrengen. Anders wordt het, wanneer de bouwsels een permanent karakter krijgen. Dit kan ertoe leiden dat zij worden aangemerkt als speeltoestel volgens de definitie van het WAS. Zij komen dan onder de aansprakelijkheid van de gemeente te vallen. De bouwsels mogen daarom niet langer dan een seizoen tot maximaal zes maanden blijven staan en moeten dan worden afgebroken. Bij gevaarlijke situaties moet dit direct gebeuren.

10.6. Particuliere toestellen

In de openbare ruimte mag vrij gespeeld worden. Ook met eigen meegebrachte attributen mag gespeeld worden. Het betreft dan losse, niet permanente speelaanleidingen. Denk daarbij aan bijvoorbeeld kinderen die tenten bouwen, een badje in de zomer, een los glijbaantje of opblaasdoeltjes. Deze worden doorgaans aan het einde van de dag (of enkele dagen) weer mee naar huis genomen. Het kan zijn dat deze attributen ten behoeve van groenonderhoud, zoals maaien, opzij gezet worden.

Ouders en verzorgers blijven daarbij te allen tijde verantwoordelijk voor de veiligheid van hun kinderen. Zij kunnen het beste inschatten waar hun kind aan toe is en wat het wel of niet kan.

Zelf meegebrachte toestellen mogen echter niet permanent in de openbare ruimte blijven staan. Bij permanente speelvoorzieningen komen de wettelijke bepalingen van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen om de hoek kijken. Deze wettelijke eisen zijn zeer streng (zie par. 10.2). De gemeente is verantwoordelijk en aansprakelijk voor alle 'vaste' speeltoestellen en -aanleidingen die in de openbare ruimte staan, ook als deze door derden zijn geplaatst. Soms leidt het tot teleurstelling als particuliere voorzieningen verwijderd moeten worden. Het is belangrijk om dan goed uit te leggen dat het hier een wettelijke geregelde verantwoordelijkheid betreft, waar de gemeente zich aan moet houden.

11. AANLEG

11.1. Speelplekken in projectgebieden

Speelruimte moet vanaf het begin meegenomen worden tijdens het planproces in nieuwbouw- of herstructureringsprojecten. Om het dit te realiseren is een integrale benadering nodig. Projectleider, beleidsmedewerker, ontwerper en toekomstige beheerder zitten vanaf het beginstadium met elkaar om de tafel. In elke Nota van Uitgangspunten bij nieuwe projecten wordt een paragraaf over 'Spelen' opgenomen.

11.2. Renovatie van bestaande speelplekken

Als een bestaande speelplek aan renovatie toe is, wordt de situatie opnieuw beoordeeld. Hoe is op dat moment de leeftijdsopbouw in de buurt, moet de plek in de zelfde categorie vallen als ten tijde van de aanleg, of is de doelgroep zodanig veranderd dat een andere situatie is ontstaan? Bij herinrichting van een speelplek wordt de buurt bij de plannen betrokken. Dit wordt beschreven in hoofdstuk 13, communicatie en participatie.

12. BEHEER EN ONDERHOUD

De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer van de openbare speelvoorzieningen. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de verschillende aspecten die hiermee gemoeid zijn.

12.1. Inspectie

Het speelbestand is onderhevig aan slijtage door weersinvloeden en gebruik. Dit vraagt vanuit de zorgplicht om continue inspectie zodat de veiligheid gewaarborgd blijft.

Uitgangspunt is dat de speelplekken schoon, heel en veilig moeten zijn.

Een controle van een speelgelegenheid bestaat uit de inspectie van:

1. De speelplaats. Bij inspectie van de speelplaats wordt de ruimte geïnspecteerd. Er wordt gekeken of de toestellen voldoende onderlinge afstand hebben, er voldoende valdempend materiaal aanwezig is, of het gebruik van de ruimte onveilige situaties oplevert en of er geen onveilige of onhygiënische voorwerpen aanwezig zijn.
2. De speeltoestellen. De speeltoestellen worden geïnspecteerd om te controleren of zij gebreken vertonen als gevolg van slijtage, gebruik of vandalisme.

De inspecties zijn op te delen in:

1. Dagelijkse inspectie: willekeurige visuele inspectie van een speelplek op de reguliere inspectierondes.
2. Vaste inspectie: 3x per jaar worden alle speelplekken in ieder geval bezocht en visueel beoordeeld; gegevens worden vastgelegd in het logboek.
3. Grote inspectie: 1x per jaar, toestellen worden beoordeeld en getest.

Daarnaast vinden inspecties plaats op basis van meldingen, bijvoorbeeld als er iets kapot is. Indien nodig wordt daarop actie ondernomen.

12.2. Registratie

De gegevens van iedere speelplek zijn digitaal opgeslagen in het gemeentelijke beheersysteem. In een geografische module worden alle speelplekken grafisch verwerkt, met hieraan gekoppeld een database met fysieke gegevens. Inspectiegegevens worden geregistreerd in het digitale logboek. Registratie wordt gebruikt voor een actueel speeloverzicht, voor klantgerichte communicatie, advies en informatie.

12.3. Onderhoud

Het onderhoud is planmatig op te delen in:

1. Serviceonderhoud: op verzoek van burgers. Via het meldpunt openbare ruimte kunnen mensen meldingen doorgeven, bijvoorbeeld als er iets kapot is. Er gaat dan meteen iemand kijken en indien nodig wordt actie ondernomen.
2. Klein onderhoud: minimaal eens per jaar, gericht op instandhouding.
3. Groot onderhoud: gemiddeld 1x per vier jaar, gericht op herstel (van onderdelen) of levensduurverlengde maatregelen van het speeltoestel. Richtlijn is dat deze maatregel minder dan 50% van de aanschafwaarde kost. Als deze richtlijn in het geding is wordt gekeken naar de wenselijkheid van vervanging.
4. Reparaties bij schade.

Alle verrichte handelingen (inspectie, onderhoud, reparaties en aanpassingen) worden geregistreerd in de logboeken.

13. COMMUNICATIE EN PARTICIPATIE

De vastgestelde nota Spelen wordt samen met de spreidingskaarten beschikbaar gesteld op de website van de gemeente. De kaarten worden periodiek geactualiseerd. Zo kunnen bewoners precies zien wat er in hun omgeving aan speelvoorzieningen aanwezig is.

13.1. Meedenken in de buurt

De gemeente Hengelo vindt het belangrijk om met bewoners in gesprek te blijven over zaken die spelen in de wijk. Bewoners worden altijd betrokken bij de aanleg of renovatie van een speelplek in hun buurt. Dit hoeft niet bij elke speelplek op dezelfde wijze te gebeuren. Met de beschikbare capaciteit en budgetten is het ook niet mogelijk om voor alle speelplekken, groot en klein, dezelfde werkwijze te hanteren. De gemeente zal afhankelijk van de aard en omvang van de speelplek maatwerk leveren.

13.1.1. Inloopbijeenkomsten

Bij inrichting of volledige vervanging van grotere speelplekken worden eerst één of meer schetsontwerpen gemaakt, gebaseerd op de leeftijdsopbouw in de wijk of buurt. In de voorstellen wordt rekening gehouden met de eisen van veiligheid, valdemping, ontwatering en obstakelvrije zones, en wordt gestreefd naar een aanbod met verschillende speluitdagingen, zoals bijvoorbeeld klimmen, glijden, draaien, duikelen, wippen of een combinatie daarvan.

Bewoners worden uitgenodigd voor een inloopbijeenkomst, waar de voorstellen aan hen worden voorgelegd. Dit laatste gebeurt op een zodanig tijdstip dat ook de kinderen erbij kunnen zijn. Zij worden in de uitnodiging expliciet genoemd. De uitgenodigde bewoners (jong en oud) kunnen tijdens zo'n inloopbijeenkomst vragen stellen, opmerkingen maken en suggesties doen. Alle opmerkingen worden genoteerd. Waar mogelijk worden de suggesties verwerkt in het definitieve ontwerp. Als dit niet mogelijk is wordt uitgelegd wat de reden is. De aanwezige bewoners laten desgewenst een adres achter en worden geïnformeerd over de uitkomsten.

In nieuwbouw- of herstructureringsgebieden richten de bewoners vaak werkgroepjes op die vanaf het begin meedenken over de speelinrichting. Ook in die gevallen wordt vervolgens de buurt uitgenodigd om kennis te nemen van het schetsontwerp en daarop hun reacties te geven.

13.1.2. Keuzeformulieren

In gevallen waar dat mogelijk en wenselijk is, met name bij vervanging van toestellen op een bestaande speelplek, wordt gewerkt met keuzeformulieren. Daartoe worden per categorie drie of vier basiscombinaties van speeltoestellen bedacht. Iedere basisinrichting krijgt een eigen stijl en sfeer, afhankelijk van de gebruikte materialen, zoals RVS, duurzaam hout, kunststof, robinia, of een combinatie. Zo ontstaan voor iedere categorie speelplek (A, B of C) verschillende keuzemogelijkheden.

De keuzeformulieren worden geplaatst op internet, met afbeeldingen, voor de speelplek in de categorie die van toepassing is. Bewoners kunnen hun voorkeur aankruisen als een speelplek in hun buurt aan vervanging toe is. De keuze wordt gemaakt op basis van 'meeste stemmen gelden', waarbij wel een minimum respons wordt vastgesteld van 30%. Is de respons lager, dan kiest de gemeente.

De gekozen basisinrichting wordt ingepast op de plek, rekening houdend met de omgeving, de eisen van veiligheid, obstakelvrije zones, afwatering en afstand tot andere voorzieningen. De bewoners worden geïnformeerd over de uitkomsten.

Met deze methode is in 2013 voor het eerst gewerkt, toen nog schriftelijk, naar tevredenheid van de bewoners.

13.1.3. Samen schetsen

De komende tijd zullen meer natuurlijke speelplekken worden ingericht. Deze plekken lenen zich bij uitstek voor ontwerptrajecten samen met bewoners, zowel in de fase van ontwerp als in de fase van uitvoering.

Met 'samen schetsen' is ervaring opgedaan bij o.a. beekherstelprojecten. De gemeente trekt daarbij samen op met het waterschap. Het schetsen krijgt een letterlijke invulling: op de ondergrond van het betreffende gebied wordt een groot vel papier gelegd, waarop bewoners onder leiding van een groenontwerper of landschapsarchitect een vlekkenplan maken, dat nader wordt uitgewerkt en vervolgens opnieuw besproken met de bewoners.

13.2. Bewonersinitiatieven

De relatie tussen overheid en burger is niet statisch en beweegt mee met de ontwikkelingen in de maatschappij. De overheid neemt minder taken op zich en burgers nemen meer initiatieven. Het komt geregeld voor dat bewoners vragen om een nieuwe speelplek, of om uitbreiding van een bestaande speelplek. Vaak hebben ze ook al ideeën voor de speelplek en geven ze aan te willen meehelpen met de aanleg en/of het onderhoud.

13.2.1. Aanvragen voor vernieuwing of uitbreiding van speelvoorzieningen

De gemeente streeft naar een zo rechtvaardig mogelijke verdeling van speelplekken in de stad. Bij aanvragen voor vernieuwing of uitbreiding wordt gekeken of de gevraagde invulling c.q. de uitbreiding past in het spreidingsbeleid. Aan de hand van de in hoofdstuk 9 genoemde criteria wordt gekeken hoe de aanvraag zich verhoudt tot het aantal kinderen in het verzorgingsgebied. Ook wordt gekeken of de bestaande plek nog goed is ('schoon, heel en veilig') en aan de wettelijke eisen voldoet.

De voor spelen beschikbare middelen moeten op een zo rechtvaardig mogelijke wijze worden aangewend. Soms kan een aanvraag voor vernieuwing niet worden toegewezen, omdat andere plekken ouder zijn en eerder aan de beurt zijn. Bewoners mogen van de gemeente verwachten dat de keuzes helder zijn en goed worden uitgelegd.

Past een aanvraag voor vernieuwing of uitbreiding binnen de voorwaarden en is het budget toereikend, dan kan de aanleg vanuit het speelbeleid in principe plaatsvinden. Naast het speelbeleid wegen echter ook andere factoren mee in de beslissing de aanvraag al dan niet toe te kennen. Soms is er niet voldoende veilige ruimte, of moeten andere belangen zwaarder wegen. Deze afweging wordt per geval gemaakt en gebeurt in dialoog met de betrokkenen.

Als een aanvraag wordt gehonoreerd, dan trekken bewoners en gemeente samen op bij het bepalen van de plaats en de inrichting van de speelvoorziening. Zie hiervoor par. 13.1.

13.2.2. Meehelpen met aanleg en onderhoud

In bepaalde situaties is hulp bij aanleg mogelijk, onder supervisie van de afdeling Bouwservice. Deze supervisie is noodzakelijk, omdat de toestellen in de openbare ruimte staan. Mocht er later iets mis gaan met een toestel, is en blijft de gemeente verantwoordelijk.

Over hulp bij onderhoud kunnen afspraken worden gemaakt. Dit gebeurt in overleg met en op aanwijzingen van de afdeling Bouwservice. Als blijkt dat de continuïteit in het geding is, of onderhoud stagneert waardoor de veiligheid niet meer gegarandeerd kan worden, dan neemt de gemeente het onderhoud weer in eigen hand. Ook als geconstateerd wordt dat onderhoudswerkzaamheden onjuist zijn uitgevoerd, herstelt de gemeente.

13.2.3. Aanvraag extra voorzieningen

Als een aangevraagde speelvoorziening 'boventallig' is boven de maximale invulling volgens de in hoofdstuk 9 genoemde criteria, dan kan er geen geld worden gereserveerd voor jaarlijks onderhoud en afschrijving. Het onderhoudsbudget voor iedere speelplek is gerelateerd aan het geïnvesteerde kapitaal (speeltoestellen en valdempende ondergronden). Willen de bewoners dat een plek boven de norm wordt ingericht, dan zullen de bewoners zelf de middelen moeten genereren voor de aanschaf van de boventallige voorzieningen, het onderhoud gedurende de levensduur van het toestel, en eventueel ook

de afschrijving van de extra toestellen. Wordt alleen onderhoud afgekocht, dan betekent dit dat aan het einde van de levensduur van het 'boventallige' toestel, de speelplek in principe weer teruggaat naar de oorspronkelijke categorie en de extra toestellen weer worden verwijderd.

De bewoners kunnen voor de aanleg van 'boventallige' toestellen, of duurdere toestellen dan de categorie bepaalt, inclusief beheerkosten, zelf fondsen werven of bijvoorbeeld een beroep doen op buurtbonnen.

14. CONCLUSIES EN AANPAK

14.1. Naar meer kwaliteit en concentratie

Veranderende inzichten over spelen en ontmoeten in de openbare ruimte leiden tot andere opvattingen over de inrichting van deze openbare ruimte.

Naast het spelen op formele speelplekjes wordt, meer dan voorheen, ingezet op de mogelijkheid tot spelen en ontmoeten in de openbare ruimte in het algemeen. Natuurlijk spelen is in opkomst en voorziet in een groeiende behoefte. We realiseren op meer plaatsen informele speelaanleidingen. Daarnaast is en blijft spelen met eigen meegebrachte, niet-permanente attributen in de openbare ruimte altijd mogelijk.

Waar het de formele speelplekken betreft, streven wij naar meer concentratie van het speelaanbod in de wijken. Daarbij wordt ingezet op hoogwaardige kwaliteit en een breder aanbod per speelplek. Zo worden de speelplekken aantrekkelijk voor een bredere (leeftijds-)doelgroep. De ontmoetingsfunctie is daarbij gebaat. In ons voorstel wordt gemeentebreed het aantal speelplekken meer geconcentreerd, maar op wijk- en buurtniveau blijft het aanbod zoveel mogelijk gehandhaafd.

Door te concentreren kan het onderhoud efficiënter worden uitgevoerd, waarmee de plekken beter kunnen voldoen aan de kwaliteitseisen (schoon, heel en veilig). Met deze insteek wordt gestreefd naar een verbetering van speelkwaliteit in de wijken.

Tegenwoordig zijn er speeltoestellen in de handel die vrijwel onverwoestbaar zijn, o.a. van roestvrij staal, maar ook van hout en kunststof, waarbij van een andere levensduur kan worden uitgegaan. De nu gehanteerde gemiddelde levensduur van 12 jaar kan daarmee naar 18 jaar, en soms zelfs naar 20 jaar of langer. De duurzaamheid van de toestellen maakt ze flexibeler inzetbaar. Bij veranderde leeftijdsopbouw in een buurt kunnen toestellen herplaatst worden. De keuze van duurzame toestellen betekent een besparing in zowel onderhoud als afschrijving. Voorbeeld van een hoogwaardige inrichting zijn de toestellen in de binnenstad (Enschedesestraat/ Brinkstraat, Willemstraat/Marktstraat en Schouwburgplein).

Deze keuze kan op termijn een aanzienlijke besparing opleveren in onderhoud en vervanging van speeltoestellen. Het onderhoud van de toestellen wordt geminimaliseerd; de afschrijvingstermijn kan omhoog van 12 jaar naar 18 jaar (of langer).

14.2. Voor en met bewoners

Bij de spreiding over de stad wordt rekening gehouden met de specifieke behoefte in wijken, buurten of straten. Analyses op wijk- en buurtniveau helpen bij het afstemmen van voorzieningen op doelgroepen. De leeftijdsopbouw in de wijken is in de eerste plaats bepalend (zie ook hoofdstuk 9).

De reductie en concentratie van het aantal speelplekken zal worden gespreid over enkele jaren. Daarbij wordt in overleg met de buurtbewoners onderzocht waar en hoe de reductie en samenvoeging in hun wijk het beste kan plaatsvinden. Dit is een proces dat zorgvuldig moet verlopen. Daartoe wordt een Plan van Aanpak participatie 'Duurzaam Spelen' opgesteld.

Als een speelplek aan het einde is van zijn levensduur, wordt opnieuw beoordeeld in welke categorie de speelplek valt, afhankelijk van het dan actuele aantal kinderen dat in het verzorgingsgebied woont. De speelplek zal dan in overleg met de buurt duurzaam worden heringericht.

14.3. Opwaarderen van speelplekken

Om meer kwaliteit en variatie te kunnen bieden, is het nodig om de bedragen die gereserveerd zijn aan speelkapitaal voor de ABC-plekken op te waarderen.

	Huidige investering toestellen en ondergronden	Gewenste investering toestellen en ondergronden	
<i>A- speelplek</i> doelgroep 0-12 jaar;	tot € 3.000	tot € 6.000	straat/blok
<i>B-speelplek</i> doelgroep 0-12 jaar;	tot € 6.000	tot € 9.000	blok/buurt
<i>C-speelplek</i> Doelgroep 0-18 jaar	tot € 9.000	tot € 12.000	buurt/wijk

Tabel huidige en gewenste situatie voor ABC speelplekken

14.4. Speelprogramma

Naast de reguliere taken op gebied van onderhoud en vervanging van (onderdelen van) toestellen, zal jaarlijks een programma worden opgesteld waarin wordt aangegeven welke speelplekken dat jaar aan vervanging toe zijn. Het gaat in de eerste jaren om de speelplekken die ten minste ouder zijn dan 15 jaar, en waar bij inspectie is gebleken dat zij vanwege de staat waarin zij verkeren vervangen moeten worden. Het kunnen ook speelplekken jonger dan 15 jaar zijn, die uit veiligheidsoverwegingen zijn afgekeurd. Bij speelplekken waarvan de levensduur al is opgewarderd naar 18 jaar geldt die levensduur als uitgangspunt.

15. FINANCIERING

De financiering van speelvoorzieningen bestaat uit twee onderdelen: de (éénmalige) kosten om een nieuwe plek in te richten en de (structurele) kosten van beheer, onderhoud en afschrijving.

15.1. Kosten voor de aanleg

Bij nieuw te ontwikkelen gebieden worden de speelruimte en bijbehorende voorzieningen meegenomen in de grondexploitatie. Afhankelijk van de (verwachte) speelbehoefte in de wijk wordt rekening gehouden met speelplekken categorie A, B en/of C, of 12+.

Aan de inrichting van speelplekken zijn plankosten en realisatiekosten verbonden. Tot de plankosten behoren de ontwerpkosten en de kosten voor het participatietraject. Onder realisatiekosten vallen de aanschaf van speeltoestellen en valdempende ondergronden, eventuele hekwerken en verhardingen, speelaanleidingen, eventuele begeleidende beplanting en (standaard) een bankje en een afvalbak, grondwerk en arbeidsuren.

15.2. Kosten voor beheer en onderhoud

Het reguliere onderhoud en beheer betreft niet alleen de speeltoestellen, maar ook de ondergronden, de bij de speelplek behorende groenvoorzieningen, verhardingen en straatmeubilair. Om speelplekken en speeltoestellen duurzaam in stand te kunnen houden, moet jaarlijks een bedrag gereserveerd worden voor onderhoud en vervanging.

Voor onderhoud is uitgegaan 8% van het geïnvesteerde speelkapitaal (toestellen en valdempende ondergronden), jaarlijks opgewaarderd na indexatie volgens landelijke norm (CBS en CROW). Dit kwam in het jaar 2000 neer op € 40 per € 500,- geïnvesteerd speelkapitaal. Dit percentage komt na indexatie inmiddels uit € 52,32 per € 500 geïnvesteerd speelkapitaal (prijspeil 2015). Een nieuw aangelegde speelplek wordt opgevoerd in de zogenoemde arealennota, om de jaarlijkse bedragen voor onderhoud te genereren.

15.3. Vervanging

Om de in hoofdstuk 14 voorgestelde kwaliteitsslag te kunnen maken en bij de reguliere vervangingen vanaf nu te kunnen investeren in duurzame materialen, wordt voor de komende tien jaar een krediet 'Duurzaam Spelen' aangevraagd, van waaruit vervangingen kunnen worden gedaan. Voor de nieuwe, duurzame speelvoorzieningen kan vervolgens een afschrijvingstermijn worden gehanteerd van 18 jaar.

15.4. Begroting 2016-2019

In het voorjaar van 2015 heeft de gemeenteraad in de integrale afweging bij het Financieel Meerjarenperspectief 2016-2019 besluiten genomen over de begroting Spelen. Daarmee is duidelijkheid gekomen over het speelbudget voor de komende jaren. De kapitaallasten voor het investeringskrediet 'Duurzaam Spelen' zijn meegenomen in de afweging. De onderhoudsbegroting is gebaseerd op het financiële scenario waarbij 80% van het aantal formele speelplekken in Hengelo duurzaam kan worden onderhouden.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

Buitenspelen, Kwaliteit van de speelomgeving in de eigen buurt. Natascha Snel, TNS/NIPO en Jantje Beton, maart 2011.

De mens in thema's, Lambert Rooijendijk et al. Uitgeverij Boom Lemma, elfde druk 2014.

Het laatste kind in het bos, Hoe we onze kinderen weer in contact brengen met de natuur, Richard Louv. Uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht, 2007.

'Nowhere to go', geef jongeren de ruimte. Rapport Kompan Play Institute, 2008.

Opvoeding en persoonlijkheidsontwikkeling, Huub Angenent. Thieme Meulenhoff BV, Baarn, tiende druk, 2009.

Speelnatuur in de stad, hoe maak je dat? Sigrun Lobst et al. Uitgeverij Jan van Arkel, Utrecht, 2009.

TNO rapport Bewegvriendelijke stadswijken voor kinderen; resultaten van een quasi-experimenteel onderzoek, project Wijk en Jeugd, december 2010.

Tuin en Landschap, themanummer Spelen, 27 maart 2008.

'Vrouwen en meiden laatst', Pleidooi voor een gender-specifiek beleid bij de inrichting van de openbare ruimte. Goede Speelprojecten, Tilburg, 2011.

www.aengwirden.nl (geschiedenis Ulke Klaren)

www.ggdtwente.nl

www.hetlaatstekindinhetbos.nl

www.kennispunttwente.nl

www.socialhistory.org

www.vng.nl

BIJLAGE III OVERZICHT SPEELTUINEN

<u>Wijk</u>	<u>Speeltuin</u>	<u>Altijd open?</u>
Hasseler Es	Fantasiadorp	Ja
Noord	Vogelkwartier	Nee
	Sterrentuin	Nee
Binnenstad	Dichtersbuurt	Nee
Hengelose Es	Hengelose Es	Nee
Woolde	Weidedorp	Nee
Berflo Es	Watertorenpark	Ja
	(voorheen Tweekelerwegkwartier)	
	De Jeugd	Nee
Wilderinkshoek	Breemars	Ja
	De Nijverheid	Ja
	't Lansink	Nee

(Bijlage I en II zijn digitaal beschikbaar)

Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam spelen'

voor het traject van reductie, concentratie en opwaardering van speelplekken

1. Aanleiding

In de afgelopen jaren is in diverse bezuinigingsrondes besloten tot een bezuiniging van in totaal meer dan twee ton op het speelbudget. De ambities op het gebied van spelen – goede speelvoorzieningen nu en in de toekomst – stonden op gespannen voet met deze bezuiniging. De consequenties waren aanzienlijk: met het overblijvende budget zou nog slechts iets meer dan de helft van het aantal formeel ingerichte speelplekken kunnen worden onderhouden. Een onwenselijke situatie. De gemeenteraad heeft daarom besloten extra middelen beschikbaar te stellen. In het najaar van 2015 heeft de raad de begroting voor 2016-2019 vastgesteld. Daarmee is duidelijkheid gekomen over het speelbudget voor de komende jaren, waarbij toch nog 80% van het aantal ingerichte speelplekken in Hengelo duurzaam kan worden onderhouden.

Om dit te bereiken wordt ingezet op een langere levensduur van speelplekken door gebruik van duurzamer materialen, gecombineerd met samenvoeging en concentratie van speelvoorzieningen.

Voor uitvoering van het voornemen tot reductie en concentratie van speelplekken is een goede dialoog met de samenleving nodig. In dit Plan van Aanpak wordt beschreven hoe bewoners hierbij worden betrokken, waarbij een belangrijke rol is weggelegd voor de bewonersorganisaties.

Met de uitkomsten van het participatietraject zal een Meerjarenplan worden opgesteld voor de uitvoering van de reductie en concentratie van de speelplekken. Het traject van uitvoering zal plaatsvinden in vier jaar.

2. Termen en definities

Blijvende speelplek: een ingerichte speelplek die als zodanig gehandhaafd blijft, en zal worden opgewaarderd.

Buurt: een buurt volgens de wijk- en buurtindeling van de gemeente, zie bij 'wijk'.

Opwaarderen speelplek: aan het einde van de levensduur vervangen met duurzame materialen, in overleg met de buurt, waarbij vanaf dat moment wordt uitgegaan van het speelkapitaal per categorie zoals voorgesteld in de nieuwe kadernota Spelen.

Speelkapitaal: de waarde van speeltoestellen en/of speelaanleidingen plus valdempende ondergronden, bij aanleg van de plek.

Speelplek die wordt opgeheven: een speelplek waarvan de toestellen worden verwijderd en waar mogelijk elders in de wijk hergebruikt. De plek blijft bespeelbaar als informele speelruimte, hetzij met gras, hetzij met beplanting, hetzij met verharding, afhankelijk van de uitgangssituatie.

Wijk: een wijk volgens de wijk- en buurtindeling van de gemeente, in 2011 vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders. Hengelo is verdeeld in drie stadsdelen (noord, midden en zuid), die zijn verdeeld in negen wijken, met ieder een eigen naam en wijkcode. Iedere wijk is weer verdeeld in buurten met ieder een eigen naam en buurtcode.

3. De opgave

Reductie, concentratie en opwaardering

De opgave is, in Hengelo het *aantal* ingerichte speelplekken terug te brengen naar 80%. Dit wil niet zeggen dat het *aanbod* per wijk of buurt met dit percentage wordt verminderd, omdat de overgebleven speelplekken, op het moment dat zij aan vervanging toe zijn, zullen worden opgewaarderd (zie onder 6, 'Opwaardering van de blijvende speelplekken').

In sommige gevallen zal de blijvende speelplek bij vervanging in een andere categorie komen te vallen, wanneer deze speelplek een grotere groep kinderen gaat bedienen.

Hergebruik toestellen

De toestellen die worden verwijderd van de speelplekken die worden opgeheven, zullen worden hergebruikt als zij daarvoor kwalitatief nog goed genoeg zijn. Zij zullen waar mogelijk worden hergebruikt in de wijk, voor uitbreiding van de blijvende speelplekken, tot deze aan vervanging toe zijn.

4. Kaders, randvoorwaarden en uitgangspunten

Speelplekken die primair in aanmerking komen voor opheffing zijn de volgende:

- Categorie A plekje's die bestaan uit een enkel toestel. Deze plekje's dragen nauwelijks bij aan de ontmoetingsfunctie in de buurt en zijn relatief duur in onderhoud (versnippering);
- Speelplekken die nog maar weinig gebruikt worden;
- Speelplekken die minder centraal in de buurt liggen;
- Speelplekken die minder veilig te bereiken zijn (uit sociaal of verkeersoogpunt).

Hulp bij klein onderhoud draagt niet bij aan de besparing

Het eventueel zelf door bewoners plegen van klein onderhoud en netjes houden van een speelplek heeft als voordeel dat de betrokkenheid wordt vergroot, maar levert geen structurele bijdrage aan de besparing op onderhoud. Openbare speeltoestellen moeten voldoen aan de eisen van het Warenwetbesluit Attractie- en Speeltoestellen en de bijbehorende Reikwijdtenotitie. Omdat de toestellen in de openbare ruimte staan, blijft de gemeente te allen tijde verantwoordelijk. De gemeente wil het structurele onderhoud daarom in eigen hand houden. Ook de reguliere inspecties door de daartoe bevoegde inspecteur gaan door. Hulp bij het klein onderhoud is welkom om de plekken mooier te houden, maar kan helaas geen reden zijn om méér plekken te behouden.

Categorieën speelplekken

In Hengelo werken we met een categorie-indeling van speelplekken, die is gebaseerd op het aantal kinderen in de buurten. De systematiek is beschreven in de concept kadernota Spelen, en wordt gehanteerd bij de aanleg van nieuwe speelplekken en bij de herinrichting van bestaande speelplekken die aan het einde zijn van hun levensduur.

De speelvoorzieningen voor kinderen in de leeftijdsgroep tot 12 jaar (de 12-min voorzieningen) zijn in de nieuwe nota als volgt ingedeeld:

- De kleinste speelplekken zijn de A-plekje's. Het verzorgingsgebied is een straat of blok. In het verzorgingsgebied wonen minimaal 40 kinderen.
- Een B-speelplek is een middelgrote speelplek en heeft een buurtfunctie. In het verzorgingsgebied wonen minimaal 75 kinderen.
- Een C-speelplek is een grote speelplek met een wijkfunctie, met aanbod voor niet alleen de jonge, maar ook de grotere kinderen (tot 18 jaar). Een C plek bedient een verzorgingsgebied met meer dan 100 kinderen tot 18 jaar.

Voor iedere categorie geldt een maximum investering in speelkapitaal (zie definitie).

Vermindering van het aantal plekken per wijk

Het aantal speellocaties in Hengelo heeft in de loop van de jaren gefluctueerd. Het totale aantal geregistreerde speellocaties bedraagt 420. Daarvan zijn speelplekken verdwenen omdat ze niet meer werden gebruikt, door nieuwe ontwikkelingen of in de herstructurering van wijken; en er zijn

andere plekken bijgekomen, omdat aanvragen van bewoners konden worden toegekend of in de nieuwe wijken. De groei van het aantal is gestagneerd omdat nieuwbouwprojecten door bezuinigingen zijn vertraagd. Het aantal plekken dat met het beschikbaar gestelde onderhoudsbudget kan worden behouden is 336. Op dit moment zijn er 400 locaties als zodanig ingericht met toestellen. Het aantal plekken dat Hengelo-breed nog moet worden opgeheven is 64.

Categorie C blijft in het traject van reductie en concentratie buiten beschouwing, omdat dit vrijwel altijd schoolpleinen of openbare speeltuinen zijn. Deze blijven per definitie hun inrichting en openbare speel functie behouden.

Ook de 12+ jeugdplekken (categorie D) blijven buiten beschouwing in de vermindering. Het betreft de sportplekken, zoals trapveldjes, basketbalpleintjes, etc. Voor de 12+ voorzieningen gelden geen indicaties voor een vast verzorgingsgebied, omdat jongeren niet meer gebonden zijn aan een buurt. Hoewel de jeugdplekken beleidsmatig zijn ingedeeld als 12+, wordt hiervan ook veelvuldig gebruik gemaakt door de groep 12-.

Verdeelsleutel

In onderstaande tabel is inzichtelijk gemaakt wat de vermindering betekent voor iedere wijk. Per wijk is het totale aantal speelplekken opgeteld, van alle categorieën samen, omdat deze het totale speelaanbod bepalen. De vermindering in aantal plekken wordt gevonden in de categorieën A en B. Er vindt afronding plaats naar boven of naar beneden. Een halve speelplek is een plekje A. De vermindering van 64 plekken is naar rato verdeeld over de wijken. Iedere wijk levert eenzelfde percentage in aantal in.

De gewenste verdeling over de *buurten* is punt van overleg met de bewonersorganisaties en de bewoners. Zie ook onder 5, Fasering.

Wijk	Aantal speelplekken nu totaal	Opheffen in aantal	Afgerond
Hasseler Es	85	13,60	13,5
Slangenbeek	71	11,36	11,5
Noord	38	6,08	6
Binnenstad	11	1,76	2
Hengelose Es	42	6,72	7
Woolde	28	4,48	4,5
Groot Driene	45	7,20	7
Berflo Es	34	5,44	5,5
Wilderinkshoek	42	6,72	7
Beckum	4	0,64	0*
Totaal	400		64

*Beckum wordt doorsneden door de zeer drukke doorgaande provinciale weg; de twee plekjes A en B liggen aan weerszijden. Verwijderen van één van deze twee zou betekenen dat de andere plek niet redelijkerwijs bereikbaar is voor kinderen met hun begeleiders.

5. Fasering participatietraject

Fase 1.

- Per wijk een inventarisatie maken van plekken die, te oordelen naar de staat van de plekjes (gebruikssporen, onkruidgroei etc.), weinig gebruikt worden; plekjes die bestaan uit een enkel toestel (versnippering), of plekjes die anderszins in aanmerking zouden kunnen komen voor opheffen, daarbij rekening houdend met speelmogelijkheden in de buurt;

- Een inventarisatie maken van plekken die centraal liggen in de buurten, goed functioneren en op termijn uitgebreid zouden kunnen worden (al dan niet met gebruik van speeltoestellen van de op te heffen plekjes).

Wie?	Afd. Bouwservice, WGW
Tijdpad	Januari t/m maart 2016
Planning gereed	April 2016
Resultaat	1. Per wijk een overzicht van de ingerichte speelplekken die volgens de gemeente goed functioneren en centraal gelegen zijn, met aanduiding van de categorie (A of B), met één of meer foto's van de plek waarop de actuele situatie zichtbaar is. 2. Per wijk een overzicht van de ingerichte speelplekken die mogelijk in aanmerking kunnen komen voor opheffen, met aanduiding van de categorie (A of B), met foto's.

Fase 2.

- Met de uitkomsten van fase 1 in overleg treden met de bewonersorganisaties.

Wie?	Afd. WGW, Projecten, externe ondersteuning
Tijdpad	Mei t/m september 2016
Planning gereed	Oktober 2016
Resultaat	1. Per wijk een gezamenlijk overzicht van de ingerichte speelplekken die bij voorkeur behouden zouden moeten blijven, en van de speelplekken die mogelijk in aanmerking komen voor opheffen, met aanduiding van de categorie (A of B), met foto's van de plekken waarop de actuele situatie zichtbaar is.

Fase 3.

- Buurtbijeenkomsten organiseren voor de bewoners.
De uitnodiging wordt kenbaar gemaakt in de gemeente-advertentie van het Hengelo's Weekblad en in de wijkkranten.
- Bij binnenkomst wordt de bewoners gevraagd om op een presentielijst hun naam en adresgegevens in te vullen, zodat persoonlijke terugkoppeling mogelijk is.
- Tijdens de bijeenkomst wordt uitleg gegeven over de bedoeling van het traject van reductie, samenvoeging en opwaardering van speelplekken en worden de gezamenlijke voorstellen van gemeente en bewonersorganisaties gepresenteerd.
- De bewoners kunnen hierop mondeling en/of schriftelijk (met reactieformulieren) reageren. De mondelinge reacties worden genoteerd. Iedere reactie moet zijn voorzien van naam en adres van de persoon die reageert. Reactieformulieren kunnen nog tot drie dagen na de bijeenkomst bij de gemeente worden ingeleverd.
- De genoteerde en ingeleverde reacties worden verwerkt, waarbij de randvoorwaarden uit par. 4 van dit Plan van Aanpak leidend zijn.
- Mocht er binnen de randvoorwaarden geen duidelijke voorkeur naar voren komen, dan maakt de gemeente een keuze.
- De gemeente stelt een eventueel aangepast overzicht op van de blijvende en op te heffen speelplekken.
- Dit overzicht wordt nogmaals besproken met de bewonersorganisatie.
- De bewoners die hebben gereageerd worden persoonlijk schriftelijk geïnformeerd over de uitkomsten. Daarnaast worden de uitkomsten gepubliceerd in de wijkkranten.

Wie?	Afd. WGW, Projecten, externe ondersteuning
Tijdpad	September t/m november 2016
Planning gereed	December 2016

Resultaat	<ol style="list-style-type: none"> 1. Per wijk een definitief overzicht van de ingerichte speelplekken die kunnen blijven en op termijn worden opgewaardeerd. 2. Per wijk een definitief overzicht van de ingerichte speelplekken die worden opgeheven.
-----------	---

Fase 4.

- Met de uitkomsten van dit Plan van Aanpak Participatie 'Duurzaam Spelen' een Meerjarenplan opstellen voor de uitvoering van reductie en concentratie van de speelplekken. Het traject van uitvoering zal plaatsvinden in vier jaar.
- Het streven is dit Meerjarenplan begin 2017 ter vaststelling voor te leggen aan de raad.

Wie?	Afd. WGW, externe ondersteuning
Tijdpad	December 2016 – januari 2017
Planning gereed	Januari- februari 2017
Resultaat	Meerjarenplan voor de uitvoering van samenvoeging en opwaardering.

6. Opwaardering van de blijvende speelplekken

Als het traject van reductie en concentratie voltooid is, zijn in Hengelo 336 ingerichte speelplekken overgebleven die bij vervanging zullen worden opgewaardeerd. Als een speelplek aan het einde is van zijn levensduur, wordt opnieuw beoordeeld in welke categorie de speelplek valt, afhankelijk van het dan actuele aantal kinderen dat in het verzorgingsgebied woont. De speelplek zal dan in overleg met de buurt duurzaam worden heringericht.

Bij de opwaardering van de blijvende plekken wordt uitgegaan van het speelkapitaal per categorie zoals voorgesteld in de nieuwe conceptnota. De verdeling A-B-C is € 6.000 - € 9.000 - € 12.000.

Behandelaorstel

Onderwerp	Verzelfstandiging Warmtenet Hengelo in een tweetal BV's			
Zaaknummer	2009221	Portefeuillehouder	Marcel Elferink	
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	<p>Met dit raadsadvies komen twee eerder besproken lijnen in dit dossier samen, te weten:</p> <ul style="list-style-type: none"> - het verder uitwerken van de aanleg van de Backbone in aangepast opzet, en - het onderzoeken of, en zo ja hoe een overdracht van Warmtenet Hengelo naar private partijen tot uitvoering kan worden gebracht. <p>Het college stelt voor het voorliggende aanbod van Alliander en Ennatuurlijk (en de financiële consequenties) voor het overnemen van Warmtenet te accepteren om daarmee de Backbone in aangepaste vorm te kunnen aanleggen. Hiermee kan verregaand een bijdrage worden geleverd aan het bereiken van de duurzaamheidsdoelstellingen die Hengelo zich heeft gesteld.</p> <p>Het alternatief is dat de gemeente zelfstandig doorgaat door op een andere manier de Backbone aan te leggen of een alternatief systeem voor duurzame warmte.</p> <p>De voorliggende deal kost de gemeente per saldo eenmalig € 8.549.000. Deze kosten komen ten laste van de algemene reserve van de gemeente. De deal bevat onder meer de volgende onderdelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - afwaardering ter grootte van € 10,347 miljoen van de bestaande activa ten laste van het rekeningresultaat van 2015. - In afwijking van vigerend gemeentelijk beleid het verstrekken van twee achtergestelde leningen van elk € 1,04 miljoen aan de op te richten BV's. - Uit aanvullend onderzoek is gebleken dat de Backbone moet worden aangelegd door vervuild terrein. Hierdoor is een stelpost opgenomen van € 0,8 miljoen en voorgesteld wordt dit te dekken uit de reserve bodemsanering. - De kosten (€780.000) als gevolg van de ontmanteling van de organisatie van het huidige warmtenet te dekken uit de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling. 			
Historie	<p>Op 24 juni 2015 is, bij de behandeling van de aanvraag van een krediet voor de realisatie van de backbone, toegezegd dat het college de raad regelmatig op de hoogte zal houden over de voortgang van Warmtenet. Dat is gebeurd bij brief van 30 september 2015.</p> <p>Vervolgens is in de Politieke Markten van 3 november, 1 december 2015, 22 maart en 5 april 2016 verder van gedachten gewisseld over de voorgenomen oprichting en opzet van beide BV's en andere zaken rond Warmtenet Hengelo.</p> <p>In de raadsvergadering van 8 juni 2016 ligt een concept-raadsadvies en – besluit voor om de opgelegde geheimhouding op de stukken en op het besprokene tijdens diverse sessies van de Politieke markt op te heffen.</p>			

Politieke Markt	Donderdag 9 juni			
Voorzitter	Griffiemedewerker	Zaal	Domein	Duur
Johan Harink	Coen Hartendorp	Raadzaal	Fysiek	60 min
Doel van de sessie	Oordeelvormend			

Behandeladvies	De fracties wordt gevraagd in <i>maximaal 5 minuten</i> oordeelvormend hun mening te geven over het voorstel ter voorbereiding op besluitvorming in de Raad.	
Spreekrecht publiek	ja ☒ nee ☐	duur: 5 minuten

Raad	22 juni 2016	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Te behandelen als bespreekstuk op grond van het resultaat van de politieke markt op 9 juni jl.	
Spreekrecht publiek	Nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2009221	Goosen, Wim	WNH	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Verzelfstandiging Warmtenet Hengelo in een tweetal BV's			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

1. In te stemmen met de aanbieding van Alliander en Ennatuurlijk om het warmtenet Hengelo over te nemen op basis van de bijgevoegde samenwerkingsovereenkomst.
2. In te stemmen met het oprichten van de bij punt 1 behorende Transport BV en Leverings BV.
3. De vereiste afwaardering ter grootte van € 10,347 miljoen van de bestaande activa ten laste te brengen van het rekeningresultaat van 2015.
4. De aanleg van de backbone door de Transport BV mogelijk te maken en de daarvoor de van het Rijk middels de Green Deal verkregen subsidie en de van de provincie verkregen subsidie door te leggen aan de Transport BV.
5. De overige financiële consequenties van de gemeente te dekken uit de nog te verkrijgen bijdrage van de provincie als gevolg van het kwijtschelden van de achtergestelde lening ter grootte van € 1,8 miljoen, de BOWEN subsidie van € 0,6 miljoen en de saneringslasten ter grootte van € 0,8 miljoen ten laste van het fonds bodemsanering te brengen.
6. Het saldo van de baten en lasten van de aanleg van de backbone vervolgens ten gunste te laten komen van het rekeningresultaat 2016 en 2017 conform het financiële overzicht.
7. In afwijking van het vigerende gemeentelijke beleid aan zowel de Leverings BV als de Transport BV achtergestelde leningen te verstrekken van elk € 1,04 miljoen, ter dekking door die BV's van de nog niet gedekte aanlegkosten van de Backbone overeenkomstig de nader overeen te komen leningsovereenkomst.
8. De kosten als gevolg van de ontmanteling van de organisatie van het huidige warmtenet ter grootte van maximaal € 780.000 te dekken uit de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling.
9. Uw besluit van 24 juni 2015 met nummer 1062133 ten aanzien van de aanleg van de backbone en de verdere ontwikkeling van warmtenet in te trekken voor zover bovenstaande besluiten daarop betrekking hebben.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Het College is erin geslaagd om het Warmtenet Hengelo te verzelfstandigen in samenwerking met een tweetal marktpartijen. Hiertoe worden twee BV's opgericht met in de ene BV Alliander als grootste aandeelhouder en de andere met Ennatuurlijk. In beide BV's neemt de gemeente een 5%-aandeel.

Warmtenet Hengelo is destijds opgericht om gestalte te geven aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente. Omdat de gemeente de activiteit als zodanig niet tot haar kerntaak rekent was het van meet af aan de bedoeling om tot verzelfstandiging te komen, met deelname van private partijen, om daarmee kennis en kunde binnen te halen en de risico's voor de gemeente te verkleinen. Lange tijd zagen marktpartijen onvoldoende mogelijkheden om een marktconform rendement te behalen met investeringen in het Hengelose warmtenet.

In 2015 zijn hernieuwde gesprekken met marktpartijen aangeknoopt. Directe aanleiding was dat de plannen voor de aanleg van de backbone concreter werden en de provincie bereidheid toonde om de eventuele aanleg van de backbone te subsidiëren. In mei 2015 zijn Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling en Ennatuurlijk als best passende partijen naar voren gekomen. Met hen is nu overeenstemming bereikt over de verzelfstandiging in een tweetal BV's. In juni 2015 stelde de gemeenteraad een krediet van € 14 miljoen beschikbaar voor de aanleg van de Backbone. Die aanleg van de hoofdleiding is bedoeld om restwarmte van AkzoNobel in te zetten voor de verduurzaming van het warmtenet. De aanbesteding van de backbone loopt. De directievoering en eindverantwoordelijkheid is in handen gelegd van Alliander. De provincie ondersteunt de Backbone met een subsidie van € 4 miljoen. Daarnaast komt er een bijdrage van het Rijk van € 3 miljoen als onderdeel van de Green Deal die op 18 mei j.l. werd gesloten met een negental partijen om de verduurzaming van het warmtenet en de aansluiting van HTSP-Thales op dat net te realiseren.

De deal kost de gemeente per saldo eenmalig € 8.549.000. Deze kosten komen ten laste van de algemene reserve van de gemeente. Als gevolg van de overdracht van het warmtenet wordt het risicoprofiel van de gemeente fors verlaagd waardoor de gemeente met een lagere algemene reserve kan volstaan.

Dit betekent, dat zonder dat daarvoor bezuinigingen noodzakelijk zijn, de omvang van de algemene reserve zal blijven voldoen aan de door de gemeenteraad vastgelegde eisen.

En wat vooral met de deal is bereikt is dat het Warmtenet in financieel opzicht de toekomst weer met vertrouwen tegemoet kan gezien, waar het lange tijd niet naar uitzag.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2009221	Goosen, Wim Nijenhuis, Joop	WNH	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Verzelfstandiging Warmtenet Hengelo in een tweetal BV's			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Zoals bekend heeft de gemeente het Warmtenet Hengelo opgericht om zo een bijdrage te leveren aan de duurzaamheidsdoelstellingen van de stad. Vanaf het begin is het daarbij de bedoeling geweest om samen op te trekken met marktpartijen. Bij de start van warmtenet is echter gebleken dat de markt het op dat moment niet oppakte. Om die reden heeft de gemeente zelfstandig de stap gezet om een warmtenet op te starten. Vanuit die start was het de bedoeling om zo spoedig mogelijk zelfstandige onderneming buiten de gemeente, bijv. in de vorm van een BV op te zetten met als voorkeur dat daarin naast de gemeente ook de provincie en 1 of meer marktpartijen zouden participeren.

Tot op heden is dit echter bij een voornemen gebleven, mede omdat marktpartijen onvoldoende mogelijkheden zagen om een marktconform rendement te behalen met de investeringen in het Hengelose warmtenet.

In 2015 zijn hernieuwde gesprekken met marktpartijen aangeknoopt. Directe aanleiding was dat de plannen voor de aanleg van de backbone concreter werden en de provincie bereidheid toonde om de eventuele aanleg van de backbone te subsidiëren. Om deze reden is in april 2015 een algemene uitvraag gedaan aan marktpartijen om hun belangstelling kenbaar te maken om te participeren in Warmtenet Hengelo. In mei 2015 zijn uit deze procedure Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling (Alliander) en Ennatuurlijk als best passende partijen naar voren gekomen. Met hen is vervolgens het proces opgestart om tot participatie en verzelfstandiging te komen.

Bij het beschikken van de subsidie in 2015 voor de backbone heeft het college van Gedeputeerde Staten ook besloten om niet te participeren in Warmtenet Hengelo. Als gevolg van het gewijzigde provinciale beleid ten aanzien van deelnemingen in private en gemeentelijke ontwikkelingen vonden GS dat niet meer bij hun taak passen. Wel zien GS het nadrukkelijk als provinciale taak om de inzet van duurzame energie en industriële restwarmte te vergroten. Om die reden zijn zij als subsidieverstrekker nadrukkelijk nog steeds betrokken. Ook hebben zij een belangrijke rol vervuld in de contacten met het Rijk om te komen tot een Green Deal.

De gesprekken om te komen tot participatie van private partijen zijn om die reden uitsluitend tussen de gemeente en Alliander en Ennatuurlijk gevoerd.

Daarnaast is in juni 2015 een raadsbesluit genomen om als gemeente tot aanleg van de backbone over te gaan waarvoor een krediet van € 14 miljoen beschikbaar is gesteld. Tevens heeft de Raad daarbij het college de opdracht gegeven opnieuw te proberen om samen met marktpartijen het warmtenet onder te brengen in een BV.

Parallel daaraan is door de gemeente een aanbestedingsprocedure gevolgd ten behoeve van de aanleg van de backbone. Deze procedure heeft niet geleid tot een binnen de randvoorwaarden passende aanbidding. Op basis hiervan is besloten deze procedure te beëindigen.

In overleg met de intussen beoogde partners hoe hiermee om te gaan is vervolgens een aangepaste strategie gekozen ten aanzien van de aanbesteding van de backbone. Besloten is om in nauwe samenwerking tussen gemeente en Alliander het systeem verder uit te ontwerpen en dit niet bij de aannemer onder te brengen zoals eerst het plan was. Dit heeft geleid tot een nieuwe aanbestedingsprocedure waarbij Alliander inhoudelijk eindverantwoordelijk is en de directie over het werk zal gaan voeren als toekomstig eigenaar. Deze procedure loopt inmiddels. Dit met als voorbehoud ten aanzien van de gunning dat er definitieve overeenstemming moet worden bereikt met Alliander en Ennatuurlijk over participatie in het warmtenet Hengelo en dat de gemeenteraad instemt. Om de afspraken met bestaande klanten recht te kunnen doen is gunning van de eerste onderdelen aanstaande 25 juni uitgangspunt.

Aan bovenstaande zaken is het afgelopen jaar door alle partijen met veel energie gewerkt. Enerzijds in het verder uitwerken van de backbone in samenwerking met primair Alliander en anderzijds is hard gewerkt aan het onderzoeken of en zo ja hoe een overdracht van Warmtenet Hengelo naar de private partijen tot uitvoering kan worden gebracht. Daarnaast is samen met de provincie en vooral Ennatuurlijk gewerkt aan de contractvorming met Thales/HTSP en aan het sluiten van een Green Deal met het ministerie van Economische Zaken. De ondertekening van deze overeenkomsten heeft op 18 mei jongstleden plaatsgevonden.

Eén en ander betekent dat er nu een besluit moet worden genomen over de voorgenomen samenwerking en overdracht van het warmtenet.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Zoals in de inleiding aangegeven zijn er twee zaken waarover besloten moet worden. Dit is de aanleg van de Backbone in de aangepaste opzet en de overdracht van het bestaande warmtenet aan Alliander en Ennatuurlijk en de wijze waarop dit gebeurt.

Backbone

Naar aanleiding van het feit dat de aanbesteding van de backbone in de zomer van 2015 niet tot gunning heeft geleid, is de gemeente om tafel gegaan met Alliander en Ennatuurlijk om met hen de vervolgstategie te bespreken. Voor alle partijen was en is duidelijk dat het principe van de backbone essentieel is voor warmtenet. Zowel om de duurzaamheidsdoelen te halen als ook het op termijn mogelijk maken van een rendabele business case. Zonder backbone is dit ook voor Alliander en Ennatuurlijk niet mogelijk.

Ten opzichte van het voorstel van afgelopen juni is een aantal zaken veranderd. Dit zijn:

- Subsidiemogelijkheden
- Technische uitvoering en investeringsraming

Subsidiemogelijkheden

In nauwe samenwerking met de provincie Overijssel is er bij het Rijk gelobbyd voor een bijdrage van het ministerie van Economische Zaken in het kader van de zogenaamde Green Deal. Dit heeft erin geresulteerd dat vanwege het innovatieve laag temperatuur karakter en de voorgenomen samenwerking tussen overheden en bedrijfsleven een bijdrage is toegekend door de minister van Economische Zaken van € 3 miljoen. Deze Green Deal is op 18 mei jongstleden ondertekend door verschillende partijen zoals: Alliander, Ennatuurlijk, Ministerie van EZ, Provincie, Gemeente, AkzoNobel en HTSP (High Tech Systems Park).

Technische uitwerking en investeringsraming

In juni 2015 is een krediet vastgesteld voor de realisatie van de gehele backbone inclusief de aansluiting van de voorziene bedrijven en alle nog uit te voeren engineeringswerkzaamheden van € 14 miljoen. Op basis van de thans vastgestelde directiebegroting is er geen aanleiding om het vastgestelde krediet te herzien. Wel dient er rekening te worden gehouden met een beroep op het fonds bodemsanering omdat inmiddels is gebleken dat er rekening gehouden moet worden met het saneren van enkele bodemverontreinigingen in het gekozen leidingtracé. Daarnaast is een extra post opgenomen voor de DEC Noord omdat daarvoor de locatie nog niet vast staat en daarmee ook de kosten niet.

Tenslotte is er in het systeem een verandering doorgevoerd op verzoek van Alliander waarbij er geen WKK installatie (warmtekracht koppeling) wordt aangelegd voor de opwekking van elektriciteit omdat dit als niet efficiënt is beoordeeld door Alliander.

In het vervolg bij BV vorming zal hierop nog verder worden ingegaan omdat de aanleg van de backbone onlosmakelijk is verbonden met aanbidding van Alliander en Ennatuurlijk.

BV vorming

Zoals aangegeven zijn Alliander en Ennatuurlijk gekozen uit verschillende partijen die zich hebben aangemeld als belangstellende om te participeren in het Warmtenet Hengelo. Dat er voor twee partijen is gekozen komt voort uit de scheiding tussen netwerkbedrijven en energieleveranciers. Alliander heeft aangegeven te willen participeren in het netwerkbedrijf en de aanleg van de backbone. Ennatuurlijk heeft juist aangegeven te willen participeren in het deel van warmtenet dat de klanten bedient en warmte levert. Op het gebied van warmtenetten zijn Alliander en Ennatuurlijk de grootste partijen op de Nederlandse markt met de meeste expertise. Dit was ook een belangrijke voorwaarde bij de selectie.

Het samenwerken met deze twee partijen betekent dat het huidige Warmtenet Hengelo wordt opgedeeld in twee bedrijven, namelijk een Transportbedrijf en een Leveringsbedrijf. Hierna wordt verder uitgewerkt hoe deze constructie vorm krijgt, welke voorwaarden daaraan worden verbonden door de betrokken partijen en welke consequenties hieruit voortvloeien voor de gemeente.

Bedrijven

Alliander en Ennatuurlijk hebben aangegeven bereid te zijn het Warmtenet Hengelo over te nemen en gezamenlijk met de gemeente zorg te dragen voor de aanleg van de backbone en bijbehorende infrastructuur. Hiertoe worden twee BV's opgericht, een Transport BV en een Leverings BV. De Transport BV draagt zorg voor het transport van de warmte door het hoofdleidingnet en de Leverings BV functioneert als de distributeur vanaf een bepaald overdrachtspunt en koopt de warmte in (o.a. bij AkzoNobel) en

verkoopt de warmte aan de eindgebruiker.

Op termijn zal het hoofdtransportnet een open net worden waar ook andere aanbieders van warmte gebruik van kunnen maken, vergelijkbaar met de elektriciteitsnetten.

Bovenstaande betekent dat veruit de meeste van de bestaande eigendommen van de gemeente worden overgedragen naar het leveringsbedrijf. Het transportbedrijf zal de hoofdeigenaar worden van de aan te leggen backbone.

Verder stellen zij beiden voor dat de Gemeente Hengelo voor 5% participeert in de op te richten bedrijven en dat respectievelijk Alliander en Ennatuurlijk voor 95% participeren in de nieuwe bedrijven. Dit heeft als voordeel voor Alliander en Ennatuurlijk dat zij deze bedrijven volledig kunnen consolideren binnen hun moedermaatschappij hetgeen fiscaal gunstig is. De gemeente blijft betrokken en zal in het bijzonder sturen op de realisatie van duurzaamheidsdoelstellingen die statutair worden vastgelegd in de beide BV's. In de SOK zijn hierover afspraken vastgelegd.

Business case

Door Alliander en Ennatuurlijk is een uitgebreide analyse gemaakt van het huidige warmtenet in Hengelo en de mogelijkheden voor verdere ontwikkeling als vervolg op de aanleg van de backbone. Op basis hiervan hebben zij een business case gemaakt die vergelijkbaar is met het bedrijfsplan zoals de gemeente dat heeft opgesteld ten behoeve van warmtenet. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat de business case een marktconform rendement dient op te leveren. Daarnaast hebben zij hun eigen parameters als grondslag gebruikt ten aanzien van de prijsstijgingen van gas, inflatie, beheer en onderhoud etc. Tevens hebben zij een in hun ogen realistische inschatting gemaakt van het potentieel aan extra af te zetten warmte, zowel in uitbreiding van woningbouw als bij de utiliteitsmarkt. Dit betekent dat zij het risico op zich nemen dat de voorziene extra afzet ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd.

Uit de business case die Alliander en Ennatuurlijk op deze manier hebben opgebouwd komt naar voren dat de bestaande activa van het warmtenet om niet dienen te worden overgedragen en dat er voor de backbone door het leveringsbedrijf voor die onderdelen die naar het leveringsbedrijf gaan een bedrag van € 4,5 miljoen kan worden betaald.

De door hen opgestelde business case is getoetst door EY TAS en zij hebben aangegeven dat de overdracht van de activa zoals voorgesteld plausibel te noemen marktwaarden vertegenwoordigen.

Onder deze condities ontstaan er twee levensvatbare bedrijven die de komende jaren vorm kunnen geven aan de verdere ontwikkeling van de duurzaamheid en klimaatdoelstellingen van Hengelo.

Overige voorwaarden

Andere voorwaarden die beide bedrijven hebben aangegeven zijn:

- In principe wordt geen personeel overgenomen van de gemeente;
- De installatie Twentebad wordt niet overgenomen en blijft als eigen voorziening in eigendom bij de Gemeente Hengelo omdat het een specifieke installatie is voor slechts 1 gebruiker. Er lopen nu gesprekken met Twentebad voor overdracht van de installatie aan het Twentebad als eigen voorziening.
- Partijen spannen zich in om een zo fiscaal gunstig mogelijke constructie vorm te geven, waarbij de eventuele EIA (energie investerings aftrek) voordelen ten gunste komen van de gemeente via een aflossing op de achtergestelde lening;
- Alliander zal de directie voeren over de aanleg en realisatie van de gehele backbone
- Voor het gecalculerde tekort op de investering van de backbone ter grootte van € 2,08 miljoen verstrekt de gemeente een achtergestelde lening van 50% van dit bedrag aan beide op te richten BV's. Deze BV's worden onder voorwaarden (resultaatsafhankelijk) afgelost.
- Gemeente draagt zorg voor de bodemsanering die nodig is ten behoeve van de aanleiding van de backbone en draagt het risico van eventuele meerkosten als de DEC Noord niet op de voorziene wijze kan worden gerealiseerd
- Alliander en Ennatuurlijk zijn bereid een risico te aanvaarden op de aanlegkosten van de backbone ter grootte van respectievelijk 25 en 10 procent.

Consequenties voor de Gemeente Hengelo

Bovenstaande voorwaarden hebben voor de gemeente consequenties die hieronder worden genoemd.

Overdracht bestaande activa

Het voorstel om de activa om niet over te dragen houdt in dat de huidige boekwaarde van alle over te dragen activa moet worden afgewaardeerd naar deze waarde. De boekwaarde van het totaal aan over te dragen activa bedraagt per 31-12-2015 € 10,3 miljoen. Dit bedrag dient ten laste van het rekeningresultaat van 2015 te worden gebracht.

De installatie van het Twentebad blijft in eigendom bij de gemeente en zal in het kader van de renovatie van het Twentebad op termijn mogelijk worden overgedragen aan het Twentebad als eigen voorziening.

Aanleg backbone

De lopende aanbesteding van de backbone zal na oprichting van de Transport en Leverings BV door die bedrijven worden overgenomen. Zij zullen als opdrachtgever voor de realisatie van de Backbone optreden waarbij Alliander de directie zal voeren over de realisatie. De gemeente zal hierbij de beide bedrijven van voldoende middelen voorzien op basis van de subsidies en andere bijdragen. Op dit moment wordt een tekort voorzien op de aanleg van de backbone van € 2,08. Dit tekort zal de gemeente als een achtergestelde lening ter beschikking stellen aan de Transport BV en de Leverings BV. De rente over deze leningen zal door de bedrijven niet jaarlijks worden afgerekend, maar wordt jaarlijks opgeteld bij het saldo van de lening. Eventuele EIA voordelen worden ingezet ter aflossing van de lening dan wel in mindering gebracht op de benodigde lening. Aflossing van het overige deel is afkomstig van de winstgevendheid van de BV's conform de biedingen.

Uit de onderzoeken is gebleken dat een deel van de backbone moet worden aangelegd door vervuild terrein. De consequenties hiervan zijn nog niet helemaal duidelijk en de gemeente heeft hier als bevoegd gezag de meeste invloed op. Op basis van de thans bekende gegevens is een stelpost opgenomen in de raming van de backbone van 8 ton.

Voorgesteld wordt om de stelpost van 8 ton te dekken vanuit de reserve bodemsanering. De reserve bodemsanering heeft een positief saldo van € 2.532.000. Het programma bodem en ondergrond en het verdelbesluit bodemsaneringsmiddelen 2016 t/m 2020 worden momenteel voorbereid om ter vaststelling aan de raad voor te leggen. Hierin zal niet worden voorzien dat het gehele saldo van de reserve in 2016 besteed wordt. De gemeente ontvangt voor de periode 2016 t/m 2020 rijksmiddelen (Decentralisatie-uitkering bodemsanering). Deze uitkering wordt naar alle verwachting na 2020 aanzienlijk verlaagd en op termijn beëindigd. De (wettelijk verplichte) bodemtaken die vanuit de reserve bodemsanering worden bekostigd zullen dan wel doorlopen. Dekking van de stelpost van 8 ton heeft op korte termijn geen nadelige gevolgen voor de uitvoering van de bodemtaken (2016-2020), maar mogelijk zijn er na 2020 extra middelen nodig in de vorm van een aanvullende (structurele) dotatie vanuit de algemene middelen.

Personeel

Alliander en Ennatuurlijk hebben aangegeven het personeel van warmtenet Hengelo niet over te willen nemen. Dit betekent dat de functie van de vijf gemeentelijke medewerkers met ingang van 1 januari 2017 komt te vervallen. Op de medewerkers is het Sociaal Statuut van de Gemeente Hengelo van toepassing.

Risicoverderling backbone

De aanleg van de backbone kent zoals ieder groot project uitvoeringsrisico's. Deze risico's zijn te groot voor de nieuw op te richten BV's om te dragen. Om die reden is overeengekomen dat de gemeente 65% van de uitvoeringsrisico's draagt, maar dus ook voor de kans dat het minder kost dan verwacht. Alliander participeert hierin voor 25% en Ennatuurlijk voor 10%. Alliander zal hierbij zorg dragen voor de directievoering en in een nader overeen te komen directiestatuut wordt vastgelegd hoe de uitvoeringsorganisatie wordt vormgegeven, waaronder de projectbeheersing en rapportage.

OVERIGE ASPECTEN

Ten aanzien van de biedingen en de te sluiten overeenkomsten is nog een aantal zaken van belang die hieronder worden weergegeven.

Staatssteun

De aanbidding van Alliander en Ennatuurlijk is onder voorbehoud van het doorstaan van de staatssteuntoets. In de aanbidding zitten twee elementen die staatssteungevoelig zijn. Ten eerste is dat de overdracht van het bestaande systeem voor een bedrag lager dan de boekwaarde en ten tweede is dat de aanleg en overdracht van de backbone en de daarop van toepassing zijnde voorwaarden en subsidies. Door bureau Nysingh is een staatssteuntoets uitgevoerd op de voorliggende overeenkomst.

Ten aanzien van de overdracht van het bestaande systeem is door EY TAS een waardeberekening gemaakt. Daaruit is gebleken dat de waarde van het bestaande warmtenet negatief is. Daarmee voldoet de overdracht van de bestaande activa aan de regels voor staatssteun.

Ten aanzien van de oprichting van de nieuwe BV's en de aanleg van de backbone concludeert Nysingh dat er geen sprake is van ongeoorloofde staatssteun ten aanzien van de op te richten Leverings BV en dat deze steun is te scharen onder regels van de AGVV waardoor ook geen melding van de te verlenen steun nodig is.

Ten aanzien van de Transport BV is de inzet van partijen om deze eveneens te classificeren onder de AGVV. Nysingh onderzoekt op dit moment of dit mogelijk is en heeft daartoe vragen voorgelegd aan de Europese Commissie. Indien geen gebruik kan worden gemaakt van de vrijstelling in het kader van de AGVV zal een melding worden gedaan. Partijen hebben afspraken gemaakt om te zorgen dat deze procedure de voortgang niet schaadt, zonder dat dit leidt tot onacceptabele risico's voor één der partijen.

Samenwerkingsovereenkomst (SOK)

Voor alle partijen is het essentieel dat zowel de backbone tijdig wordt aangelegd en dat hiervoor vanaf 25 juni de eerste opdrachten kunnen worden gegeven en dat anderzijds voor alle partijen zeker is gesteld dat de voorziene BV's er daadwerkelijk komen. De biedingen die door Alliander en Ennatuurlijk zijn gedaan op 3 maart respectievelijk 5 mei jongstleden vormen hiervoor de basis. Op basis van die biedingen worden twee BV's opgericht, een Leverings BV met de gemeente en Ennatuurlijk als aandeelhouders en een Transport BV met Alliander en de gemeente als aandeelhouders. De concept statuten en/of een beschrijving van de governance structuur zijn als bijlage gehecht aan de SOK.

De SOK heeft een looptijd van 15 jaar waarbij er na tien jaar een evaluatie plaats vindt. Verder zijn in de SOK alle afspraken vastgelegd die in de biedingen van Alliander en Ennatuurlijk als voorwaarden zijn gesteld en is vastgelegd hoe partijen in de komende tijd met elkaar zorg dragen voor de aanleg van de backbone. Omdat de Backbone wordt aangelegd in opdracht van de op te richten BV's en daarvoor de eerste verplichtingen rond 25 juni moeten worden aangegaan is het noodzakelijk dat ook uiterlijk op die datum de BV's feitelijk zijn opgericht.

In afwijking van de biedingen zoals die door Alliander en Ennatuurlijk zijn gedaan is besloten om geen separate Ontwikkel BV op te richten ten behoeve van de aanleg van de backbone maar deze taak bij de Transport en Leverings BV neer te leggen. De taak van de Transport BV wordt dan in eerste instantie het doen realiseren van de aanleg van de backbone en later het transporteren van warmte vanaf de bron naar de distributiepunten van de Leverings BV.

De Leverings BV is mede opdrachtgever voor de aanleg van de backbone, en neemt operationeel de uitvoering van de activiteiten van het huidige warmtenet Hengelo over vanaf 1 januari 2017.

Duurzaamheid

De gemeente Hengelo heeft aangegeven zich aan te sluiten bij het landelijk vastgestelde beleid ten aanzien van de beperking van de CO₂-emissie. Dit betekent ten opzichte van het referentiejaar 1990 voor 2020 respectievelijk 2030 het volgende:

- 20 respectievelijk 40 % minder broeikasgassen, waarvan CO₂ de belangrijkste is;
- 20 respectievelijk 27 % minder energieverbruik;
- 14 respectievelijk 27 % energie uit duurzame bronnen.

Op basis van gegevens van www.emissieregistratie.nl voor het referentiejaar 1990 is de CO₂-uitstoot in de gemeente Hengelo bepaald op 150.000-200.000 ton CO₂ voor de categorie 'huishoudens, energieopwekking, bedrijven en overheid'. Voor deze categorie komt een 20% reductie neer op een doel van circa 32.500 ton besparing. Door de aanleg van het warmtenet is de verwachting dat er in 2020 ongeveer 6.500 ton CO₂-emissie bespaard wordt. Hierdoor draagt het warmtenet voor ongeveer 20% bij aan het gestelde doel in deze categorie. Bij de voorziene doorgroei is de verwachting dat met de bijdrage van het warmtenet in 2030 ongeveer 30 tot 35% van deze doelstellingen bereikt wordt.

Betekenis voor klanten

Met Alliander en Ennatuurlijk is overeen gekomen dat zij vergelijkbare condities hanteren als nu worden gehanteerd door warmtenet Hengelo. De bestaande contracten worden ook 1:1 overgenomen. Uiteraard geldt net als voor het huidige warmtenet dat het Niet Meer Dan Anders principe geldt voor alle aanbieders van warmte. Doordat het transportnet in de toekomst als een open net gaat functioneren zal het op langere termijn bovendien mogelijk worden voor andere aanbieders van warmte om warmte en/of koude aan te bieden en te verkopen aan de eindverbruiker.

FINANCIËLE ASPECTEN

Het voorstel om het warmtenet, dat in zijn huidige vorm structureel verlieslatend is, over te dragen aan Alliander en Ennatuurlijk heeft aanzienlijke financiële consequenties die in de onderstaande tabel zijn samengevat. De afboeking die is verbonden aan de overdracht van de bestaande activa dient ten laste te worden gebracht van het rekeningresultaat van 2015. Dit betreft een bedrag van € 10,347 miljoen.

Voor 2016 en 2017 bestaan de financiële consequenties uit het operationele bedrijfsresultaat van het huidige warmtenet, de aanleg van de backbone en de nog te ontvangen bijdragen van derden.

In totaal betreft dit een netto effect zoals in onderstaande tabel weergegeven van € 1,658 miljoen positief dat gelijkelijk wordt verdeeld over 2016 en 2017.

Warmtenet, gevolg BV vorming voor resultaat 2015, 2016 en 2017

bedragen * € 1000	
Effecten jaarresultaat 2015	
Afwaardering activa ineens om niet over te dragen	-10.347
Totaal afwaardering activa 31-12-2015	-10.347
Effecten jaarrekening 2016/2017	
Realisatie Backbone, investeringen Investering conform directiebegroting (inclusief stelpost bodemsanering en DEC Noord € 1. 000)	-14.582
Realisatie Backbone, dekking:	
Betaling Ennatuurlijk DEC's	4.460
GreenDeal	3.000
Provincie subsidie	4.000
Dekking vanuit Reserve Bodem	800
Achtergestelde lening Ennatuurlijk/Alliander	2.080
	14.340
Effect 2016/2017 realisatie Backbone	-242
Dekking door omzetten lening provincie in subsidie	1.800
Bowen subsidie	600
Subtotaal subsidies	2.400
Bedrijfsvoering 2016 na onttrekking reserve WNH (voorzien tekort: € 800.000; bestemm.reserve WNH €300.000)	-500
Totaal effecten jaarrekening 2016/2017	1.658
Totaal effecten	-8.689

De in deze tabel opgenomen financiële gevolgen betekenen het volgende voor de benodigde weerstandscapaciteit en de algemene reserve.

Gevolg van BV vorming voor weerstandscapaciteit en Algemene Reserve

(bedragen *1.000.000 €)

Omschrijving	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Benodigde Weerstandscapaciteit	36,00	27,00	27,00	27,00	27,00	27,00
Raadsnorm omvang Algemene Reserve						
tussen 25% (minimum norm) ofwel	9,00	6,75	6,75	6,75	6,75	6,75
en 50% (gewenste norm) ofwel	18,00	13,50	13,50	13,50	13,50	13,50
Verloop Algemene Reserve						
Omvang algemene reserve (AR)	10,60	7,30	10,13	12,96	14,96	16,96
Structurele dotatie AR conform begroting		2,00	2,00	2,00	2,00	2,00
Voorlopige rekening resultaat 2015 (mei 2016)	7,00					
Afboeking boekwaarde per 31-12-2015	-10,30					
Toevoeging Algemene reserve 2016/2017 (1,7 miljoen)		0,83	0,83			
Saldo algemene reserve	7,30	10,13	12,96	14,96	16,96	18,96
Verschil raadsnorm minimum (25%) vs verwacht saldo AR	-1,70	3,38	6,21	8,21	10,21	12,21
Verschil raadsnorm gewenst (50%) vs verwacht saldo AR	-10,70	-3,37	-0,54	1,46	3,46	5,46

Zoals uit bovenstaande tabel blijkt zal het rekeningresultaat in 2015 alsnog negatief worden door de lasten van warmtenet die ten laste van 2015 moeten worden gebracht. In 2016 zal dit weer kunnen worden aangezuiverd, uitgaande van een neutraal rekeningresultaat met de positieve bijdrage van warmtenet en de in de begroting opgenomen storting van € 2 miljoen. Bovendien kan het gemeentelijke risicoprofiel met 9 miljoen worden verlaagd als gevolg van het afstoten van warmtenet. Het warmtenet is namelijk als grootste risicopost opgenomen in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit voor in totaal € 11 miljoen. Omdat de door de gemeente ter beschikking gestelde leningen een achtergestelde lening betreffen, zijn deze meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit.

Daarnaast dient gedurende de periode van boventaligheid van het huidige personeel van warmtenet de loonsom van de betrokken medewerkers te worden gedekt uit de reserve organisatieontwikkeling. Dit betreft een bedrag van maximaal € 390.000 per jaar gedurende twee jaar. Uiteraard wordt dit bedrag lager zodra één van de betrokken medewerkers een andere functie heeft kunnen aanvaarden.

Risico's

Door in te stemmen met het voorstel tot verzelfstandiging van Warmtenet Hengelo, wordt de gemeente Hengelo in de toekomst gevrijwaard van de structurele exploitatierisico's van Warmtenet. Deze risico's telden in het rapport van CE Delft op tot een totale Netto Contante Waarde (NCW) van minus € 32 mln. In plaats daarvan ontstaan er twee zelfstandige en economisch levensvatbare bedrijven Transport BV en Levering BV waarin de gemeente Hengelo een 5% minderheidsbelang aanhoudt om daarmee de duurzaamheidsdoelstellingen te waarborgen. De resterende investeringsrisico's (bodemsanering, gunning, meerkosten) van de Backbone en de risico's van de financiering daarvan (staatssteun, EIA, aflossing leningen), zijn incidenteel van aard en eindig. Afhankelijk van de ontwikkelingen bestaat de kans dat deze risico's op termijn uiteindelijk kunnen leiden tot de vorming van een noodzakelijke voorziening, maar dat is op dit moment niet te voorspellen.

BESPREEK- EN BESLISPUNTEN

De aanbieding van Alliander en Ennatuurlijk betreffen een integraal en finaal aanbod voor het overnemen van het Warmtenet Hengelo. De keuze die hiermee voorligt is: accepteren we dit bod en de financiële consequenties of gaan we zelfstandig door op een andere manier door zelf de backbone aan te leggen of een alternatief systeem voor duurzame warmte.

Uit de globale verkenningen die zijn uitgevoerd blijkt dat alternatieve scenario's waarbij de gemeente zelf doorgaat met het in enige vorm door exploiteren van het warmtenet financieel tenminste vergelijkbare consequenties hebben als dezelfde aannames worden toegepast die Alliander en Ennatuurlijk toepassen en als marktconform zijn beoordeeld. Daar staat tegenover dat de alternatieve systemen een aanzienlijk lagere duurzaamheidsbijdrage leveren en dat dit leidt tot imago schade bij Rijk, Provincie en het lokale bedrijfsleven omdat wij onze prestaties niet kunnen leveren waarvoor we een aanzienlijke bijdrage aan hen hebben gevraagd.

Tenslotte zal verzelfstandiging leiden tot een aanzienlijke verkleining van het risicoprofiel van de Gemeente Hengelo met circa € 9 miljoen. Er blijven nog een aantal restructureringrisico's over met een ingeschatte waarde van € 2 miljoen. Dit heeft te maken met de kans dat de achtergestelde leningen niet geheel

worden afgelost en het feit dat er altijd een onzekerheid blijft over de aanlegkosten van de backbone totdat deze feitelijk is opgeleverd.

Op basis van de constatering dat alternatieve scenario's zowel financieel als qua duurzaamheid niet beter scoren en er dan wel een aanzienlijk risico bij de gemeente blijft bestaan zijn deze alternatieven niet verder in detail uitgewerkt en stellen wij u het volgende voor:

1. In te stemmen met de aanbieding van Alliander en Ennatuurlijk om het warmtenet Hengelo over te nemen op basis van de bijgevoegde samenwerkingsovereenkomst.
2. In te stemmen met het oprichten van de bij punt 1 behorende Transport BV en Leverings BV.
3. De vereiste afwaardering ter grootte van € 10,347 miljoen van de bestaande activa ten laste te brengen van het rekeningresultaat van 2015.
4. De aanleg van de backbone door de Transport BV mogelijk te maken en de daarvoor de van het Rijk middels de Green Deal verkregen subsidie en de van de provincie verkregen subsidie door te leggen aan de Transport BV.
5. De overige financiële consequenties van de gemeente te dekken uit de nog te verkrijgen bijdrage van de provincie als gevolg van het kwijtschelden van de achtergestelde lening ter grootte van € 1,8 miljoen, de BOWEN subsidie van € 0,6 miljoen en de saneringslasten ter grootte van € 0,8 miljoen ten laste van het fonds bodemsanering te brengen.
6. Het saldo van de baten en lasten van de aanleg van de backbone vervolgens ten gunste te laten komen van het rekeningresultaat 2016 en 2017 conform het financiële overzicht.
7. In afwijking van het vigerende gemeentelijke beleid aan zowel de Leverings BV als de Transport BV achtergestelde leningen te verstrekken van elk € 1,04 miljoen, ter dekking door die BV's van de nog niet gedekte aanlegkosten van de Backbone overeenkomstig de nader overeen te komen leningsovereenkomst.
8. De kosten als gevolg van de ontmanteling van de organisatie van het huidige warmtenet ter grootte van maximaal € 780.000 te dekken uit de bestemmingsreserve organisatieontwikkeling.
9. Uw besluit van 24 juni 2015 met nummer 1062133 ten aanzien van de aanleg van de backbone en de verdere ontwikkeling van warmtenet in te trekken voor zover bovenstaande besluiten daarop betrekking hebben.

BIJLAGE(N)

1. *Samenwerkingsovereenkomst*
2. *Biedingen Alliander en Ennatuurlijk d.d. 3 maart en 5 mei 2016*
3. *Advies Nysingh over staatssteun*
4. *Advies EY TAS over economische waarde activa warmtenet*

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

SAMENWERKINGSOVEREENKOMST

---

tussen

Gemeente Hengelo

en

Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling B.V.

en

Ennatuurlijk B.V.

ten aanzien van

het warmtenet en de warmtelevering te Hengelo

INHOUDSOPGAVE

1..	DEFINITIES EN INTERPRETATIE	3
2..	INWERKINGTREDING EN VERLENGING	6
3..	DOEL EN UITGANGSPUNTEN	6
4..	PUBLIEKRECHTELIJKE MEDEWERKING	8
5..	TRANSPORT BV, LEVERINGS BV, AANBESTEDING, GUNNING, REGIEVOERING EN FINANCIERING	9
6..	FINANCIEEL	10
7..	CLOSING	11
8..	OPSCHORTENDE VOORWAARDEN	11
9..	TUSSENTIJDSE BEËINDIGING	12
10..	TOETREDING VAN DERDEN	12
11..	GEBIEDSGERICHTTE SAMENWERKING	12
12..	AANSPRAKELIJKHEDEN EN BEPERKINGEN	13
13..	GEZAMENLIJKE VERPLICHTINGEN	13
14..	KOSTEN	14
15..	GEHEIMHOUDING	14
16..	KENNISGEVINGEN	14
17..	INTELLECTUELE EIGENDOM	15
18..	FISCALITEIT	15
19..	PUBLIEKRECHTELIJKE POSITIE EN BEVOEGDHEDEN	15
20..	STAATSSTEUN	15
21..	WET OPENBAARHEID BESTUUR	16
22..	SLOTBEPALINGEN	16
23..	TOEPASSELIJK RECHT EN BEVOEGDE RECHTER	16

BIJLAGEN

Bijlage 1.	Backbone
Bijlage 2.	Exploitatiegebied
Bijlage 3.	Directiebegroting
Bijlage 4.	Leveringshandelingen

DEZE OVEREENKOMST is tot stand gekomen tussen:

1. Gemeente Hengelo, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door drs. S.W.J.G. Schelberg, Burgemeester ('**Gemeente**')
2. Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling B.V., statutair gevestigd te Arnhem, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder KvK nummer 57845891, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door Alliander N.V., statutair gevestigd te Arnhem, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder KvK nummer 34108286, die op haar beurt te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd wordt door de heer ir. P. Molengraaf, CEO ('**Alliander**')
3. Ennatuurlijk B.V., statutair gevestigd te 's-Hertogenbosch, ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel onder KvK-nummer 58955720, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de heer E.S. Stronk, enig bestuurder ('**Ennatuurlijk**')

Partijen genoemd onder 1 tot en met 3 hierna tevens gezamenlijk te noemen '**Partijen**' en ieder afzonderlijk ook '**Partij**'.

NEMEN IN AANMERKING DAT:

- A. De Gemeente verschillende warmtenetten in eigendom heeft en voorziet daarmee consumenten en bedrijven van warmte ('**WNH**') waarbij de wens is uitvoering te geven aan haar duurzaamheidsdoelstellingen op energiegebied.
- B. De Gemeente WNH verder vorm wenst te geven en uit te breiden in samenwerking met derde partijen en na een aanbestedingsprocedure daartoe Alliander en Ennatuurlijk heeft uitgekozen.
- C. Partijen hun afspraken ten aanzien van WNH op hoofdlijnen hebben vastgelegd in september 2015 in een procesovereenkomst ('**Procesovereenkomst**').
- D. Partijen thans de samenwerking ten aanzien van WNH verder hebben uitgewerkt en hierover overeenstemming is bereikt in het stuurgroep-overleg van 11 mei 2016
- E. Partijen de afspraken wensen vast te leggen in deze samenwerkingsovereenkomst ('**SOK**').

EN KOMEN OVEREEN:

1. DEFINITIES EN INTERPRETATIE

- 1.1 In deze SOK wordt, tenzij uit de context of de relevante zinsnede ondubbelzinnig anders blijkt, aan de hieronder in de linker kolom opgenomen woorden en uitdrukkingen de betekenis toegekend die daarachter staat vermeld:

Aanbesteding: de door de Gemeente gestarte openbare aanbestedingsprocedure voor de aanleg voor onder meer de Backbone, een warmtewisselaar bij AkzoNobel Industrial Chemicals B.V. en de DEC's, een en ander nader beschreven in de daarop betrekking hebbende aanbestedingsstukken

Artikel: een artikel van deze SOK

Autoriteit: (i) een supranationale, nationale, provinciale, gemeentelijke of andere overheid, (ii) enig overheidsorgaan of semioverheidsorgaan (waaronder begrepen een agentschap, branche, afdeling, ambtenaar of entiteit en enig gerecht of scheidsgerecht), (iii) een multinationale organisatie of multinationaal orgaan of (iv) enig orgaan dat administratieve, uitvoerende, gerechtelijke, wetgevende, beleidsmakende,

	regelgevende of andere bevoegdheden of (belasting)heffingsbevoegdheden uitoefent of kan uitoefenen
Backbone:	de lage temperatuur warmteleiding waarmee de restwarmte van AkzoNobel Industrial Chemicals B.V., dan wel enige andere nader tussen Partijen overeen te komen bron, wordt uitgekoppeld naar het Warmtedistributienet, zoals nader ingetekend op Bijlage 1
Biedingen:	de biedingsdocumenten zoals bij de Gemeente ingediend door Alliander en Ennatuurlijk op 3 maart 2016 en de aanvullingen daarop door Alliander en Ennatuurlijk ingediend op 4 mei 2015, tezamen met de bereikte overeenstemming in het stuurgroep-overleg d.d. 11 mei 2016, waarvan de inhoud wordt geacht integraal onderdeel uit te maken van deze SOK, voor zover daarvan niet is afgeweken in deze SOK
Bijlage:	een bijlage van deze SOK
Closing:	heeft de betekenis die daaraan in Artikel 7.1 is toegekend
Closingdatum:	de datum waarop de Closing plaatsvindt
DEC's:	de decentrale energiecentrales Noord en Zuid zoals nader beschreven in de stukken ter zake de Aanbesteding
Directiebegroting:	heeft de betekenis die daar aan is toegekend in Artikel 6.1
DVO:	de overeenkomst van opdracht tussen Ennatuurlijk en de Leverings BV op basis waarvan Ennatuurlijk werkzaamheden zal verrichten in opdracht en ten behoeve van de Leverings BV met betrekking tot de Leveringsactiviteiten
Exploitatiegebied:	de warmtegebieden binnen de grenzen van de Gemeente, zoals nader aangeduid in Bijlage 2 , alsmede de nader tussen Partijen overeen te komen warmtegebieden
Green Deal Overeenkomst:	de overeenkomst die op 18 mei 2016 door onder andere Partijen ten behoeve van het WNH is aangegaan met het Ministerie van Economische Zaken namens de Staat der Nederlanden inzake de verdere doorontwikkeling van het WNH
Koude:	koude als bedoeld in de Warmtewet die door de Leverings BV verkocht en geleverd wordt aan verbruikers
Leveringsactiviteiten:	de huidige en toekomstige exploitatie van het Warmtedistributienet door de Leverings BV
Leverings BV:	de nog op te richten besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid waarin de Gemeente en Ennatuurlijk gezamenlijk als aandeelhouders zullen participeren
Mededingingsautoriteit:	de Autoriteit Consument en Markt
Ondertekeningsdatum:	de datum waarop de laatste Partij rechtsgeldig de SOK heeft ondertekend
Opschortende Voorwaarde(n):	heeft de betekenis die daaraan is toegekend in Artikel 8.1
Realisatie:	de volledige ontwikkeling en realisatie van onder meer de Backbone en de DEC's conform de Aanbesteding, de Biedingen

	en Directiebegroting tot aan de eerste ingebruikstelling
SOK:	deze samenwerkingsovereenkomst, inclusief de overwegingen, Bijlagen en eventuele toekomstige schriftelijke wijzigingen en aanvullingen daarop
Toetreders:	heeft de betekenis die daaraan wordt toegekend in Artikel 10.1
Transportactiviteiten:	de door de Transport BV te verrichten transportactiviteiten uit hoofde van de Transportovereenkomst
Transport BV:	de nog op te richten besloten vennootschap met beperkte aansprakelijkheid waarin de Gemeente en Alliander gezamenlijk als aandeelhouders participeren
Transportovereenkomst:	de tussen Transport BV en Leverings BV te sluiten overeenkomst uit hoofde waarvan Transport BV Warmte van AkzoNobel Industrial Chemicals B.V. via de Backbone zal transporteren naar het Warmtedistributienet
Warmte:	warmte als bedoeld in de Warmtewet die door de Leverings BV verkocht en geleverd wordt aan verbruikers
Warmtedistributienetwerk:	het geheel van leidingen en installaties in (uiteindelijk) eigendom van de Leverings BV, waaronder de DEC's, warmtepompen, warmteoverdrachtstations, (hulp)ketel, om Warmte vanaf het lage temperatuur netwerk van de Transport BV (i.e. de Backbone) op te werken en verder te transporteren naar de eindverbruikers in het Exploitatiegebied
Warmteplan:	het onherroepelijk van kracht geworden besluit van de gemeenteraad van de Gemeente inzake de aanleg van een distributienet voor warmte in het Exploitatiegebied, waarin voor een periode van ten hoogste 15 jaar, uitgaande van het voor die periode geplande aantal aansluitingen op dat distributienet, de mate van energiezuinigheid en bescherming van het milieu, gebaseerd op de energiezuinigheid van dat distributienet en het opwekkingsrendement van de over dat distributienet getransporteerde warmte, bij aansluiting op dat distributienet is opgenomen
Werkdag:	iedere dag van een week met uitzondering van (i) een zaterdag, (ii) een zondag en/of (iii) een wettelijke feestdag
Warmtevraag:	de behoefte aan Warmte van huidige en toekomstige verbruikers binnen het Exploitatiegebied
Warmtewet:	de warmtewet houdende regels omtrent de verkoop en levering van warmte (en koude) aan verbruikers
Wet- of Regelgeving:	alle wetten, verordeningen of andere rechtsreeks bindende regelgeving van enige Autoriteit
WPO:	de warmteproductieovereenkomst tussen AkzoNobel Industrial Chemicals B.V. en Leverings BV inzake de inkoop door Leverings BV van restwarmte van AkzoNobel Industrial Chemicals B.V. voor de levering van Warmte aan verbruikers

aangesloten op het WNH

- 1.2 Geen bepaling in deze SOK zal ten nadele van een Partij worden uitgelegd uitsluitend vanwege het feit dat die Partij verantwoordelijk was voor het opstellen van de desbetreffende bepaling.
- 1.3 Aan de titels of opschriften boven de Artikelen van deze SOK komt geen zelfstandige betekenis toe en deze opschriften zijn op geen enkele wijze van invloed op de inhoud, uitleg of interpretatie van de bepalingen van deze SOK.
- 1.4 In de SOK:
  - (a) zijn verwijzingen naar overwegingen, artikelen, bijlagen en annexen verwijzingen naar overwegingen, artikelen, bijlagen en annexen van deze SOK, tenzij uitdrukkelijk anders aangegeven;
  - (b) zullen woorden die het enkelvoud aangeven tevens het meervoud omvatten en vice versa;
  - (c) zullen woorden die een geslacht aangeven alle geslachten omvatten;
  - (d) worden woorden als "waaronder begrepen", "inclusief", "omvatten" of "met inbegrip van" gebruikt om aan te geven dat de opsomming waarop zij betrekking hebben niet limitatief is;
  - (e) is een verwijzing naar een tijdstip een verwijzing naar de tijdzone voor Amsterdam, tenzij uitdrukkelijk anders aangegeven; en
  - (f) zal een verwijzing naar een datum die geen Werkdag is, worden opgevat als een verwijzing naar de eerstvolgende Werkdag.

2. INWERKINGTREDING EN VERLENGING

- 2.1 De SOK treedt in werking op de Ondertekeningsdatum. Onverminderd het in de SOK bepaalde, eindigt de SOK van rechtswege op de datum gelegen nadat vijftien (15) jaren zijn verstreken na de Closingdatum zonder dat daartoe enige opzeggingshandeling of andere formaliteit is vereist.
- 2.2 Vijf (5) jaar voor het beëindigingsmoment als bedoeld in Artikel 2.1 treden Partijen in overleg over verlenging van de SOK voor een nader over een te komen periode vanaf het moment van beëindiging als bedoeld in Artikel 2.1 en de voorwaarden waaronder die verlenging zal plaatsvinden. De intentie van Partijen daarbij is om met inachtneming van de alsdan geldende Wet- en Regelgeving te komen tot een daadwerkelijke verlenging van de SOK.

3. DOEL EN UITGANGSPUNTEN

- 3.1 Partijen gaan hierbij een duurzame samenwerking aan die is gericht op de exploitatie en doorontwikkeling van WNH, mede ter realisatie van duurzaamheidsdoelstellingen. Op hoofdlijnen is de navolgende taakverdeling overeengekomen die hierna wordt uitgewerkt in inhoudelijke en temporele zin:
  - 3.1.1 De Gemeente en Alliander participeren gezamenlijk als aandeelhouders in Transport BV. In dat kader zullen zij gezamenlijk de Transport BV oprichten en een aandeelhoudersovereenkomst sluiten.
  - 3.1.2 De Gemeente en Ennatuurlijk participeren gezamenlijk als aandeelhouders in Leverings BV. In dat kader zullen zij gezamenlijk de Leverings BV oprichten en een aandeelhoudersovereenkomst sluiten.
  - 3.1.3 Transport BV zal onder meer:
    - (i) de reeds aangelegde transportleiding in de Boortorenweg van de Gemeente overnemen onder de voorwaarden van de Biedingen;
    - (ii) de Backbone laten aanleggen en in eigendom verkrijgen door middel van de gunning van de opdracht tot aanleg van de Backbone conform de Aanbesteding en de Biedingen en het bij voorbaat vestigen van de daartoe benodigde rechten van opstal dan wel, voor zover rechtens mogelijk, het bij

- voorbaat registreren van de Backbone als netwerk in de zin van artikel 5:20 BW;
- (iii) de Transportactiviteiten verzorgen door middel van exploitatie van de Backbone en in dat kader de Transportovereenkomst met de Leverings BV sluiten.
- 3.1.4 De Leverings BV zal onder meer:
- (i) met voorgenomen economische datum van 1 januari 2017 het reeds aangelegde deel van het Warmtedistributienetwerk van de Gemeente overnemen onder de voorwaarden van de Biedingen nader vast te leggen in een overnameovereenkomst met daarin opgenomen de bepalingen en condities gebruikelijk bij een dergelijke overname;
- (ii) de DEC's laten aanleggen en in eigendom verkrijgen door middel van de gunning van de opdracht tot aanleg van de DEC's conform de Aanbesteding en de Biedingen en het bij voorbaat vestigen van de daartoe benodigde rechten van opstal;
- (iii) met voorgenomen economische datum van 1 januari 2017 de bestaande Leveringsactiviteiten van de Gemeente overnemen onder de voorwaarden van de Biedingen en nader vast te leggen in een overnameovereenkomst met daarin opgenomen de bepalingen en condities gebruikelijk bij een dergelijke overname en deze Leveringsactiviteiten blijven verzorgen door middel van de exploitatie van het Warmtedistributienetwerk en in dat kader de Transportovereenkomst met de Transport BV sluiten;
- (iv) met voorgenomen economische datum van 1 januari 2017 en in overeenstemming met de Biedingen de tussen de Gemeente en verbruikers gesloten overeenkomsten tot verkoop en levering van Warmte en Koude, alsmede alle andere door de Gemeente gesloten overeenkomsten die verband houden met de verkoop en levering van Warmte en Koude overnemen door middel van contractsovername als bedoeld in artikel 6:159 BW nader vast te leggen in een overnameovereenkomst met daarin opgenomen de bepalingen en condities gebruikelijk bij een dergelijke overname;
- (v) de DVO met Ennatuurlijk sluiten.
- 3.1.5 De toepasselijke tarieven voor zowel transport van Warmte als voor verkoop en levering van Warmte zullen tot stand komen met inachtneming van de op enig moment geldende Wet- en Regelgeving en de verdere afspraken hierover zullen voor wat betreft i) de transporttarieven nader worden uitgewerkt in de Transportovereenkomst en ii) de warmteleveringstarieven worden vastgesteld door de Leverings BV.
- 3.1.6 De Transport BV en de Leverings BV zullen gezamenlijk optreden in het Exploitatiegebied, in de zin dat de Transport BV zorgdraagt voor transport van (rest)warmte door de lage temperatuur warmteleiding (i.e. Backbone) en de Leverings BV voor de verkoop en levering van Warmte en Koude aan de eindverbruikers.
- 3.1.7 De Leverings BV zal voor eigen rekening en risico, tenzij in de SOK expliciet anders is bepaald, overeenkomsten aangaan met projectontwikkelaars, woningcorporaties en andere partijen teneinde in het Exploitatiegebied zo veel mogelijk verbruikers op het Warmtedistributienetwerk aan te sluiten.
- 3.1.8 De Gemeente zal zich maximaal inspannen om op haar kosten ten gunste van zowel de Leverings BV als de Transport BV alle vereiste zakelijke rechten vestigen ten behoeve van zowel de Leverings BV als de Transport BV, op een zodanig wijze dat zowel de Leverings BV als de Transport BV het recht zal hebben tot het leggen, hebben, houden, onderhouden, repareren, vervangen en/of verwijderen van de

noodzakelijke leidingen, kabels en installaties in die delen van het Exploitatiegebied, die in eigendom toebehoren aan de Gemeente. Voorgaande rechten en activiteiten zijn en blijven vrij van precariorechten.

- 3.1.9 Tot aan de Closingdatum worden Alliander en Ennatuurlijk door Gemeente betrokken bij alle materiële onderdelen van de bedrijfsvoering van WNH. Het voorgaande laat onverlet dat de huidige verkoop en levering van Warmte en Koude de volledige verantwoordelijkheid is van de Gemeente en voor haar rekening en risico plaatsvindt. De Gemeente vrijwaart en houdt Alliander en Ennatuurlijk schadeloos voor alle schade, kosten en enig ander nadeel als gevolg van aanspraken van derden in verband met de eventuele advisering en begeleiding door Alliander en/of Ennatuurlijk van de Gemeente bij de bedrijfsvoering van WNH tot aan Closing. Deze vrijwaring laat de afspraken in deze SOK ter verdeling van de kosten als bedoeld in Artikel 6 onverlet.

4. PUBLIEKRECHTELIJKE MEDEWERKING

- 4.1 Indien en voor zover binnen het Exploitatiegebied gebieden ontwikkeld zullen worden die zich naar het inzicht Partijen lenen voor de verkoop en levering van Warmte en/of Koude, zal de Gemeente ernaar streven een Warmteplan vast te stellen op basis waarvan nieuwe woningen en andere utiliteitsgebouwen van verbruikers aangesloten dienen te worden op het Warmtedistributienetwerk.
- 4.2 Bij de uitgifte van grond ten behoeve van de bouw van nieuwe woningen en andere utiliteitsgebouwen zal de Gemeente er, voor zover rechtens toegestaan, voor zorg dragen dat in de desbetreffende koopakte van de woningen die zijn gelegen in het gebied zoals omschreven in het Warmteplan een aansluitverplichting op het WNH wordt opgenomen inclusief een derdenbeding ten behoeve van de Leverings BV voor het in rekening brengen van een eenmalige aansluitbijdrage voor de aansluiting op het WNH en het jaarlijks in rekening brengen van de kosten voor instandhouding van die aansluiting en de terbeschikkingstelling van de afleverset, alsmede voor de afgenomen hoeveelheid Warmte en Koude.
- 4.3 Partijen zullen, voor zover rechtens toegestaan, hun volledige medewerking verlenen aan respectievelijk ervoor zorg dragen dat in de contracten als bedoeld in Artikel 4.2 wordt opgenomen dat de projectontwikkelaars, woningcorporaties en andere eigenaars of beheerders van woningen en andere utiliteitsgebouwen ervoor zorg dragen dat (huidige en opvolgende) eigenaren van de door hen verkochte of verhuurde woningen zullen worden en blijven aangesloten op het WNH.
- 4.4 De Gemeente zal met inachtneming van wettelijke procedures en voorschriften, en de in acht te nemen algemene beginselen van behoorlijk bestuur jegens derden, zoveel mogelijk bevorderen dat alle vergunningen (waaronder alle nodige aanlegvergunningen) (waarvan overigens de leges worden betaald door de aanvrager), ontheffingen, vrijstellingen en goedkeuringen van overheidswege, welke vereist zijn in het kader van de uitvoering van het WNH in het Exploitatiegebied worden verleend en vervolgens onherroepelijk zullen worden. Voor zover de Gemeente deze besluiten zelf dient te nemen, zal zij de desbetreffende aanvragen met voortvarendheid behandelen. Voor zover andere overheden de desbetreffende besluiten dienen te nemen of goed te keuren (bijvoorbeeld de Provincie Overijssel), zal de Gemeente de totstandkoming daarvan zoveel mogelijk bevorderen en bespoedigen.
- 4.5 De Leverings BV zal bij de Mededingingsautoriteit een "vergunning warmteleverancier" aanvragen. Hangende de vergunningprocedure en in afstemming met de Mededingingsautoriteit zal de Leverings BV eindgebruikers op basis van de leveringsvergunning van Ennatuurlijk beleveren. De voorwaarden waaronder dat zal geschieden, zullen worden afgesproken met de Mededingingsautoriteit

4.6 Ten behoeve van het WNH zullen Partijen gezamenlijk invulling geven aan de voorwaarden van de Green Deal Overeenkomst op zodanige wijze dat de Gemeente aan haar verplichtingen uit die overeenkomst zal kunnen voldoen.

5. TRANSPORT BV, LEVERINGS BV, AANBESTEDING, GUNNING, REGIEVOERING EN FINANCIERING

5.1 Alliander en Ennatuurlijk zijn zich ervan bewust dat met de exploitatie van het WNH door de Transport BV en de Leverings BV grote maatschappelijke belangen gemoeid zijn en dat de Gemeente de onder meer in deze SOK vervatte afspraken maakt ter realisatie van haar duurzaamheidsdoelstellingen.

5.2 De Transport BV zal gezamenlijk door de Gemeente en Alliander worden opgericht. Bij oprichting van de Transport BV zal de Gemeente een aandelenbelang nemen van 5% en Alliander een aandelenbelang van 95%. De Gemeente en Alliander zullen onderling nog nadere afspraken maken in hun hoedanigheid als aandeelhouders van de Transport BV die zij zullen vastleggen in een aandeelhoudersovereenkomst.

5.3 De Transport BV zal direct na haar oprichting toetreden tot de SOK en de in Artikel 5.2 bedoelde aandeelhoudersovereenkomst.

5.4 De Leverings BV zal gezamenlijk door de Gemeente en Alliander worden opgericht. Bij oprichting van de Leverings BV zal de Gemeente een aandelenbelang nemen van 5% en Ennatuurlijk een aandelenbelang van 95%. De Gemeente en Ennatuurlijk zullen onderling nog nadere afspraken maken in hun hoedanigheid als aandeelhouders van de Leverings BV die zij zullen vastleggen in een aandeelhoudersovereenkomst.

5.5 De statuten van de Transport BV en de Leverings BV, alsmede de tussen de aandeelhouders van deze vennootschappen te sluiten aandeelhoudersovereenkomsten zullen onder andere een doelomschrijving bevatten met een verwijzing naar het realiseren en exploiteren van duurzame energievoorzieningen, rapportageverplichtingen omtrent onder andere de ontwikkeling(en), stand van en plannen met betrekking tot de duurzame energievoorzieningen, financiële rapportage- en informatieverplichtingen en de volgende lijst van besluiten die door de aandeelhouders moeten worden genomen met algemene stemmen in een algemene vergadering waarin het gehele kapitaal aanwezig of vertegenwoordigd is:

- (i) wijziging van de statuten;
- (ii) uitgifte van aandelen;
- (iii) het uitsluiten van voorkeursrecht in geval van uitgifte nieuwe aandelen;
- (iv) het overdragen van de bevoegdheid tot het besluiten tot uitgifte van aandelen aan een ander orgaan van de vennootschap;
- (v) fusie, splitsing, ontbinding en omzetting van de vennootschap.

5.6 De Leverings BV zal direct na haar oprichting toetreden tot de SOK en de in Artikel 5.2 bedoelde aandeelhoudersovereenkomst.

5.7 De Aanbesteding zal onder regievoering van Alliander plaatsvinden, voor welke regievoering Partijen nog een nader te bepalen 'directiestatuut' zullen overeenkomen. Alliander zal de regievoering uitvoeren in overleg met de Gemeente en Ennatuurlijk en er naar streven dat de Directiebegroting niet zal worden overschreden.

5.8 Partijen zullen het ertoe leiden dat, voor zover aanbestedingsrechtelijk geoorloofd, de Transport BV de opdracht voor de ontwikkeling en realisatie van de Backbone zal gunnen en de Leverings BV de opdracht voor de ontwikkeling en realisatie van de DEC's.

5.9 De ontwikkelingen en realisaties als bedoeld in Artikel 5.8 zullen eveneens onder regie van Alliander plaatsvinden waarvoor ook het in Artikel 5.7 genoemde 'directiestatuut' zal gelden.

6. FINANCIËEL

6.1 Partijen beogen de Aanbesteding en de uit hoofde daarvan door de Transport BV en de Leverings BV te verstrekken opdrachten (onder meer de ontwikkeling en realisatie van de Backbone en de DEC's), alsmede de sanering van de bodem waarin de Backbone zal worden aangelegd, uit te voeren in overeenstemming met de begroting, aangehecht als Bijlage 3 (de 'Directiebegroting').

6.2 De totale in de Directiebegroting vermelde investeringskosten bedragen € 14.582.000,--. De financiering daarvan zal door de Gemeente op de volgende wijze plaatsvinden:

- (i) een bedrag van € 4.460.000 door middel van een aan de Leverings BV te verstrekken renteloze lening, af te lossen op het moment van oplevering van de DEC's;
- (ii) een bedrag van € 8.042.000 door middel van een (agio)storting op de door de Gemeente gehouden aandelen in de Transport BV (waarvan een bedrag van € 1.000.000,-- is bestemd voor de sanering van de bodem waarin de Backbone wordt aangelegd en de mogelijke kosten verbonden aan nog definitief te maken locatiekeuze van de DEC Noord, een en ander zoals in de Biedingen omschreven);
- (iii) een bedrag van 1.040.000,-- door middel van een aan de Leverings BV te verstrekken achtergestelde rentedragende geldlening, tegen nader te bepalen aflossingsvoorwaarden en rente;
- (iv) een bedrag van 1.040.000,-- door middel van een aan de Transport BV te verstrekken achtergestelde rentedragende geldlening, tegen nader te bepalen aflossingsvoorwaarden en rente.

NB1: Ennatuurlijk zal de Leverings BV financieel in staat stellen om de onder (i) genoemde geldlening volledig af te lossen.

NB2: Voor de hiervoor onder (iii) en (iv) genoemde achtergestelde geldleningen zal gelden dat de Transport BV respectievelijk de Leverings BV gehouden zullen zijn af te lossen een bedrag gelijk aan het fiscaal voordeel dat binnen de fiscale eenheden waarvan de Transport BV respectievelijk Leverings BV deel uitmaken wordt gerealiseerd uit hoofde van de EIA-subsidie.

6.3 Indien blijkt dat de kosten van uitvoering van de Aanbesteding en de daaruit voortvloeiende opdrachten het bedrag van de Directiebegroting van € 14.582.000,--overschrijden, zullen Partijen bijdragen in het bedrag van de overschrijding op de volgende wijze: de Gemeente 65% van de overschrijding, Alliander 25% van de overschrijding en Ennatuurlijk 10% van de overschrijding. Deze bijdrage zal geschieden in de vorm van een (agio)storting op de door ieder van de Partijen gehouden aandelen in de Transport BV respectievelijk Leverings BV. Ingeval de totale overschrijding meer bedraagt dan EUR 2.000.000 zullen Partijen in overleg treden over de wijze waarop daar in financiële en operationele zin in zal worden voorzien, maar kan geen van Partijen gehouden worden tot het doen van een additionele financiële bijdrage (dus boven het bedrag van EUR 2.000.000). Alliander zal de Gemeente en Ennatuurlijk zo spoedig mogelijk informeren over een dreigende overschrijding van de Directiebegroting.

6.4 Indien blijkt dat de kosten van de uitvoering van de Aanbesteding en de daaruit voortvloeiende opdrachten onder het bedrag van de Directiebegroting blijft, zal het bedrag van de onderschrijding in de volgende verhouding worden verdeeld: de Gemeente 65% van de onderschrijding, Alliander 25% van de onderschrijding en Ennatuurlijk 10% van de onderschrijding.

6.5 Ingeval op enig moment de Realisatie nog niet volledig is voltooid, omdat bepaalde onderdelen van de Realisatie op een later moment dan voorzien gerealiseerd zullen worden en daarvoor dus

op een later moment dan voorzien kosten worden gemaakt, zullen Partijen nader bepalen hoe om te gaan met de afrekeningen als bedoeld in de Artikelen 6.3 en 6.4.

7. CLOSING

- 7.1 Partijen zullen de in Bijlage 4 vermelde handelingen verrichten, dan wel ervoor zorgdragen dat deze handelingen worden verricht (de "**Closing**"), op een datum die zal zijn gelegen niet later dan 10 (tien) Werkdagen nadat de laatste van de in Artikel 8.1 vermelde opschortende voorwaarden (de "**Opschortende Voorwaarden**") is vervuld, dan wel daarvan door Partijen afstand is gedaan (de "**Closingdatum**").

8. OPSCHORTENDE VOORWAARDEN

- 8.1 De verplichting van Partijen om de in Bijlage 4 vermelde handelingen te verrichten wordt opgeschort totdat ieder van de volgende Opschortende Voorwaarden is vervuld of, indien mogelijk, daarvan door alle Partijen, al dan niet gedeeltelijk, schriftelijk afstand is gedaan:
- (i) met de Mededingingsautoriteit heeft de afstemming als bedoeld in Artikel 4.5 plaatsgevonden, respectievelijk de Leverings BV een vergunning warmteleverancier krachtens de Warmtewet van de Mededingingsautoriteit heeft verkregen;
  - (ii) de uitkomsten van het door zowel Alliander als Ennatuurlijk uit te voeren due diligence onderzoek naar de Transportactiviteiten en de Leveringsactiviteiten hebben geen materiële (financiële) negatieve invloed op de Biedingen;
  - (iii) Partijen hebben rechtsgeldig besloten tot het aangaan van deze SOK en het verrichten van de in deze SOK vervatte transacties;
  - (iv) de Leverings BV en de Gemeente hebben overeenstemming bereikt over de voorwaarden en condities van de overname door de Leverings BV van de Gemeente van de bestaande Leveringsactiviteiten, mede met inachtneming van de Biedingen en Artikel 3.1.4;
  - (v) AkzoNobel Industrial Chemicals BV en Leverings BV hebben overeenstemming bereikt over de WPO;
  - (vi) AkzoNobel Industrial Chemicals B.V. en Transport B.V. hebben overeenstemming bereikt over de aansluitovereenkomst uit hoofde waarvan het WNH zal worden aangesloten op het netwerk van AkzoNobel Industrial Chemicals B.V.;
  - (vii) de uitkomsten van de staatsteuntoets van de beoogde transacties zoals opgenomen in de SOK en de Biedingen zijn naar tevredenheid van alle Partijen en bieden voldoende waarborgen om eventuele geschillen over vermeende steun in de toekomst uit te sluiten.
- 8.2 Vanaf de Ondertekeningsdatum tot aan de Closingdatum, zullen Partijen zich naar beste vermogen inspannen om te bewerkstelligen dat ieder van de Opschortende Voorwaarden zo spoedig mogelijk zal worden vervuld, maar uiterlijk op 1 juli 2016.
- 8.3 Vanaf de Ondertekeningsdatum tot aan de Closingdatum, zullen Partijen elkaar over en weer kennis geven van feiten of omstandigheden die vervulling van een Opschortende Voorwaarde opgenomen onmogelijk of onwaarschijnlijk maken onverwijld na ontdekking daarvan.
- 8.4 Indien op 1 juli 2016 de Closing niet heeft plaatsgevonden omdat niet alle Opschortende Voorwaarden zijn vervuld of daarvan door Partijen afstand is gedaan, treden Partijen gezamenlijk in overleg teneinde op uiterlijk op 31 december 2016 de Closing alsnog te doen plaatsvinden. Indien ook op die datum de Closing niet plaatsvindt, eindigt deze SOK alsmede

alle rechtshandelingen die daarmee verband houden en hebben Partijen niets meer van elkaar te vorderen in dat kader, anders dan expliciet bepaald in deze SOK.

9. TUSSENTIJDSE BEËINDIGING

- 9.1 Deze SOK eindigt ten aanzien van een Partij indien deze geen aandelen meer houdt in de Transport BV respectievelijk Leverings BV. Ingeval van een dergelijke tussentijdse beëindiging, is de Partij ten aanzien van wie deze SOK eindigt niet gehouden tot vergoeding van enige schade aan de andere Partij(en) uit hoofde van de SOK, tenzij de beëindiging van de SOK ten aanzien van die Partij het gevolg is van een toerekenbaar tekortschieten in de nakoming van verplichtingen uit deze SOK.
- 9.2 Ingeval van surseance van betaling of faillissement van een Partij zijn de overige Partijen gerechtigd de werking van de SOK ten aanzien van de desbetreffende Partij op te schorten, danwel de SOK ten aanzien van die Partij te beëindigen, alsmede om die activiteiten te ontplooiën die nodig zijn om de Transportactiviteiten en/of de Leveringsactiviteiten te continueren.
- 9.3 Het bepaalde in dit Artikel 9 laat de mogelijkheden van Partijen om deze SOK te beëindigen op grond van Wet- en Regelgeving onverlet.

10. TOETREDING VAN DERDEN

- 10.1 Partijen verplichtingen zich jegens elkaar om, indien zij een overeenkomst aangaan tot overdracht van aandelen in de Leverings BV respectievelijk de Transport BV aan een entiteit die op dat moment geen partij is bij de SOK (een '**Toetreders**'), die overeenkomst slechts aan te gaan onder de opschortende voorwaarde dat de Toetreders onverkort en onvoorwaardelijk verklaart te zullen toetreden tot de SOK en de daaruit voortvloeiende rechten en verplichtingen onverkort en onvoorwaardelijk te zullen aanvaarden door middel van ondertekening van:
- (i) een schriftelijke ondubbelzinnige en onvoorwaardelijke verklaring houdende de aanvaarding van rechten en verplichtingen uit de SOK;
  - (ii) een afschrift van de SOK;
- mits de Toetreders per alsdan als aandeelhouder van Leverings BV respectievelijk Transport BV aan te merken is.

11. GEBIEDSGERICHTTE SAMENWERKING

- 11.1 Partijen zijn zich ervan bewust dat een rendabele ontwikkeling van WNH een schaalvergroting vergt waarbij effectief en efficiënt gebruik moet worden gemaakt van de bestaande en te ontwikkelen leidingnetwerken binnen het Exploitatiegebied. Er dient gelegenheid te zijn investeringen te doen vanuit het perspectief deze binnen redelijke termijn terug te verdienen. Indien en voor zover zich Warmtevraag voordoet, dan kan Transport BV, voor wat betreft de transportcapaciteit en Leverings BV, voor wat betreft de aansluiting op het Warmtedistributienetwerk, daar niet aan meewerken, anders dan na een motivatie daartoe die mede in relatie tot de eerste volzin van dit Artikel 11 staat.
- 11.2 Voor de duur van de SOK zal de Leverings BV voor de invulling van de Warmtevraag zorg dragen en gebruik maken van de in de Transportovereenkomst minimaal gegarandeerde transportcapaciteit tegen de in de Transportovereenkomst vastgestelde prijs.
- 11.3 Eventuele activiteiten van Leverings BV en/of Transport BV buiten het Exploitatiegebied dienen de activiteiten binnen het Exploitatiegebied niet negatief te beïnvloeden.
- 11.4 Met inachtneming van het bepaalde in Artikel 11.1 en voor de duur van 10 jaar na de Closingdatum kan indien en voor zover enige Warmtevraag niet door Leverings BV wordt ingevuld, deze Warmtevraag door een andere warmteleverancier alleen worden ingevuld door

uitkoppeling van het eigen warmtedistributienetwerk van deze warmteleverancier op de Backbone, indien voldaan wordt aan de volgende voorwaarden:

- (i) zowel de Gemeente als Alliander als de Transport BV niet direct of indirect als aandeelhouder, financier, ondernemer of anderszins betrokken zijn bij de desbetreffende warmteleverancier; en
- (ii) de (financiële) voorwaarden als opgenomen in de Transportovereenkomst op geen enkele wijze wijzigen; en
- (iii) deze warmteleverancier de desbetreffende Warmtevraag invult tegen (transport)voorwaarden overeengekomen met de Transport BV die gelijk zijn aan dan wel niet gunstiger zijn dan de voorwaarden als opgenomen in de Transportovereenkomst.

- 11.5 De Leverings BV kan op geen enkel wijze gehouden worden het gebruik door een andere warmteleverancier van haar Warmtedistributienetwerk toe te staan.
- 11.6 De Leverings BV zal zich alle redelijke inspanningen betrachten om nieuwe verbruikers in het Exploitatiegebied aan te sluiten op haar Warmtedistributienetwerk en elke Partij is gehouden om bij wetenschap van een mogelijke nieuwe eindverbruiker binnen het Exploitatiegebied dit ter kennis te brengen van de Leverings BV.
- 11.7 De Leverings BV is binnen het Exploitatiegebied verantwoordelijk (voor zover van toepassing) voor de aanleg, instandhouding, exploitatie, beheer en onderhoud van het Warmtedistributienetwerk en dien ten gevolge voor de levering van Warmte en Koude aan verbruikers in het Exploitatie gebied en het eventueel opwerken van temperaturen.
- 11.8 De Transport BV is binnen het Exploitatiegebied verantwoordelijk (voor zover van toepassing) voor de aanleg, instandhouding, exploitatie, beheer en onderhoud van de Backbone en bijbehorende installaties voor het transport en de uitkoppeling van lage temperatuur (rest)warmte naar het Warmtedistributienet.

12. AANSPRAKELIJKHEDEN EN BEPERKINGEN

- 12.1 De aansprakelijkheid van een Partij jegens de andere Partijen uit hoofde van deze Overeenkomst is beperkt tot een bedrag van maximaal EUR 5.000.000.
- 12.2 Voor schade welke één der Partijen lijdt door toepassing of gebruik van door een andere Partij bij de uitvoering van deze SOK verkregen resultaten of ter beschikking gestelde knowhow en/of intellectuele eigendomsrechten is die andere Partij niet aansprakelijk, tenzij er sprake is van opzet of grove schuld aan de zijde van die andere Partij.

13. GEZAMENLIJKE VERPLICHTINGEN

- 13.1 Gedurende de looptijd van de SOK zullen Partijen zich alle redelijke inspanningen betrachten en dragen constructief bij aan de uitvoering van de SOK.
- 13.2 De door Partijen geformeerde stuurgroep zal, al dan niet in gewijzigde samenstelling, daarvoor in stand worden gehouden en bijeenkomen volgens een nader te bepalen schema. Daarnaast zullen Partijen nog een nader te bepalen overlegstructuur overeenkomen voor calamiteiten en storingen.
- 13.3 Geen van Partijen zal enig persbericht of publieke aankondiging doen, noch enige informatie verspreiden over de SOK en daaruit voortvloeiende overeenkomsten zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de andere Partijen, behalve waar dit door toepasselijk recht of regelgeving wordt vereist. Partijen zullen een gezamenlijk communicatieplan opstellen.

14. KOSTEN

- 14.1 Elke Partij draagt zijn eigen kosten inclusief de kosten en honoraria van zijn adviseurs in verband met de voorbereiding, totstandkoming en uitvoering van de SOK en de hieruit voortvloeiende overeenkomsten, tenzij Partijen anders overeenkomen;
- 14.2 Indien door Alliander of Ennatuurlijk voorafgaand aan de Closing kosten worden gemaakt die direct ten goede komen aan de bedrijfsvoering van WNH voor de Closingdatum kan op een *case by case* basis afgesproken worden dat Gemeente deze kosten vergoedt.

15. GEHEIMHOUDING

- 15.1 Geen van Partijen zal enig persbericht of publieke aankondiging doen, noch enige informatie verspreiden over de SOK zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de andere Partijen, behalve waar dit door toepasselijk recht of regelgeving wordt vereist.
- 15.2 In het kader van de uitvoering van de SOK zullen Partijen aan elkaar informatie en documentatie verstrekken waar in redelijkheid om wordt verzocht.
- 15.3 Partijen verbinden zich nimmer vertrouwelijke informatie betreffende de SOK of een daaruit voortvloeiende of daarmee verband houdende overeenkomst en/of vertrouwelijke informatie verstrekt in de aanloop naar de SOK en/of in verband daarmee, een en ander in de meest brede zin der bewoordingen, bekend te maken of te gebruiken als gevolg waarvan schade voor de andere Partij(en) zou kunnen ontstaan, behoudens:
- 15.3.1 voor zover vereist door Wet- en Regelgeving of door enige Autoriteit,
  - 15.3.2 aan haar professionele adviseurs onder oplegging van geheimhouding;
  - 15.3.3 voor zover die informatie op of na de datum van de SOK openbaar is geworden anders dan door onrechtmatige openbaarmaking waarvan de betrokken Partij op het moment van openbaarmaking wist of redelijkerwijs had kunnen weten dat deze onrechtmatig was.
- 15.4 Partijen verbinden zich de vertrouwelijke informatie niet voor andere doeleinden te zullen gebruiken dan waartoe deze is verstrekt.

16. KENNISGEVINGEN

- 16.1 Kennisgevingen voortvloeiende uit of in verband met de SOK geschieden per aangetekende brief of e-mail, aan de volgende adressen:

De Gemeente:

T.a.v.: [@]
[straat + huisnummer]
[postcode] Hengelo
E-mail: [@]

Ennatuurlijk:

T.a.v.: de heer T. Goossens
De Maas 8
5684 PL Best
E-mail: ton.goossens@ennatuurlijk.nl

Alliander:

T.a.v.: de heer D.R. Potters
PAC 2RA1183
Postbus 50
6920 AB Duiven
E-mail: info@allianderdgo.nl

- 16.2 Ieder van de Partijen is gehouden gedurende de looptijd van de SOK de andere Partijen in kennis te stellen van een ander adres waarnaar een kennisgeving verstuurd dient te worden.
- 16.3 De door een verzendende Partij verzonden kennisgeving heeft slechts werking tegenover de ontvangende Partij indien deze aangetekend verstuurd is dan wel uitdrukkelijk is bevestigd dat het betreffende bericht is ontvangen

17. INTELLECTUELE EIGENDOM

- 17.1 De Gemeente zal bij de uitvoering van de SOK en/of nadere overeenkomsten, aan Partijen gedurende de duur van de SOK om niet en onverkort en onvoorwaardelijk het exclusieve recht verlenen gebruik te maken van de knowhow, beeld- en woordmerken en eventuele andere intellectuele eigendomsrechten van de Gemeente met betrekking tot WNH.

18. FISCALITEIT

- 18.1 Partijen zullen er naar streven om de in deze SOK vervatte transactie op de meest gunstige fiscale wijze uit te voeren, waaronder het zoveel mogelijk aanspraak kunnen maken op de EIA-subsidie.
- 18.2 Partijen zullen de fiscale gevolgen van de SOK en/of nadere overeenkomsten, die uit de SOK voortvloeien, vooraf voorleggen aan de bevoegde eenheden van de Belastingdienst, teneinde te komen tot afstemming met die bevoegde eenheden van de belastingdienst, die ertoe moet leiden dat er uit een oogpunt van BTW-, overdrachtsbelasting, vennootschapsbelasting en EIA-subsidie een gelegitimeerde en zo gunstig mogelijke positie voor de Partijen ontstaat. Het initiatief van een Partij tot afstemming met de Belastingdienst is eerst mogelijk na uitdrukkelijke voorafgaande instemming van alle Partijen, welke instemming niet op onredelijke gronden zal worden onthouden.

19. PUBLIEKRECHTELIJKE POSITIE EN BEVOEGDHEDEN

- 19.1 Het bepaalde in de SOK laat de publiekrechtelijke positie, verplichtingen, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de Gemeente onverlet, onverminderd het in de SOK bepaalde met betrekking tot de publiekrechtelijke medewerking van Gemeente. Alliander en Ennatuurlijk zullen alle redelijke medewerking verlenen om de Gemeente in staat te stellen aan haar publiekrechtelijke verplichtingen te voldoen.
- 19.2 Indien krachtens de bepalingen van de SOK en/of nadere overeenkomsten, die uit de SOK voortvloeien, de medewerking of goedkeuring van de Gemeente is vereist, wordt daarmee bedoeld de medewerking of goedkeuring van het College van Burgemeester en Wethouders, tenzij uit de desbetreffende bepaling(en) voortvloeit dat de vereiste medewerking of goedkeuring of toestemming dient te worden verleend door de gemeenteraad van de Gemeente.
- 19.3 Het bepaalde in Artikel 19.2 is niet van toepassing op publiekrechtelijke besluiten, die krachtens publiekrechtelijke regelgeving zijn voorbehouden aan de gemeenteraad of Burgemeester en Wethouders van Gemeente.

20. STAATSSTEUN

- 20.1 De Gemeente verklaart dat: (i) staatsteun – inclusief de voorziene investeringen in de Backbone – onderwerp is geweest van een concurrerende biedprocedure, conform de Algemene Groepsvrijstelling Verordening en (ii) de Gemeente bij het komen tot de SOK en het uitvoering geven aan de SOK en de daarmee verband houdende overeenkomsten en samenwerkingen ervoor zorg draagt dat binnen de kaders van de Algemene Groepsvrijstelling Verordening en eventuele milieu- en energiesteun wordt gehandeld dan wel dat de samenwerking plaatsvindt op grond van marktconforme voorwaarden.
- 20.2 Voor zover de Europese Commissie op enig moment van mening is dat er sprake is van ontoelaatbare staatssteun, spreken Partijen af onverwijld in overleg te treden en alternatieve afspraken op schrift te stellen, ter rechtsgeldige vervanging van de aangetaste onderdelen, die hun bedoeling bij deze SOK het meeste handhaaft en het dichtste benadert. Indien Partijen er niet in slagen om op redelijke wijze dergelijke afspraken te maken, zijn Alliander en Ennatuurlijk

gerechtigd de door hen gehouden aandelenbelangen in Transport BV respectievelijk Leverings BV te verkopen aan de Gemeente tegen een waarde gelijk aan de waarde in het economisch verkeer dan wel indien hoger de waarde gelijk aan de investeringen (met inachtneming van alle *cash like items*) gedaan door Alliander en Ennatuurlijk om te komen tot en uitvoering te geven aan de SOK en de daaruit voortvloeiende overeenkomsten tot het moment van overdracht van de desbetreffende aandelen aan de Gemeente ('**Putoptie**'). De Putopties zullen nader uitgewerkt worden in de aandeelhoudersovereenkomsten ter zake Leverings BV en Transport BV.

21. WET OPENBAARHEID BESTUUR

- 21.1 Ingeval met een beroep op de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) inzage wordt verleend in de door Partijen als vertrouwelijk aangemerkte onderdelen van de SOK, gaat de Gemeente daartoe niet over dan nadat Alliander en Ennatuurlijk in de gelegenheid zijn geweest zich daarover uit te laten, met inachtneming van artikel 6 lid 3 Wob. Uitgangspunt is en blijft dat de Gemeente te allen tijde aan haar verplichtingen uit hoofde van Wet- en Regelgeving zal kunnen voldoen.

22. SLOTBEPALINGEN

- 22.1 Deze SOK bevat geen derdenbedingen, tenzij expliciet anders bepaald.
- 22.2 Indien enige bepaling in deze SOK nietig of vernietigbaar mocht blijken te zijn, blijven de overige bepalingen onverminderd van kracht. Partijen verplichten zich alsdan om de desbetreffende bepaling te vervangen door een nieuwe bepaling die niet nietig of vernietigbaar is en welke bepaling inhoudelijk zoveel mogelijk overeenstemt met de nietige of vernietigbare bepaling, waarbij de oorspronkelijke bedoeling van Partijen ten tijde van het sluiten van de SOK zo veel mogelijk in acht worden genomen.
- 22.3 Wijzigingen van of aanvullingen op deze SOK zijn slechts mogelijk en van kracht voor zover daarmee door alle Partijen schriftelijk is ingestemd.
- 22.4 Een Partij mag deze SOK niet overdragen of een of meer van haar rechten uit hoofde daarvan overdragen of bezwaren zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de overige Partijen. Deze bepaling heeft slechts verbintenisrechtelijke werking.
- 22.5 Een verzuim van een Partij om een recht uit hoofde van deze SOK uit te oefenen of het uitstellen daarvan zal niet gelden als het afstand doen van een dergelijk recht. Een enkelvoudige of gedeeltelijke uitoefening van een recht uit hoofde van deze SOK door een Partij zal geen andere of verdere uitoefening van dat recht of van andere rechten uitsluiten.
- 22.6 Deze SOK treedt in de plaats van alle eerdere schriftelijke en mondelinge afspraken welke Partijen ter zake WNH hebben gemaakt, waaronder de Procesovereenkomst.
- 22.7 Deze SOK kan in meerdere exemplaren en door Partijen op afzonderlijke exemplaren worden ondertekend, waarbij ieder exemplaar een origineel vormt, maar alle exemplaren tezamen een en hetzelfde document vormen.

23. TOEPASSELIJK RECHT EN BEVOEGDE RECHTER

- 23.1 Op deze SOK is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.
- 23.2 Alle geschillen die mochten ontstaan naar aanleiding van deze SOK of naar aanleiding van overeenkomsten die hiervan het gevolg mochten zijn, zullen bij uitsluiting worden voorgelegd aan de bevoegde rechter van de Rechtbank Overijssel, locatie Almelo.

ALDUS OVEREENGEKOMEN en opgesteld en ondertekend op de plaatsen en data hieronder
aangegeven

Gemeente Hengelo

Door:

Plaats:

Datum:

Ennatuurlijk B.V.

Door: de heer E.F. Stronk

Plaats:

Datum:

Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling

B.V.

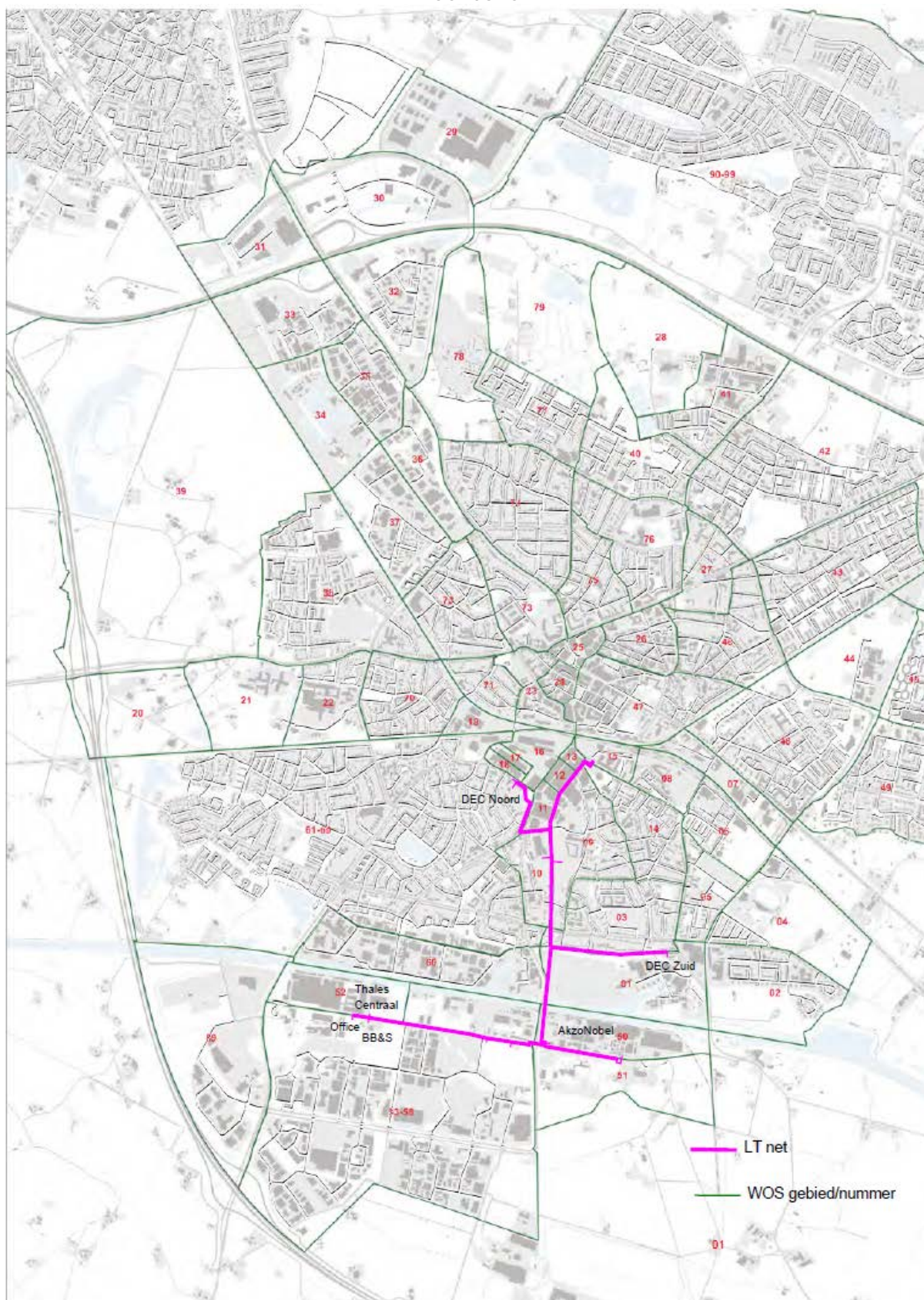
Door: Alliander N.V.

Door: de heer ir. P. Molengraaf

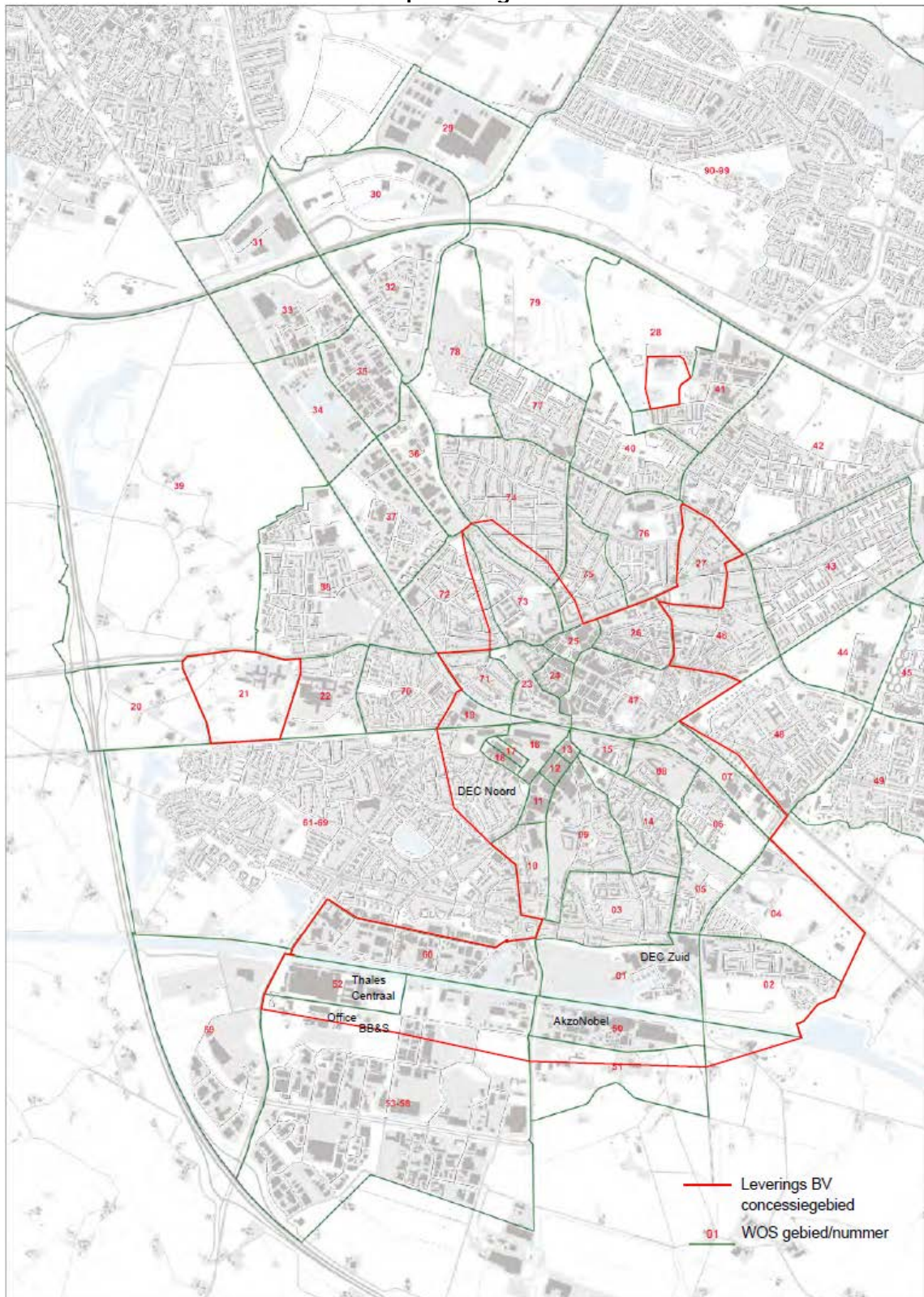
Plaats:

Datum:

Bijlage 1 Backbone

Bijlage 2 Exploitatiegebied

Bijlage 3
Kostenraming aanleg Backbone

Beschrijving	Geraamde investering
Backbone deel Leverings BV	€ 5.300.000
Backbone deel Transport BV	€ 8.282.000
Stelpost Bodemsanering (tbv Transport BV)	€ 800.000
Stelpost locatiekeuze DEC Noord (tbv Leverings BV)	€ 200.000
Totaal	€ 14.582.000

Bovenstaande investeringsraming is gebaseerd op de directieraming zoals die tussen partijen is besproken in de stuurgroep van 11 mei 2016.

Bijlage 4

Handelingen te verrichten op Closing

- (i) De Leverings BV zal worden opgericht en ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel.
- (ii) De Leverings BV zal toetreden tot deze SOK.
- (iii) De Transport BV zal worden opgericht en ingeschreven in het handelsregister van de Kamer van Koophandel.
- (iv) De Transport BV zal toetreden tot deze SOK.
- (v) De Gemeente en Ennatuurlijk zullen de aandeelhoudersovereenkomst inzake de Leverings BV sluiten.
- (vi) De Gemeente en Alliander zullen de aandeelhoudersovereenkomst inzake de Transport BV sluiten.
- (vii) De Leverings BV en de Transport BV zullen de Transportovereenkomst sluiten;
- (viii) De Gemeente en de Leverings BV zullen de overeenkomst ter de overname van het bestaande deel van het Warmtedistributienetwerk en de bestaande Leveringsactiviteiten sluiten;
- (ix) Ennatuurlijk en de Leverings BV zullen de DVO sluiten.
- (x) AkzoNobel Industrial Chemicals B.V. en Leverings BV zullen de WPO sluiten;
- (xi) AkzoNobel Industrial Chemicals B.V. en de Transport BV zullen de aansluitingsovereenkomst sluiten op grond waarvan het WNH zal worden aangesloten op het netwerk van AkzoNobel Industrial Chemicals B.V..

Duurzaam warm

Een voorstel van
Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling
voor het

Warmtenet Hengelo

Documentcode	DGO-00000056-0200
Versie	1.0
Datum	3 maart 2016
Opdrachtgever	Roelof Potters
Projectleider	Jan-Coen van Elburg
Auteur(s)	Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling B.V.
Verspreidingslijst	Uitsluitend betrokkenen bij het Warmtenet Hengelo van de gemeente Hengelo

Vertrouwelijkheid

Dit voorstel is strikt bestemd voor het ambtelijk apparaat verbonden met WNH en college B&W en raadsleden ten einde een oordeel te kunnen vellen omtrent de verkoop van WNH. Het is niet toegestaan dit voorstel dan wel onderdelen daarvan extern te delen dan wel te bespreken, tenzij met uitdrukkelijke toestemming van Alliander DGO. Dit met het oog op het slagen van het proces.

Dit voorstel is bedoeld om de gesprekken met de gemeente Hengelo en Ennatuurlijk in een finale fase te brengen. Over dit voorstel heeft afstemming plaatsgevonden met Ennatuurlijk. Binnen een termijn van vier weken verwachten wij een schriftelijke reactie van de gemeente. Indien een reactie van de gemeente Hengelo uitblijft, behoudt Alliander DGO zich het recht voor dit voorstel te wijzigen of in te trekken.

Versielog	Versielog	Datum	Auteur	Opmerking
	1.0	03/03/2016	JCvE	Eerste voorstel voor gemeente Hengelo

Inhoud

1	INTRODUCTIE	4
1.1	Aanloop samenwerking.....	4
1.2	Gezamenlijke ambitie.....	4
1.3	Dit voorstel	5
1.4	Structuur van ons voorstel	7
1.5	Terugkoppeling door de gemeente Hengelo.....	7
1.6	Disclaimer	7
2	HET TRANSPORTNET	8
2.1	Conditie voor een duurzaam net	8
2.2	Het bestaand transportnet van WNH	8
2.3	Het transportnet na aanleg Backbone	9
2.4	Transport in relatie tot Levering	10
3	BUSINESS CASE	11
3.1	Conditie voor een robuuste business case	11
3.2	Bestaande assets	12
3.3	Business case voor transport: inputs	12
3.3.1	Investeringskosten	12
3.3.2	Operationele kosten	13
3.4	Resultaten business case	13
3.5	Voorstel voor financiële structuur.....	13
3.6	Voorstel voor financiële vergoeding	14
4	GEZAMENLIJKE IMPLEMENTATIE	16
5	ORGANISATIE	17
5.1	Conditie voor een heldere organisatiestructuur	17
5.2	Bestaande organisatie	17
5.3	Voorgestelde organisatie	17
5.4	Organisatorisch voorstel	18
	BIJLAGE	20

1 Introductie

1.1 Aanloop samenwerking

Warmtenet Hengelo kent een lange geschiedenis. Vanuit planvorming in 2000 (post-Kyoto) werd toegewerkt naar de eerste besluiten rond investeringen in 2003 en een besluit om als gemeente zelf te gaan investeren in het aanleggen van een warmtenet in Hart van Zuid in 2005. Na een reorganisatie bij de gemeente, een besluit rond de eerste investeringen en besluiten rond financiering van het warmtenet Hengelo, wordt in 2007 Warmtenet Hengelo opgericht (status BV i.o.) als een organisatie die voor 100% in gemeentelijke handen is.

Enkele jaren later ontstaat de financiële en de economische crisis. Het model dat Warmtenet Hengelo voorstaat (een netwerk via decentrale voorzieningen) blijkt door onvoldoende aansluitingen niet rendabel. Een moeizaam proces volgt in de jaren erna: kosten stijgen, inkomsten vallen tegen en bij herhaling is er aanvullend krediet van de gemeente nodig.

Na enkele strategische heroriëntaties is de uiteindelijke (en huidige) inzet om een of enkele private partijen te contracteren als partner, om feitelijk de assets van Warmtenet Hengelo BV over te nemen en om in te zetten op schaalvergroting door het realiseren van een Backbone om vanuit een restwarmtebron te voorzien in de verwarming van de aangesloten woningen en bedrijven. Dit om te voorkomen dat in het negatieve scenario de door CE Delft geschetst is in 2014 te eindigen: een jaarlijks verlies dat oploopt tot een totaal (contant gemaakt) verlies voor de gemeente van meer dan EUR 30 mln.

Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling (Alliander DGO)¹ herkent zich in de wens van Warmtenet Hengelo (/de Gemeente Hengelo) om duurzaamheid in de toekomst op een wijze vorm te geven die ook bedrijfseconomisch en organisatorisch solide is. Vanuit haar kennis en ervaring met warmte infrastructuur wil ze graag samen met Ennatuurlijk en de gemeente Hengelo als partners, verantwoordelijkheid dragen voor de invulling van een duurzame toekomst (post klimaatop Parijs).

1.2 Gezamenlijke ambitie

Na het tekenen van de intentieovereenkomst tussen de Gemeente Hengelo in mei 2015, na het openbare proces waarin Alliander en Ennatuurlijk geselecteerd werden, is in september 2015 een gezamenlijke ambitie vastgelegd in een tripartite Procesovereenkomst tussen de gemeente, Alliander en Ennatuurlijk.² Hierin zijn de visie, missie en strategie van het toekomstige warmtebedrijf vastgelegd:

1. Missie: Het Nieuwe Warmtenet Hengelo (NWNH) is dé betrouwbare leverancier van duurzame energie voor particulieren, bedrijven en instellingen in Hengelo. NWNH

---

¹Waar Alliander in dit voorstel wordt genoemd, kan worden gelezen "Alliander DGO".

² Deze Procesovereenkomst is in werking getreden op 24 September 2016 en heeft een geldigheidsduur van 1 jaar.

werkt aan innovatieve oplossingen die comfortabel, betaalbaar en betrouwbaar zijn. Een bedrijf met een solide financieel en maatschappelijk rendement, waar Hengeloërs trots op zijn.

2. Visie: in de Hengelose samenleving, waar duurzame en hernieuwbare energie de standaard wordt, is NWNH de vanzelfsprekende partner voor particuliere en zakelijke klanten in de energietransitie. Met de warmtebehoefte van klanten als vertrekpunt, ontwikkelt en levert NWNH, samen met partners, innovatieve energieproducten en diensten. NWNH is een bedrijf waar onze klanten graag zaken mee doen en medewerkers graag werken. Vanuit een krachtige lokale positie, gebaseerd op inzet van lokale duurzame energiebronnen, versterkt NWNH de duurzame regionale ontwikkeling.
3. Strategie: Partijen (gemeente, Alliander en Ennatuurlijk) treden met elkaar in overleg om NWNH zodanig vorm te geven dat NWNH op een financieel gezonde manier haar missie en visie kan realiseren via een afzonderlijk levering en transportbedrijf. NWNH wordt op afstand geplaatst van de gemeente en stuurt vanaf aanvang op maatschappelijk en financieel rendement. Investerings worden gedaan op basis van een solide, winstgevend business case.

De rol van Alliander richt zich binnen het partnerschap in lijn met haar kennis, competenties en wettelijke positie op aanleg, beheer en onderhoud van de transportinfrastructuur. Hierbij in het bijzonder, maar niet beperkt tot het realiseren van een Backbone, en de daarbij behorende uitkoppeling van warmte bij AkzoNobel,

Op basis van bespreking van de voorstellen hebben partijen uitgesproken een Samenwerkingsovereenkomst aan te gaan voor de duur van minimaal 15 jaar om duurzame groei gezamenlijk vorm te geven.

1.3 Dit voorstel

Dit voorstel komt voort uit een tripartite samenwerkingsproces tussen de Gemeente Hengelo, Ennatuurlijk en Alliander. In grote openheid en transparantie is toegewerkt naar dit voorstel dat vanuit Alliander voorziet in:

- Overname van Assets voor zover behorend bij het transportnet;
- Het ontwerpen, realiseren en exploiteren van uitkoppeling van restwarmte bij AkzoNobel;
- Het gezamenlijk ontwerpen en realiseren van warmte infrastructuur inclusief een laag temperatuur net vanuit het "Ontwikkelbedrijf".
- Het exploiteren van een laag temperatuur transportnet voor warmte tot aan de Decentrale Energie Centrales (DEC's) van het "Leveringsbedrijf";
- Het voeren van een deugdelijke administratie en een efficiënt vormgegeven onderneming, het zgn. "Warmtenetwerk Hengelo BV".

Dit voorstel wordt gedaan op een moment dat zich nog een aantal bepalende onzekerheden voordoen in zowel bedrijfseconomisch als procesmatig opzicht.

Die bedrijfseconomische onzekerheden omvatten voor Alliander onder andere:

- Een kostendekkende transportfee vast te stellen op een dusdanig niveau dat de kosten van de investering, exploitatie en langjarige instandhouding van de infrastructuur worden afgedekt terwijl tegelijkertijd het leveringsbedrijf levensvatbaar is.
- Ramingsonzekerheden rond de restwarmte uitkoppeling en de Backbone (daadwerkelijke kosten van de aanleg), een investering van ordegrootte EUR 9 miljoen.
- Onzekerheden rond het aansluiten van Stork City en Thales/HTSP (cruciaal voor verzekerde aanspraak op transportcapaciteit).
- De verzekerde beschikbaarstelling van subsidiegelden vanuit provincie bestaande uit middelen van de provincie zelf en Green Deal gelden; het betreft middelen gealloceerd voor het LT netwerk alsmede middelen verbonden aan de aansluiting van HTSP (de subsidies worden verstrekt vanwege de extra behaalde duurzaamheid die verband houdt met de vroegtijdige aanleg van een LT net).
- De mate waarin nieuwe klanten (nieuwbouw en bestaande bouw) vanaf 2022 aangesloten kunnen worden (mede met het oog op nieuwbouw woningconcepten waardoor behoefte aan warmte sterk reduceert).
- Fiscale optimalisatie ten aanzien van overdracht van assets in zijn algemeenheid en EIA in het bijzonder (de tijd om dit uit te zoeken heeft ontbroken, de financiële consequenties zijn echter aanzienlijk)

Procesonzekerheden die wij nog voorzien zijn:

- Het vaststellen van de Samenwerkingsovereenkomst tussen Ennatuurlijk, gemeente Hengelo en Alliander.
- Besluitvorming binnen de gemeente (ambtelijk, College, Raad) vanuit het besef dat afschrijving op investeringen essentieel zijn om een levensvatbaar bedrijf in de benen te helpen.
- Een door provincie/gemeente extern getoetste positie met de bevestiging dat de totaal verstrekte steun valt binnen de vrijstellingen op basis van de AGVV
- Gezamenlijke oprichting van een Ontwikkelbedrijf.
- Het definitief vaststellen van de transportovereenkomst tussen Alliander en Ennatuurlijk (definitieve vaststelling transport fee en afspraken capaciteit).
- Het definitief vaststellen van een aandeelhoudersovereenkomst tussen Alliander en de gemeente Hengelo en de daaraan verbonden statuten voor de nieuwe netwerkbedrijf.
- Het goedkeuren van deze transactie door de Raad van Bestuur van Alliander en het goedkeuren van de transactie door de RvC van Ennatuurlijk.

Dit voorstel doen wij vanuit de gedachte dat passende besluitvorming met zowel Ennatuurlijk als de gemeente Alliander in staat stelt de bedrijfseconomische en procesmatige onzekerheden in verregaande mate te beperken. Voor de bedrijfseconomische onzekerheden geldt dat een verandering in de gemaakte aannames kan leiden tot een aanpassing van de prijzen zoals deze hier zijn vermeld. Zo zal ook blijken uit dit voorstel.

1.4 Structuur van ons voorstel

In dit voorstel gaan wij in op de opgave voor het netwerk (H.2) en laten zien hoe deze doorwerkt in de business case (H.3). Deze combinatie leidt tot een financieel voorstel. In H.4 wordt een voorkeursroute aangegeven voor gezamenlijke implementatie, namelijk via een gezamenlijk Ontwikkelbedrijf. De contouren van de governance van het eindbeeld worden weergegeven in H.5.

1.5 Terugkoppeling door de gemeente Hengelo

Graag vernemen wij van de gemeente/WNH (paragrafen waar onderwerp expliciet terugkomt tussen haakjes):

1. Hoe u in zijn algemeenheid aankijkt tegen ons voorstel
2. Welke netto bedragen op welke termijn beschikbaar als steun voor de aan te leggen infrastructuur (3.1)
3. De garantie door de gemeente (/betrokken overheden) dat steun wordt verleend omtrent conform toepasselijke regels staatssteun onder AGVV kader (3.1)
4. De voorwaardelijke bereidheid om de bestaande en te ontwikkelen bedrijfsmiddelen om niet in te brengen in de Transport BV (3.2)
5. Of zij akkoord kan gaan –als toekomstig aandeelhouder van de Leverings- en Transport BV – met de systematiek voor financiële vergoeding (3.6)
6. Of zij akkoord kan gaan met de gezamenlijke opzet van de Ontwikkel BV (H.4/voorstel Ennatuurlijk), of een concreet alternatief tegenvoorstel
7. Haar wensen/eisen met betrekking tot de rol van Alliander DGO in het Ontwikkelbedrijf (5.4)
8. Of zij akkoord kan gaan en/of aanvullende wensen en eisen heeft (aandeelhouderspositie, governance) met betrekking tot deelname van gemeente in Warmtenetwerk Hengelo BV (5.4)

Dit voorstel is neergelegd om de door alle partijen gewenste versnelling in het proces in te brengen. Expliciete en eenduidige beantwoording stelt ons in staat deze snelheid te behouden en te komen tot definitieve afspraken.

1.6 Disclaimer

Dit voorstel wordt gedaan door Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling BV (Alliander DGO). Het is bedoeld als startpunt voor het maken van gedetailleerde afspraken tussen de beoogde op te richten BV's, de gemeente Hengelo en Ennatuurlijk. De afspraken die daaruit volgen worden gemaakt onder strikt voorbehoud van goedkeuring door de Raad van Bestuur van Alliander.

De op schrift gestelde respons van de gemeente op dit voorstel binnen vier weken na het doen van het uitbrengen van het voorstel (3 maart 2016) zal bepalend zijn voor de mogelijkheden een definitieve aanbieding neer te leggen ter goedkeuring aan zowel het eigen bestuur als de gemeente Hengelo en aansluitend op een definitief bod van Ennatuurlijk.

2 Het transportnet

2.1 Conditie voor een duurzaam net

De aanneming is dat de gemeente Hengelo en Alliander DGO uiteindelijk gezamenlijk participeren in een Transport BV (voor voorstellen omtrent invulling van de governance wordt verwezen naar H.5). Deze zal de naam Warmtenetwerk Hengelo BV krijgen.

Als belangrijkste gebeurtenissen die invulling zullen krijgen vanuit de samenwerking tussen gemeenten en Alliander DGO onderscheiden wij:

- Overname van het bestaande net, voor zover afspraken rond demarcatie bepalen dat dit onderdeel zal zijn van Warmtenet Hengelo BV.
- Investeren in uitkoppeling bij AkzoNobel.
- Investeren in Backbone tot aan de DEC's zoals deze thans zijn gepland.
- Het dragen van de operationele kosten, zoals bedrijfsvoering, contractmanagement, onderhoud, storingsopheffing, pompenergie, warmteverliescompensatie.
- Verantwoordelijkheid voor het duurzaam in stand houden van de infrastructuur voor eigen risico en rekening in combinatie met een gezonde bedrijfsvoering.
- Investering in langdurige lokale samenwerking: afsluiten van SOK met betrokken partijen voor 15 jaar en afsluiten Transportovereenkomst.
- In de toekomst mogelijk investeren in uitbreiding van het LT net, maar ook in de plaatsing van nieuwe DEC's en HT netten in samenwerkingen met nieuwe toetreders tot het Warmtenet Hengelo.

Om de opgave in beeld te krijgen is logischerwijs zicht nodig op het bestaande net en de situatie die ontstaat na aanleg van de Backbone.

2.2 Het bestaand transportnet van WNH

Het bestaande transportnet van WNH is in het asset register door WNH in beeld gebracht. WNH heeft de bestaande assets onderverdeeld in transport- en distributieassets. De totale boekwaarde van de assets bedraagt EUR 983.920 (15-11-2015). De specificatie hiervan is weergegeven in de tabel hieronder.

Benaming	Bedrag toegerekend aan transport*
Stork nieuwbouw	10,792
WOS Siemens (nieuwbouw)	83,184
WOS omgeving Groothuis	9,126
WOS 53 CTT	30,348
Planvoorbereiding AKZO	850,471
Totaal geïnvesteerd	983,920

* boekwaarde per 15-11-2015 als opgegeven door WNH

Opvallend in het bovenstaande is dat ruim EUR 850.000 reeds geïnvesteerd is, vooruitlopend op de warmte-uitkoppeling bij AkzoNobel. Dit betreft een warmteleiding die reeds gelegd is toen een grote wegrenovatie plaats vond en het opportuun was om deze asset reeds te plaatsen.

2.3 Het transportnet na aanleg Backbone

Het transportnet na aanleg van de Backbone omvat de totale investeringen tot aan de nu voorziene DEC's. Deze laatste komen, conform de demarcatieafspraken in eigendom van Leverings BV en worden derhalve in het voorstel van Ennatuurlijk meegenomen. Afspraken omtrent demarcatie worden gemaakt in de Samenwerkingsovereenkomst.

Technisch gezien omvatten de investeringen: uitkoppeling AkzoNobel, LT transportnet, pompen, aansturing etc. Een detailbegroting is beschikbaar, als onderdeel van de lopende voorbereiding van aanbesteding.

De totale investering is weergegeven is navolgend hoofdstuk. De investeringsraming voor de backbone inclusief DEC's is op dit moment vastgesteld met een onzekerheid van +/- 10%³.

Daadwerkelijke kosten zijn vanzelfsprekend pas bekend na realisatie, na de tender fase wordt de begrotingsnauwkeurigheid +/-5%.

Operationele kosten (beheer, onderhoud, contractmanagement) worden in belangrijke mate bepaald door de juiste specificatie van het net, een gedegen selectieproces en contractmanagement.

De grofmazige planning van de realisatie van de uitkoppeling, het pompgebouw en de transportleiding ziet er als volgt uit:

- Ontwerp en bestek gereed 31-3-2016
- Aanbestedingsfase 1-4-2016 tot 1-7-2016
- Realisatiefase 1-7-2016 tot 1-12-2016
- Testfase 1-12-2016 tot 28-2-2017
- Proefbedrijf 28-2-2017 tot 2-3-2017

Kort na het proefbedrijf kan vanuit het LT netwerk transport verzorgd worden richting Levering BV.

In de bijlage is een kaart opgenomen met een schets van het LT netwerk en de gebiedsaanduiding in Hengelo.

---

³ Het gaat hier om een directiebegroting, waarbij een zo nauwkeurig en volledig mogelijke kostenberekening wordt gemaakt. Omdat aannemende partijen vrij zijn in het kiezen van verrekenprijzen en toeslagen voor winst en risico, en omdat de calculaties van aannemers vaak inhoudelijk afwijken, kan de gunningsprijs uiteindelijk meer dan 10% afwijken van de directiebegroting.

2.4 Transport in relatie tot Levering

Transport wordt als dienst geleverd richting de Leverings BV en derden waarbij met de Leverings BV op basis van de SOK en Transportovereenkomst nadere afspraken worden gemaakt omtrent rechten in de leveringsgebieden die worden overgenomen van WNH, prijzen, capaciteit etc. De bijzondere afspraken met de Leverings BV hangen samen met de noodzaak een levensvatbaar leveringsbedrijf in de benen te krijgen.

Om het geheel te laten werken dient afgerekend te worden voor het verzorgen van het Transport. De wijze waarop dit gebeurt wordt uitgewerkt in navolgend hoofdstuk.

De demarcatie tussen de Transport en Leverings BV is weergegeven in de navolgende figuur.

3 Business case

3.1 Conditie voor een robuuste business case

De oorsprong van de uitdagingen van WNH, namelijk hoge (kapitaals)kosten afgezet tegen een bescheiden afzet van warmte zijn herkenbaar in de voorliggende business case. Het project in zijn geheel (warmteuitkoppeling, -transport en –distributie) vraagt een behoorlijke impuls als het gaat om subsidies en het nemen van verlies door WNH in de vorm van het afschrijven van in essentie verlieslatende assets.

Alliander zal alleen participeren in het voorliggende project als het voldoet aan een aantal duidelijke randvoorwaarden ten aanzien van het op te richten Transportbedrijf waarin Alliander zal deelnemen:

- De geprojecteerde operationele winst dient ten allen tijde positief te zijn, ofwel een voorziene positieve EBITDA is een conditio sine qua non.
- De operationele winst na afschrijvingen en amortisatie dient structureel positief te zijn
- In de projecties van de kasstroom voor de Transport BV mogen geen kastekorten ontstaan, welke niet binnen het project opgevangen kunnen worden.
- Contractuele verplichtingen tussen de diverse partijen dienen schriftelijk vastgelegd en bestendig te zijn. Dit heeft onder ander betrekking op:
  - Warmtetransportovereenkomst met het Leveringsbedrijf
  - Asset sale & transferovereenkomst met WNH / Gemeente Hengelo waarbij de transactie beperkt is tot overname van assets (geen bedrijfsovername)
  - Statuten en aandeelhoudersovereenkomst met Gemeente Hengelo voor het op te richten Transport BV

De aanleg van het LT Net en vroegtijdige aansluitingen van Thales/HTSP vereisen definitieve toekenning en bevestiging per beschikking van de volgende subsidiegelden:

- Provinciale subsidie en Green Deal gelden voor een totaal van EUR 6.650.000 netto investeringsmiddelen
- Green Deal gelden van EUR 350.000 netto investeringsmiddelen als bijdrage voor aankoppeling van HTSP tot gebouw N (250.000) en 2 vertakkingen (100.000).
- Een investering van gemeente Hengelo/Provincie Overijssel in de aansluiting van HTSP van minimaal EUR 250.000 Thales.

Het niet voldoen aan de hiervoor beschreven randvoorwaarden kan leiden tot het niet komen tot investeringen in het warmtetransportbedrijf of aanpassingen in de voorwaarden voor die investering en dus aanpassing van dit voorstel.

Een eerste belangrijke stap is een uitgeschreven uitspraak omtrent de beschikbaarheid van genoemde investeringssubsidies en complementair hieraan helderheid omtrent het feit dat betrokken overheden (gemeente/provincie) ervan uitgaan dat verleende steun valt onder de beschikbare vrijstellingen van de AGVV (ergo een uitgevoerde staatssteuntoets die aangeeft dat de steun toelaatbaar is).

3.2 Bestaande assets

De bestaande assets die bij WNH in de boeken staan die aan transportactiviteiten toegerekend kunnen worden staan beschreven in hoofdstuk 2. Belangrijk voor de feitelijke waardering van die assets is de mate waarin die assets bijdragen aan de winstgevendheid van de toekomstige onderneming. Ofwel: bij een overname kan Allander de assets niet waarderen op basis van wat ze ooit gekost hebben, maar op basis van wat die assets aan inkomsten zullen genereren. In navolgende paragrafen gaan we in op de resultaten van de business case berekeningen, waarbij er van uit gegaan wordt dat de assets bij overname worden afgeschreven en voor één] euro worden overgenomen van WNH.

Een positieve waardering van de assets zou direct leiden tot een verdere verhoging van de Transport fee. In voorgaand hoofdstuk hebben wij aangegeven dat dit niet zal kunnen leiden tot een levensvatbare Levering BV.

Dit zal hierna verduidelijkt worden.

3.3 Business case voor transport: inputs

3.3.1 Investeringskosten

De totale investering in nieuwe infrastructuur die het ontwikkelbedrijf Warmte Hengelo BV ontwikkeld zal worden is geraamd op ongeveer EUR 8.858.832 (prijspeil 2016, huidige raming). Doordat een aantal investeringen later vallen (2018 – 2019) wijkt het totaal geraamde en geïndexeerde bedrag hier van af. Dit bedrag is exclusief ontwikkelkosten van naar schatting EUR 300.000 en exclusief een eventuele vergoeding voor overname van bestaande assets (zie hierboven).

De totale investeringskosten laten zich als volgt samenvatten:

Item	Bedrag (EUR)	Opmerking
Tracé	4.301.613	LT leiding, inclusief leges, kosten verontreinigde grond, engineering, etc.
Uitkoppeling / pompgebouw	2.720.469	Uitkoppeling, inclusief leidingwerk, warmtewisselaar, pompgebouw, engineering, etc.
Stelpost verontreinigde grond	854.851	Grote delen van het tracé liggen in vervuilde grond waardoor aanvullende maatregelen nodig zijn.
Projectmanagement, overige kosten	406.899	
Toekomstige aankoppelingen aan de backbone	575.000	Aansluitingen Brouwerijterrein, Stork City I en II, Industrieterrein WTC en Stork Thermeq.

3.3.2 Operationele kosten

De operationele kosten voor de uitkoppeling en het transport van warmte variëren van jaar tot jaar, vanwege de volloop van de warmtelevering. In 2017 bedragen de (geïndexeerde) operationele kosten in totaal EUR 178.000. In 2022 is dit EUR 231.000.

Ter illustratie worden de onderhoudskosten per jaar hieronder weergegeven.

Item	Bedrag EUR/jr	Opmerking
Onderhoud leidingen	96.000	1% per jaar van de oorspronkelijke boekwaarde
Onderhoud installaties	24.000	2.5% per jaar van de oorspronkelijke boekwaarde
Administratie BV, management	25.000	
Erfpacht AKZO	12.750	Plus huur pompgebouw € 35/m ² 280m ² dus € 9.815,-
Pompkosten (bij base-case levering van warmte)	67.000	Dit zijn de pompkosten per jaar bij 56.000 GJ warmtelevering per jaar (2020). Pompkosten in 2017 bedragen EUR 21.000

3.4 Resultaten business case

De business case van het warmtetransportbedrijf is betrekkelijk overzichtelijk: Nadat de assets van het ontwikkelbedrijf overgenomen zijn transporteert het transportbedrijf de warmte tot aan de door Ennatuurlijk beheerde DEC's. Voor de uitkoppeling, het transport, het onderhoud, de operationele kosten die gemaakt worden en de risico's die het transportbedrijf neemt, ontvangt het een vergoeding van het leveringsbedrijf.

Wel is het zo dat er na 15 jaar herinvesteringen nodig zijn voor de Transport BV. Die zal dit voor eigen rekening en risico doen. Dit vergt de opbouw van reserves, om te voorkomen dat er stevige kastekorten ontstaan in de Transport BV. Hier wordt rekening mee gehouden in de projecties.

3.5 Voorstel voor financiële structuur

Op basis van het overzicht in de benodigde investeringen (H2) en de business case (dit hoofdstuk) doen wij het volgende voorstel:

- Alliander DGO gaat een lange termijn commitment aan voor uitkoppeling en transport van warmte in een open net waarbij specifieke afspraken worden gemaakt met de Leverings BV voor de eerste 15 jaar op basis van SOK en Transportovereenkomst (looptijd transportovereenkomst mogelijk 30 jaar)
- Alliander DGO gaat daarbij uit van een verzekerde minimale operationele opbrengst ten einde aan de operationele en structurele verplichtingen te kunnen (beheer, onderhoud, herinvesteringen)

- Alliander DGO, Gemeente en Ennatuurlijk richten een ontwikkelbedrijf op waar vanuit de investeringen in de infrastructuur (LT en HT) worden vormgegeven
- Alliander DGO en Gemeente Hengelo richten gezamenlijk de Transport BV op waar de bestaande assets zowel als de te realiseren Backbone om niet worden ingebracht

Het voorstel om te komen tot een ontwikkelbedrijf wordt toegelicht in navolgend hoofdstuk.

3.6 Voorstel voor financiële vergoeding

De Transport BV is bereid om verschillende varianten in de vergoeding tussen Alliander en Ennatuurlijk te accepteren. Daartoe doen wij nu twee voorstellen, waarbij aangetekend wordt dat tussenvarianten denkbaar en bespreekbaar zijn. Ennatuurlijk hanteert op dit moment voorstel 2 zoals hieronder benoemd in haar voorstel.

Uitgangspunten:

- Prijspeil van genoemde bedragen is 2016
- Alle bedragen zijn exclusief BTW
- Indexatie van kosten, prijzen en fee op basis van inflatie, gerekend is met 2%
- Horizon van het contract: 30 jaar, specifieke afspraken met het Leveringsbedrijf 15 jaar
- Het warmteprofiel / volloopscenario van Ennatuurlijk is de onderlegger voor deze aanbieding.
- De overname prijs voor de bestaande én de nieuwe assets is EUR 1,- (Één euro)
- De Transport BV is verantwoordelijk voor herinvesteringen en draagt verantwoordelijkheid voor voorziene en onvoorziene kosten
- Alleen assets worden overgenomen van het ontwikkelbedrijf. Er worden geen andere aansprakelijkheden overgenomen.

Voorstel 1:

- Het Leveringsbedrijf betaalt aan het Transportbedrijf een GJ prijs: van **EUR 1,50 / GJ**. Dit zijn de GJ's die door het LT net in de DEC/WOS worden afgeleverd ten behoeve van het Leveringsbedrijf
- Daarenboven betaalt het Leveringsbedrijf aan het Transportbedrijf een vaste jaarlijkse fee van **EUR 140.000** per jaar.
- De overnameprijs voor LT netwerk, uitkoppeling, pompen en aansluitingen DEC (conform demarcatie, betaalbaar van het Transportbedrijf aan het ontwikkelbedrijf bedraagt **EUR 1,-**.

Voorstel 2:

- Het Leveringsbedrijf betaalt aan het Transportbedrijf een GJ prijs: van EUR **4,- / GJ**. Dit zijn de GJ's die door het LT net in de DEC/WOS worden afgeleverd ten behoeve van het Leveringsbedrijf
- Het Leveringsbedrijf betaald aan het Transportbedrijf **geen vaste jaarlijkse fee**.

- De overnameprijs voor LT netwerk, uitkoppeling, pompen en aansluitingen DEC (conform demarcatie, betaalbaar van het Transportbedrijf aan het ontwikkelbedrijf) bedraagt **EUR 1,-..**

4 Gezamenlijke implementatie

Met Ennatuurlijk is overleg gepleegd omtrent de wederzijdse voorstellen. De businesscases zijn opgemaakt in een transparant proces, zowel richting elkaar als richting de gemeente.

De uitkomst van de respectievelijke business cases is in die zin positief dat er op basis van het instappen van Alliander, respectievelijk Ennatuurlijk weer een toekomst ontstaat voor duurzame warmte in Hengelo die ook bedrijfseconomisch kloppend is te maken.

De uitkomst is echter ook zo dat, ondanks afschrijvingen en subsidies, de Netto Contante Waarde van het project ca EUR 1,5 miljoen negatief is. Zij het dat niet meer wordt aangekeken tegen de verliezen zoals deze eerder door CE Delft werden becijferd.

In feite zijn er drie routes voor implementatie:

- A. De financiële route: alle risico's worden aan de voorkant netto contant gemaakt en neergelegd bij WNH/Gemeente Hengelo als extra benodigde investeringssubsidie
- B. De governance route: de gemeente draagt de grote risico's voor langere tijd via speciale afspraken die worden gemaakt bij oprichting van de Transport en Levering BV
- C. De ontwikkelingsroute: een Asset-ontwikkel BV wordt opgericht waar vanuit de infrastructuur wordt gebouwd welke in een later stadium wordt overgedragen aan Transport respectievelijk Levering BV

De "A" en "B" route hebben niet onze voorkeur.

Route "A" niet omdat deze de gemeente ertoe dwingt op korte termijn nog een extra verlies te nemen en niet de mogelijkheid geeft om te profiteren van besparingen en financiële voordelen die ook nog mogelijk zijn.

Route "B" niet omdat deze de gemeente Hengelo niet in staat stelt om 'schoon schip' te maken en de nieuwe ontwikkelingen vorm te geven vanuit twee gezonde nieuwe bedrijven.

Route "C" heeft onze gezamenlijke voorkeur en dit wordt nader toegelicht in het voorstel van Ennatuurlijk.

5 Organisatie

5.1 Condities voor een heldere organisatiestructuur

Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling beoogt aandeelhouder te worden in een nieuw op te richten Transport BV. Het betreft geen overname van een bestaand bedrijf. De assets van Warmtenetwerk Hengelo worden, voor zover die betrekking hebben op warmtetransport, in de beoogde transactie overgenomen, op basis van de in dit voorstel vastgelegde voorwaarden, uitgangspunten en opschortende voorwaarden.

Alliander bestuurt en managet deze BV en organiseert het proces vanuit de eigen organisatie. Kerneigenschappen van de nieuwe organisatie:

- Lean & mean
- Veel op afstand
- Inhuur beheer en onderhoud
- Marginale payroll verplichtingen

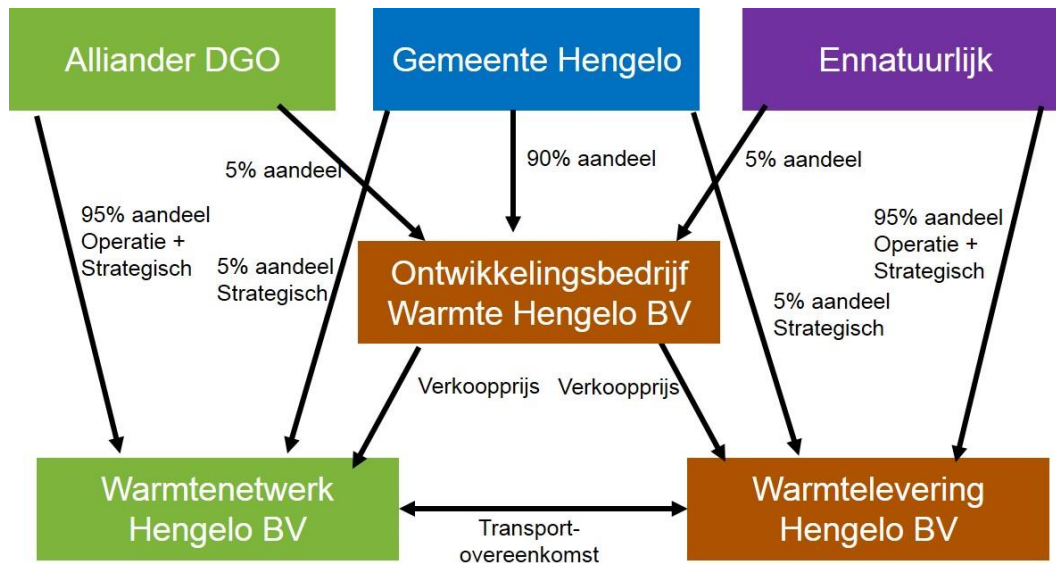
5.2 Bestaande organisatie

Transport BV neemt geen medewerkers bestaande organisatie over.

Inzet van bestaand personeel is wel bespreekbaar. Indien dit personeel meer dan 60% van de tijd voor de activiteiten van Warmtenetwerk Hengelo BV werkt is overname bespreekbaar, maar gezien gebrek aan inzicht en zonder overleg met Ondernemingsraden is dit nu niet in dit voorstel opgenomen.

5.3 Voorgestelde organisatie

In schema ziet de voorgestelde organisatie er als volgt uit. Het eindperspectief is een gescheiden Leverings- en Transportbedrijf. Daartussen staat ingetekend een Ontwikkelbedrijf, in principe in BV vorm. Structuur en inhoud van dit ontwikkelbedrijf worden toegelicht in het voorstel van Ennatuurlijk.

5.4 Organisatorisch voorstel

In bovenstaand schema is indicatief ingetekend welk % aandelen de gemeente onder zich zou moeten houden in het ontwikkelbedrijf (indien deze vorm krijgt als BV) en het op te richten Warmtenetwerk Hengelo BV.

Voor verdere uitwerking van het ontwikkelbedrijf wordt verwezen naar het voorstel van Ennatuurlijk. Onder voorwaarden staat Alliander DGO open voor een gesprek om in de Ontwikkel BV een grotere verantwoordelijkheid (aandelen technisch) te nemen, in vergelijking tot hetgeen ingetekend. Dit gegeven het feit dat de werkzaamheden tijdens de ontwikkelingsfase zich in belangrijke mate toeleggen op realisatie van het netwerk en Alliander hier in grote mate een rol in speelt.

Wij stellen voor dat het gemeentelijk aandeel in Warmtenetwerk Hengelo BV zich tot 5% of minder beperkt. Dit vanuit de veronderstelling dat de gemeente graag meer afstand neemt tot alles wat samenhangt met het netwerk en eventuele (her-) investeringen. Tegelijkertijd stelt Alliander DGO participatie vanuit de gemeente op prijs (zowel in Transport als in Levering) zodat hieruit ook de wederzijdse commitment voor de toekomstige ontwikkeling van duurzame warmte in Hengelo wordt bestendigd.

Bij een aandeel van Alliander van 95% of groter in de Warmtenetwerk Hengelo BV valt deze in de fiscale eenheid van Alliander. Dat betekent een aanzienlijke verlichting van de administratieve lasten, zonder dat het materieel afbreuk doet aan de inbreng van de gemeente.

Ons voorstel is dat de gemeente strategisch zeggenschap behoudt over de Warmtenetwerk Hengelo BV, doordat unanimititeit van de AvA vereist is over besluiten met betrekking tot:

- Aanzienlijke investeringen
- Doelstelling en strategie van de vennootschap
- Meerjarenplan van de vennootschap

De sturing op operationele aspecten in combinatie met een organisatorisch kader zoals hiervoor geschetst is randvoorwaardelijk voor Alliander gegeven de grip die nodig is om ook bedrijfseconomisch tot een levensvatbaar bedrijf te komen. Echter, wij staan open voor het gesprek omtrent verdere eisen, wensen en beelden vanuit de gemeente die leven op het punt van governance. Het verzoek is om, zo deze er zijn, deze nadrukkelijk ter tafel te brengen waar ingegaan wordt op dit voorstel.

Datum
3 maart 2016

Referentie
DGO-00000056-0200

Onderwerp
Duurzaam Warm

Pagina
20 / 20

BIJLAGE

Overzicht WOS gebieden en concessie Leveringsbedrijf.pdf

Warmtenet Hengelo

Uitwerking voorstel samenwerking Ennatuurlijk

Inhoud

1	INTRODUCTIE	3
1.1	Aanloop samenwerking.....	3
1.2	Gezamenlijke ambitie.....	3
1.3	Dit voorstel	4
1.4	Disclaimer	5
2	BUSINESS CASE	6
2.1	Conditie voor een robuuste business case	6
2.2	Resultaten business case	6
3	ORGANISATIE	8
3.1	Conditie voor een heldere organisatiestructuur van de Leverings BV	8
3.2	Het in de voorstellen van Alliander DGO en Ennatuurlijk BV benoemde Ontwikkel BV:	8
3.3	Bestaande organisatie	10
3.4	Voorgestelde organisatie	11
4	SAMENVATTING VAN HET VOORSTEL VAN ENNATUURLIJK	12

1 Introductie

1.1 Aanloop samenwerking

Warmtenet Hengelo (WNH) is ca. 10 jaar geleden gestart met de invulling van duurzame energievoorzieningen t.b.v. kansrijke projecten. Het doel is een maatschappelijke verantwoording om zoveel mogelijk CO₂ uitstoot te voorkomen en te reduceren.

Momenteel zijn er ca. 500 woningen en enkele zakelijke klanten door WNH gecontracteerd, deze worden voorzien van energielevering. Daarnaast zijn er nog ca. 400 woningen en diverse zakelijke afnemers in beeld om aangesloten te worden.

Gemeente Hengelo heeft de wens geuit om met een professionele partij op gebied van duurzame warmtelevering de geïnitieerde projecten voort te zetten en verder uit te breiden. Het doel is te komen tot een gezond financieel bedrijf dat zoveel mogelijk duurzame energielevering aan klanten realiseert en dus zoveel mogelijk CO₂ reductie bewerkstelligt.

Ennatuurlijk is een duurzaam warmteleveringsbedrijf dat duurzame projecten realiseert waarbij zoveel mogelijk gebruik wordt gemaakt van lokale duurzame kansen. Ennatuurlijk heeft als doelstelling hier verder in te groeien. Omdat de reeds opgestarte en geïnitieerde projecten gebruik gaan maken van de lokale restwarmte van Akzo, enkele objecten van Duurzame energielevering worden voorzien en verdere groei van afzet mogelijk is, past dit project heel goed bij de missie, visie en strategie van Ennatuurlijk.

Ennatuurlijk is dan ook graag op de wens van Gemeente Hengelo ingegaan voor de voortzetting van de projecten en heeft in het afgelopen jaar zich een beeld kunnen vormen van de mogelijkheden van lage temperatuur levering in combinatie met plaatselijke opwek naar hoge aflever temperatuur. .

Samen met Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling is een voorstel uitgewerkt om een gezonde bedrijfsvoering op te zetten die toekomst vast is en zoveel mogelijk nieuwe klanten aan zich zal binden met een grote CO₂ reductie.

1.2 Gezamenlijke ambitie

Na het tekenen van de intentieovereenkomst tussen de Gemeente Hengelo in mei 2015 en na het openbare proces waarin Ennatuurlijk en Alliander geselecteerd werden, is in september 2015 een gezamenlijke ambitie vastgelegd in een tripartite Procesovereenkomst tussen de Gemeente Hengelo, Alliander en Ennatuurlijk.¹ Hierin zijn de visie, missie en strategie van het toekomstige warmtebedrijf vastgelegd:

1. Missie: het Nieuwe Warmtenet Hengelo (NWNH) is dé betrouwbare leverancier van duurzame energie voor particulieren, bedrijven en instellingen in Hengelo. NWNH werkt aan innovatieve oplossingen die comfortabel, betaalbaar en betrouwbaar zijn. Een bedrijf met een solide financieel en maatschappelijk rendement, waar Hengeloërs trots op zijn.

---

¹ Deze Procesovereenkomst is in werking getreden op 24 september 2015 en heeft een geldigheidsduur van 1 jaar.

2. Visie: in de Hengelose samenleving, waar duurzame en hernieuwbare energie de standaard wordt, is NWNH de vanzelfsprekende partner voor particuliere en zakelijke klanten in de energietransitie. Met de warmtebehoefte van klanten als vertrekpunt, ontwikkelt en levert NWNH, samen met partners, innovatieve energieproducten en diensten. NWNH is een bedrijf waar onze klanten graag zaken mee doen en medewerkers graag werken. Vanuit een krachtige lokale positie, gebaseerd op inzet van lokale duurzame energiebronnen, versterkt NWNH de duurzame regionale ontwikkeling.
3. Strategie: Partijen (Gemeente Hengelo, Alliander en Ennatuurlijk) treden met elkaar in overleg om NWNH zodanig vorm te geven dat NWNH op een financieel gezonde manier haar missie en visie kan realiseren via een afzonderlijk levering en transportbedrijf. NWNH wordt op afstand geplaatst van de Gemeente Hengelo en stuurt vanaf aanvang op maatschappelijk en financieel rendement. Investerings worden gedaan op basis van een solide, winstgevende business case.

De rol van Ennatuurlijk richt zich op de opwekking en levering van betaalbare en betrouwbare duurzame energie voor de particuliere en zakelijke klanten.

De rol van Alliander richt zich op het transport van de warmte vanaf de uitkoppeling van AKZO tot aan de laag temperatuur klanten en tot aan de Decentrale opwekeenheden (DEC's).

Op basis van de gevoerde overleggen en wensen hebben partijen uitgesproken een Samenwerkingsovereenkomst aan te gaan voor de duur van minimaal 15 jaar om duurzame groei gezamenlijk vorm te geven.

1.3 Dit voorstel

Dit voorstel komt voort uit een tripartite samenwerkingsproces tussen de Gemeente Hengelo, Ennatuurlijk en Alliander. In grote openheid en transparantie is toegewerkt naar deze aanbidding die vanuit Ennatuurlijk voorziet in:

- Overname van activa voor zover behorend bij de opwekking, het midden en hoog temperatuurnet en afgiftestations;
- Het leveren van de warmte aan de klanten;
- Het acquireren van nieuwe klanten;
- Het exploiteren van de opwekking, het midden en hoog temperatuurnet en afgiftestations;
- Het managen van de leverings BV.

Dit voorstel wordt gedaan op een moment dat zich nog een aantal bepalende onzekerheden voordoen in zowel bedrijfseconomisch als procesmatig opzicht.

De bedrijfseconomische onzekerheden omvatten voor Ennatuurlijk onder andere:

- Een kostendekkende Business case die voor de Leverings BV afhankelijk is van de transport fee. Deze is weer afhankelijk is van de investering in, exploitatie en langjarige instandhouding van de infrastructuur en de te verkrijgen subsidies.
- Ramingsonzekerheden rond de Backbone en DEC's van ca. 20% (ca. EUR 3 mln. o.b.v. een begroting van ca. EUR 15 mln.).
- Onzekerheden rond het aansluiten van nieuwe woningen, Stork City, CTT, Stork Thermeq en Thales/HTSP.

- De mate waarin nieuwe klanten (nieuwbouw en bestaande bouw) vanaf 2022 aangesloten kunnen worden (mede met het oog op nieuwbouw woningconcepten waardoor behoefte aan warmte sterk reduceert).
- Fiscale optimalisatie ten aanzien van overdracht van assets in zijn algemeenheid en EIA in het bijzonder (de tijd om dit uit te zoeken heeft ontbroken, de financiële consequenties zijn nog niet zichtbaar).

Proces-onzekerheden die Ennatuurlijk nog voorziet zijn:

- Besluitvorming binnen de Gemeente Hengelo (ambtelijk, College, Raad) vanuit het besef dat afschrijvingen op investeringen essentieel zijn om een levensvatbaar bedrijf te starten. .
- Een door provincie/ Gemeente Hengelo extern getoetste positie met de bevestiging dat de totaal verstrekte steun valt binnen de vrijstellingen op basis van de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (AGVV).
- Gezamenlijke oprichting van de BV's.
- Het definitief vaststellen van de transportovereenkomst tussen Alliander en Ennatuurlijk (definitieve vaststelling transport fee en afspraken capaciteit).
- Het definitief vaststellen van een aandeelhoudersovereenkomst tussen Ennatuurlijk en de Gemeente Hengelo en de daaraan verbonden statuten voor de nieuwe Leverings onderneming.
- Het goedkeuren van deze transactie door de Raad van Commissarissen van Ennatuurlijk en het goedkeuren van de transactie door de Raad van Bestuur van Alliander.

Dit voorstel doen wij vanuit de gedachte dat passende besluitvorming tussen zowel Ennatuurlijk als de Gemeente Hengelo en Alliander, ons in staat stelt de bedrijfseconomische en procesmatige onzekerheden in verregaande mate te beperken.

Voor de bedrijfseconomische onzekerheden geldt dat een verandering in de gemaakte aannames kan leiden tot een aanpassing van de prijzen genoemd in deze aanbieding.

1.4 Disclaimer

Dit voorstel wordt gedaan door Ennatuurlijk. Het is bedoeld als startpunt voor het maken van gedetailleerde afspraken tussen de beoogde op te richten BV's, de Gemeente Hengelo en Alliander. De afspraken die daaruit volgen worden gemaakt onder strikt voorbehoud van goedkeuring door de RvC van Ennatuurlijk.

2 Business case

2.1 Conditie voor een robuuste business case

De oorsprong van de uitdagingen van WNH, namelijk hoge (kapitaals)kosten afgezet tegen een bescheiden afzet van warmte zijn herkenbaar in de voorliggende business case. Het project in zijn geheel (warmte-uitkoppeling, -transport en -distributie) vraagt een behoorlijke impuls als het gaat om subsidies en het nemen van verlies door WNH in de vorm van het afschrijven van in essentie verlieslatende assets.

Ennatuurlijk zal alleen deelnemen en investeren in het voorliggende project als het voldoet aan een aantal duidelijke randvoorwaarden:

- De operationele winst dient te allen tijde positief te zijn, ofwel een voorziene positieve EBITDA;
- De operationele winst na afschrijvingen en amortisatie dient structureel positief te zijn;
- In de projecties van de kasstroom voor de Leverings BV mogen geen kastekorten ontstaan, welke niet binnen het project opgevangen kunnen worden;
- Contractuele verplichtingen tussen de diverse partijen dienen schriftelijk vastgelegd en bestendig te zijn. Dit heeft onder ander betrekking op:
  - Warmtetransportovereenkomst tussen Transport BV en de Leverings BV.
  - Asset sale & transferovereenkomst met WNH / Gemeente Hengelo waarbij de transactie - via ontwikkel BV - beperkt is tot overname van assets (geen bedrijfsovername).
  - Statuten en aandeelhoudersovereenkomst met Gemeente Hengelo voor de op te richten Leverings BV.

2.2 Resultaten business case

De business case van de Leverings BV en de Transport BV zijn door de 3 partijen uitgebreid doorgesproken en geanalyseerd.

Het gezamenlijke resultaat van de transport BV en Leverings BV:

Indien de boekwaarde van de huidige assets tegen 0 euro wordt ingebracht, we uitgaan van de afgestemde begroting (15-01-2015) van ca. EUR 15 mln. en uitgaan van groei (Stork City, CTT, Thermeq, Thales en ca. 400 woningen) dan komen we op een onrendabele business case van ca. € 1,5 mln. netto contant negatief.

De business case is met partijen gezamenlijk behandeld en gedeeld en op 22-2-2016 doorgestuurd aan Gemeente Hengelo.

Samen met Alliander is uitgebreid gezocht naar het beperken van de negatieve netto contante waarde (NCW). Na een gezamenlijke analyse zijn we tot de conclusie gekomen dat het terugbrengen van de negatieve NCW in de exploitatie voor beide partijen onacceptabele risico's gaat opleveren. Voor de Leverings BV zien we dat een acceptabele business case mogelijk is bij een transportvergoeding van EUR 4,-/GJ gemeten aan de LT kant van de DEC en de LT klanten.

Om te kunnen komen tot deze transportvergoeding is het van belang om:

- De boekwaarde van de bestaande assets tegen 1 euro in te brengen in de BV's.
- De investeringskosten van de DEC's (DEC's met voldoende opgesteld warmtepompvermogen en backup vermogen voor bestaande locaties en het aangenomen groei scenario) tegen zo laag mogelijke investering in de Leverings BV in te brengen, in dit voorstel EUR 4,5 mln.
- De Transport BV zich kan zich geen investeringen veroorloven en dient te gaan werken op basis van kostprijs plus.
- De subsidies besteden t.b.v. verlagen investeringskosten (de backbone).
- De fiscale voordelen zoals o.a. EIA zo goed mogelijk te benutten.
- Het zoveel mogelijk aansluiten van nieuwe klanten, waarbij uitbreiding van de aansluitgebieden onze wens is.
- Efficiënte exploitatie.

Zoals eerder onder 1.3 aangegeven zijn er een aantal grote risico's, hieronder de grootste risico's.

1. Investeringskosten (ramingsonzekerheid) van de Backbone en DEC's, mede met name t.b.v. DEC noord waarvan de locatie en hoe gebouwd dient te worden onzeker zijn.
2. De mate dat groei in afzet toeneemt.

Gezocht is hoe deze grootste risico's gemitigeerd kunnen worden zodat beide Bv's een gezonde exploitatie kunnen verkrijgen.

Om de inbreng van de Investerings voor de backbone en DEC's tegen een zo laag mogelijke waarde in te brengen in de Leverings BV en Transport BV is de oplossing gevonden in het ontwikkelen van de backbone en de DEC's in een Ontwikkel BV.

Deze opzet levert ook voor de geprognostiseerde groei een beperking van het financiële risico. Daarnaast zoeken we nog een verhouding in de vaste en variabele transportvergoeding om het risico voor zowel de Transport BV als de Leverings BV acceptabel te verkrijgen.

3 Organisatie

Op basis van de benodigde investeringen en om te komen tot een gezonde business case wordt het volgende voorstel gedaan:

- Alliander, Gemeente Hengelo en Ennatuurlijk richten een ontwikkelbedrijf op die voorziet in de realisatie van de Backbone en de DEC.
- Ennatuurlijk en Gemeente Hengelo richten gezamenlijk een Leverings BV op waar de bestaande assets om niet worden ingebracht en de nieuwe DEC's tegen een waarde van EUR 4.500.000 worden ingebracht bij een transportvergoeding van EUR 4,-/GJ.
- Alliander en Gemeente Hengelo richten gezamenlijk een Leverings BV op waar de bestaande assets en de nieuwe Backbone om niet worden ingebracht.
- De Transport BV en de Leverings BV gaan een lange termijn commitment aan voor uitkoppeling en transport van warmte voor de eerste 15 jaar op basis van een Samenwerkingsovereenkomst (SOK) en Transportovereenkomst (looptijd transportovereenkomst mogelijk 30 jaar).

3.1 Condities voor een heldere organisatiestructuur van de Leverings BV

Ennatuurlijk beoogt aandeelhouder te worden in een nieuw op te richten Leverings BV waarvan 95% van de aandelen wordt gehouden door Ennatuurlijk en 5% door Gemeente Hengelo. Ten behoeve van de oprichting van Leverings BV zal een participatie- en aandeelhoudersovereenkomst worden gesloten.

De assets van Warmt netwerk Hengelo BV, voor zover die betrekking hebben op de opwekking, midden en hoog temperatuur distributie en leveringssets (zie bijlage 1 en 2 Activa), worden in de beoogde transactie overgenomen, op basis van de in dit voorstel vastgelegde voorwaarden, uitgangspunten en opschortende voorwaarden. WOS 27 (Twentebad) wordt vooralsnog niet in de overname meegenomen omdat WNH voornemens is de voorziening te modificeren en het Twentebad zelf aangepast gaat worden hetgeen van invloed kan zijn op de afzet.

Ennatuurlijk bestuurt deze BV en organiseert het proces vanuit de eigen organisatie. Ennatuurlijk zal het management t.b.v. de Leverings BV verzorgen.

Daarnaast zal Ennatuurlijk via af te sluiten Dienst Verlening Overeenkomst (DVO) de volgende taken verrichten:

- Onderhoud en beheer
- Facturatie
- Inkoop van Energie via Ennatuurlijk portefeuille
- Acquisitie

3.2 Voorstellen van Alliander DGO en Ennatuurlijk BV benoemde Ontwikkel BV

Voorgestelde ontwikkelingsroute

Een Asset-ontwikkel BV wordt opgericht vanuit waar de infrastructuur wordt gebouwd welke in een later stadium wordt overgedragen aan Transport respectievelijk Leverings BV.

Deze route is gericht op het scheiden van de meevallers en tegenvallers als resultante van de investeringen (investeringsrisico) van de positieve en negatieve risico's (ondernemers risico's) ten tijde van de exploitatie door zowel de Transport BV als de Leverings BV.

Door middel van het oprichten van een Ontwikkel BV waarin we voorstellen dat de Gemeente Hengelo voor 90% participeert en Alliander en Ennatuurlijk respectievelijk 5% elk, ontstaat er een juridische entiteit dat als doel heeft:

Het aanbesteden, bouwen en verkopen van de infrastructuur ten behoeve van het warmtenet Hengelo, zoals beschreven in de voorstellen van Alliander en Ennatuurlijk.

Voorgestelde werking van de Ontwikkel BV

- De Ontwikkel BV bevat na oprichting alle aanbesteding, bouw en verkoop activiteiten van de investeringen in bedrijfsmiddelen die nodig zijn voor transport en levering van warmte aan de transport en leverings BV.
- De Ontwikkel BV betaalt alle voorloop-, aanbestedings- en bouwkosten en de bouwrente.
- De Ontwikkel BV is de ontvanger van alle subsidies die met de Rijksoverheid en Provincie zijn overeengekomen.
- De Ontwikkel BV verkoopt de gerealiseerde bedrijfsmiddelen tegen vooraf overeengekomen prijzen en condities aan de Transport en Leverings BV, die deze vervolgens in exploitatie nemen.
- De Ontwikkel BV verzorgt de financiering van de investeringsuitgaven voor zover deze niet gedekt worden door de verkoopopbrengsten.
- Het positief of negatief resultaat dat resteert in de Ontwikkel BV na alle investeringen en de daarbij behorende verkopen is voor rekening van de aandeelhouders in de Ontwikkel BV.

De fiscale consequenties voor de overdrachtsbelasting, EIA en andere fiscale zaken dienen nog door fiscale experts beoordeeld worden, uitgangspunt is dat deze in de business case van de Ontwikkel BV vallen.

Ook dient vastgesteld te worden of en op welke wijze de mogelijke BV die tussen Alliander en de Gemeente Hengelo wordt opgericht om de inbesteding van het engineeringswerk en de aanbesteding van de backbone voor te bereiden, in deze Ontwikkel BV kan worden opgenomen. Mogelijk kan die BV zelfs de rechtsvoorganger van de Ontwikkel BV zijn.

Voorgestelde business case van de Ontwikkel BV

Inkomsten

Verkoop opbrengst backbone aan Transport BV	EUR	0
Verkoop opbrengst DEC etc. aan Leverings BV	EUR	4.500.000
Subsidie Green Deal	EUR	3.000.000
Subsidie Provincie	EUR	4.000.000
EIA belastingvoordeel	EUR	1.540.000
Kwijtschelding van leningen		<u>pm</u>
Totaal Inkomsten	EUR	13.040.000

Uitgaven

Aanbestedingskosten	EUR	200.000
Bouwkosten infrastructuur LT backbone	EUR	10.100.000

Bouwkosten infrastructuur DEC/HT	EUR <u>4.600.000</u>
Totaal uitgaven	EUR 14.9000.000

Negatief saldo Ontwikkel BV	EUR 1.860.000
-----------------------------	---------------

Voordelen van het gebruik van een Ontwikkel BV:

- Scheiding investeringsrisico van exploitatie risico;
- Transport BV en Leverings BV nemen exploitatie risico op zich als ondernemers risico;
- Transport BV en Leverings BV business cases geven een rendement waarin het ondernemers risico is verdisconteerd;
- Gemeente Hengelo heeft via eigendom van Ontwikkel BV invloed op investeringsbeslissingen;
- Eenmalige afwikkeling van resultaten op Ontwikkel BV zonder toekomstige verplichtingen wederzijds naar Transport en Leverings BV;
- Aanbesteding BV in oprichting kan worden gebruikt voor oprichten Ontwikkel BV;
- Geen commerciële rendementseis voor de duur van de realisatie die drukken op de Leverings- en Transport BV.

Nadeel gebruik van Ontwikkel BV:

- Meer administratie;
- Opzet governance structuur van de BV en bijbehorende overeenkomsten (statuten, Aandeelhouders overeenkomst, RVC, AVA etc.);
- In geval van voortijdige staking van ontwikkeling of vertragingen, het afwickelen van claims tussen partijen.

Operationele uitvoering:

Het opzetten van de BV kan worden uitgevoerd door de Aanbesteding BV in oprichting hiervoor te gebruiken.

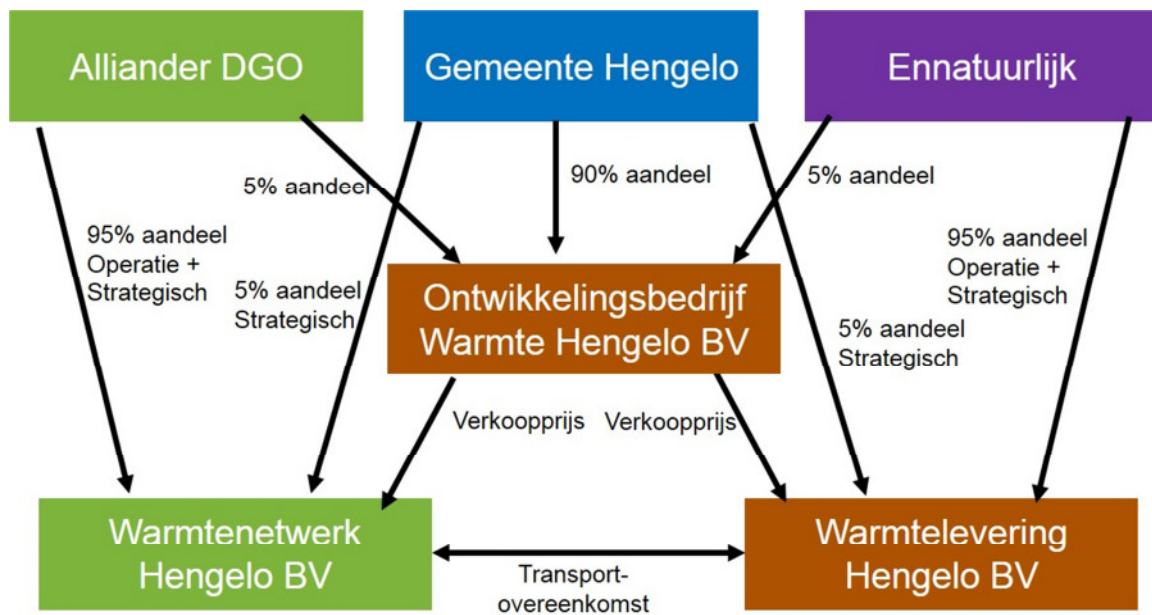
Wie de administratie van de Ontwikkel BV namens de aandeelhouders gaat voeren is nog te bepalen. Het is gezien het traject van de aanbesteding aan te bevelen dit in het domein van Alliander te laten plaatsvinden.

3.3 Bestaande organisatie

Leverings BV neemt geen medewerkers bestaande organisatie over.

3.4 Voorgestelde organisatie

In onderstaand schema ziet de voorgestelde organisatie er als volgt uit. Het eindperspectief is een gescheiden leverings- en transportbedrijf. Daartussen staat ingetekend een ontwikkelbedrijf, in principe in BV vorm.

4 Samenvatting van het voorstel van Ennatuurlijk

1. Scope Beoogde Samenwerking

- A. De overdracht van de warmteleveringsactiviteiten van Gemeente Hengelo inzake WNH aan een samen met Gemeente Hengelo op te richten besloten vennootschap ('**Leverings BV**'), welke activiteiten in ieder geval de volgende activa omvatten ('**Activiteiten**):
- 1) de warmtenetten in Hengelo ('**Netwerken**');
  - 2) de opstallen aangeduid in **bijlage 2** ('**Opstallen**'), waaronder niet meegenomen: 'WOS 27 Twentebad';
  - 3) de (contractuele) B2C relatie met de 491 klanten waarvan de woningen zijn aangesloten op de Netwerken en de (contractuele) B2B relatie met de partijen opgenomen in **bijlage 3** ('**Klanten**');
  - 4) de vergunningen, toestemmingen en ontheffingen verkregen voor het aanleggen, in stand houden, onderhouden en exploiteren van de Netwerken en de Opstallen;
  - 5) de SDE+ subsidie;
  - 6) de aanvraag voor het verkrijgen van een vergunning uit hoofde van de Warmtewet dan wel de vergunning zelf;
  - 7) de warmte inkoopovereenkomst tussen Gemeente Hengelo en AKZO Nobel Industrial Chemicals B.V. ('**AKZO**');
  - 8) de administratie van de Activiteiten.
- B. De oprichting van een Ontwikkel BV ten aanzien van de aanbesteding, ontwikkeling en realisatie van de backbone en DEC's. De aandelenverhouding zal als volgt zijn: 90% van de aandelen zal worden gehouden door Gemeente Hengelo, 5% door Ennatuurlijk en 5% door Alliander. De aanbesteding, ontwikkeling en realisatie van de backbone en DEC's zal naast de inkomsten uit de Green Deal, Provincie en fiscale optimalisatie (i.e. EIA) volledig gefinancierd worden door Gemeente Hengelo. Ter zake de oprichting van de Ontwikkel BV zal een participatie – en aandeelhoudersovereenkomst worden gesloten ('**PAO**') die onder andere bepalingen bevat omvat over:
- 1) de wijze waarop Gemeente Hengelo Ontwikkel BV zal financieren ten behoeve van de aanbesteding, ontwikkeling en realisatie van de backbone en DEC's (bijvoorbeeld: als kapitaalstorting of geldlening);
  - 2) de regievoering over de aanbesteding, ontwikkeling;
  - 3) de aanbesteding, ontwikkeling en realisatie van de backbone en DEC's geschiedt met inachtneming van de daartoe door Alliander en Ennatuurlijk gestelde specificaties en eisen en onder regie van Alliander;
  - 4) subsidies en fiscale voordelen zullen zoveel mogelijk in de Ontwikkel BV worden opgenomen;
  - 5) na realisatie van de backbone en DEC's zullen deze worden overgedragen aan Transport BV en Leverings BV;
  - 6) de DEC's worden overgedragen aan Leverings BV tegen een vast bedrag van EUR 4.500.000 exclusief BTW. Eventueel verschuldigde overdrachtsbelasting is voor rekening van Ontwikkel BV. DEC's met voldoende opgesteld warmtepompvermogen en backup vermogen voor bestaande locaties en het aangenomen groei scenario (ca. 400 woningen, CTT (3 hallen), Stork Thermeq, Stork city zuid & noord, Thales)

- 7) na voornoemde overdrachten van Ontwikkel BV wordt deze opgeheven en geliquideerd waarbij de aandeelhouders garant staan voor eventuele verliezen.
- C. De oprichting met Gemeente Hengelo van de Leverings BV, waarvan 95% van de aandelen zal worden gehouden door Ennatuurlijk en 5% door Gemeente Hengelo. Ter zake de oprichting van Leverings BV zal een participatie – en aandeelhoudersovereenkomst worden gesloten ('**PAO**') die onder andere bepalingen bevat omvat over: (i) governance-structuur (i.e. bestuur, eventuele RvC en goedkeuringslijsten), bedrijfsplan, informatieverschaffing, dividend, (additionele) financiering, de aandelen (bezwaring, overdracht en (verplichte) aanbidding daaronder begrepen) en (ii) meer in het bijzonder:
- 1) de terbeschikkingstelling door Gemeente Hengelo en Ennatuurlijk in een nader te bepalen verhouding (bijvoorbeeld: 5 – 95) van een nader te bepalen bedrag aan werkkapitaal (te denken valt aan in totaal EUR 100.000) waarover geen rente wordt vergoed door Leverings BV;
  - 2) de terbeschikkingstelling door Gemeente Hengelo en Ennatuurlijk in een nader te bepalen verhouding (bijvoorbeeld: 5 – 95) van het aankoopbedrag van de DEC's (te weten EUR 4.500.000);
  - 3) uitbreiding van de aansluitgebieden;
  - 4) een garantie dat zowel 'DEC Noord' als 'DEC Zuid' uiterlijk op 1 juli 2017 volledig in bedrijf zijn.
- Het uitgangspunt is dat Leverings BV geen nadere financiering nodig heeft (i.e. vanuit de aandeelhouders dan wel anderszins), anders dan de hierboven aangeduide financiering van het werkkapitaal en de aankoop van de DEC's, en dat de kosten en investeringen in eerste instantie vanuit de exploitatie inkomsten worden voldaan.
- D. Ter zake de overdracht van de Activiteiten door Gemeente Hengelo aan Leverings BV zal tussen Gemeente Hengelo en Leverings BV een koop- verkoop en leveringsovereenkomst worden gesloten ('**APA**'), waarbij uitdrukkelijk niet wordt beoogd een overgang van onderneming als bedoeld in artikel 7:662 e.v. Burgerlijk Wetboek. De APA zal die bepalingen bevatten die gebruikelijk zijn voor soortgelijke transacties, waaronder: een precieze duiding van de Activiteiten, de koopprijs van de Activiteiten, de datum per wanneer de Activiteiten voor rekening en risico zijn van Leverings BV, de wijze waarop de Activiteiten dienen te worden overgedragen, garantie en vrijwaringen ter zake de Activiteiten en eventuele aansprakelijkheidsbeperkingen.
- E. Het beheer, het onderhoud en de exploitatie van de Opstallen en de Netwerken alsmede de administratie en financiële afhandeling van de levering van warmte en/of koude aan de Klanten geschiedt voor rekening en risico van Leverings BV, maar zal worden uitgevoerd door of namens Ennatuurlijk. Ter zake hiervan zal een dienstverleningsovereenkomst tussen Ennatuurlijk en Leverings BV worden gesloten ('**DVO**'). Voor deze dienstverlening zal Leverings BV in eerste instantie jaarlijks verschuldigd zijn aan Ennatuurlijk:
- 1) EUR 70.000 managementvergoeding (voeren van directie, administratie, verslaglegging etc.);
  - 2) EUR 30.000 acquisitievergoeding (in verband met (marktwerking ter) verkrijging en contractering van nieuwe klanten);

- 3) EUR 25.000 vergoeding voor asset beheer;
- 4) EUR 30.000 vergoeding voor facturatie, incasso, klacht- en geschillenafhandeling;
- 5) vergoeding op een euro-voor-euro basis van de gas- en elektriciteit inkoop via energieportefeuille Ennatuurlijk.

F. De warmte van AKZO zal via het lage temperatuurnet van de door Gemeente Hengelo en Alliander op te richten besloten vennootschap worden getransporteerd naar het hoge temperatuurnet van Leverings BV. De voorwaarden waaronder dit transport zal geschieden, dienen te worden vastgelegd in een transportovereenkomst (**'Transportovereenkomst'**). Alliander en Ennatuurlijk hebben reeds een principe akkoord bereikt over de commerciële voorwaarden van de Transportovereenkomst, te weten de hoogte van de transportvergoeding, welke vergoeding in principe is gesteld op EUR 4,00 per GJ. De verhouding vast variabel dient nader vastgesteld te worden aan de hand van verdere afstemming met Gemeente Hengelo en bijbehorend risicoprofiel.

2. Koopprijs en betaling

De Activiteiten vermeld onder A worden door Gemeente Hengelo overgedragen aan Leverings BV tegen een bedrag van EUR 1 (zegge één euro) exclusief BTW. Eventueel verschuldigde overdrachtsbelasting is voor rekening van Gemeente Hengelo.

Het voorstel gaat uit van de juistheid van de volgende veronderstellingen en voorwaarden:

- a) alle tot de Activiteiten behorende activa worden in volle eigendom, onbezwaard, onbelast, zonder retentierechten en eigendom voorbehouden en tegen de gebruikelijke garanties en vrijwaringen overgedragen;
- b) een effectieve overname van de Activiteiten onder A is per 1 januari 2017 (met andere woorden de baten en lasten verbonden aan de Activiteiten zijn per 1 januari 2017 voor rekening en risico van Ennatuurlijk);
- c) de Netwerken worden door Gemeente Hengelo ingeschreven in de openbare registers als bedoeld in artikel 7:155a Burgerlijk Wetboek en zijn uiterlijk per de datum van overdracht aan Leverings BV vatbaar voor overdracht;
- d) voorafgaand aan de overdracht aan Leverings BV wordt ter zake elk van de Opstallen een opstalrecht gevestigd, voor zover een dergelijk opstalrecht niet reeds is gevestigd en opportuun is;
- e) het nog uit te voeren juridische, technische, financiële, commerciële en administratieve due diligence onderzoek naar de Activiteiten is naar tevredenheid van Ennatuurlijk afgerond en heeft geen aanleiding gegeven van de Beoogde Samenwerking af te zien;
- f) alle door Gemeente Hengelo beschikbaar gestelde informatie inzake de Beoogde Samenwerking geeft een juiste, volledig en niet misleidende voorstelling van zaken over de Activiteiten en de operationele uitvoering van die Activiteiten;
- g) de opschortende voorwaarden zoals opgenomen in de SOK zijn vervuld dan wel is daarvan afstand gedaan.

Ennatuurlijk behoudt zich het recht voor om van de Beoogde Samenwerking af te zien indien mocht blijken dat een of meer van de bovenstaande voorwaarden en veronderstellingen onjuist is respectievelijk zijn.

3. Samenwerkingsstructuur

De Beoogde Samenwerking zal worden vormgegeven door onder andere de rechtsrelaties als nader omschreven onder 1 van dit voorstel. Na acceptatie door Gemeente Hengelo van dit voorstel zal Ennatuurlijk de voorbereiding starten voor de concept APA, PAO en DVO en die vervolgens voorleggen. Na het volledig uitonderhandelen en ondertekenen van de transactiedocumentatie (in ieder geval: de SOK, APA, PAO, DVO en de Transportovereenkomst) zullen partijen een voor hen bindende overeenkomst zijn aangegaan.

4. Goedkeuringen

De voltooiing van de Beoogde Samenwerking heeft nog de goedkeuring van de raad van commissarissen van Ennatuurlijk.

Bijlage 1 en 2 Activa (Netwerken en Opstallen)

WNH	WOS02 Veldwijk Zuid		
Warmteoverdrachtstation	1.000 kW	250.000	2012
Hoofdleiding (secundair)	400m DN 200	360.000	2012
Boring kruising spoorlijn		67.000	2012
Secundair net Veldwijk Zuid	98 wo	310.000	2011
Afleversets Veldwijk Zuid	98 wo	140.000	2011
Secundair net Jasmijnstraat	26 wo	30.000	2014
Afleverset Jasmijnstraat	26 wo	35.000	2014
Warmtepomp MFA	85 kW	30.000	2014
Secundair net MFA	500m DN110	120.000	2014
Afleverset MFA	100kW	15.000	2014
VBWW MFA		80.000	2014
WNH	WOS03 Berflo Es		
Warmteoverdrachtstation	1.200 kW	240.000	2011
Gaswarmtepompen	150 kW	100.000	2012
Secundair net Berflo Es	225 wo	700.000	2011
Afleversets Berflo Es	225 wo	300.000	2011
WNH	WOS08 Brouwerij		
Warmteoverdrachtstation	500 kW TV	100.000	2011
Secundair net Brouwerijterrein	99 wo	120.000	2011
Afleversets Brouwerijterrein	99 wo	135.000	2011
Warmteoverdrachtstation	300 kW TV	50.000	2013
WNH	WOS09 Hart van Zuid Oost		
Warmteoverdrachtstation	800 kW	100.000	2012
Warmteoverdrachtstation	Gebouw	50.000	2012
Secundair net Brouwerijterrein	45 wo	140.000	2012
Afleversets Brouwerijterrein	45 wo	60.000	2012
Afleverset Twinta	330 kW	25.000	2012
Secundair net De Schakel	12 wo	15.000	2014
Afleverset De Schakel	12 wo	15.000	2014
Secundair net RIBW + vrije kavelbouw	div.	55.000	2014
WNH	WOS13 Siemens		
Warmteoverdrachtstation geen initiële investering	900 kW	75.000	2012
Secundair net Siemens	op perceel	100.000	2012
Afleverset Siemens	900 kW	50.000	2012

WNH		WOS15 Metropool	
Primair net	op perceel	15.000	2010
Warmteoverdrachtstation	250 kW TV	50.000	2010
Afleverzet Metropool	250 kW	50.000	2010
WNH		WOS 17-18 ROC	
Primair net	op perceel	450.000	2010
Warmteoverdrachtstation	4.200 kW TV	450.000	2010
Afleverzet ROC	1.550 kW + 2.500 kW	40.000	2012
WNH		WOS21 Gezondheidspark	
Primair net	gasleiding	100.000	2011
Afleverzet	9 aansl	300.000	2011
VBWW	9 aansl	250.000	2011
Warmtepomp	9 aansl	200.000	2011
Gasgestookte ketels	9 aansl	150.000	2011
WNH		WOS27 Groothuis	
Warmteoverdrachtstation	500 kW	250.000	2012
Secundair net	46 wo	150.000	2012
Afleverzet	46 wo	65.000	2012
WNH		WSO29 Westermaat Noord	
PV-panelen		935.000	2014
Houtgestookte ketel + overige installatie		750.000	2014
Secundair net Eaton		650.000	2014
Afleversets/Gebouw Eaton		350.000	2014
Warmteoverdrachtstation Galvano		25.000	2015
Secundair net Galvano		54.000	2015
Afleverzet Galvano		21.000	2015
WNH		WSO53 CTT	
WOS nutsvoorziening	gasafsluiting	50.000	2014
WOS tijdelijke voorziening	TV 500 kW	50.000	2014
Secundair net pompgebouw	DN125	30.000	2014
Afleverzet CTT	DN125	30.000	2014

Bijlage 3 Bestaande klanten

	# B2C aangesloten	# B2B aangesloten	B2B kW vermogen bestaand	bestaande B2B klanten
WOS 01				
WOS 02 (Veldwijk Zuid)	105	1	153	Brede school
WOS 03 (Berflo Es)	225	1	45	cafe Isaac
WOS 08 (Brouwerij)	99			
WOS 09 (Hart van Zuid)	62	1	330	Twinta
WOS 13 (Siemens)		1	900	Siemens
WOS 15 (Metropool)			250	Metropool
WOS 17/18 (ROC)		1	3.200	ROC
WOS 53		1	375	CTT 1
Totaal	491	6	5.253	

Bijlage 4 Groei klanten

	# B2C groei 2016-2022	# B2B groei	B2B kW vermogen groei	GJ afzet groei	Groei B2B klanten
WOS 01		1	800	4.500	Stork Thermeq
WOS 02 (Veldwijk Zuid)	142			2.840	
WOS 03 (Berflo Es)					
WOS 08 (Brouwerij)					
WOS 09 (Hart van Zuid)	165			3.300	
WOS 13 (Siemens)					
WOS 15 (Metropool)					
WOS 17/18 (ROC)					
WOS 53	100	2	5.000	32.000	Stork City N en Z
Totaal		3	2.075	3.650	CTT 2 en 3, Thales
	407	6	7.875	46.290	

Duurzaam warm

Een vervolgvorstel van
Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling
voor het

Warmtenet Hengelo

Documentcode	DGO-00000056-0200/2
Versie	1.0
Datum	5 mei 2016
Opdrachtgever	Roelof Potters
Projectleider	Jan-Coen van Elburg
Auteur(s)	Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling B.V.
Verspreidingslijst	Uitsluitend betrokkenen bij het Warmtenet Hengelo van de gemeente Hengelo

Vertrouwelijkheid

Dit voorstel is strikt bestemd voor het ambtelijk apparaat verbonden met WNH en college B&W en raadsleden ten einde een oordeel te kunnen vellen omtrent de verkoop van WNH. Het is niet toegestaan dit voorstel dan wel onderdelen daarvan extern te delen dan wel te bespreken, tenzij met uitdrukkelijke toestemming van Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling. Dit met het oog op het slagen van het proces.

Versielog	Versielog	Datum	Auteur	Opmerking
	0.1		Jan-Coen	
	0.2		Roelof/jan	
	0.3	1-5	Jan-Coen	Opmerkingen verwerkt, schone versie
	0.4	2-5	Loek	Juridische opmerkingen toegevoegd
	0.5	2-5	Roelof/Jan	Versie voor Ennatuurlijk
	0.6	3-5	Ingrid	Correcties
	0.7	4-5	Jan-Coen	Voorstel near final
	1.0	5-5	Roelof	Final

Inhoud

1	DIT VOORSTEL	4
1.1	Finaal voorstel.....	4
1.2	Disclaimer	5
2	DE STRUCTUUR	6
2.1	BV Vorming.....	6
2.2	Positie van partijen binnen de Ontwikkel BV en de Transport BV	7
2.3	Samenwerkingsovereenkomst en transportovereenkomst	8
3	FINANCIËLE CONDITIES	8
3.1	Bestaande assets	8
3.2	Nieuw aan te leggen backbone.....	9
3.3	Achtergestelde lening	9
3.4	De winst en verliesrekening van de Ontwikkel BV	10
3.5	De scope van de activiteiten van de Ontwikkel BV	11
4	GEVRAAGD BESLUIT	13
	BIJLAGE	14

1 Dit voorstel

1.1 Finaal voorstel

Dit voorstel betreft een eindvoorstel van Alliander Duurzame Gebiedsontwikkeling (verder: Alliander). Dat betekent niet dat wij voorstellen alle zaken op een rigide wijze vast willen zetten. Er lopen nog verscheidene trajecten waar gezocht wordt naar verbeteringen van de samenwerkingsstructuur: fiscaal, technisch, juridisch etc. Wij hebben een goede operationele samenwerking met het team van de gemeente en hoewel sommige zaken complex zijn, zijn we ervan overtuigd dat we hier tot oplossingen kunnen komen.

Tegelijk is de behoefte van betrokken partijen omtrent duidelijkheid en gezamenlijke actie voelbaar en is ook met het oog op de tijdige realisatie van de benodigde infrastructuur een akkoord nodig.

Dat betekent dus dat wij bij deze een voorstel neerleggen voor definitief akkoord van de respectievelijke besturen (RvB Alliander/Ennatuurlijk en de gemeenteraad van Hengelo) op basis waarvan tot implementatie kan worden overgegaan.

Dit voorstel bouwt voort op het voorstel zoals wij dat 3 maart 2016 bij de gemeente hebben neergelegd (DGO-56-0200). De invalshoek van dit voorstel geldt nog steeds, mede gegeven het feit dat de gemeente heeft aangegeven zich in de hoofdlijnen te kunnen vinden. Echter waar onderhavig voorstel afwijkt van het oorspronkelijk voorstel van 3 maart, moet de tekst van dit voorstel worden aangehouden.

Bij de vormgeving van dit eindbod hebben wij de respons zoals wij deze van de gemeente hebben mogen ontvangen (zaaknummer 2017899) en zoals deze is toegelicht door u in de stuurgroep van 13 april jl. serieus betrokken. De opmerkingen vanuit de gemeente hebben ertoe geleid dat wij concreet bereid zijn een regie rol en gedeelde financiële verantwoordelijkheid te nemen bij de realisatie van de Backbone en gerelateerde infrastructuur. Vanuit het fairness principe kunnen wij er daarnaast mee instemmen dat extra investeringen van de gemeente, verstrekt aan de realisatie van nieuwe infrastructuur bovenop de provinciale en Rijkssubsidie, worden terugbetaald indien het rendement van de Transport BV hiertoe ruimte biedt.

Tegelijk is er van Alliander zijde, gegeven het mede risicodragend vorm geven van de investeringen, zekerheid nodig dat het aan te leggen netwerk niet van te voren wordt belast met een grote schuld. Daarom kunnen wij ook niet vooraf garant staan voor een bepaalde opbrengst van de Energie Investerings Aftrek (EIA). De op te richten Transport BV dient het netwerk te kunnen beheren, onderhouden, herstellen en doorontwikkelen. Om dat volhoudbaar te maken dient een operationeel rendement te worden gemaakt.

Beginnen met schulden zou een valse start vormen voor een gezonde bedrijfsvoering, te meer daar de prijzen, die doorgerekend worden voor transport, vastliggen en noodzakelijkerwijs bescheiden moeten zijn met het oog op de thans beperkte afzet. Er worden structureel

verlieslatende assets overgenomen. Met dit bod wordt de financiële pijn van de gemeente verzacht, maar deze kan niet worden weggenomen.

1.2 Disclaimer

Dit is een eindvoorstel, bij een positieve feed back van de gemeente in de stuurgroep dd 11 mei 2016 zal dit voorstel intern Alliander in besluitvorming worden gebracht.

Dat betekent dus dat dit voorstel nu aan u wordt voorgelegd onder voorbehoud van goedkeuring door de Raad van Bestuur van Alliander. Parallel aan het goedkeuringstraject binnen de gemeente. Alliander behoudt zich het recht voor dit voorstel, bij uitblijven van die goedkeuring, in te trekken. De respectievelijke goedkeuringen dienen er uiterlijk 4 weken na het uitbrengen van dit voorstel te zijn, tenzij partijen met wederzijdse instemming deze termijn verlengen.

Vertrekpunt van ons voorstel is dat de opgaven van Warmtenet Hengelo, financieel, technisch en organisatorisch kloppend zijn. Er zullen bij feitelijke overname van bedrijfsmiddelen nog verificaties zijn (boeken, assets), bij grote afwijkingen ten opzichte van bij deze bieding gehanteerde veronderstellingen, gaan wij ervan uit dat hier nader over gesproken kan worden. Toepassing van de waardering moet kunnen geschieden vanuit grondslagen zoals Alliander deze moet toepassen (o.a. IFRS). Bij grote afwijkingen welke leiden tot onvoorziene kosten van € 50.000 of hoger ten opzichte van de door ons gedane aannamen, behouden wij ons het recht voor om dit voorstel in te trekken en/of aan te passen. Er is geen reden hier thans vanuit te gaan.

In de door ons voorgestelde juridische en economische constructie zitten een aantal aannamen met betrekking tot fiscaliteit. Deze betreffen specifiek de overname van de bestaande assets en de voorwaarden zoals deze worden gesteld aan de achtergestelde lening. In lijn met het gezamenlijk uitgevraagde advies van "Schuiteman" hebben zowel Alliander als de Gemeente Hengelo uitgesproken juridisch en fiscaal geheel transparant te willen opereren. Dat wil concreet zeggen dat wij gezamenlijk overleg voeren met de Belastingdienst ten einde de voorziene structuur met de Belastingdienst af te stemmen. Conformiteit met wet- en regelgeving is leidend, ook indien dit leidt tot noodzakelijke bijstelling van de business cases (bijvoorbeeld lagere inkomsten EIA). Bij grote afwijkingen welke leiden tot onvoorziene kosten van € 50.000 of hoger ten opzichte van de door ons gedane aannamen, behouden wij ons het recht voor om dit voorstel in te trekken en/of aan te passen. De inzet is erop gericht dit niet te laten gebeuren.

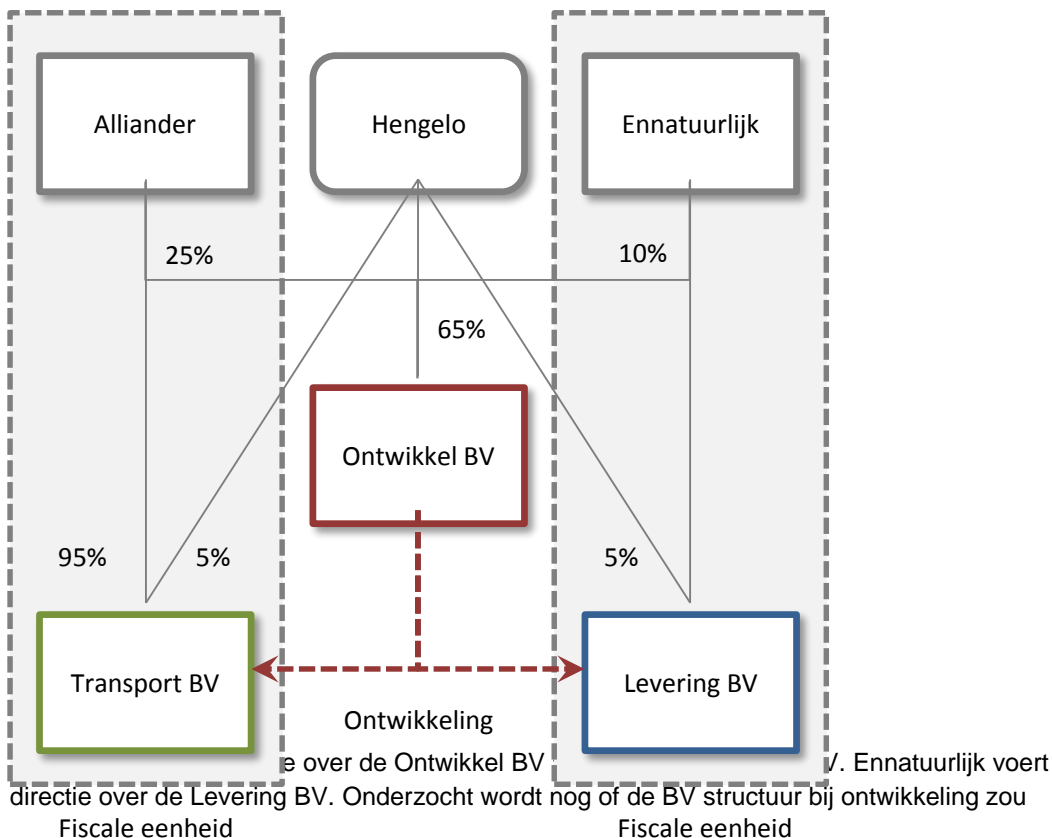
Op het punt van "staatssteun" constateren wij nog dat er een eensluidend extern advies omtrent de "om niet" overgang van bestaande assets moet worden verstrekt (thans in voorbereiding). Daarbij dienen de voorwaarden verbonden aan de achtergestelde lening (verwoord in dit voorstel) ook te worden betrokken. Vervolgens willen wij, conform eerder aangegeven lijn, vanuit de gemeente bevestigd zien dat de verleende steun integraal is verstrekt conform toepasselijke regels van staatssteun. Indien grote twijfel resteert over de rechtmatigheid van de verstrekte gelden en bedrijfsmiddelen in het licht van de staatssteun, behouden wij ons het recht voor om dit voorstel in te trekken.

Eventueel zal bij goedkeuring vanuit Alliander een specifiek voorbehoud moeten worden gemaakt. Dit laat zich verklaren door het feit dat – indien op een later moment ongerechtvaardigde steun zou worden aangetoond – de Transport BV de steun zou moeten terugbetalen. Zodoende zou het gehele project tot stilstand komen.

2 De structuur

2.1 BV Vorming

De juridische structuur wordt vormgegeven zoals weergegeven in het advies van “Schuiteman” wat in opdracht van alle partijen is opgesteld en beschikbaar gesteld. Dat wil zeggen dat marktpartijen, in lijn met de wens van de gemeente, voor 35% participeren in de Ontwikkel BV en dat Alliander als 25% aandeelhouder regie voert over de werken en uiteraard verantwoording aflegt naar de andere aandeelhouders. De ontwikkelde assets worden ontwikkeld in opdracht van de Warmtenetwerk Hengelo BV (‘Transport BV’) respectievelijk Warmtelevering Hengelo BV (‘Levering BV’), waar de gemeente een minderheidsaandeelhouder is. Deze entiteiten maken deel uit van de fiscale eenheid van respectievelijk Alliander en Ennatuurlijk waardoor kosten kunnen worden bespaard en belastingvoordelen (EIA) legaal kunnen worden geborgd. De totale constructie ziet er als volgt uit (bron: Schuiteman):

moeten worden vervangen door een VOF structuur (in dezelfde verhoudingen w.b.t. risicodeling). Als alle drie de partijen zich kunnen vinden in deze optimalisatie, zal deze worden doorgevoerd. Vooralsnog wordt uitgegaan van een BV structuur.

2.2 Positie van partijen binnen de Ontwikkel BV en de Transport BV

Op verzoek van de gemeente nemen marktpartijen een groter aandeel in de Ontwikkel BV ten opzichte van de participatie van de gemeente. Voor Alliander geldt hierbij specifiek dat zij wordt geacht directie te voeren over de Ontwikkel BV.

Partijen zijn het, met de geschiedenis van Warmtenet Hengelo indachtig, erover eens dat de ontwikkelingen op een zakelijke manier moeten worden vorm gegeven. In relatie tot elkaar en tot de buitenwereld. Concreet wil dat zeggen dat Alliander als directie van de Ontwikkel BV het mandaat krijgt om – in opdracht van de Levering BV en Transport BV – de infrastructuur in te kopen en de realisatie in opdracht te geven. De partners zijn in de eerste plaats aandeelhouders die zich richten op het gezamenlijk belang van implementatie zoals vorm gegeven door de Ontwikkel BV. Besluiten binnen het mandaat van de begroting behoeven geen goedkeuring van gemeenteraad (Hengelo) of concernbestuur (Alliander/Ennatuurlijk). Uiteraard legt de directie wel verantwoording af aan aandeelhouders en zullen grote afwijkingen (zie navolgend hoofdstuk) vooraf voorgelegd dienen te worden. Dit dient in statuten en aandeelhouderovereenkomst nader omschreven te worden.

Als onderdeel van de begroting van de Ontwikkel BV is voorzien dat specialisten van Gemeente Hengelo, Ennatuurlijk en Alliander samen werken om de infrastructuur in te kopen.

In de Transport BV, evenals in Levering BV (zie parallel bieding Ennatuurlijk die leidend is voor dit deel), is de gemeente een bescheiden aandeelhouder (5%). Dit is in lijn met de wensen van zowel Alliander (consolideren, zelf kunnen sturen op de kern competentie van infrastructuur beheer) en Gemeente Hengelo (geen grote rol bij investeringen in de toekomst, wel betrokken bij het warmtenet). De gehele ontwikkeling van het LT netwerk vormt een belangrijke invulling van de duurzaamheidsambities van de gemeente Hengelo. Daarom is het passend dat het duurzaamheidsbeleid zoals dat gevoerd zal worden door de Transport BV expliciete goedkeuring zal behoeven van de gemeente, ongeacht haar beperkte aandeel. Dit zal in overleg nader worden uitgewerkt. Voor het overige worden aandelen niet verbonden aan specifieke preferenties of zeggenschap.¹

Het voorstel is om in ieder van de entiteiten 1000 aandelen tegen een nominale waarde van 10 euro uit te geven en deze door aandeelhouders naar rato van participatie daadwerkelijk te laten volstorten (dus € 10.000 per entiteit). Dit stelt de entiteiten in staat aanloopkosten (notaris, administratie etc.) te bekostigen en alvast van start te gaan. Een vergelijkbaar effect

---

¹ Uit het fiscaal advies bleek dat consolidatie (nodig om EIA te maximeren en kosten te besparen) niet kan worden gecombineerd met speciale winstrechten op de 5% gemeentelijke aandelen. Daarom wordt als alternatief in dit voorstel gewerkt met een achtergestelde lening voor de gemeente. Daarnaast behoudt de gemeente uiteraard haar naar rato (5%) winstdeel.

zou kunnen worden bewerkstelligd met agio storting, partijen kunnen, indien zij het hier over eens zijn, ook hiervoor kiezen.

2.3 Samenwerkingsovereenkomst en transportovereenkomst

Er wordt een samenwerkingsovereenkomst (SOK) afgesloten waarin de samenwerkingsprincipes tussen Alliander, Ennatuurlijk en de Gemeente Hengelo verder worden beschreven en waarin ook duidelijkheid is vastgelegd omtrent de demarcatie tussen Netwerk BV en Levering BV (partijen hebben hierover overeenstemming). Het LT net zal in bezit zijn van de Transport BV en het HT net inclusief aflevering behoort toe aan Levering BV.

Partijen hebben gebieden aangewezen waar Levering BV de komende 10 jaar concessies bezit met het oog op de benodigde werving van nieuwe klanten die moet plaats vinden om het klantenbestand uit te breiden, zonder dat dit de open netwerk gedachte ondergraaft.

Partijen hebben afspraken gemaakt omtrent de prijs voor het transport van warmte voor de eerste 15 jaar van de operatie. Deze is gesteld op € 4,== per GJ (prijspeil 2016). Daarnaast bepalen partijen dat voor de jaren 16-30 (totale horizon business case) de transportvergoeding wordt aangepast op grond van wijzigingen in de danmalige prognoses van:

- Onderhoudskosten
- Noodzakelijke (Her)investeringen
- Kosten voor dekking warmteverlies
- Kosten voor pompenergie
- Kosten die eventueel gemaakt moeten worden voor de inkoop van warmte
- Andere onvermijdbare kosten (m.n. wettelijke voorschriften)

Specifieke afspraken (technisch, garanties) krijgen vorm in een transportovereenkomst die wordt afgesloten tussen de Levering BV en Transport BV.

3 Financiële condities

3.1 Bestaande assets

Het bestaande transportnet van WNH is in het asset register door WNH in beeld gebracht. WNH heeft de bestaande assets onderverdeeld in transport- en distributieassets. De totale boekwaarde van de assets voor de Transport BV bedraagt € 983.920 (15-11-2015). Deze assets worden uiterlijk per 1-1-2018 overgedragen aan de Transport BV. Indien en voor zover werkzaamheden in relatie tot deze assets voor deze tijd dienen plaats te vinden (i.v.m. aanleg nieuwe infrastructuur), zal de gemeente hier onvoorwaardelijk haar medewerking aan verlenen. De bestaande assets worden onbezwaard en 'om niet' overgedragen aan de Transport BV.

3.2 Nieuw aan te leggen backbone

De nieuw aan te leggen Backbone en gerelateerde infrastructuur zal worden aangelegd door de Ontwikkel BV in opdracht van de Transport BV. Dat wil zeggen dat deze infrastructuur direct wordt opgeleverd na succesvol proefbedrijf, door de Ontwikkel BV als opdrachtnemer (aannemer), aan de nieuwe eigenaar van de infrastructuur zijnde de Transport BV.

Parallel hieraan zal de Levering BV als opdrachtgever van de Ontwikkel BV fungeren wat betreft de bouw van de DEC en gerelateerde infrastructuur.

De Transport BV ontvangt direct na oprichting € 7 miljoen netto van de gemeente (€ 3 mln Green Deal gelden, € 4 mln provinciale subsidie) om rekeningen van de Ontwikkel BV te kunnen voldoen. De eerste 7 miljoen financiering zal geheel afkomstig zijn uit deze middelen zodat de behoefte aan verdere middelen uitgesteld wordt in de tijd. Een detailoverzicht van benodigde kasstromen zal worden verstrekt. Er worden geen middelen opgepot.

3.3 Achtergestelde lening

Voor de overige benodigde middelen (zie overzicht navolgende paragraaf) stelt de gemeente een achtergestelde lening ter beschikking aan de Transport BV respectievelijk Levering BV (beide 50%). De achtergestelde lening wordt renteloos ter beschikking gesteld en wordt onvoorwaardelijk en onherroepelijk verstrekt op het moment dat dit nodig is voor de inkoop van de infrastructuur vanuit zowel de Levering BV als de Transport BV.

De lening aan de Transport BV wordt in zijn geheel aangewend om bedrijfsmiddelen aan te schaffen via de Ontwikkel BV (Backbone en gerelateerde infrastructuur en DEC en gerelateerde infrastructuur). De gehele EIA opbrengst – ongeacht hoe hoog deze exact uitvalt – wordt gebruikt door zowel de Levering BV als de Transport BV om af te lossen op de achtergestelde lening, direct bij het in bedrijf nemen van de assets en de liquidatie van de Ontwikkel BV (voorzien 31-12 2019).

Het werken met een achtergestelde lening stelt in staat:

- zekerheid te hebben omtrent de benodigde investeringen nu;
- terugbetaling aan de gemeente te borgen, indien de rendementen hiertoe de ruimte bieden.

Ten alle tijden dient duidelijk te zijn dat de achtergestelde lening van de gemeente zoals deze verstrekt wordt aan de Transport BV een hoog risicoprofiel kent, wat betreft het deel wat uiteindelijk niet middels EIA inkomsten kan worden afgelost.²

---

² Boekhoudkundig gaat het om een subsidie met die aantekening dat er terugbetaling plaats vindt indien het bedrijfsresultaat dit toe laat.

Terugbetaling van de achtergestelde lening vindt plaats nadat boekjaar 15 en/of boekjaar 30 is vastgesteld en er:

- a) Over de periode van de voorbije 15 jaar een rendement van 8,5% of meer is geweest, gebaseerd op dividenduitkeringen, dan wel dividend dat redelijkerwijs uitgekeerd had kunnen worden;'
- b) Kasstroom aanwezig is om af te lossen. Daarbij kan de beschikbare cash niet ten koste gaan van een investeringsreserves waarvoor investeringsplannen beschikbaar zijn. In ieder geval moet sprake zijn van een reserve van 15% van de herinvesteringswaarde van de assets in eigendom van de Transport BV;
- c) De terugbetaling niet ten koste gaat van de continuïteit van de onderneming.

Als gezegd wordt uitgegaan van een nul-rente coupon. Indien er –bijvoorbeeld om fiscale redenen - wel rente betaald moet worden wordt deze opgerold tot het moment van terugbetaling.

Als aandeelhouder in de Transport BV heeft de gemeente ten alle tijden zicht op het financieel opereren van de onderneming.

3.4 De winst en verliesrekening van de Ontwikkel BV

De begroting van de Ontwikkel BV is bijgevoegd als bijlage bij dit voorstel. Hier het samengevatte overzicht, specificatie in bijlage. Bedragen zijn exclusief BTW. De betalingen aan de Ontwikkel BV verlopen via de Transport BV en Levering BV, mede om gebruik te kunnen maken van de EIA.

Investing:*

LT net en uitkoppeling:	€ 8,25 mln
HT net en DEC's:	€ 5,29 mln
Totaal	€ 13,54 mln

Dekking:*

Overdracht Netwerk BV	€ nihil
Overdracht Leverings BV	€ 4,46 mln (zie bieding Ennatuurlijk)
Subsidie prov Overijssel	€ 4,00 mln
Subsidie Green Deal	€ 3,00 mln
Dekking gem Hengelo AGL	€ 2,08 mln (minus EIA)**
Totaal	€ 13,54 mln

Toelichting */vervuilde grond en DEC Noord:

Buiten deze investering/dekking zijn gehouden de kosten voor vervuilde grond waarover een aparte afspraak is gemaakt. Deze kosten zijn wel onderdeel van de ontwikkeling BV en begroot op € 800.000. Alle kosten die verband houden met afvoer en verwerking van vervuilde grond komen ten laste van de gemeente Hengelo, ongeacht of het bedrag hoger of lager uitvalt. De directie van de Ontwikkel BV is gehouden de opties (" minimaal/maximaal schoon") voor te leggen aan de gemeente voorafgaand aan de opdrachtverlening ter zake. De Ontwikkel BV factureert de kosten aan de gemeente. De gemeente dient vooraf in overeenkomst vast te leggen dat deze kosten gedekt zijn opdat de Ontwikkel BV afspraken kan maken met aannemers.

De kosten DEC Noord zijn onderdeel van de begroting en de bovengenoemde investering/dekking maar ook hiervoor geldt een speciale afspraak. Alle kosten die verband

houden met de bouw van de DEC Noord en die afwijken van een bedrag van € 200.000 (onderdeel van de begroting) komen ten laste of ten voordele van de gemeente Hengelo. Dit heeft te maken met de impact van de locatiekeuze (zie verder bieding Ennatuurlijk)

Toelichting **/EIA

De omvang van de EIA opbrengsten zijn onbekend (inschatting nu: € 0,24 – 0,82 mln totaal voor de Transport BV en de Levering BV samen); deze worden binnen de fiscale (regels EIA) en bestuurlijke mogelijkheden (overleg gemeente-provincie) gemaximeerd en worden direct bij liquidatie van de Ontwikkel BV in mindering gebracht op de achtergestelde lening.

Met als uitgangspunt de directiebegroting zoals deze is bijgevoegd, bij dit voorstel, dient de Gemeente Hengelo onvoorwaardelijk een totale achtergestelde lening te verschaffen van € 2,08 miljoen, om nu van start gegaan. Met het vooruitzicht dat deze lening ten dele wordt afgelost middels EIA de komende jaren (bij oplevering van assets en de mogelijkheid om winst te verrekenen). Het restant wordt als aangegeven 'doorgelegd' naar de Transport en Levering BV waarbij er rekening dient te worden gehouden dat het betreffende deel van deze lening niet terugkeert.

De middelen worden in hun geheel ingezet voor de realisatie van infrastructuur door de Ontwikkel BV.

3.5 De scope van de activiteiten van de Ontwikkel BV

In de vorige paragraaf is het overzicht geboden van de Winst en Verliesrekening van de Ontwikkel BV. Zoals in deze bieding aangegeven is de begroting van de Ontwikkel BV nog omgeven door bepaalde onzekerheden en moet er bovendien ruimte zijn voor inpassing van nieuwe inzichten. Daarom moeten een aantal afspraken worden vastgelegd omtrent eventuele wijzigingen, zodat iedere partij weet waar hij/zij aan toe is.

De afspraken hieronder gelden voor de duur dat de Ontwikkel BV bestaat. Bij finale oplevering (de werken binnen scope) wordt de Ontwikkel BV geliquideerd en vindt vereffening plaats. Dat betekent dat meer/minderkosten ten laste/goede komen aan aandeelhouders naar rato van participatie. In principe zal dit 31-12-2019 zijn.

A. Binnen scope

Lopende aanbesteding

De basis is dat gehandeld wordt binnen scope. Alliander voert directie over de Ontwikkel BV en krijgt als centrale opdracht mee om de afgesproken infrastructuur te realiseren met beoogde kwaliteit binnen afgesproken bandbreedte van kosten.

Voorziene investeringen

Een aantal werken zijn onderdeel van de business case, maar worden later gerealiseerd. Dit hangt af van de momenten waarop de bijbehorende klanten door de Levering BV worden gecontracteerd en welke afspraken daarbij gemaakt worden. Deze onderdelen worden binnen de Ontwikkel BV gerealiseerd en de Ontwikkel BV wordt afgesloten nadat het laatste onderdeel is gerealiseerd. Voorlopige einddatum 31-12-2019 .

Onvoorziene afwijkingen

Indien de feitelijke uitgaven anders uitvallen delen partners hierin naar rato van hun aandeel (in voordeel en nadeel). Besluitvorming ter zake valt binnen het mandaat van

de directie. Bij voorziene tegenvallers buiten deze marge dient een nieuwe begroting vooraf voorgelegd worden aan aandeelhouders ter goedkeuring. Daarbij is iedere aandeelhouder gemachtigd zijn instemming aan een hernieuwde begroting van de Ontwikkel BV te onthouden, indien de totale uitgaven meer dan € 2.000.000 hoger uitvallen dan oorspronkelijk begroot. Een beschermingsmechanisme voor alle aandeelhouders.

B. Buiten scope/ nieuwe ontwikkelingen

Voor een aantal ontwikkelingen is nog niet zeker of deze doorgang vinden. Een aantal beslissingen hangen samen met beleidsmatige keuzen rond andere trajecten, waarop de Ontwikkel BV geen invloed heeft.

Indien gekozen wordt om deze ontwikkelingen alsnog op te nemen binnen het takenpakket van de Ontwikkel BV, dan zal de partij die verantwoordelijk is of in wiens belang deze activiteit wordt uitgevoerd, verantwoordelijk zijn voor de bekostiging van dit specifieke onderdeel.

De directie van de Ontwikkel BV zal deze buiten scope/nieuwe ontwikkelingen alleen uitvoeren indien bekostiging vooraf duidelijk is.

C. Speciale afspraken buiten de begroting

Er gelden voor de DEC Noord en vervuilde grond specifieke afspraken, zie voorgaande paragraaf.

4 Gevraagd besluit

Instemming met bieding zodat van start kan worden gegaan met implementatietraject.

Datum
5 mei 2016

Referentie
DGO-56-200/2

Onderwerp
Duurzaam Warm Vervolgvoorstek

Pagina
14 / 14

BIJLAGE

Overzicht WOS gebieden en concessie Leveringsbedrijf.pdf
Begroting Ontwikkel BV

Warmtenet Hengelo

**Toevoeging op
voorstel
samenwerking
Ennatuurlijk**

Inhoud

1.	Inleiding.....	3
2.	Aanvullingen op eerder voorstel	3
3.	Vervolgtraject	6

1. Inleiding

In deze notitie geeft Ennatuurlijk B.V. (hierna Ennatuurlijk) de aanvullingen weer op het eerder gedane voorstel (3 maart 2016) voor de samenwerking met gemeente Hengelo om te kunnen komen tot een lokaal Duurzaam Warmtebedrijf. In deze notitie zijn de aanvullingen weergegeven op basis van de verdere uitwerking van de afgelopen 2 maanden en gevoerde overleggen. Zo is de brief van gemeente Hengelo van 3 maart 2016 en is het stuurgroep overleg van 13 april 2016 meegenomen in deze nadere uitwerking.

We constateren dat door de samenwerking van private partijen zoals Ennatuurlijk en Alliander DGO (hierna Alliander) en een overheidsinstantie, deze case een complexe uitwerking is. Dit wordt verder versterkt door de afhankelijkheden omtrent de financiële inbreng van subsidies, de financiële situatie van gemeente Hengelo en de voor partijen toepasselijke fiscaliteit en regelgeving.

Er lopen momenteel nog enkele trajecten waarin gezocht wordt naar verbeteringen van de samenwerkingsstructuur, optimale fiscaliteit, technische uitwerkingen, juridische constructies etc. Op basis van de nieuwe inzichten kunnen aanpassingen benodigd zijn die in de vervolgfase zullen worden afgestemd en worden meegenomen.

Samen met Alliander is deze nadere uitwerking afgestemd waarbij Ennatuurlijk zich in deze notitie richt op haar zienswijze en aanvullingen. Omdat Alliander de aanbesteding verzorgt en de actuele begroting opstelt en beheert zal Alliander in haar voorstel verder in gaan op de winst en verlies rekening van de Ontwikkel BV.

Op basis van de huidige inzichten en uitwerking zien wij binnen Ennatuurlijk voldoende basis om het overleg met Alliander en gemeente Hengelo voort te zetten en het voorstel te kunnen verdedigen bij onze RvC.

Vanzelfsprekend is verdere voortgang en al hetgeen in de brief is opgenomen, onder voorbehoud van (tenminste doch daartoe niet beperkt) een positief i) advies op het staatssteun onderzoek, ii) de uitkomsten van het nog uit te voeren due diligence traject (onder meer technische-, juridische-, vergunningen- en milieu-aspecten) iii) de vraag in hoeverre de beoogde partijen kunnen komen tot goede, werkbare en gedetailleerde vastlegging van de afspraken. Bovendien is een beoogde schriftelijke overeenstemming tussen partijen aan onze zijde onder voorbehoud van goedkeuring van directie en raad van commissarissen.

2. Aanvullingen op eerder voorstel

2.1. gemeente Hengelo wenst een geleidelijke afboeking:

Ennatuurlijk kan instemmen met de door gemeente Hengelo voorgestelde gefaseerde afboeking van de Activa van: Eaton (Westermaat Noord), het gezondheidspark en Groothuis (bijlage 1). Als uitgangspunten gelden: Gezondheidspark per 1-1-2021 verkoop voor € 1, Groothuis per 1-1-2027 verkoop voor € 1, Eaton/Westermaat per 1-1-2027 verkoop voor € 1. Nader uitgewerkt dient te

worden: verhuur met exploitatie of overdracht van het economisch eigendom van de bovengenoemde Activa aan de Levering BV. Voor evt. huur geldt het gebruik om niet. Voor de constructie stellen we als voorwaarde dat de gevolgen voor de business case zoals gebruikt is voor de Leverings BV niet wijzigen, er geen nadere risico's optreden, gemeente Hengelo de kosten van beschrijvingen bij notaris/advocaatkosten voor eigen rekening neemt en dat bij de verkoop van deze assets "vrij op naam" geschiedt.

2.2. Inbreng aanvullende dekking door gemeente Hengelo:

Ten behoeve van het voorziene begrotingstekort in de Ontwikkel BV stelt gemeente Hengelo een Achtergestelde lening ter beschikking voor de realisatie van de infra boven op de financiering van de DEC's. De Achtergestelde lening is tegen 0% rente. Bij opheffing van de Ontwikkel BV wordt bepaald welk deel van de Achtergestelde lening is aangesproken. Dat aangesproken deel zal dan voor 50% als Achtergestelde lening worden opgenomen in de Leverings BV, de ander 50% wordt opgenomen in de Transport BV. Indien de ontwikkelingen en verwachtingen zijn gelopen zoals in de Leverings BV zijn aangenomen en er een hoger resultaat wordt behaald dan in de business case is opgenomen kan er worden overgegaan tot een extra uitkering aan gemeente Hengelo tot een maximum van het tekort dat als Achtergestelde lening is opgenomen in de Leverings BV. De bepaling van de uitkering zal niet eerder plaatsvinden dan na het verstrijken van 5 jaar na start van de exploitatie van de Levering BV tenminste onder de voorwaarde dat de netto winst van de Levering B.V. uit komt boven de verwachte winst op basis van de business case voor de Leverings BV (waarbij is uitgegaan van een winstpercentage van 8%). E.e.a. dient nader te worden uitgezocht en vastgelegd.

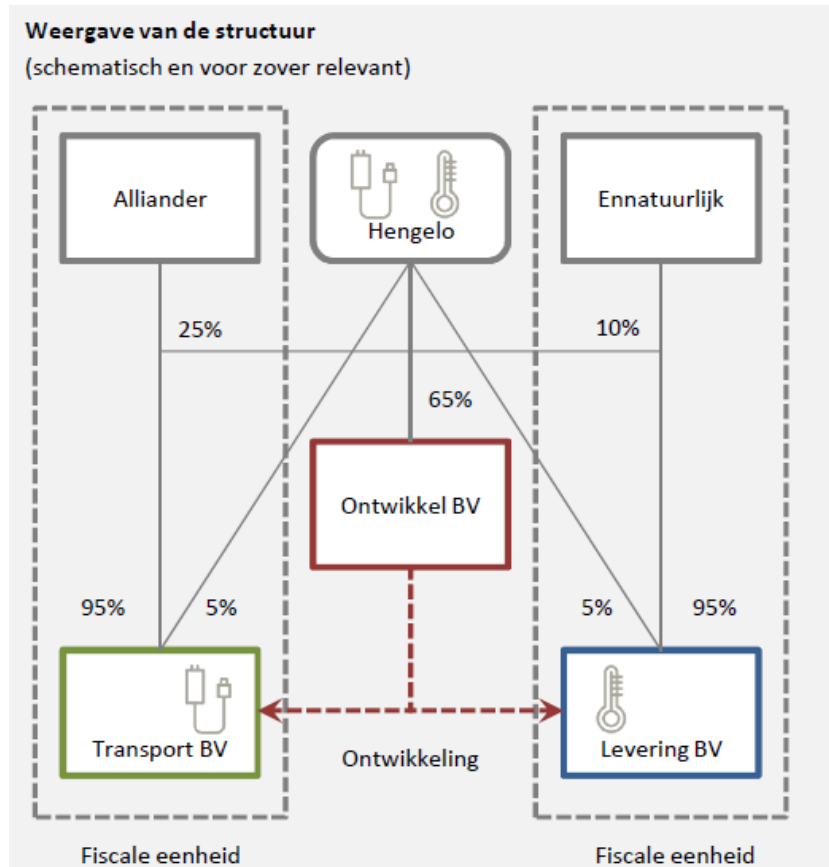
2.3 Inbreng EIA:

Ennatuurlijk zal zich maximaal inspannen om de maximale EIA in te brengen. Voor de EIA verwacht Ennatuurlijk in tegenstelling van het eerder aangenomen bedrag van € 140.000 nu een bedrag van € 170.000 in te kunnen brengen. Vanzelfsprekend kan Ennatuurlijk gezien de complexe geldstromen zoals diverse subsidies, aansluitbijdragen en nog nader uit te werken fiscaliteit, geen garantie afgeven over de hoogte van de opbrengst EIA. Duidelijkheid over de hoogte van de EIA kan pas worden gegeven als RvO een definitieve EIA toekent. De verkregen EIA zal op de Achtergestelde lening in mindering worden gebracht.. Zowel Ennatuurlijk als de Levering BV zullen geen tekort in de Ontwikkel BV ten gevolge van een eventuele lagere EIA of afwijzing van de EIA op zich nemen.

2.4 Aandelenverhouding Ontwikkel BV:

Gemeente Hengelo heeft voor de Ontwikkel BV een aandelenverhouding o.b.v. 65% gemeente Hengelo, 25% Alliander en 10 % Ennatuurlijk voorgesteld. Ennatuurlijk kan hier in meegaan onder de voorwaarden van limitering betreffende eventuele bijstorting door Ennatuurlijk in de Ontwikkel BV. Ennatuurlijk zal niet bijstorten in de Ontwikkel BV op tekorten ontstaan door het uitblijven van: subsidie Provincie (4 mln), subsidie Greendeal (3 mln), tekort ontstaan door niet verkregen of verminderde EIA inkomsten, hogere kosten voor bodemvervuiling (groter dan 0,8 mln), hoger bouwkosten locatie DEC N (groter dan 0,2 mln). Daarnaast zal Ennatuurlijk voor haar in beeld komend deel van bijstorting een maximum limiet stellen van € 200.000. Indien deze

limiet overschreden wordt behoudt Ennatuurlijk zich het recht voor zich uit het project terug te trekken en de aandelen over te dragen aan de Ontwikkel BV tegen de reeds ingebrachte waarde.

2.5 Aanbod Ennatuurlijk:

Ennatuurlijk is bereid een bedrag van € 4.460.000 voor de realisatie van de DEC Noord en Zuid en overname van de Backbone gerelateerde bestaande klanten en assets op basis van het "morgen scenario" (dit is incl. het vermogen t.b.v. de groei zoals opgenomen in de business case), voor haar rekening te nemen, vanzelfsprekend onder de eerder gemaakte voorbehouden in deze brief. Het bedrag wordt voldaan na realisatie en oplevering van de DEC's. Omdat de Ontwikkel BV de DEC's niet zelf kan voorfinancieren dient gemeente Hengelo aan de Leverings BV de voorfinanciering te verstrekken (de Leverings BV geeft de opdracht voor realisatie van de DEC's aan de Ontwikkel BV).

Voor DEC Zuid is bekend geworden dat de eigenaar van dat pand de bouwkundige investering voor eigen rekening neemt (was eerder in de begroting opgenomen als post van € 40.000) en hiervoor een hogere huur gaat vragen. De Levering BV zal derhalve de eerder aangeboden € 4.500.000 met € 40.000 verlagen (ten behoeve van het toekomstige, hogere huurbedrag). De toezegging van een bedrag van € 4.460.000 geldt voor het vermogen van de DEC's gebaseerd

op vermogen “morgen” incl. de aansluitingen ervan. Indien de groei van het “morgen” scenario nog niet is gerealiseerd, zal er door de Ontwikkel BV nog niet worden geïnvesteerd in de vergroting van het vermogen voor de warmtepompen, hulpketels en aansluitingen zoals o.a. Stork. Indien de DEC Noord en Zuid eerder worden overgedragen aan de Leverings BV dan de realisatie van het vermogen en aansluitingen op basis van “het morgen scenario ” heeft plaatsgevonden (en er nog niet door de Ontwikkel BV in is geïnvesteerd) dan betaalt Ennatuurlijk het daarvoor bijbehorende lagere investeringsbedrag (in mindering op € 4.460.000) en zal Ennatuurlijk alsdan zelf zorg dragen voor vergroting van het vermogen en benodigde aansluitingen ten behoeve van de realisatie van de groei naar het “morgen” scenario.

3. Vervolgtraject

Op basis van het voorstel van 3 maart 2016 en aanvulling in deze notitie is Ennatuurlijk bereid de verdere uitwerking ter hand te nemen en het beste uit de samenwerking te halen. We zijn ervan overtuigd dat via deze wijze het optimale resultaat behaald kan worden en er een werkbare situatie ontstaat. In de geplande stuurgroep van 11 mei 2016 zullen we ons voorstel graag nader toelichten.

Bijlage 1. Netwerken en Opstallen met latere juridische eigendom overname

WNH		WOS21 Gezondheidspark	
Primair net	gasleiding	100.000	2011
Afleverset	9 aansl	300.000	2011
VBWW	9 aansl	250.000	2011
Warmtepomp	9 aansl	200.000	2011
Gasgestookte ketels	9 aansl	150.000	2011
WNH		WOS27 Groothuis	
Warmteoverdrachtstation	500 kW	250.000	2012
Secundair net	46 wo	150.000	2012
Afleverset	46 wo	65.000	2012
WNH		WSO29 Westermaat Noord	
PV-panelen		935.000	2014
Houtgestookte ketel + overige installatie		750.000	2014
Secundair net Eaton		650.000	2014
Afleversets/Gebouw Eaton		350.000	2014
Warmteoverdrachtstation Galvano		25.000	2015
Secundair net Galvano		54.000	2015
Afleverset Galvano		21.000	2015

Notitie – vertrouwelijk

Van : Ekram Belhadj, advocaat
Aan : Gemeente Hengelo - Frank Schoof, Henk Wolsink en Wim Goosen
Rebel Group – Jan Coen van Elburg
Datum: : 8 juni 2016
Betreft : Gemeente Hengelo/advies staatssteun WNH
Referentie : 222817/EB

Achtergrond

In deze notitie zal uiteen worden gezet wat de stand van zaken is als het gaat om het staatssteunvraagstuk in relatie tot Alliander/Transport BV en Ennatuurlijk/Levering BV bij de financiering die de Gemeente Hengelo (Gemeente) verstrekt in verband met de verduurzaming van warmtenet Hengelo.

Stand van zaken

1. Alliander/Transport BV

De financiering die de Gemeente aan Alliander/Transport BV verstrekt voor de backbone levert staatssteun op. Staatssteun is niet verboden, maar moet in beginsel worden aangemeld worden bij de Europese Commissie (Commissie) voor goedkeuring (dit noemen we de aanmeldingsplicht). Als de Commissie de staatssteun goedkeurt mag deze worden verstrekt. In sommige gevallen geldt echter geen aanmeldingsplicht. De Commissie heeft namelijk regelgeving opgesteld waarin een vrijstelling van die aanmeldingsplicht is opgenomen. We kennen verschillende vrijstellingsregelingen.¹ Dit betekent dat er twee routes zijn om de steun aan Alliander/Transport BV op een geoorloofde wijze te verlenen:

1. De steun wordt in overeenstemming met een vrijstellingsregeling verstrekt.
2. De steun wordt ter goedkeuring aangemeld bij de Commissie.

De vrijstellingsregeling die het meest relevant is, is de Algemene Groepsvrijstellingsverordening (hierna: AGVV). De insteek is om de steun aan Alliander/Transport BV in overeenstemming met deze AGVV te verstrekken, omdat er dan eerder zekerheid is dat de steun geoorloofd is dan wanneer de steun wordt aangemeld bij de Commissie.²

Ad. 1 – Steun in overeenstemming met de AGVV verstrekken

De AGVV staat investeringssteun voor een warmtenet toe als wordt voldaan aan alle daarin genoemde voorwaarden.³ Eén van de voorwaarden is dat de steun voor de infrastructuur (de backbone) niet hoger is dan investeringskosten voor de infrastructuur minus exploitatiewinst. Cruciaal is de vraag of je bij het bepalen van het exploitatieresultaat moet uitgaan van een businesscase met of zonder staatssteun. Als moet worden uitgegaan van een businesscase met staatssteun, betekent dat dat de Gemeente geen steun mag verlenen onder de AGVV, omdat er

---

¹ Veelal moet, als de steun eenmaal is vertrekt, nog wel een formulier worden ingevuld met bepaalde gegevens over de steunverstrekker, de steunontvanger en de steun. Dit formulier moet naar de Commissie worden verstuurd. Dit is geen aanmelding, maar dient voor administratieve doeleinden.

² Ik ga er hierbij vanuit dat de insteek niet is dat de Gemeente Alliander/Transport BV belast met een dienst van algemeen economisch belang (DAEB), in welk geval een compensatie mag worden verleend voor de uitvoering van die DAEB. Dat compensatiebedrag mag niet hoger zijn dan hetgeen nodig is ter dekking van de nettokosten van de uitvoering van de DAEB, met inbegrip van een redelijke winst.

³ De AGVV kent ook andere steuncategorieën, maar die zijn niet van toepassing in dit geval.

dan een exploitatiewinst is die ook hoger is dan de investeringskosten. Echter, dat zou betekenen dat de AGVV op steun voor warmtenetten niet van toepassing is, omdat uitgaan van een situatie met staatssteun tot een exploitatiewinst leidt en zonder steun particuliere partijen niet bereid zijn te investeren. Naar mijn oordeel moet dan ook worden uitgegaan van een businesscase zonder staatssteun, omdat zonder steun het warmtenet niet tot stand komt en de AGVV juist ziet op steunverlening om warmtenetten tot stand te brengen. Gezien deze onduidelijkheid in de AGVV is contact opgenomen met de Commissie, maar tot nu toe kan de Commissie geen antwoord geven op de vraag of moet worden uitgegaan van een scenario met of zonder steun bij het bepalen van het exploitatieresultaat. De vraag blijkt lastig en er moet nader intern overleg plaatsvinden bij de Commissie. Mogelijk krijgen we vrijdag a.s. een reactie, maar 17 juni a.s. is realistischer.

Als uit het antwoord van de Commissie blijkt dat moet worden uitgegaan van een businesscase zonder staatssteun bij het berekenen van het exploitatieresultaat, kan de steun aan Alliander/Transport BV in overeenstemming met de AGVV worden verleend. Dan is geen sprake van ongeoorloofde staatssteun. Als daarentegen blijkt dat moet worden uitgegaan van een businesscase met staatssteun bij het berekenen van het exploitatieresultaat, kan de steun aan Alliander/Transport BV niet in overeenstemming met de AGVV worden verstrekt.

Ad. 2 – Steun aanmelden bij de Commissie

Als route 1 niet mogelijk is, zal de steun aangemeld moeten worden. In principe moet de goedkeuring van de Commissie worden afgewacht voordat de steun wordt verstrekt, om ongeoorloofde staatssteun te voorkomen. Wanneer steun zonder aanmelding wordt verstrekt, kan ook na steunverlening de steun alsnog worden aangemeld, zij het dat de onrechtmatigheid in de periode tussen steunverlening en goedkeuring niet worden weggenomen.

In de loop van de jaren heeft de Commissie in verschillende zaken steun voor warmtenetten goedgekeurd. Of de steun wordt goedgekeurd hangt af van diverse factoren, met name van de financiële onderbouwing. De doorlooptijd van een meldingsprocedure is moeilijk in te schatten omdat dit afhangt van hoe snel de Commissie vragen stelt nadat de melding is ingediend en het aantal vragenrondes. Voordat de melding formeel wordt ingediend wordt een zogenaamde prenotificatieprocedure gestart die inhoudt dat de melding in concept (dit is wel een melding met “alles erop en eraan”) wordt ingediend, zodat voorafgaand aan de formele melding met de Commissie kan worden besproken waar de melding nog moet worden aangevuld om te zorgen dat de kans op goedkeuring wordt vergroot. Deze prenotificatieprocedure duurt kan enkele maanden duren, omdat onze ervaring is dat de Commissie niet altijd even vlot is met het stellen van vragen (die ook beantwoord moeten worden). Als het prenotificatietraject is afgerond, kan de formele aanmelding plaatsvinden. Al met al kan het gehele traject, van prenotificatie tot en met aanmelding, meer dan zes maanden duren. Tijdens dit traject stelt de Commissie, zoals gezegd, vragen, die met name zien op de financiële onderdelen. De Commissie haalt op die manier de onderste steen boven, en toetst het gehele warmtenetproject op alle onderdelen (ook het verleden) indringend.

Indien de Commissie goedkeuring geeft, is de steun aan Alliander/Transport BV toegestaan. Als de Commissie de steun niet goedkeurt, opent zij een diepgaander onderzoek. In deze tweede fase onderzoekt zij de steun verder, waarbij ook belanghebbenden opmerkingen kunnen indienen bij de Commissie. Indien de steun in deze tweede alsnog wordt goedkeurt, is de steun aan Alliander/Transport BV toegestaan. Is de Commissie van oordeel dat de steun niet is toegestaan, dan zal reeds verleende steun moeten worden teruggevorderd. De Gemeente en Alliander hebben hiervoor een voorziening getroffen in de samenwerkingsovereenkomst die zij zijn overeengekomen.

2. Ennatuurlijk/Levering BV

De overdracht van de bestaande activa van Warmtenet Hengelo aan Ennatuurlijk/Levering BV tegen € 1,-- levert geen staatssteun op, aangezien uit de rapportage van EY d.d. 7 juni 2016 blijkt dat de marktaandeel van die activa negatief is. De verdere financiering van Ennatuurlijk/Levering BV levert wel staatssteun op, maar deze voldoet aan de voorwaarden van de AGVV en is derhalve geoorloofd (het formulier in voetnoot 1 hierboven moet nog wel worden ingevuld).

2009221 - Verzelfstandiging Warmtenet Hengelo in een tweetal BV's

Bijlage 4: Definitieve rapportage EY Tas over economische waarde activa Warmtenet

Deze bijlage is door de auteur beveiligd en daarom niet op te nemen in de vergaderbundel. De [bijlage](#) is in te zien via de hoofdzaak op de bestuursagenda van het intranet/extranet:

Bestuursagenda

- > Gemeenteraad 22 juni 2016
  - > C02 2009221 Verzelfstandiging Warmtenet
  - > Bijlage 4_definitieve rapportage EY TAS

Behandelaorstel

Onderwerp	Ontwerp-verklaring van geen bedenkingen verruimen zwaikom Twentekanaal nabij Nijhuisbinnenweg 1		
Zaaknummer	2025901	Portefeuillehouder	Marcel Elferink
Historie	<p>Op 23 december 2015 is namens Rijkswaterstaat een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor het verruimen van de bestaande zwaikom nabij de Nijhuisbinnenweg 1 zodat er langere schepen door de Twentekanalen kunnen varen. De aangevraagde verruiming past niet in het geldende bestemmingsplan "Veegplan Buitengebied" omdat de betreffende gronden een agrarische bestemming hebben.</p> <p>In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is geregeld dat het college in bepaalde gevallen bevoegd is om van het bestemmingsplan af te wijken. Het plan moet dan een goede ruimtelijke onderbouwing hebben en de gemeenteraad moet een verklaring van geen bedenkingen afgeven.</p>		
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	<p>De afgifte van de ontwerpverklaring van geen bedenkingen is een eerste stap in de procedure om een omgevingsvergunning te kunnen verlenen voor het verruimen van de zwaikom.</p> <p>De raad wordt tevens voorgesteld om, als er geen zienswijzen worden ingediend, een definitieve verklaring van geen bedenkingen af te geven. Als er wel zienswijzen worden ingediend zal het voorstel tot het afgeven van een definitieve verklaring van geen bedenkingen, opnieuw aan de raad worden voorgelegd.</p>		

Raad	Datum 22 juni 2016	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Het presidium adviseert om het voorstel voor een ontwerp-verklaring van geen bedenkingen voor de verruiming van de zwaikom Twentekanaal direct te agenderen in de raadsvergadering.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2025901	Drent, Patrick	FYS-VG	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Ontwerp-verklaring van geen bedenkingen verruimen zwaaiком Twentekanaal nabij Nijhuisbinnenweg 1			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

- Op grond van artikel 2.27 van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht juncto artikel 6.5 van het Besluit omgevingsrecht een ontwerp-verklaring van geen bedenkingen af te geven voor de omgevingsvergunning voor het voor het verruimen van een zwaaiком in het Twentekanaal ter hoogte van de Nijhuisbinnenweg 1;
- indien er geen zienswijzen worden ingediend, een definitieve verklaring van geen bedenkingen af te geven;

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Op 23 december 2015 is namens Rijkswaterstaat een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor het verruimen van de bestaande zwaaiком nabij de Nijhuisbinnenweg 1. De zwaaiком moet verruimd worden als onderdeel van het project "verruimen Twentekanalen fase 2". Het project voorziet in het bevaarbaar maken van de Twentekanalen door schepen van klasse 5a. Omdat deze schepen langer zijn, dient de zwaaiком verruimd te worden, zodat deze geschikt wordt voor de langere schepen. De aangevraagde verruiming past niet in het geldende bestemmingsplan.

In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) staat, dat het college in bepaalde gevallen van het bestemmingsplan af mag wijken. Het plan moet dan zijn voorzien van een goede ruimtelijke onderbouwing en de gemeenteraad moet een verklaring van geen bedenkingen hebben afgegeven. Vóór het opstellen van het ontwerp-besluit moet een ontwerp-verklaring van geen bedenkingen worden afgegeven.

Belanghebbenden kunnen gedurende 6 weken op afspraak de ontwerp-verklaring van geen bedenkingen en de overige stukken inzien bij de afdeling Vergunningen. Tijdens deze termijn kunnen zienswijzen worden ingediend. Na afweging van eventueel ingediende zienswijzen zal een definitief besluit worden genomen op de aanvraag omgevingsvergunning.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2025901	Drent, Patrick	FYS-VG	Marcel Elferink
ONDERWERP			
Ontwerp-verklaring van geen bedenkingen verruimen zwaairom Twentekanaal nabij Nijhuisbinnenweg 1			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op 23 december 2015 is namens Rijkswaterstaat een aanvraag omgevingsvergunning ingediend voor het verruimen van de bestaande zwaairom nabij de Nijhuisbinnenweg 1. De zwaairom dient verruimd te worden als onderdeel van het project "verruimen Twentekanaal fase 2". Het project voorziet in het bevaarbaar maken van de Twentekanaal door schepen van klasse 5a. Omdat deze schepen langer zijn, dient de zwaairom verruimd te worden, zodat deze de langere schepen kan faciliteren. De aangevraagde verruiming past niet in het geldende bestemmingsplan "Veegplan Buitengebied". De betreffende gronden hebben een agrarische bestemming en het verruimen van de zwaairom is niet passend binnen deze bestemming.

In de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) is geregeld dat het college in bepaalde gevallen bevoegd is om van het bestemmingsplan af te wijken. In dit geval is er sprake van een geval als bedoeld in artikel 2.12, eerste lid, aanhef en sub a, onder 3 van de Wabo. Het plan dient dan te zijn voorzien van een goede ruimtelijke onderbouwing en de gemeenteraad dient een verklaring van geen bedenkingen te hebben afgegeven.

Dit raadsvoorstel heeft tot doel om een ontwerpverklaring van geen bedenkingen te verkrijgen van uw raad om hiermee de uiteindelijke omgevingsvergunning te kunnen verlenen. Indien er geen zienswijzen worden ingediend, wordt uw raad voorgesteld om tevens de definitieve verklaring van geen bedenkingen af te geven. Hiermee kan de proceduretijd voor de afhandeling van de omgevingsvergunning worden verkort.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Op 9 november 2010 heeft uw raad op grond van artikel 6.5, lid 3 van het Besluit omgevingsrecht (Bor) categorieën gevallen aangewezen waarin een verklaring niet is vereist. Het initiatief is niet passend binnen de aangewezen categorieën gevallen, aangezien het plan is gelegen in het buitengebied (Weusthag). In de aangewezen categorieën van gevallen is aangegeven, dat het bouwplan in overeenstemming moet zijn met het door de raad op 21 september 2010 vastgestelde bestemmingsplan 'Buitengebied'. Om dit initiatief ruimtelijk toch mogelijk te maken dient uw raad dus apart een verklaring van geen bedenkingen af te geven. De verklaring kan op grond van artikel 6.5, lid 3 Bor slechts worden geweigerd in het belang van een goede ruimtelijke ordening. In bijgevoegde ruimtelijke onderbouwing is gemotiveerd waarom het plan niet in strijd is met een goede ruimtelijke ordening.

Na afgifte van de ontwerp "verklaring van geen bedenkingen", zal het college deze gelijktijdig met het ontwerpbesluit tot verlening van de omgevingsvergunning voor zes weken ter inzage leggen. Een ieder wordt in de gelegenheid gesteld in deze periode een zienswijze in te dienen.

Mochten geen zienswijzen worden ingediend, kan de definitieve verklaring van geen bedenkingen worden afgegeven en kan de omgevingsvergunning worden verleend. Bij ingediende zienswijzen worden deze voorgelegd aan uw raad met een bijbehorend voorstel tot wel of geen afgifte van de definitieve verklaring van geen bedenkingen.

BESPREEK- EN BESLIJSPUNTEN

De afgifte van de ontwerpverklaring van geen bedenkingen is een eerste stap in de procedure om een omgevingsvergunning te kunnen verlenen voor het verruimen van de zwaairom.

De afgifte van een verklaring van geen bedenkingen is wettelijk geregeld in artikel 6.5 van het Besluit omgevingsrecht (Bor). Uw raad kan volgens dit artikel de verklaring slechts weigeren in het belang van een goede ruimtelijke ordening. De ruimtelijke onderbouwing is bijgevoegd.

FINANCIËLE ASPECTEN

De kosten voor de uitvoering van het project worden gedragen door Rijkswaterstaat, die hiervoor reeds budget heeft gereserveerd.

BIJLAGE(N)

- Goede ruimtelijke onderbouwing verruimen zwaaiikom

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

**PLANUITWERKING EN VOORBEREIDING
REALISATIE TWENTEKANALEN 2E FASE**

**RUIMTELIJKE ONDERBOUWING VERRUIMEN
ZWAAIKOM DELDEN EN TOEPASSEN NIEUWE
OEVERBESCHOEIING**

RIJKSWATERSTAAT DIENST OOST-NEDERLAND

22 december 2015
078314728:E - Vrijgegeven
C03021.000207.5010

Inhoud

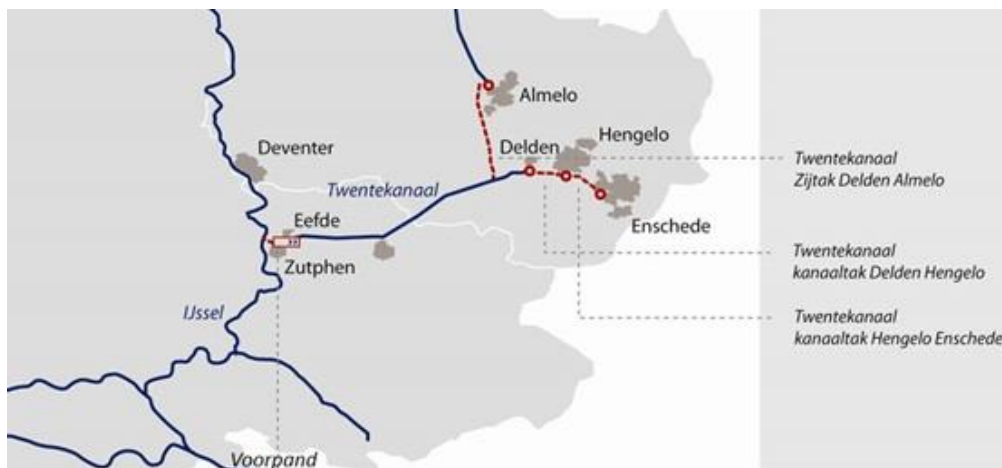
1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding.....	3
1.2	Planbeschrijving.....	4
1.3	Benodigde vergunningen	6
2	Beleid	8
2.1	Rijksbeleid.....	8
2.2	Provinciaal beleid	8
2.3	Gemeentelijk beleid	9
2.3.1	Zwaairom	9
2.3.2	Oeverbeschoeiing.....	11
3	Milieu en omgeving	12
3.1	Oeverbeschoeiing	12
3.1.1	Natuur	12
3.1.2	Conventionele explosieven.....	12
3.1.3	Overige aspecten.....	14
3.2	Zwaairom Delden	15
3.2.1	Natuur	15
3.2.2	Landschap, cultuurhistorie en archeologie	17
3.2.3	Bodem.....	20
3.2.4	Water	21
3.2.5	Geluid	21
3.2.6	Luchtkwaliteit	23
3.2.7	Verkeer	25
3.2.8	Externe veiligheid	25
3.2.9	Conventionele explosieven.....	26
3.2.10	Licht en zicht	26
3.2.11	M.e.r.-beoordeling	27
4	Uitvoerbaarheid	28
4.1	Maatschappelijke uitvoerbaarheid	28
4.2	Economische uitvoerbaarheid.....	28
5	Conclusie	29
Bijlage 1	Ontwerp zwaairom	30
Bijlage 2	Maatregelenkaart Pand Delden - Hengelo	31
Bijlage 3	Deelrapport Flora, fauna en EHS	32
Bijlage 4	Integraal afwegingskader landschap, historie en archeologie	33

Bijlage 5	Effectendossier.....	34
Bijlage 6	Deelrapport akoestisch onderzoek.....	35
Bijlage 7	M.e.r. beoordeling.....	36
Bijlage 8	Projectplan Waterwet	37
Bijlage 9	Rapportages (water)bodemonderzoeken	38
Colofon.....		39

1 Inleiding

1.1 AANLEIDING

De Twentekanalen (totale lengte 65 kilometer) vormen een belangrijke scheepvaartverbinding tussen de IJssel in Gelderland en watergebonden bedrijven en havens in de regio Twente. De hoofdtak begint bij de IJssel bij het dorpje Eefde ten noorden van Zutphen en loopt langs de plaatsen Almen, Lochem, Goor, Delden en Hengelo naar Enschede. Ten westen van Delden loopt een zijtak naar Almelo. De ligging en indeling is weergegeven in afbeelding 1.

Afbeelding 1 Indeling en ligging Twentekanalen

Als zodanig vormen deze kanalen een belangrijke scheepvaartverbinding tussen de IJssel met watergebonden bedrijven en havens in Twente. Momenteel zijn de Twentekanalen een klasse IV¹ vaarweg (laadcapaciteit tot 1.500 ton). Gelet op de ontwikkelingen in het achterland en de inzet van grotere schepen, voldoet de huidige diepte niet meer, waardoor schepen slechts beperkt kunnen afladen. Verruiming van de Twentekanalen tot klasse Va maakt dat bedrijven in Twente beter bereikbaar worden voor grotere scheepvaart (laadcapaciteit tot 3.000 ton). Hiermee wordt de concurrentiepositie van de binnenvaart versterkt als milieuvriendelijk alternatief voor andere vormen van transport.

¹ Klasse	Laadvermogen (max. ton)
I	400
II	650
III	1.000
IV	1.500
V	3.200
VI	18.000
VII	27.000

Het project 'Verruiming Twentekanalen fase 2' behelst het integraal bevaarbaar maken van het Twentekanaal voor schepen van klasse Va (maximaal tonnage 1.500 - 3.000 ton, maximale schiplengte 110 meter). Rijkswaterstaat heeft, als fase 1, enkele jaren geleden het traject van Eefde tot aan Delden verruimd. Momenteel wordt Fase 2 van de verruiming voorbereid (als onderdeel waarvan onderhavig rapport opgesteld is.

De verruiming van het Twentekanaal betreft 4 trajecten (ook wel "panden" genoemd):

- 1) het voorpand: het kanaal tussen de IJssel en de Eefdesse beek.
- 2) kanaaltak Delden - Hengelo: het hoofdkanaal tussen sluis Delden en sluis Hengelo.
- 3) kanaaltak Hengelo – Enschede: het hoofdkanaal tussen sluis Hengelo en de havens van Enschede.
- 4) de zijtak: het zijkanaal vanaf het splitsingspunt tot en met Almelo.

Voor details van het gehele Pand 2, wordt verwezen naar bijlage 2.

1.2 PLANBESCHRIJVING

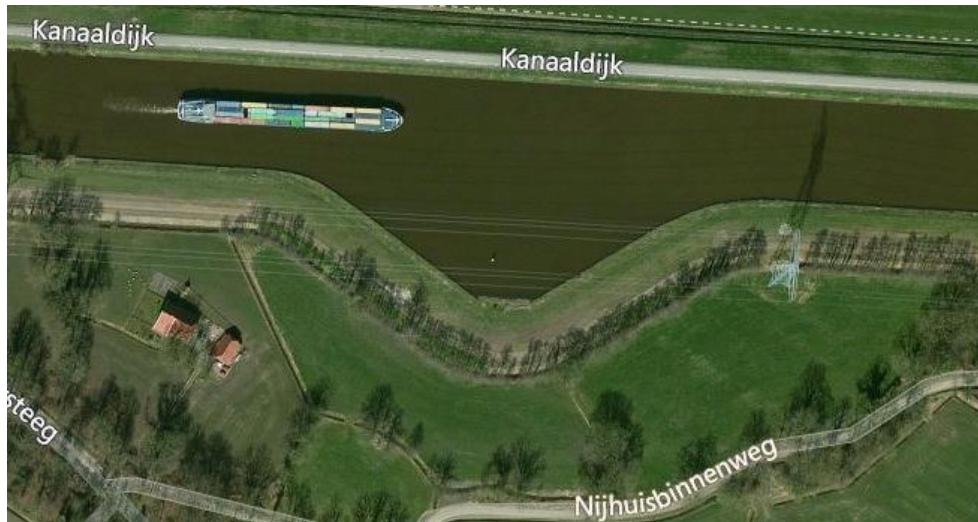

Abbeelding 2 Regionale ligging 'zwaairom' en 'oeverbeschoeiing'

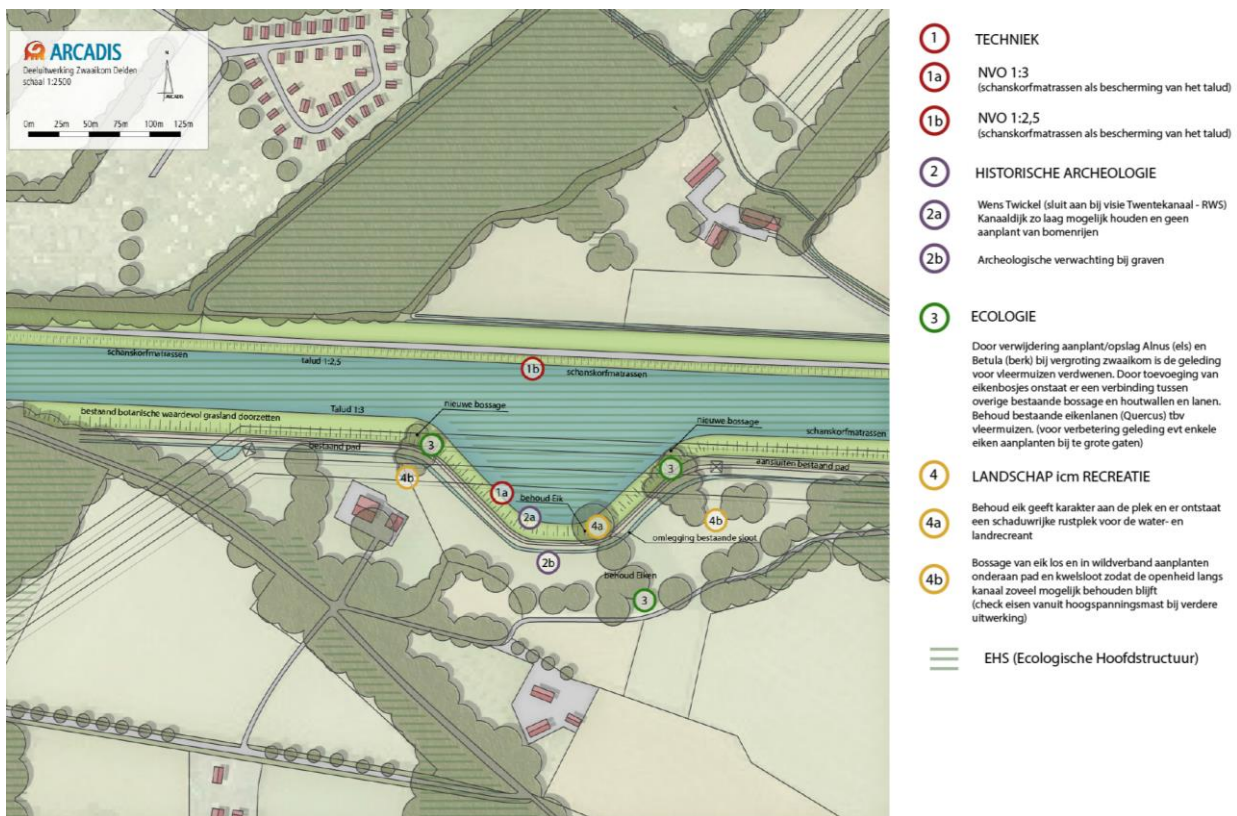
Zwaairom Delden

Het aan te leggen profiel voldoet bij de reguliere waterstanden in het kanaal aan de eisen van een tweestrooks vaarweg in krap profiel zoals omschreven in de Richtlijn vaarwegen 2011. Om de gewenste diepgang te verkrijgen, wordt het gehele tracé gebaggerd. Het kanaal is op een aantal punten voorzien van zogenaamde zwaairommen: uitsparingen in de oever waar schepen kunnen zwaaien (keren). Door de verruiming van het kanaal zal deze bevaren gaan worden door grotere (langer/breder) schepen. Dit betekent dat niet alle huidige zwaairommen voldoende groot zijn om de beoogde draai te kunnen maken, wat het geval is voor de zwaairom Delden. Derhalve dient deze zwaairom verruimd te worden.

De toe te passen oeverconstructie bestaat uit stalen damwanden met ankers. In het ontwerp is tevens een veiligheidsstrook meegenomen. De nieuwe zwaairom heeft een diameter van 132 m. Door de aanleg van de zwaairom wordt het bestaande pad langs het kanaal ook omgelegd, mede ter behoud van de bestaande recreatieve routes langs het kanaal. Voor details wordt verwezen naar bijlage 1.

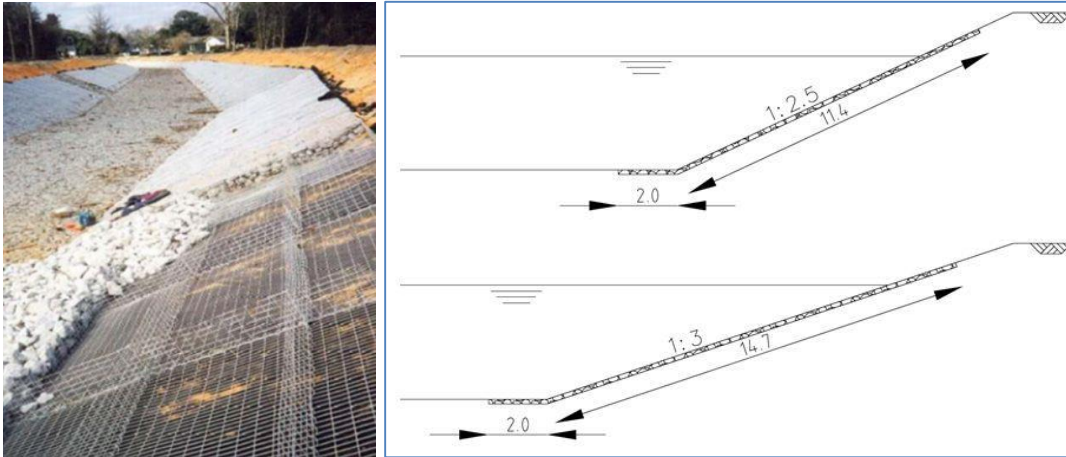
Afbeelding 3 Weergave huidige situatie zwaaiком

Afbeelding 4 Artist impression toekomstige situatie zwaaiком

Oeverbeschoeiing

De huidige oeverbeschoeiing tussen de Loofrietbrug (A35) en Oelerbrug bestaat momenteel uit damwanden. Als onderdeel van het verhogen van de ecologische kwaliteit van het Twentekanaal als geheel, wordt de oeverbeschoeiing aan zowel de zuidzijde, als het linkerdeel van de noordzijde (zie afbeelding 2 voor details) voorzien van een begroeibare oever onder talud. Deze constructie is in staat om weerstand te bieden tegen hydraulische belastingen door golven en stroming ten gevolge van scheepgeïnduceerde belastingen. Een schanskorfmatrix is direct geplaatst op de oevers met een geotextiel onder de schanskorfmatten om erosie van de onderliggende oever tegen te gaan.

Afbeelding 5 (links) en 6 (rechts). Voorbeeld schanskorfmattas en dwarsdoorsnede schanskorfmattas, onder variabel talud

1.3 BENODIGDE VERGUNNINGEN

Voor de verruimingsopgave ten aanzien van het project Verruiming Twentekanalen fase 2 worden meerdere procedures gevolgd/voorbereid. In tabel 1 is hiervan een overzicht opgenomen.

Procedure	Omschrijving
Omgevingsvergunning	Onderhavig document dient ter onderbouwing van de aanvraag omgevingsvergunning voor het handelen in strijd met regels voor de ruimtelijke ordening. De overige relevante, uitvoeringsgerelateerde, onderdelen zoals bouwen, kappen, graafwerkzaamheden, worden te zijner tijd door de aannemer als volgende fase aangevraagd.
Projectplan Waterwet Zijtak Delden Almelo.	Voor het pand Delden - Hengelo is een Projectplan Waterwet opgesteld, aangezien het hier een wijziging van een rijkswaterstaatswerk namens de beheerder betreft. Het Projectplan (opgenomen als bijlage 8) beschrijft onder meer nut en noodzaak van de werkzaamheden en de wijze waarop deze worden uitgevoerd. Het omvat een grotere scope dan alleen de verruiming van de zwaairom en realisatie schanskorfmattas, het betreft alle waterstaatskundige aanpassingen in het pand.
Watervergunning	Overige ingrepen in waterstaatswerken in beheer van het waterschap Vechtstromen, zoals verleggen van de kwelsloot rondom de zwaairom, zijn watervergunningplichtig.
Ontheffing Flora- en Faunawet	Door een ecologisch werkprotocol worden negatieve effecten tijdens uitvoering geminimaliseerd. Doch, vanwege hun beschermde status, dient voor de modderkruiper en bittervoorn een ontheffing aangevraagd te worden.

Tabel 1 Overzicht overige procedures Verruiming Twentekanalen fase 2

In aanvulling op het overzicht in tabel 1, zijn tijdens de uitvoering vanzelfsprekend ook vergunningen en instemmingen vereist (zoals bijvoorbeeld verkeersmaatregelen, afwijkende werktijden, werkerrein). Het aanvragen en verkrijgen van deze vergunningen komt voor de verantwoordelijkheid van de toekomstige aannemer.

Disclaimer

Voor de Verruiming van de Twentekanalen Tweede Fase is door Rijkswaterstaat een Vraagspecificatie Eisen-document opgesteld (kortweg: VSE). Dit document beschrijft alle (systeem-)eisen en randvoorwaarden² waaraan het toekomstige ontwerp van het kanaal en alle daarbij horende constructies en ingrepen moeten voldoen (waaronder de nieuw te realiseren zwaaiком Delden). In de voorliggende Ruimtelijke Onderbouwing zijn de werkzaamheden beschreven, die voortvloeien uit de systeem-eisen, conform art. 2.12 Wabo.

Het uit te voeren werk wordt aanbesteed op basis van een geïntegreerd contract, waarbij de projectdoelstelling is vertaald in de hierboven reeds aangehaalde systeem-eisen. Het staat de toekomstig aannemer echter vrij om binnen deze eisen een eigen invulling te geven aan het verwezenlijken van de projectdoelstellingen. En daarmee af te wijken van zowel de beschrijving van het werk als de uitvoeringswijze zoals in dit Ruimtelijke Onderbouwing is opgenomen. Dit houdt in dat de aannemer met alternatieve oplossingen kan komen, die voldoen aan de eisen van het contract. Deze alternatieve oplossingen dienen minimaal (of beter) de nadelige gevolgen van de uitvoering van het werk te beperken, zoals opgenomen in deze Ruimtelijke Onderbouwing. In geval er sprake is van afwijkingen ten opzichte van voorliggende Ruimtelijke Onderbouwing in ontwerp en/of uitvoeringswijze, dient de aannemer de wettelijke consequenties van deze afwijkingen vooraf ter toetsing te bespreken met Bevoegd Gezag. Het is de verantwoordelijkheid van de aannemer om tijdig alle benodigde instemmingen voor diens ontwerp en uitvoeringswijze te verkrijgen.

---

² Deze eisen en randvoorwaarden zijn als aparte bijlages opgenomen in het Projectplan Waterwet. Dit document is opgesteld voor het totaal aan werkzaamheden binnen het pand Delden - Hengelo, waarbinnen ook de te verruimen zwaaiком valt. Dit Besluit is opgenomen als bijlage 8 bij deze ruimtelijke onderbouwing. Binnen dit document betreft het dan specifiek bijlages 2 (Eisen en randvoorwaarden ontwerp) en 13 (Randvoorwaarden en uitgangspunten uitvoeringswijze).

2

Beleid

In dit hoofdstuk wordt de voorgenomen ingreep getoetst aan de verschillende beleidsregels die er op van toepassing zijn.

2.1 RIJKSBELEID

MIRT staat voor Meerjarenprogramma Infrastructuur Ruimte en Transport. Het programma is bedoeld om een regionaal of landelijk integrale afweging van infrastructuurprojecten te kunnen maken. Het programma bevordert bovendien de samenwerking tussen het Rijk en de regio. Met de voorkeursbeslissing wordt een eenduidige scope (voorkeursalternatief) afgesproken. Daarnaast wordt door het ministerie van Infrastructuur en Milieu het daarvoor benodigde budget gereserveerd.

Op 28 november 2013 heeft minister Schultz van Haegen de zogeheten voorkeursbeslissing over de tweede fase van de verruiming van de Twentekanalen bekend gemaakt. In haar brief aan de Tweede Kamer (kenmerk IENM/BSK-2013/242732) geeft de Minister aan dat het voorkeursalternatief vastgelegd is. Voor onderhavig plangebied uit zich dat in “het integraal onderhouden en verruimen van de kanaalpanden Delden-Hengelo, Hengelo-Enschede en de zijtak naar Almelo tot een krap Va profiel voor schepen met 2,80 meter afaaddiepte. Ook worden wachtplaatsen, opstelplaatsen en zwaaiommen geschikt gemaakt voor klasse Va-schepen”.

In de brief wordt tevens melding gemaakt dat “in overeenstemming met het Meerjarenprogramma Ontsnippering (MJPO), tussen Hengelo en Enschede 2x500 meter natuurvriendelijke oever wordt aangelegd”. Dit traject bevindt zich ten oosten van de aan te brengen oeverbeschoeiing, echter, wordt nadrukkelijk aansluiting bij dit traject gezocht door middel van het toepassen van schanskorfmattressen in plaats van damwanden.

Conclusie

De nieuw te realiseren zwaairom geldt als één van de noodzakelijke activiteiten om invulling te geven aan de beslissing van de Minister. Er is geen sprake van strijdigheid met Rijksbeleid.

2.2 PROVINCIAAL BELEID

In de Omgevingsvisie en bijbehorende –verordening van de Provincie Overijssel (2009) is vastgelegd (paragraaf 2.6.2.3) dat voor economische ontwikkeling goede verbindingen, waaronder vaarwegen, van en naar stedelijke netwerken en streekcentra heel belangrijk zijn. Tevens is de ambitie vastgelegd (paragraaf 4.5.4 en 5.5.4) om de kwaliteit en het aandeel goederenvervoer over water (en spoor) te versterken, tegenover het faciliteren over de weg. Dit om de congestie op de hoofdinfrastructuur voor autoverkeer te beperken en het leefmilieu in stedelijk gebied te verbeteren (geluid, lucht).

De Twentekanalen worden benoemd als onderdeel van de ‘Hoofdinfrastructuur’, met een voorgenomen investering ten behoeve van het verbreden en verdiepen van verbindingen en vaargeulen. Specifiek wordt “het goed bevaarbaar zijn voor 3-laagscontainervaart” als ambitie genoemd (paragraaf 5.5.4) voor de Twentekanalen.

In de Waterbijlage, behorend bij genoemde visie, wordt nogmaals onderstreept dat “het belang van het oppervlaktewater voor de scheepvaart zwaarwegend is, en veiliggesteld dient te worden, qua waterdiepte, breedte en omvang van kunstwerken/sluizen.”

Daarnaast is in de visie tevens de begrenzing van EHS vastgelegd in Overijssel, evenals de zogenaamde Zone Ondernemen met Natuur en Water (ONW)” (zie afbeelding 7). Hieruit blijkt dat de locatie van de zwaaiком niet in EHS ligt, maar wel binnen de ONW. In de ONW-gebieden buiten de EHS is ruimte voor economische ontwikkeling, in combinatie met versterking van natuur, landschap en water.

Afbeelding 7 Ligging zwaaiком binnen ONW-gebied (groene stippels)

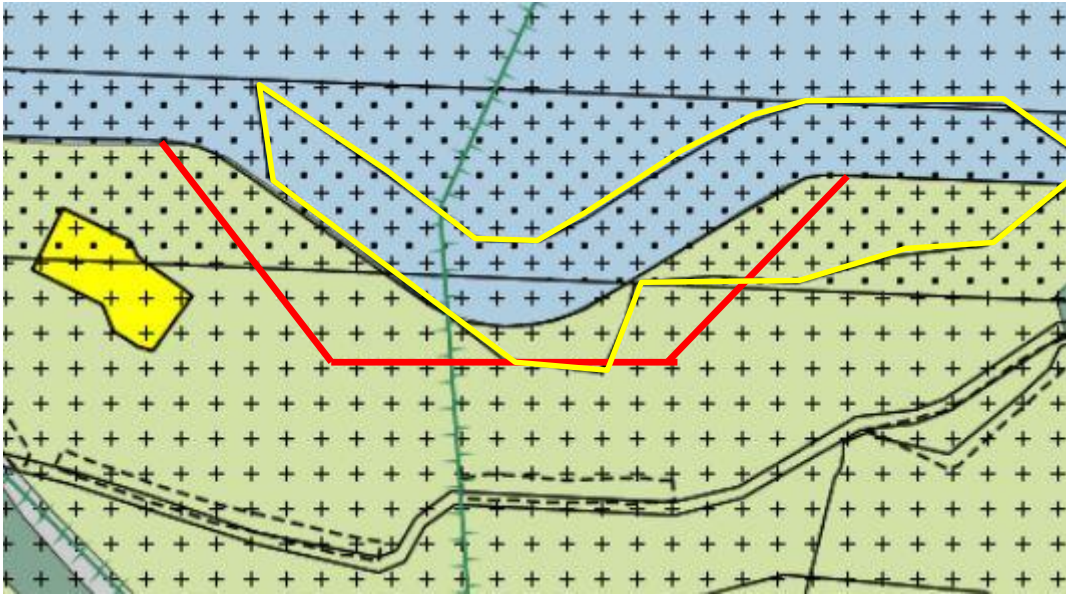
Conclusie

De te verruimen zwaaiком kan worden opgevat als een onderdeel van de invulling van de Provinciale ambitie om de Twentekanalen te versterken op gewenst niveau. Vanwege de landschappelijke inpassing van de zwaaiком en het aanbrengen van schanskorfmattressen oost en west van de zwaaiком, kan gesproken worden over een economische ontwikkeling in combinatie met versterking van natuur en water. Er is geen sprake van strijdigheid met Provinciaal beleid.

2.3 GEMEENTELIJK BELEID

2.3.1 ZWAAIKOM

De te verruimen zwaaiком valt binnen het vigerende bestemmingsplan “Buitengebied Hengelo” (NL.IMRO.0164.BP0007-0401, vastgesteld 4 april 2012). De ligging van de nieuwe zwaaiком is indicatief weergegeven in afbeelding 8.

Afbeelding 8 Plankaart 'Zwaaiakom', verruiming indicatief met rood weergegeven

Kleur op plankaart	Bestemming	Bestemd voor o.a.:	Sprake van strijdigheid?
Lichtblauw	Water - vaarweg	Waterstaatsdoeleinden, inclusief voorzieningen	Nee
Lichtgroen	Agrarisch met waarden	Agrarische bedrijfsvoering, met daaraan ondergeschikt o.a. watergangen	Ja
Contour (geel)	Archeologie - middel	Instandhouding en bescherming van archeologische waarden	Ja
Stippels (■)	Hoogspanning	Aanleg, instandhouding en bescherming van hoogspanningsleidingen	Ja
Plusjes (+)	Ecologie	Behoud, het herstel en de ontwikkeling van de gronden ten behoeve van de instandhouding en realisatie van de Ecologische Hoofdstructuur.	Ja
Gehele uitsnede	Waardevol reliëf	Instandhouding en bescherming van het waardevol reliëf	Ja
Groene lijn	Grens extensiveringsgebied	Betreft begrenzing extensivering intensieve veehouderij. Niet relevant.	Nee

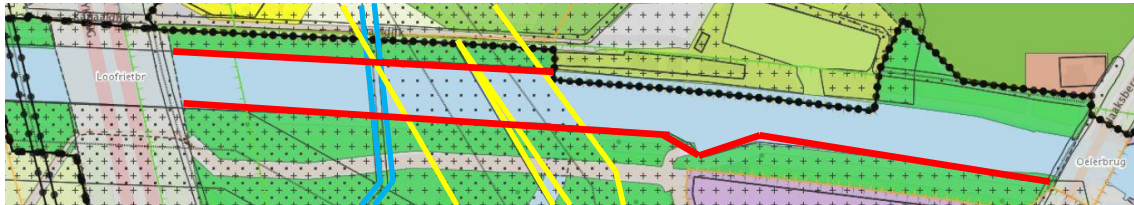
Tabel 2 Overzicht relevante bestemmingen

Conclusie

- **Agrarisch met waarden:** watergangen zijn enkel toegestaan indien deze ten dienste van de bestemming staan en dat is bij de verruiming van de zwaaiakom niet het geval. Om die reden strijdig.
- **Archeologie:** grondwerkzaamheden gaan dieper dan 40 cm en groter dan 5.000 m².
- **Ecologie:** de zwaaiakom ligt niet in EHS, maar wel binnen de zogenaamde ". Vanwege het feit dat de oevers in de zwaaiakom worden voorzien van damwanden, in plaats van oevers onder talud, is sprake van strijdigheid.
- **Waardevol reliëf:** graafwerkzaamheden zijn in principe niet toegestaan, ten behoud van het reliëf. Om die reden sprake van strijdigheid.
- **Hoogspanning:** graafwerkzaamheden zijn in principe niet toegestaan. Om die reden sprake van strijdigheid.

2.3.2 OEVERBESCHOEIING

De aan te passen oevers vallen binnen het vigerende bestemmingsplan “Bedrijventerrein Twentekanaal” (NL.IMRO.0164.BP0009-0301, vastgesteld 18 januari 2013). De locatie van de aan te brengen oeverbeschoeiing is indicatief weergegeven in afbeelding 9.

Afbeelding 9 Plankaart 'oeverbeschoeiing', ligging schanskorfmattas indicatief weergegeven (rode lijn)

Kleur op plankaart	Bestemming	Bestemd voor o.a.:	Sprake van strijdigheid?
Lichtblauw	Water - Vaarweg	Waterstaatsdoeleinden, inclusief voorzieningen	Nee
Donkergroen	Groen	Groenvoorzieningen	Ja
Contour (geel)	Hoogspanning	Aanleg, de instandhouding en bescherming van een hoogspanningsverbinding.	Ja
Contour (blauw)	Gasleiding	Ondergrondse leidingen met daarbij behorende belemmeringsstrook voor het transport van gas	Ja
Grijs	Verkeer - verblijfsgebied	Wegen, straten en paden	Ja
Plusjes (+)	Archeologie - middel	Instandhouding en bescherming van archeologische waarden	Ja

Tabel 3 Overzicht relevante bestemmingen

Conclusie

- Groen: al is er bewust voor een schanskorfmattas gekozen in plaats van damwand (zie paragraaf 3.1.1), geldt het standpunt dat het geen voorziening is ten dienste van de bestemming groen, op grond waarvan wordt geconcludeerd dat er sprake is van strijdigheid.
- Hoogspanning: er vinden graafwerkzaamheden plaats, al zijn deze in zijn geheel niet van invloed op het hoogspanningsnetwerk. Formeel geldt sprake van strijdigheid.
- Gasleiding: er vinden graafwerkzaamheden plaats, al zijn deze in zijn geheel van invloed op de gasleiding. Formeel geldt sprake van strijdigheid.
- Verkeer: doordat de schanskorfmattas enige meters (onder talud) landinwaarts wordt aangelegd kan er sprake zijn van beperkte overlap met de bestemming Verkeer en is er sprake van strijdigheid.
- Archeologie: er vindt beperkt grondverzet plaats, lokaal dieper dan 40 cm, dus is er sprake van strijdigheid.

3 Milieu en omgeving

In dit hoofdstuk wordt het plan, daar waar sprake is van tijdelijke strijdigheid met het vigerende bestemmingsplannen, getoetst aan diverse planologische en milieuhygiënische aspecten. Per aspect is aangegeven wat de effecten zijn van de voorgenomen ontwikkeling. Indien aan de orde, is aangegeven wat de consequenties van de ontwikkeling zijn voor het genoemde aspect.

3.1 OEVERBESCHOEIING

De effecten van de aanleg van de schanskorfmattressen zijn nihil ten opzichte van de huidige situatie en waar van toepassing, enkel positief.

3.1.1 NATUUR

Gelet op de nabijheid van EHS rondom dit gedeelte van het Twentekanaal en de toekomstige aanleg van natuurvriendelijke oevers bij het Kristalbad, is er expliciet voor gekozen om het ontwerp van de oeverbeschoeiing te laten bijdragen aan deze doelstellingen. Om die reden is er voor schanskorfmattressen gekozen, in plaats van damwanden.

De schanskorfmattressen zullen zich over tijd opvullen met sediment en organisch materiaal. Hier kunnen zich water- en oeverplanten vestigen wat weer een leefgebied vormt voor macrofauna en tevens beschutting kan bieden. Hiermee wordt de barrière tussen de droge corridors aan beide kanten van het kanaal verzacht en wordt tevens de mogelijkheid tot oversteken voor de doelsoorten bevorderd: er ontstaat een werkelijke verbinding.

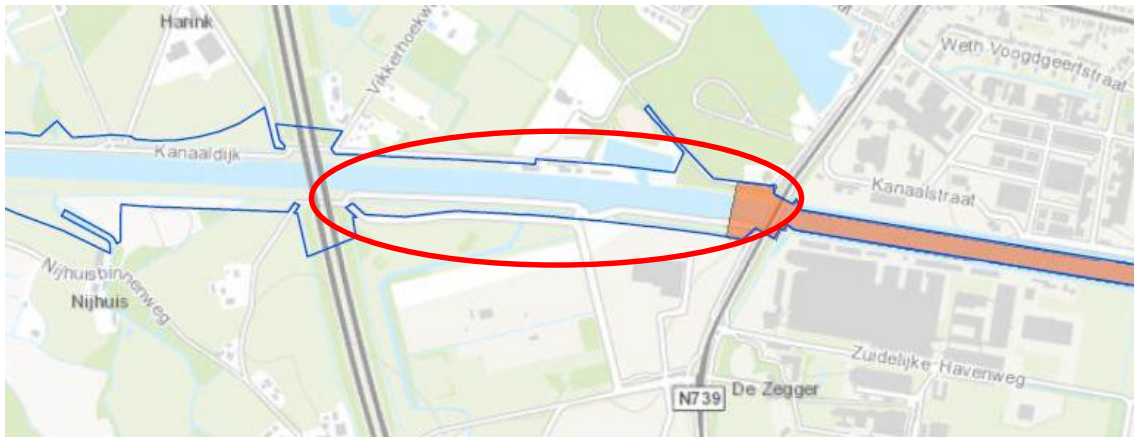
De schanskorfmattressen nemen een strook van 4 tot 6 meter van de huidige oevers in beslag, en dragen op die manier bij aan de groene uitstraling van de oevers.

Conclusie

Er wordt geconcludeerd dat het aspect natuur geen belemmering vormt voor de voorgenomen ontwikkeling.

3.1.2 CONVENTIONELE EXPLOSIEVEN

Uit bureauonderzoek (Bombs Away, Rapportage actualisatie OCE-onderzoeken Twentekanalen Fase 2, kenmerk 13P035, d.d. 15 april 2014) blijkt dat een deel van de Twentekanalen waar het toepassen van de bedoelde schanskorfmattressen voorzien is, verdacht is op de aanwezigheid van afwerpmunitie. In afbeelding 10 is een uitsnede van het rapport opgenomen.

Afbeelding 10 Kaart verdachte gebieden NGE

Legenda	
Rijks eigendom	
	924719 m ²
Verdacht PRA Twentekanaal (Saricon, 2012)	
totaal: 429791 m ²	
	Verdacht op afwerpmunitie
	Verdacht op geschuts munitie
	Verdacht op dump munitie
	Niet verdacht

Afbeelding 11 Legenda kaart verdachte gebieden NGE

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden is het noodzakelijk om de veiligheid voor medewerkers en de omgeving te waarborgen. De WSCS-OCE 2012 vermeldt voorschriften om deze veiligheid te waarborgen. De Opdrachtnemer kan gebruik maken van beschermende maatregelen op water en op land. De beschermende maatregelen op land:

- Containers met zand/stro.
- Aardewallen.
- Big-bags met zand.
- Scherfwerende dekens.
- Scheiden van de munitiescheidingsinstallatie in geografie van risicovolle omgevingselementen.

Dit betekent dat de installatie op een locatie (op land) buiten de bewoonde wereld met een veiligheidszone er omheen (afhankelijk van het aan te treffen CE-soort) wordt neergezet. De beschermende maatregelen op water:

- De munitiescheidingsinstallatie op het water wordt beschermd door afschermingen met bijvoorbeeld scherfwerende dekens en/of hardhouten afschermingen op pontons om geen veiligheidszone te hoeven aan te houden. Hierdoor kan in bijvoorbeeld stedelijk gebied beveiligd gebied gebaggerd worden.

De Opdrachtnemer zal in het contract vrij worden gelaten welke methode hij kiest voor de munitiescheiding en de beschermende maatregelen. Daarbij dient hij de vergunningen en toestemmingen voor deze installatie te verzorgen.

Conclusie

Het aspect 'conventionele explosieven' levert geen belemmering op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.1.3 OVERIGE ASPECTEN

Landschap, cultuurhistorie en archeologie

Het natuurvriendelijk aanzicht van het kanaal zal versterken ten opzichte van de huidige situatie. Het beoogde grondverzet vindt plaats in reeds geroerde grond en is beperkt in omvang. Het risico dat hier archeologische resten zullen worden verstoord, is derhalve klein te noemen. Zodoende wordt geconcludeerd dat dit aspect geen belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling.

Bodem

De beoogde locatie van de oeverbeschoeiing valt op de Bodemkwaliteitskaart van Hengelo zowel binnen het 'buitengebied', 'wonen 1950 - 1980' en 'bedrijventerrein'. De kwaliteit varieert hier van schoon, tot stedelijk wonen, en biedt zodoende geen belemmering voor de voorgenomen ontwikkeling. De kades zelf zijn groen/braakliggend en daarmee onverdacht ten aanzien van bodemverontreiniging. Zodoende wordt geconcludeerd dat dit aspect geen belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling.

Water

De realisatie van de nieuwe oeverbeschoeiing is niet van invloed op de waterkwaliteit of -kwantiteit. Zodoende wordt geconcludeerd dat dit aspect geen belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling.

Geluid

De realisatie van de nieuwe oeverbeschoeiing is niet van invloed op de akoestische situatie. De hoogte van de toekomstige oever, en daarmee het geluidkerende vermogen, is vergelijkbaar met de huidige situatie. Zodoende wordt geconcludeerd dat dit aspect geen belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling.

Luchtkwaliteit

De realisatie van de nieuwe oeverbeschoeiing is niet van invloed op de luchtkwaliteit en/of aantal scheepvaartbewegingen. Zodoende wordt geconcludeerd dat dit aspect geen belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling.

Verkeer

De realisatie van de nieuwe oeverbeschoeiing is niet van invloed op de verkeerssituatie. Zodoende wordt geconcludeerd dat dit aspect geen belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling.

Externe veiligheid

De realisatie van de nieuwe oeverbeschoeiing is niet van invloed op de externe veiligheid. Zodoende wordt geconcludeerd dat dit aspect geen belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling.

Licht en zicht

De realisatie van de nieuwe oeverbeschoeiing is niet van invloed op de situatie ten aanzien van licht en zicht. De hoogte van de toekomstige oever is vergelijkbaar met de huidige situatie. Zodoende wordt geconcludeerd dat dit aspect geen belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling.

M.e.r.-beoordeling

Gelet op de bevindingen wordt geconcludeerd dat de aanleg van de nieuwe oeverbeschoeiing geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu met zich meebrengt. Wanneer er geen 'belangrijke nadelige gevolgen' zijn voor het milieu is het conform de wetgeving en de vigerende praktijk niet nodig om een volledige m.e.r.-procedure te doorlopen. Uit de uitgevoerde analyse blijkt dat er geen relevante effecten zijn die het doorlopen van de m.e.r.-procedure zinvol maken. Zodoende wordt geconcludeerd dat dit aspect geen belemmering vormt voor de beoogde ontwikkeling.

3.2 ZWAAIKOM DELDEN

3.2.1 NATUUR

De verruiming van de zwaaiком Delden betekent dat een deel van de achterliggende kanaaldijk, graslanden en kwelsloot plaats moet maken dan wel verlegd moet worden. Deze herontwikkeling gaat ten koste van een deel van de aanwezige bomen/struiken. In het kader van planontwikkeling dient onderzocht te worden of de uitvoering van het plan vergunbaar is op grond van de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet. De hieronder aangehaalde tekst komt uit het Deelrapport Flora en Fauna, opgenomen als bijlage 3.

Beleidskader

Met de Natuurbeschermingswet 1998 en de Flora- en faunawet zijn de Europees rechtelijke verplichtingen vanuit de Vogel- en Habitatrichtlijn in ons nationale recht geïmplementeerd. De Vogel- en Habitatrichtlijn richt zich op het behouden van de Europese biodiversiteit. Dit doel wordt enerzijds nagestreefd door het beschermen van soorten en anderzijds door de bescherming van gebieden die een samenhangend netwerk (Natura 2000) vormen. De soortbeschermende verplichtingen zijn door Nederland overgenomen in de Flora- en faunawet; de gebiedsbeschermende bepalingen in de Natuurbeschermingswet 1998. In deze wet is tevens de bescherming van de beschermde (staats)natuurmonumenten vastgelegd.

Naast voorgaande twee wetten is er ook nog het Natuurbeleidsplan van 1990. In dit plan werd de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) geïntroduceerd als middel om natuur en landschap duurzaam te behouden. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is een netwerk van aaneengesloten natuurgebieden in Nederland. De EHS bestaat uit bestaande natuurgebieden, een aantal bestaande wateren en nieuwe natuur op landbouwgrond. Het rijksbeleid ten aanzien van de begrenzing en de bescherming van de EHS is vastgelegd in de Nota Ruimte. Het beleid is vertaald in regelgeving in de Ontwerp-Algemene Maatregel van Bestuur Ruimte (AMvB Ruimte) en per provincie uitgewerkt in een provinciale ruimtelijke verordening.

Toets Flora- en faunawet

Voor het verruimen van de zwaaiком is de kap van een rij bomen nodig: de bomen (vooral elzen en enkele berken, eiken en wilgen en met name braam als ondergroei) vormen een aaneengesloten lijn (houtsingel).

De voorgenomen werkzaamheden kunnen een effect hebben op de volgende diersoortgroepen:

- **Vleermuizen.** Door de verruimen van de zwaaiком en de hiervoor benodigde bomenkap kunnen mogelijk foerageergebieden en/of vliegroutegeleidingen verloren gaan. Het gebied direct achter de elzenopstanden langs zwaaiком Delden betreft een lager gelegen luw gebied waar rondom oude eiken staan (oude eikenhoutwal en diverse solitaire eiken). Dit maakt dat gebied relatief aantrekkelijk als foerageergebied voor vleermuizen. In de bosschages buiten het te beïnvloeden gebied groeit onder meer kamperfoelie, wat insecten aantrekt. Uit een inventarisatie van vleermuizen en essentiële gebiedsfuncties blijkt dat er alleen sprake is van foeragerende vleermuizen (laatvlieger en gewone dwergvleermuis). Boven het water en de oevers foeragerende vleermuizen kunnen door werkzaamheden verstoord worden. De aanwezigheid van verblijfplaatsen in voornoemde bomen is uitgesloten. Wel zijn in de bredere omgeving van de zwaaiком naar verwachting verblijfplaatsen aanwezig in bomen en bebouwing (boerderijen).

- **Broedvogels.** Langs het gehele kanaalpand zijn er op verschillende stukken rietruigtebegroeiingen aanwezig achter de beschoeiingen (damwanden). De begroeiing is meestal smaller dan één meter, doch plaatselijk tot twee meter breed. De oevers zijn broed- en leefgebied van algemene (riet- en zang)vogels (Grontmij, 2012).
Aan de zuidzijde van de zwaairom staan bomen (vooral elzen en enkele berken, eiken en wilgen en met name braam als ondergroei) die een aaneengesloten lijn (houtsingel) vormen. De bomen bevatten geen holten of jaarrond beschermde nesten. Algemene broedvogels (bijvoorbeeld heggenmus, mezen, etc.) kunnen hier wel broeden. Door de uitbreiding van de zwaairom alsmede door de aanpassingen aan de oevers gaan deze broedlocaties mogelijk verloren.
- **Grondgebonden zoogdieren.** De oevers zijn het leefgebied van algemene zoogdiersoorten (Tabel 1 FF-wet). Er worden geen streng beschermde grondgebonden zoogdiersoorten verwacht (Grontmij, 2012). Langs het kanaal kunnen algemene zoogdiersoorten door werkzaamheden verstoord worden.
- **Vissen.** Het Twentekanaal is een kunstmatig waterlichaam, dat door de harde beschoeiingen (geen natuurlijke overgangen van land naar water), de diepte (onvoldoende ondiepe oeverzones) en de hoge turbiditeit door scheepvaart een beperkt ontwikkelde onderwatervegetatie kent (Ministerie van IenM, 2012). In Overijssel komen de bittervoorn en de kleine en de grote modderkruiper met name in het noordwestelijke deel (laagveenplassen) en de rivier de IJssel voor. Schone wateren met voldoende gevarieerde plantengroei en goed begroeide oevers zijn belangrijk als leef- en voortplantingsgebied van deze soorten (Crombaghs et al., 2002). Door bovengenoemde factoren heeft het Twentekanaal maar een zeer beperkt leef- en voortplantingsgebied en is daardoor niet erg geschikt als leefgebied voor de bittervoorn en de kleine en grote modderkruiper; deze soorten zullen wel in het kanaal voorkomen, maar alleen in lage aantallen.
- **Amfibieën en reptielen.** Door eerdergenoemde omgevingsfactoren (kunstmatig waterlichaam, harde beschoeiingen, de diepte en de hoge turbiditeit) is het Twentekanaal ongeschikt als leefgebied voor beschermde amfibieën en reptielen (ringslang). Voor het vergroten van de zwaairom is het verleggen van de kwelsloot nodig. Deze is ongeschikt als leefgebied van streng beschermde amfibieën in verband met de steile kanten. Op de oevers van het kanaal kunnen incidenteel algemeen voorkomende amfibieën (Tabel 1 FF-wet) voorkomen.
- **Vaatplanten.** Door de uitbreiding van de zwaairom kan in potentie oppervlakteverlies van beschermde soorten optreden. Hetzelfde kan veroorzaakt worden door mechanische effecten (zoals betreding met machines). Uit een inventarisatie blijkt echter dat ter plaatse geen beschermde soorten aanwezig zijn.

Negatieve effecten die kunnen optreden worden gemitigeerd door maatregelen in een ecologisch werkprotocol. Hiermee wordt geborgd dat de werkzaamheden plaatsvinden binnen de regels van de vigerende wetgeving.

Toets Natuurbeschermingswet 1998

Voor de voorgenomen ingreep is voor het gehele project Verruiming Twentekanalen Fase 2 een voortoets uitgevoerd (Grontmij, 2012 GM-0074580, revisie 3.0). Uit de voortoets blijkt dat door de voorgenomen ontwikkeling er significant negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de Natura 2000-gebieden kunnen optreden, evenals effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van het Beschermd Natuurmonument.

Ten opzichte van de getoetste ontwikkelingen door Grontmij zijn minieme wijzigingen in het ontwerp opgenomen. Deze ontwerpwijzigingen hebben geen invloed op de mogelijke effecten in de gebruiksfase. Voor de realisatiefase is het voorgenomen ontwerp apart getoetst in een voortoets. Ook hieruit volgen significante effecten, waardoor er een NB-wetvergunning aangevraagd dient te worden.

Per 1 juli 2015 treedt het Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in werking. Aangezien de reguliere procedure voor NB-wet-aanvraag nog niet is gestart, valt het project Verruiming Twentekanalen Fase 2 hier automatisch onder. Voornoemd project is verder een zogenaamd 'MIRT-project' (Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) van het ministerie van IenM (Infrastructuur en Milieu). MIRT-projecten staan op prioritaire projectenlijst van de PAS. Voor elk project op deze lijst is al ontwikkelingsruimte gereserveerd, gebaseerd op specifieke projectkenmerken van een project zoals de precieze locatie en de omvang van de stikstofdepositie. De aanvraag van een vergunning in het kader van de NB-wet verloopt via het PAS-loket. De proceduretijd is 13 weken. De aanvraag kan parallel aan het indienen van de overige vergunningaanvragen plaatsvinden.

Ecologische Hoofdstructuur

De locatie maakt geen deel uit van de EHS. De wijzigingen hebben geen negatieve uitwerking op beschermde natuurgebieden binnen de EHS, aangezien deze niet binnen het beoogde plangebied aanwezig zijn. Het valt wel binnen de zogenaamde Zone Ondernemen met Natuur en Water (ONW)", zie paragraaf 2.2. In de ONW-gebieden buiten de EHS is ruimte voor economische ontwikkeling, in combinatie met versterking van natuur, landschap en water.

Conclusie

Negatieve effecten kunnen optreden, maar kunnen tegelijkertijd worden gemitigeerd door maatregelen vast te leggen in een ecologisch werkprotocol. Hiermee is geborgd dat de werkzaamheden plaatsvinden binnen de regels van de vigerende wetgeving. Vanwege hun beschermde status, is een ontheffing Ff-wet vereist voor het tijdelijk verstoren van het leefgebied voor de bittervoorn en modderkruiper.

De effecten op beschermde natuurgebieden zijn reeds opgenomen in de PAS, waartoe een NBwet-vergunning wordt aangevraagd.

Met inachtneming hiervan vormt natuur geen beperking voor de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.2 LANDSCHAP, CULTUURHISTORIE EN ARCHEOLOGIE

Onderstaande tekst is overgenomen uit het Integraal afwegingskader Landschap, historie en archeologie, opgenomen als bijlage 4. Voor gebieden waar archeologische waarden voorkomen, dient voorafgaand aan bodemingrepen archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd. De uitkomsten van het archeologisch onderzoek dienen vervolgens volwaardig in de belangenafweging te worden betrokken. Het relevante toetsingskader voor archeologie bestaat uit de Monumentenwet 1988, Verdrag van Malta 1992, Wet op de Archeologische Monumentenzorg 2007 (WAMz), Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.2), Wet op de ruimtelijke ordening (Wro), Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo), provinciaal beleid en gemeentelijk beleid.

Het archeologisch bureauonderzoek richt zich op archeologische bronnen als de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW), de Archeologische Monumentenkaart (AMK), de archeologische database Archis2 van de Rijksdienst voor het Culturele Erfgoed (RCE), het provinciaal beleid en het gemeentelijk beleid. Ook wordt gebruik gemaakt van de topografische kaart, de geomorfologische kaart, de hoogtekartaal (AHN) en de bodemkaart. Ten slotte is historisch kaartmateriaal gebruikt om de bestemming van het plangebied in het verleden vast te stellen.

Landschap

Het Twentekanaal doorsnijdt veelal het typische kampenlandschap, nog goed zichtbaar in deze tijd als typisch cultuurlandschap. Dit landschap wordt gekenmerkt door vlakken, terrassen, lage ruggen en heuvels en welvingen. Deze hoogteverschillen zijn in de ijsstijden maar ook in de laatste eeuwen ontstaan door gebruik van de gronden. Voornamelijk in de laagten tussen de stuwwallen is het kampenlandschap herkenbaar. Er ontstond een bont patroon van omwalde akkertjes en weilanden. De graskampen lagen bij de beekjes, en als deze er niet waren aan de rand van de es. In dit laatste geval werden dit maten of meten genoemd, welke nog regelmatig op de topografische kaart terug te vinden is. Voornamelijk op de gronden van landgoed Twickel zijn deze structuren nog duidelijk zichtbaar. Twickel is het grootste landgoed in de regio waar de landschappelijke structuren van de kampenlandschappen nog zichtbaar zijn. Het Twentekanaal loopt dwars door het landgoed heen. De zwaairom dus ook.

Bij de verruiming van de zwaairom sneuvelt een houtwallepje van elzenopschot. Dit houtwallepje fungeert als geleidingsroutes voor de vleermuizen, evenals de eikenbomenrij achter dit houtwallepje. Bij de verruiming van de zwaairom is het vanuit landschappelijk oogpunt gewenst dat waardevolle solitaire eiken behouden blijven, de aanwezige eikenlaan versterkt (en dus aangevuld) wordt en er extra bosschages op de dijk bijgeplant worden.

Daarnaast is de kade op dit moment toegankelijk en in gebruik als wandelpad. Bij de verruiming is het vanuit deze toegankelijkheid (en routing) belangrijk dat de kade goed begaanbaar blijft.

Cultuurhistorie

Op de historische kaart is te zien dat de locatie van de zwaairom deels bestaat uit nog onontgonnen grond en deels bestaat uit landbouwgrond. De typische Twentse kamerstructuur is duidelijk zichtbaar op de historische kaart.

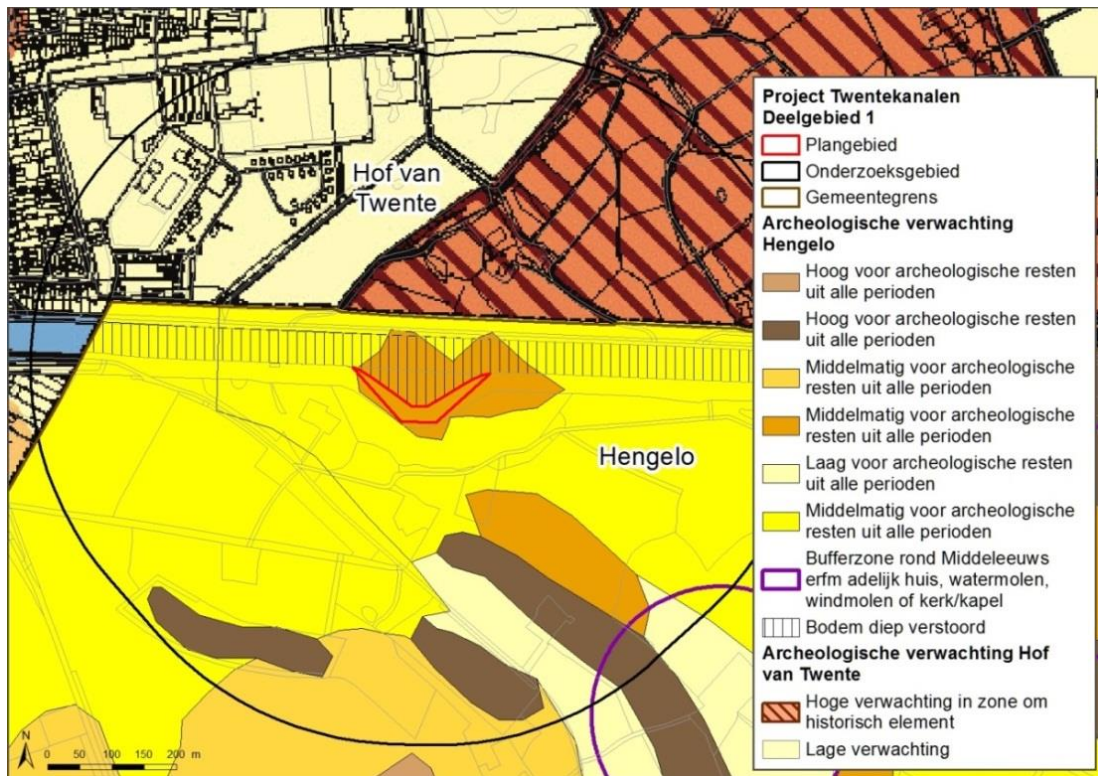

Afbeelding 12 Cultuurhistorische waardenkaart

Uit afbeelding 12 blijkt dat er zich in en nabij het plangebied geen cultuurhistorisch waardevolle objecten bevinden.

Archeologie

Op de archeologische verwachtingskaart van de gemeente Hengelo (zie afbeelding 13) ligt de zwaaiком in een zone met een middelmatige archeologische verwachting voor archeologische resten uit alle perioden. Deze verwachting is gerelateerd aan de ligging van het deelgebied in een zone met hoge zwarte enkeerdgronden.

Afbeelding 13 Zwaaiком Delden, gemeentelijke archeologische verwachting

Binnen het plangebied van de zwaaiком Delden bevinden zich geen vondstmeldingen en waarnemingen. Wanneer archeologische vondsten worden aangetroffen, kunnen deze worden aangemeld bij de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed. Deze meldingen worden geregistreerd in Archis II als zogenaamde vondstmeldingen. Wanneer een vondstmelding gecontroleerd is, wordt deze opgewaarderd tot een waarneming.

Conclusie

De voorgenomen activiteiten hebben geen (negatief) effect op waardevolle landschappelijke of cultuurhistorische waarden. Wat betreft archeologie geldt dat op basis van de verwachtingenkaart geconcludeerd kan worden dat de verwachte ingrepen zich niet buiten de oorspronkelijke kade van het Twentekanaal begeven. Het risico dat hier archeologische resten zullen worden verstoord, is derhalve klein te noemen.

3.2.3 BODEM

Het Besluit bodemkwaliteit geeft algemene regels voor het nuttig toepassen van grond en baggerspecie in of op de bodem of oever van oppervlaktewaterlichamen en op of in landbodems. Het Besluit bodemkwaliteit geeft het Bevoegd Gezag de mogelijkheid om voor een gebied specifiek bodembeleid vast te stellen, in de vorm van gebied specifieke maximale waarden.

Voor een goede ruimtelijke onderbouwing dient (volgens het Besluit bodemkwaliteit) inzicht te bestaan in de bodemkwaliteit ten einde de geschiktheid van de beoogde (nieuwe) bestemming te kunnen aantonen, alsmede de consequenties voor de uitvoerbaarheid van het plan te kunnen beoordelen. Bij een bestemmingswijziging is het van belang dat de bodemkwaliteit geschikt is voor de beoogde bestemming en de daarin toegestane gebruiksvormen. Een optimale afstemming tussen bodemkwaliteit en functie is belangrijk om het opleggen van gebruikbeperkingen te voorkomen.

Om te toetsen in hoeverre de huidige bodemkwaliteit geschikt is voor de beoogde bestemming, is een bodemonderzoek uitgevoerd, voorafgegaan door een vooronderzoek. Dit vooronderzoek wordt uitgevoerd conform NEN 5725 (Strategie voor het uitvoeren van vooronderzoek bij verkennend, en nader onderzoek, Nederlands Normalisatie-instituut, 2009).

Aansluitend op het vooronderzoek is voor de hele locatie ook een verkennend milieukundig bodemonderzoek uitgevoerd. Tevens is voor de aanwezige waterpartijen een waterbodemonderzoek uitgevoerd.

Resultaten uitgevoerd onderzoek

In de huidige situatie zijn er houten damwanden in de oever aangebracht. Deze worden verwijderd en hiervoor in de plaats komt een beschermd talud met schanskorfmattressen. Hiervoor wordt een deel van de oever/het land direct achter de huidige zwaairom vergraven. De bodemsituatie ter plaatse is beoordeeld aan de hand van informatie afkomstig uit de volgende rapporten (respectievelijk opgenomen als bijlagen 9.1 en 9.2):

- CSO, Twentekanalen (fase 2) Vooronderzoek, kenmerk 13M1100.R002.RP.GL, d.d. 3 september 2013;
- ARCADIS, Historisch onderzoek verruiming Twentekanalen, kenmerk C03021.000207.00113, d.d. 18 april 2014;

Op basis van historisch onderzoek geldt dat er binnen het plangebied geen (ernstige) bodemverontreinigingen verwacht worden. Het resultaat van het uitgevoerde bodemonderzoek (opgenomen als bijlage 9.3) bevestigt deze aanname: de bodem (boven- en ondergrond) zijn niet verontreinigd met de geanalyseerde parameters. De gepresenteerde resultaten worden representatief bevonden voor de gehele onderzoekslocatie.

Dit wordt onderstreept door de bodemkwaliteitskaart die in opdracht van de gemeente Hengelo is opgesteld: de locatie valt binnen de zone "buitengebied" met een verwachte bodemkwaliteit die "schoon" is.

Afbeelding 14 Uitsnede en resultaten bodemonderzoek (groen betekent niet verontreinigd)

Conclusie

De milieuhygiënische bodemkwaliteit vormt geen belemmering ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.4 WATER

Voor een gedetailleerde beschrijving van de Watertoets wordt verwezen naar hoofdstukken 2 en 3 van het Effectendossier, opgenomen in bijlage 5.

Waterkwaliteit

Ter plaatse van de nog af te graven grond voor de te verruimen zwaairom bevindt zich vanzelfsprekend momenteel geen water. In algemene zin wordt wel opgemerkt dat, als gevolg van de verruiming van de Twentekanaal, er sprake zal zijn van een lichte verbetering wanneer sterk verontreinigd slib uit het kanaal wordt verwijderd en wanneer natuurvriendelijke oevers worden aangelegd. Door te baggeren worden nutriënten die in het slib zitten, uit het watersysteem verwijderd. Met het verwijderen van het slib is er ook minder bodemmateriaal dat opwervelt en het water vertroebelt.

Waterkwantiteit

De verruiming van de zwaairom, alsmede de gehele verruiming van de Twentekanaal, is niet van invloed op de (gereguleerde) waterstand in het kanaal, deze blijft ongewijzigd ten opzichte van de huidige situatie. Na het bereiken van de gewenste diepte van de zwaairom, zal deze worden afgedicht met een laag van circa 20 cm kleislurry, opdat de hydraulische weerstand van de waterbodem gelijk is aan die van de rest van het kanaal (na uitvoering van de verruiming).

Uitgangspunt voor het ontwerp is hierbij dat er netto geen verslechtering optreedt in de geohydrologische situatie voor de regio ten opzichte van de huidige situatie.

Conclusie

Uit de watertoets blijkt dat het aspect water geen belemmering vormt voor de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.5 GELUID

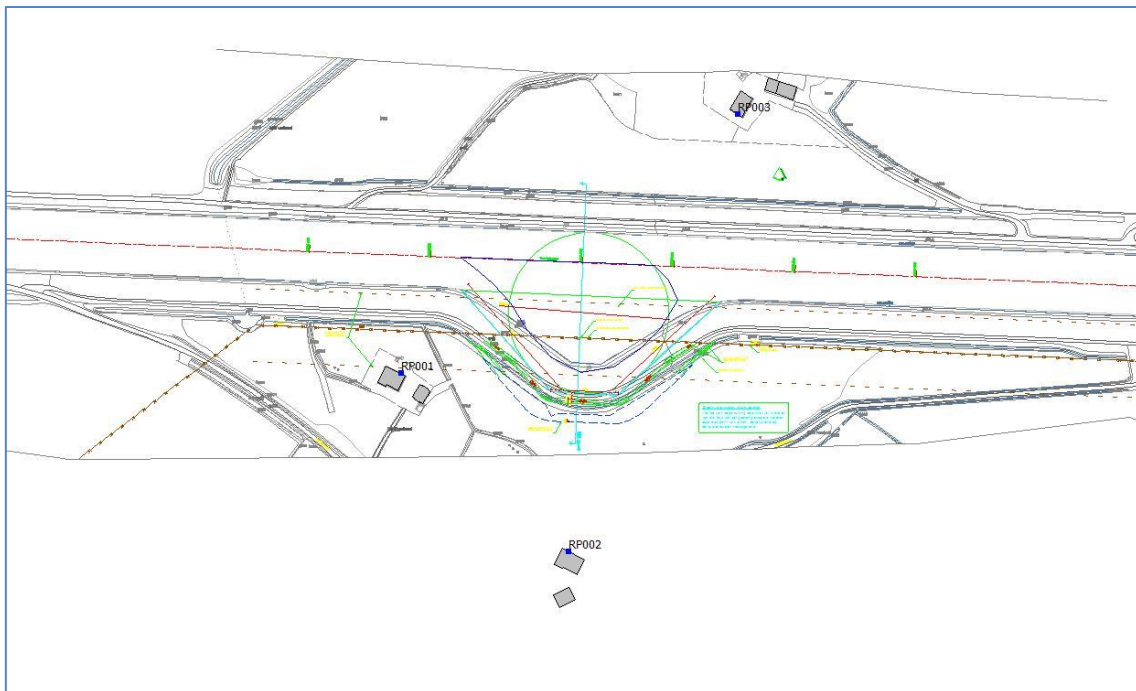
Als onderdeel van de ruimtelijke onderbouwing voor deze activiteiten, is het effect op de geluidsbelasting op nabijgelegen woningen in voorliggend akoestisch onderzoek onderzocht inzichtelijk gemaakt. De memo van het akoestisch onderzoek is opgenomen als bijlage 6.

Voor scheepvaartlawaaï bestaan er geen geluidsnormen ter plaatse van geluidsgevoelige bestemmingen. Voor de toetsing van de zwaairom Delden, Hengelo, is wel aansluiting gezocht bij het geluidsbeleid van de gemeente Hengelo, waarin zowel ambitie- als plafondwaarden opgenomen voor verschillende gebiedstyperingen. Het optredende geluidsniveau vanwege manoeuvrerende schepen in de zwaairom is vergeleken met de ambitie- en plafondwaarde voor industrielawaai en wegverkeerslawaaï.

Gelet op het feit dat de zwaairom circa 130 meter in diameter wordt en het maatgevende schip 110 meter lang is, zal in de praktijk (zeker bij wind) zeer voorzichtig gemanoeuvreed worden. De motoren van het schip draaien dan hooguit op halve kracht, om wat 'reserve' te hebben voor het opvangen van zijwind, of boeggolven van passerende schepen. In dergelijke gevallen draait een schip feitelijk om zijn as, en legt het niet de route af zoals die (worst-case) is opgenomen in het rekenmodel. De motoren van het schip opereren tijdens manoeuvreren op een gelijkblijvend lager vermogen. Er is zodoende geen sprake van een toename in piekniveaus.

Het bronvermogen van een schip tijdens draaien ligt naar verwachting rond de 100 [dB(A)], dat is significant lager dan tijdens normale vaart, de 110 [dB(A)] waarmee gerekend is. Er is zodoende ook geen sprake van een toename in cumulatieve effecten ten opzichte van de huidige situatie.

Op basis hiervan is de geluidstoename bij de dichtbijgelegen woningen berekend, zoals weergegeven in afbeelding 15.

Afbeelding 15 Positie rekenpunten zwaairom Delden (RP001 t/m RP003)

Industrielawaai

Uit tabel 6 blijkt dat op de beoordelingspunten bij de Nijhuisbinnenweg 1 en Kanaaldijk 44 (RP001 en 003) reeds in de autonome situatie niet aan de ambitiewaarde wordt voldaan, maar wel aan de plafondwaarde. Dit is ook het geval na de voorgenomen verruiming, hierin treedt dus geen verandering op. Ter plaatse van het Oelerschoolpad 2) wordt door de verruiming de ambitiewaarde juist overschreden, maar wordt wel voldaan aan de plafondwaarde.

Wegverkeerslawaaï

Op de beoordelingspunten bij de Oelerschoolpad 2 en Kanaaldijk 44 (RP002 en 003) blijkt zowel in de autonome situatie als in de plansituatie te worden voldaan aan de ambitiewaarde (43 dB) en plafondwaarde (53 dB). Ter plaatse van de Nijhuisbinnenweg 1 (RP001) wordt na de voorgenomen verruiming de ambitiewaarde juist overschreden, maar wordt wel aan de plafondwaarde voldaan.

Beoordeling

Uit de berekeningsresultaten blijkt dat de verruiming, en daarmee de afstand tussen de zwaairom en dichtstbijzijnde woningen, leidt tot een lichte toename van 1 tot maximaal 2 dB(A) op de beoordelingspunten. Voor twee beoordelingspunten wordt als gevolg van de verruiming de ambitiewaarde voor geluid met 1 dB overschreden maar wordt op alle punten aan de plafondwaarde voldaan.

Gelet op deze lichte geluidstoename, 1 dB is ruwweg het kleinste intensiteitsverschil dat waarneembaar is voor een mens, is er geen aanleiding om onaanvaardbare geluidshinder te verwachten als gevolg van de verruiming. Er is geen sprake van een toename in piekniveaus of cumulatieve effecten. Derhalve wordt de geluidsbelasting vanwege manoeuvrerende schepen acceptabel geacht.

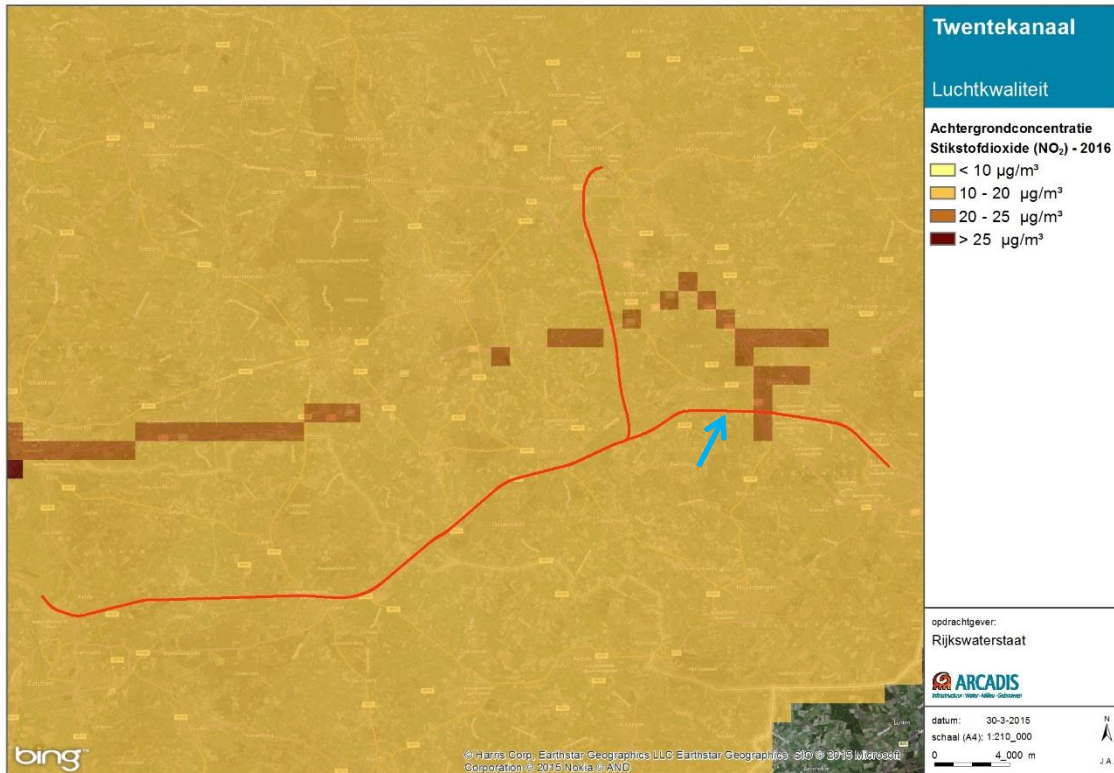
Conclusie geluid

Het aspect geluid levert geen belemmering op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.6 LUCHTKWALITEIT

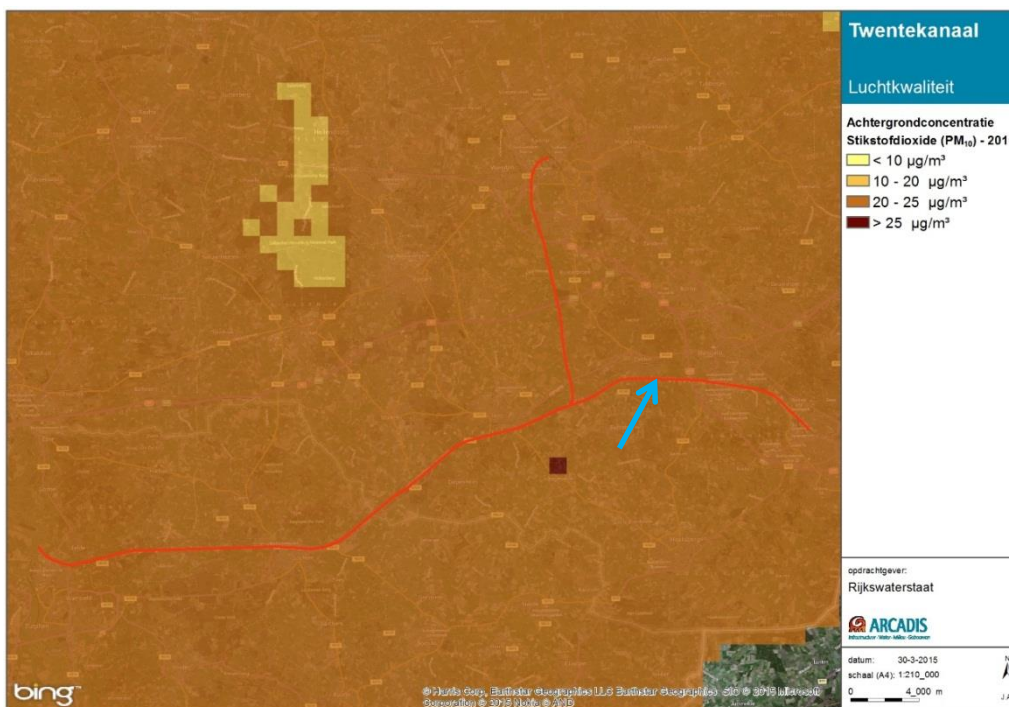
Voor het aspect luchtkwaliteit zijn de maatgevende luchtverontreinigende stoffen stikstofdioxide (NO₂) en fijn stof (PM₁₀). Voor deze componenten geldt dat de achtergrondconcentraties in Nederland vaak dicht tegen de grenswaarden aan kunnen liggen. Op basis van de scheepvaartprognoses worden voor NO₂ en PM₁₀ totale emissies berekend voor een aantal trajecten. Hierbij wordt onderscheid gemaakt per traject in vaarintensiteit, type vaarweg, scheepstype, beladingsgraad en de vaarrichting.

Door het verdiepen en verruimen van de Twentekanalen zal de beladingsgraad van bulkschepen toenemen. Na de planrealisatie zal de beladingsgraad van schepen in klasse IV en Va beter worden benut. Er is dus niet zozeer sprake van een toename in schepen, als wel in omvang goederen. De beladingsgraad van de containerschepen zal niet wijzigen ten opzichte van de autonome situatie. Derhalve heeft dit onderzoek alleen betrekking op de bulkschepen. Onderhavige informatie is afkomstig van de m.e.r.-beoordeling, opgenomen als bijlage 7.

Afbeelding 16 Concentraties NOx, ligging zwaairom indicatief aangegeven

Direct langs het Twentekanaal bedraagt de achtergrondconcentratie NO₂ nergens meer dan 21 µg/m³. Ten noordwesten van het Twentekanaal ligt op circa 6,5 km een locatie waar de achtergrondconcentratie circa 25,1 µg/m³ bedraagt. Alle achtergrondconcentraties in de huidige situatie nabij het plangebied liggen ver onder de grenswaarde van 40 µg/m³ voor de jaargemiddelde concentratie NO₂.

Afbeelding 17 Concentraties PM10, ligging zwaairom indicatief aangegeven

In de huidige situatie liggen de achtergrondconcentraties PM₁₀ direct langs het Twentekanaal niet hoger dan 22 µg/m³. Op circa 2,4 km naar het zuiden vanaf het Twentekanaal is er één locatie waar de achtergrondconcentratie meer dan 25 µg/m³ bedraagt, de concentratie is hier 25,04 µg/m³. Alle achtergrondconcentraties in de huidige situatie nabij het plangebied liggen ver onder de grenswaarde van 40 µg/m³ voor de jaargemiddelde concentratie PM¹⁰.

Conclusie

Omdat uit de emissieberekeningen blijkt dat als gevolg van een afname in scheepvaart intensiteiten, de emissies NO₂ en PM₁₀ in de plansituatie afnemen. Deze afname in emissies treedt op alle vaarroutes op en wordt voornamelijk veroorzaakt door een afname in schepen in de CEMT-klassen IV en Va in de gebruiksfase. Doordat de emissies afnemen zal ook de bijdrage aan de concentraties NO₂ en PM₁₀ afnemen.

Voor het aspecten luchtkwaliteit kan zodoende worden geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn voor de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.7 VERKEER

Scheepvaart

De verruimde zwaaiком draagt bij aan een veilige situatie voor het toekomstig scheepvaartverkeer.

Wegverkeer

De verruiming van de zwaaiком levert in de toekomstige situatie geen effecten op de situatie voor het wegverkeer. Zichtlijnen blijven behouden.

Parallel aan de huidige zwaaiком is een schouwpad aanwezig. Deze sluit westelijk van de zwaaiком aan op de Oelersteeg en oostelijk op de Vöckersweg (zie afbeelding 18). Gedurende de werkzaamheden zal dit pad tijdelijk niet volledig toegankelijk zijn. Nadat de verruiming van de zwaaiком is voltooid, inclusief aanleg nieuw schouwpad, is er weer volledige doorgang mogelijk.

Afbeelding 18 Locatie schouwpad parallel aan huidige zwaaiком

Conclusie

Het aspect verkeer levert geen belemmering op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.8 EXTERNE VEILIGHEID

Het Twentekanaal is een vaarweg waar incidenteel transport van gevaarlijke stoffen plaatsvindt (één schip per dag of minder). Het Twentekanaal is geen aangewezen route onder het Basisnet Water.

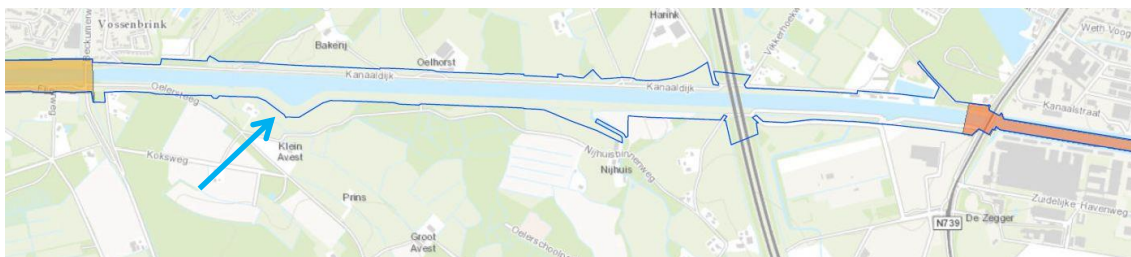
De bevaarbaarheidsklasse in het gehele pand Delden-Hengelo verandert in de toekomstige situatie van klasse IV naar Va. Op basis van de uitkomsten van risicoberekeningen voor de jaren 2013 en 2023 leidt de aanpassing van het Twentekanaal niet tot externe veiligheidsrisico's en dus ook niet tot een toename van externe veiligheidsrisico's. Er is in de huidige, autonome en toekomstige situatie geen PR10-6 contour (plaatsgebonden risico) voorzien voor de vaarwegdelen van het Twentekanaal. Daarmee voldoen de onderzochte vaarwegdelen aan de grens- en richtwaarde van het plaatsgebonden risico zoals vermeld in artikel 41 van de Beleidsregels EV-beoordeling tracébesluiten. Aangezien het groepsrisico in de huidige, autonome en toekomstige situatie niet aanwezig is (nihil), hoeft geen verdere verantwoording van het risico plaats te vinden.

Conclusie

Het aspect externe veiligheid levert geen belemmering op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.9 CONVENTIONELE EXPLOSIEVEN

Uit bureauonderzoek (Bombs Away, Rapportage actualisatie OCE-onderzoeken Twentekanalen Fase 2, kenmerk 13P035, d.d. 15 april 2014) blijkt dat het deel van de Twentekanalen waar zich de te verruimen zwaairom bevindt, niet verdacht is op de aanwezigheid van conventionele explosieven. In afbeelding 19 is een uitsnede van het rapport opgenomen.

Afbeelding 19 Verdachte gebieden NGE

Legenda	
Rijks eigendom	
	924719 m2
Verdacht PRA Twentekanaal (Saricon, 2012)	
totaal: 429791 m2	
	Verdacht op afwerpmunitie
	Verdacht op geschutsmunitie
	Verdacht op dumpmunitie
	Niet verdacht

Afbeelding 20 Legenda kaart verdachte gebieden NGE

Conclusie

Het aspect 'conventionele explosieven' levert geen belemmering op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.10 LICHT EN ZICHT

Licht

Door het verdiepen en verruimen van de Twentekanalen zal de beladingsgraad van bulkschepen toenemen. Na de planrealisatie zal de beladingsgraad van schepen in klasse IV en Va beter worden benut.

Het aantal schepen in klasse IV en Va neemt daardoor in de plansituatie af ten opzichte van de autonome ontwikkeling vanwege de hogere beladingsgraad na de planrealisatie. Ook zullen de schepen hierdoor dieper liggen, met verminderde lichthinder tot gevolg.

Ter plaatse van de te verruimen zwaairom bestaat de mogelijkheid dat het licht richting wal wordt geschoten. Echter, is dit in de huidige situatie ook al het geval, en zal er in de toekomstige situatie minder scheepvaart plaatsvinden. Dit heeft een verminderde lichthinder tot gevolg.

Zicht

Het beeld vanuit de boerderijen op de locatie van de zwaairom, zal wijzigen. Om te voorkomen dat het landschap te open wordt, wordt de nieuwe zwaairom met nieuwe houtopstanden landschappelijk inpasbaar gemaakt. Waar mogelijk wordt hierbij aangesloten op de natuurontwikkeling rondom de Doorbraak, ten zuiden van de nieuwe zwaairom.

Conclusie

De aspecten licht en zicht leveren geen belemmering op ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling.

3.2.11 M.E.R.-BEOORDELING

Voor de effectbeschrijving van onderhavige ruimtelijke onderbouwing is voor bepaalde aspecten reeds verwezen naar en geciteerd uit de m.e.r.-beoordeling, die als onderdeel van het gehele project 'Verruiming Twentekanalen' is opgesteld. Hieronder is de conclusie van die beoordeling overgenomen.

Het Twentekanaal is een belangrijke vervoersader van en naar Twente. Om dit zo te houden, moet een aantal knelpunten opgelost worden. Voor de economische ontwikkeling van de regio Twente is het belangrijk dat grotere schepen de havens in Hengelo, Enschede en Almelo kunnen bereiken. Daarnaast moet er een oplossing worden gevonden voor de te lange wachttijden voor schepen bij Sluis Eefde, de belangrijkste toegang tot het kanaal.

Gelet op de bevindingen wordt geconcludeerd dat de verruiming van de Twentekanalen (fase 2) geen belangrijke nadelige gevolgen voor het milieu met zich meebrengt. Wanneer er geen 'belangrijke nadelige gevolgen' zijn voor het milieu is het conform de wetgeving en de vigerende praktijk niet nodig om een volledige m.e.r.-procedure te doorlopen. Uit de uitgevoerde analyse blijkt dat er geen relevante effecten zijn die het doorlopen van de m.e.r.-procedure zinvol maken. Gelet op het 'nee, tenzij'-principe kan het bevoegd gezag er toe besluiten om af te zien van het opstellen van een MER.

Conclusie

Voor het aspect MER kan worden geconcludeerd dat er geen belemmeringen zijn ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling, als onderdeel van de gehele Verruiming Twentekanalen.

4

Uitvoerbaarheid

4.1 MAATSCHAPPELIJKE UITVOERBAARHEID

De maatschappelijke uitvoerbaarheid ten aanzien van de verruiming van de zwaairom Delden dient beschouwd te worden als onderdeel van de verruiming van de Twentekanalen als geheel. Hierover is jarenlang overleg gevoerd tussen de stakeholders. In het uiteindelijk ontwerp is aantoonbaar rekening gehouden met de verschillende klant-eispecificaties. De verruiming levert een impuls voor de regio op gebied van verkeer, vervoer en werkgelegenheid. Het beter benutten van vervoersmogelijkheden over water, levert tevens een ontlasting op van het vervoer over de weg.

4.2 ECONOMISCHE UITVOERBAARHEID

De kosten voor de uitvoering van het project worden gedragen door Rijkswaterstaat, die hiervoor reeds budget heeft gereserveerd.

5

Conclusie

Als onderdeel van de verruiming van de Twentekanalen, wordt een bestaande zwaaiком bij Delden verruimd, opdat de grotere schepen die hier in de toekomstige situatie zullen varen, kunnen omdraaien. De zwaaiком bevindt zich ten zuidoosten van Delden, gemeente Hengelo. Daarnaast wordt, tussen de Loofrietbrug (A35) en Oelerbrug een deel van de bestaande damwandconstructie vervangen door schanskorfmattressen die, vanwege de oever onder talud, overlap vertonen met de aangrenzende gronden.

De voorgenomen ontwikkeling is strijdig met het vigerende bestemmingsplan. Op de betreffende plek rusten momenteel (deels) de bestemmingen verkeer, agrarisch en groen. Deze bestemmingen laten permanent wateroppervlak als functie op zich niet toe.

Voorts is voor elk relevant milieuaspect vastgesteld dat er geen sprake is van belemmeringen ten aanzien van de voorgenomen ontwikkeling. Door het naleven van het ecologisch werkprotocol wordt onaanvaardbare schade aan beschermde plant- of diersoorten voorkomen. Enkel vanwege de beschermde status van bittervoorn en modderkruiper, is een ontheffing Flora- en Fauna noodzakelijk. Tevens is de maatschappelijke en economische haalbaarheid van het plan positief beoordeeld.

Bijlage 1   Ontwerp zwaaiikom

Zie aparte bijlage 'Bijlage 1 - Ontwerp zwaaiikom Delden'.

Bijlage 2

Maatregelenkaart Pand Delden - Hengelo

Zie aparte bijlage 'Bijlage 2 - Maatregelenkaart', blad 2 t/m 4.

Bijlage 3

Deelrapport Flora, fauna en EHS

Zie aparte bijlagen:

- Bijlage 3.1 - Deelrapport_Flora, fauna en EHS (077726286-B).
- Bijlage 3.2 - Ecologisch werkprotocol FFwet (077971802-C).

Bijlage 4

Integraal afwegingskader landschap, historie en archeologie

Zie aparte bijlage 'Bijlage 4 - Integraal afwegingskader landschap-historie-archeologie (077740476-E)'.

Bijlage 5 Effectendossier

Zie aparte bijlage 'Bijlage 5 - Effectendossier (077797132-C)'.

Bijlage 6

Deelrapport akoestisch onderzoek

Zie aparte bijlage 'Bijlage 6 - Akoestisch onderzoek zwaairommen'.

Bijlage 7 M.e.r. beoordeling

Zie aparte bijlage 'Bijlage 7 - M.e.r.-beoordeling'.

Bijlage 8 Projectplan Waterwet

Zie aparte bijlage 'Bijlage 8 - Projectplan Waterwet pand Delden - Hengelo'.

Bijlage 9

Rapportages (water)bodemonderzoeken

Zie aparte bijlagen:

- Bijlage 9.1 - Bodem CSO.
- Bijlage 9.2 - HO Bodem Arcadis.
- Bijlage 9.3 – Verkennend (water)bodemonderzoek DH

Colofon

PLANUITWERKING EN VOORBEREIDING REALISATIE TWENTEKANALEN 2E FASE

RUIMTELIJKE ONDERBOUWING VERRUIMEN ZWAAIKOM DELLEN EN TOEPASSEN NIEUWE OEVERBESCHOEIING

OPDRACHTGEVER:

Rijkswaterstaat Dienst Oost-Nederland

STATUS:

Vrijgegeven

AUTEUR:

Wouter Nijhof

GECONTROLEERD DOOR:

Frank Gierman, Ard van Eck, Aletta Lüchtenborg

VRIJGEGEVEN DOOR:

Steeff van Baalen

22 maart 2016

078314728:F

ARCADIS NEDERLAND BV

Lichtenauerlaan 100

Postbus 4205

3006 AE Rotterdam

Tel 010 2532 222

Fax 010 2532 194

www.arcadis.nl

Handelsregister 09036504

©ARCADIS. Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitzonderingen door de wet gesteld, mag zonder schriftelijke toestemming van de rechthebbenden niets uit dit document worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale reproductie of anderszins.

Behandelaanbod

Onderwerp	Definitief besluit toetreden sociale zaken Haaksbergen tot uitvoeringsorganisatie Borne Hengelo		
Zaaknummer	2026051	Portefeuillehouder	Mariska ten Heuw
Historie	<p>Reeds op 23 september 2014 hebben de colleges van Borne, Hengelo en Haaksbergen de intentie uitgesproken om samen te gaan werken op het gebied van Sociale Zaken. Hengelo en Borne zijn reeds begonnen met de uitvoeringsorganisatie, Haaksbergen wenst nu ook daadwerkelijk toe te treden. De huidige constructie, een gemeenschappelijke regeling obv een centrumgemeente constructie, blijft bestaan. De tekst van de GR is hierop aangepast.</p>		
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	<p>Haaksbergen sluit aan bij de bestaande werkprocessen en door de toetreding ontstaat er schaalvergroting dat moet leiden tot efficiency en lagere kosten.</p> <p>Aan de gemeenteraad van Hengelo wordt gevraagd om</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kennis te nemen van de wijzigingen in de GR en, - Vervolgens in te stemmen met de toetreding van sociale zaken van de gemeente Haaksbergen tot de uitvoeringsorganisatie Borne - Hengelo. 		
Raad	22 juni 2016		
Doel van de sessie	Besluitvorming		
Behandeladvies	Het presidium wordt geadviseerd om het voorstel tot toetreding van de Gemeente Haaksbergen tot de uitvoeringsorganisaties sociale zaken Borne en Hengelo, direct te agenderen voor besluitvorming in de raadsvergadering.		
Spreekrecht publiek	nee		

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2026051	Wermelink, Sandrine	SOC-JZB	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
Definitief besluit toetreden sociale zaken Haaksbergen tot uitvoeringsorganisatie Borne Hengelo			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELO BESLUIT:

Toestemming geven voor de wijziging van de GR Borne Hengelo in de GR Borne Haaksbergen Hengelo.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

Het college van B&W van Hengelo doet het voorstel aan de gemeenteraad om sociale zaken van de gemeente Haaksbergen te laten aansluiten bij de bestaande uitvoeringsorganisatie sociale zaken Borne-Hengelo.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELO,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2026051	Wermelink, Sandrine	SOC-JZB	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
Definitief besluit toetreden sociale zaken Haaksbergen tot uitvoeringsorganisatie Borne Hengelo			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Op 23 september 2014 hebben de colleges van Borne, Haaksbergen en Hengelo de intentie uitgesproken om samen te gaan werken op het gebied van sociale zaken. Deze intentie heeft ertoe geleid dat college en raad van de gemeente Haaksbergen een principe besluit hebben genomen tot toetreding van de GR uitvoeringsorganisatie sociale zaken Borne-Hengelo. De reeds bestaande uitvoeringsorganisatie is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet, IOAW en IOAZ.

Dit besluit is door middel van een brief van het college van Haaksbergen bevestigd op 9 februari 2016. Hiertoe is door Haaksbergen een business case opgesteld die als bijlage aan dit voorstel is toegevoegd. De urgentie tot toetreden ligt voornamelijk bij Haaksbergen. Zij zijn aangekomen op het punt dat er twee keuzes waren n.l. investeren in een hun eigen organisatie of toe te treden tot de reeds bestaande uitvoeringsorganisatie sociale zaken Borne-Hengelo. Aangezien Haaksbergen eerder de keuze heeft gemaakt om regie gemeente te willen worden en niet meer alle taken zelf hoeft uit te voeren, heeft ze voor de laatste optie gekozen.

Op 26 april 2016 hebben de colleges van Haaksbergen en Hengelo een voorgenomen besluit genomen en een adviesaanvraag voorgelegd aan de ondernemingsraad. Het advies van de ondernemingsraad heeft niet geleid tot wijzigingen in het besluit.

Op 31 mei 2016 heeft uw college, onder voorbehoud van instemming van uw raad, een definitief besluit genomen om sociale zaken Haaksbergen te laten toetreden tot uitvoeringsorganisatie Borne Hengelo.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

Argumenten

Haaksbergen heeft de keuze gemaakt om toe te groeien naar een regie gemeente die niet meer alle taken zelf hoeft uit te voeren. Door ontwikkelingen in het sociaal domein en nieuwe wet- en regelgeving wordt de inhoudelijke opgave voor Haaksbergen steeds complexer. Sociale zaken in Haaksbergen stond voor de keuze om of zelf te investeren in haar eigen sociale dienst of de samenwerking te zoeken in de regio. In het principebesluit en de intentieverklaring heeft Haaksbergen reeds uitgesproken aan te willen sluiten bij de uitvoeringsorganisatie Borne-Hengelo. Aangezien er al sinds 1 januari 2015 wordt samen gewerkt op het gebied van arbeidsmarktbeleid op het werkplein Twente locatie de Gieterij, is deze toetreding een logische stap. Voor lokale dienstverlening kan de Haaksbergse burger terecht in de "Noaberpoort", die de toegangsfunctie voor het sociaal domein vervult. Voor vragen en ondersteuning, op het gebied van sociale zaken, is er twee keer per week een spreekuur dat wordt bemenst door klantmanagers van sociale zaken.

Door toetreding van Haaksbergen blijft de huidige juridische constructie, GR op basis van centrumgemeente constructie, bestaan. De GR tekst is hiervoor aangepast. Voorts is er een mandaatbesluit en een dienstverleningsovereenkomst opgesteld. Alle stukken zijn nog in concept, aangezien de archief paragraaf nog moet worden aangepast. Deze stukken zijn ter kennisname als bijlage toegevoegd aan deze rapportage.

Hierbij moet worden opgemerkt dat het college van Borne aangeeft dat er bij een volgende toetreder, in principe een nieuwe gemeenschappelijke regeling moet worden opgesteld en de centrumgemeenteconstructie wordt beëindigd.

Haaksbergen sluit aan bij de bestaande werkprocessen en op grond van de Participatiewet, is het beleid destijds al zoveel mogelijk regionaal afgestemd. Wel zijn er verschillen op het gebied van bijzondere bijstand en minimabeleid.

Met de toetreding ontstaat er schaalvergroting waardoor de uitvoeringsorganisatie grotere efficiency kan bereiken. Dit moet uiteindelijk leiden tot lagere kosten.

Risico's

Door toetreding moet de uitvoeringsorganisatie rekening houden met 3 gemeenten. Dat betekent dat er zowel ambtelijk als bestuurlijk vroegtijdig en structureel overleg plaats vindt. Vanuit de

uitvoeringsorganisatie alsook vanuit de gemeente Haaksbergen, wordt een accounthouder aangewezen die de verbindende schakel is tussen beide organisaties.

De uitvoeringsorganisatie neemt personeel van de gemeente Haaksbergen over, op functies die nodig zijn om het over te dragen werk uit te voeren.

Medewerkers die overkomen beschikken over de kwaliteit die de uitvoeringsorganisatie vraagt. Er komen minder mensen over dan nodig zijn voor het uitvoeren van de taken. Dat geeft de uitvoeringsorganisatie flexibiliteit.

In de toekomst kunnen partijen uittreden uit de GR. De gemeente Hengelo heeft hieraan zoveel voorwaarden gesteld dat het op korte termijn geen risico loopt.

Hiermee zijn de risico's beheersbaar.

Communicatie

Openbaar.

BESPREEK- EN BESLIJSPUNTEN

Wij vragen uw raad kennis te nemen van en in te stemmen met de voorgestelde wijzigingen in de GR Borne Haaksbergen Hengelo.

FINANCIËLE ASPECTEN

In overleg met Haaksbergen en uitgaande van de ervaringen van de huidige uitvoeringsorganisatie is een formatiescan opgesteld voor de uitbreiding van formatie. Deze heeft geleid tot een uitzetting van 13,9 fte voor diverse functies binnen de nieuwe sociale dienst. Deze uitzetting is vertaald in een aangepaste begroting van de kostenplaats SMS. De uitzetting van de loonsom inclusief overhead leidt tot een verhoging van de lasten van ca. € 1,458 mln.; op basis van het verwachte klantenaantal Haaksbergen (379) zou dit betekenen een bedrag per klant van € 3.849, een bedrag dat nagenoeg overeenkomt met de bijdrage per klant van de gemeente Borne (€ 3.860). Borne houdt in haar begroting ook rekening met dit bedrag per klant.

De nieuwe begroting van de SMS geeft als uitkomst een bedrag per klant van € 3.793. Oorzaken zijn o.a. de doorgevoerde bezuinigingen en de relatief sterkere stijging van het totaal aantal klanten ten opzichte van de stijging van de lasten.

De gemeente Haaksbergen wordt de eerstkomende jaren geconfronteerd met desintegratiekosten omdat een deel van de formatie de gemeente verlaat. In totaal betreft het 10,7 fte; op basis van de geraamde overhead van € 39.000 per fte gaat het om een bedrag van € 417.300. Een deel van deze formatie is in dienst van de gemeente Haaksbergen en gaat mee naar de nieuwe uitvoeringsorganisatie (6,63 fte), de overige betreft extern ingehuurde formatie.

Er is voorgesteld om vanuit de uitvoeringsorganisatie bij te dragen in deze kosten, in de vorm van een regeling voor afbouw in drie jaar op basis van 60-40-20. Dit betekent dat voor de jaren 2017 t/m 2019 een aflopende bijdrage in beeld is van € 250.380 voor 2017, € 166.920 voor 2018 en € 83.460 voor 2019. Het voorstel is om vooralsnog het huidige bedrag per klant (€ 3.860) ook richting Haaksbergen te handhaven als bijdrage in de uitvoeringskosten. Het verschil met de uitkomst van de nieuwe begroting kostenplaats SMS (€ 3.793 per klant) ad € 67 kan worden ingezet ter dekking van de bijdrage in de desintegratiekosten. Mocht bij het opstellen van de begroting 2017 blijken dat de prijs per klant lager uitvalt, wordt voorgesteld dit bedrag in te zetten om versneld de desintegratiekosten af te bouwen. Een wijziging van de begroting van de gemeente Borne is met deze keuze niet nodig, terwijl Hengelo wel het verschil moet opnemen omdat wij het voordeel van de SMS al wel in de begroting hebben opgenomen. Het betreft hier een bedrag van € 154.100 (te weten 2.300 klanten à € 67). Dekking voor dit bedrag is aanwezig doordat een deel van de bijdrage Haaksbergen in de geraamde overhead niet volledig aangewend zal worden. Op deze wijze kan de toetreding van Haaksbergen incl. de bijdrage in de desintegratiekosten budgettair neutraal verlopen voor de huidige uitvoeringsorganisatie.

Dit voorstel is voorgelegd aan zowel de gemeente Haaksbergen als Borne. Voor Borne en Haaksbergen moet het duidelijk zijn dat verdere meevallers in de uitkomst van de kostenplaats SMS ten gunste dienen te komen van de deelnemende gemeenten in de vorm van een lager bedrag per klant.

Het voorstel is dan ook om de binnenkort op te stellen begroting 2017 van de kostenplaats SMS samen met de beide gemeenten te bespreken, waarna de uitkomst in de vorm van een bedrag per klant voor dat jaar vastgesteld kan worden (wel rekening houdend met de afbouw desintegratiekosten).

Hierbij moet in acht genomen worden dat de colleges van de 3 gemeenten de uitvoeringsorganisatie die

inspanningsverplichting hebben opgelegd om de prijs per cliënt jaarlijks te optimaliseren. Twee jaar na toetreding van Haaksbergen vindt er een evaluatie over de samenwerking plaats. Hiervoor wordt de methode die reeds is toegepast voor de evaluatie Borne-Hengelo gebruikt.

BIJLAGE(N)

Business case van Haaksbergen waarin de dienstverleningsovereenkomst en de gewijzigde GR als bijlage zijn opgenomen.

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Businesscase Toetreden Sociale Zaken Haaksbergen bij GR Borne-Hengelo

Projectgroep Businesscase SoZa
Haaksbergen, 24 mei 2016

Versiebeheer

Versie	Datum	Auteur	Samenvatting wijzigingen
0.4	14-3-2016	Projectgroep	Teksten afgestemd met gesprekspartners Hengelo
0.5	25-3-2016	Projectgroep	Redactieslag projectgroep
0.6	31-3-2016	Remco Bontenbal	Aanpassingen doorrekening Wijzigingen Sociaal Plan Opmerkingen Ambtelijke Stuurgroep Borne – Haaksbergen – Hengelo
0.7	7-4-2016	Remco Bontenbal	Opmerkingen MT Haaksbergen Aanvullingen Sociaal Plan Kosten verbeterede eigen uitvoering
0.8	14-4-2016	Remco Bontenbal	Opmerkingen medewerkers en uitkomst overleg met Hengelo
0.9	24-5-2016	Remco Bontenbal	Opmerkingen colleges Haaksbergen en Hengelo en OR Haaksbergen

Goedkeuring

Versie	Datum	Naam	Rol	Paraaf
0.5	25-3-2016	R. Coenders K. Boerrigter (Hengelo), G. den Thij (Borne)	Afdelingsmanager Ambtelijke SG	
0.6	5-4-2016	A.Nijhuis, M.Kragting, J. van der Windt, J.Renssen, R.Coenders	Stuurgroep/MT Haaksbergen	
0.7	12-4-2016	Direct betrokken medewerkers		
0.8	14-4-2016	R. Coenders	Afdelingsmanager	
0.9	22-5-2016	R. Coenders	Afdelingsmanager	

Samenvatting

Haaksbergen groeit toe naar een regiegemeente. Een regiegemeente voert niet automatisch alle taken zelf uit, maar zoekt naar een oplossing die het beste voor de inwoners is. Op het terrein van de Participatiewet zijn de complexiteit en financiële risico's dermate groot dat Haaksbergen een oplossing heeft gezocht om de (financiële) kwetsbaarheid voor dit taakveld te verkleinen.

Er zijn dan ruwweg twee oplossingen: versterking van de eigen organisatie óf aansluiting bij een groter verband. Versterken van de eigen organisatie vraagt nu een aanzienlijke investering (uitbreiding van de formatie), vraagt tijd én is uiteindelijk duurder dan toetreding tot de Uitvoeringsorganisatie. Deze optie verkleint bovendien de kwetsbaarheid niet.

Er is al een groter verband beschikbaar: de Uitvoeringsorganisatie Borne – Hengelo. Haaksbergen werkt al met deze gemeenten samen op het Werkplein (locatie Gieterij). En de Uitvoeringsorganisatie heeft al bewezen zo effectief te opereren dat beide gemeenten minder geld uitgeven aan uitkeringen dan het budget dat zij hiervoor van het rijk ontvangen. De gemeente Haaksbergen treedt toe tot deze Uitvoeringsorganisatie en neemt de werkwijze over.

De bereikbaarheid voor de inwoners van Haaksbergen blijft goed. Klantmanagers ontmoeten de cliënten in Haaksbergen op afspraak in de Noaberpoort. Medewerkers van de Uitvoeringsorganisatie zijn hier zeker twee dagdelen per week aanwezig. Zo zorgen we voor de laagdrempelige afstemming tussen de Participatiewet, Jeugd, WMO en voorliggende voorzieningen.

Daarnaast kan men telefonisch contact zoeken of eenvoudige aanvragen digitaal indienen. De kwaliteit van de afhandeling van aanvragen wordt beter omdat men in deze grotere organisatie meer met specialismen werkt. In deze grotere organisatie zijn ziekte en verlof makkelijker op te vangen.

Het toetreden brengt de gemeente Haaksbergen bovendien financiële voordelen. Op termijn zal het cliëntenbestand dalen doordat de Uitvoeringsorganisatie beter dan de gemeente Haaksbergen in staat is om de instroom in de uitkering te beperken tot die personen die echt een uitkering nodig hebben. Dit zorgt er voor dat het tekort op het Uitkeringsbudget in enkele jaren zal omslaan in een overschot.

De samenwerking heeft juridisch de vorm van een GR met Centrumgemeentefunctie. De medewerkers komen in dienst van de gemeente Hengelo. Het Sociaal Plan zorgt ervoor dat medewerkers er qua rechtspositie en voorwaarden niet op achteruit gaan. In de veel grotere organisatie hebben medewerkers meer carrièreperspectief.

Haaksbergen blijft bestuurlijk verantwoordelijk voor de besteding van het rijksbudget waaruit de uitkeringen betaald worden. De Uitvoeringsorganisatie maakt daarom jaarlijks een uitvoeringsplan. Een accountmedewerker van de gemeente Haaksbergen volgt de prestaties aan de hand van maandelijkse managementrapportages. Het college legt verantwoording af in de Raad en vraagt hier toestemming voor ingrijpende koerswijzigingen. Het armoede- en minimabeleid blijft een verantwoordelijkheid van de Haaksbergse gemeenteraad. .

Inhoudsopgave

SAMENVATTING	3
INHOUDSOPGAVE	4
1. INLEIDING	5
2. MISSIE EN VISIE	6
3. BELEID EN UITVOERING: WAT BETEKENT DIT VOOR HAAKSBERGEN?	11
4. PERSONEEL EN ORGANISATIE	13
5. FINANCIËN	17
6. JURIDISCHE ASPECTEN	25
7. INFORMATIE EN AUTOMATISERING	27
8. COMMUNICATIE	28
9. PLANNING EN IMPLEMENTATIE	30
BIJLAGE 1 SOCIAAL PLAN AANSLUITING HAAKSBERGEN BIJ UITVOERINGSORGANISATIE BORNE- HENGELO	31
BIJLAGE 2 FINANCIËLE ONDERBOUWING BC	57
BIJLAGE 3 SYSTEMATIEK VERREKENING UITVOERINGSKOSTEN	61
BIJLAGE 4 TEKST GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING	62
BIJLAGE 5 TEKST MANDAATBESLUIT BORNE EN HENGELO	67
BIJLAGE 6 TEKST MANDAATBESLUIT HAAKSBERGEN EN HENGELO	70
BIJLAGE 7 DIENSTVERLENINGSOVEREENKOMST BORNE EN HENGELO	73
BIJLAGE 8 DIENSTVERLENINGSOVEREENKOMST HAAKSBERGEN EN HENGELO	82
BIJLAGE 9 NIEUW BESLUIT TOT VERVANGING VAN ARCHIEFBESCHEIDEN DIE VOLGENS DE "LANDELIJKE STUKKENLIJST" ZIJN AANGEMERKT ALS VERNIETIGBAAR EN DEZE ARCHIEFBESCHEIDEN VERNIETIGEN	91
	4

1. Inleiding

Aanleiding

De ontwikkelingen in het sociaal domein volgen elkaar in hoog tempo op. Gemeenten hebben nieuwe taken gekregen. Tegelijkertijd dalen de budgetten en wordt de inhoudelijke opgave steeds complexer. Daardoor lopen gemeenten financiële risico's.

Door samen te werken en zo meer specialismen te ontwikkelen, kunnen we deze uitdaging goed het hoofd bieden. De gemeenten Borne en Hengelo doen dit al sinds 2013. In dat jaar startten zij met een gezamenlijke uitvoeringsorganisatie. Nu Haaksbergen aansluit bij de Uitvoeringsorganisatie Borne-Hengelo (de bestaande gemeenschappelijke regeling, hierna GR), krijgt ook deze gemeente toegang tot alle gespecialiseerde kennis die hier aanwezig is.

Omdat de gemeenten Borne en Hengelo samen groter zijn dan Haaksbergen, kunnen medewerkers zich meer specialiseren. Dat betekent dat de cliënten van de Sociale Dienst nog beter geholpen kunnen worden. Dat meer cliënten succesvol kunnen uitstromen naar werk. En dat betekent weer dat het financiële risico voor de gemeente Haaksbergen op het gebied van Sociale Zaken daalt.

Onder de nieuwe wetgeving zijn werkgevers steeds belangrijker om uitkeringsgerechtigden aan een baan te helpen. Door de economische situatie is het belangrijk om alle mogelijkheden in de regio te benutten voor de inwoners van Haaksbergen. Dat rechtvaardigt een gezamenlijke aanpak, waarbij werkgevers niet meerdere keren door verschillende overheden worden benaderd.

Intentieverklaring en principebesluit

Met deze kennis hebben de gemeenten Borne, Haaksbergen en Hengelo in 2014 de intentie uitgesproken om Haaksbergen te laten toetreden tot de Uitvoeringsorganisatie Borne-Hengelo. Om dit te bekrachtigen hebben alle partijen een intentieverklaring ondertekend om de gemeente Haaksbergen te laten toetreden tot de GR. Het onderzoek naar rechtmatigheid over 2014 bij de gemeente Haaksbergen en de noodzakelijke vervolgacties hebben het proces wat vertraagd. In 2015 is daarom het zogeheten principebesluit genomen om een businesscase uit te werken en de toetreding voor te bereiden. Het resultaat is deze businesscase.

Leeswijzer

In deze businesscase leest u hoe de taken op het gebied van Sociale Zaken van de gemeente Haaksbergen zullen worden ingepast in de bestaande Uitvoeringsorganisatie Borne-Hengelo.

U leest meer over:

- De taken die worden overgedragen en de wijze waarop deze worden uitgevoerd (hoofdstuk 2)
- De gevolgen voor de cliënten (hoofdstuk 3)
- De gevolgen voor de medewerkers (hoofdstuk 4)
- De bestuurlijke verantwoordelijkheden na de overdracht (hoofdstuk 3 en 6)
- De financiële situatie na de overdracht (hoofdstuk 5)

Verder wordt stilgestaan bij de juridische aspecten (hoofdstuk 6), automatisering en informatievoorziening (hoofdstuk 7), communicatie (hoofdstuk 8) en de praktische uitvoering van dit besluit (hoofdstuk 9).

De bijlagen bevatten meer gedetailleerde informatie, zoals de tekst van de gemeenschappelijke regeling en de gevolgen voor de achterblijvende organisatie per taakveld.

2. Missie en visie

2.1 Inleiding

Wat is de missie van de Uitvoeringsorganisatie Borne-Hengelo (hierna Uitvoeringsorganisatie)? Op welke wijze wordt deze missie in de praktijk gebracht? En sluit deze werkwijze aan bij het beleid van de gemeente Haaksbergen? Welke taken worden daarom door de gemeente Haaksbergen opgedragen aan de Uitvoeringsorganisatie? Daarover gaat dit hoofdstuk.

2.2 Uitgangspunten van de Uitvoeringsorganisatie Borne-Hengelo

Haaksbergen deelt de missie en visie van de Uitvoeringsorganisatie. Deze missie en visie luiden als volgt:

Visie Uitvoeringsorganisatie:

- Werken aan werk waar het kan, zorg waar het moet, maar altijd gericht op participatie.

Missie Uitvoeringsorganisatie:

- Wij kennen onze werkgevers en onderwijsinstellingen en zij kennen ons.
- Wij staan voor de eigen verantwoordelijkheid van de klant en ondersteunen waar nodig is.
- Wij doen dit met een zakelijke instelling, gedreven en met passie, en we gaan uit van de kracht van werkzoekende en werkgever.

Cliënten moeten altijd naar vermogen meedoen aan de maatschappij. Daarbij gaat werk boven inkomen. Cliënten moeten zoveel mogelijk hun eigen inkomen verdienen. Als dat (nog) niet kan, dan moeten cliënten zich hier zoveel mogelijk (naar vermogen) op richten. Wie nog te grote belemmeringen heeft krijgt ondersteuning. Waarbij we er tegelijk ook op letten dat cliënten hun afspraken nakomen.

Om deze doelstelling te kunnen bereiken leggen we als lokale overheid de verbinding met en tussen de werkgevers en de onderwijsinstellingen in onze regio. De gemeentelijke medewerkers betrokken bij Economische Zaken worden hierbij betrokken. We werken samen en stemmen af met de Arbeidsmarktregio Twente en het Werkbedrijf. In dit Werkbedrijf zitten de werkgevers- en werknemersorganisaties. Wij zorgen met deze partijen voor de coördinatie van contacten tussen werkgevers en andere partners. Tevens maken wij afspraken over eenduidig beleid en regelgeving.

Wij zijn een volwaardige gesprekspartner voor werkgevers. Wij denken mee in oplossingen voor zowel de werkzoekende als de werkgever en doen hierbij een beroep op de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de werkgevers. Ook de werkzoekende wordt aangesproken op de eigen verantwoordelijkheid.

2.3 Aansluiting bij het beleid van de gemeente Haaksbergen

Het beleid van de Uitvoeringsorganisatie en de gemeente Haaksbergen zijn grotendeels gelijk. Ook de gemeente Haaksbergen streeft naar maximale participatie (naar vermogen), stelt werk boven inkomen en biedt ondersteuning waar er belemmeringen zijn.

Overeenkomsten beleid

De verordeningen op grond van de Participatiewet zijn (van meet af aan) al regionaal afgestemd, omdat de intentie om tot een gezamenlijke uitvoering te komen al langer bekend was. Het gaat om:

- De Re-integratieverordening
- De Verordening loonkostensubsidie
- De Verordening individuele studietoelage

Ook de verordeningen die de raad eind 2014 heeft vastgesteld zijn op hoofdlijnen gelijk, te weten:

- De Verordening tegenprestatie
- De Verordening individuele inkomenstoelage
- De Afstemmingsverordening
- De Verordening verrekening bestuurlijke boete bij recidive

Verschillen beleid

Zoals op meer plekken in Nederland het geval is, zijn er wel verschillen op het gebied van armoedebeleid. De Uitvoeringsorganisatie wordt gevraagd het lokale beleid van Haaksbergen uit te voeren, net zoals dat voor Borne ook al gebeurt:

1. Armoedebeleid
2. Schuldhulpverlening
3. Verordening individuele inkomenstoelage

Ad 1. Armoedebeleid

Raad en college hebben in januari 2016 het nieuwe Armoedebeleidsplan 2016-2019 vastgesteld. Daarin is het armoedebeleid herijkt en zijn er nieuwe speerpunten vastgesteld. Haaksbergen wijkt op meerdere punten af van Hengelo. Daarbij gaat het om:

- Het bijzondere bijstandbeleid
- De gemeentelijke verordening minimabeleid
- De gemeentelijke verordening individuele inkomenstoelage

Haaksbergen kent andere kostensoorten en andere inkomensgrenzen. Het beleid van Hengelo is ruimer dan dat van Haaksbergen. Verder zijn er in Haaksbergen aparte afspraken met een lokaal project Schuldhulpmaatje/noodfonds (samenwerking met Caritas en Diaconie), met het Jeugdsportfonds, het Jeugdcultuurfonds en de Voedselbank Enschede-Haaksbergen.

Ad 2. Schuldhulpverlening

Haaksbergen heeft deze taak (net als Hengelo en Borne) ondergebracht in de GR Stadsbank. Haaksbergen heeft in aanvulling hierop een samenwerking met Schuldhulpmaatje; Hengelo met budgetalert.¹ Schuldhulpverlening is in Hengelo anders georganiseerd: in Hengelo worden de ziektekostenpremies van uitkeringsgerechtigden rechtstreeks via een inhouding op de uitkering aan de ziektekostenverzekeraar betaald. Dat gaat, wanneer Haaksbergen aansluit bij de Uitvoeringsorganisatie, ook gelden voor cliënten uit Haaksbergen.

Ad 3. Verordening individuele inkomenstoelage

Wat betreft de Verordening individuele inkomenstoelage (en de bijbehorende Beleidsregels individuele inkomenstoelage) hanteert Haaksbergen een streng beleid. Daarbij komen burgers pas in aanmerking als het college van oordeel is dat sprake is van 'geen uitzicht op inkomensverbetering'. Haaksbergen heeft dit laatstgenoemde begrip ingevuld door klantgroepen te bepalen.

---

¹ Voor individuele gevallen kan 'Budgetalert' door de Noaberpoort als instrument worden ingekocht, bijvoorbeeld via de WMO.

Deze werkwijze zal door de Uitvoeringsorganisatie worden toegepast bij aanvragen door inwoners van Haaksbergen.

2.4 Afbakening: welke taken gaan over en welke blijven lokaal?

Naast alle overeenkomsten in visie, beleid en uitvoering zijn er ook verschillen. Haaksbergen heeft een eigen cultuur, met name in de directe dienstverlening naar de cliënt. Verder heeft Haaksbergen bepaalde taken contractueel meerjarig belegd bij andere organisaties, zoals de Sociale Recherche en de al genoemde Schuldhulpverlening.

Dit alles leidt tot onderstaand overzicht:

No.	Taak	Opgedragen aan Uitvoeringsorg.	Blijft in Haaksbergen
1	Levensonderhoud en bestandsbeheer	X	
2	Re-integratie	X	
3	Ondersteuning werkgeversbenadering Haaksbergen	X	
4	Afhandeling Bijzondere Bijstand	X	
5	Afhandeling minimaregelingen (excl. Budgetalert)	X	
6	Bijzonder onderzoek aan de poort	X	
7	Terugvordering en verhaal	X	
8	Debiteurenbeheer	X	
9	Interne controle	X	
10	Kinderopvang (o.b.v. medische indicatie: via bijzondere bijstand)	X	
11	Bezwaar en beroep: verdedigen genomen besluit bij onafhankelijke commissie bezwaarschriften (incl. voorbereiding)	X	
12	Uitvoerend beleid	X	
13	Uitkeringsadministratie/financiële administratie	X	
14	DIV (archivering en vernietiging dossiers actuele cliënten)	X	
15	Strategisch Beleid		X
16	Verantwoording aan college en raad		X
17	Accountmanagement Haaksbergen voor afstemming met de Uitvoeringsorganisatie		X
18	Toegang (Noaberpoort)		X
19	Schuldhulpverlening (contract)		X
20	Sociale recherche (contract)		X
21	DIV (archivering en vernietiging afgesloten dossiers)		X
22	Bezwaar en beroep: advisering door onafhankelijke Commissie bezwaarschriften, nemen beslissing op bezwaar		X

Tabel 1 Overzicht opgedragen en achterblijvende taken

2.5 Korte toelichting op achterblijvende taken:

- *Strategisch beleid, accountmanagement en verantwoording*
Het college van burgemeester en wethouders (hierna: college) blijft ook na overdracht volledig verantwoordelijk voor de uitvoering van de Participatiewet. Ook de afstemming met andere beleidsterreinen (Wet maatschappelijke ondersteuning en Jeugdwet) blijft de verantwoordelijkheid van het college van Haaksbergen.
De gemeente Haaksbergen:
  - Ontvangt de rijksbudgetten voor de uitvoering van de Participatiewet
  - Geeft de Uitvoeringsorganisatie opdracht om de uitvoering te realiseren
  - Volgt en beoordeelt de prestaties van de Uitvoeringsorganisatie
  - Legt verantwoording af aan het ministerie van Sociale Zaken & WerkgelegenheidVoor deze activiteiten blijft capaciteit achter bij de gemeente Haaksbergen voor circa 0,4 fte.
- *Schuldhelpverlening*
Deze taak is voor de komende jaren uitbesteed aan de Stadsbank Oost-Nederland. Voor lichte gevallen kan "Schuldhelpmaatje" ingezet worden door de Noaberpoort.²
- *Sociale recherche*
Deze taak is tot en met 2016 belegd bij de Sociale Recherche Twente (SRT). Dan wordt, samen met de andere gemeenten, bekeken of dit contract wordt gecontinueerd.
- *Bezwaar en beroep*
Cliënten kunnen bezwaar aantekenen tegen besluiten die de Uitvoeringsorganisatie in mandaat namens het college van Haaksbergen neemt. De Uitvoeringsorganisatie verdedigt in de toekomst de genomen beslissing. Het adviseren over ingediende bezwaarschriften blijft in Haaksbergen door de onafhankelijke bezwarencommissie gebeuren. Ook de ondersteuning van de bezwarencommissie blijft achter in Haaksbergen. De Uitvoeringsorganisatie bereidt het besluit op bezwaar voor
- *Kinderopvang*
Dit beleidsterrein kent verschillende onderdelen. Kinderopvang als onderdeel van een re-integratietraject wordt in de toekomst uitgevoerd door de Uitvoeringsorganisatie. De reguliere kinderopvang op basis van Sociaal Medische Indicatie (SMI) blijft in Haaksbergen. Wanneer deze voorziening wordt betaald via de Bijzondere Bijstand voert de Uitvoeringsorganisatie deze taak uit. Deze aanvragen (en die in het kader van re-integratie) worden standaard gemeld bij de Noaberpoort zodat Haaksbergen regie kan voeren en de uitgaven kan monitoren. Verder stelt Haaksbergen op dit beleidsterrein de verordening vast.³ Ook de VVE-plekken in het onderwijs worden gedeeltelijk gefinancierd uit de kinderopvang. Ook deze taak blijft in Haaksbergen. In 2015 is de uitvoering van de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen al aangepast aan de werkwijze van Hengelo. Hengelo voert nu de inspecties uit om de kwaliteit van opvanglocaties in Haaksbergen te controleren.

2.6 Overeenkomsten en verschillen werkwijze op te dragen taken

De werkwijze van de gemeente Haaksbergen en de Uitvoeringsorganisatie is op het terrein van Sociale Zaken grotendeels gelijk. Er zijn op dit moment een aantal verschillen:

- In Hengelo is er een onderzoek aan de kop van het proces, bij uitkeringsaanvraag. Dit 'Bijzonder Onderzoek' wordt uitgevoerd door de afdeling Handhaving en bijzondere regelingen (HBR). Dit is een korte scan die het recht op uitkering beoordeelt en onderzoekt of er sprake is van fraude. Vanaf de toetreding geldt dit ook voor aanvragen door inwoners van Haaksbergen. Haaksbergen laat het onderzoek aan de kop van het proces (bij voldoende aanleiding) uitvoeren door de SRT

---

² De zwaarte wordt ingeschat door de professional in de Noaberpoort

³ Momenteel worden voorbereidingen getroffen om de verordening Kinderopvang te actualiseren. Hierbij worden sociaal-medische indicaties betrokken.

- Haaksbergen heeft de werkzaamheden voor inkomen en re-integratie gescheiden in verschillende personen. In de Uitvoeringsorganisatie liggen deze werkzaamheden (op regioniveau) bij dezelfde consultant (die hier daarom klantmanager heet). Er zijn overigens ook bij de Uitvoeringsorganisatie enkele medewerkers die alleen met re-integratietaken belast zijn. Deze medewerkers werken op het Werkplein
- Haaksbergen heeft meer verschillende soorten re-integratietrajecten beschikbaar dan de Uitvoeringsorganisatie. Haaksbergen houdt de ruimte om ook in de toekomst aanvullende instrumenten in te kopen. De klantmanagers in de Uitvoeringsorganisatie zullen deze trajecten inzetten voor cliënten uit Haaksbergen
- Haaksbergen heeft in de nota 'Bestuursrechtelijke geldschulden' vastgelegd dat cliënten die geld moeten terugbetalen daarbovenop ook de kosten van deze invordering moeten betalen. In Hengelo worden andere bedragen in rekening gebracht. De Uitvoeringsorganisatie zal voor Haaksbergse cliënten de Haaksbergse bedragen hanteren.

Deze verschillen zijn vooral verschillen "onder de motorkap", die voor de cliënten geen verschil maken.

3. Beleid en uitvoering: wat betekent dit voor Haaksbergen?

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 werd duidelijk dat de meeste werkzaamheden op het gebied van inkomen en re-integratie overgaan naar de Uitvoeringsorganisatie. Wat betekent dit voor inwoners, bestuur en ambtelijke organisatie van Haaksbergen? Daarover gaat dit hoofdstuk.

3.2 Noaberpoort en de dienstverlening in Haaksbergen

Door de opzet van de Noaberpoort houden inwoners van Haaksbergen een laagdrempelige toegang tot de dienstverlening van Sociale Zaken in Haaksbergen. De Noaberpoort wordt bemenst met Haaksbergse medewerkers, aangevuld met medewerkers van andere organisaties.⁴ Inwoners van Haaksbergen kunnen er terecht met vragen, aanvraagformulieren en hulp bij het invullen van deze formulieren. Verder zijn er op twee dagdelen in de week klantmanagers van de Uitvoeringsorganisatie beschikbaar voor bijvoorbeeld een persoonlijk gesprek, voor het doen van een uitkeringsaanvraag of het bespreken van re-integratie-inspanningen. Inwoners met een uitkering kunnen een afspraak met een klantmanager van de Uitvoeringsorganisatie inplannen op één van deze dagdelen. We zullen de eerste maanden bekijken of twee dagdelen voldoende is om de Haaksbergse inwoners voldoende te kunnen bedienen. Wanneer de vaste medewerker tijdelijk afwezig is (vakantie, ziekte) zal - wanneer vervanging noodzakelijk is - de vervanging door een professionele kracht worden uitgevoerd en niet door vrijwilligers. Bij de start van de Noaberpoort (begin juli 2016) wordt het gebruik in kaart gebracht. In het najaar van 2016 wordt bekeken of de openingstijden moeten worden aangepast.

3.3 Gevolgen voor de inwoners

De kwaliteit van dienstverlening verbetert verder doordat in de grotere Uitvoeringsorganisatie specialistische kennis beter geborgd is. De doorlooptijden zijn korter. Cliënten hebben sneller duidelijkheid over een aanvraag, hebben sneller geld op de rekening staan en krijgen sneller ondersteuning.

Door de opzet van de Uitvoeringsorganisatie blijft er tegelijk ook aandacht voor lokale omstandigheden. Zo is voor de toegang tot de dienstverlening het lokaal loket (Noaberpoort) beschikbaar. Deze medewerkers kennen de inwoners van Haaksbergen en blijven het eerste aanspreekpunt bij vragen en het indienen van eenvoudige aanvragen (bijzondere bijstand, minimavoorzieningen, individuele inkomenstoelag etc.). Eenvoudige aanvragen kunnen enkele maanden na de besluitvorming over deze aansluiting ook digitaal worden ingediend via de website. Hiervoor zal het bestuur van Haaksbergen de digitale weg open stellen.

3.4 Werkplein Twente en de lokale werkgeversbenadering

De werkgeversbenadering wordt in de Uitvoeringsorganisatie regionaal ondersteund. Landelijk is het beeld dat werkgevers te motiveren zijn om cliënten een kans te geven. Randvoorwaarde is dat werkgevers ontzorgd willen worden (geen stapels formulieren) en behoefte hebben aan een snelle reactie en geschikte kandidaten. Bovendien zitten werkgevers niet te wachten op verschillende overheden die met elkaar concurreren om dezelfde vacatures en de schaarse tijd van de ondernemer. De Uitvoeringsorganisatie voorziet in deze behoefte via het Werkplein Twente (locatie de Gieterij). Haaksbergen is hierbij al in een eerder stadium aangehaakt. Deze samenwerking van de gemeenten Borne, Haaksbergen, Hengelo, Hof van Twente, het UWV, het ROC en de SWB wordt voortgezet.

---

⁴ Denk hierbij aan GGD Twente Jeugdgezondheidszorg, Wijkkracht etc.

Tegelijk is het van belang dat lokale bestuurders een goed contact onderhouden met de lokale werkgevers. Zij kennen elkaar, waardoor de lijnen kort kunnen blijven. Dit lokale contact kan bovendien zorgen voor extra motivatie om zich in te spannen voor uitkeringsgerechtigden. De Uitvoeringsorganisatie zal daarom ondersteuning leveren voor de lokale werkgeversbenadering van Haaksbergen en werkt op dit moment met een vaste contactpersoon voor Haaksbergen.

3.5 Gevolgen voor het bestuur van Haaksbergen

Zoals eerder gesteld, verandert de verantwoordelijkheid van het college niet. De feitelijke uitvoering vindt plaats op een andere locatie, maar college en gemeenteraad blijven verantwoordelijk voor het te voeren beleid en leggen verantwoording af aan het Rijk. Door schaalvergroting en professionalisering nemen de risico's voor de bedrijfsvoering af. Dit leidt tot betere resultaten.

Een voorbeeld hiervan is dat de Uitvoeringsorganisatie voor de deelnemende gemeenten Borne en Hengelo in 2015 een overschot op het zogeheten BUIG-budget hebben gerealiseerd. Dat is het budget waaruit de uitkeringen worden betaald.

Dat lukt Haaksbergen op dit moment niet. Haaksbergen heeft momenteel meer uitgaven dan het rijk aan budget beschikbaar heeft. Haaksbergen heeft daardoor op dit moment te maken met financiële tekorten. Dat geld moet elders in de gemeentebegroting worden vrijgemaakt om dit tekort te dekken.

Op het moment dat Haaksbergen aansluit bij de Uitvoeringsorganisatie kan het tekort voor Haaksbergen op termijn worden omgebogen. Als de Uitvoeringsorganisatie dit kan ombuigen, dan heeft Haaksbergen extra voordeel bij de samenwerking. Zie hiervoor verder het financiële toekomstscenario in hoofdstuk 5 (financiën).

3.6 Gevolgen voor de gemeentelijke organisatie van Haaksbergen

De direct betrokken medewerkers van Sociale Zaken gaan mee over naar de Uitvoeringsorganisatie. Zij werken vanaf de tweede helft van 2016 vanuit het stadskantoor van de gemeente Hengelo aan de Hazenweg. De toegang voor inwoners van Haaksbergen blijft wel op het gemeentehuis van Haaksbergen (zie § 3.2 Noaberpoort).

Daarnaast zijn er ook ondersteunende medewerkers van de gemeente Haaksbergen die een deel van hun tijd besteden aan Sociale Zaken. In hoofdstuk 4 leest u voor welke van de functies de overgang gevolgen heeft en hoe deze worden opgevangen.

De overgang betekent dat er in het gemeentehuis een aantal werkplekken vrijvallen. Dit betekent dat desintegratiekosten ontstaan waarvoor een oplossing is gezocht (zie hiervoor § 5.6).

3.7 Samenhang met andere beleidsterreinen

Een deel van de uitkeringsgerechtigden heeft ook te maken met andere beleidsterreinen binnen het sociaal domein, met name de Wet maatschappelijke ondersteuning (hierna: Wmo) en de Jeugdwet. Deze taken blijven in de gemeente Haaksbergen. Vanwege de samenhang tussen deze wetten, die dezelfde inwoner kunnen raken, is een nauwe samenwerking tussen de Uitvoeringsorganisatie en de taakvelden Wmo en Jeugdwet noodzakelijk. Een zogeheten 'regiesysteem' achten wij hiervoor onontbeerlijk. In zo'n systeem registreren medewerkers hun betrokkenheid bij specifieke inwoners. Dat zorgt ervoor dat professionals weten dat andere disciplines ook bemoeienis hebben met een bepaalde burger en hun wederzijdse aanbod kunnen afstemmen.

Vanuit de Uitvoeringsorganisatie wordt gewerkt aan een Integraal klantbeeld/ regietool. Hierover zullen in de zomer 2016 keuzes gemaakt moeten worden (stuurgroep sociaal domein Hengelo). Technische haalbaarheid moet worden getoetst. Doorlooptijd is daar mede afhankelijk van. De Uitvoeringsorganisatie zal hierover separaat in gesprek gaan met Haaksbergen.

4. Personeel en Organisatie

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komen de volgende zaken aan de orde:

- Welke werkzaamheden gaan over naar de Uitvoeringsorganisatie? (§ 4.2)
- Op welke wijze gaan medewerkers over naar de Uitvoeringsorganisatie? (§ 4.3)
- Wat betekent dit voor de rechtspositie van de medewerkers uit Haaksbergen? (§ 4.4)
- Welke afspraken zijn er gemaakt over de gevolgen van deze overgang (Sociaal plan)? (§ 4.5)
- Wat zijn de gevolgen voor de achterblijvende medewerkers? (§ 4.6)
- Hoe volgen we de uitvoering van de afspraken in het sociaal statuut? (§ 4.7).

4.2 Welke werkzaamheden gaan over naar de Uitvoeringsorganisatie?

Uitgaand van de taken die door de Uitvoeringsorganisatie voor Haaksbergen zullen worden uitgevoerd, is in kaart gebracht welke werkzaamheden overgaan naar de Uitvoeringsorganisatie. De werkzaamheden, functies en bijbehorende formatie die overgaan zijn te zien in onderstaand schema:

werkzaamheden sociale zaken	functie Haaksbergen**	formatie
beleid/juridisch		1,00
beleidsmatige werkzaamheden sociaal domein	beleidsmedewerker	
inkomensconsulent		1,00
consulent werk en inkomen	consulent werk en inkomen	
arbeidsre-integratie		2,23
werkzaamheden voor uitstroom en werkgelegenheid	uitstroomconsulent medew.werkgelegenheidsbeleid	
administratieve ondersteuning		1,90
debiteuren beheer	financieel administratief medewerker*	
financieel administratieve werkzaamheden	financieel administratief medewerker	
administratieve werkzaamheden	administratief ondersteuner participatiewet*	
front office/balie		0,50
werkzaamheden voor sociale zaken bij de balie/front office	front office medewerker ZWI	
Totaal formatie		6,63

* De functie Haaksbergen is (nog) niet voor iedere medewerker formeel vastgelegd. Feitelijke werkzaamheden en functie zijn geïnventariseerd en zijn opgenomen in het overzicht.

Tabel 2 Over te dragen formatie

De formatie die officieel betrokken is bij de huidige uitvoering van de taken van Sociale Zaken (10,7 fte) wijkt af van de formatie die feitelijk mee overgaat (6,63 fte). Daarvoor is de belangrijkste verklaring dat een aantal functies wordt vervuld door externe medewerkers. Deze externe medewerkers gaan niet mee over naar de Uitvoeringsorganisatie.

4.3 Op welke wijze gaan medewerkers over naar de Uitvoeringsorganisatie?

Er is gekozen voor het uitgangspunt 'Mens volgt werk'. Als een medewerker 70% of meer van zijn tijd besteedt aan taken die worden overgedragen aan de Uitvoeringsorganisatie, dan gaat deze medewerker mee over. Deze medewerkers worden direct geplaatst in de functie die zo goed mogelijk aansluit bij hun huidige functie. De Haaksbergse medewerkers hoeven niet te solliciteren.

Bij de plaatsing in de Uitvoeringsorganisatie moet rekening worden gehouden met de daar geldende regels van het Sociaal Statuut van de gemeente Hengelo. Dit houdt kort samengevat in dat directe plaatsing mogelijk is waar de taken in Haaksbergen en de Uitvoeringsorganisatie voor 70% tot 100% gelijk zijn.

Als de huidige taken en de beoogde functie voor minder dan 70% gelijk zijn, dan wordt met de betrokken medewerker gesproken over inpassing in de Uitvoeringsorganisatie. Er wordt dan bekeken of er een functie gevonden kan worden die passend⁵ en/of geschikt⁶ is.

Met alle direct betrokken Haaksbergse medewerkers die mee over gaan naar de Uitvoeringsorganisatie zijn individuele gesprekken gevoerd over hun werkzaamheden en situatie, zodat duidelijk is welke functies van de Uitvoeringsorganisatie bij hun werkzaamheden passen. Het functieboek van de Uitvoeringsorganisatie maakt onderdeel uit van het sociaal plan.⁷

4.4 Wat betekent dit voor de rechtspositie van medewerkers uit Haaksbergen?

De rechtspositie van ambtenaren medewerkers is voor het grootste deel geregeld in de CAR/UWO (landelijke afspraken) en deze geldt zowel voor de gemeente Haaksbergen als voor de gemeente Hengelo. Het uitgangspunt bij de onderhandelaars voor de CAR/UWO is steeds meer uniformering en modernisering van arbeidsvoorwaarden en dit betekent dat lokale verschillen steeds kleiner worden. Met de invoering van hoofdstuk 3 uit de CAR/UWO zijn de beloningsverschillen tussen gemeenten sterk verkleind. Zowel de gemeente Haaksbergen als de gemeente Hengelo voeren in 2016 hoofdstuk 3 van de CAR/UWO in.⁸

De belangrijkste verschillen in rechtspositie zijn:

- Verlofrechten van medewerkers die voor 2008 in dienst zijn gekomen.
- Daarnaast kan het zijn dat medewerkers verder moeten reizen en meer reistijd krijgen.

---

⁵ Onder passend wordt volgens het Sociaal Plan Aansluiting Haaksbergen bij Uitvoeringsorganisatie verstaan: passend bij de achtergrond (opleiding en/of werkervaring); maximaal 2 schalen lager en maximaal 2 schalen hoger.

⁶ Onder 'geschikt' wordt verstaan: wellicht niet passend, maar de medewerker heeft interesse en is hiervoor binnen een redelijke termijn (6 maanden) geschikt te maken.

⁷ Dit functieboek is sinds 2013 niet meer gewijzigd en dat zal voor de uitvoerende functies ook dit jaar niet meer gebeuren.

⁸ In een enkel geval gaan individuele afspraken van Haaksbergen boven de reguliere salariskosten van de Uitvoeringsorganisatie. Deze kosten kunnen (zolang deze zich nog voordoen) periodiek gedeclareerd worden in Haaksbergen.

4.5 Welke afspraken zijn er gemaakt over de gevolgen van deze overgang (sociaal plan)?

Om de rechten van de Haaksbergse medewerkers te borgen is een sociaal plan opgesteld. Dit is een overeenkomst die is opgesteld tussen de werkgever en de vakorganisaties. Deze overeenkomst regelt de personele gevolgen van deze overgang.

De belangrijkste afspraken in dit sociaal plan zijn:

- Salarisgarantie
- Compensatieregeling wijziging standplaats
- Verlof afspraken in één keer afhandelen
- Individuele verlofaanspraken individueel afwikkelen.

Het sociaal plan wordt op 30 maart 2016 voorgelegd aan het Georganiseerd Overleg. Hengelo (de uitvoeringsorganisatie) zal deze afspraken mee ondertekenen.

4.6 Wat zijn de gevolgen voor de achterblijvende organisatie?

Er is onderzocht wat de gevolgen van de uitplaatsing van Sociale Zaken voor andere afdelingen en hun medewerkers zijn. We hebben de werkzaamheden van vertrekkende medewerkers geïventariseerd en weten welke deeltaken achterblijven in Haaksbergen. Het gaat om een beperkt aantal uren. Deze werkzaamheden gaan we onderbrengen bij andere medewerkers. Daarbij gaat het onder andere om financieel administratieve taken en taken bij de Noaberpoort. Hierbij wordt voorkomen dat de achterblijvende medewerkers een te groot takenpakket krijgen en daardoor overvraagd worden. Er vallen ook taken weg bij de achterblijvende organisatie. Hierdoor ontstaat ruimte om de achterblijvende taken toe te delen.

Inhoudelijke afstemming met collega's op relevante terreinen

Met de drie grote decentralisaties wordt de afstemming tussen Zorg, Jeugd en Participatiewet steeds belangrijker. De uitvoering van de Participatiewet komt nu in een andere organisatie te liggen. Een belangrijk instrument om verbinding te regelen tussen de drie disciplines is een regiesysteem. Dit is een ICT-systeem waarin de verschillende disciplines hun activiteiten richting bepaalde inwoners vastleggen. Daar horen ook de gegevens van behandelaars bij, zodat overleg en afstemming mogelijk zijn.

Gevolgen voor de afdelingen Interne Dienstverlening, Financiën en Publiekszaken

1. DIV

Hier vindt de grootste wijziging plaats. 0,83 fte die direct belast is met archiefwerkzaamheden voor Sociale Zaken. Deze functie is momenteel ingevuld met externe inzet. Deze inzet kan na de overgang vervallen.

2. Juridische Zaken

Ook in de toekomst zal de externe bezwarencommissie van de gemeente Haaksbergen blijven functioneren. Het effect van de uitplaatsing is echter per saldo erg beperkt.

3. P&O/Salarisadministratie

De uitplaatsing heeft hier een beperkt effect: circa 0,12 fte. Omdat de huidige formatie al zeer beperkt is, wordt deze niet daadwerkelijk verminderd n.a.v. deze businesscase.

4. *Informatievoorziening & automatisering*

De uitplaatsing heeft hier een beperkt effect: circa 0,25 fte. Aan de andere kant heeft Haaksbergen hier meer werk gekregen door de drie decentralisaties. Per saldo geen vermindering van formatie en medewerkers als gevolg van deze businesscase, mede vanwege de reeds beperkte huidige formatie én omdat het applicatiebeheer van het systeem voor het primair proces reeds bij de gemeente Hengelo was ondergebracht.

5. *Financiën*

De uitplaatsing heeft hier een effect van circa 0,3 fte. Door het verwachte personeelsverloop verwachten wij deze daling van werkzaamheden en daarmee formatie op natuurlijke wijze in te kunnen vullen.

6. *Callcenter*

Bij het callcenter zijn wij aan het onderzoeken hoe wij minder dan een continue bezetting van 2 fte kunnen bereiken. De daling van het aantal telefoontjes als gevolg van de uitplaatsing Sociale Zaken lijkt vooralsnog beperkt, maar zal zeker bijdragen. Daling van de noodzakelijke bezetting zal in eerste instantie de huidige noodzakelijke inhuur voorkomen.

4.7 Monitoren uitvoering afspraken sociaal statuut

Door de harmonisering van arbeidsvoorwaarden is het aantal uit te voeren afspraken gering. De werkgever zal in de maand voorafgaand aan de feitelijke overdracht een overzicht van alle medewerkers overleggen aan de Ondernemingsraad. Hierin wordt de status van de uitvoering van de afspraken zichtbaar.

5. Financiën

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk vindt u de belangrijkste financiële zaken rondom de overgang van Sociale Zaken naar de Uitvoeringsorganisatie Borne-Hengelo:

- Wat zijn de belangrijkste financiële uitgangspunten? (§ 5.2)
- Hoe ziet de begroting er uit vóór de overgang? (§ 5.3)
- Wat zijn de financiële effecten van de samenwerking? (§ 5.4)
- Wat zijn de frictiekosten voor Haaksbergen en hoe wordt hier mee omgegaan? (§ 5.5)
- Wat zijn de desintegratiekosten voor Haaksbergen? (§ 5.6)
- Heeft de samenwerking gevolgen voor de BTW? (§ 5.7)
- Welke afspraken zijn er gemaakt over planning en control? (§ 5.8)
- Wat zijn de gevolgen voor de interne controle en de SISA? (§ 5.9)

5.2 Financiële uitgangspunten

De uitgangspunten voor de overgang zijn als volgt:

- De overgang moet op termijn financiële voordelen opleveren
- Voor de frictie- en desintegratiekosten wordt in redelijkheid een gezamenlijke oplossing gevonden
- De gemeente Haaksbergen moet invloed kunnen uitoefenen op het tarief dat de uitvoeringsorganisatie in rekening brengt voor de uitvoering
- Haaksbergen houdt het beheer en de verantwoordelijkheid over het rijksbudget: de Uitvoeringsorganisatie declareert bij de gemeente Haaksbergen.

5.3 Huidige begroting uitvoering Participatiewet Haaksbergen

In de huidige begroting heeft de gemeente Haaksbergen circa € 1.230.000,- gereserveerd voor uitvoeringskosten m.b.t. de Participatiewet (Sociale Zaken). In bijlage 2 is een onderbouwing van dit bedrag opgenomen. Een belangrijk deel (ruim 50%) hiervan zijn loonkosten. Op dit moment is er 10,7 fte betrokken bij de uitvoering van deze taak (primair proces).⁹

Uit het onderzoek naar de rechtmatigheid van de uitgaven én uit alle acties die daar uit voortkomen kunnen de volgende conclusies worden getrokken:

- De formatie die nu wordt ingezet (10,7 fte) is te krap om deze taak met voldoende kwaliteit te kunnen uitvoeren. Voor een betrouwbare uitvoering is minstens 14,2 fte nodig (conform opgave Uitvoeringsorganisatie)
- In het geval van incidenten, wetswijzigingen en onregelmatigheden is er onvoldoende menskracht om deze goed het hoofd te kunnen bieden.
- In de huidige situatie is de kwetsbaarheid (bij ziekte of vrijwillig ontslag) groot.

Deze kwetsbaarheden vergroten structureel het risico op extra uitgaven bovenop de huidige uitgaven.

Naast de uitvoeringskosten zijn financieel nog twee zaken van belang:

1. Het overschot/tekort op het budget voor de bijstandsuitkeringen (BUIG-budget).
2. De algemene uitkering (gemeentefonds).

---

⁹ Dus exclusief ondersteuning.

Ad 1. Tekort BUIG-budget

Gemeenten dragen sinds 2004 zelf het financiële risico voor de uitvoering van de Participatiewet. Het Rijk verdeelt jaarlijks, via verdeelmodellen, het budget om uitkeringen te bekostigen (BUIG-budget) over de gemeenten. Wie minder uitgaven heeft mag het geld elders inzetten. Gemeenten die geld tekort komen (zoals Haaksbergen) kunnen voor een deel van het tekort een beroep doen op het Rijk, maar moeten ook een deel uit de algemene middelen betalen.

Als het aantal cliënten duidelijk daalt, dan daalt ook het BUIG-budget. Bij kleinere gemeenten daalt het budget vertraagd (de grondslag is een meerjarig gemiddelde).

De gemeente Haaksbergen heeft al enige jaren een tekort op dit BUIG-budget. Voor 2016 wordt het deel dat de gemeente Haaksbergen zelf moet betalen geschat op € 337.715,-. De gemeenten Borne en Hengelo hebben juist een overschot. Voor een integraal beeld in deze businesscase moeten deze effecten worden meegenomen.

Ad 2. De algemene uitkering

Het budget dat de gemeente Haaksbergen jaarlijks ontvangt bevat ook een deel voor de uitvoering van de Participatiewet. Het gaat om circa € 3.000,- per bijstandsontvanger per jaar. Als het aantal uitkeringen daalt of stijgt, dan wordt de algemene uitkering aangepast. Net als bij het BUIG-budget stijgt en daalt het budget vertraagd (3 jaargemiddelde). Voor een integraal beeld in deze businesscase moeten ook deze effecten worden meegenomen.

5.4 Financiële effecten van de samenwerking voor Haaksbergen

Aansluiting bij Gemeenschappelijke Regeling vergeleken met de huidige situatie

De Uitvoeringsorganisatie vraagt per uitkeringspartij een bedrag van € 3.859,- per jaar.¹⁰ De grondslag is daarbij het gemiddeld aantal uitkeringen per jaar. Het financiële effect van een sterke stijging of daling van het aantal cliënten in een bepaald jaar wordt daardoor gedempt.

Uitgaand van een gemiddeld aantal uitkeringen van 366 over heel 2016 wordt de bijdrage circa € 1.413.359,-.* Zie voor een meer gedetailleerde berekening bijlage 2. Daar komen nog kosten bij:

- Kosten voor het contract met de Sociale Recherche Twente
- Kosten voor de regiefunctie in Haaksbergen.

De totale kosten komen dan uit op: € 1.462.959,-

Vergelijking met de huidige uitgaven levert voor het begrotingsjaar 2016 (uitgangspunt toetreding per 1 januari om effect voor een volledig begrotingsjaar te schetsen) het volgende beeld op:

Verschil uitvoering nu en Uitvoeringsorganisatie nu (exploitatie)	-649.617
Verschil uitvoering nu en Uitvoeringsorganisatie nu (BUIG-budget)	-
Totaal	-649.617

Tabel 3 Financiële vergelijking huidige situatie en overdracht aan Uitvoeringsorganisatie (inclusief desintegratiekosten)

¹⁰ De afdeling Financiën van de gemeente Hengelo heeft een eerste verkenning gemaakt en geeft aan dat de bijdrage circa € 3.859 zou kunnen gaan bedragen. Dit is inclusief de afhandeling van de aanvragen door 'Niet Uitkeringsgerechtigden' (de zogenaamde Nuggers).

Voor 2016 is toetreden tot de Uitvoeringsorganisatie circa € 649.617,- duurder. Dit heeft vooral te maken met de desintegratiekosten. Dit zijn de kosten die achterblijven, terwijl de medewerkers van Sociale Zaken de organisatie verlaten hebben (zie § 5.6). Dit zijn tijdelijke kosten die op langere termijn verdwijnen. Wanneer deze kosten dus niet meer in de berekening meegenomen hoeven te worden) is aansluiten bij de Uitvoeringsorganisatie in 2016 zo'n € 234.657,- duurder:

Verschil uitvoering nu en Uitvoeringsorganisatie nu (exploitatie)	-234.657
Verschil uitvoering nu en Uitvoeringsorganisatie nu (BUIG-budget)	-
Totaal	-234.657

Tabel 4 Financiële vergelijking huidige situatie en overdracht aan Uitvoeringsorganisatie (exclusief desintegratiekosten)

Hiervoor wordt een reservering in de Kadernota opgenomen. Voor 2016 is er nog geen effect op de algemene uitkering.

Vooruitzichten voor de toekomst

Wanneer de uitvoering in 2016 wordt overgedragen kost het enige tijd voordat de voordelen zichtbaar worden. Er is daarom ook een doorrekening gemaakt voor de toekomstige financiële ontwikkelingen.

Daartoe zijn de feitelijke prestaties van de gemeente Haaksbergen en de Uitvoeringsorganisatie over 2015 vergeleken (zie bijlage 2). Daaruit blijkt dat de Uitvoeringsorganisatie effectiever is bij het beperken van de instroom in de uitkering door alleen uitkeringen toe te kennen aan diegenen die ook écht een uitkering nodig hebben. Dit betekent een lagere instroom (en lagere lasten). De volgende tabel laat het effect zien:

SoZa blijft in Haaksbergen	2016	2017	2018
Bestand start (WWB)	382	421	460
Bruto instroom	185	185	185
Netto instroom (88%)	163	163	163
Uitstroom	124	124	124
Bestand eind	421	460	498

Uitvoeringsorganisatie	2016	2017	2018
Bestand start	382	351	319
Bruto instroom	185	185	185
Netto instroom (50%)	93	93	93
Uitstroom	124	124	124
Bestand eind	351	319	288

Tabel 5 Ontwikkeling cliëntenbestand huidige situatie en Uitvoeringsorganisatie

Door het lagere aantal cliënten bij uitvoering door de Uitvoeringsorganisatie dalen de uitgaven (en het tekort) op het budget voor de uitkeringen ('BUIG-budget' geheten). Haaksbergen moet een deel van dit tekort zelf betalen.

Op basis van deze cijfers is een doorrekening gemaakt van de toekomstige kosten van de aansluiting.¹¹ De volgende tabellen laten de uitkomst van deze doorrekening zien. In de kosten voor de Uitvoeringsorganisatie is vooralsnog rekening gehouden met een bedrag aan desintegratiekosten van € 415.000,- en de bijdrage hieraan door de Uitvoeringsorganisatie (zie § 5.6):

Vergelijking <i>huidige situatie</i> en Uitvoeringsorganisatie (UO)		2016	2017	2018
1	Kosten zelf uitvoeren (exploitatie)	1.228.302	1.228.302	1.228.302
	Kosten zelf uitvoeren (bijdrage tekort BUIG-budget)	337.715	337.715	337.715
	<i>Totaal</i>	<i>1.566.017</i>	<i>1.566.017</i>	<i>1.566.017</i>
2	Kosten Uitvoeringsorganisatie (exploitatie)	1.877.919	1.474.384	1.402.818
	Kosten Uitvoeringsorganisatie (bijdrage BUIG-budget)	337.715	30.130	-
	Verlaging algemene uitkering	-	34.550	79.000
	<i>Totaal</i>	<i>2.215.634</i>	<i>1.539.064</i>	<i>1.481.818</i>
3	Verschil huidig situatie - Uitvoeringsorganisatie (1-2)	-649.617	26.953	84.200

Tabel 6 Financiële doorrekening toekomstige situatie 2016 tot en met 2018

Uit deze doorrekening blijkt:

- Dat de huidige werkwijze niet zal leiden tot een daling van het bestand. Er zal door de gemeente Haaksbergen ook in de toekomst betaald moeten worden aan het tekort op het BUIG-budget
- Dat bij toetreding tot de Uitvoeringsorganisatie het bestand door een lagere instroom op termijn (bij een gelijkblijvende uitstroom) zal dalen, mits de Uitvoeringsorganisatie de prestaties uit 2015 weet vast te houden¹².
- Dat op termijn het tekort op het BUIG-budget omslaat in een overschot. Wanneer een overschot ontstaat wordt het financiële resultaat beter dan hier is weergegeven. Omdat de exacte hoogte van zo'n overschot moeilijk is in te schatten, is hiervoor geen bedrag opgenomen.¹³
- Dat bij een dalend bestand ook de kosten dalen die Haaksbergen aan de Uitvoeringsorganisatie moet betalen (aantal cliënten keer het tarief)
- Dat door het kleinere aantal uitkeringsgerechtigden ook de algemene uitkering (Gemeentefonds) daalt, maar veel minder snel dan de daling van uitvoeringskosten die Haaksbergen aan de Uitvoeringsorganisatie moet betalen.

¹¹ Daarbij moet worden aangetekend dat met name de cijfers van Haaksbergen een duidelijke onzekerheidsmarge kennen.

¹² Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd: gelijkblijvende instroom (ca. 185 aanvragen per jaar) waarop in het geval van de Uitvoeringsorganisatie een extra instroombeperking van 38% is toegepast op basis van de prestaties in 2015 (zie bijlage 2); de jaarlijkse totale uitstroom uit de uitkering blijft gelijk; het BUIG-budget is constant; in 2017 en 2018 blijft een (opvolger van de) Vangnetuitkering bestaan en blijft het tarief van de Uitvoeringsorganisatie gelijk, ook bij een dalend aantal cliënten.

De Uitvoeringsorganisatie presteert in verhouding tot Haaksbergen ook goed bij het terugvorderen van leningen en onterecht betaalde uitkeringen. Verder realiseert de Uitvoeringsorganisatie een hogere uitstroom op dat deel van het zittend bestand waar geen re-integratie-inspanningen worden geleverd. Om realistische scenario's te houden is hiermee in deze berekening geen rekening gehouden: Dit zou namelijk kunnen betekenen dat het bestand nog sneller daalt. Maar het omgekeerde is ook mogelijk. Namelijk dat de uitstroom door re-integratie op het Haaksbergse bestand in de toekomst daalt omdat makkelijk te re-integreren personen al bij de aanvraag uit de uitkering kunnen worden gehouden.

¹³ Op termijn nivelleert het verschil door een na-ijlend effect van het 3-jaarsgemiddelde van bijstandsontvangers voor de algemene uitkering.

Wanneer de desintegratiekosten buiten beschouwing worden gelaten (omdat deze op de lange termijn verdwijnen) wordt het financiële voordeel van toetreding groter:

Vergelijking huidige situatie en Uitvoeringsorganisatie (UO)		2016	2017	2018
1	Kosten zelf uitvoeren (exploitatie)	1.228.302	1.228.302	1.228.302
	Kosten zelf uitvoeren (bijdrage tekort BUIG-budget)	337.715	337.715	337.715
	<i>Totaal</i>	<i>1.566.017</i>	<i>1.566.017</i>	<i>1.566.017</i>
2	Kosten Uitvoeringsorganisatie (exploitatie)	1.462.959	1.341.400	1.219.842
	Kosten Uitvoeringsorganisatie (bijdrage BUIG-budget)	337.715	30.130	-
	Verlaging algemene uitkering	-	34.550	79.000
	<i>Totaal</i>	<i>1.800.674</i>	<i>1.406.080</i>	<i>1.298.842</i>
3	Verschil huidig situatie - Uitvoeringsorganisatie (1-2)	-234.657	159.937	267.176

Tabel 7 Financiële doorrekening toekomstige situatie 2016 tot en met 2018 (exclusief desintegratiekosten)

Samenvattend laat deze doorrekening zien dat aansluiting bij de Uitvoeringsorganisatie voor Haaksbergen vanaf het tweede jaar financieel voordelig is.¹⁴

¹⁴ Mits de prestaties van de Uitvoeringsorganisatie op een gelijk niveau blijven.

Doorrekening scenario verbeterde eigen uitvoering

Er is ook berekend wat de kosten zijn van blijvende uitvoering in eigen beheer. Gelet op de performance van Haaksbergen (verbeteracties rechtmatigheid, tekorten op het BUIG-budget) is duidelijk dat de formatie voor Sociale Zaken in Haaksbergen uitgebreid moet worden als deze taak blijvend in eigen beheer wordt uitgevoerd.

Een vergelijking met de bezettingscijfers van Hengelo maakt duidelijk dat circa 4 fte extra nodig zijn. Gerekend met een gemiddeld bedrag van € 75.390,- per fte komen de uitvoeringskosten dan op € 1.526.202,-.¹⁵ Deze cijfers zijn vervolgens vergeleken met de kosten van de Uitvoeringsorganisatie. Hierbij is opnieuw rekening gehouden met met een bedrag aan desintegratiekosten van € 415.000,- en de bijdrage hieraan door de Uitvoeringsorganisatie (zie § 5.6):¹⁶

Vergelijking <u>Verbeterde eigen uitvoering</u> en Uitvoeringsorg.		2016	2017	2018
1	Kosten verbeterd zelf uitvoeren (exploitatie)	1.526.202	1.526.202	1.526.202
	Kosten zelf uitvoeren (bijdrage tekort BUIG-budget)	337.715	30.130	-
	Verlaging algemene uitkering	-	34.550	79.000
	<i>Totaal</i>	<i>1.863.917</i>	<i>1.590.882</i>	<i>1.605.202</i>
2	Kosten Uitvoeringsorganisatie (exploitatie)	1.877.919	1.474.384	1.402.818
	Kosten Uitvoeringsorganisatie (bijdrag BUIG-budget)	337.715	30.130	-
	Verlaging algemene uitkering	-	34.550	79.000
	<i>Totaal</i>	<i>2.215.634</i>	<i>1.539.064</i>	<i>1.481.818</i>
3	Verschil huidig situatie - Uitvoeringsorganisatie (1-2)	-351.717	51.818	123.384

Tabel 8 Financiële doorrekening verbeterde eigen uitvoering

Dit overzicht laat zien dat toetreden tot de Uitvoeringsorganisatie vanaf het tweede jaar voordeliger is dan investeren in de eigen uitvoering. Dat komt door schaalvoordelen én de daling van de bijdrage bij een kleiner aantal cliënten. Wanneer op termijn de desintegratiekosten verdwenen zijn wordt dit voordeel nog groter:

¹⁵ Versterking van de eigen organisatie wordt vooral in de hogere schalen (schaal 9) gerealiseerd.

¹⁶ Voor de verbeterde eigen uitvoering zijn dezelfde prestaties gebruikt als bij de Uitvoeringsorganisatie. De verbetering van de eigen uitvoering zou immers tot dezelfde prestaties moeten leiden. Wel zal het enige tijd vergen om het kwaliteitsniveau te verbeteren. De tijdsduur die hiervoor nodig is laat zich moeilijk objectief schatten en is daarom niet in de berekening meegenomen.

Vergelijking <u>Verbeterde eigen uitvoering</u> en Uitvoeringsorg.		2016	2017	2018
1	Kosten verbeterd zelf uitvoeren (exploitatie)	1.526.202	1.526.202	1.526.202
	Kosten zelf uitvoeren (bijdrage tekort BUIG-budget)	337.715	30.130	-
	Verlaging algemene uitkering	-	34.550	79.000
	<i>Totaal</i>	<i>1.863.917</i>	<i>1.590.882</i>	<i>1.605.202</i>
2	Kosten Uitvoeringsorganisatie (exploitatie)	1.462.959	1.341.400	1.219.842
	Kosten Uitvoeringsorganisatie (bijdrag BUIG-budget)	337.715	30.130	-
	Verlaging algemene uitkering	-	34.550	79.000
	<i>Totaal</i>	<i>1.800.674</i>	<i>1.406.080</i>	<i>1.298.842</i>
3	Vershil huidig situatie - Uitvoeringsorganisatie (1-2)	63.243	184.802	306.360

Tabel 9 Financiële doorrekening verbeterde eigen uitvoering ((exclusief desintegratiekosten)

Verder heeft uitbesteden aan de Uitvoeringsorganisatie nog een aantal belangrijke (niet-financiële) voordelen:

- De kwaliteit van de uitvoering en dienstverlening verbetert. De ervaringen in Borne bevestigen dit beeld.
- De (financiële) kwetsbaarheid van de gemeente Haaksbergen wordt kleiner.
- De continuïteit van de uitvoering is beter gewaarborgd.

Dit alles rechtvaardigt de keuze voor toetreden tot de Uitvoeringsorganisatie.

5.5 Friciekosten voor Haaksbergen

Friciekosten zijn de kosten die ontstaan/doorlopen door aansluiting bij de Uitvoeringsorganisatie. In deze businesscase gaat het om:

- Medewerkers die in Haaksbergen achterblijven die nu worden ingezet op taken voor de Participatiewet en straks geen werk meer hebben. Deze kosten zijn voor de gemeente Haaksbergen zeer gering, omdat de Uitvoeringsorganisatie alle medewerkers overneemt die nu voor meer dan 70% van hun tijd op het taakveld werkzaam zijn. Voor de andere medewerkers zijn andere werkzaamheden gevonden waarvoor nu niet-ingevulde vacatureruimte bestaat of waarvoor externen worden ingezet
- Kosten die het gevolg zijn van contracten met externe leveranciers die doorlopen en niet voortijdig beëindigd kunnen worden (circa € 34.000,-)
- Kosten die voortkomen uit het sociaal plan. Deze bedragen:
  - € 23.000,- ter compensatie van de extra reiskosten voor een periode van vier jaar
  - Maximaal € 35.000,- eenmalig ter compensatie van vakantiedagen. Dit bedrag zal waarschijnlijk praktijk lager uitvallen omdat het moment van de overdracht na de zomervakantie ligt
  - € 7.000,- jaarlijks ter compensatie van afwijkende loonschalen.

In redelijkheid zullen nadere afspraken worden gemaakt over de verrekening van frictiekosten tussen de Uitvoeringsorganisatie en de gemeente Haaksbergen.

5.6 Desintegratiekosten voor Haaksbergen

Desintegratiekosten zijn de kosten die achterblijven, doordat er kosten zijn omdat medewerkers van Sociale Zaken de organisatie verlaten hebben. Denk aan leegstaande ruimtes of kosten voor een ondersteunende afdeling die door de overgang van Sociale Zaken overcapaciteit heeft (zie ook § 4.6).

De hoogte van de desintegratiekosten bedraagt voor Haaksbergen € 415.000,- (10,7 fte maal het bedrag van € 39.000,- aan overheadkosten per fte)¹⁷. De Uitvoeringsorganisatie wil investeren in de samenwerking en biedt daarom een korting op de bijdrage die Haaksbergen betaalt aan de Uitvoeringsorganisatie. Deze korting bedraagt in 2017, 2018 en 2019 respectievelijk 60%, 40% en 20% van de hoogte van de totale desintegratiekosten. Daarmee worden op de korte termijn niet de alle desintegratiekosten gecompenseerd. Er wordt daarom een aanvullende taakstelling opgenomen. Deze loopt op van € 33.000,- in 2017 tot € 100.000,- structureel vanaf 2019.

5.7 BTW en samenwerking

Om te voorkomen dat de centrumgemeente BTW in rekening moet brengen, die door de gemeente Haaksbergen niet compensabel zou zijn, is voor de volgende uitgangspunten gekozen:

- De centrumgemeente betaalt in eerste instantie alle kosten.
- De kosten worden volgens een van te voren vaststaande verdeelsleutel omgeslagen.
- Nacalculatie vindt plaats op basis van het begrote bedrag per bijstandsgerechtigde vermenigvuldigd met het gemiddeld aantal bijstandsgerechtigden over het kalenderjaar. Dit gemiddelde wordt vastgesteld door het saldo van elke 1^e van de maand te delen door 12..
- Met de Belastingdienst wordt vastgelegd dat deze handelwijze een BTW-heffing oplevert die compensabel zal zijn.

Consequentie hiervan is dat de bijdrage van de gemeente Haaksbergen aan de centrumgemeente (zie § 6.1) door de centrumgemeente moet worden belast met BTW. Deze is vervolgens compensabel voor de gemeente Haaksbergen.

5.8 Planning en control

In de nieuwe situatie blijft Haaksbergen verantwoordelijk voor de besteding van de door het Rijk beschikbaar gestelde middelen. Ook blijft de gemeente zelf een deel van een eventueel tekort op het uitkeringsbudget (BUIG-budget) betalen. Haaksbergen behoudt dus een eigen verantwoordelijkheid op het gebied van financiële verantwoording. De Uitvoeringsorganisatie draagt zorg voor het tijdig aanleveren van informatie die nodig is om invulling te kunnen geven aan de planning- en controlcyclus. Dit vraagt om een goede afstemming over de aan te leveren stukken. Op het moment dat de samenwerking een feit is worden hierover werkafspraken gemaakt tussen de Uitvoeringsorganisatie en de gemeente Haaksbergen. Die werkafspraken worden vastgelegd in het afsprakenregister dat als bijlage is toegevoegd aan de dienstverleningsovereenkomst tussen Haaksbergen en Hengelo.

5.8 Interne controle en SISA

De interne controle gericht op rechtmatige verstrekking van uitkeringen wordt door de Uitvoeringsorganisatie uitgevoerd. Evenals de oplevering van de SISA -verantwoording (Single Information Single Audit) aan het Rijk over de besteding van het BUIG-budget voor Haaksbergen, voorzien van een accountantsverklaring. De accountants maken vooraf afspraken over de criteria en de wijze waarop de controle wordt uitgevoerd. Hierbij wordt dezelfde werkwijze gevolgd als bij het GBT.

---

¹⁷ Dit is het gemiddeld bedrag dat per fulltime medewerker (fte) in het primair proces dat in Haaksbergen aan ondersteuning nodig is om deze effectief te kunnen laten werken. Daarbij moet men bijvoorbeeld denken aan zaken als huisvesting, verwarming, receptie, telefoniste, afdeling personeelszaken etc.

6. Juridische aspecten

6.1 Inleiding

De gemeente Haaksbergen wil toetreden tot een reeds bestaande gemeenschappelijke regeling “Centrumgemeenteconstructie”. De afspraak is dat deze wordt omgevormd tot bijvoorbeeld een gemeenschappelijk orgaan of een openbaar lichaam samenwerking bij een mogelijke, toekomstige toetreding van nog meer gemeenten.

Het betreft hier de gemeenschappelijke regeling “Samenwerking Sociale Zaken Borne en Hengelo”. Om te kunnen toetreden tot deze gemeenschappelijke regeling (GR), moet deze regeling op onderdelen worden gewijzigd. En om te kunnen aansluiten bij de gewijzigde gemeenschappelijke regeling, is besluitvorming van de colleges en raden van Haaksbergen, Borne en Hengelo nodig.

Hoe wordt de tekst van deze GR aangepast aan de nieuwe situatie? Wat zijn de kernpunten uit de dienstverleningsovereenkomst en het mandaatbesluit? In dit hoofdstuk wordt achtereenvolgens ingegaan op de (gewijzigde) gemeenschappelijke regeling en de bijlagen bij deze gemeenschappelijke regeling, namelijk de mandaatbesluiten en de dienstverleningsovereenkomsten. Daarna wordt ingegaan op het afsprakenregister.

6.2 Gemeenschappelijke regeling

In de gewijzigde gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo wordt de juridische basis gelegd voor samenwerking op het gebied van Sociale Zaken tussen de gemeenten Borne, Haaksbergen en Hengelo.

Aan dit document zijn vier bijlagen toegevoegd: de mandaatbesluiten van Borne en Haaksbergen aan Hengelo en de dienstverleningsovereenkomsten tussen Borne en Hengelo en Haaksbergen en Hengelo.

In de gewijzigde gemeenschappelijke regeling is onder meer het volgende vastgelegd:

- Het doel en de reikwijdte van de regeling
- De inrichting van de Uitvoeringsorganisatie
- Het tweejaarlijks vaststellen van een uitvoeringsplan
- Het vaststellen van twee dienstverleningsovereenkomsten
- Het eens per kwartaal houden van portefeuillehoudersoverleg
- Financiën
- Archief
- Bezwaar, beroep en klachtenbehandeling
- Informatie en verantwoording

De gewijzigde gemeenschappelijke regeling is in bijlage 4 van deze businesscase opgenomen.

6.3 Mandaatbesluit

In de “Mandaatbesluiten samenwerking sociale zaken Borne en Hengelo en samenwerking sociale zaken Haaksbergen en Hengelo” is vastgelegd dat de colleges van B&W van Borne en Haaksbergen het college van B&W van Hengelo mandateren tot het nemen van besluiten en het verrichten van handelingen ter voorbereiding op en de uitvoering van de wet en regelgeving op het domein van Sociale Zaken.

De mandaatbesluiten zijn als bijlagen 1a en 1b bij de gewijzigde gemeenschappelijke regeling opgenomen (bijlagen 5 en 6 van deze businesscase).

6.4 Dienstverleningsovereenkomsten

In de twee te sluiten dienstverleningsovereenkomsten worden de afspraken over de te verrichten werkzaamheden door Hengelo, voor zowel Borne als Haaksbergen vastgelegd. Tevens wordt vastgelegd wat de wederzijdse rechten en plichten zijn en wat de door Borne en Haaksbergen verschuldigde vergoeding is.

De dienstverleningsovereenkomsten zijn als bijlagen 2a en 2b bij de gewijzigde gemeenschappelijke regeling opgenomen (bijlagen 7 en 8 van deze businesscase).

6.5 Het afsprakenregister

Bij de twee dienstverleningsovereenkomsten wordt als bijlage een afsprakenregister opgenomen.

Het afsprakenregister is een document met een dynamisch karakter en kan worden aangepast als dit noodzakelijk wordt geacht. Uiteraard moet dit met instemming van de gemeenten. In het afsprakenregister worden de werkafspraken tussen de uitvoeringsorganisatie (Hengelo) en Borne en Haaksbergen vastgelegd.

Hierbij moet gedacht worden aan werkafspraken op het gebied van:

- Financiën
- Planning en control
- Managementinformatie
- Uitvoering
- Verdere actuele afspraken

7. Informatie en automatisering

7.1 Inleiding

Uitvoering van de Participatiewet door de Uitvoeringsorganisatie heeft gevolgen voor de informatievoorziening en de automatisering. Hoe krijgt de Uitvoeringsorganisatie de informatie over de Haaksbergse uitkeringsgerechtigden? Welke waarborgen zijn er voor veiligheid en privacy?

7.2 Kernpunten Automatisering en informatievoorziening

Alle software die de gemeente Haaksbergen gebruikt om het werk te kunnen uitvoeren (applicaties GWS4all, Sonar, WBS, Suwinet-Inkijk en Suwinet-Mail etc.) wordt op dit moment al technisch en functioneel beheerd door de gemeente Hengelo. Praktisch gezien staat in dit opzicht niets een soepele overgang van Sociale Zaken naar de Uitvoeringsorganisatie in de weg.¹⁸

Daarmee heeft de Uitvoeringsorganisatie ook direct de beschikking over alle actuele cliënteninformatie. Enkele functies van de Uitvoeringsorganisatie zullen van tijd tot tijd behoefte hebben aan oudere informatie. Denk aan de taakvelden "Bijzonder Onderzoek" en "Terugvordering en verhaal". Deze informatie is beschikbaar via het papieren cliëntdossier en via het Haaksbergse DMS-systeem Decos. Verder kan voor bijzondere gevallen nog enkele jaren, in het gemeentehuis van Haaksbergen, nog worden teruggevallen op digitale informatie uit het oude systeem, SZW-net.¹⁹

De afstemming tussen Zorg, Jeugd en de Participatiewet wordt in de toekomst steeds belangrijker. Een regiesysteem ontbreekt nog op dit moment, mede doordat er in afstemming met Hengelo besloten is om eerst de backofficeprocessen op orde te brengen voordat een nieuw regiesysteem (frontofficesysteem) wordt geselecteerd. Zo'n systeem is ook belangrijk voor de afstemming met én binnen de Noaberpoort. Hierin moet in de zeer nabije toekomst worden geïnvesteerd.

De gemeente Haaksbergen blijft formeel verantwoordelijk voor het gebruik van Suwinet, waarmee ambtenaren inzage hebben in allerlei gegevens van cliënten én alle andere inwoners van Nederland. De Uitvoeringsorganisatie rapporteert in de nieuwe situatie daarom aan het college van Haaksbergen. Haaksbergen voldoet voor de overdracht aan alle eisen die voor het gebruik worden gesteld en draagt zorg voor een tijdige opzegging van haar Suwinet-aansluiting.

7.3 Afspraken Documentatie- en informatievoorziening

De fysieke dossiers blijven in Haaksbergen en worden in Haaksbergen ter beschikking gesteld aan de medewerkers van de Uitvoeringsorganisatie. De fysieke dossiers worden voorafgaand aan de aansluiting bij de GR compleet gemaakt met de laatste wijzigingen en besluiten, zodat de inhoud actueel is.

De documenten en dossiers die in Hengelo worden gevormd, worden door de Uitvoeringsorganisatie op de gebruikelijke manier gedigitaliseerd in het informatiesysteem. Verder wordt in Haaksbergen het besluit tot vervanging en vernietiging van archiefbescheiden die volgens de "Landelijke stukkenlijst" zijn aangemerkt als vernietigbaar, ingetrokken en vervangen door een nieuw besluit. Dit nieuwe besluit is in Bijlage 9 opgenomen. De Archiefverordening en het Besluit informatiebeheer hoeven niet te worden aangepast.

---

¹⁸ Na goedkeuring van deze businesscase zullen de licentiekosten voor (het deel van) de applicaties die Sociale Zaken Haaksbergen nu bij Hengelo gebruikt vervallen. De Dienstverleningsovereenkomst (DVO) voor ICT tussen Hengelo en Haaksbergen wordt aangepast aan de nieuwe situatie, evenals de omvang van het applicatiebeheer dat door Haaksbergen bij Hengelo wordt ingehuurd.

¹⁹ Omdat het een verouderde applicatie betreft kan I&A geen garantie geven over de termijn waarop digitaal terugkijken nog kan worden gegarandeerd.

8. Communicatie

8.1 Inleiding

Het is belangrijk dat iedereen die betrokken is bij de uitplaatsing óf die een bijstandsuitkering van de gemeente Haaksbergen ontvangt, zicht houdt op en geïnformeerd wordt over de uitwerking van de beslissing tot samenwerking. Daarover gaat dit hoofdstuk.

8.2 Doelen communicatie

Met de communicatie-activiteiten streven we de volgende doelen na:

- Uitleggen waarom de overgang nodig is
- Wat er precies gaat gebeuren en wanneer
- Aangeven voor wie er (n)iets verandert
- Wat inwoners/cliënten daarvan gaan merken
- Waar kan men terecht voor meer informatie

8.3 Interne communicatie

Intern is het belangrijk dat medewerkers van de huidige GR en medewerkers van Haaksbergen betrokken blijven bij de uitwerking van de overgang. Daarin wordt deels voorzien door de samenstelling van de projectgroep (met onder meer medewerkers en leidinggevendenden), maar het is ook belangrijk oog te hebben voor de communicatie naar de medewerkers op de werkvloer, de mensen om wie het uiteindelijk gaat. Zij moeten geen zaken uit de krant lezen en moeten goed op de hoogte zijn en blijven van wat er speelt. De 'achterblijvende organisatie' moet goed op de hoogte worden gehouden.

Bij het uitvoeren van communicatieactiviteiten richten we ons op de volgende groepen:

- Medewerkers Sociale Zaken van de Uitvoeringsorganisatie Borne-Hengelo en Haaksbergen
- Overige medewerkers van Hengelo en Haaksbergen
- Colleges van Borne, Hengelo en Haaksbergen
- Gemeenteraden van Borne, Hengelo en Haaksbergen
- Ondernemingsraad en Georganiseerd Overleg van Haaksbergen

De interne communicatie naar de Haaksbergse medewerkers verloopt via hun leidinggevendenden door middel van persoonlijke gesprekken en werkoverleggen. Verder wordt maandelijks een digitale nieuwsbrief geplaatst op intranet en is in de afdelingsoverleggen van de meest betrokken afdelingen een presentatie gegeven. De Haaksbergse communicatiemomenten worden afgestemd met die in de gemeente Hengelo.

De direct betrokken medewerkers hebben een persoonlijk gesprek gehad met de eigen leidinggevende. De communicatie richting colleges verloopt via de portefeuillehouders Sociale Zaken. Deze worden bijgepraat door de twee projectleiders in de gemeenten en via een ambtelijke en bestuurlijke stuurgroep.

Nadat de samenwerking van start is gegaan vervullen de accounthouders een belangrijke rol in de communicatie met bestuurders van beide gemeenten. Ook de beleidsmedewerkers ondersteunen vanuit de centrumgemeente zowel de portefeuillehouders als de colleges en raden van Borne, Hengelo en Haaksbergen. De gemeenteraden worden regelmatig bijgepraat en stukken die voor besluitvorming naar de colleges gaan worden waar nodig voorgelegd aan de raden. Met de medezeggenschapsorganen worden regelmatig informatieve overleggen gepland om bij te praten en ze te informeren over de stand van zaken.

8.3 Externe communicatie

De communicatie naar externe partijen (inwoners, partners en andere belanghebbenden) is belangrijk. Uitgangspunt is dat de overgang moet bijdragen aan klantgerichtheid, verbetering van kwaliteit voor de inwoners van Haaksbergen, versterking van het toekomstperspectief van mensen met een uitkering en beperking van de kosten. Uitgangspunten daarbij zijn behoud en verbetering van kwaliteit met betrekking tot de dienstverlening van de gebundelde uitkeringen en behoud van een lokaal loket in Haaksbergen voor de belangrijkste dienstverleningstaken.

Bij het uitvoeren van communicatieactiviteiten richten we ons hier op de volgende groepen:

- Alle inwoners van Haaksbergen, specifiek die met een uitkering
- De Participatieraad Haaksbergen
- Intermediaire organisaties die contact hebben met inwoners en uitkeringsgerechtigden
- Lokale en regionale pers.

De inwoners van Haaksbergen (vooral die met een uitkering) kunnen via de gebruikelijke kanalen op de hoogte worden gehouden van de ontwikkelingen en de mijlpalen in het proces: persberichten (gezamenlijk waar nodig), internet, GemeenteNieuws en de uitkeringsgerechtigden per brief. De Participatieraad Haaksbergen wordt mondeling geïnformeerd en de intermediairs (?) ontvangen een brief. Verder wordt een persbericht verzonden aan de lokale en regionale pers. Op het moment dat de definitieve ingangsdatum van de samenwerking bekend is, moet dit gecommuniceerd worden naar alle externe partijen.

9. Planning en implementatie

Op het moment van schrijven van dit plan is het uitgangspunt dat de samenwerking feitelijk gerealiseerd is op 1 oktober 2016. Voordat de medewerkers van Haaksbergen over gaan naar de gemeente Hengelo moeten er op een aantal onderdelen nog zaken worden geregeld. Het gaat hierbij concreet om:

Werkinhoudelijk

- Overdracht van de fysieke dossiers
- Voorbereiden feitelijke uitbetaling cliënten vanuit Hengelo
- Inplannen ruimte in de Noaberpoort

Personeel

- De uitvoering van de afspraken uit het sociaal plan
- Het opstellen van de aanstellingsovereenkomst door de gemeente Hengelo
- Het beëindigen van de aanstelling bij de gemeente Haaksbergen (eervol ontslag), 31 dagen voor de start van het dienstverband in Hengelo
- Afsluiten van personele dossiers van vertrekkende medewerkers van de gemeente Haaksbergen
- Kennismaken met de nieuwe organisatie en de collega's, voorafgaand aan de overgang

Financieel

- Overdracht financiële informatie over het lopende boekjaar
- Opstellen conceptfacturen voor declaratie Hengelo bij Haaksbergen

Huisvesting

- Gereedmaken extra werkplekken in Hengelo voor de medewerkers uit Haaksbergen
- Leegruimen werkplekken in Haaksbergen

Automatisering en informatievoorziening

- Gereedmaken accounts in Hengelo voor medewerkers Haaksbergen
- Afsluiten accounts vertrekkende medewerkers Haaksbergen

Juridisch

- Ondertekening GR, mandaatbesluiten en dienstverleningsovereenkomsten

Communicatie

- Informeren cliënten en intermediairs
- Informeren andere partijen

In de maanden mei en juni 2016 wordt een gedetailleerder implementatieplan uitgewerkt.

Bijlage 1 Sociaal plan aansluiting Haaksbergen bij Uitvoeringsorganisatie Borne-Hengelo

SOCIAAL PLAN

Overheveling van taken van
de gemeente Haaksbergen naar de gemeente Hengelo voor de samenwerking sociale zaken
gemeenten Borne-Haaksbergen

Goed werkgeverschap & goede dienstverlening

Tussen de ondergetekenden

1. het gemeentebestuur van Haaksbergen
2. het gemeentebestuur van Hengelo

en de volgende organisaties van werknemers:

- a. ABVAKABO FNV
- b. CNV Publieke Zaak

is, in het kader van de overheveling van taken van de gemeente Haaksbergen naar de gemeente Hengelo en de daarmee gepaard gaande overgang van medewerkers van de gemeente Haaksbergen naar de gemeente Hengelo het volgende overeengekomen.

6 april 2016 – 30 april 2019

Begripsbepalingen

Artikel 1

In dit Sociaal Plan wordt verstaan onder:

a. gemeente Hengelo	uitvoeringsorganisatie sociale zaken gemeente Hengelo
b. publiekrechtelijke taakoverheveling	een organisatieverandering die het gevolg is van de overheveling van (taken van) een deel van de organisatie naar een ander publiekrechtelijk orgaan
c. overgangsdatum	de datum waarop de taken van de gemeente Haaksbergen worden overgedragen aan de gemeente Hengelo
d. de medewerker	degene die direct voorafgaand aan de overgangsdatum als ambtenaar in dienst is van de gemeente Haaksbergen en op de overgangsdatum in dienst treedt van de gemeente Hengelo
e. HBAR	de Haaksbergse Arbeidsvoorwaardenregeling met de daarbij behorende uitvoeringsregelingen
f. HAR	de Hengelose Arbeidsvoorwaardenregeling met de daarbij behorende uitvoeringsregelingen
g. toekomstige rechtspositie	de vanaf de overgangsdatum op de medewerker toepasselijke arbeidsvoorwaarden van de gemeente Hengelo
h. sociaal plan	nadere afspraken gebaseerd op en aanvullend op het sociaal statuut van de gemeente Haaksbergen met betrekking tot de personele en arbeidsvoorwaardelijke gevolgen van de samenwerking
i. sociaal statuut	het sociaal statuut van de gemeente Haaksbergen 2011
j. functieboek	verzameling van beschrijvingen van de bij de gemeente Hengelo voorkomende functies
k. oude functie	een functie die de medewerker laatstelijk voor de samenwerking vervulde
l. nieuwe functie	een functie die als zodanig is aangegeven in het functieboek
m. ongewijzigde functie	een functie die in het kader van de aanpassing van de organisatie door de werkgever als inhoudelijk ongewijzigd wordt aangemerkt. Als criterium ter bepaling hiervan zal gelden dat de functie-inhoud en daarbij behorende functie-eisen voor minimaal 70% hetzelfde zijn gebleven indien de oude functie met de nieuwe wordt vergeleken
n. passende functie	een functie die de medewerker redelijkerwijs kan worden opgedragen in verband met zijn persoonlijke omstandigheden en bestaande vooruitzichten. Onder persoonlijke omstandigheden en bestaande vooruitzichten kunnen onder meer worden verstaan: interesse, capaciteiten, ervaring, leeftijd, gezondheidstoestand, scholing, salaris en reële salarispectieven. Een functie is voorts passend als de medewerker door middel van een scholingstraject binnen een redelijke termijn zodanig bekwaam wordt dat de functie naar behoren kan worden vervuld.

	Een passende functie is doorgaans van hetzelfde functieniveau als de oude functie, maar kan ook van maximaal twee niveaus hoger of maximaal twee niveaus lager zijn dan de oude functie.
o. geschikte functie	een functie, die niet valt onder het begrip passende functie, maar die de medewerker bereid is te vervullen
p. salaris	maandbedrag dat binnen de salarisschaal aan de ambtenaar is toegekend, naar evenredigheid van diens formele arbeidsduur
q. salaristoelagen	de in paragraaf 3 van hoofdstuk 3 CAR/UWO genoemde toelagen te weten: de functioneringstoelage, de waarnemingstoelage, de toelage onregelmatige dienst, de buitendagvenstertoelage, de toelage beschikbaarheidsdienst, de inconveniententoelage, de arbeidsmarkttoelage, de garantietoelage en de afbouwtoelage, die aan de medewerker zijn toegekend en die tot 1 januari 2016 tot de bezoldiging werden gerekend
r. salarisgarantie	de garantie als bedoeld in artikel 12
s. salarispectief	de opeenvolgende salarisperiodieken waarop de medewerker bij goed functioneren aanspraak kan maken
t. toelage	een op grond van de bezoldigingsregeling toegekende tijdelijke of vaste toelage
u. standplaats	Haaksbergen dan wel de plaats waar de werkzaamheden van de gemeente Hengelo worden verricht
v. diensttijd overheid	aantal jaren in overheidsdienst
w. plaatsingsadviescommissie	commissie als bedoeld in artikel 5
x. geschillencommissie	commissie als bedoeld in artikel 19

Hoofdstuk 1 : algemeen

Reikwijdte en werkingsfeer

Artikel 2

1. Dit sociaal plan is een uitwerking van hoofdstuk 7 van het sociaal statuut. De afspraken in dit Sociaal Plan zijn van toepassing op alle medewerkers, te weten ambtenaren die vallen onder de CAR/UWO, die vanwege de publiekrechtelijke taakoverheveling van sociale zaken in aanmerking komen voor overgang naar de gemeente Hengelo en hebben betrekking op de arbeidsvoorwaardelijke gevolgen voor deze medewerkers.

Aanstelling

Artikel 3

Het College van Burgemeester en Wethouders van Haaksbergen verleent de medewerker met ingang van de overgangsdatum eervol ontslag wegens reorganisatie op grond van artikel 8:3 CAR/UWO, met verwijzing naar dit sociaal plan. In afwijking van het bepaalde artikel 10d:5 van de CAR/UWO, zal geen re-integratiefase aan de orde zijn en er behoeft geen opzegtermijn in acht te worden genomen. Tenminste 31 dagen voor ontslag bij de gemeente Haaksbergen, krijgen medewerkers een dienstverband aangeboden door de gemeente Hengelo, vergelijkbaar in aard en omvang met de aanstelling bij de gemeente Haaksbergen.

Plaatsing/verplichting

Artikel 4

1. In het kader van de publiekrechtelijke taakoverheveling van de gemeente Haaksbergen naar de gemeente Hengelo zullen geen gedwongen ontslagen plaatsvinden.
2. De gemeente Hengelo biedt de medewerker een functie en vaste aanstelling aan die feitelijk zoveel mogelijk overeenkomt met de functie die hij voor de overgangsdatum bij de gemeente Haaksbergen vervulde. Uitgangspunt hierbij is het adagium "Mens volgt werk".
3. Aan alle medewerkers, zoals vastgesteld in artikel 2 van dit Sociaal Plan, wordt een ongewijzigde dan wel passende functie aangeboden. Hierbij zal aan de plaatsing en de plaatsingsvolgorde invulling worden gegeven volgens het genoemde in het sociaal statuut.
4. In geval van het vervallen van arbeidsplaatsen, als gevolg van inkrimping/reorganisatie bij de gemeente Hengelo binnen 3 jaar na de overgangsdatum, zal de medewerker die als gevolg daarvan boventallig wordt de keuze krijgen voor:
  - a) opnieuw in vaste dienst treden bij de gemeente Haaksbergen. Hij zal dan als herplaatsingskandidaat worden aangemerkt conform de bepalingen van het dan geldende Sociaal Statuut van de gemeente Haaksbergen. Het bepaalde in dit lid is alleen van toepassing indien het Sociaal Statuut van de nieuwe organisatie niet in een oplossing voorziet om ontslag op grond van bovengenoemde redenen te voorkomen. De gemeente Haaksbergen verplicht zich alsdan om alle inspanningen te doen om de medewerker te plaatsen in een functie conform het sociaal statuut.
  - b) In dienst blijven bij de gemeente Hengelo en worden aangemerkt als boventallige medewerker of herplaatsingskandidaat volgens het dan geldende sociaal statuut van de gemeente Hengelo.

Plaatsingsadviescommissie

Artikel 5

Er wordt eventueel een plaatsingsadviescommissie in het leven geroepen analoog aan het bepaalde in artikel 4:1 van het Sociaal Statuut Gemeente Haaksbergen 2011. Dit doen we als blijkt dat we, naast ongewijzigde functies, toch te maken krijgen met passende of geschikte functies.

Verplichtingen medewerker

Artikel 6

1. De medewerker heeft de verplichting mee te werken aan zijn plaatsing binnen de gemeente Hengelo.
2. De medewerker is gehouden alle medewerking te verlenen die nodig is voor een juiste toepassing van dit Sociaal Plan.

Aanstellingsbesluit

Artikel 7

1. De medewerkers voor wie, in verband met de overheveling van de taken van de gemeente Haaksbergen naar de gemeente Hengelo, is besloten dat zij in aanmerking komen voor overgang naar de gemeente Hengelo ontvangen zoveel mogelijk op één en dezelfde dag een schriftelijk aanstellingsbesluit dat ingaat op de datum van aanstelling bij de gemeente Hengelo.
2. Van de gemeente Haaksbergen ontvangt de medewerker een besluit tot eervol ontslag in verband met ontslag bij reorganisatie conform artikel 8:3 van de CAR/UWO. De datum van ontslag is gelijk aan de datum van aanstelling bij de gemeente Hengelo, zie lid 1.
3. De besluiten op basis van de voorgaande leden van dit artikel, worden genomen op basis van de door de gemeente Haaksbergen vastgestelde lijst van functies die behoren bij de taken van de gemeente Haaksbergen die worden overgeheveld naar de gemeente Hengelo.
4. Bij deze besluiten (of in een bijlage behorende bij deze besluiten) worden de rechtspositionele aanspraken vermeld die verband houden met de overgang van de gemeente Haaksbergen naar de gemeente Hengelo.

Hoofdstuk 2 : arbeidsvoorwaardelijke afspraken

Arbeidsvoorwaarden

Artikel 8

Op de medewerker is na indiensttreding bij de gemeente Hengelo de rechtspositieregeling van het de gemeente Hengelo, de HAR, van toepassing, indien en voor zover in dit artikel of elders in dit Sociaal Plan niet anders is bepaald.

Rechtspositie

Artikel 9

1. Voor zover daaromtrent in dit Sociaal Plan niet anders is bepaald is de rechtspositieregeling van de gemeente Haaksbergen, na de overgangsdatum niet meer van toepassing.
2. Voor zover de rechtspositieregelingen van de gemeente Haaksbergen op grond van dit Sociaal Plan na de overgangsdatum nog als een minimumgarantie voor de medewerkers van toepassing (kunnen) zijn, geldt dat toekomstige wijzigingen in die gemeentelijke regelingen automatisch worden doorvertaald naar de garantie; dit geldt zowel voor wijzigingen in positieve als in negatieve zin.
3. Individuele schriftelijke afspraken tussen medewerkers en de gemeente Haaksbergen, die afwijken van respectievelijk aanvullend zijn op de algemeen geldende regelingen, worden vóór de overgangsdatum geïnventariseerd en hierover worden individuele afspraken gemaakt, die we vastleggen. Deze individuele afspraken worden als addendum toegevoegd bij de aanstellingsbrief van de gemeente Hengelo en maken onderdeel uit van het besluit.

Diensttijd

Artikel 10

Het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Haaksbergen stelt voor elke medewerker vast hoeveel dienstjaren hij bij de gemeente Haaksbergen heeft op de overgangsdatum. De dienstjaren van de Gemeente Haaksbergen gelden bij de gemeente Hengelo ook als dienstjaren. Daarnaast wordt vastgesteld hoeveel dienstjaren de medewerker in overheidsdienst heeft.

Salaris en salarisinpassing

Artikel 11

1. De medewerker behoudt bij indiensttreding bij de gemeente Hengelo bruto tenminste dezelfde bezoldiging als hij direct voorafgaand aan de overgangsdatum bij het huidige bevoegd gezag ontvangt.
2. De vaststelling van het salaris geschiedt in de schaal behorend bij de functie die aangeboden wordt bij de gemeente Hengelo.
3. Indien sprake is van een lagere inschaling dan sprake is bij de gemeente Haaksbergen wordt het materiële verschil in de vorm van een garantie toelage toegekend. Deze toelage wordt geïncorporeerd op het moment dat inschaling op tenminste het oude schaalniveau plaatsvindt.

Salarisgarantie en -perspectief

Artikel 12

1. De medewerker heeft de garantie dat de periodieken en uiteindelijk het bruto maximumsalaris behorende bij de functieschaal van de functie die hij voor de overgang bij de gemeente Haaksbergen vervult, volgens de HAR-systematiek bij tenminste goed functioneren ook worden toegekend bij de gemeente Hengelo.
2. Een persoonlijk toegekende vaste toelage wordt bij de overgang naar de gemeente Hengelo als garantietoelage toegekend en gegarandeerd, voor zover betrokkene in de huidige of een lagere schaal ingeschaald wordt.
3. Indien inschaling plaatsvindt in een hogere schaal wordt de toelage geïncorporeerd.

Afrekening overige geldelijke aanspraken

Artikel 13

1. De aanspraken op vakantietoelage, de eindejaarsuitkering, de levensloopbijdrage en eventueel tegemoetkoming ziektekosten die tot de overgangsdatum zijn opgebouwd bij de gemeente Haaksbergen worden tegelijkertijd met het salaris uitbetaald aan de medewerker in de maand voorafgaand aan de overgangsdatum.

Vakantieaanspraken

Artikel 14

1. Bij het eervol ontslag worden de opgebouwde vakantiedagen en plusuren in principe overgedragen naar de volgende werkgever. Wil de nieuwe werkgever deze aanspraken niet (volledig) overnemen, dan worden de vakantiedagen en de plusuren uitbetaald. Een medewerker kan er voor kiezen om vakantiedagen en plusuren (deels) te laten uitbetalen.
2. Voor het vaststellen van het aantal leeftijdsverlofuren bij de gemeente Hengelo wordt uitgegaan van de datum van indiensttreding bij een overheidsinstelling en waarbij het abp-ambtenaarschap van toepassing is. **De hoogte van het aantal leeftijdsverlofuren wordt na indiensttreding bij de gemeente Hengelo bepaald aan de hand van de HAR.**
4. Schriftelijke afspraken tussen medewerkers en het huidig bevoegd gezag met betrekking tot verlof, zoals zorgverlof en ouderschapsverlof, worden vóór de overgangsdatum geïventariseerd en hierover worden individuele afspraken gemaakt.

Studiefaciliteiten

Artikel 15

1. De medewerker die vóór de overgangsdatum studiefaciliteiten geniet ingevolge de studiefaciliteitenregeling van de gemeente Haaksbergen, wordt door de gemeente Hengelo in de gelegenheid gesteld de betreffende studie te voltooien onder gelijkblijvende condities.
2. Terzake van het ontslag bij de gemeente Haaksbergen ontstaan voor de medewerker geen terugbetalingsverplichtingen.

Hypotheekregeling

Artikel 16

1. Lopende hypothecaire leningen zullen worden gecontinueerd onder gelijkblijvende condities bij de gemeente Haaksbergen. De aflossingen op gecontinueerde leningen vinden plaats via facturen.

Compensatieregeling wijziging standplaats

Artikel 17

1. Aan de medewerker van wie, als gevolg van wijziging van standplaats van het bevoegd gezag van de gemeente Haaksbergen naar die van de gemeente Hengelo, de reisafstand van het dagelijks woon-werkverkeer in enkele reis met meer dan 4 kilometer toeneemt, wordt vanaf de overgangsdatum gedurende vier jaar een vergoeding toegekend.
2. De vergoeding als bedoeld in lid 1 wordt bepaald volgens de formule: de
toename in reisafstand v.v. tussen huis- en kantooradres zoals beschreven in lid
1, x de kosten gebaseerd op de voor woon-werkverkeer op het
uitbetalingsmoment geldende fiscaal onbelaste vergoeding per kilometer
 $x y/5 x 214 : 12$ waarbij y het aantal werkdagen is waarop door de medewerker
per week wordt gereisd.
3. De reisafstand als bedoeld in het eerste lid wordt bepaald aan de hand van de site www.anwb.nl, waarbij wordt berekend het verschil tussen de afstand "huisadres- kantooradres gemeente Hengelo" en "huisadres-huidig kantooradres gemeente Haaksbergen" en wordt uitgegaan van de snelste route van huisadres tot kantooradres. In die gevallen waarin naar het oordeel van het bevoegd gezag van de gemeente Hengelo strikte toepassing van het in lid 1 gestelde leidt tot kennelijke onredelijkheid voor de medewerker geldt de hardheidsclausule als bedoeld in artikel 18.

Hoofdstuk 3 : slotbepalingen

Hardheidsclausule

Artikel 18

Wanneer toepassing van bepalingen van dit Sociaal Plan in een individueel geval tot kennelijk onbillijke consequenties zou leiden, zal het bestuur van het bevoegd gezag van de gemeente Hengelo c.q. het college van burgemeester en wethouders van het huidig bevoegd gezag op verzoek van betrokken medewerker van deze bepalingen in gunstige zin afwijken.

Geschillencommissie

Artikel 19

1. Er is een onafhankelijke geschillencommissie waarbij de medewerker, ten aanzien van wie het College van Burgemeester en Wethouders gemeente Haaksbergen een besluit heeft genomen betreffende de toepassing van dit Sociaal Plan, binnen zes weken nadat hij redelijkerwijs kennis heeft kunnen nemen van dat besluit, bezwaar kan maken. Aanstellingsbesluiten als bedoeld in artikel 3 vallen niet onder voornoemde besluiten, bezwaren hiertegen worden conform de gebruikelijke procedure volgens de Algemene Wet Bestuursrecht behandeld.
2. De bezwarencommissie personeel treedt in deze op als onafhankelijke geschillencommissie als bedoeld in lid 1.
3. Indien het College van Burgemeester en Wethouders gemeente Haaksbergen nalaat binnen tien weken uitspraak te doen over een door de medewerker gedaan verzoek is eveneens bezwaar als bedoeld in het eerste lid mogelijk.
4. De geschillencommissie bestaat uit drie personen, waartoe de gemeente Haaksbergen en de werknemersorganisaties die partij zijn bij dit Sociaal Plan ieder één persoon aanwijzen, welke beide personen gezamenlijk de derde persoon aanwijzen.
5. De geschillencommissie regelt haar eigen werkwijze.
6. Een uitspraak van de geschillencommissie is bindend voor partijen.
7. Tegen besluiten van het College van Burgemeester en Wethouders gemeente Haaksbergen waardoor de medewerker in zijn belang wordt getroffen staat bezwaar en beroep volgens de Algemene Wet Bestuursrecht open.

Inwerkingtreding en werkingsduur

Artikel 20

Dit Sociaal Plan treedt in werking op de dag waarop de gemeente Haaksbergen tot bekrachtiging is overgegaan en nadat de betrokken partijen dit Sociaal Plan hebben getekend.

Bijlage

Artikel 21

De bij het Sociaal Plan behorende bijlagen worden geacht deel uit te maken van dit Sociaal Plan.

Citeertitel

Artikel 22

Dit Sociaal Plan kan worden aangehaald als “Sociaal Plan Haaksbergen 2016”

Aldus getekend op ..... 2016, Haaksbergen

Namens ABVA KABO FNV

.....

Namens CNV Publieke zaak

.....

Namens Gemeente Haaksbergen

.....
burgemeester

.....
gemeentesecretaris

Namens gemeente Hengelo

.....

Bijlage 1

Voorlopige lijst van werkzaamheden, functies en formatie die uitbesteed worden naar de gemeente Hengelo (uitvoeringsorganisatie)*

werkzaamheden sociale zaken	functie Haaksbergen**	formatie
beleid/juridisch		1,00
beleidsmatige werkzaamheden sociaal domein	beleidsmedewerker	
inkomensconsulent		1,00
consulent werk en inkomen	consulent werk en inkomen	
arbeidsre-integratie		2,23
werkzaamheden voor uitstroom en werkgelegenheid	uitstroomconsulent medewerker werkgelegenheids beleid	
administratieve werkzaamheden ondersteuning re-integratie	administratieve ondersteuning re-integratie*	
administratieve ondersteuning		1,90
debiteuren beheer	financieel administratief medewerker*	
financieel administratieve werkzaamheden	financieel administratief medewerker	
administratieve werkzaamheden	administratief ondersteuner participatiewet*	
front office/balie		0,50
werkzaamheden voor sociale zaken bij de balie/front office	front office medewerker ZWI	
Totaal formatie		6,63

* Lijst is voorlopig en wordt definitief met het vaststellen van de businesscase

** De functie Haaksbergen is (nog) niet voor iedere medewerker formeel vastgelegd. Feitelijke werkzaamheden en functie zijn geïnventariseerd en zijn opgenomen in het overzicht.

Bijlage 2:

Lijst functies uitvoeringsorganisatie waar medewerkers Haaksbergen op geplaatst kunnen worden gezien hun werkzaamheden en functie

functies uitvoeringsorganisatie
Klantmanager
T&V/incasso
Werkcoach
Balie, info, administratief medewerker
Beleidsmedewerker
A team medewerker (=financieel administratief)
Functies overhead zoals DIV

Functiecode	Functienaam	Aantal fte
PSZ-01	Sectormanager PSZ	0,8 ^(a)
Afdeling Sociale Zaken		
SZIH01	Afdelingshoofd HBR	1
SZJZB01	Afdelingshoofd JZB	1
SZTT01	Afdelingshoofd KT	1
SZTTA01	Afdelingshoofd KTA	1
SW3909	Beleidsmedewerker inkomen, zorg en werk	1,3
SW3905	Beleidsmedewerker juridische zaken en kwaliteit	0,8
SW7305	Beleidsmedewerker arbeidsmarkt en subsidies	1
SZJZB08D	Beleidsmedewerker	0,9
SZJZB05	Senior beleidsmedewerker werk en arbeidsmarktbel.	1
SW3920	Juridisch medewerker	3,5 ^(b)
SW3906	Senior medewerker kwaliteitsbeheer	1
SW3907	Medewerker kwaliteitsbeheer	0,8
SW3931	Medewerker voorlichting en communicatie	0,9
SW3005	Re-integratie en inkoop	0,8
SW3010	Arbeidsdeskundige	0,89
SZTT05	Klantmanager	40,6
SZTTA05	Klantmanager	

SZTT10	Werkcoach	0,7
SW1530	Medewerker incasso	2,14
SW1535	Medewerker terugvordering en verhaal	2,2
SW1540	Medewerker meldpunt kinderopvang	2,1
SZTA15	Medewerker handhaving kinderopvang	1,5
SZTA10	Senior medewerker ITV/MKO	0,8
SW3514	Medewerker uitkeringsadministratie	3
SW3932	Medewerker werkprocessen	1
SW3412	Consulent bijzondere regelingen	4,6
SW3420	Algemeen medewerker bijzondere regelingen	1
SW3925	Toetser/beslisser	4,2
SW3416	Balie-/informatiemedewerker	2,6
SW3707	Controle- en preventiemedewerker	1
SW3720	Administratief medewerker gegevensbestanden	1
Overige		
FB	Financieel medewerker	0,5
ICT	Applicatiebeheerder	0,5

^(a) + 0,2 fte overige afdelingen

^(b) waarvan 1,48 fte WMO

Afdelingshoofd HBR	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Handhaving en Bijzondere Regelingen
Functiecode	SZIH01
Functienaam	Afdelingshoofd HBR
Code generiek functieprofiel	BS 12A
Beschrijving generiek functieprofiel	Manager D
Formatieschaal	12
Aantal fte	1

Motivering voor indeling in profiel

Hiemstra rol: besturen

De functie betreft een afdelingshoofd, na directie en sectormanager, de derde managementlaag in de organisatie.

Omvang werkveld: Er wordt integrale vakproblematiek (WWB, WI, Armoedebeleid) behandeld. De afdeling is extern gericht, de afdelingsresultaten zijn voornamelijk gestandaardiseerd en de klant (klantgebied) is constant.

Er is sprake van een matige ontwikkelings-turbulentie. De politieke gevoeligheid is aanwezig maar wordt gekenmerkt door incidenten.

Afdelingshoofd Juridische Zaken en Beleid	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Juridische Zaken en Beleid
Functiecode	SZJZB01
Functienaam	Afdelingshoofd Juridische Zaken en Beleid
Code generiek functieprofiel	BS 14A
Beschrijving generiek functieprofiel	Manager B2
Formatieschaal	14
Aantal fte	1

Motivering voor indeling in profiel
<p>Hiemstra rol: besturen De functie betreft een afdelingshoofd, na directie en sectormanager, de derde managementlaag in de organisatie. Is tevens het plaatsvervangend sectorhoofd van een omvangrijke sector.</p> <p>Werkveld: er wordt integrale vakproblematiek (arbeidsmarkt, re-integratie, armoede en ondernemerschap) behandeld. Activiteiten worden gekenmerkt door beleid, ontwikkeling en strategisch advies. Het afdelingsresultaat is te typeren als gespecialiseerde, geïntegreerde diensten. Het klantgebied is divers en wisselend. Binnen het werkveld is sprake van politieke gevoeligheid. De afdeling is hoofdzakelijk extern gericht en kent een grote ontwikkelingsturbulentie met name op het gebied van sociaal economische en maatschappelijke veranderingen.</p>

Afdelingshoofd Klantmanagement en Toetsing	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Klantmanagement en Toetsing
Functiecode	SZTT01
Functienaam	Afdelingshoofd KT
Code generiek functieprofiel	BS 12A
Beschrijving generiek functieprofiel	Manager D
Formatieschaal	12
Aantal fte	1

Motivering voor indeling in profiel

Hiemstra rol: besturen

De functie betreft een afdelingshoofd, na directie en sectormanager, de derde managementlaag in de organisatie.

Kenmerkend voor de afdeling T&T:

Er wordt integrale vakproblematiek behandeld (Wet werk en bijstand, Wet investeren in jongeren, Armoedebelief). De activiteiten hebben met name een uitvoerend karakter. Er is ook een beleidsbijdrage, deze heeft een iteratief karakter (jaarlijks terugkerend). Het beleidswerk op dit vakgebied wordt verricht door de afdeling JBZ. Ten behoeve van dit beleidswerk geeft de afdeling T&T vanuit de uitvoeringspraktijk informatie aan de afdeling JBZ.

Er wordt gewerkt op basis van concreet geformuleerde opdrachten en productbeschrijvingen die in duidelijke outputtermen geformuleerd zijn en waarvoor voldoende kengetallen beschikbaar zijn.

De afdeling is extern gericht op het primaire proces, dat bepaald wordt door uitvoering van wetgeving. Het afdelingsresultaat is te typeren als gespecialiseerde producten/diensten met een voornamelijk gestandaardiseerd karakter.

Het klantgebied is constant.

De politieke gevoeligheid is beperkt aanwezig (incident, gevolgd door escalatie).

De afdeling wordt gekenmerkt door een matige ontwikkelturbulentie, vooral in verband met veranderende technologie, regelgeving of nieuwe verantwoordelijkheden van de gemeente.

Afdelingshoofd Klantmanagement, Terugvordering en Administratie	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Klantmanagement, Terugvordering en Administratie
Functiecode	SZTTA01
Functienaam	Afdelingshoofd KTA
Code generiek functieprofiel	BS 12A
Beschrijving generiek functieprofiel	Manager D
Formatieschaal	12
Aantal fte	1

Motivering voor indeling in profiel

Hiemstra rol: besturen

De functie betreft een afdelingshoofd, na directie en sectormanager, de derde managementlaag in de organisatie.

Kenmerkend voor de afdeling TT&A:

Er wordt integrale vakproblematiek behandeld (Wet werk en bijstand, Wet investeren in jongeren, Armoedebelief). De activiteiten hebben met name een uitvoerend karakter. Er is ook een beleidsbijdrage, deze heeft een iteratief karakter (jaarlijks terugkerend). Het beleidswerk op dit vakgebied wordt verricht door de afdeling JBZ. Ten behoeve van dit beleidswerk geeft de afdeling TT&A vanuit de uitvoeringspraktijk informatie aan de afdeling JBZ.

Er wordt gewerkt op basis van concreet geformuleerde opdrachten en productbeschrijvingen die in duidelijke outputtermen geformuleerd zijn en waarvoor voldoende kengetallen beschikbaar zijn.

De afdeling is extern gericht op het primaire proces, dat bepaald wordt door uitvoering van wetgeving. Het afdelingsresultaat is te typeren als gespecialiseerde producten/diensten met een voornamelijk gestandaardiseerd karakter.

Het klantgebied is constant.

De politieke gevoeligheid is beperkt aanwezig (incident, gevolgd door escalatie).

De afdeling wordt gekenmerkt door een matige ontwikkelturbulentie, vooral in verband met veranderende technologie, regelgeving of nieuwe verantwoordelijkheden van de gemeente.

Beleidsmedewerker Inkomen, Zorg en Werk	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Juridische Zaken en Beleid
Functiecode	SW3909
Funcienaam	Beleidsmedewerker Inkomen, Zorg en Werk
Code generiek functieprofiel	OO10
Beschrijving generiek functieprofiel	Professional E
Formatieschaal	10
Aantal fte	

Motivering voor indeling in profiel
<p>Betreft een operationele adviesfunctie, op basis van een (deel)vakgebied, gericht op het primaire proces, op het terrein van armoede en gebruik van sociale voorzieningen. Er is sprake van probleemstelling en analyse. Problematiek is deels professioneel feitelijk, deels abstract. Gaat om gerichte advisering. Externe veld is constant en overzichtelijk. Politieke gevoeligheid is beperkt.</p> <p>Naast de adviestaak draagt de functie ook bij het de ontwikkeling van (de beleidsvoorbereiding in) het vakgebied, producten/diensten, instrumentarium, e.d. Er is sprake van een lage ontwikkelturbulentie, met name vanuit veranderende regelgeving.</p>

Beleidsmedewerker Juridische Zaken en Kwal.	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Juridische Zaken en Beleid
Functiecode	SW3905
Functienaam	Beleidsmedewerker Juridische Zaken en Kwal.
Code generiek functieprofiel	DV10A
Beschrijving generiek functieprofiel	Professional B
Formatieschaal	10A
Aantal fte	

Motivering voor indeling in profiel
<p>Fungeert als voorzitter van de hoorcommissie voor bezwaarschriften sociale wetgeving en minimabeleid. Verzorgt de klachtafhandeling van de sector SZW.</p> <p>Behandelt complexe juridische zaken voortvloeiend uit de taken van de afdeling, waaronder bezwaarschriften en beroep en vertegenwoordigt het College in gerechtelijke procedures bij de Arrondissementsrechtbank en de Centrale Raad van Beroep. Adviseert t.a.v. ingewikkelde aanvragen of aanvragen met vergaande consequenties. Vraagbaakfunctie.</p> <p>Stelt verantwoordingsdocumenten over de uitvoering op t.b.v. College, Raad en Ministerie.</p> <p>Zorgt voor de werkverdeling.</p>

Beleidsmedewerker Arbeidsmarkt en Subsidies	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Juridische Zaken en Beleid
Functiecode	SW7305
Functienaam	Beleidsmedewerker Arbeidsmarkt en Subsidies
Code generiek functieprofiel	OO10A
Beschrijving generiek functieprofiel	Professional D
Formatieschaal	10A
Aantal fte	

Motivering voor indeling in profiel
<p>Betreft beleidsadvisering en beleidsondersteuning ten aanzien van een (deel)vakgebied armoede en inburgering, met dwarsverbanden naar arbeidsmarkt en re-integratie. Uitgangspunt is de samenhang tussen deze (deel)vakgebieden. Signaleert en analyseert (landelijke) ontwikkelingen en adviseert over de inhoud en vertaling hiervan in beleid (probleemstelling en analyse). Evalueert het gevoerde beleid en doet voorstellen ter verbetering.</p> <p>Adviseert over subsidiemogelijkheden, m.n. Europese subsidies. Inventariseert en analyseert gemeentebreed het gebruik van subsidies en de subsidiemogelijkheden. Stelt gemeentelijke subsidieplannen op en zorgt voor de realisatie, voortgang en bijstelling ervan. Vervult een trekkersrol m.b.t. (boven)lokale projecten.</p> <p>Politieke gevoeligheid is beperkt.</p> <p>Er is sprake van een matige ontwikkelturbulentie. Aanpassing van beleid kan zijn oorsprong hebben in gewijzigde opvattingen of gewijzigde situaties, zowel lokaal, regionaal als landelijk.</p>

Beleidsmedewerker Arbeidsmarkt Subsidies en Werk	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Juridische Zaken en Beleid
Functiecode	SZJZB08D
Functienaam	Beleidsmedewerker Arbeidsmarkt Subsidies en Werk
Code generiek functieprofiel	OO11
Beschrijving generiek functieprofiel	Professional C
Formatieschaal	11
Aantal fte	

Motivering voor indeling in profiel

Beleidsadvisering over gemeentelijke primaire proces op middenlange termijn en de consequenties daarvan voor de verschillende beleidsgebieden met een vertaalslag naar de bestuurlijke agenda.

Adviseert over, geeft vorm aan en verricht onderzoek t.b.v. beleid op het terrein van gemeentelijk arbeidsmarkt- en werkgelegenheidsbeleid en gesubsidieerde arbeid, in samenhang met armoedebeleid, zorg, welzijn en economie. Signaleert en analyseert (landelijke) ontwikkelingen en adviseert over de inhoud en vertaling hiervan in beleid. Evalueert het gevoerde beleid en doet voorstellen ter verbetering.

Vervult een trekkersrol m.b.t. (boven)lokale projecten. Onderhoudt contacten met potentiële opdrachtgevers en collega adviseurs en management, zowel binnen de gemeente als daarbuiten om effectieve relaties te leggen en te onderhouden zodat er een netwerk ontstaat

Verzorgt afdelingsbreed de financiële dekking en verantwoording van alle lopende processen en projecten.

Betreft het totale vakgebied van sociale zaken en werk. Betreft groot, totaal vakgebied. Het terrein wordt gekenmerkt door complexe samenhang van meerdere vakgebieden. Vanuit de functie moet de samenhang worden gecreëerd en tegelijkertijd moeten de beleidskaders breed worden opgesteld. Veranderingsoriëntatie is noodzakelijk. Vaak is nader onderzoek nodig om te komen tot oplossingen. Politieke impact is constant op alles aanwezig.

Externe veld: veel in aantal, complex, deels niet overzichtelijk.

Opereert ten behoeve van meerdere gemeenten.

Senior Beleidsmedewerker Werk en Arbeidsmarktbeleid	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Juridische Zaken en Beleid
Functiecode	SZJZB05
Functienaam	Senior Beleidsmedewerker Werk en Arbeidsmarktbel.
Code generiek functieprofiel	OO12
Beschrijving generiek functieprofiel	Professional B
Formatieschaal	12
Aantal fte	

Motivering voor indeling in profiel
<p>Betreft strategische beleidsadviezen op het terrein van werk, arbeidsmarkt en economie. Integraal over meerdere vakgebieden en beleidsterreinen. Afdelingsbreed, sectorbreed en tussen verschillende sectoren. Creëert samenhang tussen beleid van afdelingen en sectoren. Vertaalt landelijk beleid, adviseert over landelijk beleid en deelname aan landelijke overlegstructuren om beleid te beïnvloeden. Analyseert ontwikkelingen binnen totale beleidsterreinen van de sector. Ontwikkelturbulentie is hoog.</p> <p>Analytisch vermogen is nodig, diepgaand onderzoek vaak nodig.</p> <p>Betreft complexe samenhang. Veranderingsoriëntatie is noodzakelijk. Politieke impact is groot.</p> <p>Vervult een trekkersrol m.b.t. (boven)lokale projecten, zowel interne als externe projecten.</p> <p>Opereert ten behoeve van meerdere gemeenten.</p>

Juridisch Medewerker	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Juridische Zaken en Beleid
Functiecode	SW3920
Functienaam	Juridisch Medewerker
Code generiek functieprofiel	DV10
Beschrijving generiek functieprofiel	Professional C
Formatieschaal	10
Aantal fte	

Motivering voor indeling in profiel
<p>Behandelt bezwaarschriften op het terrein van sociale zekerheid, zorg en ROZ en adviseert het College ter zake. Is secretaris van de bezwarencommissie sociale zekerheid. Vertegenwoordigt het College in gerechtelijke procedures bij de Arrondissementsrechtbank, Centrale Raad van Beroep, provincie.</p> <p>Entameert en voert civielrechtelijke procedures inzake verhaal van bijstand wegens onderhoudsplicht. Vertegenwoordigt het College in rechte in civielrechtelijke procedures bij Arrondissementsrechtbank en Gerechtshof.</p> <p>Toetst rapportages en voorstellen inzake fraude-onderzoeken, verhaal op onderhoudsplichtigen en verhaal wegens schenking en erfenis. Beoordeelt en beslist inzake vestiging van krediethypotheek.</p>

Senior Medewerker Kwaliteitsbeheer WWB	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Juridische Zaken en Beleid
Functiecode	SW3906
Functienaam	Senior Medewerker Kwaliteitsbeheer WWB
Code generiek functieprofiel	OS10
Beschrijving generiek functieprofiel	Professional E
Formatieschaal	10
Aantal fte	

Motivering voor indeling in profiel
<p>Vakinhoudelijk aanspreekpunt binnen de sector Sociale Zaken en Werk op het gebied van kwaliteitsbeheer. Verricht onderzoeken op het terrein van uitvoering van regelingen en werkzaamheden van de sector en opdrachtnemers, zowel periodiek als ad hoc.</p> <p>Ziet toe op de kwaliteit van de werkprocessen, de producten en verantwoording. Signaleert afwijkingen, adviseert en doet verbetervoorstellen op het gebied van kwaliteitsbeheer en zorg. Initieert en is belast met het opzetten en actualiseren van kwaliteitsinstrumenten, werkbeschrijvingen en procedures op het gebied van kwaliteitsbeheer en de verbijzonderde interne controle.</p> <p>Stelt de verantwoordingsdocumenten over de uitvoering op t.b.v. college, raad en ministerie.</p> <p>Levert (een bijdrage aan) de managementinformatie t.b.v. audits en benchmarking. Voert audits uit op de kwaliteit van werkzaamheden van andere afdelingen.</p>

Medewerker Kwaliteitsbeheer	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Juridische Zaken en Beleid
Functiecode	SW3907
Functienaam	Medewerker Kwaliteitsbeheer
Code generiek functieprofiel	OS10
Beschrijving generiek functieprofiel	Professional E
Formatieschaal	10
Aantal fte	

Motivering voor indeling in profiel
<p>Vakinhoudelijk aanspreekpunt binnen de sector Sociale Zaken en Werk op het gebied van kwaliteitsbeheer. Verricht onderzoeken op het terrein van uitvoering van regelingen en werkzaamheden van de sector en opdrachtnemers, zowel periodiek als ad hoc.</p> <p>Ziet toe op de kwaliteit van de werkprocessen, de producten en verantwoording. Signaleert afwijkingen, adviseert en doet verbetervoorstellen op het gebied van kwaliteitsbeheer en zorg. Initieert en is belast met het opzetten en actualiseren van kwaliteitsinstrumenten, werkbeschrijvingen en procedures op het gebied van kwaliteitsbeheer en de verbijzonderde interne controle.</p> <p>Stelt de verantwoordingsdocumenten over de uitvoering op t.b.v. college, raad en ministerie.</p> <p>Levert (een bijdrage aan) de managementinformatie t.b.v. audits en benchmarking. Voert audits uit op de kwaliteit van werkzaamheden van andere afdelingen.</p>

Medewerker Voorlichting & Communicatie	
Sector	Publieksdiensten en Sociale Zaken
Afdeling	Juridische Zaken en Beleid
Functiecode	SW3931
Functienaam	Medewerker Voorlichting & Communicatie
Code generiek functieprofiel	OS09
Beschrijving generiek functieprofiel	Vakspecialist A
Formatieschaal	09
Aantal fte	

Motivering voor indeling in profiel
<p>Het ondersteunen van een werkproces, werkeenheid, of medewerkers deels door het uitvoeren van activiteiten (voorlichten) zowel intern als extern, en deels door operationele advisering. Zorgen dat medewerkers over die producten/diensten kunnen beschikken (folders, nieuwsbrieven, persberichten) en het voorbereiden van operationeel beleid binnen voorlichting/communicatie (communicatieplannen). Naast uitvoering en advies beleidsoriëntatie gericht op operationele aanpassingen van bestaand beleid in het vakgebied.</p>

Bijlage 2 Financiële onderbouwing BC

1. Huidige uitvoeringskosten Participatiewet

No.	Omschrijving	€
1	Loonkosten personeel Sociale Zaken	655.112
2	Reiskosten personeel	2.074
3	Personeel van derden	30.000
4	Opleidingsbudget	8.831
5	Overhead	414.960
6	Licenties en abonnement Kluwer Schulinck	9.300
7	Invorderingskosten	2.000
8	Abonnement Stimulanz	7.250
9	Sociale Recherche Twente	24.600
10	Abonnement diagnosesysteem Competensys	26.675
11	ICT-kosten/investeringen	12.000
12	Inhuur applicatiebeheerder GWS4All	35.000
13	Bijdrage Regio Salarisadministratie	500
14	Totale uitvoeringskosten	1.228.302

2. Berekening kosten uitvoeringsorganisatie

No.	Omschrijving	Aantal	€
1	Aantal uitkeringsgerechtigden 1 jan 2016	382	
2	Gemiddeld aantal uitkeringen 2016	366,5	
3	Tarief per uitkering	3.859	
4	Kosten Uitvoeringsorganisatie (= 2 x 3)		1.414.324

3. Financieel Effect 2016 aansluiting Haaksbergen bij Uitvoeringsorganisatie

No.	Omschrijving	Huidige situatie	Uitvoeringsorganisatie
1	Kosten huidige uitvoering	1.228.302	1.413.359
2	BUIG-budget (bijdrage Haaksbergen)	337.715	337.715
3	Algemene uitkering (daling als gevolg kleiner aantal uitkeringen)	0	0
4	Desintegratiekosten		414.960
5	Regiefunctie		25.000
6	Bijdrage Sociale Recherche Twente		24.600
7	Totale kosten uitvoering Participatiewet	1.566.017	2.215.634
8	Verschil		-649.617

4. Prestaties Uitvoeringsorganisatie en Haaksbergen over 2015

	Uitvoeringsorganisatie 2015	Haaksbergen 2015
Bestand start jaar	2076	332
Instroom bruto	1638	185
Instroom netto	788	162
Instroombeperking	52%	12%
Uitstroom	716	124
- waarvan handhaving	59	54
- waarvan re-integratie	98	40
- waarvan overig	559	30
Bestand eind jaar	2148	370
Stijging	3%	11%
Uitstroom overig	27%	9%

5. Scenario toekomstige ontwikkeling

Taken SoZa blijven in Haaksbergen

	2016	2017	2018
Bestand start (WWB)	382	421	460
Bruto instroom	185	185	185
Netto instroom (88%)	163	163	163
Uitstroom	124	124	124
Bestand eind	421	460	498
BUIG-budget en inkomsten	4.656.370	4.656.370	4.656.370
Uitgaven BUIG-budget volledig bestand	5.619.600	6.162.800	6.706.000
Tekort	-963.230	-1.506.430	-2.049.630
Bijdrage gemeente ivm VU	337.715	337.715	337.715
<i>want: 5%</i>	225.144	225.144	225.144
<i>want 50% van 5%</i>	112.572	112.572	112.572

* VU = Vangnetuitkering

Aansluiting bij Uitvoeringsorganisatie

	2016	2017	2018
Bestand start	382	351	319
Bruto instroom	185	185	185
Netto instroom (50%)	93	93	93
Uitstroom	124	124	124
Bestand eind	351	319	288
Budget WWB	4.656.370	4.656.370	4.656.370
Uitgaven WBB	5.127.500	4.686.500	4.245.500
Tekort	-471.130	-30.130	410.870
Bijdrage gemeente	337.715	30.130	-
<i>want: 5%</i>	225.144	225.144	-
<i>want 50% van 5%</i>	112.572	-	-
Betaling aan Hengelo voor uitvoering	1.413.359	1.291.800	1.170.242

Bijlage 3 Systematiek verrekening uitvoeringskosten

Ten aanzien van de systematiek van verrekening van de uitvoeringskosten wordt het volgende afgesproken:

1. Bedrag per klant:

- Voor 2016 wordt een bedrag per klant van afgerond € 3.859 in rekening gebracht.
- Dit genormeerde bedrag per klant wordt als uitgangspunt genomen voor de verrekening van de kosten.

2. Voorcalculatie/begroting:

- Basis voor het bedrag per cliënt is begrote formatie volgens functieboek, daarbij behorende inschalingen, kosten overhead centrumgemeente en overige kosten centrumgemeente (opleidingen, reiskosten, etc.).
- Normbedrag per cliënt kan eventueel met wederzijds goedvinden worden aangepast door autonome ontwikkelingen (b.v. wetswijziging).
- Totaal saldo kostenplaats en aantal klanten per 1 januari voorafgaand aan begrotingsjaar bepaalt het te factureren bedrag per klant.
- Voor volgende jaren maakt centrumgemeente begroting en brengt deze voor 1-12 voorafgaand aan begrotingsjaar ter kennis van Haaksbergen (zie dienstverleningsovereenkomst).
- Deze werkwijze opnemen in afsprakenregister.

3. Facturering/tussentijds verrekenen:

- De uitkomst van het bedrag per klant en het aantal feitelijke klanten van Haaksbergen is basis voor de facturering.
- De facturering vindt twee maal per jaar plaats (zie artikel 7, derde lid, van de GR).

3. Nacalculatie/afrekenen/BTW-aspecten:

- Centrumgemeente maakt via jaarcijfers nacalculatie kostenplaats entiteit SMS t.b.v. analyses eigen bedrijfsvoering.
- Gegevens over het aantal cliënten zijn aanwezig via Cognos-rapportage uit GWS4ALL.
- Nacalculatie vindt plaats op basis van het begrote bedrag per klant vermenigvuldigd met gemiddeld aantal klanten over kalenderjaar. Dit gemiddelde wordt vastgesteld door saldo van elke 1e van de maand te delen door 12. Opnemen in afsprakenregister.

Bijlage 4 Tekst Gemeenschappelijke regeling

Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Borne, Haaksbergen en Hengelo;

Overwegende:

- dat de gemeenten Borne, Haaksbergen en Hengelo wensen samen te werken op het terrein van sociale zaken teneinde:
  - a. de kwaliteit van de dienstverlening te versterken;
  - b. de continuïteit van de dienstverlening te waarborgen;
  - c. de efficiency en effectiviteit van algemene en meer specialistische taken te vergroten;
- dat de colleges van burgemeester en wethouders van hun gemeenteraden daartoe de vereiste toestemmingen hebben gekregen;
- dat de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Borne en Hengelo indertijd hebben ingestemd met het Beslisdocument Samenwerken maakt Sterker als basis voor de nadere uitwerking welke daarna ook zijn beslag heeft gevonden in de gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne-Hengelo die in juli 2013 in werking is getreden;
- dat het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Haaksbergen heeft verzocht om zich per 15 juli 2016 te mogen aansluiten bij deze regeling met welk verzoek is ingestemd;

besluiten:

vast te stellen de

GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING SAMENWERKING SOCIALE ZAKEN BORNE, HAAKSBERGEN EN HENGLO

Artikel 1 Algemene bepalingen

Deze regeling verstaat onder:

- a) gemeenten: de aan deze regeling deelnemende gemeenten;
- b) centrumgemeente: de gemeente Hengelo;
- c) college: college van burgemeester en wethouders;
- d) uitvoeringsorganisatie: de onderdelen van de organisatie van de gemeente Hengelo, waaraan de uitvoering van de in deze regeling beschreven bevoegdheden organisatorisch is toegekend;
- e) portefeuillehoudersoverleg: het periodiek overleg tussen de portefeuillehouders sociale zaken van de gemeenten;
- f) uitvoerende bevoegdheden: de bevoegdheden als genoemd in de Mandaatbesluiten samenwerking sociale zaken Borne en Hengelo en Haaksbergen en Hengelo op grond van onder meer de Participatiewet, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers, de Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen, het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004, de Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen en de Wet inburgering;
- g) dienstverleningsovereenkomst: de overeenkomst tussen de centrumgemeente en de deelnemende gemeente, waarin afspraken zijn vastgelegd over de prijs en kwaliteit van de te leveren diensten en producten;
- h) overhead: de kosten bestaande uit huisvestingskosten en indirecte overhead, met uitzondering van de direct toe te rekenen personeelskosten en directe organisatiekosten; en

i) trekkingsrechten: het in geld uitgedrukte aandeel dat de gemeente Borne heeft in de invulling van de indirecte kosten gebaseerd op het aandeel dat de gemeente Borne heeft in de totale desintegratiekosten.

Artikel 2 Doel en reikwijdte van de regeling

1. De regeling wordt getroffen ter uitoefening van de uitvoerende bevoegdheden, die zijn opgenomen in de Mandaatbesluiten samenwerking sociale zaken Borne en Hengelo en Haaksbergen en Hengelo, die als bijlagen zijn gehecht aan deze regeling (bijlagen 1a en 1b).
2. De overige (beleidsmatige) bevoegdheden, behoren toe aan de afzonderlijke raden en colleges van de deelnemende gemeenten, ieder voor zover het hun bevoegdheid betreft.

Artikel 3 Uitvoeringsorganisatie en personeel

1. De uitvoeringsorganisatie bestaat uit een front- en een backoffice. In elk van de deelnemende gemeenten is een frontoffice gevestigd. De backoffice is gevestigd in de centrumgemeente.
2. De uitvoeringsorganisatie wordt ingericht overeenkomstig het bedrijfsplan, zoals dat door de deelnemende gemeenten is vastgesteld.
3. De medewerkers van de uitvoeringsorganisatie zijn in dienst van de centrumgemeente en werkzaam onder verantwoordelijkheid van het college van de centrumgemeente. De rechtspositieregeling van de centrumgemeente is van toepassing op deze medewerkers.
4. De uitvoeringsorganisatie wordt aangestuurd door de leidinggevende(n) die daar door het college van de centrumgemeente toe is (zijn) aangewezen.

Artikel 4 Uitvoeringsplan

1. Op voorstel van de uitvoeringsorganisatie stellen de colleges van de deelnemende gemeenten tweejaarlijks een uitvoeringsplan vast, dat is gericht op de planning & controlcyclus van de uitvoeringsorganisatie.
2. In dit plan wordt in ieder geval beschreven:
  - welk beleid de deelnemende gemeenten gezamenlijk hanteren;
  - welk beleid de deelnemende gemeenten afzonderlijk hanteren;
  - welke middelen hiertoe worden ingezet.
3. Partijen beogen om hun beleid zo veel als mogelijk is, met inachtneming van een ieders autonomie, te uniformeren.
4. Het uitvoeringsplan wordt vastgesteld vóór 1 december van het jaar, voorafgaand aan de jaren waarop het plan betrekking heeft.
5. Op basis van het uitvoeringsplan wordt door de leiding van de uitvoeringsorganisatie elk kwartaal een managementrapportage uitgebracht, die ter kennisname wordt voorgelegd aan de colleges van de deelnemende gemeenten.

Artikel 5 Dienstverleningsovereenkomsten

1. De werkzaamheden die de uitvoeringsorganisatie uitvoert zijn nader omschreven en vastgelegd in afzonderlijke dienstverleningsovereenkomsten (DVO's) tussen de centrumgemeente en de gemeente Borne en de gemeente Haaksbergen. De twee dienstverleningsovereenkomsten zijn als bijlagen (bijlagen 2a en 2b) gehecht aan deze regeling.

Artikel 6 Portefeuillehoudersoverleg

1. De portefeuillehouders sociale zaken van de deelnemende gemeenten komen eens per kwartaal in overleg bijeen en worden hierbij ondersteund door de accounthouders van de deelnemende gemeenten. Dit overleg wordt voorbereid door de uitvoeringsorganisatie in samenspraak met de accounthouders. De leiding van de uitvoeringsorganisatie is aanwezig bij dit overleg en adviseert de portefeuillehouders over de aan de orde zijnde onderwerpen.
2. Op de agenda van dit overleg staan in ieder geval de volgende onderwerpen:
  - de algemene gang van zaken rond de samenwerking;
  - het uitvoeringsplan;
  - de kwartaalrapportage;
  - de dienstverleningsovereenkomst;
  - de planning en control-documenten van de uitvoeringsorganisatie;
  - een geanonimiseerd overzicht van de bezwaren en de klachten.

Artikel 7 Financiële bepalingen

1. De systematiek van de bijdrage in de uitvoeringskosten wordt opgenomen in het uitvoeringsplan en vindt jaarlijks zijn weerslag in de begroting van de uitvoeringsorganisatie.
2. Uitgangspunt is dat de verdeelsleutel wordt gebaseerd op het aantal klanten van de afzonderlijke deelnemers in relatie tot het totaal aantal klanten van de uitvoeringsorganisatie.
3. De in lid 1 bedoelde bijdrage wordt jaarlijks in twee termijnen bij wijze van voorschot voldaan, te weten vijftig procent voor 1 april en vijftig procent voor 1 oktober.
4. Het verschil tussen de trekkingsrechten en de invulling hiervan worden jaarlijks door de uitvoeringsorganisatie voor de gemeente Borne opgenomen in de jaarrekening, waarvan mededeling wordt gedaan.
5. In de jaarrekening van de uitvoeringsorganisatie wordt de door elk van de deelnemende gemeenten over het betreffende boekjaar verschuldigde bijdrage opgenomen, waarvan eveneens mededeling wordt gedaan aan de deelnemende gemeenten.
6. Na vaststelling van de saldi, als bedoeld in de leden 4 en 5, vindt voor 1 augustus van elk jaar definitieve afrekening plaats.
7. De door het Rijk verstrekte (doel)uitkeringen en andere fondsen in het kader van de Participatiewet worden door de uitvoeringsorganisatie aangevraagd en beheerd voor de afzonderlijke gemeenten.

Artikel 8 Archief

1. Het college van de centrumgemeente is belast met de zorg voor en het toezicht op de bewaring en het beheer van de archiefbescheiden van de uitvoeringsorganisatie.
2. Elke deelnemende gemeente draagt het beheer van de archiefbescheiden op aan de gemeente Hengelo, onverminderd de verantwoordelijkheid van de colleges van Borne en Haaksbergen als zorgdrager op basis van de Archiefwet 1995.
3. Voor de bewaring van de grond van artikel 12 van de Archiefwet 1995 over te brengen bescheiden wijst het college van de centrumgemeente een Bewaarplaats, als bedoeld in de wet, aan.
4. Elke deelnemende gemeente draagt er zorg voor dat de Archiefverordening en andere van toepassing zijnde regelgeving het beheer van de archiefbescheiden door de gemeente Hengelo mogelijk maken.
5. Nadere afspraken over het archief- en informatiebeheer worden vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst.

Artikel 9 Bezwaar, beroep en klachten

1. De uitvoeringsorganisatie behandelt bezwaar- en beroepschriften, met inachtneming van de werkwijze van de deelnemende gemeenten. Voor de behandeling van bezwaarschriften geldt dat hierbij de commissies voor de bezwaarschriften van de gemeenten Borne en Haaksbergen adviseren.
2. Het beslissen op bezwaarschriften blijft voorbehouden aan de deelnemende gemeenten.
3. Klachten over gedragingen van medewerkers van de uitvoeringsorganisatie worden behandeld overeenkomstig de klachtenregeling van de centrumgemeente.

Artikel 10 Informatie en verantwoording

1. Indien één of meer leden van de colleges of raden van de deelnemende gemeenten schriftelijk inlichtingen vraagt, waarvan het belang niet in strijd is met het openbaar belang, dan geeft het college van de centrumgemeente deze inlichtingen binnen zes weken aan het betreffende bestuursorgaan.
2. Het college van de centrumgemeente brengt voor 1 april verslag uit aan de deelnemende gemeenten over de wijze waarop het samenwerkingsverband in het voorafgaande jaar van zijn uitvoerende bevoegdheden gebruik heeft gemaakt.
3. De centrumgemeente draagt met inachtneming van de wettelijke kaders namens de deelnemende gemeenten zorg voor informatie- en verantwoordingsplichten jegens derden.

Artikel 11 Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

1. Toetreding tot de regeling door derden behoeft de goedkeuring van de raden en de colleges van de deelnemende gemeenten, ieder voor zover het hun eigen bevoegdheden betreft.
2. Een deelnemer kan uittreden uit de regeling.
3. Gedurende vier jaren na de datum van toetreding tot de regeling is het niet mogelijk om uit de regeling te treden.
4. Voor uittreding uit de regeling wordt een opzegtermijn van tenminste één jaar in acht genomen.
5. Uittreding vindt plaats aan het einde van het kalenderjaar.
6. Een deelnemer die uit de regeling wenst te treden maakt, na verkregen toestemming van de gemeenteraad, zijn voornemen tot uittreding bij aangetekend schrijven kenbaar aan de centrumgemeente en overige deelnemers.
7. De financiële en personele gevolgen van uittreding, waaronder mede moet worden begrepen de daardoor ontstane wachtgeldverplichtingen, komen voor rekening van de uittredende gemeente.
8. Voor de vaststelling van de financiële gevolgen van uittreding als bedoeld in het vorige lid, wordt voorafgaande aan die uittreding door de deelnemende gemeenten gezamenlijk advies gevraagd aan een onafhankelijke externe deskundige. Het advies van deze deskundige is voor de deelnemende gemeenten bindend. De kosten voor het inschakelen van de deskundige zijn voor rekening van de uittredende gemeente.
9. Deze regeling kan worden gewijzigd, dan wel worden opgeheven na een daartoe strekkend gelijkkluidend besluit van de raden en de colleges van de deelnemende gemeenten, ieder voor zover het hun eigen verantwoordelijkheid betreft.
10. Een besluit tot opheffing van de regeling gaat vergezeld van een liquidatieplan, vast te stellen door de raden van de deelnemende gemeenten. Het liquidatieplan voorziet in de verplichting van de deelnemende gemeenten tot deelneming in de financiële gevolgen van de opheffing, in de gevolgen voor het personeel en in de gevolgen van het door de gemeenten wederom zelfstandig uitvoeren van de regelgeving als vermeld in artikel 2 van deze regeling, alsmede in de gevolgen voor het archief.
11. Het college van de centrumgemeente is belast met de voorbereiding en uitvoering van de liquidatie.

Bijlage 5 Tekst Mandaatbesluit Borne en Hengelo

Mandaatbesluit samenwerking sociale zaken Borne en Hengelo

Bijlage 1a bij Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- college: het college van B&W
- Pw: Participatiewet;
- loaw: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers;
- loaz: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
- Bbz 2004: het Besluit bijstandverlening zelfstandigen;
- Wk: Wet op de kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen;
- Wi: Wet inburgering.

Artikel 2

1. Het college van de gemeente Borne mandateert aan het college van de gemeente Hengelo de hem toekomende bevoegdheden tot het nemen van besluiten, op aanvraag, dan wel ambtshalve, en het verrichten van feitelijke handelingen ter voorbereiding op en uitvoering van de hierna genoemde regelgeving:

de Pw;

de loaw;

de loaz;

het Bbz 2004;

de Wk;

de Wi en

de met deze wetten of de uitvoering van deze wetten samenhangende wet- en regelgeving, waaronder de Wet openbaarheid van bestuur, de Wet bescherming persoonsgegevens en de Archiefwet 1995, de door de raad van de gemeente Borne vastgestelde verordeningen en door het college van de gemeente Borne vastgestelde nadere regels, beleidsregels en het besluit tot vervanging en vernietiging van archiefbescheiden die volgens de "Landelijke stukkenlijst" zijn aangemerkt als vernietigbaar.

2. De in het eerste lid bedoelde bevoegdheden omvatten niet de bevoegdheid om te beslissen op bezwaarschriften en evenmin het instellen van hoger beroep tegen uitspraken van de rechtbank.

3. Het college van Borne machtigt het college van Hengelo hem in rechte te vertegenwoordigen, voor zover het betreft rechtsgedingen die betrekking hebben op de in het eerste lid bedoelde uitvoering en staat het college van Hengelo toe om aan hem ondergeschikte personen ondermandaat, ondertekeningsmandaat, ondervolmacht en ondermachtiging te verlenen. De uitoefening van de bevoegdheden vindt plaats in overeenstemming met het vigerende Mandaatbesluit van de gemeente Hengelo, met dien verstande dat wordt aangegeven dat de bevoegdheid wordt uitgeoefend namens het bevoegde bestuursorgaan van de gemeente Borne. Deze vertegenwoordiging betreft ook het voeren van verweer vanwege ingediende bezwaarschriften, correspondentie met de onafhankelijke Commissies bezwaarschriften van Borne en de vertegenwoordiging van het college van Borne bij de hoorzittingen van de Commissie bezwaarschriften van Borne.

4. De burgemeester van Borne machtigt de burgemeester van Hengelo om de gemeente Borne in en buiten rechte te vertegenwoordigen voor zover het betreft aangelegenheden die betrekking hebben op de in het eerste lid bedoelde uitvoering, en staat de burgemeester van Hengelo toe om aan het college van Hengelo ondergeschikte personen ondermandaat, ondertekeningsmandaat, ondervolmacht en ondermachtiging te verlenen. De uitoefening de bevoegdheden vindt plaats in overeenstemming met het vigerende Mandaatbesluit van de gemeente Hengelo met dien verstande dat wordt aangegeven dat de bevoegdheid wordt uitgeoefend namens het bevoegde bestuursorgaan van de gemeente Borne.

Artikel 3

Ingeval van ondermandaat en indien in concrete gevallen een afzonderlijk mandaatbesluit wordt genomen, zijn de bepalingen van dit besluit van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4

Dit besluit treedt in werking op 15 juli 2016 onder gelijktijdige intrekking van het voorgaande mandaatbesluit.

Artikel 5

Dit besluit kan worden aangehaald als: 'Mandaatbesluit samenwerking sociale zaken Borne - Hengelo'.

Borne, (datum)

College van burgemeester en wethouders van Borne,

de secretaris,

de burgemeester,

G.J. Rozendom

mr. drs. R.G. Welten

De burgemeester van Borne,

mr. drs. R.G. Welten

Het college van burgemeester en wethouders en de burgemeester van de gemeente Hengelo stemmen ingevolge artikel 10:4 van de Algemene wet bestuursrecht in met de opgedragen bevoegdheden.

Hengelo, (datum)

College van burgemeester en wethouders van Hengelo,

de secretaris,

de burgemeester,

mr. ing. J. Eshuis

drs. S.W.J.G. Schelberg

De burgemeester van Hengelo,

drs. S.W.J.G. Schelberg

Bijlage 6 Tekst Mandaatbesluit Haaksbergen en Hengelo

Mandaatbesluit samenwerking sociale zaken Haaksbergen en Hengelo

Bijlage 1b bij Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- college: het college van B&W
- Pw: Participatiewet;
- loaw: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers;
- loaz: Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen;
- Bbz 2004: het Besluit bijstandverlening zelfstandigen;
- Wk: Wet op de kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen;
- Wi: Wet inburgering.

Artikel 2

1. Het college van de gemeente Haaksbergen mandateert aan het college van de gemeente Hengelo de hem toekomende bevoegdheden tot het nemen van besluiten, op aanvraag, dan wel ambtshalve, en het verrichten van feitelijke handelingen ter voorbereiding op en uitvoering van de hierna genoemde regelgeving:

de Pw;

de loaw;

de loaz;

het Bbz 2004;

de Wk;

de Wi en

de met deze wetten of de uitvoering van deze wetten samenhangende wet- en regelgeving, waaronder de Wet openbaarheid van bestuur, de Wet bescherming persoonsgegevens en de Archiefwet 1995, de door de raad van de gemeente Haaksbergen vastgestelde verordeningen en door het college van de gemeente Haaksbergen vastgestelde nadere regels, beleidsregels en het besluit tot vervanging en vernietiging van archiefbescheiden die volgens de "Landelijke stukkenlijst" zijn aangemerkt als vernietigbaar.

2. De in het eerste lid bedoelde bevoegdheden omvatten niet de bevoegdheid om te beslissen op bezwaarschriften en evenmin het instellen van hoger beroep tegen uitspraken van de rechtbank.

3. Het college van Haaksbergen machtigt het college van Hengelo hem in rechte te vertegenwoordigen, voor zover het betreft rechtsgedingen die betrekking hebben op de in het eerste lid bedoelde uitvoering en staat het college van Hengelo toe om aan hem ondergeschikte personen ondermandaat, ondertekeningsmandaat, ondervolmacht en ondermachtiging te verlenen. De uitoefening van de bevoegdheden vindt plaats in overeenstemming met het vigerende Mandaatbesluit van de gemeente Hengelo, met dien verstande dat wordt aangegeven dat de bevoegdheid wordt uitgeoefend namens het bevoegde bestuursorgaan van de gemeente Haaksbergen. Deze vertegenwoordiging betreft ook het voeren van verweer vanwege ingediende bezwaarschriften, correspondentie met de onafhankelijke Commissies bezwaarschriften van Haaksbergen en de vertegenwoordiging van het college van Haaksbergen bij de hoorzittingen van de Commissie bezwaarschriften van Haaksbergen.

4. De burgemeester van Haaksbergen machtigt de burgemeester van Hengelo om de gemeente Haaksbergen in en buiten rechte te vertegenwoordigen voor zover het betreft aangelegenheden die betrekking hebben op de in het eerste lid bedoelde uitvoering, en staat de burgemeester van Hengelo toe om aan het college van Hengelo ondergeschikte personen ondermandaat, ondertekeningsmandaat, ondervolmacht en ondermachtiging te verlenen. De uitoefening de bevoegdheden vindt plaats in overeenstemming met het vigerende Mandaatbesluit van de gemeente Hengelo met dien verstande dat wordt aangegeven dat de bevoegdheid wordt uitgeoefend namens het bevoegde bestuursorgaan van de gemeente Haaksbergen.

Artikel 3

Ingeval van ondermandaat en indien in concrete gevallen een afzonderlijk mandaatbesluit wordt genomen, zijn de bepalingen van dit besluit van overeenkomstige toepassing.

Artikel 4

Dit besluit treedt in werking op 15 juli 2016.

Artikel 5

Dit besluit kan worden aangehaald als: 'Mandaatbesluit samenwerking sociale zaken Haaksbergen en Hengelo'.

Haaksbergen, (datum)

College van burgemeester en wethouders van Haaksbergen,

de secretaris,

de burgemeester,

M.E. Kragting-de Groot

G.J. Kok MDR

Bijlage 7 Dienstverleningsovereenkomst Borne en Hengelo

De ondergetekenden:

De publiekrechtelijke rechtspersoon de gemeente Hengelo, gevestigd te Hengelo, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Wethouder van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw M. ten Heuw, hierbij handelende ter uitvoering van een besluit van het college van burgemeester en wethouders van xx juni 2016, hierna te noemen: "Hengelo" ;

en

de publiekrechtelijke rechtspersoon de gemeente Borne, gevestigd te Borne, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Wethouder Sociale Zaken, de heer M.J.R. Kotteman, hierbij handelende ter uitvoering van een besluit van het college van burgemeester en wethouders van xx 2016, hierna te noemen: "Borne";

Hengelo en Borne hierna tezamen te noemen "Partijen".

Nemen het volgende in overweging:

Het college van burgemeester en wethouders van Borne neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne-Hengelo, vanaf xx 2016 geheten 'Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo'.

Dit betekent dat partijen hebben besloten dat Hengelo, werkzaamheden verricht voor Borne, ter volledige uitvoering van de klantencontacten en de daaruit vloeiende (proces)handelingen en verwerking van gegevens ten behoeve van de uitvoering van de regelgeving sociale zekerheid, zoals nader aangegeven in het Mandaatbesluit samenwerking sociale zaken Borne en Hengelo. Partijen willen in deze Overeenkomst de in dat kader gemaakte afspraken over de te verrichten werkzaamheden door Hengelo, de door Borne verschuldigde vergoeding en de wederzijdse rechten en verplichtingen nader uitwerken.

Partijen hebben de intentie uitgesproken om te komen tot een goede samenwerking. Dit betekent dat op hoofdlijnen en meer in detail een aantal praktische zaken duidelijk geregeld moet zijn. Redelijkheid en billijkheid zijn hierbij voor Partijen de belangrijkste uitgangspunten. Mocht toepassing van de bepalingen in deze Overeenkomst leiden tot onbillijkheden van overwegende aard, dan kunnen Partijen in voorkomende gevallen in gezamenlijk overleg en met wederzijds goedvinden besluiten om hiervan af te wijken, om tot een voor beide Partijen bevredigende oplossing te komen.

Komen het volgende overeen:

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

- a. Overeenkomst: De onderhavige Overeenkomst met bijbehorende Bijlagen;
- b. Gemeenschappelijke regeling: de Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo;
- c. Dienstverlening: Het geheel aan overeengekomen werkzaamheden ter uitvoering van de onderliggende wetgeving en zoals nader omschreven in het Afsprakenregister (bijlage 1);
- d. Uitvoeringsorganisatie: Het geheel van mensen, middelen, maatregelen en procedures binnen Hengelo, dat betrokken is bij de Dienstverlening, inclusief het geautomatiseerd en niet-geautomatiseerd verwerken van gegevens.

Artikel 2 Voorwerp van de Overeenkomst en wijzigingen

2.1

Borne geeft aan Hengelo opdracht tot het verlenen van Diensten overeenkomstig het in de Overeenkomst bepaalde, welke opdracht hierbij door Hengelo wordt aanvaard. Hengelo zal haar dienstverlening onder haar eigen verantwoordelijkheid en met behulp van haar Uitvoeringsorganisatie verrichten.

2.2

Beide Partijen zijn bevoegd schriftelijke voorstellen te doen tot wijziging van de Overeenkomst en de Bijlagen. De wederpartij dient uiterlijk binnen twee maanden na ontvangst van het voorstel tot wijziging schriftelijk te reageren.

Artikel 3 Duur van de Overeenkomst en beëindiging

3.1

De Overeenkomst gaat in op xx 2016. De overeenkomst eindigt bij uittreding of bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling.

3.2

Indien één der Partijen, ondanks behoorlijke schriftelijk ingebrekestelling door de andere partij, toerekenbaar tekortschiet in de nakoming van haar verplichtingen uit hoofde van de Overeenkomst, wordt de in gebreke zijnde partij bij sommatie door de andere partij alsnog binnen een naar de aard van dat verzuim redelijke termijn in de gelegenheid gesteld om aan diens verplichtingen te voldoen. Indien de in verzuim zijnde partij ook binnen genoemde redelijke termijn niet aan haar verplichtingen voldoet, is de andere partij bevoegd deze Overeenkomst te ontbinden.

3.3

Indien deze Overeenkomst door een oorzaak als bedoeld in artikel 3.1. eindigt, zullen Partijen zich maximaal inspannen om te bewerkstelligen dat de dienstverlening per de datum van beëindiging, door Borne zelf, dan wel door een door Borne aangewezen derde, kan worden voortgezet. Hierbij is leidend dat klanten geen significante last mogen ondervinden van het opzeggen van de Overeenkomst. Indien de onderhavige Overeenkomst eindigt door uittreding van Borne, zullen alle kosten voor Hengelo, die verband houden met de migratie van de (verwerking van de) gegevens van Hengelo naar Borne of naar een door Borne aangewezen derde, door Borne worden vergoed.

3.4

Verplichtingen die naar hun aard bestemd zijn om ook na beëindiging van de Overeenkomst voort te duren, blijven na ontbinding van deze Overeenkomst bestaan.

Tot deze verplichtingen behoren onder meer de verplichting tot geheimhouding en de verplichting tot het afhandelen van bezwaar- en beroepszaken en fraudeonderzoeken.

Artikel 4   Periodiek overleg, managementinformatie, verantwoordingsplicht

4.1

Beide Partijen zullen een accounthouder en een vervangend accounthouder aanwijzen, die de contacten over de (wijze van) uitvoering van deze Overeenkomst zullen onderhouden.

Indien er een wijziging is in de naam van de accounthouder geeft de betreffende partij dit direct door aan de andere partij.

4.2

De accounthouders hebben in het eerste jaar van deze Overeenkomst (de periode van 15 juli 2016 tot 15 juli 2017) eenmaal per maand overleg over de uitvoering van deze Overeenkomst. Na het eerste jaar hebben de accounthouders minimaal eenmaal per kwartaal en in elk geval voorafgaand aan het portefeuillehouderoverleg, overleg over de uitvoering van deze Overeenkomst.

Tijdens het overleg wordt in ieder geval de door Hengelo op te stellen managementrapportages besproken.

Indien zich buiten de reguliere overleggen zaken voordoen die niet kunnen blijven liggen tot het volgende overleg, zal de betreffende partij hierover contact opnemen met de andere partij. Onder 'zaken die niet kunnen blijven liggen' wordt in ieder geval verstaan: naderende uitputting van het budget voor re-integratie en de gebundelde uitkering voor Participatiewet-levensonderhoud, loaz en loaz en tekortkomingen in de uitvoering.

4.3

1. In het reguliere overleg zullen de accounthouders naast managementinformatie in ieder geval de volgende punten bespreken:

- a) de gewone gang van zaken in de uitvoeringsorganisatie;
- b) prognose voor het aantal werkzaamheden in het komende kalenderjaar;
- c) eventuele specifieke incidentele werkzaamheden in het kader van de Dienstverlening;
- d) eventuele noodzaak van elk van de Partijen te nemen investeringsmaatregelen;
- e) veranderingen in de wet- en regelgeving en/of het beleid van één of beide Partijen, zeker wanneer die tot aanpassing van de Overeenkomst nopen;
- f) stand van zaken bezwaarschriften en klachten;
- g) veranderingen in de Uitvoeringsorganisatie en de eventuele consequenties daarvan voor de Overeenkomst.

De tijdens deze overleggen gemaakte afspraken worden schriftelijk vastgelegd en zonodig ondertekend.

2. De accounthouders bereiden gezamenlijk het kwartaaloverleg van de portefeuillehouders voor.

4.4

Aangezien de informatiebehoefte en/of -frequentie aan verandering onderhevig zal kunnen zijn, wordt in het Afsprakenregister toegelicht welke managementinformatie door Hengelo aan Borne wordt verstrekt en met welke frequentie.

De exacte vorm en inhoud van de managementinformatie wordt in het accounthoudersoverleg tussen Partijen vastgesteld.

4.5

De actuele afspraken zijn vastgelegd in het document Afsprakenregister. Gelet op het dynamische karakter van de uitvoering zal het Afsprakenregister in de loop van een jaar bijgesteld kunnen worden. Mutaties op deze afspraken worden aangebracht na instemming van beide gemeenten.

4.6

Hengelo zal met betrekking tot de door haar ingevolge deze Overeenkomst te verrichten werkzaamheden, informatie aanleveren die Borne in staat stelt om te voldoen aan zijn wettelijke verantwoordingsplicht.

Artikel 5 Verplichtingen en kwaliteitswaarborgen

5.1

Hengelo verplicht zich, behoudens overmacht, gedurende de duur van deze Overeenkomst te bewerkstelligen dat:

- a) de Dienstverlening op de overeengekomen wijze met behulp van de Uitvoeringsorganisatie zal worden verricht;
- b) de Uitvoeringsorganisatie voldoende deskundig en bekwaam is en zal blijven om de continuïteit van de dienstverlening onder deze Overeenkomst te waarborgen.
- c) dezelfde kwaliteitsnormen worden toegepast op de Dienstverlening aan de inwoners van de gemeente Borne als zij zichzelf heeft opgelegd.
- d) bij het uitvoeren van de Dienstverlening de regels van de toepasselijke wetgeving, waaronder de Wet basisregistratie persoonsgegevens en de Wet bescherming persoonsgegevens, in acht te nemen.

5.2

Hengelo dient Borne in de gelegenheid te stellen de Dienstverlening en de (verwerkte) gegevens te verifiëren, uitgaande van hetgeen is aangegeven in het Afsprakenregister. Indien Borne constateert dat Hengelo haar dienstverlening onjuist en/of onvolledig verricht en/of gegevens op onjuiste en/of onvolledige wijze verwerkt of behandelt, zal zij hiervan mondeling en zonodig schriftelijke melding geven aan Hengelo, inclusief de aard en omvang van de onjuistheden en/of onvolledigheden. Hengelo is verplicht zo snel mogelijk haar dienstverlening en/of de gegevens aan te passen, zodanig dat deze juist en volledig zijn.

5.3

Borne is bevoegd elk kalenderjaar een onderzoek uit te voeren naar de tevredenheid van haar burgers over de dienstverlening van Hengelo. De kosten van dit onderzoek komen voor rekening van Borne. De onderzoeksmethode en de uiteindelijke onderzoeksresultaten zullen in overleg met Hengelo worden vastgesteld. Indien uit het onderzoek blijkt dat de dienstverlening aan de burgers van Borne als onvoldoende wordt ervaren of significant van een mindere kwaliteit is dan de dienstverlening aan de burgers van Hengelo dan treden Partijen in overleg over de (eventuele) vervolgstappen.

5.4

Ten aanzien van de elektronisch en niet-elektronisch (verwerkte) informatie geldt dat Partijen deze op de in het Afsprakenregister genoemde wijze en gedurende de wettelijk voorgeschreven bewaarperiode in bewaring houden en na ommekomst van de wettelijk voorgeschreven bewaarperiode vernietigen.

5.5

1. Borne dient Hengelo al de noodzakelijke informatie te verstrekken teneinde de in deze Overeenkomst en het Afsprakenregister opgedragen taken naar behoren te kunnen uitvoeren.
2. Als er bij Borne bezwaar wordt gemaakt tegen een besluit dat door de medewerkers van de Uitvoeringsorganisatie in mandaat is genomen, informeert Borne de Uitvoeringsorganisatie hierover. De Uitvoeringsorganisatie zorgt ervoor dat binnen een week nadat zij is geïnformeerd over het ingediende bezwaarschrift, in ieder geval het bestreden besluit en zo mogelijk doch uiterlijk binnen drie weken de voor de behandeling van het bezwaar van belang zijnde stukken uit het dossier van de bezwaarmaker aan het secretariaat van de Commissie bezwaarschriften van de deelnemer worden verstrekt. Dit mag digitaal in de vorm van een pdf.bestand of door schriftelijke toezending van afschriften van de stukken .

Artikel 6 Aansprakelijkheden, risico's en overmacht

6.1

Indien een Partij schade lijdt als gevolg van een toerekenbare tekortkoming van de andere Partij in de nakoming van de ingevolge deze Overeenkomst op laatstgenoemde Partij rustende verplichtingen, is de schadelijdende Partij verplicht om zo spoedig mogelijk na ontdekking van deze schade hiervan schriftelijk melding te doen aan de andere Partij.

6.2

Partijen verplichten zich in het geval van een toerekenbare tekortkoming maatregelen te treffen die de tekortkoming opheffen.

6.3

De aansprakelijkheid van Hengelo jegens Borne voor schade, die het gevolg is van een toerekenbare tekortkoming van Hengelo in de nakoming van op haar ingevolge deze Overeenkomst rustende verplichtingen, is per kalenderjaar beperkt tot maximaal het bedrag van de voor het betreffende kalenderjaar tussen Partijen overeengekomen vergoeding voor door Hengelo te verrichten werkzaamheden.

6.4

Van overmacht in de zin van artikel 6:75 van het Burgerlijk Wetboek van deze Overeenkomst is in het kader van deze Overeenkomst in ieder sprake in geval van:

- Calamiteiten, zoals brand, ernstige wateroverlast (blusschade, overstroming) e.a.;
- Ernstige schade als gevolg van kwade opzet van derden (verlies van cruciale gegevensbestanden);
- Verduistering, braak, vernietiging door derden e.a.;
- Ernstige netwerkstoringen, softwarecrash;
- Wanprestatie door derden waar Partijen afhankelijk van zijn.

Artikel 7 Prijzen en betaling

Jaarlijks wordt voor aanvang van een nieuw kalenderjaar, uiterlijk voor 1 december van elk jaar, door Hengelo een opzet opgesteld met betrekking tot de vergoeding van de uitvoeringskosten welke aan Borne in rekening worden gebracht. In deze opzet wordt de opbouw van de hoogte van de vergoeding opgenomen met inachtneming van de Systematiek verrekenen uitvoeringskosten, die als bijlage 2 deel uitmaakt van deze overeenkomst.

Artikel 8   Beleid en wet- en regelgeving

8.1

Borne stelt het eigen beleid vast. Uitgangspunt is dat Borne het door haar gevoerde beleid terzake van de uitvoering en interpretatie van de relevante wet- en regelgeving doet aansluiten op dat van Hengelo.

8.2

Voor zover een der partijen voornemens is haar beleid op een onderdeel te wijzigen, zodanig dat het gewijzigde beleid zou afwijken van het tot dan toe door Hengelo gevoerde beleid, zal die partij dit voornemen tot wijziging van beleid schriftelijk inbrengen. Naar aanleiding van een dergelijk voornemen, zullen Partijen bespreken welke consequenties de uitvoering van dit voornemen tot beleidswijziging zal hebben voor de Overeenkomst. Indien Partijen hierover overeenstemming bereiken, stellen Partijen dit vervolgens schriftelijk vast, inclusief de eventuele financiële gevolgen daarvan. De afspraken worden vervolgens opgenomen in het Afsprakenregister.

8.3

Hengelo heeft, voor zover zij in het kader van de door haar ingevolge deze Overeenkomst uit te voeren werkzaamheden beleid uitvoert zoals dat is vastgesteld door Borne, geen verantwoordelijkheid ten aanzien van de inhoud van dat beleid.

8.4

Uitgangspunt is dat beide Partijen een gezamenlijk uniform uitvoeringsbeleid vaststellen met betrekking tot bedrijfsvoeringsaspecten.

8.5

Indien als gevolg van door derden (niet zijnde Partijen) uitgevaardigde wet- en regelgeving, en/of, door Hengelo uitgevaardigde regelgeving danwel door Hengelo vastgelegd beleid, bepaalde tussen Partijen overeengekomen werkzaamheden of bij het uitvoeren van de werkzaamheden overeengekomen procedures noodzakelijkerwijs moeten worden gewijzigd, zullen Partijen met elkaar in overleg treden om te beoordelen welke wijzigingen moeten worden doorgevoerd alsmede om te beoordelen of voornoemde wijzigingen binnen de alsdan tussen Partijen geldende (financiële) afspraken kunnen worden gerealiseerd.

8.6

Nadere bepalingen rond beleidsvorming en -adviezen zijn vastgelegd in het Afsprakenregister.

Artikel 9   Archief

9.1

1. Het archief bij de gemeente Borne dat betrekking heeft op de taken uit hoofde van de regeling en deze overeenkomst, wordt op het moment van inwerkingtreding van deze overeenkomst afgesloten. Vanaf dat moment begint Hengelo met het vormen van een nieuw archief.
2. Cliëntendossiers, waarin opgenomen archiefbescheiden, ongeacht hun vorm, die op het moment van datum inwerkingtreding van deze overeenkomst in behandeling zijn, worden afgesloten.
3. Overige archiefbescheiden worden door Borne aan Hengelo ter beschikking gesteld, voor zover dit voor de taken van belang is. Hierbij gelden de algemene regels voor het in gebruik geven van dossiers.
4. Met betrekking tot vernietiging van archiefbescheiden, waarvan de gemeente Borne zorgdrager is, zal Hengelo alleen actie ondernemen, in samenspraak met Borne.

5. Bij beëindiging van deze overeenkomst overleggen partijen over de wijze en het moment van terugbezorging door Hengelo van de ter beschikking gestelde archiefbescheiden.

9.2

1. Hengelo beheert de archiefbescheiden in goede geordende en toegankelijke staat volgens de bepalingen van de Archiefwet 1995 en de ter uitvoering daarvan gegeven wettelijke voorschriften.
2. De archiefbescheiden zullen door Hengelo uitsluitend worden gebruikt voor het doel zoals geformuleerd in de regeling en deze overeenkomst.
3. De archiefbescheiden, ongeacht hun vorm, worden voorzien van een zodanig kenmerk en ordening dat het overdragen van de onderscheiden archiefbestanddelen naar de archieven van de oorspronkelijke zorgdrager, te weten de gemeente Borne, steeds mogelijk is.
4. Hengelo stelt op verzoek van Borne de archiefbescheiden voor raadpleging beschikbaar.
5. Indien uit archiefinspectie blijkt dat de archiefbescheiden niet overeenkomstig de bepalingen in de Archiefregeling worden beheerd, wordt Borne hiervan door Hengelo onverwijld in kennis gesteld. Hengelo zal dan op zo kort mogelijke termijn de noodzakelijke maatregelen treffen, na overleg met Borne.

9.3

1. Borne behoudt de archiefzorg voor de archiefbescheiden die in het kader van de regeling en deze overeenkomst door Hengelo worden beheerd.
2. In verband met de eigen verantwoording aan de gemeenteraad door burgemeester en wethouders van Borne als zorgdrager, stelt Hengelo het Archiefjaarverslag, inclusief de rapportage in de vorm van kritische prestatie-indicatoren en inspectieverslagen van de Archiefinspecteur ter kennisname aan Borne ter beschikking

Artikel 10 Geheimhouding

10.1

Het privacyreglement van Hengelo is van toepassing.

10.2

Hengelo zal geheimhouding betrachten ten aanzien van de gegevens die samenhangen met de Dienstverlening en aan geen ander dan Borne gegevens beschikbaar stellen of openbaar maken, behoudens het geval dat wettelijke regels Hengelo tot beschikbaarstelling of openbaarmaking van gegevens aan een derde verplichten.

10.3

Hengelo verstrekt gegevens aan relaties van Borne met wie Borne is overeengekomen dat gegevens in het kader van de betreffende relatie beschikbaar worden gesteld en beschikbaarstelling ook wettelijk toegelaten is.

10.4

Verstrekking van gegevens die betrekking hebben op de gemeente Borne, het personeel of de klanten aan derden kan uitsluitend na instemming van Borne. Communicatie naar de pers en/of communicatie met een politiek gevoelige inhoud vindt plaats door Borne, tenzij in specifieke gevallen anders is overeengekomen.

Artikel 11 Overdracht rechten en verplichtingen; onderaanneming

Indien Hengelo bij de uitvoering van deze Overeenkomst gebruik wil maken van de diensten van derden, hetzij in onderaanneming, hetzij door tijdelijk inhuren van personeel, dan is zij daartoe bevoegd.

Artikel 12 Geschillen en toepasselijk recht

12.1

1. Op geschillen is Nederlands recht van toepassing.
2. Geschillen zijn onderworpen aan de bevoegde rechter te Almelo.

12.2

Alvorens naar de rechter te gaan melden partijen aan elkaar schriftelijk dat er sprake is van een geschil. Partijen verplichten zich gedurende een periode van twee maanden na schriftelijke melding het geschil in der minne op te lossen. Blijkt na ommekomst van deze termijn het geschil ondanks inspanningen hiertoe niet tot genoegen van partijen te zijn opgelost, dan zijn partijen vrij om het geschil aan de rechter voor te leggen.

Artikel 13 Algemeen

13.1

Kennisgevingen die Partijen op grond van deze Overeenkomst aan elkaar zullen doen, vinden schriftelijk plaats tenzij in deze Overeenkomst uitdrukkelijk anders is bepaald. Anders dan in de Overeenkomst aangegeven gevallen hebben mondelinge mededelingen, toezeggingen, of afspraken geen rechtskracht, tenzij deze schriftelijk zijn bevestigd.

13.2 Bijlagen

Het Afsprakenregister (Bijlage 1) en de Systematiek verrekenen uitvoeringskosten (Bijlage 2) maken deel uit van deze Overeenkomst.

De Bijlagen 1 en 2 zoals deze door beide Partijen zijn integraal onderdeel van deze Overeenkomst. Indien de bijlagen worden aangepast, worden ondertekend en voorzien van een datum, dan zijn deze aanpassingen bindend voor beide Partijen en maken onderdeel uit van deze Overeenkomst. Voor zover bepalingen in de verschillende documenten met elkaar in tegenspraak zijn, prevaleren bepalingen in de Bijlagen boven de bepalingen in deze Overeenkomst.

Aldus overeengekomen te Hengelo d.d.

Gemeente Borne
Wethouder van Sociale Zaken,

Gemeente Hengelo
Wethouder van Sociale Zaken,

De heer M.J.R. Kotteman

Mevrouw M. ten Heuw

Bijlage 1: Afsprakenregister

Het afsprakenregister is een document met een dynamisch karakter en kan worden aangepast indien die noodzakelijk wordt geacht. Uiteraard moet dit met instemming van beide gemeenten. In dit document worden de werkafspraken tussen de uitvoeringsorganisatie en de beide gemeenten vastgelegd.

Hierbij moet gedacht worden aan afspraken op het gebied van:

- Financiën
- Planning en control
- Managementinformatie
- Uitvoering
- Verdere actuele afspraken

Bijlage 2: Systematiek verrekening uitvoeringskosten (is identiek aan bijlage 5 van het bedrijfsplan)

Bijlage 8 Dienstverleningsovereenkomst Haaksbergen en Hengelo

Dienstverleningsovereenkomst samenwerking sociale zaken Haaksbergen en Hengelo

Bijlage 2b bij Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo

De ondergetekenden:

De publiekrechtelijke rechtspersoon de gemeente Hengelo, gevestigd te Hengelo, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Wethouder van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw M. ten Heuw, hierbij handelende ter uitvoering van een besluit van het college van burgemeester en wethouders van xx juni 2016, hierna te noemen: "Hengelo" ;

en

de publiekrechtelijke rechtspersoon de gemeente Haaksbergen, gevestigd te Haaksbergen, te dezen rechtsgeldig vertegenwoordigd door de Wethouder Sociale Zaken, mevrouw A. Nijhuis, hierbij handelende ter uitvoering van een besluit van het college van burgemeester en wethouders van xx 2016, hierna te noemen: "Haaksbergen";

Hengelo en Haaksbergen hierna tezamen te noemen "Partijen".

Nemen het volgende in overweging:

Met ingang van 15 juli 2016 neemt het college van burgemeester en wethouders van Haaksbergen deel aan de gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne-Hengelo, sindsdien geheten 'Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo'.

Dit betekent dat partijen hebben besloten dat Hengelo, met ingang van xx 2016, werkzaamheden zal verrichten voor Haaksbergen, ter volledige uitvoering van de klantencontacten en de daaruit vloeiende (proces)handelingen en verwerking van gegevens ten behoeve van de uitvoering van de regelgeving sociale zekerheid, zoals nader aangegeven in het Mandaatbesluit samenwerking sociale zaken Haaksbergen en Hengelo.

Partijen willen in deze Overeenkomst de in dat kader gemaakte afspraken over de te verrichten werkzaamheden door Hengelo, de door Haaksbergen verschuldigde vergoeding en de wederzijdse rechten en verplichtingen nader uitwerken.

Partijen hebben de intentie uitgesproken om te komen tot een goede samenwerking. Dit betekent dat op hoofdlijnen en meer in detail een aantal praktische zaken duidelijk geregeld moet zijn. Redelijkheid en billijkheid zijn hierbij voor Partijen de belangrijkste uitgangspunten. Mocht toepassing van de bepalingen in deze Overeenkomst leiden tot onbillijkheden van overwegende aard, dan kunnen Partijen in voorkomende gevallen in gezamenlijk overleg en met wederzijds goedvinden besluiten om hiervan af te wijken, om tot een voor beide Partijen bevredigende oplossing te komen.

Komen het volgende overeen:

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze overeenkomst wordt verstaan onder:

- a. Overeenkomst: De onderhavige Overeenkomst met bijbehorende Bijlagen;
- b. Gemeenschappelijke regeling: de Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo;
- c. Dienstverlening: Het geheel aan overeengekomen werkzaamheden ter uitvoering van de onderliggende wetgeving en zoals nader omschreven in het Afsprakenregister (bijlage 1);
- d. Uitvoeringsorganisatie: Het geheel van mensen, middelen, maatregelen en procedures binnen Hengelo, dat betrokken is bij de Dienstverlening, inclusief het geautomatiseerd en niet-geautomatiseerd verwerken van gegevens.

Artikel 2 Voorwerp van de Overeenkomst en wijzigingen

2.1

Haaksbergen geeft aan Hengelo opdracht tot het verlenen van Diensten overeenkomstig het in de Overeenkomst bepaalde, welke opdracht hierbij door Hengelo wordt aanvaard. Hengelo zal haar dienstverlening onder haar eigen verantwoordelijkheid en met behulp van haar Uitvoeringsorganisatie verrichten.

2.2

Beide Partijen zijn bevoegd schriftelijke voorstellen te doen tot wijziging van de Overeenkomst en de Bijlagen. De wederpartij dient uiterlijk binnen twee maanden na ontvangst van het voorstel tot wijziging schriftelijk te reageren.

Artikel 3 Duur van de Overeenkomst en beëindiging

3.1

De Overeenkomst gaat in op xx 2016. De overeenkomst eindigt bij uittreding of bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling.

3.2

Indien één der Partijen, ondanks behoorlijke schriftelijk ingebrekestelling door de andere partij, toerekenbaar tekortschiet in de nakoming van haar verplichtingen uit hoofde van de Overeenkomst, wordt de in gebreke zijnde partij bij sommatie door de andere partij alsnog binnen een naar de aard van dat verzuim redelijke termijn in de gelegenheid gesteld om aan diens verplichtingen te voldoen. Indien de in verzuim zijnde partij ook binnen genoemde redelijke termijn niet aan haar verplichtingen voldoet, is de andere partij bevoegd deze Overeenkomst te ontbinden.

3.3

Indien deze Overeenkomst door een oorzaak als bedoeld in artikel 3.1. eindigt, zullen Partijen zich maximaal inspannen om te bewerkstelligen dat de dienstverlening per de datum van beëindiging, door Haaksbergen zelf, dan wel door een door Haaksbergen aangewezen derde, kan worden voortgezet. Hierbij is leidend dat klanten geen significante last mogen ondervinden van het opzeggen van de Overeenkomst. Indien de onderhavige Overeenkomst eindigt door uittreding van Haaksbergen, zullen alle kosten voor Hengelo, die verband houden met de migratie van de (verwerking van de) gegevens van Hengelo naar Haaksbergen of naar een door Haaksbergen aangewezen derde, door Haaksbergen worden vergoed.

3.4

Verplichtingen die naar hun aard bestemd zijn om ook na beëindiging van de Overeenkomst voort te duren, blijven na ontbinding van deze Overeenkomst bestaan.

Tot deze verplichtingen behoren onder meer de verplichting tot geheimhouding en de verplichting tot het afhandelen van bezwaar- en beroepszaken en fraudeonderzoeken.

Artikel 4   Periodiek overleg, managementinformatie, verantwoordingsplicht

4.1

Beide Partijen zullen een accounthouder en een vervangend accounthouder aanwijzen, die de contacten over de (wijze van) uitvoering van deze Overeenkomst zullen onderhouden.

Indien er een wijziging is in de naam van de accounthouder geeft de betreffende partij dit direct door aan de andere partij.

4.2

De accounthouders hebben in het eerste jaar van deze Overeenkomst (de periode van 15 juli 2016 tot 15 juli 2017) eenmaal per maand overleg over de uitvoering van deze Overeenkomst. Na het eerste jaar hebben de accounthouders minimaal eenmaal per kwartaal en in elk geval voorafgaand aan het portefeuillehouderoverleg, overleg over de uitvoering van deze Overeenkomst.

Tijdens het overleg wordt in ieder geval de door Hengelo op te stellen managementrapportages besproken.

Indien zich buiten de reguliere overleggen zaken voordoen die niet kunnen blijven liggen tot het volgende overleg, zal de betreffende partij hierover contact opnemen met de andere partij. Onder 'zaken die niet kunnen blijven liggen' wordt in ieder geval verstaan: naderende uitputting van het budget voor re-integratie en de gebundelde uitkering voor Participatiewet-levensonderhoud, loaw en loaz en tekortkomingen in de uitvoering.

4.3

1. In het reguliere overleg zullen de accounthouders naast managementinformatie in ieder geval de volgende punten bespreken:

- a) de gewone gang van zaken in de uitvoeringsorganisatie;
- b) prognose voor het aantal werkzaamheden in het komende kalenderjaar;
- c) eventuele specifieke incidentele werkzaamheden in het kader van de Dienstverlening;
- d) eventuele noodzaak van elk van de Partijen te nemen investeringsmaatregelen;
- e) veranderingen in de wet- en regelgeving en/of het beleid van één of beide Partijen, zeker wanneer die tot aanpassing van de Overeenkomst nopen;
- f) stand van zaken bezwaarschriften en klachten;
- g) veranderingen in de Uitvoeringsorganisatie en de eventuele consequenties daarvan voor de Overeenkomst.

De tijdens deze overleggen gemaakte afspraken worden schriftelijk vastgelegd en zonodig ondertekend.

2. De accounthouders bereiden gezamenlijk het kwartaaloverleg van de portefeuillehouders voor.

4.4

Aangezien de informatiebehoefte en/of -frequentie aan verandering onderhevig zal kunnen zijn, wordt in het Afsprakenregister toegelicht welke managementinformatie door Hengelo aan Haaksbergen wordt verstrekt en met welke frequentie.

De exacte vorm en inhoud van de managementinformatie wordt in het accounthoudersoverleg tussen Partijen vastgesteld.

4.5

De actuele afspraken zijn vastgelegd in het document Afsprakenregister. Gelet op het dynamische karakter van de uitvoering zal het Afsprakenregister in de loop van een jaar bijgesteld kunnen worden. Mutaties op deze afspraken worden aangebracht na instemming van beide gemeenten.

4.6

Hengelo zal met betrekking tot de door haar ingevolge deze Overeenkomst te verrichten werkzaamheden, informatie aanleveren die Haaksbergen in staat stelt om te voldoen aan zijn wettelijke verantwoordingsplicht.

Artikel 5   Verplichtingen en kwaliteitswaarborgen

5.1

Hengelo verplicht zich, behoudens overmacht, gedurende de duur van deze Overeenkomst te bewerkstelligen dat:

- a) de Dienstverlening op de overeengekomen wijze met behulp van de Uitvoeringsorganisatie zal worden verricht;
- b) de Uitvoeringsorganisatie voldoende deskundig en bekwaam is en zal blijven om de continuïteit van de dienstverlening onder deze Overeenkomst te waarborgen.
- c) dezelfde kwaliteitsnormen worden toegepast op de Dienstverlening aan de inwoners van de gemeente Haaksbergen als zij zichzelf heeft opgelegd.
- d) bij het uitvoeren van de Dienstverlening de regels van de toepasselijke wetgeving, waaronder de Wet basisregistratie persoonsgegevens en de Wet bescherming persoonsgegevens, in acht te nemen.

5.2

Hengelo dient Haaksbergen in de gelegenheid te stellen de Dienstverlening en de (verwerkte) gegevens te verifiëren, uitgaande van hetgeen is aangegeven in het Afsprakenregister. Indien Haaksbergen constateert dat Hengelo haar dienstverlening onjuist en/of onvolledig verricht en/of gegevens op onjuiste en/of onvolledige wijze verwerkt of behandelt, zal zij hiervan mondeling en zonodig schriftelijke melding geven aan Hengelo, inclusief de aard en omvang van de onjuistheden en/of onvolledigheden. Hengelo is verplicht zo snel mogelijk haar dienstverlening en/of de gegevens aan te passen, zodanig dat deze juist en volledig zijn.

5.3

Haaksbergen is bevoegd elk kalenderjaar een onderzoek uit te voeren naar de tevredenheid van haar burgers over de dienstverlening van Hengelo. De kosten van dit onderzoek komen voor rekening van Haaksbergen. De onderzoeksmethode en de uiteindelijke onderzoeksresultaten zullen in overleg met Hengelo worden vastgesteld. Indien uit het onderzoek blijkt dat de dienstverlening aan de burgers van Haaksbergen als onvoldoende wordt ervaren of significant van een mindere kwaliteit is dan de dienstverlening aan de burgers van Hengelo dan treden Partijen in overleg over de (eventuele) vervolgstappen.

5.4

Ten aanzien van de elektronisch en niet-elektronisch (verwerkte) informatie geldt dat Partijen deze op de in het Afsprakenregister genoemde wijze en gedurende de wettelijk voorgeschreven bewaarperiode in bewaring houden en na ommekomst van de wettelijk voorgeschreven bewaarperiode vernietigen.

5.5

1. Haaksbergen dient Hengelo al de noodzakelijke informatie te verstrekken teneinde de in deze Overeenkomst en het Afsprakenregister opgedragen taken naar behoren te kunnen uitvoeren.
2. Als er bij Haaksbergen bezwaar wordt gemaakt tegen een besluit dat door de medewerkers van de Uitvoeringsorganisatie in mandaat is genomen, informeert Haaksbergen de Uitvoeringsorganisatie hierover. De Uitvoeringsorganisatie zorgt ervoor dat binnen een week nadat zij is geïnformeerd over het ingediende bezwaarschrift, in ieder geval het bestreden besluit en zo mogelijk doch uiterlijk binnen drie weken de voor de behandeling van het bezwaar van belang zijnde stukken uit het dossier van de bezwaarmaker aan het secretariaat van de Commissie bezwaarschriften van de deelnemer worden verstrekt. Dit mag digitaal in de vorm van een pdf.bestand of door schriftelijke toezending van afschriften van de stukken .

Artikel 6 Aansprakelijkheden, risico's en overmacht

6.1

Indien een Partij schade lijdt als gevolg van een toerekenbare tekortkoming van de andere Partij in de nakoming van de ingevolge deze Overeenkomst op laatstgenoemde Partij rustende verplichtingen, is de schadelijdende Partij verplicht om zo spoedig mogelijk na ontdekking van deze schade hiervan schriftelijk melding te doen aan de andere Partij.

6.2

Partijen verplichten zich in het geval van een toerekenbare tekortkoming maatregelen te treffen die de tekortkoming opheffen.

6.3

De aansprakelijkheid van Hengelo jegens Haaksbergen voor schade, die het gevolg is van een toerekenbare tekortkoming van Hengelo in de nakoming van op haar ingevolge deze Overeenkomst rustende verplichtingen, is per kalenderjaar beperkt tot maximaal het bedrag van de voor het betreffende kalenderjaar tussen Partijen overeengekomen vergoeding voor door Hengelo te verrichten werkzaamheden.

6.4

Van overmacht in de zin van artikel 6:75 van het Burgerlijk Wetboek van deze Overeenkomst is in het kader van deze Overeenkomst in ieder sprake in geval van:

- Calamiteiten, zoals brand, ernstige wateroverlast (blusschade, overstroming) e.a.;
- Ernstige schade als gevolg van kwade opzet van derden (verlies van cruciale gegevensbestanden);
- Verduistering, braak, vernietiging door derden e.a.;
- Ernstige netwerkstoringen, softwarecrash;
- Wanprestatie door derden waar Partijen afhankelijk van zijn.

Artikel 7 Prijzen en betaling

Jaarlijks wordt voor aanvang van een nieuw kalenderjaar, uiterlijk voor 1 december van elk jaar, door Hengelo een opzet opgesteld met betrekking tot de vergoeding van de uitvoeringskosten welke aan Haaksbergen in rekening worden gebracht. In deze opzet wordt de opbouw van de hoogte van de vergoeding opgenomen met inachtneming van de Systematiek verrekenen uitvoeringskosten, die als bijlage 2 deel uitmaakt van deze overeenkomst.

Artikel 8   Beleid en wet- en regelgeving

8.1

Haaksbergen stelt het eigen beleid vast. Uitgangspunt is dat Haaksbergen het door haar gevoerde beleid terzake van de uitvoering en interpretatie van de relevante wet- en regelgeving doet aansluiten op dat van Hengelo.

8.2

Voor zover een der partijen voornemens is haar beleid op een onderdeel te wijzigen, zodanig dat het gewijzigde beleid zou afwijken van het tot dan toe door Hengelo gevoerde beleid, zal die partij dit voornemen tot wijziging van beleid schriftelijk inbrengen. Naar aanleiding van een dergelijk voornemen, zullen Partijen bespreken welke consequenties de uitvoering van dit voornemen tot beleidswijziging zal hebben voor de Overeenkomst. Indien Partijen hierover overeenstemming bereiken, stellen Partijen dit vervolgens schriftelijk vast, inclusief de eventuele financiële gevolgen daarvan. De afspraken worden vervolgens opgenomen in het Afsprakenregister.

8.3

Hengelo heeft, voor zover zij in het kader van de door haar ingevolge deze Overeenkomst uit te voeren werkzaamheden beleid uitvoert zoals dat is vastgesteld door Haaksbergen, geen verantwoordelijkheid ten aanzien van de inhoud van dat beleid.

8.4

Uitgangspunt is dat beide Partijen een gezamenlijk uniform uitvoeringsbeleid vaststellen met betrekking tot bedrijfsvoeringsaspecten.

8.5

Indien als gevolg van door derden (niet zijnde Partijen) uitgevaardigde wet- en regelgeving, en/of, door Hengelo uitgevaardigde regelgeving danwel door Hengelo vastgelegd beleid, bepaalde tussen Partijen overeengekomen werkzaamheden of bij het uitvoeren van de werkzaamheden overeengekomen procedures noodzakelijkerwijs moeten worden gewijzigd, zullen Partijen met elkaar in overleg treden om te beoordelen welke wijzigingen moeten worden doorgevoerd alsmede om te beoordelen of voornoemde wijzigingen binnen de alsdan tussen Partijen geldende (financiële) afspraken kunnen worden gerealiseerd.

8.6

Nadere bepalingen rond beleidsvorming en -adviezen zijn vastgelegd in het Afsprakenregister.

Artikel 9   Archief

9.1

1. Het archief bij de gemeente Haaksbergen dat betrekking heeft op de taken uit hoofde van de regeling en deze overeenkomst, wordt op het moment van inwerkingtreding van deze overeenkomst afgesloten. Vanaf dat moment begint Hengelo met het vormen van een nieuw archief.
2. Cliëntendossiers, waarin opgenomen archiefbescheiden, ongeacht hun vorm, die op het moment van datum inwerkingtreding van deze overeenkomst in behandeling zijn, worden afgesloten.
3. Overige archiefbescheiden worden door Haaksbergen aan Hengelo ter beschikking gesteld, voor zover dit voor de taken van belang is. Hierbij gelden de algemene regels voor het in gebruik geven van dossiers.
4. Met betrekking tot vernietiging van archiefbescheiden, waarvan de gemeente Haaksbergen zorgdrager is, zal Hengelo alleen actie ondernemen, in samenspraak met Haaksbergen.

5. Bij beëindiging van deze overeenkomst overleggen partijen over de wijze en het moment van terugbezorging door Hengelo van de ter beschikking gestelde archiefbescheiden.

9.2

1. Hengelo beheert de archiefbescheiden in goede geordende en toegankelijke staat volgens de bepalingen van de Archiefwet 1995 en de ter uitvoering daarvan gegeven wettelijke voorschriften.
2. De archiefbescheiden zullen door Hengelo uitsluitend worden gebruikt voor het doel zoals geformuleerd in de regeling en deze overeenkomst.
3. De archiefbescheiden, ongeacht hun vorm, worden voorzien van een zodanig kenmerk en ordening dat het overdragen van de onderscheiden archiefbestanddelen naar de archieven van de oorspronkelijke zorgdrager, te weten de gemeente Haaksbergen, steeds mogelijk is.
4. Hengelo stelt op verzoek van Haaksbergen de archiefbescheiden voor raadpleging beschikbaar.
5. Indien uit archiefinspectie blijkt dat de archiefbescheiden niet overeenkomstig de bepalingen in de Archiefregeling worden beheerd, wordt Haaksbergen hiervan door Hengelo onverwijld in kennis gesteld. Hengelo zal dan op zo kort mogelijke termijn de noodzakelijke maatregelen treffen, na overleg met Haaksbergen.

9.3

1. Haaksbergen behoudt de archiefzorg voor de archiefbescheiden die in het kader van de regeling en deze overeenkomst door Hengelo worden beheerd.
2. In verband met de eigen verantwoording aan de gemeenteraad door burgemeester en wethouders van Haaksbergen als zorgdrager, stelt Hengelo het Archiefjaarverslag, inclusief de rapportage in de vorm van kritische prestatie-indicatoren en inspectieverslagen van de Archiefinspecteur ter kennisname aan Haaksbergen ter beschikking

Artikel 10   Geheimhouding

10.1

Het privacyreglement van Hengelo is van toepassing.

10.2

Hengelo zal geheimhouding betrachten ten aanzien van de gegevens die samenhangen met de Dienstverlening en aan geen ander dan Haaksbergen gegevens beschikbaar stellen of openbaar maken, behoudens het geval dat wettelijke regels Hengelo tot beschikbaarstelling of openbaarmaking van gegevens aan een derde verplichten.

10.3

Hengelo verstrekt gegevens aan relaties van Haaksbergen met wie Haaksbergen is overeengekomen dat gegevens in het kader van de betreffende relatie beschikbaar worden gesteld en beschikbaarstelling ook wettelijk toegelaten is.

10.4

Verstrekking van gegevens die betrekking hebben op de gemeente Haaksbergen, het personeel of de klanten aan derden kan uitsluitend na instemming van Haaksbergen. Communicatie naar de pers en/of communicatie met een politiek gevoelige inhoud vindt plaats door Haaksbergen, tenzij in specifieke gevallen anders is overeengekomen.

Artikel 11 Overdracht rechten en verplichtingen; onderaanneming

Indien Hengelo bij de uitvoering van deze Overeenkomst gebruik wil maken van de diensten van derden, hetzij in onderaanneming, hetzij door tijdelijk inhuren van personeel, dan is zij daartoe bevoegd.

Artikel 12 Geschillen en toepasselijk recht

12.1

1. Op geschillen is Nederlands recht van toepassing.
2. Geschillen zijn onderworpen aan de bevoegde rechter te Almelo.

12.2

Alvorens naar de rechter te gaan melden partijen aan elkaar schriftelijk dat er sprake is van een geschil. Partijen verplichten zich gedurende een periode van twee maanden na schriftelijke melding het geschil in der minne op te lossen. Blijkt na ommekomst van deze termijn het geschil ondanks inspanningen hiertoe niet tot genoegen van partijen te zijn opgelost, dan zijn partijen vrij om het geschil aan de rechter voor te leggen.

Artikel 13 Algemeen

13.1

Kennisgevingen die Partijen op grond van deze Overeenkomst aan elkaar zullen doen, vinden schriftelijk plaats tenzij in deze Overeenkomst uitdrukkelijk anders is bepaald. Anders dan in de Overeenkomst aangegeven gevallen hebben mondelinge mededelingen, toezeggingen, of afspraken geen rechtskracht, tenzij deze schriftelijk zijn bevestigd.

13.2 Bijlagen

Het Afsprakenregister (Bijlage 1) en de Systematiek verrekenen uitvoeringskosten (Bijlage 2) maken deel uit van deze Overeenkomst.

De Bijlagen 1 en 2 zoals deze door beide Partijen zijn integraal onderdeel van deze Overeenkomst. Indien de bijlagen worden aangepast, worden ondertekend en voorzien van een datum, dan zijn deze aanpassingen bindend voor beide Partijen en maken onderdeel uit van deze Overeenkomst. Voor zover bepalingen in de verschillende documenten met elkaar in tegenspraak zijn, prevaleren bepalingen in de Bijlagen boven de bepalingen in deze Overeenkomst.

Aldus overeengekomen te Hengelo d.d.

Gemeente Haaksbergen
Wethouder van Sociale Zaken,

Gemeente Hengelo
Wethouder van Sociale Zaken,

Mevrouw A. Nijhuis

Mevrouw M. ten Heuw

Bijlage 1: Afsprakenregister

Het afsprakenregister is een document met een dynamisch karakter en kan worden aangepast indien die noodzakelijk wordt geacht. Uiteraard moet dit met instemming van beide gemeenten. In dit document worden de werkafspraken tussen de uitvoeringsorganisatie en de beide gemeenten vastgelegd.

Hierbij moet gedacht worden aan afspraken op het gebied van:

- Financiën
- Planning en control
- Managementinformatie
- Uitvoering
- Verdere actuele afspraken

Bijlage 2: Systematiek verrekening uitvoeringskosten (is identiek aan bijlage 5 van dit bedrijfsplan)

Bijlage 9 Nieuw besluit tot vervanging van archiefbescheiden die volgens de “Landelijke stukkenlijst” zijn aangemerkt als vernietigbaar en deze archiefbescheiden vernietigen

Burgemeester en wethouders van Haaksbergen;

Wettelijke basis: bepalingen van Archiefwet 1995 (artikel 7) en Archiefbesluit 1995 (artikel 6)

Besluiten:

1. Het op 16 december 2014 genomen besluit tot vervanging en vernietiging van archiefbescheiden die volgens de “Landelijke stukkenlijst” zijn aangemerkt als vernietigbaar, intrekken en vervangen door het besluit tot vervanging en vernietiging van archiefbescheiden die volgens de “Landelijke stukkenlijst” zijn aangemerkt als vernietigbaar.
2. Dit besluit is ook van toepassing op het beheer van archiefbescheiden die andere organisaties naar aanleiding van samenwerking met de gemeente Haaksbergen in mandaat uitvoeren.
3. Zolang de gemeente Haaksbergen deel neemt aan de Gemeenschappelijke regeling samenwerking sociale zaken Borne, Haaksbergen en Hengelo is de “Bijlage bij Collegevoorstel voor B&W betreffende Substitutie van te vernietigen archiefbescheiden cliëntendossiers” van toepassing op de substitutie van de te vernietigen cliëntendossiers sociale zaken. Deze bijlage is opgenomen bij dit besluit en maakt integraal onderdeel uit van dit besluit.
4. Dit besluit treedt in werking op 1 oktober 2016.

Haaksbergen, *[kies datum]*.
burgemeester en wethouders,

M.E. Kragting-de Groot
secretaris

G.J. Kok MDR
burgemeester

Bijlage bij Collegevoorstel voor B&W betreffende Substitutie van te vernietigen archiefbescheiden cliëntendossiers

Versiegeschiedenis

Versienr	Opmerkingen	Zaaknummer	Vastgesteld door
1.0	Bijlage bij Besluit tot substitutie cliëntendossiers van Sociale Zaken	286105 (Corsa)	College van B&W
1.1	Document herzien na 5 jaar. Procedure gelijk gebleven.	1009157	Sectormanager IF
1.2 (april 2016)	Paragraaf opgenomen over werkwijze van actualiseren handboek	1028380	Afdelingshoofd DIV

Begrip archiefbescheiden

In de Archiefwet 1995 wordt onder archiefbescheiden het volgende verstaan:

1. bescheiden, ongeacht hun vorm, door de overheidsorganen ontvangen of opgemaakt en naar hun aard bestemd daaronder te berusten;
2. bescheiden, ongeacht hun vorm, met overeenkomstige bestemming, ontvangen of opgemaakt door instellingen of personen, wier rechten of functies op enig overheidsorgaan zijn overgegaan;
3. bescheiden, ongeacht hun vorm, welke ingevolge overeenkomsten met of beschikkingen van instellingen of personen dan wel uit anderen hoofde in een archiefbewaarplaats zijn opgenomen om daar te berusten;
4. reproducties, ongeacht hun vorm, welke bij of krachtens de wet in de plaats zijn gesteld van de onder 1, 2 of 3 bedoelde archiefbescheiden of welke op grond van het bepaalde in artikel 7 van de Archiefwet 1995 zijn vervaardigd. Over reproducties praten we wanneer we van papier naar digitale archiefobjecten substitutie gaan toepassen, waarbij de juridische bewijskracht overgedragen wordt van papier naar de digitale reproductie.

Reikwijdte van het vervangingsproces

- De substitutie geldt sinds 2009 voor de papieren dossiers van Sociale Zaken en die momenteel digitaal verwerkt worden door het cliëntenarchief van de afdeling DIV gemeente Hengelo (zie B&W besluit 286105, 8 juni 2009) Sinds deze periode wordt al gewerkt volgens de machtiging.
- De substitutie is alleen van toepassing op de lopende, papieren cliëntendossiers van Sociale Zaken van de gemeente Hengelo. Het betreft hier niet de dossiers die permanent moeten worden bewaard, maar het betreft hier de te vernietigen dossiers, de zgn. 'V' (te Vernietigen) stukken, conform de Selectielijst archiefbescheiden van (inter)gemeentelijke organen.
- De substitutie machtiging is voor onbepaalde tijd geldig, of totdat het noodzakelijk is om de digitale archiefbestanden te converteren of migreren in verband met beperkingen van de technologie. Eenmaal in de 5 jaar wordt opnieuw gekeken naar de toepasbaarheid van de machtiging.
- Deze substitutiemachtiging is niet van toepassing op:
  - de overige poststukken en interne documenten van de gemeente Hengelo.
  - de al afgesloten cliëntendossiers
  - de kabinetdossiers

Verantwoordelijkheden en bevoegdheden

De zorgdrager van de archiefbescheiden van de gemeente Hengelo is het college van Burgemeester en Wethouders. Het verlenen van een machtiging tot vervanging van archiefbescheiden ligt bij het college van B&W, evenals de verantwoordelijkheid tot daadwerkelijke vernietiging van de archiefbestanden. Deze verantwoordelijkheid geldt tevens voor het goedkeuren van een wijzigingen aan een reeds vastgestelde substitutiemachtiging (uitgezonderd aanpassingen van het beschreven substitutieproces). Conform het mandaatbesluit kan dit ondergemandateerd worden.

Het besluit Informatiebeheer Gemeente Hengelo meldt dat de identificatie van informatiebestanden waarvoor conversie en/of migratie nodig is om deze informatie te behouden voor de organisatie, een gemeenschappelijke inspanning zal vereisen van de afdeling verantwoordelijk voor automatisering en de daartoe aangewezen verantwoordelijke voor de documentaire informatievoorziening. Dit soort conversies en migraties is wettelijk verplicht.

Sociale Zaken is verantwoordelijk voor de volledigheid en juistheid van de inhoud van de dossiers, en voor de leesbaarheid van de stukken.

De afdeling DIV-cliëntenarchief controleert of alle documenten in het dossier vanuit Sociale Zaken zijn aangeleverd, scant de aangeleverde stukken, controleert dat ze goed gescand zijn en juist in het Document Management Systeem (DMS) opgeslagen zijn.

Kwaliteitsprocedures

Vanuit artikel 14 van het Archiefbesluit 1995 dienen zorgdragers van archiefbescheiden beheersregels vast te stellen. Hierin wordt de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor de zorg van het archiefbeheer geregeld en de uitvoering van het archiefbeheer. Het beheer in Hengelo is opgenomen in het Besluit Informatie Beheer. Archiefbeheer wordt als volgt gedefinieerd: 'de feitelijke werkzaamheden die tot doel hebben archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren'. De Archiefwetgeving regelt het archiefbeheer alleen op hoofdlijnen. De wetgever heeft ervoor gekozen om het opstellen van gedetailleerde regels over te laten aan het overheidsorgaan zelf.

Wanneer het om vernietigbare bescheiden gaat verplicht artikel 6 van het Archiefbesluit dat de zorgdrager alleen mag besluiten tot vervanging als dat gebeurt met juiste en volledige weergave van de in de bescheiden voorkomende gegevens. Er mag door vervanging dus geen informatie verloren gaan. Is de zorgdrager hier zeker van, dan mag hij tot vervanging (inclusief vernietiging van het origineel) overgaan.

Bij besluiten omtrent de vervanging van archiefbescheiden door reproducties wordt rekening gehouden met de waarde van de archiefbescheiden als bestanddeel van het cultureel erfgoed en het belang van de in de archiefbescheiden voorkomende gegevens voor overheidsorganen, voor recht- of bewijszoekenden en voor historisch onderzoek. (Artikel 6, lid 2 en Artikel 2, lid 1, onderdelen c en d van het Archiefbesluit).

Er worden bij de cliëntendossiers geen documenten vervangen die afbreuk doen aan de cultuurhistorische waarde van het archiefbescheiden.

De drager voldoet aan de eisen die de archiefregeling voorschrijft.

De eisen met betrekking tot substitutie van te bewaren archiefbescheiden liggen hoger dan de eisen voor te vernietigen archiefbescheiden. Toch worden de eisen voor te bewaren archiefbescheiden ook zoveel mogelijk toegepast op de te vernietigingen archiefbescheiden.

Inrichting van het vervangingsproces

Sociale Zaken zorgt dat een werkproces wordt opgestart naar aanleiding van bijv. een aanvraag van een cliënt. Een werkproces is een procedure in GWS4ALL, en wordt voor vrijwel alle werkzaamheden aangemaakt die voor een cliënt van Sociale Zaken worden gedaan (bijv. voor aanvragen, onderzoeken, trajecten, indicaties, enz.).

Zodra de consulent van Sociale Zaken klaar is met het werkproces, worden de papieren documenten naar het DIV-cliëntenarchief gestuurd om te digitaliseren.

Sociale Zaken heeft in het begin al het werkproces geselecteerd waarop het dossier van toepassing is en waaronder de gescande documenten opgeslagen moeten worden. In het DMS is door de keuze van het werkproces al een structuur aangebracht van de rubrieken die het dossier moet bevatten. Het DIV-cliëntenarchief slaat de gescande documenten op onder de juiste rubrieken. Tevens voert het DIV-cliëntenarchief een controle uit of alle documenten aanwezig zijn. Indien niet, dan worden achteraf nog documenten bij gescand. Daarna wordt het werkproces gesloten in het DMS. Het scannen van de cliëntendossiers vindt centraal plaats bij DIV-cliëntenarchief. De gescande bestanden worden in TIFF opgeslagen.

Hardware

Momenteel worden voor het scannen van de cliëntendossiers een kleurenschanner gebruikt van het merk Fujitsu en de bestanden worden op 200 DPI gescand. Er wordt niet altijd op kleur gescand. Zodra een pagina kleur bevat, herkent de scanner dit door middel van geïnstalleerde VRS software [en wordt alleen deze](#) pagina in kleur gescand. Pagina's waarop geen kleur herkend wordt, worden niet in kleur gescand. Als één document zowel kleurenpagina's als zwart/wit pagina's bevat, worden alleen de kleurenpagina's in kleur gescand.

Software

Het softwarepakket DIS4GWS van de leverancier Centric wordt gebruikt voor de opslag van de cliëntendossiers. Dit is een Document Management Systeem (DMS).

Indien een ander pakket wordt ingezet als document management systeem, zal er een project starten, mede om te voorkomen dat gegevens verloren gaan.

Selectieproces

Alle documenten in de cliëntendossiers zijn archiefbescheiden in de zin van de Archiefwet 1995 en komen in aanmerking voor vervanging. De archiefbescheiden worden gescand en opgeslagen als TIFF bestanden. Door de gekleurde pagina's in kleur te scannen blijft de opmaak van het document bewaard en worden bepaalde teksten duidelijker zichtbaar.

Het scannen van de cliëntendossiers gebeurt achteraf, nadat het dossier is behandeld door de consulent van Sociale Zaken.

Scanproces

De stukken worden bij het DIV-cliëntenarchief ontniet en uitgevouwen. In DIS4GWS staat al aangegeven welke type dossier het betreft en welke rubrieken er onder het dossier vallen. De medewerker van het cliëntenarchief geeft aan onder welke rubriek het gescande document komt te staan. Blanco vellen worden verwijderd tijdens het scannen door de software. De medewerker van het cliëntenarchief controleert of alles correct gescand is.

Proces van vernietiging van de te vervangen archiefbescheiden

De bevoegdheid tot daadwerkelijke vernietiging ligt bij het college van B&W. Zij mag het delegeren naar de archivaris om uit te voeren. De archivaris bepaalt wanneer de vernietiging plaats vindt. De archivaris hanteert de volgende stappen bij het vernietigingsproces:

1. Aanmaken van een rapportage van te vernietigen zaakdossiers;
2. Controleren van deze rapportage. Bij akkoord kan stap drie worden overgeslagen en wordt meteen naar stap 4 gegaan;
3. Maken van aanpassingen van uit te zonderen zaken;
4. Goedkeuren van de definitieve rapportage van te vernietigen zaken;
5. Uitvoeren van de vernietiging;
6. Digitaal archiveren van de definitieve vernietigingslijst.

Opslagformaat

De gescande documenten worden als TIFF bestanden opgeslagen. TIFF is een bestandsformaat dat voldoet aan de regeling 'Geordende en toegankelijke staat archiefbescheiden'.

Opslagmedia/Opslaglocatie: SnapLock

De gescande documenten worden als TIFF bestanden opgeslagen in directories op een speciale server (filer), voorzien van SnapLock-functionaliteit. (I:\apps\images\dis4gws\prod\). SnapLock (hardware leverancier NetApp) zorgt met een mechanisme ervoor dat een weggeschreven TIFF-bestand nooit meer van de server verwijderd kan worden, volgens gedefinieerde retentieregels. Een bestand wordt één keer geplaatst, en gaat er nooit meer af.

SnapLock is een alternatief voor WORM-schijven en wordt gebruikt als opslag voor "alleen-lezen WORM-data". De werking van WORM-data op SnapLock-schijven is hetzelfde als op de traditionele WORM-schijven.

De bestanden kunnen nog 7 dagen gewijzigd worden, daarna niet meer. Vervolgens zorgt SnapLock ervoor dat bestanden overgaan in WORM-status. WORM staat voor Write Once Read Many. Dit houdt in dat voor de bestanden op deze schijf de kenmerken en inhoud niet aan te passen zijn. Na verloop van de retentie-periode wordt de WORM-status van een bestand verwijderd, en kunnen bestanden worden verwijderd via de bovenliggende applicaties (Bestanden kunnen niet worden gewijzigd). Een bestand wordt nooit automatisch verwijderd.

Er is een vergelijkbare SnapLock-server ingericht als back-up, waar de bestanden 's nachts naartoe gekopieerd worden.

Risico op gegevensverlies

Het risico op gegevens verlies bij digitale exemplaren is niet groter dan momenteel bij papieren exemplaren.

Metadata

In artikel 3 van de Archiefwet 1995 wordt gesproken over 'toegankelijke staat':

De overheidsorganen zijn verplicht de onder hen berustende archiefbescheiden in goede, geordende en toegankelijke staat te brengen en te bewaren, alsmede zorg te dragen voor de vernietiging van de daarvoor in aanmerking komende archiefbescheiden.

Toegankelijke staat betekent dat je op een eenvoudige en eenduidige wijze de juiste informatie kunt terugvinden. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van zogenaamde metadata. Metadata zijn gegevens die de karakteristieken van bepaalde gegevens beschrijven. Het zijn dus eigenlijk data over data. Metadata zijn voor het beheer en toegankelijk houden van de digitale archiefbescheiden.

Voor de opslag en terugvindbaarheid van de SoZaWe dossiers hanteren we de volgende metadata:

- Aard bijstand
- Aard verzoek
- Cliëntnummer
- Documentgroep
- DocumentID
- Gemeentecode
- Groep
- Indeling
- Periode
- Regeling
- Rubriek
- Scandatum
- Status
- Verplichte Controle
- Werkprocesnummer

De primaire zoekingang van de dossiers is het cliëntnummer.

Actualisatie handboek

Het afdelingshoofd DIV is integraal verantwoordelijk voor het realiseren van de minimum kwaliteitscriteria en resultaten, zoals gedefinieerd in de procedures. Het afdelingshoofd DIV is daarmee de zogenaamde Change Manager. Dit impliceert dat, indien de kwaliteit verbetert, er geen nadere bemoeiing c.q. instemming nodig is van de archivaris. In die gevallen waarin sprake is van een grote wijziging moet de archivaris altijd worden betrokken. Van alle andere wijzigingen wordt hij geïnformeerd.

Van een grote wijziging kan worden gesproken bij de volgende situaties:

- Opheffing van organisatieonderdelen die een rol spelen binnen de procedures voor vervanging en digitale opslag. (Vervanging door een andere organisatorische eenheid met overname van dezelfde verantwoordelijkheden valt binnen de Change Management routine.)
- Migratie naar een ander softwareplatform. (Updating, upgrading en uitbreiding van het bestaande software systeem valt binnen de Change Management routine.)
- Migratie naar een ander hardwareplatform voor zover dat negatieve gevolgen heeft voor de minimum kwaliteitscriteria en resultaten. (Normale hardware changes vallen gewoon binnen het Change Management principe maar bijvoorbeeld outsourcing vormt een reden om de archivaris te raadplegen.)
- Conversie naar een ander bestandsformaat. (Een nieuwere PDF of PDF/A versie kan wel binnen de Change Management Procedure worden opgelost, een geheel ander formaat als ODF, XPS enz. niet.)

In geval van grote wijzigingen zoals hierboven, blijft het afdelingshoofd DIV de beslissing nemen of de wijziging al dan niet wordt doorgevoerd; de archivaris adviseert of er vervolgens een nieuwe machtiging moet worden aangevraagd bij het college van B&W. De richtlijn is dat er geen nieuwe machtiging bij het college van B&W aangevraagd hoeft te worden, mits de gevolgde procedure gelijk blijft.

Voorstellen en besluiten omtrent geaccordeerde wijzigingen worden gedocumenteerd en aan het handboek toegevoegd. Dit wordt geaccordeerd door het afdelingshoofd DIV. Indien er binnen een jaar meerdere wijzigingen plaatsvinden, dan is het toereikend om dit eenmaal per jaar aan te passen in het substitutiehandboek. Wijzigingen t.a.v. de technische inrichting en software worden vooraf getest en pas na acceptatie in de productieomgeving geïmplementeerd.

Alle documentatie met betrekking tot geaccordeerde wijzigingen staat altijd ter beschikking van de gemeentearchivaris, voor zover deze al niet betrokken was bij de wijzigingsprocedure.

Behandelvoorstel

Onderwerp	Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020		
Zaaknummer	2026077	Portefeuillehouder	Mariska ten Heuw
Historie	<p>In december 2015 hebben we deze toenemende schuldenproblematiek besproken tijdens een politieke markt. Hier werd duidelijk dat het een zeer actueel onderwerp is en dat de noodzaak tot het bieden van schuldhulpverlening niet ter discussie staat. Er is o.a. gesproken over maatwerk, samenwerking met Wijkkracht, kwaliteitseisen voor beschermingsbewind en het wel of niet kunnen kwijtschelden van boetes bij fraude. De wens is uitgesproken om grenzen op te zoeken en experimenten aan te gaan, om daarmee meer mensen uitzicht te kunnen bieden op een schuldenvrije toekomst.</p> <p>In de politieke markt van 10 mei 2016 is het concept beleidsplan besproken. Niet alle vragen aan het college konden ter plekke beantwoord worden. Er is ook de gelegenheid gegeven om vragen later in te dienen, waar ook gebruik van is gemaakt. Alle vragen zijn schriftelijk beantwoord in bijgevoegd document "beantwoording raadvragen". Daarnaast zijn de inspraakreacties op het concept beleidsplan aan deze zaak toegevoegd, welke zijn behandeld in de Nota van beantwoording inspraakreacties.</p>		
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	<p>In dit beleidsplan stelt de raad een aantal uitgangspunten – soms opnieuw – vast. Via dit beleidsplan verbinden we ons als gemeente Hengelo aan een aantal vernieuwende projecten op het gebied van de diverse problematiek binnen het brede gebied van schuldhulpverlening.</p> <p>De inspraakreacties en vragen vanuit de raad hebben aanleiding gegeven om het beleidsplan op onderdelen aan te scherpen. Pilots 1 en 2 zijn aangepast op de onderdelen motivatie en de omvang van het verplichtende karakter.</p> <p>Met de vaststelling van dit beleidsplan verwacht het college met de kosten binnen de begroting te blijven. De genoemde pilots worden binnen het bestaande budget uitgevoerd. Na evaluatie van de pilots kan geconcludeerd worden dat er extra geld nodig is om deze werkzaamheden te implementeren in het reguliere werkproces. Hierop volgt dan nadere besluitvorming.</p> <p>De raad wordt nu gevraagd om dit nieuwe beleidsplan vast te stellen.</p>		
Raad	22 juni 2016		
Doel van de sessie	Besluitvorming		
Behandeladvies	Het presidium adviseert om het Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020 direct te agenderen voor behandeling in de raadsvergadering.		
Spreekrecht publiek	nee		

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2026077	Hanrath, Melanie	SOC-JZB	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGelo BESLUIT:

Aan de Raad wordt voorgesteld:

- Het Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020 vast te stellen
- Kennis nemen van de inspraakreacties en de Nota van beantwoording inspraakreacties
- Kennis nemen van de Beantwoording raadvragen (aangevuld met het Pamflet aan SZW) vanuit de politieke markt van 10 mei 2016

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De raad van de gemeente Hengelo stelt het Beleidsplan Schuldhulpverlening vast. Hiermee gaat Hengelo verder op de ingeslagen weg: regie bij de gemeente, BudgetAlert doet de intake en de schuldenaar wordt ondersteund waar nodig. Daarnaast gaat Hengelo voor een aantal vernieuwende oplossingen voor de diverse problematiek binnen het brede gebied van schuldhulpverlening, om nog meer mensen te kunnen helpen. Hengelo verbindt zich daarom aan vier vernieuwende projecten.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGelo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2026077	Hanrath, Melanie	SOC-JZB	Mariska ten Heuw
ONDERWERP			
Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Met de invoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening op 1 juli 2012 is er ook binnen onze gemeente een kader stellend beleidsplan Schuldhulpverlening opgesteld. De wet schrijft voor dat dit beleidsplan maximaal vier jaar bestrijkt. De raad moet daarom uiterlijk op 1 juli 2016 een nieuw beleidsplan vaststellen, waarin de koers binnen de schuldhulpverlening voor de komende jaren wordt bepaald.

Er zijn de laatste jaren verschillende conferenties georganiseerd over schuldhulpverlening. Eind 2012 was "Schulden regel je zelf" groots opgezet met landelijke sprekers als Annemarie van Gaal, Gerjoke Wilminck, directeur Nibud en Joke de Kock, voorzitter NVVK. De eigen kracht en de eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners stond hierbij volop in de belangstelling. In november 2015 hebben we de conferentie ingestoken op "Schuldhulpverlening: één gezin, één plan". We verkennen steeds meer de samenhang tussen schuldhulpverlening en de zorgbehoefte van de schuldenaar op andere leefgebieden. We onderkennen dat schulden nooit alleen komen. We zetten hiertoe ook heel bewust in op de integrale intake en ketensamenwerking. Deze samenhang zal verder uitgewerkt moeten worden om de toenemende problematiek het hoofd te bieden. In dit beleidsplan worden diverse voorstellen gedaan.

In december 2015 hebben we deze toenemende schuldenproblematiek besproken tijdens een politieke markt. Hier werd duidelijk dat het een zeer actueel onderwerp is en dat de noodzaak tot het bieden van schuldhulpverlening niet ter discussie staat. Er is o.a. gesproken over maatwerk, samenwerking met Wijkkracht, kwaliteitseisen voor beschermingsbewind en het wel of niet kunnen kwijtschelden van boetes bij fraude. De wens is uitgesproken om grenzen op te zoeken en experimenten aan te gaan, om daarmee meer mensen uitzicht te kunnen bieden op een schuldenvrije toekomst.

In de politieke markt van 10 mei 2016 is het concept beleidsplan besproken. Niet alle vragen aan het college konden ter plekke beantwoord worden. Er is ook de gelegenheid gegeven om vragen later in te dienen, waar ook gebruik van is gemaakt. Alle vragen zijn schriftelijk beantwoord in bijgevoegd document "beantwoording raadvragen". Daarnaast zijn de inspraakreacties op het concept beleidsplan aan deze zaak toegevoegd, welke zijn behandeld in de Nota van beantwoording inspraakreacties.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De gemeente Hengelo heeft al jaren een goed schuldhulpverleningsbeleid en investeert hier ook in. Het vorige beleidsplan bestreek de periode tot en met 2015, met uitloop naar juli 2016. Het is dan ook nu het moment, mede naar aanleiding van lokale en landelijke ontwikkelingen, om dit beleid te heroverwegen en waar nodig te actualiseren en uit te breiden.

De meeste onderdelen uit het beleidsplan van 2012 zijn nog steeds van kracht. In de stad zijn de ervaringen met de integrale aanpak van BudgetAlert goed. De maatschappelijke partners weten onze schuldhulpverlening te vinden en de ketensamenwerking verloopt goed.

Helaas is de noodzaak om goede schuldhulpverlening aan te bieden onveranderd hoog. Het aantal aanvragen om schuldhulpverlening neemt landelijk nog steeds toe. Al hoewel het er op lijkt dat in Hengelo het aantal aanvragen de laatste twee jaar stabiel blijft, neemt de problematiek toe. Er komen meer mensen met grotere schulden, mensen met een koopwoning, meer mensen met een hoger inkomen. Ook zien we al jaren een stijging in het aantal mensen met beschermingsbewind.

Armoede en gezondheid hangen met elkaar samen. Mensen met een laag inkomen lopen meer gezondheidsrisico's. Uit meerdere onderzoeken (o.a. Schaarste van Mullainathan en Shafir, 2014) blijkt dat voortdurende zorgen om de eindjes aan elkaar te knopen, de activiteiten belemmeren om uit de armoedesituatie te komen. Hierdoor kan een negatieve spiraal ontstaan, waarin mensen meer op de kortere termijn besluiten nemen, die op langere termijn een nadelige invloed hebben op o.a. gezondheid. Via het Zorgloket is er één centrale toegang voor alle hulpvragen. Zowel BudgetAlert als Sociale Zaken maakt inmiddels gebruik van ditzelfde loket. Hiermee vervagen de schotten tussen de diverse vormen van ondersteuning en zorg die wij bieden als gemeente. We zoeken steeds meer de verbinding en gaan uit van één huishouden, één ondersteuningsplan en waar nodig één regisseur. Onder andere via de keukentafelgesprekken wordt de individuele (hulp)vraag van onze inwoners in beeld gebracht. Hierbij is

toenemende aandacht voor financiële problematiek. We zien dat mensen pas echt zorg en hulpverlening aanvaarden, of zelfs werk, als de financiële situatie enigszins stabiel is.

In dit beleidsplan stellen we een aantal uitgangspunten – soms opnieuw – vast.

Daarnaast zoeken we naar vernieuwende oplossingen voor de diverse problematiek binnen het brede gebied van schuldhulpverlening. Dit start veelal met een stabiele financiële situatie.

We verbinden ons daarom aan een aantal vernieuwende projecten.

De inspraakreacties en vragen vanuit de raad hebben aanleiding gegeven om het beleidsplan op onderdelen aan te scherpen. Pilots 1 en 2 zijn aangepast op de onderdelen motivatie en de omvang van het verplichtende karakter.

BESPREEK- EN BESLI SPUNTEN

Aan de Raad wordt voorgesteld:

- Het Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020 vast te stellen
- Kennis nemen van de inspraakreacties en de Nota van beantwoording inspraakreacties
- Kennis nemen van de Beantwoording raadvragen (aangevuld met het Pamflet aan SZW) vanuit de politieke markt van 10 mei 2016

FINANCIËLE ASPECTEN

Met de vaststelling van dit beleidsplan verwachten wij met de kosten binnen de begroting te blijven. De genoemde pilots gaan we uitvoeren binnen het bestaande budget. Na evaluatie van de pilots kan geconcludeerd worden dat er extra geld nodig is om deze werkzaamheden te implementeren in het reguliere werkproces. Hierop volgt dan nadere besluitvorming.

BIJLAGE (N)

- Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020
- Nota van beantwoording inspraakreacties
- Zes inspraakreacties
- Beantwoording raadvragen vanuit de Politieke Markt van 10 mei 2016
- Pamflet aan SZW (van VNG e.a.)

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020

Gemeente Hengelo

“Werken aan een betere financiële toekomst”

Hengelo, mei 2016

Samenvatting

De gemeente Hengelo heeft al jaren een goed schuldhulpverleningsbeleid.

Het vorige beleidsplan bestreek de periode tot en met 2015, met een uitloop naar juli 2016. Het is dan ook nu het moment, mede naar aanleiding van lokale en landelijke ontwikkelingen, om dit beleid te heroverwegen en waar nodig te actualiseren en uit te breiden. Dit beleidsplan is tot stand gekomen met betrokkenheid van de Cliëntenraad Minima Hengelo, leden van de cliëntenraad Wmo en de Adviesraad Inkomen & Arbeid.

De meeste onderdelen uit het beleidsplan van 2012 zijn nog steeds van kracht. In de stad zijn de ervaringen met de integrale aanpak van BudgetAlert goed. De maatschappelijke partners weten onze schuldhulpverlening te vinden en de ketensamenwerking verloopt goed.

Helaas is de noodzaak om goede schuldhulpverlening aan te bieden onveranderd hoog. Het aantal aanvragen om schuldhulpverlening neemt landelijk nog steeds toe. Al hoewel het er op lijkt dat in Hengelo het aantal aanvragen de laatste twee jaar stabiel blijft, neemt de problematiek toe. Er komen meer mensen met grotere schulden, mensen met een koopwoning, meer mensen met een hoger inkomen. Ook zien we al jaren een stijging in het aantal mensen met beschermingsbewind.

Armoede en gezondheid hangen met elkaar samen. Mensen met een laag inkomen lopen meer gezondheidsrisico's. Uit meerdere onderzoeken (o.a. Schaarste van Mullainathan en Shafir, 2014) blijkt dat voortdurende zorgen om de eindjes aan elkaar te knopen, de activiteiten belemmeren om uit de armoedesituatie te komen. Hierdoor kan een negatieve spiraal ontstaan, waarin mensen meer op de kortere termijn besluiten nemen, die op langere termijn een nadelige invloed hebben op o.a. gezondheid.

Via het Zorgloket is er één centrale toegang voor alle hulpvragen. Zowel BudgetAlert als Sociale Zaken maakt inmiddels gebruik van hetzelfde loket. Hiermee vervagen de schotten tussen de diverse ondersteuning en zorg die wij bieden als gemeente. We zoeken steeds meer de verbinding en gaan uit van één huishouden, één ondersteuningsplan en waar nodig één regisseur. Onder andere via de keukentafelgesprekken wordt de individuele (hulp)vraag van onze inwoners in beeld gebracht. Hierbij is toenemende aandacht voor financiële problematiek. We zien dat mensen pas echt zorg en hulpverlening aanvaarden, óf zelfs werk, als de financiële situatie enigszins stabiel is.

In dit beleidsplan stellen we de volgende punten – soms opnieuw - vast:

Punt 1 Uitgangspunten SHV

De uitgangspunten van het beleid in Hengelo blijven ongewijzigd. Dat betekent:

- Laagdrempelig
- Integrale aanpak
- Gratis maar niet vrijblijvend
- Zelfredzaamheid vergroten
- Inzetten op schuldenvrij of beheersbare schulden
- Maatwerk leveren (Oplossingsgericht)

Punt 2 Toegang SHV

Wij laten iedereen toe tot de dienstverlening van BudgetAlert. We handhaven echter onze Recidivebepalingen.

Punt 3 Stabilisatie

Als een bijstandsccliënt schulden heeft, worden de vaste lasten ingehouden op de uitkering en doorbetaald aan de leverancier.

Punt 4 Signaleringsfunctie in de wijk

Bij de eerste contacten van onze hulpverleners in de wijk komen de financiën als gespreksonderwerp op tafel.

Daarnaast zoeken we naar vernieuwende oplossingen voor de diverse problematiek binnen het brede gebied van schuldhulpverlening. Dit start veelal met een stabiele financiële situatie. We verbinden ons daarom aan de volgende vernieuwende projecten:

Pilot 1 Werk met schuldhulpverlening

We gaan een groep mensen ondersteunen die:

- in het kader van hun re-integratietraject aan de slag gaan bij Post NL én
- schulden hebben,

doorgeleiden naar BudgetAlert voor een adviestraject SHV, welk traject uit drie motiverende advies- gesprekken bestaat.

Dit adviestraject SHV heeft in deze pilot een verplichtend karakter.

We vragen commitment en waar mogelijk een bijdrage van de werkgever.

Wij zetten de inning van onze (overheids)vorderingen (tijdelijk) stop als er na het adviestraject daadwerkelijk een schuldentraject wordt gestart.

Pilot 2 Verplichte schuldhulpverlening

We verbinden het volgen van een adviestraject SHV als verplichting aan de uitkering, wanneer een bijstandsccliënt schulden heeft die zijn werkkansen belemmert.

Er volgt dan doorgeleiding naar BudgetAlert voor een adviestraject, welk traject uit drie motiverende adviesgesprekken bestaat.

Dit adviestraject heeft in deze pilot een verplichtend karakter.

Pilot 3 Financieel beheer op maat

Hulpdienst Hengelo inzetten bij hulpverlenende instellingen in Hengelo, om hun cliënten te leren weer zelfstandig hun administratie uit te voeren. BudgetAlert verbinden aan dit proces.

We leveren hiermee passende ondersteuning op een voor de cliënt zo zelfstandig mogelijk niveau.

Pilot 4 Nazorg na schuldhulpverlening

Wijkkracht inzetten om nazorg te leveren aan mensen die een schuldhulptraject afronden.

Zij bieden een algemene voorziening nazorg, waarbij mensen op een hun passend niveau geholpen worden om hun thuisadministratie op orde te houden.

Inhoudsopgave

Hoofdstuk 1 Inleiding

Hoofdstuk 2 Met Respect

Hoofdstuk 3 Huidig beleid

- 3.1 Basis beleid Hengelo ongewijzigd
- 3.2 Integrale intake
- 3.3 Preventie en nazorg

Hoofdstuk 4 Ontwikkelingen/context

Hoofdstuk 5 Nieuw beleid

- 5.1 Werk met schuldhulpverlening
- 5.2 Verplichte schuldhulpverlening
- 5.3 Financieel beheer op maat

Hoofdstuk 6 Financiële en personele bepalingen

Bijlagen:

- 1. Aantallen en cijfers
- 2. Werkproces BudgetAlert
- 3. Recidivebepalingen

Hoofdstuk 1 Inleiding

In 2012 heeft de raad het beleidsplan schuldhulpverlening 2012-2015 vastgesteld. Dit beleidsplan vormt het gemeentelijk kader voor de uitvoering van schuldhulpverlening. Met de invoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening op 1 juli 2012 is het een verplichting om iedere vier jaar een kader stellend beleidsplan op te stellen. De gemeenteraad stelt daarom uiterlijk op 1 juli 2016 een nieuw beleidsplan vast, waarin de koers binnen de schuldhulpverlening bepalen voor de komende jaren.

De meeste onderdelen uit het beleidsplan van 2012 zijn nog steeds van kracht. In de stad zijn de ervaringen met de integrale aanpak van BudgetAlert goed. De maatschappelijke partners weten onze schuldhulpverlening te vinden en de ketensamenwerking verloopt goed.

Helaas is de noodzaak om goede schuldhulpverlening aan te bieden onveranderd hoog. Het aantal aanvragen om schuldhulpverlening neemt landelijk nog steeds toe. Al hoewel het er op lijkt dat in Hengelo het aantal aanvragen de laatste twee jaar stabiel blijft, neemt de problematiek toe. Er komen meer mensen met grotere schulden, mensen met een koopwoning, meer mensen met een hoger inkomen. Ook zien we al jaren een stijging in het aantal mensen met beschermingsbewind.

Er zijn steeds meer huishoudens met betalingsachterstanden (Panteia, 2014). De oorzaken daarvoor zijn (Nibud, 2015):

- Te hoge vaste lasten (27%, was 15%)
- Inkomen is gedaald (26%, was 25%)
- Te hoge zorgkosten (22%, was 10%)
- Nonchalante, te makkelijk geld uitgeven (21%, was 34%)
- Terugbetalen van eerder verstrekte toeslagen (19%, was 21%)

Tussen haakjes staan de percentages van 2015 afgezet tegen die van 2012.

40% van de huishoudens heeft betalingsachterstanden (Nibud, 2015). Twee op de vijf huishoudens loopt achter met zijn betalingen. En een op de vijf huishoudens heeft dusdanig ernstige achterstanden, waardoor er sprake is van betalingsproblemen. Hierdoor konden ze het afgelopen jaar regelmatig niet pinnen, hadden ze te maken met loonbeslag of met afsluiting van de energie wegens wanbetaling. De belangrijkste reden voor deze problemen is dat men niet in staat was om de rekeningen te betalen vanwege hoge vaste lasten of hoge zorgkosten.

Opvallend zijn de verschuivingen in de oorzaak van de betalingsachterstanden. Te hoge vaste lasten en zorgkosten zijn sterk toegenomen, terwijl nonchalant gedrag als oorzaak sterk heeft ingeboet.

De samenloop tussen schuldhulpverlening, bijstandverlening, de Wmo en Jeugd is een zorg. Het gebruik van PGB's in de zorg betekent meer financiële verantwoordelijkheid bij onze inwoners. We zien dat een deel van de mensen deze financiële verantwoordelijkheid maar moeilijk kunnen dragen. Steeds vaker wordt een beroep gedaan op beschermingsbewind. Dit kan zijn omdat mensen beperkingen hebben waardoor ze hun financiën niet zelf kunnen beheren.

Sinds 2014 is wetgeving op dit gebied aangevuld, waardoor nu ook het hebben van schulden een reden kan zijn tot het opleggen van beschermingsbewind. Hier wordt in toenemende mate gebruik van gemaakt. Mensen met een laag inkomen kunnen in aanmerking komen voor bijzondere bijstand, voor bijvoorbeeld de salariskosten van de bewindvoerder.

Onderzoek van Stimulansz (2014) laat zien dat steeds meer Nederlanders onder bewind worden gesteld. Het beroep op de bijzondere bijstand voor de kosten die hiermee samenhangen neemt eveneens enorm toe. Uit het onderzoek blijkt dat:

1. het aantal aanvragen voor beschermingsbewind in de periode 2010 tot en met 2013 met 66% is gestegen;
2. ook het aantal personen dat bijzondere bijstand heeft aangevraagd voor dekking van de kosten die verbonden zijn aan beschermingsbewind is toegenomen;
3. veel gemeenten aangeven dat de kosten bijzondere bijstand voor beschermingsbewind in 2014 weer explosief zijn gestegen.

We zien deze stijging ook in Hengelo. De enorme stijging is wel aan het afvlakken, maar nog niet gestopt. Er is hier sprake van een autonome ontwikkeling, waar we nauwelijks op kunnen sturen. In de bijlage staan de aantallen en cijfers van beschermingsbewind in Hengelo.

Er zijn de laatste jaren verschillende conferenties georganiseerd over schuldhulpverlening. Eind 2012 was "Schulden regel je zelf" groots opgezet met landelijke sprekers als Annemarie van Gaal, Gerjoke Wilmink, directeur Nibud en Joke de Kock, voorzitter NVVK. De eigen kracht en de eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners stond hierbij volop in de belangstelling. In november 2015 hebben we de conferentie ingestoken op "Schuldhulpverlening: één gezin, één plan". We verkennen steeds meer de samenhang tussen schuldhulpverlening en de zorgbehoefte van de schuldenaar op andere leefgebieden. We onderkennen dat schulden nooit alleen komen. We zetten hiertoe ook heel bewust in op de integrale intake en ketensamenwerking. Deze samenhang zal verder uitgewerkt moeten worden om de toenemende problematiek het hoofd te bieden. In dit beleidsplan worden diverse voorstellen gedaan.

In december 2015 hebben we deze toenemende schuldenproblematiek besproken tijdens een politieke markt. Hier werd duidelijk dat het een zeer actueel onderwerp is en dat de noodzaak tot het bieden van schuldhulpverlening niet ter discussie staat. Er is o.a. gesproken over maatwerk, samenwerking met Wijkkracht, kwaliteitseisen voor beschermingsbewind en het wel of niet kunnen kwijtschelden van boetes bij fraude. De wens is uitgesproken om grenzen op te zoeken en experimenten aan te gaan, om daarmee meer mensen uitzicht te kunnen bieden op een schuldenvrije toekomst.

In november 2015 is er een overleg met de Cliëntenraad Minima Hengelo geweest, specifiek ter voorbereiding van dit beleidsplan. Overigens heeft een delegatie van deze cliëntenraad ook deelgenomen aan zowel de conferentie als de politieke markt. Tijdens dit overleg in november is gesproken over schuldhulpverlening, over de punten die van belang zijn voor minima in Hengelo. De aandachtspunten liggen vooral op het gebied van informatievoorziening, laagdrempelige toegang en maatwerk.

In het kader van het project Gezonde Toekomst Dichterbij hebben workshops plaatsgevonden met belanghebbenden en ketenpartners, in de periode van november tot en met januari jl. Het accent ligt op gezondheid, maar de relaties met leefbaarheid en financiën zijn erg belangrijk in dit project. Het project wordt gedragen door een samenwerkingsverband tussen gemeente, Wijkkracht en Welbions. Uit deze workshops zijn ook diverse interessante aandachtspunten voortgekomen op het gebied van preventie schuldhulpverlening.

Met het bovenstaande als uitgangspunt, is dit beleidsplan opgesteld.

Leeswijzer

In Hoofdstuk 2 wordt de verbinding gelegd met de nota Met Respect.

Hoofdstuk 3 geeft een overzicht van de huidige werkwijze van schuldhulpverlening in Hengelo. Aan bod komen de werkzaamheden van BudgetAlert, de Stadsbank en het ROZ, de inzet van Wijkkracht en de verbinding tussen ketenpartners.

In Hoofdstuk 4 beschrijven we de ontwikkelingen op het gebied van schuldhulpverlening, zowel landelijk als binnen onze eigen gemeente.

Vernieuwende projecten komen aan bod in hoofdstuk 5.

Financiële en personele bepalingen staan in hoofdstuk 6.

Hoofdstuk 2 Met Respect

In het beleidsplan *Met respect... op weg naar een nieuw stelsel voor maatschappelijke ondersteuning* (Hengelo, 2014) geven wij vorm aan het organiseren van de maatschappelijke ondersteuning in onze stad. Hengelo is, net als andere gemeenten, vanaf 2015 verantwoordelijk voor meer taken op sociaal gebied. Helaas krijgen wij hiervoor minder geld dan daarvoor beschikbaar was. Dus moeten wij keuzes maken wat we wel of niet financieren. En dat doen wij in het beleidsplan met respect... Respect voor inwoners die het zelf misschien (even) niet alleen redden, maar ook met respect voor de vele vrijwilligers, mantelzorgers en professionals die zich inzetten voor deze inwoners.

Doel van het nieuwe stelsel is dat alle inwoners van Hengelo zo snel mogelijk zelf, met hulp van het netwerk een antwoord vinden op hun vraag. Lukt dat niet, dan kunnen ze bij de gemeente een beroep doen op hulp en ondersteuning, waarbij de hulpverleners maatwerk leveren. Dat maakt dat we de hulp en ondersteuning voor iedereen toegankelijk, goed en betaalbaar kunnen houden. De volgende uitgangspunten vinden we daarbij belangrijk:

- Versterken van eigen kracht van mensen en hun omgeving.
- Iedereen krijgt zoveel mogelijk de ondersteuning en zorg (op maat) die hij/zij nodig heeft.
- Eén huishouden (één gezin), één plan en waar nodig één regisseur.
- Behoud het goede.
- Ontwikkelen en verbeteren van werkwijze gericht op eigen kracht van mensen en omgeving.
- Sterke inzet op welzijn, mantelzorg en vrijwilligers en de hierbij benodigde voorzieningen.
- Ontschotten en verbinden van zorg, welzijn, jeugd, onderwijs en participatie.
- Begeleiding vooral richten op ondersteuning bij participatie.
- Verhogen van doelmatigheid, zorg dragen voor productieve prikkels en minder bureaucratie.
- Ruimte voor en vertrouwen in professionals.

In hoofdstuk 5 stellen we een aantal vernieuwende projecten voor, die zoveel mogelijk deze uitgangspunten verder vorm geven.

Hoofdstuk 3 Huidig beleid

Naast de uitgangspunten vanuit de beleidsplannen Schuldhulpverlening 2012-2015 en Met Respect zijn in het Coalitieakkoord 2014-2018 diverse uitgangspunten benoemd die van belang zijn voor schuldhulpverlening. De meeste punten zijn inmiddels in gang gezet, andere punten worden in dit beleidsplan uitgewerkt.

Via het Zorgloket is er één centrale toegang voor alle hulpvragen. Zowel BudgetAlert als Sociale Zaken maakt inmiddels gebruik van hetzelfde loket. Hiermee vervagen de schotten tussen de diverse ondersteuning en zorg die wij bieden. We zoeken steeds meer de verbinding en gaan uit van één huishouden, één ondersteuningsplan en waar nodig één regisseur. Onder andere via de keukentafelgesprekken wordt de individuele (hulp)vraag van onze inwoners in beeld gebracht. Hierbij is toenemende aandacht voor financiële problematiek. **We zien dat mensen pas echt zorg en hulpverlening aanvaarden, als de financiële situatie enigszins stabiel is.** We vertrouwen op de professionals in de wijkteams om vragen over financiën en signalen van financiële problemen op te pakken. De wijkteams sluiten aan bij de laagdrempelige plekken waar mensen hun vragen stellen, zoals scholen en huisartsen. De verbinding met BudgetAlert als specialist werkt uitstekend.

Ook vanuit schuldhulpverlening werken we mee aan het herijken van de afspraken met Welbions. Hierbij richten we ons op de onderdelen betaalbaarheid, beschikbaarheid en leefbaarheid. Om armoede te bestrijden willen we schuldhulpverlening duidelijker koppelen aan de participatiedoelen. In dit plan wordt een voorstel gedaan voor een vernieuwend project 'Werk met schuldhulpverlening', zie hoofdstuk 5 voorstel 1. Vanuit BudgetAlert wordt de relatie met de Voedselbank voortgezet.

Integrale schuldhulpverlening in Hengelo is een samenwerking en samenspel tussen ketenpartners, waarbij BudgetAlert is gepositioneerd als integrale schuldhulpverlener. BudgetAlert verzorgt ook de toegang tot de technische schuldhulpverlening. Wij zien dit als een poortwachtersfunctie. We hebben deze technische schuldhulpverlening neergelegd bij de Stadsbank Oost Nederland. De Stadsbank biedt onze inwoners een weg uit de schulden via een minnelijke of wettelijke schuldregeling.

Wij bieden al onze inwoners met problematische schulden een kans om de schuldsituatie op te lossen of beheersbaar te maken. We werken hierbij via **maatwerk** en vooral **oplossingsgericht**. Ook zetten we in op duurzame financiële stabiliteit. Het aanbod is **breed toegankelijk** en stelt het duurzaam vergroten van de zelfredzaamheid van de burger centraal. De gemeente voert de **regie op het proces**, de burger is zelf verantwoordelijk voor het slagen van het traject. Afhankelijk van de vaardigheden en motivatie van degene met schulden wordt dienstverlening aangeboden of doorverwezen naar een ketenpartner.

Wanneer schulden leiden tot ongewenste maatschappelijke effecten, denk aan woningontuiming, afsluiten van gas, water, elektra of zorgverzekering, is ingrijpen door de gemeente legitiem. Wij bieden met schulddienstverlening een vangnet voor hen die het zelfstandig niet redden. Dit houdt in dat we mensen die niets of weinig aan de eigen situatie kunnen doen, een fatsoenlijk **vangnet** bieden. Wij hebben daarbij bijzondere aandacht voor het voorkomen van overerving van armoede en schuldenproblematiek bij **kinderen en jongeren**.

Schulddienstverlening is soms nodig om mensen actief richting arbeidsmarkt te krijgen of om hun baan te behouden. De gemeente claimt een sterke regierol om de instroom in de bijstand te voorkomen, maar vooral om uitstroom naar werk te stimuleren. Inzetten op schulddienstverlening levert een goede bijdrage aan deze doelstelling. **Werk en participatie** blijft het belangrijkste middel om uit de schulden te blijven of om uit de schulden te komen. In dit plan wordt een voorstel gedaan voor een vernieuwend project 'Verplichte schuldhulpverlening', zie hoofdstuk 5 voorstel 2.

Naast schuldhulpverlening voor natuurlijke personen kennen we in Hengelo ook **schuldhulpverlening voor ondernemers**. Ze kunnen hiervoor terecht bij het **ROZ**.

Het ROZ (Regionale Organisatie Zelfstandigen) is de adviesorganisatie in Twente en de Achterhoek voor de bevordering van ondernemerschap. Het ROZ biedt advies, begeleiding, coaching, scholing en schuldhulpverlening aan ondernemers, ZZP-ers en startende ondernemers.

Het ROZ kijkt of, ondanks de schulden, de toekomstperspectieven van het bedrijf goed zijn. Het ROZ kan tijdelijk een aanvulling verstrekken op het inkomen of de ondernemer kan gebruik maken van een financieringsarrangement. Het ROZ probeert samen met de ondernemer een oplossing voor de schulden te vinden. Deze oplossing kan gevonden worden in betalingsregelingen, schuldbemiddeling of schuldsanering (via het Bijstandsbesluit zelfstandigen of gelden van derden). Het ROZ verzorgt tevens de wettelijk trajecten, zoals dwangakkoorden en aanvragen Wettelijke schuldsanering natuurlijke personen (Wsnp). Bij een dreiging van een (persoonlijk) faillissement zal het ROZ bekijken of dit voorkomen kan worden. Het ROZ past integrale schuldhulpverlening op maat toe. De situatie van de ondernemer staat centraal en er wordt nauw samengewerkt met andere betrokken organisaties.

Op het moment dat een ondernemer zijn bedrijf heeft beëindigd en de sociale en financiële omstandigheden van dien aard zijn dat bijvoorbeeld budgetbeheer nodig is, dan wordt in overleg met BudgetAlert bekeken of zij de schuldhulpverlening kunnen gaan uitvoeren. Er is dan altijd sprake van een warme overdracht.

3.1 Basis beleid Hengelo ongewijzigd

De basis van ons beleid is ongewijzigd gebleven sinds de invoering van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening in juli 2012. We staan voor een laagdrempelige dienstverlening, we pakken aanvragen om schuldhulp zo integraal mogelijk op en proberen iedereen het vooruitzicht te bieden van een oplossing. Onze dienstverlening is gratis, maar niet vrijblijvend.

Met onze integrale schuldhulpverlening willen we de zelfredzaamheid van onze inwoners vergroten en daarmee de participatie bevorderen. Hiervoor zetten we in op het beheersbaar maken van de schuldenlast en, indien mogelijk, op een schuldenvrije toekomst. Mensen werken hier zelf aan mee, naar vermogen. Wij ondersteunen ze hier bij met informatie en advies, stabilisatie en schuldregelen. Hierbij maken we dankbaar gebruik van omliggende hulp- en dienstverlening van onze ketenpartners. Samenwerken is een voorwaarde voor succes. Directe partners binnen de schuldhulpverlening zijn de Stadsbank Oost Nederland en Wijkkracht. De Stadsbank staat voor de financieel-technische schuldhulpverlening aan onze inwoners. Wijkkracht zet in op ondersteuning bij sociale vraagstukken en begeleiding bij de thuisadministratie.

We hechten waarde aan persoonlijk contact, maatwerk, want niet iedereen heeft dezelfde behoefte. Samenwerking binnen het maatschappelijk middenveld, tussen de ketenpartners, levert op dat ieder doet waar hij goed in is en de burger wordt ondersteund op de manier die het beste past. Er is zo min mogelijk overlap in taken, maar juist soepel werkende overdrachtmomenten. Tussen de verschillende ketenpartners is kennisdeling een continuproces.

We zoeken naar vernieuwing waar mogelijk.

Punt 1 uitgangspunten SHV

De uitgangspunten van het beleid in Hengelo blijven ongewijzigd. Dat betekent:

- Laagdrempelig
- Integrale aanpak
- Gratis maar niet vrijblijvend
- Zelfredzaamheid vergroten
- Inzetten op schuldenvrij of beheersbare schulden
- Maatwerk leveren (Oplossingsgericht)

3.2 Integrale intake

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) spreekt over integrale schuldhulpverlening, maar geeft daar geen definitie van. Wij sluiten aan bij de toelichting op het wetsvoorstel, en komen daarmee tot de volgende definitie, zoals ook de NVVK in haar leidraad aangeeft.

Integrale schuldhulpverlening is het actief ondersteunen van een inwoner bij het vinden van een oplossing voor zijn financiële problemen, maar ook bij het vinden van een oplossing voor de eventuele oorzaken hiervan of voor omstandigheden die verhinderen dat de financiële problemen kunnen worden opgelost. Integrale schuldhulpverlening houdt daarnaast in dat zoveel mogelijk voorkomen wordt dat problematische schulden ontstaan (preventie) en terugkeren (nazorg).

De doelstellingen die wij nastreven met integrale schuldhulpverlening sluiten hier bij aan:

- Voorkomen van schulden
- Duurzame financiële stabiliteit
- Oplossen van schulden of beheersbare schuldensituatie
- Bevorderen van financiële zelfredzaamheid en participatie

Voorkomen is altijd beter dan genezen. We zetten daarom volop in op preventie, zie paragraaf 3.3.

De schuldhulpverlening in Hengelo is breed toegankelijk en wij bieden een brede integrale intake. Wij hanteren bij de **integrale intake van BudgetAlert** het uitgangspunt **“Schulden komen nooit alleen”**. Kortom, er zijn bij cliënten oorzaken en gevolgen van de schuldensituatie, die van grote invloed zijn op het schuldhulpverleningstraject. Hiermee houden we rekening als we verwijzen naar andere hulp- of dienstverlening voor de cliënt. Mensen melden zich aan bij BudgetAlert op het publieksplein. **Binnen drie werkdagen** volgt de intake. De intake wordt afgesloten met een **beschikking**. Iedereen wordt toegelaten tot de schulddienstverlening van BudgetAlert, tenzij iemand valt onder de recidivebepalingen (zie bijlage).

Punt 2 Toegang SHV

Wij laten iedereen toe tot de dienstverlening van BudgetAlert. We handhaven echter onze Recidivebepalingen.

Intake binnen drie dagen

Wij realiseren sinds 1 januari 2015 een **intake binnen 3 dagen**. De wettelijke termijn is 4 weken voor een gewone aanmelding en 3 dagen voor crisis. We hoeven nu geen verschil meer te maken in het soort aanmelding. Crisiszaken komen zelfs nauwelijks meer voor door deze snelle intake. Mede door strakke afspraken met Welbions en de Stadsbank worden mensen met huurachterstand zo spoedig mogelijk geholpen. Een mogelijke uithuiszetting wordt hiermee zoveel mogelijk voorkomen. Deze afspraken worden momenteel samen met Welbions en de Stadsbank vastgelegd in een **uitvoeringsconvenant**.

Intake van Stadsbank naar BudgetAlert

In Hengelo is in 2012 de beslissing genomen om de intake van de Stadsbank over te nemen. Het college heeft dit in gang gezet. Binnen de Gemeenschappelijke Regeling Stadsbank Oost Nederland zijn afspraken gemaakt over het overnemen van de werkzaamheden van de intake, maar ook dat we personeel overnemen. Deze afspraken houden voor Hengelo o.a. in dat wij intakers overnemen van de Stadsbank. Het extra personeel van de Stadsbank geeft ons meer ruimte om aan de toenemende werkdruk het hoofd te bieden. Tevens brengt dit extra kwaliteit in onze organisatie op het gebied van technische schuldhulpverlening. De datum van de overgang is bepaald op 1 juli 2016.

Schuldenpakket, vaardigheden en motivatie bepalen het maximaal haalbare

Zodra cliënten schuldregeling klaar zijn, dat zijn in principe de cliënten die “willen en kunnen”, worden ze doorgezet voor een schuldregeling bij de Stadsbank. Hiervoor krijgen ze een wijzigingsbeschikking, voor toelating bij de Stadsbank (**technische schuldhelpverlening**).

Cliënten bij wie eerst de inkomsten en uitgaven gestabiliseerd moeten worden, worden ook doorgezet naar de Stadsbank, maar dan voor budgetbeheer (**stabilisatie**). We hanteren als uitgangspunt dat basis budgetbeheer voldoende is. Dit betekent dat de vaste lasten worden doorbetaald en een enkele schuldaflossing. De cliënt draagt zelf zorg voor de andere betalingen en het huishoudgeld.

Ook voor de cliënten die niet direct naar de Stadsbank kunnen voor schuldregelen, wordt een **integraal traject** ingezet. Deze situatie doet zich bijvoorbeeld voor bij cliënten met een lopende echtscheiding of als een uitkering nog niet is toegekend. Mensen worden wel toegelaten tot de schulddienstverlening van BudgetAlert en worden ondersteund waar mogelijk, totdat de situatie zodanig is dat er verdere schuldhelpverlening ingezet kan worden. Dit kan betekenen dat er naast een stabilisatietraject een **algemene voorziening** wordt ingezet. Het integrale traject kan worden aangevuld met algemeen maatschappelijk werk van Wijkkracht, hulp bij de opvoeding via Loes of verslavingszorg bij Tactus. Voor sommige mensen is een **maatwerkvoorziening** nodig. Dit kan via de afdeling Ondersteuning en Zorg ingezet worden. Deze trajecten kunnen tegelijkertijd met of naast een schuldhelpverleningstraject worden ingezet. Dit hangt af van de gehele situatie van de cliënt. Zodra de schulden regelbaar zijn kan de cliënt worden doorgezet naar de Stadsbank.

Gedurende het hele traject, én de wachttijd tot aan het rondkomen van de schuldregeling, blijven mensen in beeld bij BudgetAlert. Er vindt zoveel mogelijk overleg plaats tussen de verschillende partijen, waaronder de Stadsbank en de cliënt, zodat de voortgang voor ieder helder is. Er wordt extra ingezet op **gezinnen met inwonende minderjarige kinderen**. Indien dat nodig is, worden ze met voorrang behandeld.

In de bijlage is het werkproces van BudgetAlert opgenomen.

Beschermingsbewind wordt door vele inwoners gezien als een noodzakelijke en passende oplossing voor hun financiële problemen. Regelmatig adviseert BudgetAlert ook om over te gaan op beschermingsbewind. De keerzijde is, dat het een zeer vergaande inperking is van de zelfstandigheid van mensen. Daarbij komt dat beschermingsbewind wordt uitgesproken door de rechter en de ervaring leert dat mensen niet snel een verzoek (kunnen) indienen tot opheffing. Het is dus over het algemeen een maatregel die zeer langdurig wordt ingezet. Overigens heeft de gemeente inmiddels ook de mogelijkheid om tot opheffing van beschermingsbewind te verzoeken. Hier zijn nog geen ervaringen mee opgedaan.

Wij verwachten dat een deel van de inwoners gebaat kan zijn bij een minder belastend traject. De problematiek rond beschermingsbewind speelt landelijk, dit komt terug in hoofdstuk 4. In dit plan wordt tevens een voorstel gedaan voor een vernieuwend project ‘Financieel beheer op maat’, zie hoofdstuk 5 voorstel 3.

3.3 Preventie en nazorg

De Wet gemeentelijke schuldhelpverlening (Wgs) spreekt met weinig woorden over preventie en gebruikt de bewoording ‘het voorkomen dat personen schulden aangaan die ze niet kunnen betalen’. We sluiten aan bij de definitie van schuldpreventie:

Schuldpreventie is een mix van maatregelen, activiteiten en voorzieningen die er op gericht is dat mensen financieel vaardig worden en zich zo gedragen dat zij hun financiën op orde houden.

Schuldpreventie gaat dus eigenlijk over het bevorderen van gezond financieel gedrag. We kennen hierin in Hengelo een breed palet dat uiteenloopt van vroegsignalering, voorlichting, scholing, coaching, stabilisatie tot nazorg. Er zijn afspraken met crediteuren, de ‘leveranciers van vaste lasten’, soms vastgelegd in convenanten, maar het gaat ook vaak om het onderhouden van goede relaties met de ketenpartners.

Hieronder geven we een overzicht van wat er in Hengelo wordt gedaan op het gebied van preventie. Wij zijn trots op al deze inzet en zullen hier op blijven investeren waar nodig.

Gemeentelijke organisatie

Het Zorgloket is de **centrale toegang** voor ieder die zich meldt (voor zorg, sociale dienst of BudgetAlert) om goed en in één keer geholpen te worden. Hier gaat een zeer preventieve werking vanuit, aangezien er een brede uitvraag plaats vindt. Mensen worden direct geholpen met informatie, advies of een concreet product. In andere gevallen komen ze snel uit bij de juiste persoon door een goede doorverwijsstructuur.

Schuldhelpverlening is een belangrijk onderdeel van het gemeentelijke armoedebeleid. De preventie voor schuldhelpverlening zit verweven in het gehele systeem van **Sociale Zaken, de Wmo en Jeugd**. De klantmanagers van Sociale Zaken beoordelen bij iedere klant het inkomen, de bezittingen en schulden. Hiermee wordt direct gesignaleerd als iemand er financieel niet goed voorstaat. De **voorzieningen** waar iemand recht op kan hebben worden nagelopen en als er sprake is van schulden, wordt er **doorverwezen naar BudgetAlert**.

Bijna alle mensen met een bijstandsuitkering maken gebruik van de **collectieve zorgverzekering** die de gemeente aanbiedt. De premie hiervan wordt ingehouden op de uitkering en direct doorbetaald aan Menzis. De grote preventieve waarde van deze inhouding op de uitkering uit zich in het lage aantal wanbetalers in Hengelo.

Het is mogelijk om andere vaste lasten, zoals huur, elektra of water, in te houden op de uitkering en door te betalen aan de leverancier. Dit is een vorm van beperkt budgetbeheer, maar dan niet bij de Stadsbank. We noemen het **inhouding en doorbetaling**. Dit is niet voor iedere cliënt een geschikte vorm van budgetbeheer, vandaar dat de klantmanager hier een goede afweging voor moet maken. Bij een cliënt met wisselende inkomsten kan de aanvullende uitkering te laag zijn om de vaste lasten door te betalen. Deze cliënt is aangewezen op een budgetbeheerrekening bij de Stadsbank. Bij de Stadsbank komen alle inkomstenbronnen samen, zodat de vaste lasten iedere maand doorbetaald kunnen worden.

Punt 3 Stabilisatie

Als een bijstandsccliënt schulden heeft, worden de vaste lasten ingehouden op de uitkering en doorbetaald aan de leverancier.

Preventie schuldhelpverlening is voor vele gemeentelijke medewerkers vast onderdeel van hun dagelijkse uitvoeringspraktijk. Bijvoorbeeld bij de **keukentafelgesprekken** van de Wmo en Jeugd wordt gesignaleerd dat de administratie niet op orde is of dat er financiële problemen zijn. Er wordt dan voorlichting gegeven over de regelingen en indien nodig wordt er doorverwezen naar BudgetAlert voor schuldhelpverlening. De medewerkers worden hier periodiek op geschoold, zowel op inhoud als op gesprekstechnieken. Het vergt moed om over geldzaken door te vragen.

Wijkkracht

Wijkkracht komt steeds meer in positie op het gebied van voorlichting en preventie. Het wijkteam fungeert als vraagbaak op het brede gebied van leefbaarheid in de wijk. Er is aandacht voor formulieren invullen en het beantwoorden van eenvoudige financiële vragen. Op het gebied van schulden is er een signalerende en doorverwijzende rol.

Vanuit BudgetAlert is een vaste contactpersoon benoemd ten behoeve van ieder wijkteam. Er is een Brievenhulp gerealiseerd in de centrale bibliotheek en bibliotheek Hasselo. Hier kunnen inwoners op een zeer laagdrempelige wijze terecht met hun vragen over brieven, formulieren en het doen van aanvragen. Er wordt ook geholpen met digitale aanvragen.

Punt 4 Signaleringsfunctie in de wijk

Bij de eerste contacten van onze medewerkers en andere hulpverleners in de wijk komen de financiën als gespreksonderwerp op tafel.

Vroegsignalering

Vroegsignalering is een bijna vanzelfsprekend onderdeel van onze preventie schuldhelpverlening. Signalering vindt plaats door onze eigen medewerkers, vanuit het brede maatschappelijke middenveld, maar ook vanuit leveranciers van vaste lasten. Dit betekent dat Wijkkracht, gemeentelijke teams zoals Wmo en Jeugd, Sociale Zaken, Mediant, Tactus, kerken of de Voedselbank mensen kunnen doorverwijzen naar BudgetAlert. Het signaal kan ook bij BudgetAlert binnenkomen via verhuurders zoals Welbions, zorgverzekeraars zoals Menzis of energieleveranciers. Door in te grijpen waar mogelijk in een zo vroeg mogelijk stadium van verschuldiging wordt erger voorkomen.

Voorlichting

Voorlichting vindt groepsgewijs plaats aan mensen die de max WW bereiken en aan jongeren bij de bijstandsaanvraag.

Er zijn plannen om hieraan extra aanbod te koppelen, zoals een adviesgesprek over financiën bij BudgetAlert.

Voorlichtingsmateriaal:

1. Informatiefolder Regelingen op een rij
2. Folder BudgetAlert (concept gereed)
3. Gemeentebalie (digitale informatie op hengelo.nl)
4. Gemeentelijke deelname in websites zoals Berekenuwrecht, Startpuntgeldzaken
5. Gemeentelijke deelname aan Wijzer in Geldzaken met o.a. de Week van het Geld

Gezondheid versus schulden

Armoede en gezondheid hangen met elkaar samen. Mensen met een laag inkomen lopen meer gezondheidsrisico's. Uit meerdere onderzoeken (o.a. Schaarste van Mullainathan en Shafir, 2014) blijkt dat voortdurende zorgen om de eindjes aan elkaar te knopen, de activiteiten belemmeren om uit de armoedesituatie te komen. Hierdoor kan een negatieve spiraal ontstaan, waarin mensen meer op de kortere termijn besluiten nemen, die op langere termijn een nadelige invloed hebben op o.a. gezondheid. Denk aan het uitstellen van doktersbezoek vanwege de eigen bijdragen, geen geld hebben voor sport- en beweegactiviteiten, kiezen voor ongezonde gemaksvoeding, meer vatbaar zijn voor verleidingen van roken en drinken door stress. Door geldgebrek komt maatschappelijke en sociale participatie onder druk te staan en ook dit heeft een negatief effect op gezondheid.

Met ondersteuning van het Fonds Nuts Ohra zetten gemeente, Wijkkracht en Welbions in 2016-2019 in op een buurtgerichte innovatieve aanpak in het wederopbouwgebied Hengelo Noord (Hengelose Es Noord, Noord, Klein Driene en De Noork). Hierbij richten we ons op gezinnen met kinderen. In deze pilot '**Gezonde toekomst dichterbij**' wordt zoveel mogelijk gewerkt vanuit bestaande structuren zoals het wijkteam. Door nog meer in te spelen op vroege signalen van betalingsachterstand en overbelasting via huisbezoeken, wordt een gezin eerder bereikt. Door in samenwerking met de GGD en Universiteit Twente/Arcon (de Geluksroute) gebruik te maken van het concept positieve gezondheid, zetten we in op versterken van veerkracht en zelfregie in het gezin.

Financiële educatie

Jong geleerd is oud gedaan. Kinderen leren omgaan met geld, doordat ze thuis bijvoorbeeld zakgeld krijgen. Op school kunnen ze spelenderwijs ook leren wat de waarde van geld is, hoe je geld spaart om iets te kunnen kopen wat je graag wilt hebben. Niet alle kinderen krijgen thuis mee hoe je goed kunt omgaan met geld. Het is belangrijk dat we er zorg voor dragen dat er in het onderwijs aandacht wordt besteed. Een goed begin is meedoen aan de **Week van het Geld**. Dit is een gratis initiatief van Wijzer in geldzaken. Het biedt een programma waar scholen het hele jaar door gebruik van kunnen maken.

Wij ondersteunen dit initiatief actief. In de Week van het geld 2016 gaven onze bestuurders gastlessen op Hengelose basisscholen. Dit is zeer goed ontvangen door de betrokken scholen.

Het middelbaar onderwijs kan gebruik maken van programma's van het Nibud, die speciaal ontwikkeld zijn voor de leeftijdsgroepen 12 tot 18 jaar. Verschillende scholen bieden een eigen programma. We onderzoeken hoe we de komende jaren de financiële educatie op middelbaar en beroepsopbouw kunnen ondersteunen.

Ook voor volwassenen zijn er mogelijkheden. Op zeer diverse gebieden wordt actie ondernomen om mensen zelfstandig te laten functioneren. Dit heeft een positieve uitwerking op het (weer) zelf oppakken van de administratie. Denk bijvoorbeeld aan computervaardigheden, taalles, maar ook

weerbaarheidstraining. We willen in de komende periode toewerken naar meer informatiedeling, ondersteuning en voorlichting/scholing voor volwassenen op het gebied van financiën.

Nazorg

De Wet gemeentelijke schuldhulpverlening kent de **verplichting tot nazorg**. Er wordt momenteel nazorg verleend door de Stadsbank, aan het eind van een driejarig schuldentraject. Dit product bestaat uit een contactmoment binnen drie maanden na beëindiging. Hierin wordt doorgevraagd over hoe de financiën geregeld zijn en of er ondersteuning nodig is.

De Stadsbank kent wel een uitstroomtraject, dat door een enkele gemeente wordt ingezet. Dit helpt mensen in de laatste periode van de schuldregeling om stapsgewijs van budgetbeheer over te gaan naar eigen beheer van de financiën.

We willen meer aandacht schenken aan nazorg. Wij zoeken naar een vorm van nazorg die aansluit bij onze inzet van vrijwilligers, in samenhang met de Stadsbank en BudgetAlert.

Aangezien de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening de **verplichting tot nazorg** kent, moeten we keuzes maken. Er zijn diverse mogelijkheden in het bieden van nazorg. Dit loopt uiteen van een enkel nazorggesprek tot een coaching traject gedurende enkele maanden. Een nazorgtraject bij een vrijwilliger van de Hulpdienst Hengelo wordt al regelmatig ingezet. We overwegen daarnaast om te starten met een budgetcursus.

Ons uitgangspunt is dat iedere cliënt die een schuldregeling afsluit, in staat is om zijn eigen financiële administratie weer op te pakken. Iemand die dit niet zelfstandig kan, krijgt op een passend niveau ondersteuning hierbij. Wij zijn van mening dat Wijkkracht, die de algemene voorzieningen uitvoert, de taak van nazorg moet uitvoeren. Dit kan plaatsvinden in samenspraak met de Stadsbank. Dit wordt nog dit jaar vorm gegeven en vanaf 2017 uitgevoerd.

In dit plan wordt een voorstel gedaan voor een vernieuwend project 'Nazorg na schuldhulpverlening', zie hoofdstuk 5 voorstel 4.

Hoofdstuk 4 Ontwikkelingen/Context

Het aantal aanvragen om schuldhulpverlening neemt landelijk nog steeds toe. Al hoewel het er op lijkt dat in Hengelo het aantal aanvragen de laatste twee jaar stabiel blijft, neemt de problematiek toe. Er komen meer mensen met grotere schulden, mensen met een koopwoning, meer mensen met een hoger inkomen. Ook zien we al jaren een stijging in het aantal mensen met beschermingsbewind. Veel mensen lijken of geen hulp te zoeken of doen dit buiten de gemeentelijke schuldhulpverlening om.

Hengelo wijkt daarmee niet veel af van het landelijke beeld. Uit onderzoek van het lectoraat schulden en incasso van de Hogeschool Utrecht (Nadja Jungmann, 2016) blijkt het volgende:

- De stevige groei van de schuldenproblematiek van de afgelopen jaren lijkt wat af te zwakken;
- Een groeiende groep mensen met problematische schulden maakt geen gebruik van schuldhulpverlening;
- Bij een groeiende groep mensen is er door de hoge vaste lasten en andere kosten nauwelijks perspectief op een schuldenvrije toekomst.

Er zijn steeds meer huishoudens met betalingsachterstanden (Panteia, 2014). De oorzaken daarvoor zijn (2014/2015 versus 2012):

- Te hoge vaste lasten (27% - 15%)
- Inkomen is gedaald (26% - 25%)
- Te hoge zorgkosten (22% - 10%)
- Nonchalance, te makkelijk geld uitgeven (21% - 34%)
- Terugbetalen van eerder verstrekte toeslagen (19% - 21%)

Opvallend zijn de verschuivingen in de oorzaak van de betalingsachterstanden. Te hoge vaste lasten en zorgkosten zijn sterk toegenomen, terwijl nonchalant gedrag als oorzaak sterk heeft ingeboet.

Recent onderzoek laat zelfs zien dat 80% van de vragen in de wijk gaat over geld. Het is duidelijk dat financiële problemen en geldzorgen een ontwrichtende werking hebben op huishoudens, ook in onze gemeente.

Schulden hebben een ontwrichtend effect op de burger en zijn gezin.

Uit het toonaangevende wetenschappelijke onderzoek van Mullainathan en Shafir, opgetekend in hun boek Schaarste (2014), blijkt dat schulden in hoge mate gedrag beïnvloeden. Dit uit zich in:

- Bij de dag leven
- Daling van het IQ
- Ontstaan of verergeren van psychische en fysieke problemen
- Geloof/overtuiging dat inspanning zin heeft daalt.

Bewezen is dat mensen met schulden de lange termijn uit het oog verliezen, maar o.a. door psychische druk handelen met de korte termijn voor ogen. Van belang is dat we dit proces (h)erkennen en er met ons beleid op inspelen.

In hoofdstuk 1 hebben we cijfers aangehaald over beschermingsbewind. De toename in het aantal mensen dat een beroep doet op beschermingsbewind neemt nog steeds toe. Wij moeten constateren dat dit ook in Hengelo opgaat. Een overzicht van de aantallen en kosten beschermingsbewind is opgenomen in de bijlage. De enorme stijging is wel aan het afvlakken, maar nog niet gestopt. Er is hier sprake van een autonome ontwikkeling, waar we nauwelijks op kunnen sturen.

Tijdens de politieke markt van 15 december 2015 hebben we aangegeven de wettelijke en wenselijke grenzen te willen opzoeken op een aantal gebieden.

Wij voelen de noodzaak om zaken anders aan te pakken. Dit kan via het intensiveren van preventief werken, goed voorlichten van mensen en zorgen dat mensen eerder bereikt worden. Maar het kan ook via het ontwikkelen van een alternatieve aanpak binnen de schuldhulpverlening.

Enkele vernieuwende, soms zelfs innovatieve ideeën worden momenteel bij andere gemeenten uitgevoerd, bijvoorbeeld het Goede Gierenfonds dat momenteel experimenteert in o.a. Eindhoven en Groningen. Het Fonds probeert met de schuldeisers tot een overeenkomst te komen om de schulden op een alternatieve manier te kunnen aflossen. De schuldenaar krijgt uitzicht op

verbetering van zijn (uitzichtloze) schuldensituatie en wordt hiermee gemotiveerd om andere zaken weer op te pakken, zoals werk of het gezinsleven.

In Amsterdam draait de pilot ONS bank. Daar ontwikkelen ze een aanpak om schuldenproblematiek voor jongeren te verminderen (o.a. met hulp van Stichting DOEN en de Rabobank). Hierbij neemt de ONS bank de schulden over en betalen de jongeren hun schulden naar vermogen terug aan de ONS bank (norm lening studiefinanciering). De ONS bank gebruikt het geld vervolgens om andere jongeren te helpen.

De resultaten van deze zeer vernieuwende projecten verwachten we binnenkort. Wij willen aan de hand van de resultaten beoordelen of we zo iets in Hengelo willen toepassen.

Vernieuwende projecten die we al wel willen inzetten staan vermeld in het volgende hoofdstuk. Een daarvan kan ingezet worden als alternatief voor beschermingsbewind.

Hoofdstuk 5 Nieuw beleid

Met onze gemeentelijke doelen, zoals geformuleerd in Met Respect, in ons achterhoofd, willen we onderzoeken hoe we meer mensen kunnen ondersteunen om uit de schulden te komen. Ook willen we voorkomen dat mensen met kleine schulden verder afglijden naar een situatie met problematische schulden.

Er zijn niet echt oplossingen die voor iedereen werken (uitspraak N. Jungmann, 2015). Het blijkt dat wat voor de een goed werkt, voor de ander niet hoeft te werken. We zullen dus verschillende opties moeten inzetten, om zoveel mogelijk verschillende (type) mensen te bereiken.

We moeten constateren dat een aantal mensen zich niet of moeilijk laat helpen, een aantal niet geholpen kan worden – vanwege het soort schulden – en een aantal mensen baat zouden hebben bij intensieve begeleiding om tot schuldregelen te kunnen overgaan.

Het nieuwe stelsel dat in 2015 van start is gegaan, houdt in dat alle inwoners van Hengelo zo snel mogelijk zelf, met hulp van het netwerk een antwoord vinden op hun vraag. Lukt dat niet, dan kunnen ze in de wijk of in de stad een beroep doen op hulp en ondersteuning via algemene voorzieningen, zoals Brievenhulp en Administratie thuis vanuit Wijkkracht. Bij mensen die meer specifieke zorg nodig hebben, kunnen bij de gemeente een beroep doen op hulp en ondersteuning, waarbij de hulpverleners maatwerk leveren. Voor schuldhelpverlening kunnen ze dan terecht bij BudgetAlert.

Om uit te zoeken wat werkt voor welke groep mensen, willen we een viertal vernieuwende projecten starten.

5.1 Re-integratie versus schulden

Tijdens de conferentie op 20 november 2015 is in de workshop "Werk, de kortste weg uit de schulden" gesproken over hoe we werkgevers kunnen inzetten bij mensen met schulden.

Daarvoor kwamen de volgende ideeën:

- job-coaching ook invullen met schuld-coaching
- kijken of de werkgever iets aan de aflossing van schulden kan doen
- werkgeversnetwerken inzetten bij afspraken met schuldeisers
- werkgever mee laten betalen aan beschermingsbewind
- probeer ook "beloningsprikkels" in te bouwen en deze zo in te richten dat niet alleen de best presterende de beloning krijgt
- groot probleem: aflossingscapaciteit. Bij betaald werk neemt die toe, echter betrokkene schiet er weinig mee op.

We gaan een groep van maximaal 10 mensen met schulden uit de bijstand selecteren, die een re-integratietraject gaan volgen bij Post NL in de avondploeg.

We bieden hen een Adviestraject SHV aan bij BudgetAlert. Als blijkt dat ze gemotiveerd zijn om aan hun schulden te werken, dan wordt een intake SHV ingezet en een traject gestart.

Zijn er gemeentelijke vorderingen, dan zetten we de inning daarvan (tijdelijk) stop. Waar mogelijk houden we deze vordering zelfs buiten de schuldenpositie. Wij zoeken hierbij de grens op, omdat normaliter onze bijstandsvordering preferent is.

Met een hogere aflossingscapaciteit vanuit het werk is het mogelijk om een regeling te treffen voor de overige schulden.

Wij vragen van de werkgever een bijdrage in de zin van begeleiding of ondersteuning bij het schuldentraject. Dit kan gekoppeld worden aan job-coaching en aan een traject met een vrijwilliger van de thuisadministratie.

Dit project versterkt de eigen kracht van mensen, doordat ze met werk weer hun eigen inkomen kunnen verdienen. Het tegelijkertijd aanpakken van hun schulden levert een verbinding van zorg met participatie.

Pilot 1 Werk met schuldhulpverlening

We gaan een groep mensen selecteren die:

- in het kader van hun re-integratietraject aan de slag gaan bij Post NL én
- schulden hebben.

We leiden hen door naar BudgetAlert voor een adviestraject SHV, welk traject uit drie motiverende advies- gesprekken bestaat.

Dit adviestraject SHV heeft in deze pilot een verplichtend karakter.

We vragen commitment en waar mogelijk een bijdrage van de werkgever.

Wij zetten de inning van onze (overheids)vorderingen (tijdelijk) stop als er na het adviestraject daadwerkelijk een schuldentraject wordt gestart.

5.2 Verplichte schuldhulpverlening

Financiële problemen en schulden hebben een belemmerend effect op uitstroom naar werk of andere vormen van participeren. We gunnen mensen een toekomst met een baan en een fatsoenlijke oplossing voor hun schuldsituatie.

Echter, het blijkt uit onderzoek dat mensen die langdurig in de schulden zitten, minder vertrouwen hebben in de toekomst en alleen korte termijnplanningen aan kunnen. Om ze hieruit te halen, kan een verplicht schuldhulpverleningstraject wellicht uitkomst bieden, vooral als dit gekoppeld wordt aan begeleiding door een vrijwilliger van Hulpdienst Hengelo.

We onderzoeken of een SHV-traject als verplichting aan een bijstandsuitkering gekoppeld kan worden. We zoeken hierbij de grens op. We verbinden in eerste instantie een verplichting aan de uitkering dat een Adviesgesprek SHV wordt gevolgd. Dit traject bestaat uit drie motiverende adviesgesprekken.

Daarnaast zal een coaching traject noodzakelijk kunnen blijken. Dit wordt dan aangeboden via Wijkkracht.

Met dit project wordt onderzocht of de doelmatigheid van schuldhulpverlening en participatie binnen de bijstandsverlening verhoogd kan worden.

Pilot 2 Verplichte schuldhulpverlening

We verbinden het volgen van een schuldhulptraject als verplichting aan de uitkering, wanneer een bijstandsccliënt schulden heeft die zijn werkkansen belemmert.

We leiden hen door naar BudgetAlert voor een adviestraject SHV, welk traject uit drie motiverende advies- gesprekken bestaat.

Dit adviestraject SHV heeft in deze pilot een verplichtend karakter.

5.3 Financieel beheer op maat

Inwoners die een vorm van financieel beheer nodig hebben, worden vaak door de hulpverlening – via de rechtbank – zo snel mogelijk onder beschermingsbewind geplaatst. Deze mensen krijgen nu geen hulp bij het weer zelfstandig uitvoeren van de administratie. Een deel van de mensen zou echter met hulp op termijn de administratie weer zelfstandig kunnen uitvoeren of toe kunnen met een lichtere vorm van ondersteuning.

Bij financieel beheer op maat willen we met deze cliënten gedurende twee jaar werken aan het zoveel mogelijk zelf beheren van de financiën. We gaan daartoe de proef van Hulpdienst Hengelo bij Mediant uitbreiden naar andere hulpverlening in Hengelo én verbinden aan BudgetAlert. Na deze twee jaar moet duidelijk zijn of en zo ja welke vorm van ondersteunend beheer nodig is.

De kosten voor beschermingsbewind worden vergoed uit de bijzondere bijstand. De verwachting is dat door de nieuwe werkwijze de kosten op dit onderdeel van de bijzondere bijstand niet verder zullen toenemen en op termijn zelfs kunnen afnemen.

De verwachting is dat de nieuwe werkwijze ook zal leiden tot een betere dienstverlening aan onze cliënten, die zonder extra kosten gerealiseerd kan worden.

Dit project draagt bij aan meer ontschotting tussen de verschillende hulp- en dienstverlening in Hengelo. Tevens ontvangen mensen de ondersteuning en zorg op maat die zij nodig hebben. De vrijwilligers worden ondersteund in hun taken.

Pilot 3 Financieel beheer op maat

Hulpdienst Hengelo inzetten bij hulpverlenende instellingen in Hengelo, om hun cliënten te leren weer zelfstandig hun administratie uit te voeren.

BudgetAlert verbinden aan dit proces.

We leveren hiermee passende ondersteuning op een voor de cliënt zo zelfstandig mogelijk niveau.

5.4 Nazorg na schuldhulpverlening

We willen meer aandacht schenken aan nazorg. Wij zoeken naar een vorm van nazorg die aansluit bij onze inzet van vrijwilligers, in samenhang met de Stadsbank en BudgetAlert.

Aangezien de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening de verplichting tot nazorg kent, moeten we keuzes maken. Er zijn diverse mogelijkheden in het bieden van nazorg. Dit loopt uiteen van een enkel nazorggesprek tot een coaching traject gedurende enkele maanden. Een nazorgtraject bij een vrijwilliger van de Hulpdienst Hengelo wordt al regelmatig ingezet. We overwegen daarnaast om te starten met een budgetcursus.

Ons uitgangspunt is dat iedere cliënt die een schuldregeling afsluit, in staat is om zijn eigen financiële administratie weer op te pakken. Iemand die dit niet zelfstandig kan, krijgt op een passend niveau ondersteuning hierbij. Wij zijn van mening dat Wijkkracht, die de algemene voorzieningen uitvoert, de taak van nazorg moet uitvoeren. Dit kan plaatsvinden in samenspraak met de Stadsbank. Dit wordt nog dit jaar vorm gegeven en vanaf 2017 uitgevoerd.

Mensen ontvangen de ondersteuning en (na)zorg op maat die zij nodig hebben. We zetten ook sterk in op de eigen kracht van mensen.

De vrijwilligers worden ondersteund in hun taken.

Pilot 4 Nazorg na schuldhulpverlening

Wijkkracht inzetten om nazorg te leveren aan mensen die een schuldhulptraject afronden.

Zij bieden een algemene voorziening nazorg, waarbij mensen op een hun passend niveau geholpen worden om hun thuisadministratie op orde te houden.

Hoofdstuk 6 Financiële en personele bepalingen

De hierboven genoemde pilots gaan we uitvoeren binnen het bestaande budget. Na evaluatie van de pilots kan geconcludeerd worden dat er extra geld nodig is om deze werkzaamheden te implementeren in het reguliere werkproces. Hierop volgt dan nadere besluitvorming.

Bijlage 1. Aantallen en cijfers

Intake

	Aanmeldingen bij BudgetAlert	Intake bij de Stadsbank*	Schuldregeling ingezet***
2015	535	150 (waarvan 7 crisiszaken**)	126 minnelijk 102 wettelijk (Wsnp)
2014	540	240 (waarvan 27 crisiszaken)	67 minnelijk 93 wettelijk (Wsnp)
2013	698	221 (waarvan 34 crisiszaken)	50 minnelijk 86 wettelijk (Wsnp)

*dit loopt terug door zwaardere schuldensituaties die moeilijk 'te regelen' zijn en doordat sterk wordt ingezet op de motivatie van de cliënt.

**in 2015 is de intaketermijn teruggebracht naar 3 dagen. Tevens is het werkproces met Welbions aangepast. Dit zorgt ervoor dat er minder crisiszaken voorkomen.

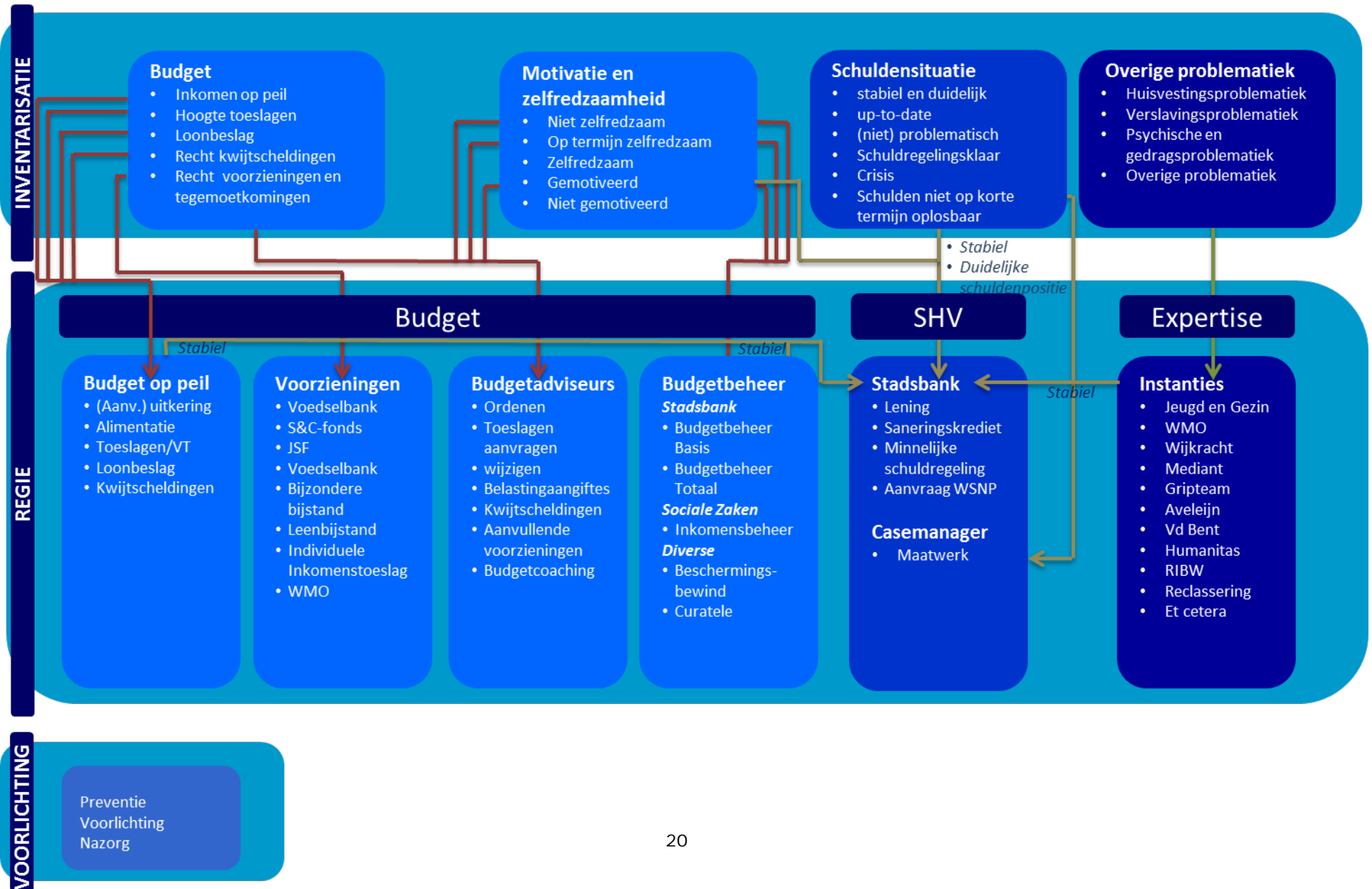
***altijd wordt eerst een minnelijke regeling doorlopen, voordat een wettelijke regeling kan worden gestart. Trajecten duren lang, zodat er een overloop naar een volgend jaar mogelijk is. Dit verklaart waarom in 2015 het aantal schuldregelingen sterker toeneemt dat het aantal intakes doet vermoeden.

Beschermingsbewind

Hengelo	2012	2013	2014	2015
Kosten bewind <i>Overige bewindvoerders</i>	€ 120.588	€ 169.530	€ 312.077	€ 374.453
Aantal huishoudens <i>Overige bewindvoerders</i>	101	193	306	373
Kosten bewind <i>Stadsbank</i>	€ 46.125	€ 100.470	€ 139.797	€ 179.500
Aantal huishoudens <i>Stadsbank</i>	39	79	111	117
Totaal aantal huishoudens bewind	140	272	417	490
Totale uitgaven bewind	€ 166.713	€ 270.000	€ 451.874	€ 553.453
Totale uitgaven bijzondere bijstand	€ 1.682.696**	€ 1.489.108	€ 1.728.878	€ 1.978.235

**bijstand voor duurzame gebruiksgoederen was in 2012 nog om niet, vandaar dat deze post hoger uitvalt dan in 2013.

Schulddienstverleningsmodel gemeente Hengelo

Bijlage 3. Beleidsregel toelating tot de schuldhulpverlening 2012 (inclusief Recidivebepalingen)

1: *Begripsbepaling*

De regeling verstaat onder:

1. college: college van burgemeester en wethouders van de gemeente Hengelo;
2. inwoner: de ingezetene, van 18 jaar en ouder, die op grond van de Wet gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens bij de gemeente Hengelo is ingeschreven;
3. schuldhulpverlening: het ondersteunen bij het vinden van een adequate oplossing bij financiële problematiek;
4. verzoeker: inwoner die zich tot het college heeft gewend voor schuldhulpverlening;
5. de Stadsbank: de Gemeenschappelijke Regeling Stadsbank Oost Nederland.

2: *Personenkring doelgroep schuldhulpverlening*

Schuldhulpverlening in Hengelo staat open voor verzoekers van 18 jaar of ouder die inwoner van de gemeente Hengelo zijn.

3: *Aanbod schuldhulpverlening*

Het college verleent aan verzoeker schuldhulpverlening, waaronder inzet van de dienstverlening van de Stadsbank, indien het college dit noodzakelijk acht.

4: *Verplichtingen*

1. Verzoeker doet aan het college op verzoek of onverwijld uit eigen beweging mededeling van alle feiten en omstandigheden waarvan hem redelijkerwijs duidelijk moet zijn dat deze van invloed kunnen zijn op schuldhulpverlening.
2. Verzoeker is verplicht om alle medewerking te verlenen die redelijkerwijs nodig is gedurende de aanvraagperiode en tijdens het schuldhulpverleningstraject. De medewerking bestaat onder andere uit:
  - a. het verstrekken van alle informatie welke nodig is voor de behandeling van de aanvraag en het schuldhulpverleningstraject;
  - b. het nakomen van afspraken;
  - c. geen nieuwe schulden aangaan;
  - d. het zich houden aan de bepalingen van de schuldregelingsovereenkomst.

5: *Weigering of beëindiging schuldhulpverlening*

Het college beëindigt de schuldhulpverlening indien:

1. de schuldhulpverlening voor verzoeker niet langer noodzakelijk wordt geacht, zoals bepaald in artikel 3;
2. verzoeker niet of in onvoldoende mate zijn verplichtingen nakomt zoals neergelegd in artikel 4;
3. verzoeker niet langer voldoet aan het bepaalde zoals bepaald in artikel 2;
4. het schuldhulpverleningstraject succesvol is afgerond.

6: *Recidive – nieuw verzoek*

1. Het college kan de toegang weigeren tot onderdelen van schuldhulpverlening, indien verzoeker een eerder traject tussentijds heeft beëindigd of indien de Stadsbank het traject heeft beëindigd vanwege onvoldoende medewerking door de verzoeker.
2. De termijn dat verzoeker geweigerd kan worden is een (1) jaar nadat de Stadsbank heeft geconstateerd dat verzoeker onvoldoende medewerking verleent of op eigen verzoek de aanvraag of het traject heeft beëindigd.

7: *Hardheidsclausule en onvoorziene omstandigheden*

1. Het college kan in bijzondere gevallen gemotiveerd afwijken van de bepalingen in deze regeling, indien onverkorte toepassing daarvan kennelijk onredelijk of onbillijk zou zijn.
2. In gevallen waarin deze regeling niet voorziet, beslist het college.

8: *Inwerkingtreding*

1. Deze uitvoeringsregels treden in werking op 1 december 2012, onder gelijktijdige intrekking van de uitvoeringsregels toelating tot de schuldhulpverlening Hengelo 2012.
2. Deze uitvoeringsregels worden aangehaald als: Uitvoeringsregels toelating tot de schuldhulpverlening Hengelo 2012 - 2.

Nota van beantwoording inspraakreacties

Concept Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020

1. Inleiding

Voor u ligt de nota beantwoording op de ingediende inspraakreacties op het concept Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020.

Dit concept beleidsplan heeft gedurende de periode 12 april 2016 tot en met 24 mei 2016 ter inzage gelegen. Gedurende deze periode is gelegenheid gegeven tot het indienen van reacties. De ter inzage legging en de inspraakperiode zijn aangekondigd in het gemeenteadvertentie van het Hengelo's weekblad en op de website van de gemeente Hengelo.

In de bovengenoemde periode zijn zes inspraakreacties binnengekomen. Alle zijn binnen de gestelde termijn ontvangen en daarmee ontvankelijk. Hieronder zijn de reacties samengevat en voorzien van een reactie van het college van B&W. Bij elke reactie is aangegeven wat het college van B&W ermee heeft gedaan of mee gaat doen. Er zijn vier categorieën reacties:

- Overgenomen: de reactie is verwerkt in het beleidsplan;
- Niet overgenomen: de reactie is niet verwerkt in het beleidsplan;
- Meenemen bij uitvoering: de reactie bevat een actie die de gemeente, na vaststelling van het beleidsplan, mee zal nemen in de uitvoering;
- Voor kennisgeving aangenomen: het college van B&W neemt kennis van de zienswijze, maar verwerkt deze niet in het beleidsplan.

2. Inspraakreacties

§ 2.1. Overzicht ingekomen inspraakreacties

Van de volgende (rechts)personen zijn reacties ontvangen:

	Indiener:	Adres:	Datum ontvangst:
1.	Mw. L.A.M. van den Hengel Diocesane Kerkelijke Caritas Instelling, vanuit Diaconaal Platform	Per mail vandenHengel@aartsbisdom.nl	14 april 2016
2.	Adviesraad Inkomen en Arbeid. De heer H. Ritzen, voorzitter	Per mail h.ritzen@rocvantwente.nl	28 april 2016
3.	Diaconaal Platform Hengelo. De heer Omke Poel, secretaris	Per mail o.poel@home.nl	29 april 2016
4.	Cliëntenraad Minima Hengelo	Per mail clienraadhengelo@gmail.com	4 mei 2016
5.	Wmo Cliëntenraad Hengelo Mevrouw J. van Meijel, voorzitter	p/a Postbus 18 7550 AA Hengelo	4 mei 2016
6.	Mw. F. Hogerheide	Chr. Huygenslaan 21-17 7553 CE Hengelo	24 mei 2016

§ 2.2. Zienswijzen en beantwoording

Zienswijze	Reactie college van B&W
<p>1. Het Diaconaal Platform geeft aan, via een van haar leden, dat we meer naar buiten moeten treden met voorlichting, bijvoorbeeld door de vakbladen van het MKB te gebruiken.</p> <p>Daarnaast wordt aangegeven dat er wellicht circa 30% kan worden bezuinigd op de kostenpost bewindvoering, door zelf bewindvoerders (tijdelijk) in dienst te nemen.</p>	<p>Het college deelt het standpunt van de indiener dat preventie en vroeg signalering een belangrijk instrument is binnen de schuldhulpverlening. Het beleidsplan besteedt hier ook aandacht aan in hoofdstuk 3. Het is een werkveld dat in ontwikkeling is en jaarlijks uitbreidt. Meer de publiciteit zoeken is een van de doelen die wij ons stellen in dit beleidsplan. Het gebruik van de vakbladen van het MKB zal hier in worden onderzocht.</p> <p>Het college en de raad van Hengelo hebben er voor gekozen om taken op het gebied van schuldhulpverlening over te dragen aan de Stadsbank Oost Nederland. Beschermingsbewind wordt daarom ook uitgevoerd door de Stadsbank en niet vanuit de gemeente zelf. Wij hebben niet de intentie om zelf bewindvoerders in dienst te nemen.</p> <p>De zienswijze over het (tijdelijk) in dienst nemen van bewindvoerders wordt niet overgenomen. Voor het overige is de zienswijze voor kennisgeving aangenomen.</p>
<p>2. De Adviesraad stelt dat in het beleid scherper mag worden ingezet op preventie en vroeg signalering bij jongeren. Contacten met sociaal werk, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs zijn hiervoor nodig.</p> <p>De medewerkers van wijkteams moeten ook onorthodoxe methoden kunnen inzetten, waarvoor professionalisering nodig is.</p> <p>De Adviesraad doet een suggestie voor het inrichten van een pilot met de inzet van ervaringswerkers in de schuldhulpverlening. Dit draagt zo mogelijk bij aan twee doelen: vergroten van de acceptatie en het verwerven van inkomen door degenen die eerder met schulden hebben geleefd.</p>	<p>Het college deelt het standpunt van de indiener dat preventie en vroeg signalering een belangrijk instrument is binnen de schuldhulpverlening. Het beleidsplan besteedt hier ook aandacht aan. Kinderen en jongeren worden genoemd als bijzondere doelgroepen. Vanzelfsprekend horen hier de contacten met het onderwijs bij, waar ook sociaal werkers actief zijn. BudgetAlert onderhoudt contacten met scholen, onder andere via de zorgadviesteams. In hoofdstuk 3 is geen uitputtend overzicht gegeven van alle vormen van preventie en vroegsignalering, maar wij scharen onze relatie met de scholen hier zeker onder.</p> <p>Het college zal middels vier pilots nieuwe manieren onderzoeken om de schuldhulpverlening te vernieuwen en of te versterken. Hierin wordt Wijkkracht met professionals en vrijwilligers een belangrijke taak toegedicht. Wij zorgen er samen met Wijkkracht voor dat ieder voldoende geschoold is om deze taken uit te voeren.</p> <p>Het college is zich er van bewust dat het werken met ervaringswerkers meerwaarde kan hebben. Binnen de schuldhulpverlening in Hengelo is hier geen ervaring mee. In het beleidsplan worden nu vier pilots uitgewerkt. Hierbij zijn o.a. vele vrijwilligers betrokken, die mogelijk ook te maken hebben gehad met schulden, maar er wordt niet actief op geworven. We hebben niet de intentie om betaalde ervaringswerkers aan te</p>

		<p>trekken.</p> <p>De zienswijze over het inzetten van (betaalde) ervaringswerkers wordt niet overgenomen. Voor het overige is de zienswijze voor kennisgeving aangenomen.</p>
3.	<p>Het Diaconaal Platform geeft aan dat preventie de werkelijke verandering richting de toekomst is. Men vraagt zich af of de toegankelijkheid van de voorlichting voordoende is toegespitst op de digitale wereld, zeker voor de jeugd. BudgetAlert zou als centraal orgaan veel meer bekendheid gegeven mogen worden.</p> <p>Bij de nazorg mag de samenwerking met de vrijwilligersorganisaties incl kerken benadrukt worden.</p> <p>Het Platform vraagt zich af waarom de eerste pilot alleen met Post NL is.</p>	<p>Het college deelt het standpunt van de indiener dat preventie een belangrijk instrument is binnen de schuldhulpverlening. Het beleidsplan besteedt hier ook aandacht aan. In hoofdstuk 3 is geen uitputtend overzicht gegeven, maar er is volop aandacht voor informatievoorziening via onze website, alsmede deelname aan landelijke websites met informatie en rekenprogramma's o.a. van Wijzer in Geldzaken, Startpunt Geldzaken en het Nibud. Het is een werkveld dat in ontwikkeling is en jaarlijks uitbreidt.</p> <p>In de plannen voor het verder vormgeven van nazorg noemen wij de deelname van vrijwilligers. Wijkkracht wordt expliciet genoemd, aangezien wij hier taken hebben neergelegd die bij uitstek passen bij het leveren van nazorg. Wij willen benadrukken dat zeker ook de vrijwilligers van de kerken een belangrijke taak hierin vervullen.</p> <p>Het college wil graag onderzoeken of de koppeling van een re-integratietraject met een schuldentraject een versterking van de cliënt zal opleveren en betere kansen op uitstroom kan bieden. We starten deze pilot bij Post NL, maar deze werkwijze kan op termijn uitgebreid worden naar andere werkgevers.</p> <p>De zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>
4.	<p>De Cliëntenraad Minima doet een uitgebreid pleidooi om de motivatie van mensen voorop te stellen en geen verplichte trajecten in te zetten. De raad stelt dat dit de deelnemer in een negatieve spiraal zal brengen en baseert zich hierbij op het schaarste onderzoek van Mullainathan en Shafir. Het voorstel is om pilot 1 en 2 alleen uit te voeren met mensen die gemotiveerd zijn. Tevens moet worden meegenomen of er daadwerkelijk kans is op werk.</p>	<p>Het college deelt het standpunt van de indiener dat de motivatie van de cliënt een belangrijke voorwaarde is voor deelname aan een schuldhulpverlening traject. Het beleidsplan besteedt daarom ook uitgebreid aandacht hieraan, ook met verwijzing naar het schaarste onderzoek.</p> <p>In pilots 1 en 2 wordt voorgesteld om de grens op te zoeken van wat werkt of niet. Hierin wordt ook bekeken of de deelnemer in positieve zin geprikkeld kan worden om ook de voordelen te gaan zien van het aanpakken van de schulden. Wij kunnen beamen dat dwingen minder zin zal hebben, maar zullen het uitvoeren als 'motiveren'. Ons voorstel is om de cliënt een aantal gesprekken aan te bieden bij BudgetAlert. We willen onderzoeken of hiermee uitzicht wordt geboden op een betere financiële toekomst, waardoor de cliënt meer gemotiveerd zal zijn. Het verplichtende deel zit hem dan in het feit dat iemand de gesprekken moet aangaan en minder in het feit dat iemand verplicht moet werken aan zijn schulden. Met de inzet van BudgetAlert zijn wij steeds bewust geweest van het feit dat schuldregelen niet werkt als de cliënt</p>

	<p>Daarnaast adviseert de raad om een positieve prikkel in te voeren, die de motivatie van de deelnemer kan bevorderen. Hierbij wordt gedacht aan een financieel voordeel bij (vrijwilligers) werk.</p> <p>Bij pilots 3 en 4 wordt het belang van nauwe samenwerking tussen partijen benadrukt en het leveren van maatwerk bij nazorg. Tevens wordt opgemerkt dat de vrijwilliger over adequate kennis moet beschikken om dit werk goed te kunnen uitvoeren.</p>	<p>de noodzaak niet ziet.</p> <p>Een beloningsprikkel voor de cliënt in de zin van inkomstenvrijlating of vrijwilligersvergoeding kan bij pilot 2 wel worden toegepast, als er sprake is van (vrijwilligers)werk zonder dat de cliënt uitstroomt uit de uitkering. Deze beloningsprikkel is niet aan de orde bij pilot 1, aangezien het om trajecten gaat waarbij de cliënt uitstroomt uit de uitkering. We kennen ook geen uitstroompremie meer. We kunnen wel overwegen om een ander soort beloningsprikkel vorm te geven na bijvoorbeeld het eerste succesvolle jaar dat de twee trajecten samen lopen.</p> <p>Het college deelt het standpunt van de indiener dat voor het leveren van goede nazorg een nauwe samenwerking tussen partijen en BudgetAlert nodig is, alsmede goede kennis bij de uitvoerders.</p> <p>Het college onderkent het belang van maatwerk en zal dit ook in de nazorg ruimte geven. In de plannen voor het verder vormgeven van nazorg noemen we deelname van vrijwilligers. Wijkkracht wordt expliciet genoemd, aangezien wij hier taken hebben neergelegd die bij uitstek passen bij het leveren van nazorg. Wij zorgen er samen met Wijkkracht voor dat zowel de professional als de vrijwilliger voldoende geschoold is om deze taken uit te voeren.</p> <p>De zienswijze over het verplichtende karakter van pilots 1 en 2 nemen we over. Voor het overige is de zienswijze voor kennisgeving aangenomen.</p>
5.	<p>De Wmo Cliëntenraad pleit voor het optimaliseren van vroegsignalering bij schulden, waarbij de huisartsen een rol kunnen krijgen binnen de samenwerking tussen o.a. Wijkkracht, Welbions en Voedselbank.</p> <p>Daarnaast vragen ze om aandacht voor het leren omgaan met geld. Dit kan vanuit scholen, vanuit BudgetAlert of vrijwilligers. Zorg voor de juiste kennis.</p>	<p>Het college deelt het standpunt van de indiener dat preventie een belangrijk instrument is binnen de schuldhulpverlening. Het beleidsplan besteedt hier ook aandacht aan. In hoofdstuk 3 is geen uitputtend overzicht gegeven, maar er is aandacht voor vroegsignalering en financiële educatie. Wij hebben de intentie dit verder te versterken door meer samenwerking en investering in kennis.</p> <p>De zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>
6.	<p>Mevrouw Hogerheide vraagt zich af of het wel verstandig is om in Hengelo ervaringswerkers in te zetten. Er is scholing nodig en de ervaringswerker dient over de nodige kwaliteiten en competenties te beschikken om mensen te begeleiden.</p> <p>Hetzelfde geldt voor het inzetten van vrijwilligers. Er is kennis en kunde voor nodig.</p> <p>Daarnaast stelt ze de vraag of er voor mensen met bepaalde ziektebeelden professionele begeleiding nodig is.</p>	<p>Het college is zich er van bewust dat het werken met ervaringswerkers meerwaarde kan hebben. Binnen de schuldhulpverlening in Hengelo is hier geen ervaring mee. In het beleidsplan worden nu vier pilots uitgewerkt. Hierbij zijn o.a. vele vrijwilligers betrokken, die mogelijk ook te maken hebben gehad met schulden, maar er wordt niet actief op geworven. We hebben niet de intentie om betaalde ervaringswerkers aan te trekken.</p> <p>De vrijwilligers die ingezet worden, krijgen allen een opleiding met jaarlijkse bijscholing. Daarnaast worden ze begeleid door professionele coördinatoren van Wijkkracht. Als</p>

	<p>Als mensen langere begeleiding nodig hebben, is de vraag of op enig moment de grenzen van zelfredzaamheid bereikt zullen worden. De Ombudsman heeft daar onlangs zijn zorg over uitgesproken.</p>	<p>er professionele hulpverlening bij de cliënt is, wordt altijd de samenwerking gezocht. Zo versterken de vrijwilligers en professionals elkaar in de ondersteuning van de cliënt.</p> <p>Het college deelt het standpunt van de indiener dat er grenzen zijn aan de zelfredzaamheid. Niet iedereen is in staat om alles te leren wat nodig is om zelfstandig de administratie bij te houden. Wij zetten ons in om ieder de ondersteuning te bieden die nodig is. We gaan hierbij uit van maatwerk.</p> <p>De zienswijze is voor kennisgeving aangenomen.</p>
--	--	--

3. Conclusie

In hoofdstuk 2 zijn de zienswijzen beantwoord. Aan de hand van de zienswijze over het verplichtende karakter stellen we de pilots 1 en 2 bij. De overige zienswijzen leiden niet tot aanpassing van het Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020.

Advies 'concept Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020 van de gemeente Hengelo en mede opgesteld door de adviesraadleden **Jan Wiggers, Eddy Oude Wesselink en Kim Boomkamp**.

Uitgangspunt van het concept Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020

Het concept Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020 is een meer geïntegreerd geformuleerd beleid en sluit aan op het schuldhulpverleningsbeleid van de periode 2012-2015. Het thema is vaker besproken in zogenaamde politieke markten en beschikt inmiddels over impliciet gemeentelijk draagvlak (p. 5). Alhoewel nog veel onderdelen uit het oude beleid worden uitgevoerd, wordt in dit concept een nieuw schuldhulpverleningsbeleid gepresenteerd. In het beleid wordt uitgegaan van één huishouden, één ondersteuningsplan en indien nodig één regisseur. De vragen komen via het gemeentelijk Zorgloket binnen en steeds vaker moet binnen de gemeente Hengelo een beroep worden gedaan op het beschermingsbewind (p. 4). De nota sluit aan op het beleidsplan 'Met respect...' en continueert het gemeentelijk beleid op het gebied van armoedebestrijding (p. 6). De gemeente Hengelo biedt momenteel een breed schuldhulpverleningspakket aan en de basis van het beleid is niet gewijzigd (p. 7 en 8). Ook wordt gebruik gemaakt van de diensten van de ketenpartners, waardoor een breed pakket aan dienstverlening wordt gerealiseerd (p. 8). In het beleidsplan wordt de integraliteit helder geëxpliciteerd (p. 9) en worden doelstellingen geformuleerd waardoor het beleid makkelijk te evalueren (monitoren) is op effecten (p. 9 en 10). Een belangrijk middel in preventie en signalering van schuldhulpverlening is het wijkteam (p. 11). Door een goede ondersteuning van de gezinnen en aandacht voor rekeningen die nog betaald moeten worden kan het dieper in de schulden raken van huishoudens worden voorkomen. De signaleringsfunctie van het wijkteam en de communicatiemiddelen die hem/haar er beschikking staan is hiervoor noodzakelijk (p. 12). In het beleidsplan wordt aandacht gegeven aan het nieuwe beleid (p. 15 tot 17).

Advies

Het eerste advies heeft betrekking op het landelijk aantal deelnemers in de Schuldhulpverlening. 40% heeft betrekking op huishoudens die schulden moeten maken of spaargeld moeten aanspreken. Het zijn nog geen huishoudens die in de schuldhulpverlening terecht komen. Het betreft in 2014 procentueel de gezinnen met de volgende huishoudenssamenstelling: alleenstaand 9%, eenoudergezin 20%, paar zonder kinderen 4%, paar met kinderen 7% (Bron: SCP, 2015). 10% van de Nederlandse huishoudens heeft volgens het CPB te kampen met problematische schulden.

Het tweede advies heeft betrekking op de ketensamenwerking. Deze samenwerking is in het beleid goed benoemd. Belangrijk zijn de wijkteams. Zij vormen de verbindende schakels. Hun taak is ook het integreren (onderdelen) van schuldhulpverlening in het brede sociale domein, bijvoorbeeld in de andere sociale (wijk)teams en door integrale intakes te verrichten (als doorverwijzing van het Zorgloket). Belangrijk is om de rol- en taakverdeling en de benodigde expertise van de wijkteams in beeld te brengen. Daarnaast kunnen de teams ook een belangrijke rol vervullen in preventie tot en met nazorg van de schuldhulpverlening, veelal in relatie met de andere samenwerkingspartners.

Het derde advies is het vertrouwen schenken in de professionals (p. 7). Vertrouwen schenken in de professionals is een houding. Het gaat om het vertrouwen op de professionaliteit van de medewerkers. Hetgeen door de gemeente over de gehele termijn moet worden onderhouden. Dat vergt acties en reflecties. De wijkteams moeten juist kunnen schakelen en interdisciplinair contact met elkaar hebben.

Het vierde advies zijn detaillistische opmerkingen. De subsidie van Fonds Nuts Ohra moet nog worden verworven, indien niet dan gaat de pilot gezonde toekomst niet door (p. 12). In Amsterdam wordt de pilot ONS bank uitgevoerd. De bank gebruikt de middelen om andere jongeren te helpen. Dit project hoort in dit beleidsplan niet thuis (p. 12). Let ook op de eindredactie van het beleidsplan.

Samenvattend advies

Samenvattend constateert de Adviesraad dat het voorliggende concept over schuldhulpverlening 2015-2020 een goed raamwerk is om de schuldhulpverlening in de gemeente uit te voeren. In het beleid mag scherper worden ingezet op preventie en vroeg signalering bij jongeren. Contacten met sociaal werk, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs zijn hiervoor nodig. De medewerkers van wijkteams moeten ook onorthodoxe methoden kunnen inzetten, waarvoor professionalisering nodig is. Het werken met pilots spreekt de Raad aan, want hiermee worden de innovaties op het gebied van schuldhulpverlening ontwikkeld; en we hopen dat deze projecten doorgang vinden. In dit kader willen we ook een suggestie doen. Namelijk het inrichten van een pilot met de inzet van ervaringswerkers in de schulphulpverlening. Dit draagt zo mogelijk bij aan twee doelen: vergroten van de acceptatie en het verwerven van inkomen door degenen die eerder met schulden hebben geleefd. De beleidsmiddelen in de vorm van financiële voorzieningen (p. 17 en 18) zijn goed op elkaar afgestemd. Tenslotte realiseert de Raad zich dat schulden actieve participatie in de Hengelose samenleving in de weg staan, en uitsluiting leidt tot meer en nieuwe schulden!

Namens de leden van de Adviesraad Inkomen & Arbeid,

Hengelo, 28 april 2016.

Dr. Henk Ritzen, voorzitter.

**Cliëntenraad
Minima Hengelo**
Neptunusstraat 51
7557 XX Hengelo

Ad2: Voor mensen die al in een negatieve spiraal zitten zijn het geloof en de overtuiging dat inspanning zin heeft allang geen 'items' meer. Zij hebben er geen fiducia meer in dat ook maar 'iets' helpt om weer uit de schulden te komen. Of dat een reële gedachte is doet er in dit verband niet toe. Feit is dat het hun realiteit is.

Als CMH willen wij hier graag nog twee punten aan toevoegen.

1. Mensen die een bijstandsuitkering ontvangen, dus ook zij die (nog) geen schulden hebben, leven met een smalle bandbreedte. D.w.z. dat ze vrijwel de hele dag primair bezig zijn met het aan elkaar knopen van de touwtjes. En dit in een constante staat van zorg. (Bron: Martijn Schut. Spreker tijdens de Armoedeconferentie op 25 november jl.).
Zij zien vaak geen uitweg meer en voelen zich geremd in hun vrijheid van doen en denken vanwege de afhankelijke positie t.o.v. van de uitkeringsverstrekker waarin ze verkeren, en de druk die ze voelen om continue te moeten voldoen aan de vele verplichtingen die deze 'relatie' met zich meebrengt. Natuurlijk zijn er ook mensen die deze eigenschappen niet of in veel mindere mate hebben. Maar de CMH is ervan overtuigd dat die groep een minderheid vormt.
2. Veel mensen die een uitkering van de gemeente ontvangen, zijn vaak, afhankelijk van de periode dat ze die uitkering ontvangen, al eerder aangesproken voor deelname aan één of ander traject. Ook die keren had het vrijwel altijd een verplichtend karakter. Niet deelnemen betekende aldus, het verlies van (een deel) van de uitkering. Dat ze uiteindelijk toch deelnamen heeft te maken met het feit dat ze onder druk werden gezet en staat dus geheel los van hun intrinsieke motivatie. Sterker nog, zo deze er al in zeer kleine mate was dan is ze thans geheel verdwenen. Er wordt te vaak onderschat wat dwang psychisch bij mensen kan veroorzaken. Het feit dat ze thans weer of opnieuw in een uitkeringssituatie beland zijn betekent aldus dat het traject of de trajecten tot nu toe niet in staat zijn gebleken om hen aan duurzame arbeid te helpen. Hoe lang, hoe vaak willen wij deze mensen nog frustreren. (Bron: Lid van de cliëntenraad met bijna 30 jaar ervaring als re-integratie consulent).

Advies van CMH:

Laat de groep 'niet-willenden' voorlopig buiten beschouwing. Niemand is er bij gebaat dat een project mislukt. Ons voorstel is dan ook om deze pilot te starten met een groep mensen die gemotiveerd zijn om eraan mee te werken. Motivatie zal een positief effect hebben op de deelnemer, hij heeft het gevoel dat hij daadwerkelijk mee telt. Hij zal daardoor de werkzaamheden ook kwalitatief beter verrichten en hij zal er, samen met zijn collega's voor zorgen dat er een prima sfeer ontstaat. Deze motivatie zal ook door de werkgever 'gevoeld' en gezien worden waardoor hij eerder bereid zal zijn om de aan hem gevraagde bijdrage te leveren. En hij zal ook gemotiveerd zijn om meerdere groepen te begeleiden na de eerste pilot. Als dit al de opzet van deze pilot is.

De motivatie is des te belangrijker omdat het hier werkzaamheden betreft die in de avonduren moeten worden uitgevoerd. Dat zijn voor veel mensen niet de meest favoriete uren.

In de argumentatie van deze pilot kwam een idee ter sprake dat door deelnemers aan de armoedeconferentie werd gegeven. "Probeer ook 'beloningsprikkel' in te bouwen en deze zo in te richten dat niet alleen de best presterende de beloning krijgt. De CMH zou willen voorstellen om iedere deelnemer aan het project een beloning te verstrekken. Zie hiervoor onze adviezen hieronder.

Elk project staat of valt met het enthousiasme van alle deelnemers eraan. Dat geldt natuurlijk vooral voor hen die het daadwerkelijk moeten uitvoeren maar het

geldt ook voor de ambtenaren en andere functionarissen die er bij betrokken zijn. En niet te vergeten, één van de belangrijkste partijen, de werkgever. Als dit project wordt uitgevoerd onder de conditie dat er in eerste instantie alleen met deelnemers gewerkt gaat worden die zich gemotiveerd opstellen dan is de kans van slagen volgens ons reëel aanwezig. En dat zal een positieve uitstraling hebben op 'de minder gemotiveerden' die hierdoor wellicht hun deelname aan een volgende uitvoering van de pilot serieus zullen gaan overwegen.

Mogelijkheid 1: Het werk wordt betaald.

Advies CMH: Als er sprake is van betaalde arbeid dan is de cliëntenraad van mening dat artikel 31 lid 2n van de participatiewet moet worden toegepast. *(Inkomsten uit arbeid tot 25 procent van deze inkomsten, met een maximum van € 198,00 per maand, voor zover hij algemene bijstand ontvangt, waarbij voor een persoon die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet heeft bereikt geldt dat die inkomsten gedurende ten hoogste zes maanden niet tot de middelen worden gerekend en dat dit naar het oordeel van het college moet bijdragen aan zijn arbeidsinschakeling).*

Voor een alleenstaande ouder zou in deze artikel 31 lid 2r van toepassing moeten zijn. *(Inkomsten uit arbeid van een alleenstaande ouder tot 12,5 procent van deze inkomsten, met een maximum van € 123,69 per maand, gedurende een aaneengesloten periode van maximaal 30 maanden - of zolang de duur van het project (CMH) - , voor zover hij algemene bijstand ontvangt, ingeval:*

- *1°. hij de volledige zorg heeft voor een tot zijn last komend kind tot 12 jaar,*
- *2°. de periode van zes maanden, bedoeld in onderdeel n, is verstreken, en*
- *3°. dit volgens het college bijdraagt aan zijn arbeidsinschakeling)*

N.B: Voor de toepassing van deze artikelen stellen wij voor om in het specifieke geval van deze pilot de laatste eis, waarin het college stelt dat de werkzaamheden moeten bijdragen aan arbeidsinschakeling te laten vervallen. Tenzij in de overeenkomst met de werkgever deze mogelijkheid als intentie en schriftelijk is overeengekomen.

Tenslotte pleiten wij ervoor dat voor iedere deelnemer, en voor zover van toepassing, de sollicitatieplicht gedurende de periode van het project volledig vervalt dan wel sterk versoepeld wordt.

Mogelijkheid 2: Het werk wordt niet betaald.

Advies CMH: Indien er voor de werkzaamheden geen vergoeding wordt betaald dan betreft het hier volgens de mening van de cliëntenraad vrijwilligerswerk m.b.v. uitkering. Naast het (tijdelijk) stopzetten van de inning van overheids gelden, is de raad van mening dat deelnemers in dit geval als extra stimulans een vrijwilligersvergoeding zouden moeten ontvangen. Overigens willen wij nadrukkelijk opmerken dat het hier reguliere werkzaamheden betreft die een vergoeding c.f. de bij de werkgever geldende cao zouden moeten uitkeren. Is dat niet het geval dan heeft deze constructie alle schijn van arbeidsverdringing.

Mocht er onverhoopt toch voor deze constructie worden gekozen dan pleiten wij ook nu voor een versoepeling van de sollicitatieplicht gedurende de duur van de pilot.

Waarom een vergoeding terwijl ook al sprake is van een (tijdelijke) stopzetting van inning van overheids gelden wordt toegepast. De stopzetting van inning zal door de deelnemer gezien worden als een gunst van 'de sociale dienst'. Een gunst die hij weliswaar zal voelen als verlichting maar die hij niet ervaart als zijn eigen verdienste. Het mogen houden van een deel van zijn salaris zal hij daarentegen wel degelijk zien als een beloning voor de prestatie die hij levert. Dit gegeven zal daarom een groter, positiever en sterk motiverend effect hebben op zijn werkplezier en doorzettingsvermogen.

De cliëntenraad begrijpt uiteraard heel goed dat mensen verplichtingen hebben. Wij willen deze groep dan ook absoluut niet pampieren. Maar helaas hebben wij inmiddels al heel veel projecten zien stranden op gebrek aan motivatie. En het is dan ook daarom dat wij hier zo stevig de nadruk op leggen. Als je begint met een positieve uitstraling dan is de kans op een goed gevolg des te groter.

Voorstel 2: Verplichte schuldhulpverlening

We verbinden het volgen van een schuldhulptraject als verplichting aan de uitkering, wanneer een bijstandsccliënt schulden heeft die zijn werkkansen belemmert.

Reactie: Ook hier valt weer het begrip 'verplicht'. En ook hier stellen wij de vraag wat het gevolg is voor de cliënt die weigert aan het voorstel mee te werken. Bovendien zijn wij van mening dat heel zorgvuldig moet worden bekeken of de cliënt daadwerkelijk kansen heeft op werk.

Voorstel 3: Financieel beheer op maat

Hulpdienst Hengelo inzetten bij hulpverlenende instellingen in Hengelo, om hun cliënten te leren weer zelfstandig hun administratie uit te voeren.

Budget Alert verbinden aan dit proces.

We leveren hiermee passende ondersteuning op een voor de cliënt zo zelfstandig mogelijk niveau.

Reactie: De bedoeling van dit voorstel is duidelijk. De gemeente wil af van de hoge kosten die zij kwijt is vanuit de bijzondere bijstand aan het betalen van bewindvoerders. De CMH kan zich achter dit voorstel scharen maar merkt daarbij wel expliciet op dat er sprake moet zijn van een zeer nauwe samenwerking tussen de betrokken partijen en dat er adequate kennis moet zijn bij de (vrijwillige) hulpverleners.

Voorstel 4: Nazorg na schuldhulpverlening

Wijkkracht inzetten om nazorg te leveren aan mensen die een schuldhulptraject afronden.

Zij bieden een algemene voorziening nazorg, waarbij mensen op een hun passend niveau geholpen worden om hun thuisadministratie op orde te houden.

Reactie: De CMH kan het met dit voorstel eens zijn maar wil wederom opmerken dat er sprake moet zijn van deskundigheid bij de (vrijwillige) medewerkers. En een nauwe samenwerking tussen de betrokken partijen.

In de motivatie van dit voorstel wordt ook de mogelijkheid genoemd om een budgetcursus te gaan starten. Op zich lijkt dat ons een goed voorstel. Echter willen wij hier dan wel nadrukkelijk stellen dat er gedurende het nazorgtraject nauwkeurig moet worden beoordeeld of iemand daadwerkelijk gebaat is bij het

krijgen van een budgetcursus dan wel blijvend ondersteuning ontvangt hierbij wanneer het hem niet zelfstandig lukt, zoals u ook voorstelt.

Van: Bernanda van den Hengel

Verzonden: donderdag 14 april 2016 23:05

Aan: 'm.hanrath@hengelo.nl' <m.hanrath@hengelo.nl>; 'o.poel@home.nl' <o.poel@home.nl>

Onderwerp: aanvulling reactie armoedebeleid

Tip:

Ga de boer op, zet de boodschap in de vakbladen van het midden- en kleinbedrijf.

Van: Bernanda van den Hengel

Verzonden: donderdag 14 april 2016 22:51

Aan: 'o.poel' <o.poel@home.nl>; 'm.hanrath@hengelo.nl'

Onderwerp: reactie armoedebeleid

Beste Omke en Melanie,

Onderstaand mijn reactie op het armoedebeleid van de gemeente Hengelo, gepresenteerd op 14 april bij het Diaconaal Platform Hengelo.

Naar mijn inschatting kan circa 30% worden bezuinigd op de kostenpost bewindvoering, door zelf bewindvoerders (tijdelijk) in dienst te nemen.

Graag deel ik mijn idee over een diaconaal initiatief voor jongeren in achterstandssituaties. Daarbij wil ik wel opmerken dat ik als bedenker, dit plan ook op andere plekken van de grond probeer te krijgen.

Jongeren die opgroeien in een achterstandssituatie lopen tegen problemen aan, bijvoorbeeld moeilijker een bijbaantje kunnen krijgen en geen financiële steun van ouders voor het behalen van een rijbewijs (belangrijk op het platteland), kopen van een laptop (belangrijk voor school), collegegeld, reis of muziekinstrument of sportattributen (belangrijk voor ontwikkeling), enzovoorts. Als kinderen toch kunnen bijverdienen dan lopen de ouders het risico dat hun uitkering verminderd wordt.

Een sociaal netwerk, werkervaring kunnen opdoen en meedoen in de samenleving verhoogt de kansen voor deze jongeren.

Stel dat de organisatie AAA met hulp van fondsen (zoals ..... fonds) deze jongeren de mogelijkheid geeft om bijvoorbeeld een rijbewijs te halen.

Stel dat de organisatie van deze jongeren een wederdienst vraagt, zoals een bepaald aantal uren vrijwilligerswerk, dan verdienen deze jongeren met gesloten portemonnee bijvoorbeeld hun rijbewijs, doen zij werkervaring op en bouwen zij een netwerk op.

De organisatie AAA kan het rijbewijs uitbesteden aan een lokale ondernemer (wellicht wil een lokale rijnschool of de ANWB dit tegen gereduceerde prijs doen).

De organisatie AAA kan het vrijwilligerswerk uitbesteden aan andere organisaties die daar belang bij hebben en ook de verantwoordelijkheid dragen voor hun vrijwilligers.

De organisatie AAA coördineert en besteedt de verantwoordelijkheid uit aan andere organisaties.

De jongeren hebben er belang bij.

Bovendien worden door vrijwilligerswerk de jongeren aan een andere doelgroep gekoppeld die daar ook belang bij hebben (bijvoorbeeld een maatjes project).

De vrijwilligersorganisatie heeft er baat bij.

De lokale ondernemers (bijvoorbeeld een rijnschool) hebben extra inkomsten en willen voor deze PR wellicht een product of dienst of voucher voor een lager tarief aanbieden.

Met vriendelijke groet, Bernanda

Mw. L.A.M. van den Hengel MA, B education, B business economics

Diocesaan diaconaal werker

E-mail: vandenHengel@aartsbisdom.nl

Telefoon: 06-51289581

www.dkci-utrecht.nl

Van: o.poel [<mailto:o.poel@home.nl>]

Verzonden: vrijdag 29 april 2016 22:28

Aan: Hanrath, Melanie

Onderwerp: Reactie armoedebeleid en schuldhulp

Melanie

Zoals afgesproken een reactie vanuit Diaconaal Platform

- 1) Je hebt via Bernanda van den Hengelo 14 april j.l al een reactie gekregen
- 2) Als bijlage stuur ik je het onderwerp interkerkelijk Noodfonds (staat op volgende agenda van platform), en heeft een directe relatie met het onderwerp
- 3) Enkele opmerkingen op de rapport schuldhulpverlening
  - i. Pagina 3 waarom alleen met Post NL ?
  - ii. Pagina 10 preventie, hierin ligt de werkelijke verandering richting de toekomst
  - iii. Pagina 11, "bijvoorbeeld keukentafelgesprekken" klinkt nog redelijk vrijblijvend
  - iv. Pagina 12, is de toegankelijkheid van de voorlichting voldoende toegespitst op de digitale wereld (zeker voor de jeugd) ?
  - v. Wellicht budget alert als centraal orgaan veel meer bekendheid geven ?
  - vi. Bij de nazorg de samenwerking met de vrijwilligers organisaties incl kerken benadrukken

- 4) Tav Armoedebeleid
  - a. Pagina 11 st Present wordt genoemd maar is in Hengelo niet van de grond gekomen
  - b. Pagina 15 kledingbank ondersteuning goed plan omdat naast voedsel de kleding een belangrijke basis vormt
  - c. Pagina 16 maatwerk variant B, is dit bedoeld als vergoeding in geld? Of moeten je hierbij ook denken aan bv strippenkaart of andere vormen waarbij niet direct geld in handen komt.

Hoewel de afgesproken datum nog niet is aangebroken hierbij enkele reacties vanuit Platform (ben volgende week enkele dagen off-line)

Groeten

Omke Poel
Secretaris Diaconaal Platform

Van: franchoge@hetnet.nl [mailto:franchoge@hetnet.nl]

Verzonden: dinsdag 24 mei 2016 19:57

Aan: gemeente (gemeente hengelo)

Onderwerp: reactie F. Hogerheide op de conceptnota's Armoedebeleid en Schuldhulpverlening 2016-2020

Geacht College van Burgemeester en Wethouders,

Naar aanleiding van de Politieke Markt op dinsdag 9 mei (waarbij ik aanwezig was) werden de Conceptnota's Armoedebeleid en Schuldhulpverlening 2016-2020 inhoudelijk behandeld. Bij deze wil ik nog graag op enige items reageren;

Allereerst wat de **Conceptnota Armoedebeleid** en dan het specifieke onderwerp Sport- en cultuurfonds betreft; in de nota staat vermeld dat maar 30% van de mogelijke afnemers in Hengelo er gebruik van maakt. Dit percentage is niet heel hoog. U stelt in uw nota dat u onderzoek gaat doen naar de achterliggende redenen van niet- gebruik. Verder gaat u Wijkkracht inzetten om gebruik te bevorderen en ook wil u consultants van de WMO en Jeugd tijdens keukentafelgesprekken inzetten om gebruik te bevorderen.

Ik juich deze acties toe.

Wel wil ik eraan toevoegen of ook de klantmanagers erbij kunnen worden betrokken bij dit onderzoek en/of actie zouden kunnen ondernemen om gebruik te bevorderen. Ik neem aan dat zij toch in enige mate hun klanten en omgeving (systeem/gezin) kennen. Uit deze (basis)kennis zouden belemmerende factoren mijns inziens mogelijk gedestilleerd kunnen worden.

Verder stelt in u nota voor om de vindplaatsen te vergroten en noemt u stands in supermarkten voor. Zelf denk ik ook aan om bijv. het onderwijs (scholen) hierbij te betrekken.

Scholen/onderwijskrachten zouden ouders en kinderen er kunnen wijzen wat de mogelijkheden zijn en het belang hiervan onderstrepen.

Ook wil ik nog eraan toevoegen dat als mensen in Armoede leven of aan de ondergrens van onze samenleving zitten dat de nodige energie er al aan opgaat om hun dagelijkse huishouden draaiende te houden. Dit geldt vooral ook voor mensen met kinderen. Er zal dan vanuit henzelf minder zicht zijn voor of op mogelijkheden om deel te nemen aan sport- en cultuur voor hunzelf en hun kinderen. Externe instanties/personen zijn dan onontbeerlijk.

Ik zeg dit ook vanuit mijn achtergrond als maatschappelijk werkende.

Als alleen staande ben ik alleen verantwoordelijk voor mezelf en kan ik juist meerwaarde ontlenen inzake energie en levensvreugde aan de mogelijkheden die het Sport- en Cultuurfonds mij biedt. Ik heb dan geen prikkels van buitenaf nodig voor motivatie om deel te nemen aan activiteiten op sport- en cultuurgebied. Die motivatie is dan al intrinsiek.

Ook zie ik dat bijv. bij de bijeenkomsten (25 nov. 2015/20 jan. 2016) van de Cliëntenraad Minima Hengelo ook een geringe opkomst was van de minima. Zij stelden zich ook de vraag hoe en waarom dit is?!

Wat betreft de Conceptnota Schuldhulpverlening:

U heeft het in de behandelpunten om Ervaringswerkers in te zetten. Ik weet niet of dit zomaar kan. Voor Ervaringswerkers geldt bijvoorbeeld dat bij Mediant de eis dat zij een opleiding(straject) hebben gevolgd bij Hogeschool Saxion van 10 maanden. Maar hieraan zijn toch wel de nodige kosten aan verbonden. Ik ben van mening dat er niet zomaar Ervaringswerkers ingezet kunnen worden alleen op grond van hun ervaring. voor het begeleiden van mensen geldt mijns inziens dat mensen naast hun ervaring ook over de nodige begeleidingskwaliteiten/competenties zullen moeten beschikken.

Daarbij wil ik ook nog het punt van vrijwilligers aanhalen. Ik ben van mening en krijg ook de indruk dat er binnen de Schuldhulpverlening veelvuldig gebruik gemaakt wordt van vrijwilligers. U heeft het in uw Nota ook dat de deskundigheid van vrijwilligers bevorderd zal moeten worden. Ik wil hierbij ook het punt aanhalen wat ik hierboven ook al bij Ervaringswerkers heb aangehaald dat er de nodige kennis en competenties aanwezig dienen te zijn voor begeleiding aan mensen. Dan denk ik aan doelgroepen die langere begeleiding nodig zullen hebben zoals mensen met een verstandelijke beperking of mensen met een GGZ achtergrond. Kennis van gedragsstoornissen en ziektebeelden zijn noodzakelijk maar ook het inzicht en kennis om zaken te kunnen analyseren, interpreteren, verbanden kunnen zien, over langere termijnen kunnen denken en gevolgen in te kunnen schatten wat betreft mensen die binnen deze doelgroepen vallen.

Mijn vraag is dan ook deze of er dan geen mensen/begeleiding nodig is/zal zijn met mensen met een professionele achtergrond?

Ook heeft u in uw nota dat de zelfredzaamheid van mensen vergroot zal moeten worden maar mijn vraag is of bij mensen zoals hiervoor benoemd en langere begeleiding nodig zullen hebben, op enig moment de grenzen van zelfredzaamheid bereikt zullen gaan worden?

De Ombudsman heeft onlangs ook zijn zorg uitgesproken wat betreft de zelfredzaamheid van mensen dat daar nog de nodige obstakels liggen en ook nog de nodige aandachtspunten/werk bij liggen.

Tot zover mijn inhoudelijke reactie en vragen die ik mezelf en u stel.

Hopende u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben verblijf ik,

Met vriendelijke groet,

Francine Hogerheide

Chr. Huygenslaan 21-17

7553 CE Hengelo

Tel.: 074-2503981

Wmo CR Hengelo

Aan het College van burgemeester en wethouders
t.a.v. de heer J. Bron
Postbus 18
7550 AA Hengelo

S030612

Hengelo, 2 mei 2016.

Geacht College,

Inleiding

Op 25 maart 2016 heeft u de Wmo Cliëntenraad de beleidsplannen "Concept armoedebeleid gemeente Hengelo 2016 – 2020" en "Concept Beleidsplan Schuldhulpverlening 2016 – 2020" toegezonden. U heeft ons verzocht voor 4 mei 2016 hierop een reactie te geven.

Aangezien de CR Wmo Cliëntenraad slechts 1 maal per maand vergaderd is dit een erg korte termijn om een gedegen en afgestemde reactie te geven. Verder denken wij dat deze plannen eerder door de CMH en door de (nog op te richten) Adviesraad van commentaar moeten worden voorzien.

Wij verzoeken u, zoals wij vaker hebben gemeld, ons tijdig nota's toe te sturen zodat wij ons goed kunnen voorbereiden op uw verzoeken. Zeker ook daar waar het nota's betreft van de omvang als die van de toegestuurde plannen.

Reactie.

Uiteraard willen wij graag aan uw verzoek tegemoet komen en onze snelle reactie geven op voornoemde plannen.

De WMO Cliëntenraad heeft geconstateerd dat de plannen er goed uit zien.

Toch willen wij wel graag enige op- en aanmerkingen maken, en vragen stellen:

1. In de samenvatting wordt melding gemaakt van de betrokkenheid van de Cliëntenraad Wmo. Dit is niet juist, de Wmo CR Hengelo is niet betrokken geweest bij het tot stand komen van de plannen.
2. Acties als "Versterken van eigen kracht van mensen en omgeving" en "Ontwikkelen en verbeteren van de werkwijze gericht op eigen kracht van mensen en hun omgeving" wordt vaak gezien als het ei van Columbus, maar blijken in de praktijk vaak niet haalbaar en worden vaak niet gecontinueerd. Ons advies is om deze zaken meer concreter en meer meetbaar te maken.
3. "Ruimte voor vertrouwen in professionals", Dit moet ook omgekeerd gelden, professionals moeten cliënten ook meer vertrouwen geven. Ook hier geven wij het advies om dit concreter te maken.
4. "Bijzondere bijstand", er moet meer gekeken worden naar de mogelijkheden/capaciteiten die mensen hebben om een tegenprestatie te kunnen leveren. Soms kunnen mensen geen tegenprestatie leveren.
5. "Minima pakket", ouders moeten kiezen tussen "Sport" en "Cultuur". Dit is soms een zeer lastige keuze. Is dit wel wenselijk? Kan bij de keus geholpen worden door de gemeente?
6. Als iemand echt gebruik maakt van alle mogelijke voorzieningen (inkomsondersteuning, bijzondere bijstand, fondsen, kortingsregelingen,

voor inkomen kun je dan uiteindelijk uitkomen? Is dat überhaupt voor het individu nog wel te overzien?

7. Een aantal gemeenten heeft de inkomensgrens inmiddels op 130% gezet om het nadeel van het aanvaarden van werk te voorkomen". Kennelijk kan armoedebeleid het vinden of aanvaarden van werk dwarsbomen, zorgelijk! Waarom is dat probleem bij een grens van 130% kleiner dan bij 120%?
8. De categoriale bijstand is, behalve voor de zorgverzekering, afgeschaft, vervolgens staat er dat het probleem is opgelost door de aanvraagprocedure te versimpelen? Kunt u dat nader specificeren.
9. Er gaat in de bijzondere bijstand een kleine 2 miljoen euro om, verdeeld over de doelgroep van ruim 6000 gezinnen is dat 300 euro per gezin, een laag bedrag als je de lange lijst van voorzieningen overziet. Is dat een gevolg van het gesignaleerde "niet gebruik"?
10. Vroegsignalering bij schulden optimaliseren door o.a. Ook betere samenwerking tussen Wijkkracht, Welbions, huisartsen en Voedselbank enz. te bevorderen.
11. Bij schuldenproblematiek aandacht besteden aan leren omgaan met geld op bijvoorbeeld scholen, Budget Alert, vrijwilligers met de juiste kennis, enz.

Gaarne ontvangen wij van u een reactie op onze vragen, adviezen en op- en aanmerkingen.

Met vriendelijke groeten,

Hoogachtend
Josephine van Meijel

Voorzitter Wmo Cr Hengelo

Aan het college van B&W
i.a.v. de heer J. Bron
Postbus 18
7550 AA Hengelo

Z07VV 7550AA 18

7550 MB (21)

Beantwoording van vragen vanuit de raad over het concept beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020.

De vragen worden geclusterd naar onderwerp beantwoord. Grofweg kunnen we de vragen in vijf onderwerpen uiteen trekken:

1. Beschermingsbewind
2. Integrale intake
3. Pilot 1 en 2: verplichtende karakter
4. Pilot 3 en 4: Preventie en nazorg, vroegsignalering, wijkgericht werken
5. Schuldhulpverlening algemeen

Onderdeel 1. Beschermingsbewind

Het college deelt de zorgen van de raad over het gebrek aan invloed op beschermingsbewind vanuit de gemeente. We willen benadrukken dat we geen enkele invloed hebben op de uitspraken van de rechter. Op het moment dat mensen een laag inkomen hebben, moeten we bijzondere bijstand toekennen voor de kosten van beschermingsbewind. Er zit waarschijnlijk wel enige connectie tussen dat er vroeger meer binnen de familie werd opgevangen en dat daar nu een professionalisering plaatsvindt. Wij kunnen meegaan in uw verzoek om een soort **kwaliteitscheck** in te richten, maar bedenken ons ook dat er sprake is van vrije marktwerking in deze sector. Hier komen we op terug.

Bewindvoering willen we zoveel mogelijk voorkomen. We kunnen dit doen door mensen te informeren over de alternatieven. Dit kan betekenen dat we vaste lasten via de uitkering betalen. Dit is echter alleen mogelijk voor mensen die voldoende bijstand ontvangen om bijvoorbeeld de huur van te kunnen doorbetalen. Veel jongeren hebben bijvoorbeeld ander inkomen, Wajong, en dan hebben we geen inkomen waar we rechtstreeks de huur van kunnen betalen. Er zijn ook mensen die een inkomen met uitsluitend een *aanvulling* van de bijstand hebben. Dan is het ook niet mogelijk.

Onderdeel 2. Integrale intake

Vanaf dat we als college BudgetAlert in positie hebben gebracht in de frontlinie van onze gemeentelijke schuldhulpverlening, kennen we een integrale schuldenintake in Hengelo. BudgetAlert is bereikbaar via ons Zorgloket, waarmee alles via één loket is geregeld op het gebied van schuldhulpverlening, zorg, welzijn, jeugd en gezin, werk en inkomen. Uw raad heeft dit uitgewerkt in Met Respect.

Als mensen voor iets anders bij de gemeente komen, bijvoorbeeld een Wmo-aanvraag, en daar wordt een mogelijk dreigende situatie geconstateerd, dan wordt het ook direct opgepakt en geprobeerd te voorkomen dat er een schuldensituatie ontstaat.

Uitsluitingsgronden kennen we slechts op het gebied van recidive. Als iemand door eigen toedoen een traject tussentijds stopt, dan wordt de toegang tot de schuldhulpverlening geweigerd gedurende een jaar. Wij hanteren geen uitsluitingsgronden zoals bijvoorbeeld fraude.

Onderdeel 3. Pilots 1 en 2: verplichtend karakter

Het college constateert dat er voldoende draagvlak is voor de pilots. Wel zijn er vragen over hoe de koppeling tot stand komt tussen schuldhulpverlening en re-integratie en hoe het verplichtende karakter zich verhoudt tot het leveren van maatwerk. We zullen dit stuk iets aanscherpen en verder uitwerken in het beleidsplan.

Het uitgangspunt is dat mensen een re-integratietraject volgen bij Post NL. Als daar mensen met schulden bij zijn, dan koppelen we daar schuldhulpverlening aan.

Een verplicht traject schuldhulpverlening kan worden vervangen door de verplichting om een adviestraject bij BudgetAlert in te gaan. Er zullen drie adviesgesprekken volgen met een casemanager schuldhulpverlening. Deze gesprekken zijn bedoeld om de cliënt te motiveren aan zijn schulden te werken. Dit adviestraject is wel verplicht, maar de cliënt is niet verplicht om vervolgens schuldhulpverlening aan te vragen.

Wat als men weigert aan dit adviestraject deel te nemen? De verplichting hiertoe wordt opgenomen in ons beleid. Als de cliënt een verplichting die verbonden is aan bijstandverlening niet nakomt, dan zal hier een maatregel op volgen.

Post NL wordt nadrukkelijk in een pilot genoemd, omdat we via de SWB re-integratietrajecten aanbieden bij Post NL. We kunnen dit aansturen via de SWB, we kunnen dit goed volgen. Als de koppeling van schuldhulpverlening aan een re-integratietraject goed loopt, gaan we deze werkwijze uitbreiden naar andere werkgevers. De bijdrage die een werkgever kan worden gevraagd om het schuldtraject te ondersteunen moet nog verder vorm gegeven worden. We nemen hierin mee wat de werkgever al op andere wijze investeert in zijn werknemer.

Een beloningsprikkel voor de cliënt in de zin van inkomstenvrijlating of vrijwilligersvergoeding kan bij pilot 2 wel worden toegepast, als er sprake is van (vrijwilligers)werk zonder dat de cliënt uitstroomt uit de uitkering. Deze beloningsprikkel is niet aan de orde bij pilot 1, aangezien het om trajecten gaat waarbij de cliënt uitstroomt uit de uitkering. We kennen ook geen uitstroompremie meer. We kunnen wel overwegen om een ander soort beloningsprikkel vorm te geven na bijvoorbeeld het eerste succesvolle jaar dat de twee trajecten samen lopen. Hier komen we op terug.

Onderdeel 4. Pilot 3 en 4: Preventie en nazorg, vroegsignalering, wijkgericht werken

Uw raad heeft in Met Respect uitgewerkt dat er in de wijk, dichtbij de mensen thuis, zorg wordt verleend. De onderdelen preventie en voorlichting zijn specifiek bij Wijkkracht neergelegd. De signaleringsfunctie die de professionals en vrijwilligers van Wijkkracht hebben wordt steeds verder uitgewerkt. Deze functie ligt duidelijk in het preventieve deel van de schuldhulpverlening. Na een traject van schuldregelen zal een deel van de cliënten behoefte hebben aan nazorg, omdat er soms angst is om terug te vallen in verkeerd gedrag. De nazorgfunctie wordt dan weer teruggelegd naar de vrijwilligers. De vrijwilligers zullen dit in overleg met BudgetAlert en Stadsbank oppakken. Het is spannend hoe deze wisselwerking vorm krijgt, tot wanneer blijven vrijwilligers het zelf doen, wanneer dragen ze het over aan BudgetAlert.

Andere projecten in het land op het gebied van preventie en vroegsignalering volgen we met belangstelling. Als er goede resultaten worden behaald zullen we zeker overwegen om dit over te nemen.

Onderdeel 5. Schuldhulpverlening algemeen

Het college dringt ook via de VNG aan op maatregelen om de schuldhulpverlening goed uit te kunnen voeren, zie bijgaand Pamflet dat is aangeboden aan de Kamercommissie SZW. De kosten lopen uit de hand. We hebben geen goed zicht op kwaliteit. Er zijn teveel beperkingen om mensen goed te kunnen ondersteunen om uit de schulden te komen.

Het voorstel voor het Wettelijk moratorium is nu eindelijk wel aangeboden en kan naar verwachting op 1 januari 2017 worden ingezet. We gaan het in onze uitvoeringspraktijk implementeren en daar verdere voorbereidingen voor treffen.

Het college is geïnteresseerd in de evaluatie van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs). We gaan niet mee in het voorstel om deze af te wachten. Wij vinden dat we goed op weg zijn met de uitvoering van de Wgs. De uitkomsten uit de evaluatie kunnen zaken alleen verbeteren, het zal ons helpen in de uitvoering. Als we wachten, dan gaan we ook later starten met de pilots. Als de landelijke evaluatie daar aanleiding toe geeft, komen wij met nadere voorstellen.

Schulden afkopen met bijzondere bijstand vinden we geen goed idee. We mogen vanuit de Participatiewet geen bijzondere bijstand verstrekken voor schulden. Afkopen mag alleen vanuit de Wgs als vorm van schuldhulpverlening. Het brengt risico's en kosten met zich mee. Den Haag is hiermee sinds kort aan het experimenteren. We volgen dit experiment met belangstelling en komen zo mogelijk met voorstellen. We hebben daarvoor dan wel een bankfunctie nodig en daar hebben we de Stadsbank voor.

De samenwerking tussen BudgetAlert en Stadsbank is de laatste jaren steeds verder verbeterd. Het financieel technische deel van de schuldhulpverlening is belegd bij de Stadsbank. We hebben inderdaad de intake overgenomen, omdat wij een zo breed mogelijke intake van belang achten voor een integrale aanpak en de één-loket-functie waar we als gemeente naar streven. We hebben geen intentie om verdere taken over te nemen.

Het extra geld dat Staatssecretaris Klijnsma beschikbaar stelt voor armoedebestrijding en schuldhulp kan ons in staat stellen om grotere projecten uit te zetten. We nemen deze subsidiemogelijkheid mee in de uitwerking van preventieprojecten met Wijkkracht.

Naar een betere aanpak van schulden en armoede

Het bestaande stelsel van wet- en regelgeving waarbinnen schuldhulpverlening moet werken, is onwerkbaar en niet efficiënt. Het stelsel belemmert mensen om uit hun schulden te komen. En nog erger: het stelsel veroorzaakt meer of nieuwe schulden.

VNG, Divosa, NVVK en de MOgroep hebben de handen ineengeslagen en doen in dit pamflet concrete voorstellen voor verbetering, ook van de eigen aanpak. Maar op meerdere terreinen zijn toch wetswijzigingen nodig. Actieve deelname van burgers aan de samenleving is een breed gedragen ambitie. Schulden belemmeren burgers om die ambitie waar te maken.

Goede randvoorwaarden van het Rijk

Om een succes te maken van een effectievere aanpak van armoede en schulden hebben gemeenten goede randvoorwaarden nodig van het Rijk. Daarom vragen wij u om actief aan de slag te gaan met onze voorstellen en obstakels in wet- en regelgeving weg te nemen. Alleen dan kunnen wij samen dit groeiende maatschappelijke probleem effectiever bestrijden. Wij vragen u dan ook om:

Preventie en vroegsignalering

- Financiële educatie in het onderwijscurriculum, zodat de financiële weerbaarheid onder jongeren wordt vergroot.

De overheid als schuldeiser

- Opheffen preferenties en andere bijzondere incassobevoegdheden van overheden en andere publieke instellingen.
- Correct toepassen en vereenvoudigen van de beslagvrije voet.
- Afschaffen bronheffing en de mogelijkheid bieden voor een aanvullende ziektekostenverzekering tijdens minnelijk traject schuldhulpverlening.
- Wegnemen wettelijke belemmeringen voor saneren van vorderingen, bijv. CJIB-boetes en fraudevorderingen bij uitkeringen.

De overheid als systeemverantwoordelijke

- Wettelijk breed moratorium invoeren.
- Brede toegang organiseren tot het beslagregister voor de reguliere incasso en de schuldhulpverleners op grond van de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs).
- Eén moment van betaling regelen voor diverse uitkeringen, teruggaaf inkomstenbelasting, toeslagen en vakantiegeden.
- Vereenvoudig het systeem van inkomensvoorzieningen en toeslagen zodat kwetsbare groepen hun weg kunnen vinden en zorg voor een bestaansminimum.

Budget armoede- en schuldenbeleid

- Een budget voor beschermingsbewind vanuit het Rijk en de wettelijke mogelijkheid voor gemeenten om een rechter te adviseren bij een aanvraag voor beschermingsbewind.
- Een toereikend budget voor het armoede- en schuldenbeleid voor gemeenten. De bijzondere bijstand wordt steeds vaker beschouwd als een 'logische' demping voor (onvoorziene) inkomenseffecten voor inwoners (kostendelersnorm, kindregelingen, beschermingsbewind, inrichtingskosten, rechtsbijstand). Gemeenten worden geacht bezuinigingen en maatschappelijke ontwikkelingen in het brede sociale domein steeds vaker op te vangen met de bijzondere bijstand. Uit de factsheet van Divosa blijkt dat gemeenten veel meer uitgeven aan bijzondere bijstand dan zij aan budget ontvangen.

Waarom is inzetten op schuldhulpverlening zo belangrijk?

80% van de vragen bij de sociale (wijk)teams en integrale intakes gaat over financiën. Wanneer iemand financiële problemen heeft, dan heeft dat direct gevolgen voor andere levensdomeinen. Schulden beïnvloeden het gedrag. Aandacht voor gedrag lijkt meer en meer de sleutel tot succes in de dienstverlening. Aanhoudende financiële problemen maken dat mensen bij de dag gaan leven. Als de aandacht gericht blijft op de rekeningen die morgen betaald moeten worden, dan verdwijnt het langetermijnperspectief¹. Met de juiste ondersteuning en snelle toegang tot schuldhulpverlening kan dat veranderen. Bijna 1 op de 5 huishoudens heeft te maken met risicovolle schulden, problematische schulden of zit in een schuldhulpverleningstraject. De helft van deze groep (10% van de Nederlandse huishoudens) heeft op dit moment te kampen met problematische schulden². Een groeiende groep met problematische schulden maakt geen gebruik van schuldhulpverlening. De groep die door hoge vaste lasten (zorg, huur), andere kosten en een ontoereikend inkomen geen of nauwelijks perspectief op een schuldenvrije toekomst heeft, wordt ook groter. Volgens het SCP³ is er bovendien een grote groep Nederlanders die niet mee kan komen in de steeds complexer wordende samenleving. Verder bestaat een groot gedeelte van de schulden uit vorderingen van de overheid. Ze (bronheffing, CJIB-boetes, bankbeslag) hebben een grote invloed op het ontstaan van onoplosbare schulden⁴. De schuldhulpverlening staat onder druk; gemeenten hebben forse bezuinigingen te verwerken gekregen in het sociale domein en kunnen niet iedereen helpen. Het extra geld van het Kabinet voor armoede en schulden lijkt niet voldoende⁵. Met name de kosten voor beschermingsbewind⁶ leggen een groot beslag op het gemeentelijk budget voor de aanpak van armoede en schulden.

Wat doen gemeenten en ketenpartners nu al?

Gemeenten, NVVK-leden en maatschappelijk werkers willen mensen met schulden zo goed en effectief mogelijk helpen. Dit doen wij door een brede dienstverlening aan te bieden van instrumenten en producten in de schulddienstverlening en het brede sociale domein. Denk daar bij aan: inkomensvoorzieningen, corrigeren beslagen, inhouden & doorbetalen, budgetbeheer, budgetbegeleiding, stabilisatie, verstrekken saneringskredieten en minnelijke schuldhulpverlening. Wij integreren (onderdelen van) schuldhulpverlening in het brede sociale domein, bijvoorbeeld in de sociale (wijk)teams en integrale intakes. Hier zetten we stevig op in, al is het een ingewikkelde zoektocht naar de rol- en taakverdeling en de benodigde expertise en kan onze aanpak nog beter en effectiever. En we hebben in het hele traject van preventie tot nazorg in de schuldhulpverlening veel samenwerkingspartners.

Wat gaan gemeenten en ketenpartners zelf nog meer doen?

Wij vinden dat er stevige maatregelen nodig zijn om de aanpak van schulden en armoede effectiever te maken. Wij vragen gemeenten, NVVK-leden en maatschappelijke partners om vooral perspectief te blijven bieden en de schuldhulpverlening breed toegankelijk te houden. Wij gaan het volgende doen:

- Inzetten op preventie, vroegsignalering en financiële educatie met andere partijen en jongeren zelf. Te beginnen bij het sociaal werk en jongerenwerk en het basis-, middelbaar- en beroepsonderwijs.
- Meer werk maken van innovatie, professionalisering en vakmanschap. Dienstverleners, vooral in de wijkteams, moeten beschikken over actuele kennis van schuldhulpverlening en bekend zijn met motiverende gesprekstechnieken. We gaan experimenteren en leren van de bestaande onorthodoxe aanpakken. Wat werkt wel en wat niet? Hierbij kunnen we de expertise van ervaringsdeskundigen inzetten voor een betere dienstverlening en een hoger bereik. We gaan samen met wetenschappelijk onderzoekers interventies doorontwikkelen en de effecten meten van de dienstverlening, pilots en experimenten. Dit gaan VNG, Divosa, NVVK en de MOgroep doen door kennis en resultaten landelijk te delen, de handreiking⁷ te actualiseren en het organiseren van intervisie en bijeenkomsten in de arbeidsmarktregio's.
- Gemeenten ontwikkelen alternatieven voor beschermingsbewind, zoals budgetbeheer met begeleiding en zetten in op het netwerk van bewindvoerders, maatschappelijke partners en de rechtbanken in de stad en regio. Ook hier proberen we nieuwe aanpakken uit.

1 Mullainathan, S. Shafir, E. (2013) Schaarste. Hoe gebrek aan tijd en geld ons gedrag bepalen. Maven, Amsterdam.

2 Westhof, F., De Ruij, L.S., Kerckhaert, A.C. (2015) Huishoudens in de rode cijfers 2015. Over schulden van Nederlandse huishoudens en preventiemogelijkheden. Panteia, Zoetermeer.

3 Sociaal en Cultureel Planbureau (2014) Zorg Beter Begrepen. Verklaringen voor de groeiende vraag naar zorg voor mensen met een verstandelijke beperking. Den Haag.

4 Jungmann, N. Lems, E. Vogelpoel, F. Van Beek, G. Wesdorp, L.P. (2014) Onoplosbare schuldsituaties. Hogeschool Utrecht, Utrecht.

5 Divosa-monitor factsheet: Financiën bijzondere bijstand (maart 2016)
<http://www.divosa.nl/publicaties/factsheet-financien-bijzondere-bijstand>

6 Motie 34300-XV-39 (2 december 2015) van de leden Heerma en Schouten over de toename van mensen in beschermingsbewind.
<http://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2015Z23358&did=2015D47208>

7 Jungmann, N. Wesdorp, L.P. en Duinkerken, G. (2015) De eindjes aan elkaar knopen. Cruciale vragen bij financiële problematiek in de wijk. VNG en Platform31, Den Haag.

Behandelaanbod

Onderwerp	Vaststelling van de Algemene verordening ondergrondse infrastructuur (AVOI)		
Zaaknummer	2025676	Portefeuillehouder	Elferink
Historie	<p>De gemeente is als beheerder o.a. verantwoordelijk voor orde en veiligheid van de openbare ruimte en kan daarvoor regels opstellen. Op dit moment wordt de aanleg, instandhouding en opruiming van kabels en leidingen via verschillende verordeningen, de AVOI Hengelo 2005 en APV, geregeld.</p> <p>Ook heeft de gemeente in het verleden met verschillende netbeheerders privaatrechtelijke overeenkomsten gesloten om afspraken vast te leggen rond dit onderwerp.</p> <p>Het is wenselijk om te komen tot een eenduidige regeling zodat voor alle netbeheerders dezelfde rechten, plichten en procedures gelden. Om dit mogelijk te maken hebben 14 Twentse gemeenten de handen ineengeslagen om te komen tot een gezamenlijke aanpak en een zelfde regeling.</p> <p>De gemeenteraad wordt gevraagd om de nieuwe verordening "Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur gemeente Hengelo 2016" vast te stellen, het college stelt nadere regels en een schadevergoedingsregeling vast. Deze schadevergoedingsregeling komt dan in de plaats van de afspraken die in de privaatrechtelijke overeenkomsten zijn vastgelegd en die vervolgens moeten worden opgezegd.</p>		
Belangrijkste beslis/-bespreekpunten	<ul style="list-style-type: none"> - Het vaststellen van een nieuwe verordening, de "Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur gemeente Hengelo 2016" - Het intrekken van de oude Verordening uit 2005 - Kennis te nemen van de "Schadevergoedingsregeling kabels en leidingen" en de "Nadere Regels". Deze hoeft de raad niet vast te stellen, dat is bevoegdheid van het college. 		

Raad	22 juni 2016	
Doel van de sessie	Besluitvorming	
Behandeladvies	Het presidium adviseert om het voorstel om de nieuwe Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur gemeente Hengelo 2016 vast te stellen direct te agenderen voor de raadsvergadering.	
Spreekrecht publiek	nee	

RAADSBESLUIT

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2025676	Beek, Ralf ter	SB-CIVT	
ONDERWERP			
Vaststelling van de Algemene verordening ondergrondse infrastructuur (AVOI)			

DE RAAD VAN DE GEMEENTE HENGELo BESLUIT:

De raad besluit om:

1. de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren gemeente Hengelo 2016 vast te stellen;
2. de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren gemeente Hengelo 2005 (vastgesteld op 20 december 2005) in te trekken;
3. kennis te nemen van de Schadevergoedingsregeling kabels en leidingen en de Nadere regels.

PUBLIEKSVRIENDELIJKE SAMENVATTING

De gemeenteraad heeft besloten om de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren gemeente Hengelo 2016 vast te stellen. De gemeente is als beheerder van de openbare ruimte onder meer verantwoordelijk voor de orde en veiligheid van de openbare ruimte en kan in die hoedanigheid regels opstellen. Op dit moment wordt de aanleg, instandhouding en opruiming van kabels en leidingen in de ondergrond via verschillende verordeningen geregeld. Daarnaast zijn met verschillende netbeheerders in het verleden overeenkomsten afgesloten over dit onderwerp. Het is daarom wenselijk om te komen tot een eenduidige regeling, de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren gemeente Hengelo 2016 (AVOI). Deze regeling is zowel van toepassing op kabels en leidingen voor openbare elektronische communicatienetwerken, als op netwerken van nutsbedrijven. Hierdoor gelden voor alle netbeheerders dezelfde rechten, plichten en procedures. Om dit mogelijk te maken, hebben 14 Twentse gemeenten de handen ineen geslagen om te komen tot een gezamenlijke aanpak.

DE GEMEENTERAAD VAN HENGELo,

DATUM

De griffier

De voorzitter

RAADSADVIES

ZAAKNUMMER	BEHANDELEND AMBTENAAR	SECTOR	PORT. HOUDER
2025676	Beek, Ralf ter	SB-CIVT	
ONDERWERP			
Vaststelling van de Algemene verordening ondergrondse infrastructuur (AVOI)			

AANLEIDING, DOEL EN WAT GING ER AAN VOORAF

Samenvatting

De gemeente is als beheerder van de openbare ruimte onder meer verantwoordelijk voor de orde en veiligheid van de openbare ruimte en kan in die hoedanigheid regels opstellen. Op dit moment wordt de aanleg, instandhouding en opruiming van kabels en leidingen via verschillende verordeningen geregeld, zoals de Algemene verordening ondergrondse infrastructuur Hengelo 2005 en de APV. Daarnaast zijn met verschillende netbeheerders in het verleden privaatrechtelijke overeenkomsten afgesloten over dit onderwerp.

Het is wenselijk te komen tot een eenduidige regeling, de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur gemeente Hengelo 2016 (AVOI), die zowel van toepassing is op kabels en leidingen voor openbare elektronische communicatienetwerken, als op netwerken van nutsbedrijven, zodat voor alle netbeheerders dezelfde rechten, plichten en procedures gelden. Om dit mogelijk te maken, hebben 14 Twentse gemeenten de handen ineen geslagen om te komen tot een gezamenlijke aanpak.

De privaatrechtelijke overeenkomsten tussen de gemeente(n) en de netbeheerders zullen worden opgezegd, zodat deze niet meer in de weg staan aan de volle toepassing van de nieuwe regels. De geldende Algemene verordening ondergrondse infrastructuur Hengelo 2005 wordt ingetrokken. Daarnaast kan de tarieventabel behorende bij de Legesverordening zodanig worden aangepast dat de kosten voor het behandelen van een aanvraag om een instemmingsbesluit of vergunning op basis van de AVOI door de leges worden gedekt. De AVOI kent aan het college de bevoegdheid tot het vaststellen van een schadevergoedingsregeling en nadere regels toe.

Inleiding

De verordening, getiteld Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuur gemeente Hengelo 2016 (AVOI) bevat regels met betrekking tot de aanleg, instandhouding en opruiming van kabels en leidingen. De AVOI bevat zowel regels voor kabels die vallen onder de Telecommunicatiewet (internet, televisie, CAI etc.), als regels voor overige leidingen (zoals voor water, gas en elektriciteit). De regels voor kabels ten dienste van openbare elektronische communicatienetwerken waren tot dusver opgenomen in de Algemene verordening ondergrondse infrastructuur Hengelo 2005 maar zijn nu geïntegreerd in de voorliggende AVOI.

De AVOI voorziet in een vergunningplicht voor netbeheerders die kabels en leidingen willen aanleggen, instandhouden, of opruimen in of op openbare gronden. Voor beheerders van openbare elektronische communicatienetwerken geldt de verplichting tot het aanvragen van een instemmingsbesluit van het college alvorens de voorgenomen werkzaamheden kunnen worden uitgevoerd. Dit is gebaseerd op de Telecommunicatiewet.

De AVOI is het belangrijkste onderdeel van het Handboek kabels en leidingen. In het Handboek kabels en leidingen, waarin alle relevante wet- en regelgeving overzichtelijk en samenhangend wordt gebundeld, worden daarnaast onder meer een schadevergoedingsregeling en nadere regels (vast te stellen door het college) opgenomen. De separate onderdelen die met voorliggend besluit worden vastgesteld vormen gezamenlijk het handboek kabels en leidingen.

In de Schadevergoedingsregeling zijn vergoedingsregels, procedures en voorwaarden voor nadeelcompensatie aan netbeheerders waarmee zij in aanmerking komen voor vergoeding van kosten die zij maken voor het verleggen of verwijderen van kabels of leidingen als gevolg van werkzaamheden van de gemeente.

Deze regeling komt in de plaats van de afspraken die in de op te zeggen overeenkomsten met netbeheerders zijn opgenomen over vergoeding van kosten. Ten opzichte van de overeenkomsten krijgen de netbeheerders over het algemeen een kleiner deel van hun kosten vergoed doordat er wordt uitgegaan van een kostenverdeling die recht doet aan de moderne verhouding tussen de gemeente en de netbeheerders, waarin rekening is gehouden met de voorzienbaarheid van veranderingen in de openbare ruimte.

De Nadere regels betreffen uitgebreide technische en procedurele bepalingen voor onder andere het aanvragen van vergunningen, de voorbereiding en uitvoering van werkzaamheden en de wijze van herstel van de openbare ruimte.

Beoogd resultaat

1. Het beschermen van de veiligheid en kwaliteit van de openbare ruimte.
2. Het bevorderen van de afstemming tussen boven- en ondergrondse belangen.
3. Een uniforme publiekrechtelijk regeling voor alle netbeheerders van kabels en leidingen in de gemeente en in de regio die afzonderlijke privaatrechtelijke overeenkomsten met netbeheerders overbodig maakt en waarin de Algemene verordening ondergrondse infrastructuur Hengelo is geïntegreerd.
4. Het mogelijk maken van het verlenen van ligvergunningen en de mogelijkheid creëren om vergunningen te kunnen wijzigen of in te kunnen trekken om zo verleggingen van kabels en/of leidingen af te dwingen.
5. Het verschaffen van instrumenten aan de gemeente om regie te voeren in de ondergrond.
6. Het bevorderen van de graafrust door een betere afstemming tussen de gemeente en netbeheerders en tussen netbeheerders onderling.

Argumenten

1. De invoering van uniforme regelgeving schept duidelijkheid en gelijkheid. Versnipperde regelgeving voor de verschillende netbeheerders is een onwenselijke situatie. Voor aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken is de Algemene verordening ondergrondse infrastructuur Hengelo van toepassing. Voor deze netbeheerders geldt, populair gezegd, de afspraak 'liggen om niet is verleggen om niet'. De overige netbeheerders hebben ieder een andere verbintenis over het leggen en verleggen van kabels en leidingen met de gemeente, die is vastgelegd in overeenkomsten die vaak moeilijk te achterhalen of te doorgronden zijn. Dit komt de overzichtelijkheid van de toepasselijke regelgeving niet ten goede. Met een uniforme AVOI voor alle netbeheerders worden alle partijen op gelijkwaardige en duidelijke wijze behandeld, zoals dit conform de algemene beginselen van behoorlijk bestuur mag worden verwacht (rechtszekerheid en rechtsgelijkheid). De AVOI is bovendien in samenwerking met nagenoeg alle Twentse gemeenten opgesteld, wat leidt tot een zekere regionale uniformiteit, met name in de AVOI en Schadevergoedingsregeling.
2. Met de vaststelling van de AVOI en de Schadevergoedingsregeling wordt aangesloten bij toekomstige wetgeving betreffende nadeelcompensatie (Titel 4.5 Awb dat op een nader te bepalen tijdstip in werking zal treden).
3. Op basis van de bestaande overeenkomsten worden de kosten van verlegging van kabels en leidingen in verband met projecten in de openbare ruimte vaak geheel (of voor een groot gedeelte) door de gemeente aan de netbeheerders vergoed. In de Schadevergoedingsregeling wordt een kostenverdeling gehanteerd die recht doet aan de moderne verhouding tussen de gemeente en de netbeheerders, en die gebaseerd is op de voorzienbaarheid van veranderingen in

de openbare ruimte.

De kostenverdeling (nadeelcompensatie gefaseerd afbouwen in 15 jaar) is in lijn met systematiek die in den lande in toenemende mate gehanteerd en geaccepteerd wordt, houdt stand in de jurisprudentie en is als zodanig als resultante voortgekomen uit het onderzoek van de Commissie Burgering, waarin tevens netbeheerders zitting hebben gehad.

4. Het vaststellen van de AVOI is een bevoegdheid van de raad. Het vaststellen van de Schadevergoedingsregeling is daarentegen een bevoegdheid van het college. Aangezien echter de Schadevergoedingsregeling een belangrijk onderdeel vormt van het Handboek Kabels & Leidingen wordt aangeraden om dit reeds onder voorbehoud vast te stellen en gezamenlijk in werking te laten treden met de AVOI. Door het voorbehoud op te nemen wordt er gewaarborgd dat de Schadevergoedingsregeling alleen in werking treedt indien de AVOI wordt vastgesteld. Bijkomend voordeel is dat niet nogmaals ter besluitvorming de Schadevergoedingsregeling aan het college voorgelegd hoeft te worden.
5. De aanleg, verplaatsing en het onderhoud van kabels en leidingen vraagt de nodige uitvoeringsregels die voor een belangrijk deel ook van technische aard zijn. Het college heeft de bevoegdheid op grond van de AVOI om onder meer regels vast te stellen over tijdstip, plaats en wijze van uitvoering bij aanleg, onderhoud en verplaatsing van kabels en leidingen. Deze 'Nadere regels' betreffen uitgebreide technische en procedurele bepalingen voor onder andere het aanvragen van vergunningen, de voorbereiding en uitvoering van werkzaamheden en de wijze van herstel van de openbare ruimte. In de 'Nadere regels' wordt daarnaast bepaald welke partij het herstel en onderhoud van de openbare ruimte die het rechtstreekse gevolg zijn van de uitgevoerde werkzaamheden betaalt. De AVOI kent aan het college de bevoegdheid toe tot het vaststellen van 'Nadere regels'. Het besluit tot het vaststellen van de 'Nadere regels' dient onder voorbehoud te geschieden, omdat het collegebesluit in tijd voor de besluitvorming van de raad is gelegen. Na vaststelling van de AVOI kan deze regeling, zonder separate besluitvorming, in werking treden.

INHOUD VAN HET VOORSTEL

De raad besluit om:

1. de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren gemeente Hengelo 2016 vast te stellen;
2. de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren gemeente Hengelo 2005 (vastgesteld op 20 december 2005) in te trekken;
3. kennis te nemen van de Schadevergoedingsregeling kabels en leidingen en de Nadere regels.

BESPREEK- EN BESLIJSPUNTEN

Kanttekeningen

Dat de gemeente voor het laten verleggen van kabels en leidingen na de termijn van 15 jaar zoals die is opgenomen in de Schadevergoedingsregeling geen nadeelcompensatie meer is verschuldigd, betekent meestal een achteruitgang voor de netbeheerders. Jurisprudentie van de Hoge Raad (onder andere het Ronde Venen arrest, LJN: BQ9854) biedt echter voldoende steun aan deze systematiek. Ook de uitspraak d.d. 23 maart 2016 in de zaak Gasunie tegen de gemeente Deventer staft de gedachte dat een publiekrechtelijke regeling met een staffel van 15 jaar gerechtvaardigd is. In deze zaak heeft de rechtbank Overijssel namelijk geoordeeld dat het legitiem wordt geacht dat de gemeente haar beleid (het vaststellen van een AVOI en het invoeren van een Schadevergoedingsregeling) in een veranderende samenleving heeft geactualiseerd en geuniformeerd. Veel andere gemeenten zijn al overgegaan van de oude overeenkomsten/afspraken naar een AVOI en een overeenkomstige Schadevergoedingsregeling.

Er bestaat een kans dat één of meer netbeheerders in bezwaar en beroep zullen gaan tegen een beschikking op basis van de AVOI. Het Handboek kabels en leidingen is met voldoende zorgvuldigheid ontwikkeld, maar dit blijft een onzekere factor en kan niet uitgesloten worden.

Het Handboek kabels en leidingen vormt een uitgebalanceerd stelsel van regelgeving. Eventuele parallel lopende processen binnen de gemeente kunnen deze balans verstoren. Zo kan bijvoorbeeld het invoeren van precariobelasting voor het hebben van kabels of leidingen in gemeentegrond dit evenwicht verstoren en kan dit op weerstand stuiten bij de netbeheerders. Geadviseerd wordt dat wanneer de gemeente over zou willen gaan tot precarioheffing dit in tijd en in procedure los te koppelen van de invoering van het Handboek kabels en leidingen.

Participatie en communicatie

De belangrijkste belanghebbenden zijn de netbeheerders die overeenkomsten hebben met de gemeente (Cogas, Enexis, Vitens, Gasunie). Deze partijen, alsmede andere belanghebbenden (provincie Overijssel, waterschap Vechtstromen, Tennet) zijn schriftelijk op de hoogte gesteld van het voornemen om over te gaan tot een Handboek kabels en leidingen. Concepten van de AVOI en de Schadevergoedingsregeling zijn voor een zienswijze aan deze partijen voorgelegd. Zij hebben allen schriftelijk en/of mondeling hun zienswijzen kenbaar kunnen maken. De betreffende partijen zijn tevens uitgenodigd voor een consultatieronde. Deze consultatieronde heeft plaats gevonden op 26 november 2015. De ingediende zienswijzen zijn beoordeeld en van een reactie voorzien. Daarnaast is de AVOI tot stand gekomen in overleg met de Groep Graafrechten, welke namens vrijwel alle beheerders van openbare elektronische communicatienetwerken optreedt. Na het raadsbesluit zullen deze partijen op de hoogte worden gebracht van de nieuwe regelgeving. Dan zullen ook de bestaande contracten worden opgezegd (eerst dient de nieuwe regeling te worden vastgesteld alvorens over te gaan tot definitieve opzegging. Dit om een vacuüm door juridische stappen te voorkomen).

Gevolgen opzeggen contracten

Het opzeggen van de oude privaatrechtelijke contracten en deze vervangen door een publiekrechtelijke regeling met een schaderegeling en nadere regels, is de laatste jaren al door veel gemeentes in Nederland doorgevoerd. Met name de grotere netbeheerders zijn hier dus al van op de hoogte en besluiten vaak de regelingen te accepteren. De reactie van met name Cogas, een kleinere regionale speler is niet goed in te schatten omdat het voor hen de eerste keer is. Daar dient wel aan toegevoegd te worden dat het gehele proces door de gezamenlijke gemeentes transparant is ingestoken met eerst de aankondiging, het voornemen tot opzeggen en later een consultatieronde.

Voorbeelden in den lande tonen aan dat deze werkwijze vaak op meer begrip en medewerking kan rekenen dan het opzeggen van oude contracten zonder overleg of consultatie.

De AVOI wordt digitaal bekendgemaakt op www.officielebekendmakingen.nl en gepubliceerd op www.overheid.nl. De AVOI, de Schadevergoedingsregeling en de Nadere regels worden tevens gepubliceerd op de gemeentelijke website. De netbeheerders worden schriftelijk op de hoogte gesteld van de inwerkingtreding van de AVOI en de onderliggende regelgeving.

Duurzaamheid

De vaststelling van het Handboek kabels en leidingen leidt tot een betere afstemming tussen gemeente en netbeheerders en tussen de boven- en ondergrond, waardoor kabels en leidingen minder vaak verlegd hoeven te worden en er in de openbare ruimte minder vaak opbreking van verhardingen hoeft plaats te vinden.

FINANCIËLE ASPECTEN

De overgang van privaatrechtelijke overeenkomsten naar publiekrechtelijke regelgeving betreffende de verdeling van kosten bij verleggingen van kabels en leidingen vanwege werken van de gemeente, betekent een kostenbesparing voor de gemeente. De financieel niet meer in balans zijnde afspraken tussen de netbeheerders en de gemeente komen te vervallen en de maatschappelijk verantwoorde kostenverdeling die uit de Schadevergoedingsregeling volgt wordt van toepassing. Met name in de projecten (schaderegeling) is er sprake van een 'eerlijke verdeling van de kosten'. Met de oude publiekrechtelijke regeling betaalt de gemeente Hengelo altijd 50% van de verlegkosten. Dit is vaak niet redelijk omdat het

veelal oude kabels en leidingen betreft die op korte termijn aan vervanging toe zijn. Het effect is dat netbeheerders vaak wachten met vervanging tot de gemeente Hengelo een project-initiatief neemt. Hierdoor betaalde de gemeente Hengelo structureel te veel voor verleggingen van kabels en leidingen. Doordat er in de AVOI een vergunning of instemmingsbesluit is vereist voor het aanleggen, in stand houden en opruimen van kabels en leidingen kunnen hiervoor kostendekkende leges worden geheven.

BIJLAGE (N)

1. AVOI 2016 Hengelo
2. Schadevergoedingsregeling
3. Nadere regels

Dit raadsadvies is vastgesteld door het college van B & W van Hengelo.

Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren Hengelo 2016

1. Inleidende bepalingen

1.1. Begripsbepalingen

In deze verordening wordt verstaan onder:

- a. **aanbieder**: de aanbieder van een openbaar elektronisch communicatienetwerk als bedoeld in de Telecommunicatiewet;
- b. **aanvraag**: de aanvraag van een instemmingsbesluit of vergunning;
- c. **college**: college van burgemeester en wethouders van de gemeente;
- d. **huisaansluiting**: één of meer aansluitingen tussen een net en een onroerende zaak als bedoeld in artikel 16, onderdelen a tot en met e, van de Wet waardering onroerende zaken;
- e. **instemmingsbesluit**: besluit van het college als bedoeld in artikel 5.4 eerste lid, onder b, van de Telecommunicatiewet;
- f. **kabels en leidingen**: één of meer kabels of leidingen, daaronder in ieder geval begrepen telecomkabels alsmede begrepen lege buizen, ondergrondse en bovengrondse ondersteuningswerken en beschermingswerken, bestemd voor transport van vaste, vloeibare of gasvormige stoffen, van energie of van informatie;
- g. **melding**: melding als bedoeld in artikel 2.1 tweede lid. Het betreft een melding voor werkzaamheden van niet ingrijpende aard, waarvoor geen instemmingsbesluit of vergunning noodzakelijk is.
- h. **netbeheerder**: degene die als natuurlijk persoon handelende in de uitoefening van een beroep of bedrijf dan wel als rechtspersoon een net beheert. Onder netbeheerder wordt tevens verstaan een aanbieder;
- i. **openbaar elektronisch communicatienetwerk**: netwerk als bedoeld in artikel 1.1, onder h, van de Telecommunicatiewet;
- j. **openbare gronden**: openbare gronden zoals bedoeld in artikel 1.1, onder aa, van de Telecommunicatiewet, waaronder wegen, wateren en andere plaatsen die voor eenieder toegankelijk zijn;
- k. **telecomkabel**: een kabel als bedoeld in artikel 1.1, onder z, van de Telecommunicatiewet;
- l. **vergunning**: een vergunning als bedoeld in artikel 2.1 eerste lid. Het betreft een vergunning voor de aanleg, instandhouding en opruiming van kabels en leidingen in of op openbare gronden, niet zijnde een Telecomkabel.
- m. **werkzaamheden van niet ingrijpende aard**: een nader door het college vast te stellen categorie van werkzaamheden, waarvoor geen instemmingsbesluit of vergunning noodzakelijk is, maar kan worden volstaan met een melding.

1.2. Toepasselijkheid

1. Deze verordening is van toepassing op werkzaamheden in verband met de aanleg, instandhouding en opruiming van kabels en leidingen in of op openbare gronden.
2. Het college voert de regie over de efficiënte ordening van werkzaamheden in verband met kabels en leidingen zoals bedoeld in het eerste lid.
3. Paragraaf 4.1.3.3. van de Algemene wet bestuursrecht is niet van toepassing op het bepaalde in deze verordening.

2. Instemmingsbesluit en vergunning

2.1. Vereiste van instemming of vergunning

1. Het is verboden om zonder of in afwijking van een door het college verleend instemmingsbesluit of verleende vergunning werkzaamheden uit te voeren in verband met de aanleg, instandhouding of opruiming van kabels en/of leidingen in of op openbare gronden.
2. In afwijking van het eerste lid kan voor werkzaamheden van niet ingrijpende aard worden volstaan met een melding aan het college. Het college kan aan de uitvoering van deze werkzaamheden voorschriften en beperkingen verbinden als bedoeld in artikel 2.5.
3. Het college kan een gebied aanwijzen waarbinnen niet volstaan kan worden met een melding, maar altijd een instemmingsbesluit of vergunning moet worden aangevraagd.
4. Werkzaamheden ten gevolge van een ernstige belemmering of storing in de dienstverlening, waarvan uitstel redelijkerwijs niet mogelijk of niet gewenst is, dienen onverwijld te worden gemeld aan het college. Ingeval de openbare orde of gevaar dan wel de vrees voor het ontstaan van gevaar zich verzet tegen de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kan de burgemeester besluiten dat de werkzaamheden op een ander dan het voorgenomen tijdstip plaatsvinden.
5. Het in het eerste lid opgenomen verbod is niet van toepassing op werkzaamheden van de gemeente bij de uitoefening van haar publiekrechtelijke taak.

2.2. De aanvraag en de melding

1. Een aanvraag wordt ingediend bij het college.
2. De aanvrager levert op verzoek van het college de resultaten van het overleg tussen de aanvrager en de andere (privaatrechtelijke) grondeigenaren of grondbeheerders aan, indien het college dit noodzakelijk acht voor de besluitvorming.
3. Een melding wordt minimaal vijf werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden aan het college gedaan.

2.3. Gegevensverstrekking

Het college stelt nadere regels vast over de te verstrekken gegevens en de wijze van verstrekking bij een aanvraag of bij een melding.

2.4. Beslistermijnen

1. Het college beslist op de aanvraag binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag.
2. Indien voor de aanleg, instandhouding of opruiming van kabels en leidingen zowel een aanvraag op grond van deze verordening als een aanvraag op grond van een andere wet is ingediend, al dan niet bij een ander bestuursorgaan, dan stelt de aanvrager het college hiervan op de hoogte.
3. Indien een beschikking niet binnen acht weken kan worden gegeven, deelt het college dit aan de aanvrager mede en noemt het daarbij een zo kort mogelijke termijn van ten hoogste acht weken waarbinnen de beschikking wel tegemoet kan worden gezien.
4. Op schriftelijk verzoek van de aanvrager stelt het college een aanvraag buiten behandeling.

2.5. Voorschriften, beperkingen en weigeringsgronden

1. Het college kan aan een instemmingsbesluit of een vergunning voorschriften en beperkingen verbinden, dan wel een vergunning weigeren, in het belang van:
  - a) de openbare orde;
  - b) de veiligheid, waaronder mede verstaan wordt de verkeersveiligheid en/of een goede doorstroming van het verkeer;
  - c) het voorkomen of beperken van overlast;
  - d) de bereikbaarheid van gronden of gebouwen, waaronder mede verstaan wordt het veilig en doelmatig gebruik van openbare gronden en gebouwen, het doelmatig beheer en onderhoud en het belang van nader aan te geven lokale evenementen;
  - e) de ondergrondse ordening, waaronder mede verstaan wordt de bescherming van reeds in de grond aanwezige werken;
  - f) de bescherming van eventuele archeologische vondsten, van groenvoorzieningen, bomen en van beplantingen;
  - g) het uiterlijk aanzien van de omgeving;
2. De werkzaamheden moeten zijn voltooid binnen zes maanden na aanvang, tenzij in het instemmingsbesluit of de vergunning anders is bepaald.
3. De wijze van uitvoering van werkzaamheden aan kabels en leidingen geschiedt conform de door het college vast te stellen nadere regels.
4. De aanvrager draagt er zorg voor dat de voorschriften die aan het instemmingsbesluit of de vergunning zijn verbonden worden nageleefd.

2.6. Wijziging en intrekking

1. Het college kan het instemmingsbesluit of de vergunning wijzigen of intrekken, indien:

- a) de netbeheerder niet binnen zes maanden na het onherroepelijk worden van het instemmingsbesluit of de vergunning, of de in het instemmingsbesluit of de vergunning opgenomen termijn, met de werkzaamheden als omschreven in het instemmingsbesluit of de vergunning is begonnen;
- b) de in het instemmingsbesluit of de vergunning benoemde werkzaamheden langer dan een aaneengesloten periode van zes maanden stilliggen;
- c) het instemmingsbesluit of de vergunning is verleend op basis van onjuiste of onvolledige gegevens;
- d) de netbeheerder het bepaalde bij of krachtens deze verordening of de voorschriften niet naleeft;
- e) na het verlenen van het instemmingsbesluit of de vergunning naar het oordeel van het college gegronde aanleiding bestaat te veronderstellen dat het van kracht blijven van het instemmingsbesluit of de vergunning onaanvaardbare schadelijke gevolgen heeft voor mens, natuur of milieu en hieraan door het stellen van nadere voorschriften en beperkingen aan het verleende instemmingsbesluit of de verleende vergunning niet kan worden tegemoetgekomen.

2. Het college kan de vergunning wijzigen of intrekken, indien:

- a) de netbeheerder de leiding definitief buiten gebruik heeft gesteld;
- b) dit naar het oordeel van het college redelijkerwijs nodig is vanwege de rechtmatige uitoefening van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak.

3. Het college gaat niet over tot intrekking of wijziging van het instemmingsbesluit of de vergunning dan nadat het college de houder van het instemmingsbesluit of de vergunning heeft gehoord.

4. Aan het besluit tot wijziging of intrekking van het instemmingsbesluit of de vergunning kan de verplichting worden verbonden om de betreffende leiding(en) aan te passen of deze te verwijderen.

5. Het college trekt het instemmingsbesluit of de vergunning in indien de houder schriftelijk aan het college verklaart geen gebruik meer daarvan te willen maken.

6. Het college kan het instemmingsbesluit of de vergunning op schriftelijk verzoek van de houder op naam stellen van een andere netbeheerder.

3. Overige bepalingen

3.1. (Mede)gebruik van voorzieningen

1. Een aanbieder is verplicht om bij de aanleg van telecomkabels in openbare gronden zoveel mogelijk (mede)gebruik te maken van bestaande, hetzij door andere aanbieders dan wel door of in opdracht van het college aangelegde voorzieningen.

2. Het eerste lid vindt geen toepassing indien de aanbieder aannemelijk kan maken dat medegebruik van de vooraangelegde voorzieningen, zoals mantelbuizen, kabelgoten, of kabel- en leidingentunnels, op technische of economische gronden niet haalbaar is.
3. Indien het gekozen tracé niet kan worden uitgevoerd, dient de aanbieder een alternatief tracé te kiezen. Ook kan het college een alternatief tracé aanwijzen.

3.2. Verplichtingen netbeheerder

1. Indien de eigendom, de exploitatie, het beheer of het gebruik van kabels en leidingen wijzigt, stelt de netbeheerder het college onverwijld schriftelijk van deze wijziging in kennis.
2. Een instemmingsbesluit of een vergunning geldt voor een specifieke kabel of leiding en is overdraagbaar, tenzij in de vergunning of het instemmingsbesluit anders is bepaald.
3. De netbeheerder levert op verzoek van het college informatie over een kabel of leiding.

3.3. Zorgplicht netbeheerder

De netbeheerder is verplicht zorg te dragen voor een goede staat van onderhoud van kabels en leidingen.

3.4. Verontreiniging, gevaar en hinder

1. De netbeheerder is verplicht verontreiniging, gevaar of hinder, dan wel storingen waarbij verontreiniging, gevaar of hinder kunnen optreden, onmiddellijk te melden aan het college en alle maatregelen te treffen teneinde verdere verontreiniging, schade of hinder te voorkomen.
2. Het college kan de netbeheerder opdragen een milieutechnisch onderzoek dan wel een onderzoek naar mogelijk gevaar of hinder uit te voeren, indien een redelijk vermoeden bestaat van verontreiniging, gevaar of hinder, ontstaan bij de aanleg en de exploitatie van kabels en leidingen.
3. Het college kan bij gebleken of ernstige dreiging van verontreiniging, gevaar of hinder in of nabij het tracé van kabels en leidingen opschorting gelasten van de aanleg en de exploitatie van de betreffende kabels en leidingen.

3.5. Overleg en afstemming tijdens planvorming

1. De gemeente initieert en faciliteert nader overleg tussen alle betrokken partijen over alle projecten in openbare gronden. Dit overleg vindt periodiek, doch tenminste eenmaal per jaar plaats.

2. Het college initieert in de planfase van een door of vanwege de gemeente uit te voeren project overleg met de desbetreffende netbeheerder(s) ten einde de gevolgen van dat project voor de ligging en het onderhoud van kabels en leidingen te analyseren. De gemeente doet per bedoeld project een voorstel ten aanzien van het aantal overleggen en de regelmaat daarvan.
3. Op initiatief van het college wisselen alle betrokken partijen voorafgaand aan de start van een werk dat gevolgen heeft voor de ondergrondse infrastructuur de noodzakelijke informatie met elkaar uit.

3.6. Schadevergoeding

1. Het college stelt de Schadevergoedingsregeling kabels en leidingen 2016 vast.
2. De in het eerste lid genoemde regeling bevat voorschriften omtrent de door het college op aanvraag toe te kennen nadeelcompensatie in het geval dat een netbeheerder, niet zijnde aanbieder, schade lijdt als gevolg van een besluit van het college als bedoeld in artikel 2.6, eerste lid onderdeel e of artikel 2.6, tweede lid onderdeel b, dan wel als gevolg van de rechtmatige uitoefening door het college van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak.
3. De in het eerste lid genoemde regeling bevat voor een aanbieder voorschriften omtrent de toekenning van vergoeding op grond van artikel 5.8 van de Telecommunicatiewet.

3.7. Herstraat- en degeneratiekosten

1. Indien door de netbeheerder werkzaamheden aan kabels en leidingen in of op openbare gronden worden uitgevoerd, brengt het college de kosten voor herstel, beheer, onderhoud en degeneratie van openbare gronden die het rechtstreekse gevolg zijn van de uitgevoerde werkzaamheden bij de netbeheerder in rekening conform de door het college vast te stellen nadere regels.
2. Het uitgangspunt bij het herstel van gronden is dat de grond wordt teruggebracht in de oude staat.

4. Overgangs- en slotbepalingen

4.1. Overgangsbepalingen

1. Voor kabels en leidingen die op de datum van inwerkingtreding van deze verordening rechtmatig aanwezig en in gebruik zijn geldt de door de gemeente verleende toestemming dan wel vergunning op grond waarvan zij gelegd zijn als een vergunning respectievelijk instemmingsbesluit krachtens deze verordening.
2. Voor zover er sprake is van privaatrechtelijke overeenkomsten tussen de gemeente en netbeheerders en tot het moment waarop deze zijn beëindigd, zijn de bepalingen in deze

verordening, voor zover strijdig met de bepalingen in deze overeenkomsten, niet van toepassing.

3. Indien vóór het tijdstip van inwerkingtreding van deze verordening een instemmingsbesluit is aangevraagd op grond van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 2005, waarop nog niet is beslist, wordt deze aanvraag beoordeeld aan de hand van de bepalingen van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 2005.

4.2. Toezicht op de naleving

Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze verordening zijn belast de bij besluit van het college aan te wijzen personen.

4.3. Sancties

Overtreding van de artikelen 2.1, lid 1, 2 en 4, 2.5 lid 4, en 3.3 wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of een geldboete van de tweede categorie.

4.4. Slotbepalingen

1. Deze verordening treedt op 22 juni 2016 in werking.
2. Deze verordening wordt aangehaald als Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 2016 (AVOI 2016).
3. De Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 2005 wordt op het tijdstip van inwerkingtreding van de Algemene Verordening Ondergrondse Infrastructuren 2016 ingetrokken.

Schadevergoedingsregeling kabels en leidingen Hengelo 2016

1. Inleidende bepalingen

1.1. Begripsbepalingen

De begripsbepalingen van de AVOI zijn op deze schadevergoedingsregeling van toepassing tenzij in deze regeling daarvan uitdrukkelijk wordt afgeweken. In deze regeling wordt verstaan onder:

- a. **aanvraag**: een aanvraag om schadevergoeding wegens het nemen van maatregelen aan kabels of leidingen;
- b. **AVOI**: Algemene verordening ondergrondse infrastructuur;
- c. **belanghebbende**: netbeheerder die schade lijdt als gevolg van een verzoek tot het nemen van maatregelen;
- d. **liggingsduur**: de tijd die verstreken is tussen de datum waarop de vergunning van kracht is geworden en de datum waarop de vergunning wordt ingetrokken of gewijzigd. Voor kabels of leidingen die zijn aangelegd met een melding conform artikel 2.1 tweede lid van de AVOI geldt als liggingsduur de tijd die is verstreken tussen de datum van ontvangst van de melding en de datum waarop een verzoek tot aanpassing is verstuurd;
- e. **maatregel**: verlegging, verplaatsing, (tijdelijke) bescherming, of verwijdering van een kabel of leiding;
- f. **nadeelcompensatie**: de vergoeding van schade als bedoeld in artikel 4:126 Algemene wet bestuursrecht;
- g. **plangebied**: het gebied dat wordt aangegeven op een tekening, waarbinnen het plan van de gemeente gerealiseerd moet worden en diverse werkzaamheden moeten worden uitgevoerd om een goede aansluiting c.q. overgang te krijgen met het bestaande omliggende gebied;
- h. **schade**: de werkelijke kosten van verlegging, verplaatsing, (tijdelijke) bescherming, of verwijdering van een kabel of leiding;
- i. **schadevergoeding**: de vergoeding van schade als gevolg van een verzoek tot het nemen van maatregelen, bestaande uit nadeelcompensatie (bij kabels en leidingen niet zijnde telecomkabels), of uit de vergoeding van de kosten van maatregelen aan telecomkabels op basis van artikel 5.8, lid 5 van de Telecommunicatiewet;
- j. **verzoek tot het nemen van maatregelen**: een verzoek als bedoeld in artikel 5.8 lid 1 of lid 2 van de Telecommunicatiewet, dan wel de intrekking of wijziging van een vergunning op grond van artikel 2.6, lid 2 van de AVOI, dan wel de rechtmatige uitoefening door het college van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak, met de daaraan verbonden verplichting tot het nemen van maatregelen aan een kabel of leiding.

1.2. Toepasselijkheid

1. Hoofdstuk 2 van deze schadevergoedingsregeling is van toepassing op kabels en leidingen die niet vallen onder de Telecommunicatiewet. Tot het moment van inwerkingtreding van Titel 4.5 van de Algemene wet bestuursrecht betreffende nadeelcompensatie, betreft hoofdstuk 2 de concrete invulling van de ongeschreven plicht tot het toekennen van nadeelcompensatie wanneer een netbeheerder als gevolg van een besluit van het college, inhoudende een intrekking of wijziging van een vergunning op grond van artikel 2.6, eerste lid onderdeel e of artikel 2.6, lid 2 onderdeel b van de AVOI, dan wel vanwege de rechtmatige uitoefening door het college van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak schade lijdt, die uitgaat boven het normale maatschappelijke risico en die hem in vergelijking met anderen onevenredig zwaar treft.
2. Op de verdeling van de kosten in verband met het nemen van maatregelen ten aanzien van telecomkabels, waaronder het verplaatsen ervan, is artikel 5.8 van de Telecommunicatiewet van toepassing.
3. Hoofdstuk 3 van deze schadevergoedingsregeling is van toepassing op kabels en leidingen, met inbegrip van telecomkabels.
4. Deze schadevergoedingsregeling is in het geheel niet van toepassing op:
  - a. netten die in het beheer zijn bij de gemeente;
  - b. netten die niet vallen onder één van de categorieën openbare werken als bedoeld in artikel 1 van de Belemmeringenwet Privaatrecht.

2. Nadeelcompensatie

2.1. Algemeen

1. Indien een belanghebbende als gevolg van een verzoek tot het nemen van maatregelen in aanmerking komt voor nadeelcompensatie, kent het college dit op aanvraag toe, met inachtneming van de hierna volgende bepalingen.
2. De juridische grondslag(en) waarmee een kabel of leiding ligt dient te worden aangetoond door de belanghebbende.

2.2. Kabels of leidingen in of op gronden die in beheer zijn van de gemeente

1. De hoogte van nadeelcompensatie wordt vastgesteld aan de hand van de liggingduur van de aan te passen kabel of leiding. Indien de liggingduur niet door de belanghebbende kan worden aangetoond, wordt uitgegaan van een liggingduur langer dan vijftien jaar.
2. Bij een liggingduur tot vijf jaar bedraagt de nadeelcompensatie in beginsel 100% van de schade.

3. Bij een liggingduur vanaf vijf jaar tot en met vijftien jaar bedraagt de nadeelcompensatie 80% van de schade vanaf het zesde jaar tot 0% vanaf het zestiende jaar, zoals weergegeven in het schema in bijlage 1.
4. Bij een liggingduur langer dan vijftien jaar wordt geen nadeelcompensatie toegekend.

2.3. Kabels of leidingen in of op andere gronden

Indien een kabel of leiding is gelegen in of op gronden die niet in beheer zijn van de gemeente en de maatregelen moeten worden genomen vanwege de rechtmatige uitoefening door het college van zijn publiekrechtelijke bevoegdheid of taak, dan bestaat de nadeelcompensatie, ongeacht de liggingduur, in beginsel uit de kosten van ontwerp en begeleiding en uitvoeringskosten. De materiaalkosten en kosten van uit en in bedrijf stellen komen niet voor vergoeding in aanmerking.

2.4. Kabels of leidingen die liggen met een zakelijk recht of gedoogplicht

Indien een kabel of leiding is gelegen in gronden die in eigendom zijn van belanghebbende, of indien ten behoeve van de kabel of leiding een zakelijk recht of een gedoogplicht op grond van de Belemmeringenwet Privaatrecht is gevestigd, bedraagt de nadeelcompensatie in beginsel 100% van het schadebedrag.

2.5. Schadebeperking, voordeeltorekening en hardheidsclausule

1. Zowel het college als belanghebbende dienen zo veel als redelijkerwijs mogelijk is schade beperkend op te treden bij het nemen van maatregelen aan de kabel of leiding van de belanghebbende.
2. Schade blijft in elk geval voor rekening van de belanghebbende voor zover:
  - a. hij het risico van het ontstaan van de schade heeft aanvaard;
  - b. hij de schade had kunnen beperken door binnen redelijke grenzen maatregelen te nemen, die tot voorkoming of vermindering van de schade hadden kunnen leiden;
  - c. de schade anderszins het gevolg is van een omstandigheid die aan de belanghebbende kan worden toegerekend;
  - d. de vergoeding van de schade anderszins is verzekerd, of;
  - e. de aan te passen leiding niet conform de vergunning is aangelegd.
3. Indien de maatregel tevens voordeel voor de belanghebbende oplevert, wordt dit bij de vaststelling van de nadeelcompensatie in aanmerking genomen.
4. Indien in bijzondere omstandigheden gronden aanwezig zijn om te concluderen dat redelijkerwijs een kleiner of groter gedeelte van het schadebedrag ten laste van de belanghebbende moet blijven dan uit de toepassing van de voorgaande artikelen voortvloeit, kan het college gemotiveerd van het gestelde in deze artikelen afwijken.

2.6. Kostencomponenten

1. De hoogte van de kosten voor het nemen van maatregelen aan een kabel of leiding wordt vastgesteld op basis van de hierna volgende bepalingen. De kosten worden vastgesteld aan de hand van de werkelijke kosten van verlegging, verplaatsing, (tijdelijke) bescherming of verwijdering.
2. De kosten van maatregelen aan kabels en leidingen worden onderscheiden in:
  - a. materiaalkosten;
  - b. kosten van uit en in bedrijf stellen;
  - c. kosten van ontwerp en begeleiding;
  - d. uitvoeringskosten.
3. Ingeval er sprake is van gecombineerde werkzaamheden dient elke belanghebbende zijn deel van de geraamde kosten weer te geven in de kostenraming. De onderbouwing (verdeelsleutel tussen belanghebbenden en het totaal geraamde bedrag voor de gecombineerde werkzaamheden) van het geraamde bedrag dient bijgevoegd te worden bij de kostenraming.

2.7. Materiaalkosten

Onder materiaalkosten worden verstaan de kosten van materialen die noodzakelijk zijn voor de instandhouding van de functie van de aan te passen kabel of leiding en daarvoor noodzakelijke beschermingsconstructies, waaronder mantelbuizen.

2.8. Kosten van uit en in bedrijf stellen

Onder de kosten van het uit en in bedrijf stellen worden verstaan:

- a. kosten van het spanning- of productloos maken van de kabel of leiding evenals de kosten van het weer in bedrijf stellen van de kabel of leiding;
- b. kosten samenhangend met tijdelijke voorzieningen van operationele aard.

2.9. Kosten van ontwerp en begeleiding

Onder de kosten van ontwerp en begeleiding vallen kosten die samenhangen met:

- a. onderzoek;
- b. voorontwerp;
- c. definitief ontwerp;
- d. bestek;
- e. prijs- en contractvorming;
- f. detaillering;
- g. directievoering en toezicht.

2.10. Uitvoeringskosten

Onder uitvoeringskosten worden verstaan:

- a. kosten van civieltechnische, bouwkundige en installatietechnische werkzaamheden;
- b. kosten samenhangend met het verwijderen van buiten bedrijf gestelde kabels of leidingen, met uitzondering van de kosten van het afvoeren en storten van vrijgekomen kabel- of leidingmaterialen;
- c. kosten van constructieve en bijzondere voorzieningen die nodig zijn in verband met de aanraking van het infrastructuurwerk;
- d. kosten van tijdelijke voorzieningen van fysieke aard;
- e. kosten samenhangend met het aanvragen van voor de aanpassing benodigde vergunningen of het eenmalig vestigen van een zakelijk recht.

3. Bepalingen van procedurele aard

3.1. Gereed melding en aanvraag schadevergoeding

1. De maatregel is gereed op het moment dat het plangebied, voor wat betreft de kabel of leiding, functievrij is en de kabel of leiding op de definitieve plek ligt. Belanghebbende doet hiervan binnen vijf werkdagen schriftelijk melding aan het college.
2. Binnen zes maanden na de melding als bedoeld in lid 1 dient belanghebbende een aanvraag tot schadevergoeding bij het college in. De aanvraag bevat tenminste:
  - a. as built gegevens en tekeningen van de maatregel;
  - b. een eindspecificatie van de werkelijk gemaakte kosten;
  - c. een onderbouwing dat de maatregel is uitgevoerd tegen de laagst maatschappelijke kosten;
  - d. facturen van ingekochte goederen en diensten;
  - e. onderbouwing van interne kosten;
  - f. een kopie van het verzoek tot het nemen van maatregelen;
  - g. het rekeningnummer van belanghebbende ten behoeve van de betaling na vaststelling van de schadevergoeding;
  - h. een accountantsverklaring indien het college hiertoe een verzoek heeft gedaan.
3. In aanvulling op lid 2 van dit artikel, bevat een aanvraag om schadevergoeding voor maatregelen aan kabels of leidingen niet zijnde telecomkabels:
  - a. een per kostensoort gespecificeerde opgave van de werkelijk gemaakte kosten aan de hand van het model als bedoeld in bijlage 2;
  - b. een kopie van de ingetrokken of gewijzigde vergunning.
4. Indien de verwachte schadevergoeding minder dan € 10.000,- bedraagt, kan de schadevergoeding op basis van een vaste prijs worden afgehandeld, mits partijen dit uitdrukkelijk vooraf overeenkomen. In dat geval wordt, in afwijking van het bepaalde

in lid 2, een aanvraag tot schadevergoeding door belanghebbende bij het college ingediend binnen zes weken na de melding als bedoeld in lid 1.

3.2. Besluitvorming schadevergoeding

1. Het college besluit binnen acht weken na indiening van de aanvraag tot schadevergoeding:
  - a. de aanvraag niet te behandelen indien deze naar het oordeel van het college onvoldoende is onderbouwd en nadat de belanghebbende in de gelegenheid is gesteld de aanvraag aan te vullen binnen een termijn van vier weken;
  - b. de aanvraag in handen te stellen van een adviseur;
  - c. de aangevraagde schadevergoeding geheel of gedeeltelijk toe te kennen;
  - d. de aanvraag af te wijzen.
2. Het college kan deze beslistermijn eenmalig met acht weken verlengen.
3. Het college kan het verstrekken van nadere informatie of documenten door belanghebbende verlangen als het college oordeelt dat dit noodzakelijk is voor de beoordeling van de aanvraag.
4. De netbeheerder kan het college verzoeken om een voorschot.
5. Een voorschot wordt verleend op basis van werkelijk gemaakte kosten, tot maximaal 70% van de te verwachten schadevergoeding.
6. Op de schadevergoeding worden eventuele verstrekte voorschotten in de zin van het vorige lid in mindering gebracht. Indien de toegekende schadevergoeding lager is dan de verstrekte voorschotten, wordt het teveel betaalde voorschot door het college teruggevorderd.
7. Het college kan de aanvraag afwijzen indien op het tijdstip van de aanvraag vijf jaren zijn verstreken na aanvang van de dag na die waarop belanghebbende bekend is geworden met de schade die het gevolg is van een verzoek tot aanpassing.
8. Op een besluit op een aanvraag om schadevergoeding vanwege maatregelen aan telecomkabels zijn de geschilregelingen van artikel 5.8 lid 7 en lid 8 en artikel 5.13 van de Telecommunicatiewet van toepassing.

3.3. Advisering

1. Binnen twee weken nadat toepassing is gegeven aan het bepaalde in artikel 3.2 lid 1 sub b, wijst de gemeente een adviseur aan, die niet werkzaam is onder de verantwoordelijkheid van de gemeente.
2. De adviseur geeft binnen twaalf weken een definitief advies over de aanvraag, met daarin tenminste antwoord op de vraag wat de omvang van het schadebedrag is en welk gedeelte hiervan voor vergoeding in aanmerking komt. De adviseur kan partijen horen indien hij dit nodig acht.

3. Naar aanleiding van het advies zoals bedoeld in het tweede lid neemt het college een besluit op de aanvraag binnen vier weken nadat de adviseur een definitief advies heeft geleverd.

3.4. Betaling schadevergoeding

De uitbetaling van de schadevergoeding vindt plaats binnen zes weken na het besluit tot toekenning ervan.

4. Overgangs- en slotbepalingen

4.1. Overgangsbepaling

Voor zover er sprake is van privaatrechtelijke overeenkomsten tussen de gemeente en belanghebbende en tot het moment waarop deze zijn beëindigd, zijn de bepalingen in deze schadevergoedingsregeling, voor zover strijdig met de bepalingen in deze overeenkomsten, niet van toepassing.

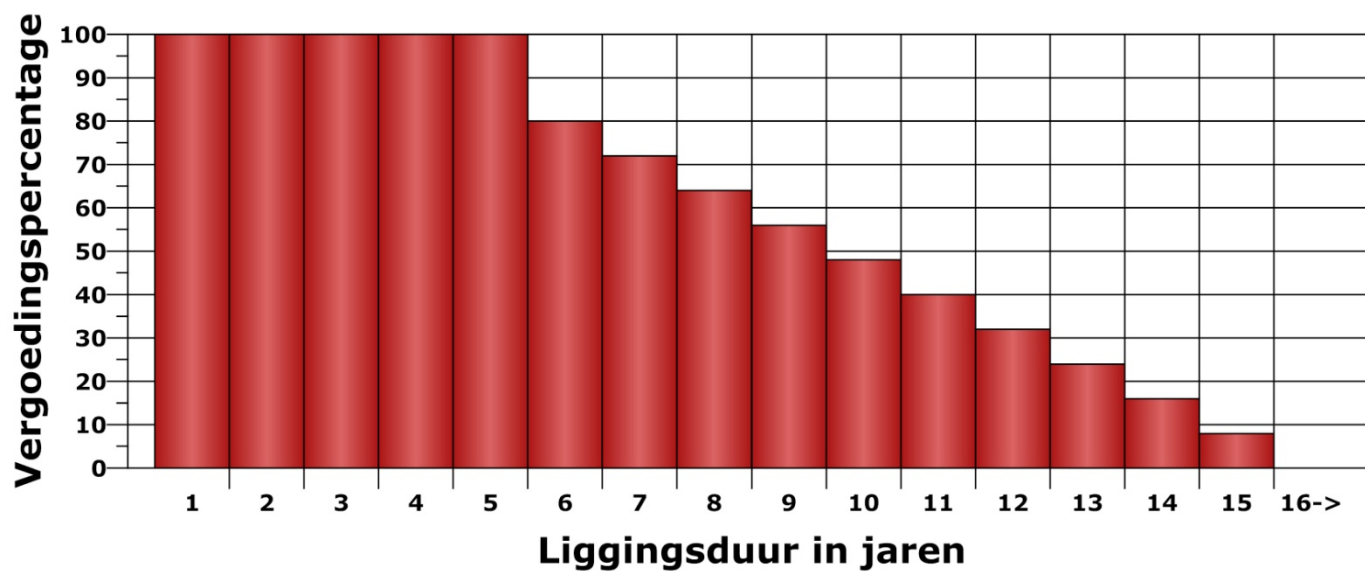
4.2. Inwerkingtreding

Deze regeling treedt in werking met ingang van de dag waarop de AVOI in werking treedt.

4.3. Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Schadevergoedingsregeling Kabels en Leidingen gemeente [...] 2016.

Bijlage 1 Schema vergoedingspercentage t.o.v. liggingduur

Jaar	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16->
Percentage	100	100	100	100	100	80	72	64	56	48	40	32	24	16	8	0

Bijlage 2 Model Kostenspecificatie

Leidingbeheerder	
Kenmerk	
Materiaal medium leeftijd diameter	

Omschrijving	Eenheid	Eenheidsprijs	Aantal	Bedrag
Materiaalkosten				
Totaal materiaalkosten				
Kosten uit en in bedrijf stellen				
Totaal kosten uit en in bedrijf stellen				
Kosten ontwerp en begeleiding				
Totaal kosten ontwerp en begeleiding				
Uitvoeringskosten				
Totaal uitvoeringskosten				
Totaal				

Nadere regels Gemeente Hengelo 2016

procedurele en uitvoeringsregels ondergrondse infrastructuur

Opdrachtgever:
Gemeente Hengelo

Auteur(s):
J. van Bloois, K. Willems, L. van Raaij

Versie: 1.0

Status:
Definitief

Kenmerk:
2016-03

Plaats, datum:
Houten, 7 april 2016

Inhoudsopgave

1.	Inleidende bepalingen	3
1.1.	Begripsbepalingen	3
1.2.	Reikwijdte	3
1.3.	Afwijking van gestelde normen en voorschriften	3
1.4.	Werkzaamheden van niet ingrijpende aard	3
2.	Aanvraag of melding	4
2.1.	Wijzen van indiening	4
2.2.	Gegevensverstrekking bij een aanvraag of melding	4
2.3.	Spoedeisende werkzaamheden	5
2.4.	Overdracht van een instemmingsbesluit of vergunning	6
2.5.	Veranderingen in eigendom, exploitatie, beheer of gebruik	6
3.	Procedurale voorschriften	7
3.1.	Vooroverleg	7
3.2.	Afstemming en verzoek tot aanpassing	7
3.3.	Vorbereiding en aanvraag instemmingsbesluit of vergunning	7
3.4.	Het werkplan	7
3.5.	Voorschouw	7
3.6.	Startmelding en inlichten belanghebbenden	8
3.7.	Uitvoering	8
3.8.	Werktijden	9
3.9.	Graaf- en breekverbod	9
3.10.	Gereedmelding	9
3.11.	Opname eindsituatie	9
4.	Technische bepalingen	10
4.1.	Herkenbaarheid	10
4.2.	Tracébeplating algemeen	10
4.3.	Horizontale indeling	10
4.4.	Verticale indeling	10
4.5.	Afwijkende voorschriften leidingstroken	10
4.6.	Bovengrondse voorzieningen	11
4.7.	Handholes	11
4.8.	Uitnemen en terugplaatsen grond	11
4.9.	Elementverharding	11
4.10.	Gesloten verharding	12
4.11.	Bijzondere verharding	12
4.12.	Lijnafwatering	12
5.	Schaderegeling ingravingen	13
5.1.	Uitgangspunten	13
5.2.	Uitvoering herstel en onderhoud	13
5.3.	Tarieven	13
5.4.	Herstel overige schade	13

1. Inleidende bepalingen

1.1. Begripsbepalingen

De begripsbepalingen van de AVOI zijn op deze nadere regels van toepassing tenzij daarvan uitdrukkelijk wordt afgeweken. In deze nadere regels wordt verstaan onder:

- a. **bijzondere verharding**: waterdoorlatende, waterpasserende, of sierbestrating;
- b. **dagmaat**: de vrije ruimte tussen leidingen;
- c. **dekking**: de afstand van het maaiveld tot de bovenkant van het net;
- d. **gereedmelding**: een melding van de netbeheerder aan het college dat hij zijn werkzaamheden heeft voltooid;
- e. **gesloten verharding**: asfalt, beton, of een open verharding met cementgebonden funderingen;
- f. **halfverharding**: een waterdoorlatende verharding van lichtgebonden materiaal. Halfverharding wordt altijd aangebracht op een waterdoorlatende, ongebonden fundering van menggranulaat;
- g. **huisaansluiting**: één of meer aansluitingen tussen een net en een onroerende zaak als bedoeld in artikel 16, onderdelen a tot en met e, van de Wet waardering onroerende zaken;
- h. **leidingstrook**: strook grond die primair is bestemd voor netten;
- i. **leidingtracé**: afgebakende lijn van een kabel of leiding geprojecteerd in de openbare ruimte;
- j. **lijnafwatering**: lijnvormige goten waarin regenwater wordt afgevoerd,
- k. **melding**: melding als bedoeld in artikel 2.1 tweede lid van de AVOI. Het betreft een melding voor werkzaamheden van niet ingrijpende aard, waarvoor geen instemmingsbesluit of vergunning noodzakelijk is;
- l. **open verharding**: verhardingen van ongebonden elementen (tegels, klinkers en dergelijke);
- m. **startmelding**: een melding van de netbeheerder aan het college dat hij zijn werkzaamheden gaat aanvangen;
- n. **werkput**: een sleuf of lasgat.

1.2. Reikwijdte

Deze nadere regels vormen een uitwerking van artikel 2.1 lid 2, artikel 2.2, artikel 2.3, artikel 2.5, artikel 2.6 lid 6, artikel 3.2, artikel 3.5, artikel 3.7 van de Algemene verordening ondergrondse infrastructuur gemeente Hengelo 2016.

1.3. Afwijking van gestelde normen en voorschriften

Afwijking van gestelde normen en voorschriften is enkel mogelijk na goedkeuring van het college.

1.4. Werkzaamheden van niet ingrijpende aard

1. Voor werkzaamheden die dusdanig beperkt zijn dat op grond van artikel 2.1. lid 2 van de AVOI geen vergunning of instemmingsbesluit noodzakelijk is, kan worden volstaan met een melding aan het college. Het betreft de volgende werkzaamheden in of op openbare gronden:
  - a. het aanbrengen of verwijderen van kabels of leidingen in reeds aanwezige voorzieningen, zonder dat er een sleuf wordt gegraven;

- b. werkzaamheden aan kabels of leidingen over een lengte van minder dan 25 meter, gerekend met een maximale sleufbreedte van 0,60 meter;
  - c. het maken van huisaansluitingen, waaronder tijdelijke aansluitingen, met een gezamenlijke lengte van minder dan 25 meter.
2. Met een melding voor werkzaamheden van niet ingrijpende aard kan niet worden volstaan:
- a. bij werkzaamheden die langer duren dan een dag;
  - b. wanneer (water)wegen worden gekruist;
  - c. bij boringen of persingen.

2. Aanvraag of melding

2.1. Wijzen van indiening

1. Een aanvraag of melding wordt langs elektronische weg ingediend.
2. Een aanvraag of melding langs elektronische weg wordt ingediend via het door de gemeente gehanteerde meldsysteem. Hierbij worden de te verstrekken gegevens en bescheiden eveneens langs elektronische weg verstrekt. De aanvrager kan de gegevens en bescheiden op schriftelijke wijze verstrekken, voor zover het college daarvoor toestemming heeft gegeven.
3. Indien een aanvraag of melding niet langs elektronische weg wordt ingediend, wordt een aanvraag of melding schriftelijk in enkelvoud ingediend bij het college met inachtneming van artikel 2.2.

2.2. Gegevensverstrekking bij een aanvraag of melding

1. Een aanvraag of melding bevat in ieder geval de volgende gegevens:
  - a. de naam, het adres, de contactgegevens en het factuuradres van de aanvrager of melder;
  - b. het ACM-registratienummer, wanneer de aanvrager of melder een aanbieder betreft;
  - c. het adres, de kadastrale aanduiding dan wel de ligging van het project;
  - d. een omschrijving van de aard en omvang van het project;
  - e. indien de aanvraag of melding door een gemachtigde wordt ingediend: de naam, het adres en de contactgegevens van degene namens wie de aanvraag of melding wordt ingediend, alsmede een afschrift van de machtiging;
  - f. indien het project wordt uitgevoerd door een ander dan de aanvrager of melder: de naam, het adres en de contactgegevens van de uitvoerder;
  - g. indien de werkzaamheden plaatsvinden op een locatie waar reeds kabels of leidingen van andere netbeheerders zijn aangelegd: een of meer verslagen waaruit overeenstemming tussen de aanvrager en de andere netbeheerder(s) blijkt over de voorgenomen werkzaamheden.
2. Degene die een melding voor werkzaamheden van niet ingrijpende aard indient motiveert, zo nodig aan de hand van een tekening, onder welk van de categorieën werkzaamheden als benoemd in artikel 1.4, eerste lid, zijn werkzaamheden vallen.
3. Bij de aanvraag van een instemmingsbesluit of een vergunning worden naast de in het eerste lid genoemde gegevens door de aanvrager in ieder geval de volgende gegevens verstrekt:
  - a. voor werkzaamheden in bestaand gebied: één of meer tekeningen van het gewenste tracé, ingetekend op schaal, waarop de positionering van het tracé ten opzichte van de omgeving duidelijk zichtbaar is. Tekeningen moeten voldoen aan de volgende eisen:

- de tekeningen zijn voorzien van een tekeninghoofd met een unieke referentie en voorzien van versiebeheer met datum;
  - de tekeningen zijn voorzien van een noordpijl;
  - de maatvoering van het geplande tracé is eenduidig en volledig aangegeven ten opzichte van vaste punten in de omgeving;
  - het aantal kabels en leidingen is aangegeven inclusief materiaalsoorten en diameters van de leidingen.
- b. voor gebieden die in ontwikkeling zijn bevatten de tekeningen daarnaast:
- de begrenzing van het plangebied, inclusief indeling van het te ontwikkelen gebied;
  - maatvoering ten opzichte van toekomstige vaste punten;
- c. de door de netbeheerder verkregen gebiedsinformatie naar aanleiding van een oriëntatieverzoek of een graafmelding. Deze informatie mag niet ouder zijn dan twintig dagen gerekend vanaf de datum van ontvangst van de aanvraag.
4. Naar aanleiding van de aanvraag tot het verlenen van een instemmingsbesluit of een vergunning kan door het college een werkplan of een onderdeel daarvan worden verlangd. Wanneer bij de werkzaamheden gebruik wordt gemaakt van een boring of persing is een werkplan verplicht. Het werkplan bestaat uit:
- a. een tekening van de indeling van het werkterrein;
  - b. een tekening van de plaats van de op te stellen apparatuur en voertuigen;
  - c. een tekening van de plaats waar de leiding(en) wordt uitgelegd;
  - d. een beschrijving van de wijze van aan- en afvoer van materiaal;
  - e. een verkeersplan;
  - f. een boorplan;
  - g. een communicatieplan;
  - h. een bereikbaarheidsplan.

2.3. Spoedeisende werkzaamheden

1. Bij spoedeisende werkzaamheden als gevolg van een calamiteit die noodzakelijk zijn om persoonlijk letsel of grote schade te voorkomen, of als gevolg van een ernstige belemmering of storing in de dienstverlening als bedoeld in artikel 2.1 lid 4 van de AVOI, zijn de artikelen 2.1 en 2.2 niet van toepassing.
2. Werkzaamheden in verband met calamiteiten of ernstige belemmeringen of storingen waarbij de openbare orde, veiligheid of gezondheid gevaar lopen dienen te allen tijde onverwijld gemeld te worden aan de gemeente 074-2459459.
3. Bij spoedeisende werkzaamheden waarbij de openbare orde, veiligheid of gezondheid geen gevaar lopen wordt hiervan door de aanbieder voorafgaand aan de uit te voeren werkzaamheden melding gedaan bij de gemeente 074-2459459.
4. De netbeheerder die werkzaamheden verricht als bedoeld in voorgaande leden voert deze zoveel mogelijk op zorgvuldige wijze uit, rekening houdend met de urgentie van de werkzaamheden.
5. De netbeheerder die graafwerkzaamheden verricht in verband met voorgaande leden wint, voor zover mogelijk bij de beheerders van netten die zijn gelegen op de locatie waar de werkzaamheden plaatsvinden, informatie in over de precieze ligging van netten op de graaflocatie.
6. Ingeval de openbare orde of gevaar dan wel de vrees voor het ontstaan van gevaar zich verzet tegen de uitvoering van de voorgenomen werkzaamheden kan de burgemeester besluiten dat de werkzaamheden op een ander dan het voorgenomen tijdstip plaatsvinden.

7. Het besluit als bedoeld in het vorige lid wordt onverwijld na het tijdstip van ontvangst van de melding genomen.
8. De kosten die hulpdiensten maken in verband met werkzaamheden op grond van het derde lid, worden verhaald op de netbeheerder.

2.4. Overdracht van een instemmingsbesluit of vergunning

Indien een instemmingsbesluit of vergunning wordt overgedragen aan een ander dan de aanvrager of de houder, meldt de aanvrager of houder dat ten minste een maand voordien aan het college, onder vermelding van de volgende gegevens:

- a. zijn naam en adres en contactgegevens;
- b. het nummer van het over te dragen instemmingsbesluit of vergunning;
- c. de naam en het adres van degene aan wie het instemmingsbesluit of de vergunning wordt overgedragen;
- d. een contactpersoon van degene voor wie het instemmingsbesluit of de vergunning zal gaan gelden;
- e. de beoogde datum van overdracht.

2.5. Veranderingen in eigendom, exploitatie, beheer of gebruik

Bij de schriftelijke kennisgeving als bedoeld in artikel 3.2 lid 1 van de AVOI vermeldt de netbeheerder de volgende gegevens:

- a. zijn naam en adres;
- b. het adres, de kadastrale aanduiding dan wel de ligging van de kabel(s) of leiding(en) waarop de verandering betrekking heeft;
- c. een omschrijving van de verandering in eigendom of exploitatie;
- d. wanneer het om een verandering in de eigendom gaat: de naam en het adres van de nieuwe eigenaar.

3. Procedurele voorschriften

3.1. Vooroverleg

1. De netbeheerder die op eigen initiatief werkzaamheden wil verrichten, kan hierover vooroverleg voeren met het college teneinde een aanvraag voor te bereiden.
2. In de planfase van een door of vanwege de gemeente uit te voeren project, zoals bedoeld in artikel 3.5 lid 2 van de AVOI, initieert het college het vooroverleg.

3.2. Afstemming en verzoek tot aanpassing

1. In het vooroverleg dat wordt geïnitieerd door of vanwege de gemeente, inventariseert de gemeente gezamenlijk met de netbeheerder de bestaande situatie en oplossingsrichtingen voor eventuele maatregelen.
2. Elk van de partijen draagt er zorg voor dat de ander voorzien is van de meest actuele informatie.
3. Het college zendt, na de netbeheerder gehoord te hebben, een verzoek tot aanpassing aan de netbeheerder indien het maatregelen aan kabels en leidingen noodzakelijk acht. Het college omschrijft in het verzoek het project, de noodzaak van de te nemen maatregel en de grondslag voor het verzoek.

3.3. Voorbereiding en aanvraag instemmingsbesluit of vergunning

1. De netbeheerder stemt zijn ontwerp af met derde belanghebbenden. De afstemming dient te worden voorgelegd aan het college.
2. De netbeheerder vraagt het instemmingsbesluit of de vergunning aan met inachtneming van de vereisten van hoofdstuk 2.
3. Het college stuurt een ontvangstbevestiging van de aanvraag naar de netbeheerder.
4. Een onvolledige aanvraag wordt niet in behandeling genomen. De netbeheerder wordt hiervan schriftelijk op de hoogte gebracht en krijgt de gelegenheid om de aanvraag binnen twee weken aan te vullen.

3.4. Het werkplan

1. Afhankelijk van de mogelijke invloed die de werkzaamheden van de netbeheerder hebben op de omgeving, kan door het college een werkplan worden verlangd, waarin de onderwerpen opgesomd in artikel 2.2 lid 4 beschreven dienen te worden.
2. Het werkplan behoort onlosmakelijk bij het instemmingsbesluit of de vergunning.
3. Het werkplan dient te worden goedgekeurd door het college.

3.5. Voorschouw

1. De netbeheerder kan het college vragen om een voorschouw vast te stellen, waarbij de bestaande toestand van de openbare ruimte wordt vastgelegd.
2. De bestaande toestand wordt in beginsel door de netbeheerder opgenomen in een rapport, voorzien van omschrijvingen en beeldmateriaal. Het college kan besluiten om de bestaande situatie zelf op te nemen in een rapport.
3. De rapportage als bedoeld in het vorige lid wordt door het college vastgesteld.

4. Indien geen voorschouw heeft plaatsgevonden, wordt schade aan de openbare ruimte geacht te zijn veroorzaakt door de werkzaamheden van de netbeheerder, tenzij deze het tegendeel kan aantonen.

3.6. Startmelding en inlichten belanghebbenden

1. De netbeheerder doet minimaal vijf werkdagen voorafgaande aan de start van zijn werkzaamheden langs elektronische weg een startmelding via het door de gemeente gehanteerde meldsysteem.
2. De melding voor werkzaamheden van niet ingrijpende aard geldt tevens als startmelding als bedoeld in het eerste lid.
3. Indien de startmelding niet langs elektronische weg wordt ingediend, wordt de startmelding schriftelijk in enkelvoud ingediend bij het college. Een afschrift van de vergunning of het instemmingsbesluit moet bij de startmelding worden bijgevoegd.
4. Minimaal vijf werkdagen voorafgaande aan de start van zijn werkzaamheden informeert de netbeheerder alle belanghebbenden, waarbij de volgende informatie wordt verstrekt:
  - a. de contactgegevens van de netbeheerder;
  - b. de contactgegevens van de uitvoerende partij;
  - c. de start- en einddatum van de werkzaamheden;
  - d. een omschrijving van de werkzaamheden;
  - e. de contactgegevens van de gemeente.
5. Onder contactgegevens als bedoeld in het vorige lid wordt in ieder geval verstaan een e-mailadres en telefoonnummer van degene die verantwoordelijk is voor de uit te voeren werkzaamheden of, waar het betreft de gemeente, is toegewezen als contactpersoon.
6. Een afschrift van de in lid 3 aan belanghebbenden verstrekte informatie dient aan het college te worden gezonden.
7. Indien de netbeheerder schade aan de openbare ruimte binnen zijn werkgebied aantreft, dan dient hij dat voor aanvang van de werkzaamheden aan de toezichthouder te melden. De toezichthouder dient minimaal vier uur de gelegenheid te hebben om de juistheid van de melding te controleren.

3.7. Uitvoering

1. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een kopie van het instemmingsbesluit of de vergunning met alle bescheiden aanwezig te zijn op het werk.
2. De netbeheerder voert zijn werkzaamheden uit in overeenstemming met het instemmingsbesluit dan wel de vergunning en het eventuele werkplan.
3. De netbeheerder waarborgt de veiligheid op de werklocatie.
4. Ontwerpen, bouwstoffen en uitvoeringsmethoden dienen aantoonbaar te voldoen aan alle geldende wetten, normen en richtlijnen.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden in, op of in de nabijheid van bomen, bermen, gazons of groenvoorzieningen moet gehouden worden aan het gemeentelijk beleid op dit terrein.
6. Naast de voorschriften als bedoeld in het tweede lid dient de uitvoering te geschieden conform de volgende voorschriften:
  - a. Richtlijn zorgvuldig graafproces (CROW-publicatie 250);
  - b. Kabels en leidingen in verontreinigde bodem (CROW-publicatie 307);
  - c. Kabels en leidingen rond wateren en waterkering (CROW-publicatie 308);

- d. Combineren van onder- en bovengrondse infrastructuur met bomen (CROW-publicatie 280);
- e. Maatregelen op niet-autosnelwegen (CROW-publicatie 96b);
- f. Standaard RAW bepalingen 2015 (CROW publicatie 480).

3.8. Werktijden

1. Werkzaamheden worden uitgevoerd op werkdagen tussen 07:00 en 17:00 uur.
2. Het college kan op verzoek van de netbeheerder afwijkende werktijden voorschrijven.

3.9. Graaf- en breekverbod

1. Het college kan in de volgende situaties een graaf- en breekverbod instellen:
  - a. bij extreme weersomstandigheden;
  - b. bij een gesloten sneeuwdek en vorst;
  - c. op de locatie waar een evenement plaatsvindt en in de directe omgeving daarvan;
  - d. indien onvoorziene omstandigheden leiden tot gevaar voor de openbare orde of de veiligheid.
2. Indien een graaf- en breekverbod wordt ingesteld op het moment dat er reeds werkzaamheden worden verricht, dan:
  - a. wordt op plaatsen waar de wegverharding is opgebroken tijdelijke bestrating aangebracht en dient losliggend puin en overtollig zand te worden afgevoerd door de netbeheerder;
  - b. dient opslag van materialen achter deugdelijk afgesloten bouwhekken plaats te vinden door de netbeheerder.
3. Indien zich tijdens een ingesteld graafverbod een calamiteit of ernstige belemmering of storing voordoet in de dienstverlening, als bedoeld in artikel 2.1 lid 4 van de AVOI, dient de procedure van artikel 2.3 te worden gevolgd.

3.10. Gereedmelding

1. De netbeheerder die zijn fysieke werkzaamheden heeft afgerond doet hiervan binnen vijf werkdagen langs elektronische weg een gereedmelding bij het college via het door de gemeente gehanteerde meldsysteem.
2. Indien de gereedmelding niet langs elektronische weg wordt ingediend, wordt de gereedmelding schriftelijk in enkelvoud ingediend bij het college. Een afschrift van de vergunning of het instemmingsbesluit moet bij de gereedmelding worden bijgevoegd.

3.11. Opname eindsituatie

1. De eindsituatie kan door de toezichthouder worden opgenomen en vastgelegd in een eindrapport.
2. Ten behoeve van het eindrapport als bedoeld in het eerste lid levert de netbeheerder, indien de werkzaamheden niet conform de voorschriften zijn uitgevoerd, een aangepaste tracétekening aan.
3. Het rapport wordt akkoord bevonden door de toezichthouder als de werkzaamheden zijn uitgevoerd conform de gestelde voorschriften dan wel als de aangepaste tracétekening is geaccordeerd en als er overeenstemming is over het herstel in de oude staat.

4. Technische bepalingen

4.1. Herkenbaarheid

Zowel bovengrondse als ondergrondse voorzieningen dienen te zijn voorzien van een kenmerk, waarop duidelijk te zien is wie de beheerder van de voorziening is.

4.2. Tracébepaling algemeen

1. In het gehele beheergebied van de gemeente geldt bij plaatsbepaling van kabels en leidingen als uitgangspunt de NEN 7171-1. De netbeheerder stemt zijn werkzaamheden af conform het gestelde in de NPR 7171-2.
2. Bij het bepalen van een tracé dient te allen tijde rekening te worden gehouden met aanwezige objecten zoals langs liggende dan wel kruisende wegen, spoorwegen, waterlopen, voetpaden, kademuren, viaducten, tunnels, naastliggende kabels en leidingen, bomen, gebouwen, en lijnafwatering.

4.3. Horizontale indeling

Bij de tracébepaling gelden ten aanzien van de horizontale indeling de volgende algemene uitgangspunten:

- a. huisaansluitingen en tijdelijke aansluitingen worden zo veel mogelijk haaks op het net aangelegd.
- b. bij het indelen van kabels of leidingen in de nabijheid van bomen moet rekening worden gehouden met gemeentelijk beleid op dit terrein.
- c. Bij het kruisen van (water)wegen worden kabels of leidingen zo veel mogelijk haaks aangelegd.

4.4. Verticale indeling

Bij de tracébepaling gelden ten aanzien van de verticale indeling de volgende algemene uitgangspunten:

- a. Vrijvervalleidingen hebben voorrang boven overige leidingen.
- b. Leidingen worden in principe horizontaal gelegd, behoudens vrijvervalleidingen.
- c. Bij kruisingen van leidingen met andere leidingen in open ontgraving bedraagt de tussenruimte (verticale dagmaat) ten minste 0,20 m.
- d. Bij sleufloze technieken is de diepteligging afhankelijk van de situatie ter plaatse. De verticale dagmaat ten opzichte van de te kruisen leidingen bedraagt ten minste 0,50 m, waarbij de te boren/persen leiding onder de bestaande leiding(en) dient te worden gevoerd. Genoemde minimale verticale dagmaat dient aantoonbaar te worden gegarandeerd om schade aan de te kruisen leidingen te voorkomen.
- e. Watergangen die beheerd worden door de gemeente dienen op ten minste 1,00 m onder de vaste bodem te worden gekruist. Kabels, die een watergang kruisen, dienen te worden ommanteld dan wel op een gelijksoortige wijze van een beschermingsbuis te worden voorzien.

4.5. Afwijkende voorschriften leidingstroken

Door de gemeente kunnen afwijkende leidingstroken worden vastgesteld, waarin afwijkende voorschriften gelden.

4.6. Bovengrondse voorzieningen

1. De locatie van bovengrondse voorzieningen die verband houden met kabels en leidingen wordt vooraf afgestemd met het college.
2. De netbeheerder is verantwoordelijk voor een goed beheer van de bovengrondse voorzieningen en dient op aanschrijven van het college bij beschadigingen, vervuiling en/of bekladding de bovengrondse voorzieningen binnen de door het college gestelde termijn te herstellen.
3. Bovengrondse voorzieningen dan wel concentraties daarvan, dienen te worden omgeven of begrensd door een 40 cm brede verharding (tegel + band).

4.7. Handholes

1. De locatie van handholes wordt vooraf afgestemd met het college.
2. Handholes worden niet geplaatst in de rijbaan, niet binnen een afstand van 3 meter vanaf bomen en buiten de kroonprojectie van bomen.
3. Handholes die maximaal 2 x per jaar geopend worden, worden aangebracht met een minimale dekking van 0,40 m onder het maaiveld en afgedekt met straatzand.
4. Handholes die meer dan 2 x per jaar geopend worden, worden voorzien van een geprofileerde putdekselconstructie conform verkeersklasse D400 NEN-EN 124. Na zetting dient de putdekselconstructie op dezelfde hoogte te liggen als het omringend maaiveld en/of (bovenkant) elementenverharding.

4.8. Uitnemen en terugplaatsen grond

1. De graafwerkzaamheden moeten zo worden uitgevoerd dat beschadiging van in de grond aanwezige kabels en leidingen en overige objecten wordt voorkomen.
2. De uitkomende grond moet zo worden opgeslagen dat bij het later aanvullen van de werkput de oorspronkelijke opbouw van het bodemprofiel zo veel mogelijk wordt hersteld.
3. Bij het terugplaatsen van de grond dient het bodemprofiel zoveel mogelijk te worden hersteld. De werkput hoeft niet verder verdicht te worden dan de naastliggende grond.
4. De grond dient op zodanige wijze te zijn afgewerkt dat er na klink sprake is van een vlakke aansluiting op de ongeroerde grond.
5. De verdichting van de ondergrond wordt bij wateroverlast in een later stadium door de netbeheerder definitief hersteld.
6. Bevroren grond en sneeuw mag niet worden verwerkt in de aanvulling.
7. Materiaal dat vrijkomt en niet kan worden hergebruikt, dient door de netbeheerder voor eigen rekening te worden afgevoerd naar een erkend verwerker.

4.9. Elementverharding

1. Het opnemen en terugplaatsen van elementverharding dient zorgvuldig plaats te vinden, waarbij schade zo veel mogelijk wordt voorkomen.
2. De uitgenomen elementverharding dient altijd binnen de afzetting te worden opgeslagen.
3. Herstel dient van dezelfde kwaliteit te zijn als de kwaliteit van de verharding voordat er gegraven werd.
4. In die gevallen dat het niet mogelijk dan wel wenselijk is om het herstel van de elementverharding in dezelfde kwaliteit uit te voeren als de kwaliteit van de verharding

voordat er gegraven werd, dan dient de uitvoering en de daarbij behorende kostenverdeling van het herstel voorafgaande aan de werkzaamheden in overleg met het college te zijn overeengekomen.

4.10. Gesloten verharding

1. Werkzaamheden aan kabels en leidingen onder gesloten verharding worden uitgevoerd met behulp van een sleufloze techniek.
2. Bij gebruik van een mantelbuis moet de mantelbuis minimaal 0,50 m buiten de fundering van de gesloten verharding uitsteken. De ruimten tussen de mantelbuis en kabel of leiding moeten aan de uiteinden volledig worden afgedicht volgens conform de daarvoor geldende normen.
3. Wanneer een sleufloze techniek niet mogelijk is, kan het college besluiten dat de gesloten verharding gedeeltelijk verwijderd mag worden.
4. Bij ingraving wordt, na verdichting van de sleuf en herstel van de funderingslaag de sleuf tijdelijk dicht geblokt met standaard betonstenen. De betonstenen dienen te worden gelegd met de vlakke kant boven. Er mogen alleen hele betonstenen verwerkt worden. De bovenzijde van de stenen dient gelijk te zijn met de omliggende verharding.
5. Gemeente stelt op aanvraag van de netbeheerder betonstenen ter beschikking. (optioneel)

4.11. Bijzondere verharding

1. Als uitgangspunt geldt dat leidingen niet worden gelegd onder bijzondere verharding.
2. In die gevallen dat aanleg onder bijzondere verharding onvermijdelijk is, dient aanleg plaats te vinden in overleg met het college.

4.12. Lijnafwatering

1. Als uitgangspunt geldt dat leidingen niet worden gelegd binnen 1,00 m afstand van lijnafwatering.
2. In die gevallen dat aanleg onder of nabij lijnafwatering onvermijdelijk is, dient aanleg plaats te vinden in overleg met het college.

5. Schaderegeling ingravingen

5.1. Uitgangspunten

1. Dit hoofdstuk is een nadere uitwerking van artikel 3.7 van de AVOI.
2. De kosten voor herstel, beheer, onderhoud en degeneratie van de openbare ruimte die het rechtstreekse gevolg zijn van de uitgevoerde werkzaamheden door of namens een netbeheerder worden in rekening gebracht bij de netbeheerder.

5.2. Uitvoering herstel en onderhoud

1. Het herstel en onderhoud van elementverhardingen wordt uitgevoerd door de netbeheerder.
2. Het tijdelijk herstel van gesloten verhardingen wordt uitgevoerd door de netbeheerder door middel van het dichtblokken van de sleuf. Het definitieve herstel en onderhoud van gesloten verhardingen wordt uitgevoerd door de gemeente. Tot het moment dat de gesloten verhardingen definitief zijn hersteld wordt het onderhoud uitgevoerd door de netbeheerder.
3. Het tijdelijk herstel van bijzondere verhardingen/halfverharding wordt uitgevoerd door de netbeheerder. Het definitieve herstel en onderhoud van bijzondere verhardingen wordt uitgevoerd door de gemeente. Tot het moment dat de bijzondere verhardingen definitief zijn hersteld wordt het onderhoud uitgevoerd door de netbeheerder.
4. Het herstel en onderhoud van bermen en gazons (inclusief inzaaien) wordt uitgevoerd door de netbeheerder.
5. Het herstel en onderhoud van groenvoorzieningen wordt uitgevoerd door de gemeente.

5.3. Tarieven

1. Voor elementverhardingen en bermen hanteert de gemeente voor alle netbeheerders de "Richtlijn tarieven (graaf-) werkzaamheden" van de VNG, die jaarlijks wordt geïndexeerd. Voor de verrekening wordt er gerekend met de werkelijke sleufbreedte, met een minimale sleufbreedte van 0,30 m.
2. De kosten voor het herstel van gesloten verharding worden bij een oppervlakte van meer dan 10 m² per geval door de gemeente bepaald en in rekening gebracht. Bij een oppervlakte tot 10 m² hanteert de gemeente een standaardtarief van € 250,-- per m² voor zwart asfalt en een standaardtarief van € 350,-- per m² voor rood asfalt.
3. De kosten voor het herstel van groenvoorzieningen en bijzondere verharding worden per geval door de gemeente bepaald en in rekening gebracht. Voor plantvakken hanteert de gemeente een standaardtarief van € 30,-- per m².
4. De garantietermijn voor de werkzaamheden ten behoeve van herstel als bedoeld in artikel 5.2 geldt gedurende een periode van twaalf maanden.

5.4. Herstel overige schade

1. Schade aan gemeentelijke eigendommen (bijvoorbeeld straatmeubilair, openbare verlichting en verkeerslichten) wordt verhaald op de netbeheerder.
2. De schade aan bomen wordt vastgesteld aan de hand van de meest actuele versie van de Richtlijnen van de NVTB en verhaald op de netbeheerder.
3. Indien er, na oplevering en goedkeuring van door de netbeheerder hersteld straatwerk, sprake is van verzakking welke buitenproportioneel is, en daarmee gevaar oplevert voor de weggebruiker, herstelt de vergunninghouder de verharding op eigen kosten.